

ทฤษฎีไวยากรณ์

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์
ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง
สร้อยญา เศรษฐมาลัย

ทฤษฎีไวยากรณ์

GRAMMATICAL THEORIES

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์
ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง
สรัญญา เศรษฐมลาย์
ตุลาคม ๒๕๕๔

Amara Prasithrathsint
Yupapan Hoonchamlong
Saranya Savetamalya
October 2011

ทฤษฎีไวยากรณ์

ISBN 974-347-088-3

พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2554 จำนวน 300 เล่ม

โดยสำนักพิมพ์เอเอสพี กรุงเทพฯ โทร. 025141436

Published by A.S.P. Publishers, Bangkok

Tel. 025141436

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

พิมพ์ที่โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทร. 022183557, 022183563

<http://www.cuprint.chula.ac.th/contact.php>

คำนำ (พิมพ์ครั้งที่สาม)

หนังสือ *ทฤษฎีไวยากรณ์* เป็นหนังสือที่ใช้เป็นตำราในการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับระบบไวยากรณ์ และวากยสัมพันธ์ในหลายหลักสูตร ทั้งทางด้านภาษาศาสตร์ และภาษาหนึ่งภาษาใดโดยเฉพาะ เนื้อหาของหนังสือครอบคลุมแนวความคิด ทฤษฎี และมโนทัศน์พื้นฐานที่สำคัญในระดับพื้นฐาน

การจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้เป็นครั้งที่สามก็เนื่องจากจำนวนที่พิมพ์ครั้งที่สองเมื่อ ปี พ.ศ. 2546 ได้จำหน่ายหมดแล้ว และหนังสือยังเป็นที่ต้องการในหมู่อาจารย์และนักศึกษาอยู่ ผู้เขียนจึงเห็นสมควรจัดพิมพ์ครั้งที่สามขึ้น โดยยังคงเนื้อหาของหนังสือไว้อย่างเดิม

ในการพิมพ์ครั้งนี้ มีการจัดหน้าใหม่ แก้ไข และเพิ่มตัวอย่างหลายแห่ง

ขอขอบคุณ คุณวริสรา จันทรัฐ ผู้ช่วยจัดรูปเล่ม คุณทิมทัศน์ สุวรรณเครือ ผู้ออกแบบปก และผู้อ่านทุกท่านที่ใช้ตำราเล่มนี้ โดยเฉพาะผู้ที่ส่งความคิดเห็นที่ต้องปรับปรุงให้ผู้เขียนทราบ

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์
ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง
สร้อยญา เศวตมาลย์
ตุลาคม 2554

คำนำ (พิมพ์ครั้งที่สอง)

เนื่องด้วยหนังสือ *ทฤษฎีไวยากรณ์* ที่พิมพ์ครั้งที่หนึ่งเมื่อ ปี พ.ศ. 2544 ได้จำหน่ายหมดแล้ว ผู้เขียนจึงเห็นสมควรจัดพิมพ์ครั้งที่สองขึ้น โดยยังคงเนื้อหาของหนังสือไว้อย่างเดิม

หนังสือ *ทฤษฎีไวยากรณ์* ได้รับความตอบสนองอย่างดีมาจากนิสิตนักศึกษา ที่เรียนวิชาวากยสัมพันธ์ หรือระบบไวยากรณ์ และอาจารย์ที่สอนวิชานี้เหล่านั้นด้วย มีหลายคนที่แจ้งให้ผู้เขียนทราบว่าเขาได้รับประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้อย่างมาก โดยเฉพาะในแง่ที่ทำให้เข้าใจมโนทัศน์ (concept) ที่สำคัญและเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัยด้านวากยสัมพันธ์

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่ง ว่าตำราเล่มนี้คงจะทำให้ นิสิตนักศึกษาเรียนภาษาศาสตร์ได้ง่ายขึ้น และมีความสนใจในด้านวากยสัมพันธ์มากขึ้น

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์ ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนผู้เขียนเสมอ

ขอบคุณทุกท่านที่ใช้ตำราเล่มนี้ โดยเฉพาะผู้ที่แสดงความความคิดเห็นให้ผู้เขียนทราบ และขอขอบคุณ คุณสุขอมร ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ผู้ออกแบบปก

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์
ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง
สรัญญา เศวตมาลย์
สิงหาคม 2546

คำนำ (พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง)

ความคิดที่จะเขียนหนังสือเล่มนี้เริ่มมานานมาแล้ว ราว ๆ ปี พ.ศ. 2535 สองปีก่อนศาสตราจารย์ ดร. วิจินตน์ ภาณุพงศ์เกษียณอายุราชการ พวกเราทั้งสามคนมีความตั้งใจที่จะเขียนตำราด้านไวยากรณ์หรือวากยสัมพันธ์เพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทิตาและอุทิศแด่ศาสตราจารย์ ดร. วิจินตน์ ซึ่งสมควรได้รับยกย่องว่าเป็นผู้บุกเบิกการศึกษาด้านนี้ในประเทศไทย และเป็นอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาภาษาศาสตร์ให้เราทั้งสามคน และลูกศิษย์คนอื่นอีกเป็นจำนวนมาก

เราตระหนักดีว่านิสิตนักศึกษาไทยส่วนใหญ่ ที่เรียนวิชาวากยสัมพันธ์ ประสบปัญหาการอ่านตำราภาษาอังกฤษไม่เข้าใจ ไม่มีตำราจะอ่าน หรือไม่ก็ไม่มีตำราที่ครอบคลุมทฤษฎีสำคัญทางวากยสัมพันธ์ไว้ในเล่มเดียวกัน นอกจากนี้ ตัวอย่างในตำราต่างประเทศก็มักเป็นภาษาอื่น ซึ่งคนไทยอาจเข้าใจยาก ในฐานะที่เราทั้งสามคนมีประสบการณ์การสอนวิชาวากยสัมพันธ์มาเป็นเวลานาน เราทราบว่าเราต้องทำงานหนักมากที่จะทำให้ลูกศิษย์เข้าใจแนวคิดในทฤษฎีต่าง ๆ เราต้องใช้เวลามากในการแสวงหาตำราที่ชัดเจน ในการปูพื้น ในการอธิบายเนื้อหาในตำราภาษาอังกฤษ และในการกระตุ้นให้ลูกศิษย์นำทฤษฎีต่าง ๆ มาประยุกต์กับภาษาไทย เราสรุปได้ว่าปัญหาใหญ่คือพวกเขาขาดตำราที่อธิบายมโนทัศน์และทฤษฎีอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่เอนเอียงไปทางทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเป็นพิเศษ และสังเคราะห์แนวคิดให้เข้าใจง่ายกว่าการอ่านตำราต้นฉบับของแต่ละ

ทฤษฎี เรามิได้มุ่งที่จะให้ตำราเล่มนี้มาแทนตำราภาษาอังกฤษทั้งหลาย นิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษายังจะต้องอ่านตำราเหล่านั้นอยู่เท่าเดิม แต่เราคาดหวังว่าหลังจากอ่านตำราของเราแล้ว นิสิตนักศึกษาที่เรียนวากยสัมพันธ์จะสามารถอ่านตำราภาษาอังกฤษเฉพาะทฤษฎีต่างๆ ได้เร็วและเข้าใจมากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อนิสิตนักศึกษาเหล่านั้นเอง

ดังนั้น ตำราเล่มนี้จึงเกิดขึ้น ด้วยความอุตสาหะวิริยะอย่างมาก และใช้เวลานานมากกว่าที่กำหนดไว้แต่แรก ไม่นานที่จะพิมพ์เผยแพร่ในปีที่ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรน เกษียณจากภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ

ในการเขียนตำราเล่มนี้ เราได้แบ่งความรับผิดชอบกันตามความถนัดและความสนใจ ศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ เขียนบทที่ 1 ถึงบทที่ 6 ด้วยความมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนมีพื้นฐานที่ดี บทเหล่านี้ ถึงแม้จะไม่ใช้ทฤษฎีไวยากรณ์ที่มีบทบาทในการวิเคราะห์วากยสัมพันธ์ในปัจจุบันโดยตรง แต่ก็ยังเป็นพื้นฐานและเป็นจุดกำเนิดของทฤษฎีไวยากรณ์ในสมัยต่อมา ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องเข้าใจพื้นฐานเหล่านี้เสียก่อนจึงจะเข้าใจทฤษฎีไวยากรณ์ต่างๆ ต่อไปได้ บทที่ 7 ถึงบทที่ 10 เขียนโดยรองศาสตราจารย์ ดร. ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง ผู้เชี่ยวชาญทฤษฎีไวยากรณ์ตำรับโนม ชอมสกี ใน 4 บทนั้นนอกจากผู้อ่านจะเข้าใจเนื้อหาและแนวทางการวิเคราะห์แล้ว ยังจะแลเห็นพัฒนาการของไวยากรณ์เพิ่มพูน ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงระยะหลัง ได้อย่างชัดเจน บทที่ 11 และ 12 เป็นทฤษฎีไวยากรณ์การก และบทที่ 13 และ 14 เป็นทฤษฎีไวยากรณ์ศัพท์การก ทั้ง 4 บทนี้เขียนโดยรองศาสตราจารย์ ดร. สรัญญา เศวตมาลย์ ทฤษฎีที่หลายคนเห็นว่ายุ่งยากและซับซ้อนอย่างยิ่งนี้ จะเข้าใจได้ง่ายขึ้นถ้าผู้อ่านอ่านทั้ง 4 บทนี้

แบบฝึกหัดท้ายบทมีไว้เพื่อให้ผู้เรียนเล็งเห็นประเด็นสำคัญ โดยดูจากประเด็นที่นำมาตั้งเป็นคำถาม และฝึกตอบให้ชัดเจนในแง่ ทฤษฎี ส่วนที่เป็นประโยคตัวอย่างก็เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการวิเคราะห์ตาม แนวทฤษฎีในแต่ละบท

ในด้านการตรวจแก้ไขเนื้อหา ผู้เขียนผลัดกันเป็นผู้อ่าน สำหรับด้านบรรณาธิกรทั่วไป ศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐ ลินธุ์ เป็นผู้รับผิดชอบโดยได้พยายามทำให้รูปแบบการเสนอทุกบทมีความสม่ำเสมอมากที่สุด แต่ก็ได้รับขาสีลาการนำเสนอเฉพาะตัวบาง ประการของผู้เขียนแต่ละคนไว้ด้วย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งหลายที่ให้ความรู้ และแรงบันดาลใจด้านวากยสัมพันธ์แก่ผู้เขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์ ดร.วิจินต์ ภาณุพงศ์ ศาสตราจารย์ ดร. ปราณี กุลละ วณิชย์ และศาสตราจารย์ ดร. สแตนลี สตารอสต้า แห่งมหาวิทยาลัย ฮาวาย สหรัฐอเมริกา นอกจากนั้นผู้เขียนขอขอบคุณคุณคุณนิภาพร ธรรม โม และคุณพิณรัตน์ อัคราวัฒนากุล ผู้มีส่วนช่วยในการพิมพ์ต้นฉบับ ตำราเล่มนี้

เราทั้งสามคนหวังเป็นอย่างยิ่ง ว่าตำราเล่มนี้จะช่วยให้การ เรียนการสอนวากยสัมพันธ์ในประเทศไทยมีปัญหาน้อยลง และประสพ ผลสำเร็จมากขึ้น หากมีข้อบกพร่องใดๆ เราทั้งสามคนขออภัยและขอ น้อมรับไว้เพื่อปรับปรุงต่อไป

อมรา ประสิทธิ์รัฐลินธุ์
 ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง
 สรัญญา ศเวตมัลย์
 มีนาคม 2544

สารบัญ

1	บทกัตต์พื้นฐานในระบบไวยากรณ์	1
1.1	ระบบไวยากรณ์--ส่วนหนึ่งของภาษา	1
1.2	ปัญหาเกี่ยวกับคำว่า "ไวยากรณ์"	3
1.2.1	ความหมายหลายนัยของคำว่า "ไวยากรณ์"	3
1.2.2	ความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคำว่า "ไวยากรณ์"	4
1.2.3	ไวยากรณ์กับความถูกต้องในการใช้ภาษา	6
1.3	"ระบบ" กับไวยากรณ์	10
1.4	"โครงสร้าง" กับไวยากรณ์	15
1.5	"หน้าที่" กับไวยากรณ์	20
	แบบฝึกหัด (บทที่ 1)	22
2	ชนิดของคำและประเภททางไวยากรณ์	25
2.1	ชนิดของคำ	25
2.1.1	การจำแนกชนิดของคำโดยใช้เกณฑ์ความหมาย	25
2.1.2	การจำแนกชนิดของคำโดยใช้เกณฑ์โครงสร้าง	28
2.1.3	การจำแนกชนิดของคำโดยใช้เกณฑ์หน้าที่	30
2.2	ประเภททางไวยากรณ์	32
2.2.1	ประเภททางไวยากรณ์ของคำนาม	33

	2.2.2 ประเภททางไวยากรณ์ของคำกริยา	38
2.3	ประเภททางไวยากรณ์แบบเปิดเผยและ แบบแฝง	42
2.4	สรุป	43
	แบบฝึกหัด (บทที่ 2)	45
3	หน่วยทางไวยากรณ์	47
3.1	หน่วยโครงสร้าง	47
	3.1.1 คำ	48
	3.1.2 หน่วยคำ	53
	3.1.3 วลี	54
	3.1.4 ประโยคย่อย	56
	3.1.5 ประโยค	57
	3.1.6 หน่วยสร้าง	60
3.2	หน่วยหน้าที่	64
	3.2.1 ประธาน	65
	3.2.2 กรรม	69
	3.2.3 ส่วนเติมเต็ม	70
	3.2.4 ส่วนขยายรวม	72
3.3	หน่วยข้อความ	73
	3.3.1 ใจความหลักและใจความรอง	74
	3.3.2 จุดสำคัญข้างท้าย	75
	3.3.3 เรื่องกับเนื้อความ	76
	3.3.4 ข้อความเก่ากับข้อความใหม่	79
3.4	สรุป	80
	แบบฝึกหัด (บทที่ 3)	81

4	หน่วยคำและคำ	83
4.1	วิทยาหน่วยคำ	83
4.2	การวิเคราะห์หน่วยคำ	84
4.2.1	ความหมายเหมือนและรูปเหมือน	85
4.2.2	ความหมายเหมือนและรูปคล้ายกัน	85
4.2.3	ความหมายเหมือนแต่รูปต่าง	86
4.2.4	รูปเหมือนและความหมายคล้าย	87
4.3	ปัญหาในการวิเคราะห์หน่วยคำ	88
4.4	โครงสร้างของหน่วยคำ	90
4.4.1	ส่วนประกอบของหน่วยคำ	91
4.4.2	การเรียงส่วนประกอบและขนาดของ หน่วยคำ	91
4.5	ชนิดของหน่วยคำ	93
4.5.1	ชนิดของหน่วยคำจำแนกตาม ความสัมพันธ์ทางโครงสร้างกับ หน่วยคำอื่น	93
4.5.2	ชนิดของหน่วยคำจำแนกตามการ ปรากฏหรือตำแหน่งในคำ	98
4.5.3	ชนิดของหน่วยคำจำแนกตามความ เป็นอิสระและไม่อิสระ	99
4.5.4	ชนิดของหน่วยคำจำแนกตามหน้าที่	101
4.6	กระบวนการทางเสียงที่เกิดขึ้นเมื่อหน่วยคำ รวมตัวกันเป็นคำ	102
4.6.1	การกลมกลืนเสียง	103
4.6.2	การแทรกเสียง	106
4.6.3	การสลับเสียง	107

4.6.4	การสูญเสียเสียงพยัญชนะ	108
4.6.5	การสูญเสียเสียงสระ	108
4.6.6	การกลายเป็นเสียงขึ้นเพดาน	109
4.7	หน่วยต่างๆที่เกี่ยวข้งกับหน่วยคำและคำ	109
4.7.1	รูปหน่วยคำ	110
4.7.2	หน่วยคำย่อ	110
4.7.3	หน่วยศัพท์	111
4.7.4	คำผสม	112
4.7.5	คำผสม	112
	แบบฝึกหัด (บทที่ 4)	113
5	ไวยากรณ์ดั้งเดิม	117
5.1	ที่มาของไวยากรณ์ดั้งเดิม	117
5.2	วิวัฒนาการของทฤษฎีไวยากรณ์ดั้งเดิม	117
5.2.1	ไวยากรณ์กรีก	117
5.2.2	ไวยากรณ์ละติน	121
5.2.3	ไวยากรณ์ยุคกลาง	122
5.2.4	ไวยากรณ์สมัยเรอเนสซองส์และ หลังจากนั้น	123
5.3	รูปแบบและเนื้อหาของไวยากรณ์ดั้งเดิม	125
5.3.1	ไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาอังกฤษ	128
5.3.2	ไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาไทย	138
5.4	สรุปลักษณะเด่นของไวยากรณ์ดั้งเดิม	152
	แบบฝึกหัด (บทที่ 5)	153
6	ไวยากรณ์โครงสร้าง	155
6.1	คำนำ	155
6.2	กำเนิดและพัฒนาการของไวยากรณ์	

	โครงสร้าง	157
6.3	ไวยากรณ์โครงสร้างภาษาอังกฤษ	163
	6.3.1 ความเป็นวิทยาศาสตร์	163
	6.3.2 การเน้นภาษาพูด	166
	6.3.3 ชนิดของคำ	167
	6.3.4 ชนิดของโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์	173
	6.3.5 วิธีการวิเคราะห์หน่วยประชิด	175
6.4	ไวยากรณ์โครงสร้างภาษาไทย	180
	6.4.1 หลักการในการวิเคราะห์	180
	6.4.2 ชนิดของคำ (การจำแนกหมวดคำ)	181
	6.4.3 วลี	186
	6.4.4 อนุพจน์	186
	6.4.5 การวิเคราะห์ประโยค	187
6.5	การวิเคราะห์ภาษาไทยด้วยวิธีวิเคราะห์ หน่วยประชิด	191
6.6	สรุปลักษณะเด่นของไวยากรณ์โครงสร้าง แบบฝึกหัด (บทที่ 6)	193 195
7	ไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน	197
	7.1 ประวัติความเป็นมาและแนวคิดหลัก	197
	7.1.1 การปฏิวัติด้านแนวคิดทางภาษาศาสตร์	198
	7.1.2 ความไม่รู้จบของภาษา	199
	7.1.3 สามัตถิยะภาษา กับ กฤตกรรมภาษา	200
	7.1.4 การศึกษาตามระเบียบวิธีการ วิทยาศาสตร์	201
	7.1.5 ไวยากรณ์เฉพาะภาษาและไวยากรณ์ สากล	202

7.2	ทฤษฎียุคเริ่มแรก: แนวคิดเรื่องการปริวรรต	209
7.2.1	กฎโครงสร้างวลี	216
7.2.2	กฎปริวรรต	219
7.2.3	กฎการแปรของหน่วยคำ	227
7.3	การวิเคราะห์ภาษาไทยตามกรอบทฤษฎี ไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูนฉบับปี 1957	228
7.3.1	กฎโครงสร้างวลี	228
7.3.2	ตัวอย่างกฎปริวรรตความซ้อน	231
7.3.3	ตัวอย่างกฎปริวรรตบังคับใช้	231
7.3.4	ตัวอย่างกฎปริวรรตเลือกใช้	232
	แบบฝึกหัด (บทที่ 7)	232
8	ไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับ “มาตรฐาน”	234
8.1	ประเด็นที่เพิ่มเติมในทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูน ฉบับมาตรฐาน	235
8.1.1	การนำลักษณะมาใช้	235
8.1.2	คลังศัพท์	238
8.1.3	คุณสมบัติและเงื่อนไขของกฎปริวรรต	239
8.1.4	กฎเกิดซ้ำสำหรับการซ้อนประโยค	242
8.2	องค์ประกอบของไวยากรณ์ตามทฤษฎี มาตรฐาน	243
8.2.1	องค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์	244
8.2.2	องค์ประกอบทางความหมาย	248
8.2.3	องค์ประกอบทางเสียง	248
8.3	ตัวอย่างการวิเคราะห์	249
8.3.1	ตัวอย่างการวิเคราะห์ภาษาอังกฤษ	249
8.3.2	ตัวอย่างการวิเคราะห์ภาษาไทย	254

	แบบฝึกหัด (บทที่ 8)	258
9	ทฤษฎีบรรณศาสตร์เพิ่มพูน	260
9.1	วิวัฒนาการของทฤษฎีบรรณศาสตร์เพิ่มพูน	260
9.2	แนวคิดของบรรณศาสตร์เพิ่มพูน	274
9.3	แนวคิดของบรรณศาสตร์เพิ่มพูนที่สืบทอด ต่อมา	281
	แบบฝึกหัด (บทที่ 9)	283
10	ทฤษฎีมาตรฐานแบบขยาย	285
10.1	พัฒนาการของทฤษฎีในช่วงทศวรรษ 1970: การต้านกระแสบรรณศาสตร์เพิ่มพูน	285
10.2	การจำกัดบทบาทและอำนาจของกฎปริวรรต: ข้อเสนอเงื่อนไขกฎปริวรรตต่างๆ	286
10.2.1	เงื่อนไขบังคับกฎปริวรรต	289
10.2.2	เงื่อนไขบังคับและพัฒนาการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับกฎปริวรรต	299
10.3	สมมติฐานศัพท์นิยม	306
10.3.1	แนวคิดศัพท์นิยม	306
10.3.2	ข้อวิเคราะห์ของชอมสกี	312
10.3.3	ผลสืบเนื่องจากสมมติฐานศัพท์นิยม	314
10.4	สรุป	328
	แบบฝึกหัด (บทที่ 10)	332
11	ไวยากรณ์การท 1968	334
11.1	การทในไวยากรณ์ดั้งเดิม	334
11.2	ไวยากรณ์การทของฟิลมอร์	343
11.3	แนวคิดพื้นฐานของไวยากรณ์การทปี 1968	346
11.3.1	กฎโครงสร้างพื้นฐาน	347

11.3.2	ความหมายของการก	349
11.4	สรุปลักษณะเด่นของไวยากรณ์การกปี 1968	353
	แบบฝึกหัด (บทที่ 11)	354
12	ไวยากรณ์การก 1970	356
12.1	การกสัมพันธ์ในไวยากรณ์การกปี 1970	356
12.2	การกำหนดการก	359
12.3	จากโครงสร้างลีสู่โครงสร้างผิว	363
12.4	โครงสร้างของประโยคในไวยากรณ์ปี 1970	371
12.5	กรอบการก	387
	แบบฝึกหัด (บทที่ 12)	388
13	ไวยากรณ์ศัพท์การก	390
13.1	คำนำ	390
13.2	คุณสมบัติของไวยากรณ์ศัพท์การก	394
13.2.1	ไวยากรณ์ศัพท์การกเป็นไวยากรณ์ เพิ่มพูน	394
13.2.2	ไวยากรณ์ศัพท์การกเน้นคำศัพท์	394
13.2.3	ไวยากรณ์ศัพท์การกเน้นการฟังพา	395
13.2.4	ไวยากรณ์ศัพท์การกมีการก	395
13.2.5	ไวยากรณ์ศัพท์การกมีการเน้น ที่มาที่ไป	395
13.3	ลักษณะในไวยากรณ์ศัพท์การก	396
13.3.1	เครื่องหมายประจำลักษณะ	398
13.3.2	หน้าที่ของลักษณะ	402
13.4	ไวยากรณ์ฟังพา	406
13.4.1	ส่วนหลัก	406
13.4.2	ส่วนฟังพาพี่น้อง	408

13.4.3	แนวคิดเรื่องโครงสร้างทางไวยากรณ์	414
13.5	ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์	417
13.5.1	การกสัมพันธ์	418
13.5.2	สมมุติฐานความเป็นศูนย์กลางของ การกผู้รับ	426
13.5.3	รูปการก	430
13.5.4	การกบทบาทหัพภาค	432
	แบบฝึกหัด (บทที่ 13)	435
14	ไวยากรณ์ศัพท์การก: กฎและการแสดงรูปทาง วากยสัมพันธ์	437
14.1	การแสดงรูปทางวากยสัมพันธ์	437
14.1.1	การกำหนดลักษณะประจำส่วนหลัก	438
14.1.2	การตรวจสอบความถูกไวยากรณ์	439
14.2	กฎประจำหน่วยศัพท์	441
14.2.1	กฎซ้อนเกิน	443
14.2.2	กฎจำแนกประเภทย่อย	446
14.2.3	กฎหน่วยคำ	446
14.2.4	กฎผันคำซ้อนเกิน	447
14.2.5	กฎแปลงคำ	449
14.2.6	กฎเชื่อมความ	451
14.2.7	กฎโยงความ	461
14.3	สรุป	464
	แบบฝึกหัด (บทที่ 14)	467
	รายชื่อหนังสืออ้างอิง	470

บทกัณฑ์พื้นฐานในระบบไวยากรณ์ (Basic Concepts in the Grammatical System)

1.1 ระบบไวยากรณ์--ส่วนหนึ่งของภาษา

นักภาษาศาสตร์ศึกษาภาษา โดยแบ่งภาษาออกเป็น ส่วน ๆ หรือระบบต่าง ๆ และระบบไวยากรณ์ก็เป็นส่วนหนึ่งของภาษา โดยทั่วไปนักภาษาศาสตร์มักแบ่งการศึกษาภาษาออกเป็น 3 ระบบ ใหญ่ ๆ ได้แก่ ระบบเสียง ระบบไวยากรณ์ และระบบความหมาย ในระบบเสียง นักภาษาศาสตร์ศึกษาทุกเรื่องเกี่ยวกับเสียง เช่น สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ เสียงเน้นหนัก พยางค์ หน่วยเสียง กฎการออกเสียง เป็นต้น ในระบบไวยากรณ์ นักภาษาศาสตร์ศึกษาความสัมพันธ์ของหน่วยต่าง ๆ เช่นความสัมพันธ์ของคำในประโยค ในแง่หน้าที่ โครงสร้าง และองค์ประกอบ เป็นต้น ส่วนในระบบความหมาย นักภาษาศาสตร์มุ่งวิเคราะห์ความหมายของคำ หรือความหมายของ ประโยคในแนวต่าง ๆ การศึกษาความหมายอย่างมีระบบถือเป็นศาสตร์ มีชื่อเรียกว่า อรรถศาสตร์ ระบบเสียง ระบบไวยากรณ์ และระบบ ความหมายมีความเกี่ยวพันกัน และในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มนุษย์ต้องพึ่งทั้ง 3 ระบบ ไม่ใช่ใช้ระบบใดระบบหนึ่งเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในภาษาศาสตร์ เรามักศึกษาแต่ละระบบแยกจากกัน เพื่อให้ สามารถวิเคราะห์ภาษาให้ลึกซึ้งมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนจะเน้นเฉพาะระบบไวยากรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะอธิบายมโนทัศน์พื้นฐานในระบบไวยากรณ์โดยทั่วไป และอธิบายแนวคิดของทฤษฎีไวยากรณ์ที่สำคัญ นับตั้งแต่ทฤษฎีไวยากรณ์ดั้งเดิม (Traditional Grammar) จนถึงทฤษฎีไวยากรณ์ที่พัฒนาขึ้นภายหลัง ได้แก่ทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar) ทฤษฎีไวยากรณ์การก (Case Grammar) ทฤษฎีไวยากรณ์ศัพท์การก (Lexicase Grammar) และทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต (Transformational Grammar) ทั้งนี้ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจมโนทัศน์สำคัญ และจุดอ่อนจุดแข็งของทฤษฎีเหล่านั้น ตลอดจนสามารถนำแนวคิดต่างๆ ไปประยุกต์ในการวิเคราะห์ หรืออธิบายปรากฏการณ์ในภาษาใดภาษาหนึ่งได้

อนึ่ง คำว่า "ไวยากรณ์" ในที่นี้มีความหมายรวมทั้ง วิชาหน่วยคำ (morphology) และ วากยสัมพันธ์ (syntax) วิชาหน่วยคำ คือการศึกษาหน่วยคำ ซึ่งหมายถึงหน่วยเล็กที่สุดที่มีความหมาย และกระบวนการที่หน่วยคำรวมกันเป็นคำ ตลอดจนหน้าที่ทางไวยากรณ์ของหน่วยคำด้วย ส่วนวากยสัมพันธ์ หมายถึงการศึกษากระบวนการที่คำรวมกันเป็นประโยค และความสัมพันธ์ของคำในแง่หน้าที่ และโครงสร้างทางไวยากรณ์

การวิเคราะห์ไวยากรณ์มักจำกัดอยู่กับปรากฏการณ์ทางภาษาระดับประโยค การศึกษาภาษาในระดับสูงกว่าประโยคขึ้นไปอีกได้แก่การวิเคราะห์การที่ประโยครวมกันเป็นย่อหน้า (paragraph) หรือหน่วยที่ใหญ่กว่าย่อหน้า หน่วยเหนือประโยคเช่นนี้ เรียกว่า ข้อความต่อเนื่อง (text) หรือ สัมพันธสาร (discourse) มีผู้เรียกการศึกษความสัมพันธ์ของประโยคในหน่วยดังกล่าวว่า การวิเคราะห์สัมพันธสาร (discourse analysis) การศึกษาด้านนี้มิได้ถูกรวมไว้ในระบบ

ไวยากรณ์ แต่แยกเป็นองค์ประกอบอีกองค์ของภาษา อย่างไรก็ตาม มีนักวากยสัมพันธ์บางคนมุ่งศึกษาภาษา โดยใช้ข้อมูลที่เป็นสัมพันธ์สารหรือวิเคราะห์ประโยคที่อยู่ในสัมพันธ์สาร และวิเคราะห์โครงสร้างของสัมพันธ์สาร ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของประโยค เช่น ฮัลลiday (Halliday 1985: 287-314) ผู้ซึ่งวิเคราะห์ไวยากรณ์โดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะภาษาในระดับประโยคเท่านั้น

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับคำว่า “ไวยากรณ์”

คำว่า ไวยากรณ์ ตรงกับคำว่า “grammar” ในภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นคำที่มีปัญหาด้วยเหตุผล 2 ประการคือ ประการแรก คำนี้มีผู้ใช้ในความหมายต่างๆกันหลายความหมาย และประการที่สอง มีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องอยู่หลายประการเกี่ยวกับคำว่า “ไวยากรณ์” ดังจะได้อธิบายต่อไป

1.2.1 ความหมายหลายนัยของคำว่า “ไวยากรณ์”

คำว่า ไวยากรณ์ ในภาษาไทยบัญญัติขึ้นให้ตรงกับคำว่า “grammar” ในภาษาอังกฤษ คำว่า ไวยากรณ์ในภาษาไทยมักใช้โดยหมายถึงตำราหลักภาษาที่เป็นหลักสำหรับให้คนอ้างอิงว่าภาษาที่พูดใช้อย่างไร และนอกจากนั้นยังใช้โดยหมายถึงระบบหรือองค์ประกอบหนึ่งในภาษาหรือการวิเคราะห์ภาษา ดังที่ใช้ในหัวข้อ 1.1 ที่กล่าวมาแล้ว

คำว่า grammar ในภาษาอังกฤษมีความหมายหลายนัย มีผู้ใช้โดยหมายถึง 1) ตำราหรือหนังสือไวยากรณ์ 2) ระบบหรือองค์ประกอบของภาษาที่ไม่ใช่ระบบเสียง และความหมาย 3) ทฤษฎีภาษาใดภาษาหนึ่ง ดังที่ โนม ชอมสกี (Chomsky 1965) ใช้ในตัวอย่างข้างล่างนี้

Generative *grammars* as theories of linguistic competence.... (p. 4)

A *Grammar* of a language purports to be a description of the ideal speaker-hearer's intrinsic competence.... (p. 4)

Before entering directly into an investigation of the syntactic component of a generative *grammar*.... (p. 18)

A *grammar* can be regarded as a theory of a language.... (p. 24)

A linguistic theory must contain a definition of “*grammar*” that is a specification of the class of potential *grammars*. We may, correspondingly say that a linguistic theory is descriptively adequate if it makes a descriptively adequate *grammar* available for each natural language. (p. 24)

1.2.2 ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคำว่า “ไวยากรณ์”

พอลเมอร์ (Palmer 1971: 11-13) ได้กล่าวถึงความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคำว่า “ไวยากรณ์” หรือ *grammar* ไว้หลายประการ ในที่นี้จะขอสรุปเอาเพียงประเด็นสำคัญดังนี้

(1) ความเข้าใจที่ว่า ไวยากรณ์ของภาษามีอยู่ในภาษาเขียนเท่านั้น ภาษาพูดไม่มีไวยากรณ์ หรือเข้าใจเอาว่าภาษาพูดผันผวนรุนแรงใช้กันไม่ถูกหลักไวยากรณ์ที่เขียนไว้ หรือถูกเพียงบางส่วนเท่านั้น ทักษะเช่นนี้สอดคล้องกับประวัติความเป็นมาของคำว่า *grammar* เอง คำนี้มาจากภาษากรีก แปลว่า to write ดังนั้น ด้วยความเชื่อผิดๆนี้เอง

บางคนจึงกล่าวว่า “ภาษาที่ไม่มีภาษาเขียนเป็นภาษาที่ไม่มีไวยากรณ์” นี้ก็เป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องประการหนึ่ง

(2) ความเข้าใจที่ว่าภาษาบางภาษามีไวยากรณ์ แต่บางภาษาไม่มีไวยากรณ์ หรือเข้าใจว่าภาษาบางภาษามีไวยากรณ์สมบูรณ์กว่าบางภาษา เช่นเข้าใจว่าภาษาละตินมีไวยากรณ์สมบูรณ์ ภาษาอังกฤษมีไวยากรณ์เพียงเล็กน้อย และภาษาไทยไม่มีไวยากรณ์เลย ที่เข้าใจเช่นนี้เพราะภาษาละตินมีการลงวิภัติปัจจัยมาก ภาษาอังกฤษมีการลงวิภัติปัจจัยน้อย และภาษาไทยไม่มีการลงวิภัติปัจจัยเลย ทุกคำมีรูปเหมือนกันหมดไม่ว่าจะใช้ที่ใด ในภาษาละติน คำกริยา *amare* ‘love’ มีรูปที่แตกต่างออกไปได้ มากกว่า 100 รูปแบบ ในภาษาอังกฤษ คำว่า *love* แปรไปได้เพียง 4 รูปแบบ คือ *love, loves, loved* และ *loving* ส่วนในภาษาไทย คำว่า *รัก* เป็นรูปเดียวเสมอไม่ว่าจะใช้อย่างไร

การใช้คำว่า ไวยากรณ์ ในที่นี้เป็นการใช้ที่แคบมาก เพราะคำนึงถึงเรื่องหน่วยคำแต่เพียงอย่างเดียว ไม่รวมถึงการเรียงลำดับคำในประโยค ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ ประโยคในภาษาอังกฤษ *John saw Bill.* แตกต่างจาก *Bill saw John.* คำว่า *steel sheet* ก็แตกต่างจาก *sheet steel* ทั้งๆที่ไม่มีการเติมหน่วยคำใดๆ ดังนั้นการเรียงคำต้องถือว่าเป็นเรื่องสำคัญในไวยากรณ์ด้วย

(3) ความเข้าใจที่ว่าไวยากรณ์เป็นสิ่งซึ่งอาจ “ดี” หรือ “เลว” “ถูกต้อง” หรือ “ผิด” เช่น ถ้าพูดว่า *It’s me.* ก็นับว่าเป็น *bad grammar* ทศณะเช่นนี้เองทำให้บางคนคิดว่าภาษาที่ครูสอนภาษาใช้หรือที่ใช้ในโรงเรียนเท่านั้นเป็นภาษาที่ถูกไวยากรณ์ ความเข้าใจเช่นนี้ไม่ถูกต้อง นักไวยากรณ์ควรให้หลักหรือกฎที่อธิบายภาษาที่ใช้โดยคนทุกกลุ่มในสังคม ไม่ใช่ภาษาที่เป็นมาตรฐานเท่านั้น

(4) ความเชื่อที่ว่าบางคนรู้ไวยากรณ์ของภาษาของเขา แต่บางคนไม่รู้ หมายความว่าภาษาจะไม่มีไวยากรณ์จนกว่าจะมีการทำให้

เด่นชัด และสามารถเรียนรู้ได้จากตำราไวยากรณ์ คนที่รู้ไวยากรณ์ก็คือคนที่สามารถพูดได้อย่างถูกไวยากรณ์ นี่เป็นความเข้าใจผิดอีกอย่างหนึ่ง อันที่จริง เจ้าของภาษาทุกคนต่างรู้ไวยากรณ์ของเขาทั้งสิ้นไม่ว่าเขาจะได้เรียนตำราไวยากรณ์หรือไม่ก็ตาม

กล่าวโดยสรุป คำว่า ไวยากรณ์ ควรหมายถึงสิ่งซึ่งสามารถบรรยาย หรือพรรณนาว่าคนเราพูดภาษาอย่างไร ไม่ใช่สิ่งซึ่งต้องเขียนไว้เป็นตำรา เป็นแบบอย่างในหนังสือสำหรับท่องจำ หรือตำราที่บอกว่าจะคนเราควรพูดอย่างไร

1.2.3 ไวยากรณ์กับความถูกผิดในการใช้ภาษา

คำกล่าวที่ว่า ถ้าจะรู้ภาษาใดภาษาหนึ่ง ก็ต้องรู้ไวยากรณ์ของภาษานั้นเป็นผลมาจากความเชื่อที่ว่าไวยากรณ์คือ กฎบรรทัดฐาน (normative rules) ของภาษา คือกฎที่บอกว่าเราควรพูดและเขียนอย่างไร ความจริงแล้ว ไวยากรณ์ควรเป็นกฎที่บอกว่า*เราพูดอย่างไร* ไม่ใช่บอกว่า *เราควรพูดอย่างไร* กล่าวคือ ควรเป็นแบบพรรณนา (descriptive) ไม่ใช่แบบบังคับใช้ (prescriptive)

ยกตัวอย่างภาษาอังกฤษ ไวยากรณ์สอนให้เราพูดว่า It's I. แทนที่จะพูดว่า It's me. ให้หลีกเลี่ยงการจับประโยคด้วย prepositions ให้ความแตกต่างระหว่าง owing to กับ due to และให้ใช้ each other แทน one another เมื่อมีบุคคลสองคน คนที่ไม่พูดตามที่ไวยากรณ์กำหนดคือคนที่ใช้ภาษาผิด นี่เป็นความคิดของคนส่วนใหญ่

มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับการใช้ภาษาที่ถือว่าผิดไวยากรณ์ในภาษาอังกฤษ เซอร์วินสตัน เชอร์ชิล ถูกเลขานุการแก้ภาษาที่เขียนไปไม่ให้เอา preposition ไว้ท้ายประโยค เซอร์ชิลรู้สึกโกรธมากจึงแก้ใหม่

โดยเอา preposition กลับไว้ที่เดิม และเขียนแสดงความรู้สึกที่ว่า This is the kind of pedantry up with which I will not put.¹

นอกจากเรื่องนี้แล้ว ยังมีเรื่องตลกเกี่ยวกับเด็กเล็กๆ ที่เห็นแม่เอาน้ำที่เธอไม่ชอบให้ใครอ่านให้ฟังมาให้ แล้วพูดว่า What did you bring that book I didn't want to be read to out of up for? ประโยคนี้คงมีผู้แต่งขึ้นเพื่อชี้ให้เห็นว่า การเอา preposition ท้ายไว้ข้างท้ายนั้นรุงรังเพียงใด²

ความจริงแล้ว อะไรถูก อะไรผิด ควรเป็นเรื่องของการยอมรับในสังคม เพราะภาษาเป็น *ธรรมเนียมปฏิบัติ* (convention) ในสังคม ถ้าทุกคนพูด It's me. ประโยคนี้ก็ควรถือว่าเป็นภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าพูดอะไรก็ถูกทั้งสิ้น แต่หมายความว่าความถูกต้องขึ้นอยู่กับว่าใครพูด และพูดกับใคร หรือดังที่พาล์มเมอร์ (Palmer 1971: 14) ได้กล่าวไว้ว่าในภาษาก็มีจรรยา

¹ประโยคนี้ เซอร์วิลพูดประชดโดยทำประโยคให้ถูกไวยากรณ์ตามตำรา ซึ่งไม่อนุญาตให้ท้าย preposition ไว้ท้ายประโยค จริงๆแล้ว โดยทั่วไป คนมักนิยมพูดว่า This is the kind of pedantry that I will not put up with.

²ประโยคนี้คงไม่ใช่ประโยคที่เด็กพูดจริงๆ เพราะซับซ้อนมาก ประโยคนี้มาจาก 2 ประโยคผสมกัน ได้แก่ What did you bring up that book for? หรือ What did you bring that book up for? และ I didn't want you to read out of that book to me. หรือ I didn't want you to read to me out of that book. ซึ่งเมื่อเปลี่ยนเป็นกรรมวาจก และประโยค embedded จะกลายเป็น The book (that) I didn't want to be read to out of. และเมื่อรวม 2 ประโยค จะเป็น What did you bring that book I didn't want to be read to out of up for?

มารยาทเหมือนกัน คำพูดบางคำถือว่า "ด้อยการศึกษาและหยาบคาย" ตามการตัดสินของสังคม คำพูดบางคำก็เป็นที่ยอมรับในบางสถานการณ์เท่านั้น เช่น ในการเข้าสัมภาษณ์เพื่อทำงานเราจะต้องควบคุมการใช้ภาษาพอ ๆ กับการสวมใส่เสื้อผ้า ถ้าใช้ภาษาบางประเภทในการสอบสัมภาษณ์ก็อาจเป็นอันตรายพอ ๆ กับการใส่เสื้อผ้าไม่เรียบร้อย

กฎไวยากรณ์ส่วนใหญ่ในภาษาอังกฤษ มาจากภาษาละติน ละตินเป็นภาษาที่ตายแล้ว ซึ่งคนที่มีการศึกษาสูงในสมัยก่อนต้องเรียนภาษาละติน จึงได้รับการถือเอาเป็นแบบอย่างของภาษาต่างๆ ในยุโรป แม้แต่ในปัจจุบัน ก็มีผู้กล่าวเสมอว่าคนที่ใช้ภาษาละตินเป็นคนที่มีเหตุมีผลมากกว่าคนที่ใช้ภาษาอังกฤษ ในทำนองเดียวกันเราเคยได้ยินมาเหมือนกันว่าคนที่พูดภาษาฝรั่งเศส หรือเยอรมันมีเหตุมีผลมากกว่าคนที่พูดภาษาไทย คำกล่าวทั้งหมดนี้เป็นเพียงทัศนคติ ไม่ใช่ข้อเท็จจริง

ในเรื่องความถูกต้องของภาษานั้น อาจสรุปประเด็นที่สำคัญได้ 4 ประเด็น ดังนี้

ก. ภาษาแต่ละภาษาควรจะมีไวยากรณ์ของตนเอง ผู้วิเคราะห์ควรมองภาษาจากตัวของมันเอง โดยไม่เอาภาษาอื่นไปบังคับ เช่น ไม่ควรคิดว่าไวยากรณ์ภาษาละตินถูกต้องที่สุด และต้องนำมาใช้กับภาษาอังกฤษ หรือเอาไวยากรณ์อังกฤษมาครอบภาษาไทย ดังนี้ เป็นต้น

ข. ภาษาที่ถูกต้อง ไม่จำเป็นต้องเป็นภาษาที่ตรงตามตรรกวิทยา เช่น ถ้าพูดว่า I didn't see nobody. หรือ I didn't go nowhere. ตามหลักตรรกวิทยาแล้วคงต้องบอกว่าผิด เพราะปฏิเสธซ้อนกัน การกล่าวว่า ไม่กับไม่จะเท่ากับบอกเล่านั้นเป็นกฎคณิตศาสตร์ แต่ความจริงแล้วประโยคทั้งสองนั้นยังมีความหมายเป็นปฏิเสธ และน่าจะถือว่าถูกต้องเพราะเป็นภาษาที่ใช้จริงในบางถิ่น

ในการทำงานเดียวกัน ประโยคในภาษาไทย เช่น ห้ามไม่ให้พูดเสียงดังในห้องสมุด และ ห้ามมิให้อุทธรณ์ เป็นประโยคที่ใช้จริงๆ โดยเฉพาะในภาษากฎหมาย แต่หากพิจารณาในแง่ตรรกวิทยาแล้ว นักไวยากรณ์บางท่านอาจเห็นว่าการใช้ปฏิเสธซ้อน (ห้าม + ไม่/ มิ) เช่นนี้จะทำให้ความหมายเป็นบอกเล่า จึงถือเป็นผิดไวยากรณ์ แต่เราไม่ควรคิดเช่นนั้น เพราะคนไทยทุกคนเมื่อได้ยินประโยคดังกล่าวก็จะเข้าใจว่ามีความหมายปฏิเสธ ไม่ใช่บอกเล่าแน่นอน ประโยคเช่นนั้นถือว่าถูกไวยากรณ์

การคิดว่าภาษาต้องถูกต้องตามหลักตรรกวิทยานี้เองทำให้ผู้เรียนภาษาต่างประเทศสร้างประโยคที่ตนคิดว่าถูกต้องขึ้นเองตามกฎ ซึ่งอาจจะถูกหรือไม่ถูกต้องตามที่ใช้จริงก็ได้

ค. ภาษาถิ่นไม่ใช่ภาษาที่ผิดหรือเสื่อม เพียงแต่เป็นภาษาที่ไม่ใช่มาตรฐาน ไม่เป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้มีการศึกษา และในสื่อมวลชนเท่านั้นเอง

ตัวอย่างข้างล่างนี้เป็นประโยคไม่มาตรฐานในภาษาอังกฤษที่อยู่ในวงเล็บคือรูปมาตรฐาน

They was there this morning. (They were there this morning.)

He ain't coming. (He isn't coming.)

Don't talk to I. (Don't talk to me.)

I seed him this morning. (I saw him this morning.)

รูปภาพเหล่านี้ใช้พูดกันในบางท้องถิ่นของประเทศอังกฤษ ทำไมประโยคพวกนี้ต้องจัดว่าผิดไวยากรณ์ ถ้าเหตุผลคือเพราะไม่ใช่ภาษาอังกฤษมาตรฐาน ก็ดูเหมือนจะไม่ยุติธรรมนัก คนที่พูดภาษาแบบนี้บังเอิญมิได้เป็นกลุ่มสังคมที่มีการศึกษา เขาจึงเป็นผู้เสียเปรียบ

ทั้งในเรื่องภาษา และเรื่องอื่นๆด้วย เราควรเน้นว่ารูปแบบเหล่านั้น มิได้เลวไปกว่าภาษามาตรฐานเลย และควรถือว่าเป็นภาษาย่อย ประเภทหนึ่งของภาษาอังกฤษ

ง. อีกประการที่ครูสอนภาษาควรใส่ใจไว้คือ ภาษาที่ถูก ไวยากรณ์สมัยหนึ่ง อาจผิดไวยากรณ์ในอีกสมัยหนึ่งก็ได้ การใช้ภาษาที่ถูกนั้นอาจเปลี่ยนไปตามกาลเวลา บราวน์ & มิลเลอร์ (Brown & Miller 1980: 15) ได้ยกตัวอย่างประโยค This book is different from that book. เขากล่าวว่าเมื่อ 20 ปีที่แล้วมีประโยคแบบใหม่ใช้กันว่า This book is different to that book. และราวๆ 10 ปีที่แล้วก็มีประโยคแบบใหม่ใช้กันว่า This book is different than that book. ตามที่ บราวน์ & มิลเลอร์ได้ตั้งข้อสังเกต ในทศวรรษ 1980 ประโยคแรกเป็นที่ยอมรับว่าถูกต้องที่สุด ที่สองรองลงมา และที่สามเป็นที่ยอมรับน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม ในทศวรรษปัจจุบัน และในอนาคต มีทางเป็นไปได้ที่การยอมรับว่าประโยคใดถูกต้องที่สุดอาจเปลี่ยนไปก็ได้

1.3 “ระบบ” กับไวยากรณ์

ระบบ (system) เป็นมโนทัศน์พื้นฐานประการหนึ่งในการวิเคราะห์ทางไวยากรณ์ควบคู่กับโครงสร้าง (structure) และหน้าที่ (function) ซึ่งจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

ระบบ หมายถึงหน่วยต่างๆที่รวมกันเป็นหนึ่ง มีความสัมพันธ์กัน ถ้าเรามีหน่วยหรือส่วนมูลฐาน (elements) ต่างๆ และหน่วยต่างๆ เหล่านั้นไม่ได้อยู่อย่างอิสระแต่สัมพันธ์กัน เราก็จะได้ระบบ ความสัมพันธ์อาจอยู่ในรูปของการมีความเหมือนกัน ต่างกัน หรือมีลักษณะร่วมกันบางอย่าง ถ้าเราดูเลข 3 กลุ่มข้างล่างนี้เทียบกับ จะเห็นได้ว่ากลุ่มหนึ่งไม่เป็นระบบ แต่อีก 2 กลุ่มเป็นระบบ

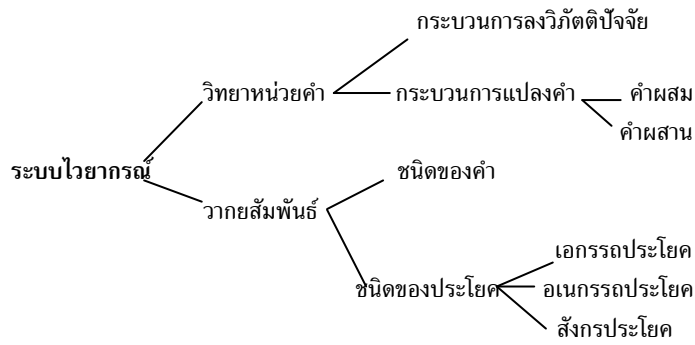
กลุ่มที่ 1	1	3	7	2	5	9	8
กลุ่มที่ 2	1	2	4	8	16	32	64
กลุ่มที่ 3	1	3	5	7	9	11	13

จะสังเกตได้ว่า ในกลุ่มที่ 2 และ 3 นั้นเราสามารถทำนายตัวเลขที่จะเกิดต่อไปได้ การเรียงลำดับตัวเลขเหล่านี้ไม่ได้เรียงตามอำเภอใจ แต่มีระบบบางอย่างภายใต้การเรียงนั้น ทำให้มีระเบียบแบบแผน และทำให้เราทำนายเลขต่อไปได้ไม่รู้จัก

ภาษาเป็นระบบ ระบบเสียงประกอบด้วยส่วนต่างๆ เช่น หน่วยเสียงจำนวนหนึ่ง และหน่วยเสียงแต่ละหน่วยเสียงมีความสัมพันธ์กัน

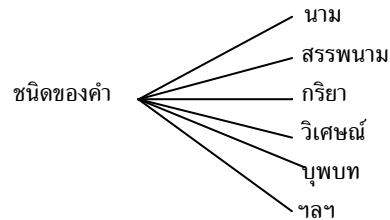
ระบบไวยากรณ์ ประกอบด้วยหน่วยย่อยหลายระบบ และในแต่ละระบบย่อยต่างๆก็มีส่วนประกอบที่สัมพันธ์กัน แผนภูมิต่อไปนี้แสดงตัวอย่างการจัดระบบไวยากรณ์แบบหนึ่ง³

³ การจัดระบบไวยากรณ์ ทำได้หลายแบบ ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ หรือทฤษฎีที่ใช้ ที่เสนอเป็นตัวอย่าง ในที่นี้เป็นการจัดตามไวยากรณ์ดั้งเดิม ซึ่งใช้กันมาจนเป็นประเพณีนิยม ในบทต่อไป ผู้อ่านจะเห็นว่าระบบไวยากรณ์จะมีรูปร่างหน้าตาต่างออกไปตามทฤษฎีไวยากรณ์ต่างๆกัน

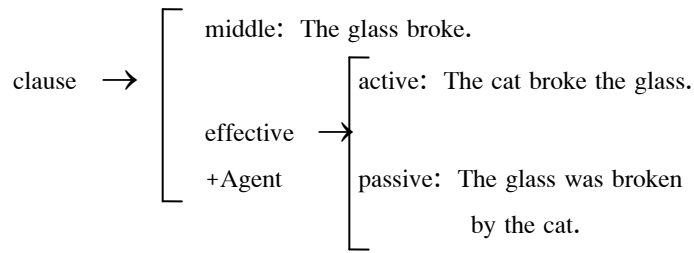
ภาพที่ 1.1 ระบบไวยากรณ์

เมื่อพิจารณาถึงระบบของชนิดของคำ (parts of speech) จะเห็นว่าชนิดของคำแต่ละชนิดสัมพันธ์กับชนิดอื่นๆ และรวมทั้งหมดก็ถือว่าเป็นระบบหนึ่ง

ภาพที่ 1.2 ระบบชนิดของคำ

ฮัลลiday (Halliday 1985: 151) แสดงให้เห็นระบบของวากยสัมพันธ์ในภาษาอังกฤษ ตามทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่ (Functional grammar) ของเขา ซึ่งผู้เขียนได้ดัดแปลงเล็กน้อยเพื่อมาแสดงไว้ข้างล่างนี้

ภาพที่ 1.3 ระบบประโยคจำแนกตามวาก

ตามภาพที่ 1.3 สัณนิเตยจำแนกประโยคตามระบบวากในภาษาอังกฤษออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ middle clause และ effective clause ซึ่งมี Agent หรือผู้กระทำ ประโยคประเภท effective ยังจำแนกต่อไปได้อีกเป็น active และ passive clause

จะเห็นได้ว่าระบบทำให้เราเห็นภาพความสัมพันธ์ของหน่วยต่างๆ ในรูปของการจำแนกประเภทโดยใช้เกณฑ์ต่างๆ เกณฑ์ความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกัน มีความสำคัญมากในการจัดระบบ

คำว่าระบบมีความหมายอย่างเดียวกันกับ ชุดหน่วยภาษา (para-digmatic class หรือ paradigm) ซึ่งหมายถึงหน่วยต่างๆ ในระบบนั่นเอง เช่น เรากล่าวได้ว่าในนามวลีภาษาอังกฤษจะต้องมีระบบ หรือ paradigmatic class ของตัวกำหนด (determiners) ซึ่งใช้นำหน้านาม เช่น a, the, some เป็นต้น และระบบ หรือ paradigmatic class ของคำนาม เช่น man, boy, house เป็นต้น

ระบบ หรือ ชุดหน่วยภาษา ประเภทนามวลีในภาษาอังกฤษ อาจแสดงในรูปของรายการคำที่สามารถปรากฏแทนที่กันได้ดังนี้

<u>DETERMINER</u>	<u>NOUN</u>
a	man
the	boy
that	cat
some	house

ในชุดของ determiners จะเห็นได้ว่าเราสามารถใช้อ, the, that หรือ some นำหน้าคำนามเอกพจน์ได้ เพราะทั้ง 4 คำทำหน้าที่เหมือนกัน แต่ความหมายต่างกัน ส่วนในชุดของคำนามก็เช่นเดียวกัน แต่ละหน่วยใช้แทนกันในหน้าที่เดียวกันได้ และจะสังเกตได้ว่าความคล้ายคลึงกันของคำนามเหล่านี้ก็คือ เป็นเอกพจน์ และนับได้ ชุดของคำทั้งสองชุดรวมกันเป็นอีกระบบคือ ระบบนามวลี สรุปก็คือระบบไวยากรณ์หนึ่งอาจประกอบด้วยระบบย่อยหลายระบบ

คำที่อาจปรากฏได้ในแต่ละช่องรวมเป็น 1 ชุดหน่วยภาษา หรือ 1 paradigm เราพบตัวอย่างชุดหน่วยภาษาได้ทั่วไปในหนังสือไวยากรณ์ของภาษาที่มีการกระจายคำกริยาหรือคำนามในรูปแบบต่างๆ กัน เช่นตัวอย่างการกระจายคำกริยาในภาษาละตินดังนี้

amare 'to love'			
บุรุษ	พจน์	คำกริยา	
1st person	singular	<i>amō</i>	'I love'
	plural	<i>amāmus</i>	'we love'
2nd person	singular	<i>amās</i>	'you love'
	plural	<i>amātis</i>	'you (plural) love'
3rd person	singular	<i>amat</i>	'he/she/it loves'

plural *amant* ‘they love’

คำกริยาในรูปแบบต่างๆ ที่กระจายตามบุรุษและพจน์ทั้งหมด
นี้รวมกันเป็น 1 ชุดหน่วยภาษา หรือ paradigm

คำนาม *puella* ‘girl’ ในภาษาละติน ที่กระจายตามการก
เป็น 6 คำข้างล่างทั้งหมดรวมกันก็เป็น 1 ชุดหน่วยภาษา หรือ
paradigm

การก	คำนาม
การกประธาน (Nominative)	<i>puella</i>
การกเจ้าของ (Genitive)	<i>puellae</i>
การกกรรมรอง (Dative)	<i>puellae</i>
การกกรรมตรง (Accusative)	<i>puellam</i>
การกแหล่งที่มา (Ablative)	<i>puellā</i>

ความสัมพันธ์ของหน่วยต่างๆ ใน paradigm เดียวกัน เรียกว่า
paradigmatic relationship ซึ่งมีผู้แปลเป็นไทยว่า ความสัมพันธ์เชิง
ระบบ หรือ ความสัมพันธ์แนวตั้ง ดังนั้น a, the, this, some ฯลฯ ก็มี
ความสัมพันธ์แนวตั้งต่อกัน เช่นเดียวกับคำนามทั้งหลายที่อาจใช้
แทนที่กันในนามวลีได้

1.4 “โครงสร้าง” กับไวยากรณ์

โครงสร้าง (structure) เป็นมโนทัศน์อีกประการ ที่สำคัญใน
การวิเคราะห์ทางไวยากรณ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ที่

ประกอบกันเป็นบางสิ่งบางอย่างที่ซับซ้อน หรือหมายถึงกรอบ
แกนกลาง หรือองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของบางสิ่งบางอย่าง

โครงสร้างเป็นอีกมิติหนึ่งของความสัมพันธ์ที่สำคัญยิ่งใน
ระบบไวยากรณ์ เรียกว่า ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง หรือ
ความสัมพันธ์แนวนอน ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า syntagmatic
relationship ในประโยค ฉันทิวข้าว คำว่า ฉันทิว และ ข้าว มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างซึ่งกันและกัน หน่วยแต่ละหน่วยใน
โครงสร้างเกี่ยวข้องกับอีกหน่วยต่อกันเป็นลูกโซ่ และหน่วยในโครงสร้าง
ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะร่วมกันหรือเป็นชนิดเดียวกัน เช่นหน่วยใน
ระบบ หรืออาจกล่าวได้ว่าหน่วยต่างๆในโครงสร้างต้องพึ่งพาอาศัยกัน
ความสัมพันธ์เช่นนี้ จึงเป็นแบบ การพึ่งพาซึ่งกันและกัน
(interdependency)

เราจะเข้าใจโครงสร้างหรือความสัมพันธ์แนวนอนได้ดี ถ้า
พิจารณาความแตกต่างของชุดของหน่วยภาษาใน (1) (2) และ (3)
ข้างล่างนี้

- (1) ใจดี
ดีใจ
- (2) บ้านนก
นกบ้าน
- (3) the man
*man the

จะสังเกตได้ว่า ข้อความในแต่ละชุด ประกอบด้วย
ส่วนประกอบเหมือนกัน แต่ถ้าเราทำให้โครงสร้างต่างกัน (ในที่นี้คือ
การย้ายตำแหน่ง) ความหมายก็จะเปลี่ยนไป เช่นใน (1) และ (2)

หรือผิดไวยากรณ์ไปเลย เช่นใน (3) ในที่นี้ ความสัมพันธ์ทางโครงสร้างแสดงออกในรูปของการเรียงลำดับคำ

โครงสร้างเป็นหัวใจของการวิเคราะห์ไวยากรณ์ โดยเฉพาะระบบวากยสัมพันธ์ ในภาษาอังกฤษ เราพูดว่า The red book (the-แดง-หนังสือ) แต่ในภาษาฝรั่งเศส เราพูดว่า le livre rouge (le-หนังสือ-แดง) ภาษาอังกฤษใช้โครงสร้างแบบ Adj.+N แต่ภาษาฝรั่งเศสใช้แบบ N+Adj. การเรียงลำดับคำเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในการแสดงความสัมพันธ์ดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ทุกภาษาจะยึดการเรียงลำดับคำเป็นสิ่งสำคัญ บางภาษาแสดงความสัมพันธ์ทางโครงสร้างด้วยวิธีอื่น เช่น ภาษาละติน บาลี และสันสกฤตใช้การลงวิภัติปัจจัยเพื่อระบุว่าคุณศัพท์สัมพันธ์กับคำใดในประโยค

เรื่องของโครงสร้างจะเป็นหลักสำคัญในการวิเคราะห์ประโยค หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของการวิเคราะห์ทีเดียว ดังจะได้กล่าวถึงโดยละเอียดในบทต่อไป

โครงสร้างเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ อันที่จริงแล้ว แทบจะไม่มีกรวิเคราะห์ไวยากรณ์ในทฤษฎีใดเลยที่จะหนีโครงสร้างไปพ้น อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีไวยากรณ์ที่ต่างกันจะมีการเน้นโครงสร้างต่างกัน ทฤษฎีไวยากรณ์ที่ให้ความสำคัญแก่โครงสร้างเป็นพิเศษหรือเป็นอันดับหนึ่ง และใช้ประโยชน์จากโครงสร้างในการพรรณนาภาษา ได้รับการขนานนามว่า ไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar) ซึ่งจัดว่าเป็นทฤษฎีไวยากรณ์อันดับแรกๆ ที่ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ภาษาตามหลักวิทยาศาสตร์โดยแท้ ซึ่งต่างจาก ไวยากรณ์ดั้งเดิม (Traditional Grammar)

กลยุทธ์ที่นักไวยากรณ์โครงสร้างใช้ในการวิเคราะห์ประโยคมีหลายแบบ แบบที่เป็นที่นิยม และเก่าแก่มาก คือการวิเคราะห์หน่วยประชิด (Immediate Constituent Analysis หรือ IC Analysis) ซึ่งใช้วิธีแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ส่วนไปเรื่อยๆ จนถึงหน่วยที่แบ่งไม่ได้อีกแล้ว รายละเอียดของการวิเคราะห์แบบนี้จะได้กล่าวถึงต่อไปในบทที่ 6

การวิเคราะห์อีกแบบที่พบว่าใช้มากในหมู่นักไวยากรณ์โครงสร้างคือ ใช้กรอบทดสอบ (test frame) ซึ่งในที่นี้จะขอยกตัวอย่างจากภาษาอังกฤษที่วิเคราะห์โดย ชาร์ลส์ ฟรีส (Fries 1952)

ฟรีส โจมตีไวยากรณ์ดั้งเดิมเรื่องการแบ่งประเภทของชนิดของคำว่ามีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน และส่วนใหญ่ใช้ความหมายเป็นหลัก ซึ่งทำให้เกิดข้อโต้แย้งขึ้นได้ เขาจึงแบ่งชนิดของคำในภาษาอังกฤษใหม่โดยใช้หลักทางโครงสร้างเป็นเกณฑ์

ฟรีสยกตัวอย่างว่า ไวยากรณ์ดั้งเดิมให้คำจำกัดความคำนาม ว่าคือ "ชื่อคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่" ถ้าถือตามเกณฑ์นี้ คำว่า blue ก็ต้องเป็นคำนาม เพราะเป็นชื่อสิ่งของ (สี) แต่เวลาใช้ เช่น พูดว่า a blue tie ก็จะเห็นได้ว่า blue ไม่เหมือนคำนามอื่นๆ

ดังนั้น แทนที่จะใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ ฟรีสแบ่งคำหลักออกเป็น 4 ชนิด คำแต่ละชนิดสามารถปรากฏตามกรอบโครงสร้างต่างๆ เช่นคำชนิดที่ 1 (Word Class 1) จะต้องเป็นคำที่สามารถปรากฏในกรอบเหล่านี้

The _____

_____s

A _____

ชนิดของคำประเภทนี้ก็คือคำนามนั่นเอง ประเภทที่ 2, 3, 4 ได้แก่ verbs, adjectives และ adverbs ตามลำดับ

ในการวิเคราะห์ประโยค ฟริส ใช้เลข 1, 2, 3, 4 แทนชนิดของคำหลัก และใช้อักษร A, B แทนกลุ่มคำไวยากรณ์ (function words) ยกตัวอย่าง ประโยค The concert may be good. จะมีโครงสร้างดังนี้

Group	Class	Group	Class	Class
A	1	B	2	3
The	concert	may	be	good.

ข้อควรสังเกตในที่นี้คือ คำไวยากรณ์ หรือลักษณะทางหน่วยคำ เป็นส่วนสำคัญยิ่งในโครงสร้าง เพราะเป็นตัวระบุว่าคำหลักเป็นประเภทอะไร เช่นความแตกต่างกันในประโยค 2 คู่นี้

- (1) He has pants. (2) He enjoys dancing women.
 He has panted. He enjoys dancing with women.

ในประโยคคู่ที่ 1 -s และ -ed เป็นเครื่องหมายระบุว่าเป็นคำนาม และกริยา ตามลำดับ ในประโยคคู่ที่ 2 คำว่า with ทำให้เราทราบว่า dancing ใน 2 ประโยคเป็นชนิดของคำต่างประเภทกัน คือ คำคุณศัพท์และคำกริยาตามลำดับ ดังนั้นประโยคทั้งสองจึงมีโครงสร้างต่างกัน

1.5 “หน้าที่” กับไวยากรณ์

หน้าที่ (function) เป็นอีกมิติหนึ่งของความสัมพันธ์ในไวยากรณ์ หน้าที่ หมายถึงบทบาทของหน่วยแต่ละหน่วยในประโยค เช่นในประโยค *น้องกินข้าวแล้ว* คำว่า *น้อง* เล่นบทเป็นประธาน ของประโยค สัมพันธ์กับ *กิน* ซึ่งเล่นบทเป็น ภาคแสดง ส่วน *ข้าว* ก็เล่นบทเป็น กรรมของประโยค อาจนับเป็นส่วนของภาคแสดงก็ได้ คำว่า *แล้ว* เล่นบทเป็นส่วนขยายภาคแสดง ดังนั้นเป็นต้น

เป็นที่สังเกตได้ว่า หน้าที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างอย่างแน่นแฟ้นจนแยกจากกันแทบไม่ได้ หน้าที่เป็นตัวทำให้ความสัมพันธ์ทางโครงสร้างมีความหมาย หรือเป็นผู้กำหนดบทบาทของแต่ละหน่วยที่สัมพันธ์กันในประโยคนั้นเอง นักไวยากรณ์โครงสร้างบางท่านใช้หน้าที่เป็นหลักในการกำหนดโครงสร้างของประโยค ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ภาษาไทยของวิจิตร ภาณุพงศ์ (2520) ดังนี้

ป ส ต
เพื่อน จะขอยืม รถคันนี้

ต ป ส
รถคันนี้ เพื่อน จะขอยืม

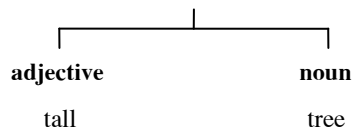
ร ป ท ต
รถคันนี้ คนรถ ยังไม่ได้ เต็มน้ำมัน

ในการวิเคราะห์ และจำแนกประเภทของประโยคดังกล่าวข้างต้นนี้ ประโยคแต่ละประโยคจะสามารถระบุโครงสร้างได้โดย การ

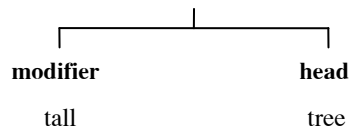
เรียงลำดับของอักษรย่อ ซึ่งหมายถึงหน้าที่ของแต่ละหน่วย หมายถึง ประธาน ส หมายถึง สกรรมกริยา ท หมายถึง กริยาวิกรรม ต หมายถึง กรรมตรง และ ร หมายถึง กรรมรอง ทั้งหมดนี้เป็นหน่วยทางหน้าที่ทั้งสิ้น

ไวยากรณ์ที่เน้นหน้าที่ในภาษามากที่สุดคือไวยากรณ์ของ ฮัลลiday (Halliday 1985 และ 1994) ในบทนำ (Halliday 1994: XIII) ฮัลลiday อธิบายว่าเขาเรียกไวยากรณ์ของเขาว่าไวยากรณ์หน้าที่ (Functional Grammar) ด้วยเหตุผลที่ว่ากรอบความคิดพื้นฐานของเขาเป็นแบบหน้าที่ ไม่ใช่แบบการวิเคราะห์ที่มีรูปแบบตายตัว (formal) ที่ว่าไวยากรณ์ของเขาเป็นแบบหน้าที่นั้นสามารถตีความได้ 3 ประเด็น ประเด็นแรก ไวยากรณ์นี้เป็นแบบหน้าที่เพราะเน้นการใช้ภาษาตามธรรมชาติ ภาษามีไว้เพื่อทำหน้าที่สนองความจำเป็นของมนุษย์ หรือมนุษย์ใช้ภาษาในหน้าที่ต่างกัน ไวยากรณ์ของเขาเน้นประเด็นนี้ ประการที่ 2 ไวยากรณ์ของเขาเป็นไวยากรณ์หน้าที่เพราะนำความมุ่งหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง การใช้ภาษาตามความมุ่งหมาย เช่น เพื่อแสดงความเข้าใจสภาพแวดล้อมหรือเล่าประสบการณ์ และเพื่อโต้ตอบผู้อื่น ก็นับเป็น หน้าที่ ต่างๆกัน ประการที่ 3 ในระบบของภาษาเราต้องอธิบายแต่ละส่วนประกอบในเชิงที่มีหน้าที่สัมพันธ์กันทั้งระบบอย่างไร (ดูรายละเอียดในบทที่ 7)

การนำเอาหน้าที่เข้ามาใช้ในการวิเคราะห์จะเห็นได้ชัดเจนจากตัวอย่างการให้ชื่อหน่วยซึ่งนำมาจาก Halliday (1985:27) ดังนี้
การใช้ชื่อหน่วยตามชนิดของคำจะปรากฏดังนี้

ถ้าระบุชื่อหน่วยซึ่งสัมพันธ์กันตามหน้าที่จะเป็นแบบนี้

คำว่า modifier และ head นั้น ฮัลลiday ถือว่าเป็นหน่วยทางหน้าที่ รายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยทางหน้าที่ จะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 3

แบบฝึกหัด (บทที่ 1)

1. จงอธิบายว่า ระบบเสียง ระบบไวยากรณ์ และระบบความหมายในภาษาสัมพันธ์กันอย่างไร
2. คำว่า ไวยากรณ์ มีความหมายอย่างไรบ้าง มีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคำนี้อย่างไร
3. คนทั่วไปมองความถูกต้องในภาษาอย่างไร นักภาษาศาสตร์มองเรื่องนี้อย่างไร
4. “ระบบ” “โครงสร้าง” และ “หน้าที่” หมายความว่าอะไร มีบทบาทอย่างไรในไวยากรณ์
5. จงยกตัวอย่างในภาษาใดก็ได้ที่แสดงความสัมพันธ์เชิงระบบ เชิงโครงสร้าง และเชิงหน้าที่
6. ความสัมพันธ์ในมิติของโครงสร้าง หน้าที่ และระบบนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

7. จงศึกษาประโยคแต่ละคู่ข้างล่างนี้ แล้วอธิบายว่าความหมายของประโยคในแต่ละคู่ต่างกันอย่างไร และเครื่องมือทางวากยสัมพันธ์อะไรที่บอกเราว่าประโยคเหล่านั้นแตกต่างกัน

- (1) คนกัณฑ์มา
หมากัณฑ์คน
- (2) คุณครูน้อยใจ
คุณครูใจน้อย
- (3) เด็ก ๆ เล่นบ้าน
เด็ก ๆ เล่นในบ้าน
- (4) เพื่อนของน้องชวนไปเที่ยว
น้องของเพื่อนชวนไปเที่ยว
- (5) เขากินพล่ากุ้งเป็นประจำ
เขาพล่ากุ้งกินเป็นประจำ
- (6) ฉันชอบวิทยาการสมัยใหม่
ฉันชอบวิทยาการสมัยใหม่
- (7) ฉันหยิบเงินให้น้อง
ฉันให้น้องหยิบเงิน
- (8) โกรธฉันแล้วเธอจะไม่สบายใจ
ฉันโกรธแล้วเธอจะไม่สบายใจ
- (9) Bathing women are interesting.
Bathing women is interesting.
- (10) The pretty girl is young.
The girl is pretty young.
- (11) His problem is age.
His problem is aging.

- (12) Those boys love challenge.
 Those boys challenge love.
- (13) His job is to ticket the merchandise.
 His job is to merchandise the ticket.
- (14) The photography class will film the exhibit.
 The photography class will exhibit the film.

2

ชนิดของคำและประเภททางไวยากรณ์ (Parts of Speech and Grammatical Categories)

2.1 ชนิดของคำ

ชนิดของคำ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า parts of speech ซึ่งเป็นคำที่มักใช้ในไวยากรณ์ดั้งเดิม และตรงกับคำว่า word classes หรือ form classes ซึ่งเป็นคำที่ใหม่กว่า และริเริ่มใช้โดยนักไวยากรณ์โครงสร้าง ในปัจจุบัน คำว่า parts of speech และ word classes เป็นที่นิยมใช้เท่าๆกัน ส่วนคำว่า form classes ไม่ค่อยเป็นที่นิยมนัก

ชนิดของคำอาจจำแนกประเภทโดยใช้เกณฑ์ต่างๆ กัน เช่น ความหมาย โครงสร้าง และหน้าที่

2.1.1 การจำแนกชนิดของคำโดยใช้เกณฑ์ความหมาย

การใช้เกณฑ์ความหมายในการจำแนกชนิดของคำเห็นได้ชัดเจนในไวยากรณ์ดั้งเดิม (ดูบทที่ 5) ซึ่งมักแบ่งชนิดของคำออกเป็น 8 ชนิดดังนี้

คำนาม (noun)

คำสรรพนาม (pronoun)

คำกริยา (verb)
 คำคุณศัพท์ (adjective)
 คำวิเศษณ์ (adverb)
 คำบุพบท (preposition)
 คำสันธาน (conjunction)
 คำอุทาน (interjection)

ตัวอย่างการแบ่งชนิดของคำในไวยากรณ์ดั้งเดิม ซึ่งใช้
 ความหมายเป็นหลัก จะเห็นได้ในตำราไวยากรณ์ของพระยาอุปกิตศิลป
 สาร (2480: 70-112) ดังนี้

คำนาม คือคำบอกชื่อคน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น เช่น คน
 บ้านเมือง เชียงใหม่ ฮ่องกง ไชยง ผุง ตัว การกิน ความงาม เป็นต้น

คำสรรพนาม คือคำใช้แทนชื่อต่างๆ เช่น ผม ดิฉัน เขา ที่
 ในคนที่ขยัน ซึ่ง ใน คนซึ่งเกียจคร้าน ต่าง ในชาวสวนต่างก็ฟันดิน
 กัน ใน ชาวเมืองตีกัน นี้ นั้น โนน ใคร อะไร ไหน เป็นต้น

คำกริยา คือคำบอกอาการของคน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น
 หรือ คือคำที่แสดงอาการของนามหรือสรรพนาม เพื่อให้รู้ว่านามหรือ
 สรรพนามนั้นๆทำอะไร หรือเป็นอย่างไร เช่นตัวอย่าง บิน นั่ง ดับ
 ไป นอน เป็น คง จะ ถูก ชี เกิด¹

¹คำว่า คง จะ ถูก ชี เกิด พระยาอุปกิตจัดให้เป็นกริยานุเคราะห์ ซึ่งเป็นชนิดหนึ่ง
 ของ กริยา คำว่า คง จะ ถูก ฟัง กำลัง ย่อม นำ อย่า เหล่านี้เป็นกริยานุ
 เคราะห์หน้ากริยา ส่วนคำเช่น ชี เกิด นะ เถอญ เป็นกริยานุเคราะห์ประกอบหลัง
 กริยา

ในปัจจุบัน คำกริยานุเคราะห์หน้ากริยา ยังเป็นที่ยอมรับของนัก
 ไวยากรณ์หลายท่าน แต่คำที่พระยาอุปกิตเรียกว่ากริยานุเคราะห์หลังกริยานั้นใน

คำวิเศษณ์ คือคำประกอบคำอื่น ให้มีความต่างออกไป หรือคือคำประกอบคำอื่นให้มีเนื้อความแปลกออกไป เช่น ดี ชั่ว ขาว ดำ ดำ สูง เร็ว ช้า เป็นต้น คำว่า วิเศษณ์ มีความหมายเท่ากับ adjective และ adverb ในภาษาอังกฤษ พระยาอุปถิตอธิบายว่าเหตุที่จัด 2 ชนิดนี้เป็นชนิดเดียวกันในภาษาไทย เนื่องจากในภาษาไทยคำทั้ง 2 ประเภทมีรูปเดียวกัน

คำบุพบท คือคำสำหรับนำหน้านาม สรรพนาม และกริยา บางพวกที่เรียกว่า กริยาสภาวมาลา เพื่อบอกตำแหน่งของคำนาม สรรพนาม หรือกริยาเหล่านั้นว่ามีหน้าที่เป็นอะไร เช่น แก่ แต่ ต่อ เพื่อ สำหรับ เฉพาะ จน กระทั่ง และคำนำหน้าบทที่แปลมาจากภาษาบาลี เช่น ดูกร ดูรา ดูก่อน ช้าแต่ อันว่า เหล่านี้พระยาอุปถิตถือว่า เป็นบุพบทด้วย

คำสันธาน คือคำเชื่อมคำหรือความให้ติดต่อกัน หรือคือคำ ซึ่งใช้ต่อเชื่อมถ้อยคำให้ติดต่อกันเป็นเรื่องเดียวกัน เช่น และ กับ เพราะฉะนั้น แต่แท้จริง ก็...จึง แต่ กว่า...ก็ ไม่...ก็ คำว่า หรือ และ ไหม ที่ลงท้ายคำถาม พระยาอุปถิต ก็จัดเป็นคำสันธานด้วย

คำอุทาน คือคำบอกเสียงต่างๆ เช่น เออ โออึ พุทโธ ณะ คุณพระ อนิจจา เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าในไวยากรณ์ที่ยกมาเป็นตัวอย่างข้างต้น การให้คำจำกัดความของชนิดของคำส่วนใหญ่ใช้ความหมายเป็นหลัก เช่น “คำที่บอกอาการของคน ...” “คำที่บอกเสียงต่างๆ...” “คำที่บอก

ปัจจุบัน นักไวยากรณ์ส่วนใหญ่เรียกว่า คำลงท้าย และจัดไว้เป็น ชนิดของคำต่างหาก ไม่ใช่คำกริยา

ชื่อ คน สัตว์ สิ่งของ...” มีอยู่ 3 ชนิดเท่านั้นที่ไม่ได้ใช้ความหมายแต่ใช้หน้าที่ในการจำกัดความ ได้แก่ คำสรรพนาม คำบุพบท และคำสันธาน ซึ่งหมายถึงคำที่ทำหน้าที่ แทน, นำหน้า และเชื่อมคำตามลำดับ

การแบ่งประเภทชนิดของคำโดยใช้ความหมายเป็นหลัก ดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาความไม่ชัดเจน และเกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างประเภท เช่น คำว่า เกิด ชี ดูจะไม่เป็นคำบอกอาการเท่าใดนัก แต่ก็ถูกจัดเป็นคำกริยา คำว่า เร็ว เป็นคำบอกอาการ แต่ก็ถูกจัดเป็น วิเศษณ์ ถ้ายึดตามความหมายเช่นนี้แล้ว จะมีคำมากมายที่ไม่รู้จะจัดว่าเป็นคำอะไร เช่น อืม ชอบ พอใจ ชยัน รับผิดชอบ เป็นต้น

2.1.2 การจำแนกชนิดของคำโดยใช้เกณฑ์โครงสร้าง

ด้วยความพยายามที่จะแก้ปัญหาความไม่ชัดเจน ในการใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ในการจำแนกชนิดของคำ ไวยากรณ์โครงสร้างจึงใช้เกณฑ์โครงสร้าง หรือความสัมพันธ์แนวนอนเป็นหลักโดยไม่ต้องพึ่งความหมายเลยแม้แต่น้อย (ดูบทที่ 1 หัวข้อ 1.4 และบทที่ 6) เราสามารถเห็นได้ว่า แม้แต่ชื่อของชนิดของคำเองก็ไม่จำเป็นต้องเรียกเป็นชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 ชนิดที่ 3 หรือกลุ่ม A กลุ่ม B ฯลฯ แต่ละชนิดจะบ่งบอกได้โดยความสัมพันธ์ที่มันมีกับหน่วยอื่นๆที่แวดล้อมอยู่

นอกจากไวยากรณ์โครงสร้างแล้ว ไวยากรณ์ศัพทการ (Lexicase Grammar) ก็เป็นไวยากรณ์อีกทฤษฎีหนึ่งที่ใช้เกณฑ์โครงสร้างในการจำแนกชนิดของคำ สแตนลีย์ สตารอสต้า (Starosta 1988, 2001) ผู้ริเริ่มไวยากรณ์ศัพทการจำแนกชนิดของคำออกเป็น 8 ชนิดโดยใช้เกณฑ์โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ดังนี้

V (verb)

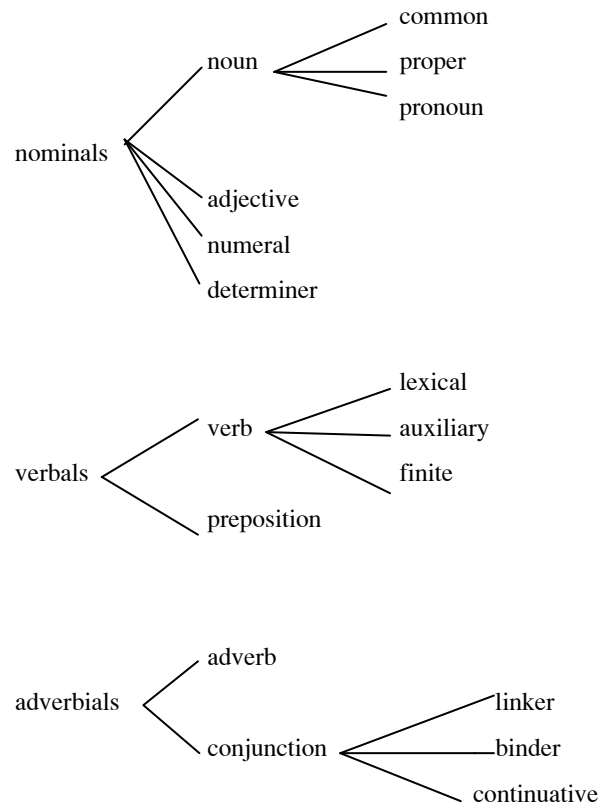
- N (noun)
- Adj (adjective)
- Det (determiner)
- Adv (adverb)
- P (preposition หรือ postposition)
- Cnjc (conjunction)
- Sprt (sentence particle)

สตารอสต้าเห็นว่า การแบ่งชนิดของคำเช่นนี้เป็นสากลและใช้ได้กับทุกภาษา “ไม่มีภาษาใดในโลก (รวมทั้งภาษาไทยด้วย) ที่จะ มีชนิดของคำที่ไม่อยู่ในจำนวนนี้หรือเป็นชนิดย่อยของ 8 ชนิดนี้ ถึงแม้ว่าบางภาษาอาจจะมีไม่ครบทั้ง 8 ชนิดก็ได้” “...no language (including Thai) may contain a word class which is not identical with, or a subclass of, one of the ...eight classes..., though not every language necessarily utilizes all eight classes.” สตารอสต้า เรียกข้อจำกัดนี้ว่า universal constraint แปลว่า “ข้อจำกัดสากล” ซึ่งทำให้ทฤษฎีไวยากรณ์ของเขามีความเป็นสากล และสตารอสต้าถือว่า ลักษณะนี้ มีความจำเป็นสำหรับไวยากรณ์เพิ่มพูน (Generative Grammar) ทุกประเภทรวมทั้งไวยากรณ์ศัพท์การกของเขาด้วย

เกณฑ์โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่สตารอสต้าใช้ในการแบ่งชนิดของคำนั้น หมายถึงความสัมพันธ์หรือการพึ่งพาระหว่างหน่วยต่างๆ ในประโยค เช่นจำกัดความคำนามในทำนองว่าเป็นส่วนหลักของนามวลีและมีคำชนิดใดมาปรากฏร่วมได้บ้าง เป็นต้น อันที่จริงเกณฑ์ที่สตารอสต้าใช้ก็คือเกณฑ์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างนั่นเอง (ดูรายละเอียดทฤษฎีไวยากรณ์ของสตารอสต้าในบทที่ 13 และ 14)

2.1.3 การจำแนกชนิดของคำโดยใช้เกณฑ์หน้าที่

ชนิดของคำ อาจจำแนกโดยใช้เกณฑ์หน้าที่ทางไวยากรณ์ก็ได้ ฮัลลiday (Halliday 1994: 214) แบ่งชนิดของคำในไวยากรณ์หน้าที่ของเขาไว้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ชนิดของคำจำแนกตามหน้าที่

ข้อที่ควรสังเกตในที่นี้คือหน่วยทางซ้ายมือสุดนั้นเป็นกลุ่มคำ (group) ไม่ใช่คำ ซึ่ง ฮัลลiday จำแนกตามหน้าที่ออกเป็น 3 ชนิดคือ กลุ่มนาม กลุ่มกริยา และกลุ่มวิเศษณ์ (nominals, verbals และ adverbials) แต่ละกลุ่มจำแนกเป็นคำประเภทต่างๆ คำนามจำแนกย่อยออกเป็นอีก 3 ประเภทย่อยคือ proper noun, common noun และ pronoun

จะเห็นได้ว่า การจำแนกชนิดของคำโดยฮัลลiday เช่นนี้ ไม่เป็นไปตามประเพณีที่ยึดถือกันมา การที่ฮัลลiday จัด pronoun ไว้ในกลุ่มนาม และจัด preposition ไว้ในกลุ่มกริยานั้นน่าสนใจมาก มีนักภาษาศาสตร์อีกท่านที่เห็นความสัมพันธ์เชิงระบบของ pronoun กับ noun ได้แก่ สแตนลีย์ สตารอสต้า (Starosta 1988) บิดาแห่งไวยากรณ์ศัพท์การกร (Lexicase grammar) (ดูรายละเอียดในบทที่ 13 และ 14 เหตุผลที่สตารอสต้าใช้ในการรวม pronoun ไว้เป็น noun ก็คือทำให้ภาษามีความเรียบง่าย (simplicity) ส่วนการที่ preposition สัมพันธ์กับ verb นั้น Starosta ก็ได้กล่าวถึงเสมอเมื่อพูดถึงกระบวนการแปลงคำ (derivational process) ซึ่งหมายถึง การแปลงคำชนิดหนึ่งให้เป็นคำอีกชนิดหนึ่ง เช่น *white* (adj.) แปลงเป็น *whiten* (verb) ส่วนฮัลลiday ให้เหตุผล (Halliday 1994: 212-213) ว่า preposition ตามหน้าที่แล้วสัมพันธ์กับ verb มีหลักฐานในภาษาอังกฤษที่สนับสนุนความคิดนี้ ดังจะเห็นได้จากการที่ preposition สามารถใช้แลกเปลี่ยนกับ non-finite verb ได้ในบางกรณี เช่น *near/adjoining* (the house), *without/ not wearing* (a hat), *about/ concerning* (the trial) นอกจากนี้ non-finite verb บางคำยังสามารถจัดให้เป็น preposition เช่น *regarding*, *considering*, *including* เป็นต้น เหตุผลดังกล่าวนี้เองเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ ฮัลลiday จัด preposition ให้อยู่ในกลุ่มกริยา

สรุปแล้ว การจำแนกชนิดของคำย่อมแตกต่างกันไป ทั้งนี้แล้วแต่ผู้จำแนกจะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการแยกประเภท ดังที่แสดงมาก็มีเกณฑ์ ความหมาย โครงสร้าง และหน้าที่ ชนิดของคำเป็นโมทัศน์สำคัญในระบบไวยากรณ์ เพราะเป็นการจำแนกประเภทที่พื้นฐานที่สุด และยังสัมพันธ์กับเรื่องระบบ โครงสร้าง และหน้าที่ด้วย การวิเคราะห์ไวยากรณ์ในภาษาใดก็ตามย่อมเกี่ยวข้องกับเรื่องชนิดของคำเสมอ

2.2 ประเภททางไวยากรณ์

คำว่า ประเภททางไวยากรณ์ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า grammatical categories นักภาษาศาสตร์บางคนใช้คำนี้ในความหมายกว้างซึ่งครอบคลุมชนิดของคำด้วย แต่ในที่นี้ผู้เขียนใช้คำนี้โดยหมายถึงลักษณะทางไวยากรณ์ใดๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับแต่ละชนิดของคำ

ประเภททางไวยากรณ์เป็นสิ่งสากล คือพบได้ทั่วไปในภาษาต่างๆในโลก แต่ละภาษาจะเลือกประเภททางไวยากรณ์ต่างประเภทกัน และนำไปใช้ในรูปแบบต่างกัน คำว่า ประเภททางไวยากรณ์ เป็นคำที่ใช้โดยนักไวยากรณ์ไม่จำกัดทฤษฎีมาเป็นเวลานานแล้ว ความรู้เรื่องประเภททางไวยากรณ์จะช่วยให้ผู้ที่วิเคราะห์ภาษาที่คนไม่รู้จักสามารถเข้าใจระบบและโครงสร้างในภาษานั้นได้ถูกต้องมากขึ้น ประเภททางไวยากรณ์ที่เป็นสากลมีดังนี้

2.2.1 ประเภททางไวยากรณ์ของคำนาม

ประเภททางไวยากรณ์ที่ประจำคำนาม (รวมสรรพนามด้วย) ที่สำคัญมีหลายประเภทคือ บุรุษ เพศ พจน์ การชี้เฉพาะ และการนับได้นับไม่ได้

2.2.1.1 บุรุษ (person)

บุรุษ เป็นประเภททางไวยากรณ์ที่บ่งบอกว่าคำนามหรือสรรพนามเป็นผู้พูด ผู้ที่ถูกพูดด้วย หรือเป็นผู้ที่ถูกกล่าวถึง จัดเป็นบุรุษที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ เช่นตัวอย่างในภาษาอังกฤษดังนี้

I, we / me, us	บุรุษที่ 1
you	บุรุษที่ 2
he, she, it, they/ him, her, them	บุรุษที่ 3

อนึ่ง ในบางภาษามีการแยกความแตกต่างระหว่างบุรุษที่ 1 พหูพจน์ แบบ inclusive คือ เรา หรือ we ที่หมายถึง ทั้งผู้พูดและผู้ฟังด้วย และบุรุษที่ 1 พหูพจน์ แบบ exclusive คือ เรา หรือ we ที่หมายถึง เฉพาะผู้พูดหลายคนเท่านั้นแต่ไม่รวมผู้ฟังด้วย

2.2.1.2 ลิงค์ (gender)

ลิงค์ เป็นประเภททางไวยากรณ์ที่แบ่งคำนามออกเป็นกลุ่มต่างๆ ได้แก่ पुलลิงค์ (masculine gender) สตรีลิงค์ (feminine gender) และนปุงสลิงค์ (neuter gender) ลิงค์ในไวยากรณ์ไม่ใช่เพศของสิ่งมีชีวิต แต่เป็นสิ่งสมมติ ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะสอดคล้องกับลักษณะบ่งบอกเพศชายหญิงในมนุษย์หรือสัตว์ ภาษาตระกูลอินโด

ยุโรปเป็นตัวอย่างภาษาที่มีประเภททางไวยากรณ์นี้ เช่น ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอิตาลี ภาษาฮินดี ฯลฯ ภาษาอังกฤษก็เคยมีประเภททางไวยากรณ์นี้ ดังจะเห็นได้ใน Old English แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว คำามชี้เฉพาะในภาษาอังกฤษนำหน้าด้วย *the* เหมือนกันทั้งสิ้น ต่างจากภาษาฝรั่งเศสซึ่งคำามจะแสดงลิงค์ที่ต่างกันโดยตัวกำหนด (determiner) : *le* ระบุ पुलลิงค์ และ *la* ระบุสตรีลิงค์ ดังตัวอย่างข้างล่างนี้

อังกฤษ	ลิงค์	ฝรั่งเศส	ลิงค์	ความหมาย
the blackboard	-	le tableau	(m)	กระดาน
the table	-	la table	(f)	โต๊ะ
the moon	-	la lune	(f)	พระจันทร์
the sun	-	le soleil	(m)	พระอาทิตย์
the house	-	la maison	(f)	บ้าน

จะเห็นได้ว่า เราสามารถทราบได้ว่า คำามคำไหนเป็นลิงค์อะไรโดยดูจาก article หรือ determiner ที่นำหน้าคำาม ในภาษาฝรั่งเศส *le* บอ पुलลิงค์ และ *la* บอสตรีลิงค์ ทั้ง *le* และ *la* เป็น definite article ในภาษาฝรั่งเศส

ในภาษาแอฟริกันบางภาษา มีการแบ่งคำามเป็นประเภทต่างๆกันโดยใช้รูปร่างของสิ่งของเป็นเกณฑ์ เช่นสิ่งของรูปแบนก็จะจัดเป็นพวกหนึ่ง พวกกลมก็อีกพวกหนึ่ง นักไวยากรณ์ถือว่าการแบ่งเช่นนี้เป็นการแบ่งตามลิงค์เหมือนกัน เพียงแต่ไม่เรียกว่าชื่อ पुलลิงค์ สตรีลิงค์เท่านั้น

ในภาษาไทยก็เช่นกัน เราอาจถือว่าการแบ่งคำามเป็นกลุ่มตามลักษณะนาม (classifier) นั้นเป็นการแบ่งตามลิงค์ของคำามอย่าง

หนึ่ง เช่นกลุ่มแท่ง มีลักษณะยาว เล็ก และแข็ง กลุ่มแผ่น มีลักษณะแบน บาง กลุ่มลูก มีลักษณะกลม และ เล็ก เป็นต้น บางคนไม่เห็นด้วยกับการถือว่าการแบ่งเช่นนี้เป็นการแบ่งตามลิงค์ เพราะมีกลุ่มมากเกินไป และแต่ละกลุ่มบางครั้งมีการคาบเกี่ยวกัน ไม่แยกเด็ดขาดเหมือนลิงค์ในภาษายุโรป

2.2.1.3 พจน์ (number)

พจน์เป็นประเภททางไวยากรณ์ที่บ่งบอกจำนวนของคำนาม ภาษาส่วนใหญ่แบ่งคำนามเป็นเอกพจน์กับพหูพจน์ บางภาษามีพหูพจน์เพิ่มขึ้นมาด้วย การแบ่งภาษาตามพจน์ของภาษาต่างๆในโลกมีดังนี้

- (1) เอกพจน์ (=1) และพหูพจน์ (=มากกว่า 1)
- (2) เอกพจน์ (=1) ทวิพจน์ (=2) และ พหูพจน์ (=มากกว่า 2)
- (3) เอกพจน์ (=1) ทวิพจน์ (=2) ไตรพจน์ (=3) และพหูพจน์ (=มากกว่า 3)
- (4) เอกพจน์ (=1) ทวิพจน์ (=2) few (=จำนวนเล็กน้อย หรือสองสามอัน) และ many (=จำนวนมาก)

ภาษาไทยไม่มีการแสดงเครื่องหมายพจน์ที่คำนาม ส่วนภาษาอังกฤษมีการแสดงพจน์แบบประเภทที่ 1 คือแสดงเครื่องหมายว่าเป็นเอกพจน์ และพหูพจน์ เช่น *boy* เป็นเอกพจน์ และ *boys* เป็นพหูพจน์

อนึ่ง บางคนอาจโต้แย้งว่าในภาษาไทย เราสามารถแสดงพหูพจน์ได้โดยการซ้ำคำหรือเติมคำขยายหลังคำนาม เช่น เด็ก ๆ

หมายถึง เด็กหลายคน หรือพูดว่า เด็กหลายคน เด็กจำนวนมาก เด็กทั้งหลาย เหล่านี้ก็มีความหมายเป็นพหูพจน์ แต่หลักการก็คือ คำหรือหน่วยใดก็ตามที่เติมแล้วมีการบังคับใช้ทางไวยากรณ์หรือไม่ ถ้าไม่บังคับใช้คือ จะมีหรือไม่ก็ได้ ก็ไม่ถือว่าเป็นเครื่องหมายแสดงประเภททางไวยากรณ์ ในภาษาไทย ถ้าเราพูดว่า พวกเขายังเป็นเด็ก “เด็ก” ในที่นี้มีความหมายเป็นพหูพจน์ แต่ไม่แสดงรูปทางไวยากรณ์ ดังนั้นเราจึงถือว่า พจน์ ไม่เป็นประเภททางไวยากรณ์ที่สำคัญในภาษาไทย อย่างไรก็ตาม ผู้พูดจะแสดงพจน์ก็ย่อมได้ เมื่อเขาต้องการเน้น

2.2.1.4 การก (case)

การกเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่บ่งบอกว่าคำนามมีบทบาทอย่างไรในแง่ที่สัมพันธ์กับกริยาในประโยค ในภาษาที่มีวิภัติปัจจัย (inflectional language) การกเป็นลักษณะที่สำคัญมาก คำนามในภาษาไม่สามารถนำมาใช้ได้ จนกว่าจะเติมหน่วยคำระบุงการกเสียก่อน จึงจะนำมาประกอบเป็นประโยคได้ (ดูรายละเอียดเรื่องการกในบทที่ 11 และ 12) ตัวอย่างการกที่พบในภาษาต่างๆ มีดังนี้

การกประธาน	(Nominative case)	แสดงความเป็นผู้กระทำ หรือเป็นประธานของกริยา
การกกรรมตรง	(Accusative case)	แสดงความเป็นผู้ ถูกกระทำหรือเป็นกรรม ตรงของกริยา
การกสถานที่	(Locative case)	แสดงความเป็นสถานที่
การกแหล่งที่มา	(Ablative case)	แสดงความเป็นสาเหตุ

การกเจ้าของ	(Genitive case)	แสดงความเป็นเจ้าของ
การกกรรมรอง	(Dative case)	แสดงความเป็นกรรมรอง

ในภาษาตุรกี คำนามในการกประธานไม่ต้องลงเครื่องหมายใด ๆ กล่าวคือ การกประธาน มีรูปเป็น 0 นั่นเอง ส่วนการกกรรมตรงมีเครื่องหมายคือ /-i/ และการกสถานที่ มีเครื่องหมายเป็น /-de/ ดังตัวอย่าง

ev	'house'	การกประธาน
evi	'house'	การกกรรมตรง
evde	'at the house, in the house, etc.'	การกสถานที่

2.2.1.5 ความชี้เฉพาะ (definiteness)

ความชี้เฉพาะเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่บ่งบอกว่าคำนามหมายถึงสิ่งทั่วไป หรือเป็นสิ่งที่เฉพาะเจาะจงที่กล่าวมาแล้วหรือที่ผู้พูดผู้ฟังรู้ว่าหมายถึงอันใด ในภาษายุโรปมีการแบ่งคำนามเป็นพวกชี้เฉพาะ และไม่ชี้เฉพาะ แสดงเครื่องหมายโดย คำนำหน้านาม เช่นในภาษาอังกฤษ a man กับ the man มีความหมายต่างกัน คำแรกหมายถึงคนผู้ชายทั่วไป คำหลังหมายถึงผู้ชายที่กล่าวถึงมาแล้ว หรือเป็นที่รู้จักว่าหมายถึงใคร

ในภาษาไทยความชี้เฉพาะไม่เป็นลักษณะที่สำคัญในไวยากรณ์ไทย จึงไม่มีเครื่องหมายใดเลยที่แสดงให้เห็น เราต้องเดาเอาจากบริบทเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้พูดภาษาไทยต้องการแสดงความชี้เฉพาะของคำนาม ก็ย่อมกระทำได้ โดยใช้ตัวกำหนด *นี้, นั้น, นั่น, นั้น* ประกอบคำนาม เช่น พูดว่า "ผู้หญิงคนนั้น มาปรากฏตัวที่นั่นอีก

แล้ว” “*บ้านหลังนี้*คือบ้านที่ฉันพูดถึงเมื่อวันก่อน” นามวลีที่ขีดเส้นใต้ เป็นนามวลีชี้เฉพาะ แต่ทั้งนี้ต้องยอมรับว่าการระบุเช่นนี้ไม่ได้กระทำ อย่างเป็นระบบในภาษาไทย และรูปแบบการชี้เฉพาะก็มีได้ตายตัวจนถึง ขั้นที่อาจนับได้ว่าเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่สำคัญในภาษาไทย

2.2.1.6 ความนับได้กับนับไม่ได้ (countability)

บางภาษามีการแบ่งคำนามเป็นประเภทนับได้กับประเภทนับไม่ได้ เช่นในภาษาอังกฤษ คำว่า sugar, rice, hair, water, gas เป็นนามนับไม่ได้ มีเครื่องหมายคือไม่สามารถนำหน้าด้วย a, an ได้และไม่สามารถเปลี่ยนเป็นพหูพจน์ได้ ส่วนคำว่า man, house, tree, flower, cup เป็นนามนับได้ นำหน้าด้วย a, an ได้ และเปลี่ยนเป็นพหูพจน์ได้

ในภาษาไทย ไม่มีการแบ่งคำนามเช่นนี้ ดูเหมือนว่าคำนามในภาษาไทยทุกคำนับได้เพราะเราสามารถใส่ลักษณนามเป็นหน่วย กำหนดจำนวนได้เสมอ เช่น ผม 1 เส้น น้ำตาล 2 เม็ด ข้าว 3 เมล็ด เป็นต้น

2.2.2 ประเภททางไวยากรณ์ของคำกริยา

คำกริยาเป็นคำที่มีประเภททางไวยากรณ์ประจำหลายประเภท ที่สำคัญมีดังนี้

2.2.2.1 กาล (tense)

กาลเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่บ่งบอกเวลาของเหตุการณ์ ซึ่งแสดงโดยคำกริยา ว่าเกิดขึ้นในอดีต ก่อนอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต

คำกริยาในภาษาอื่นโดยโรเบียนต้องลงเครื่องหมายแสดงกาลเสมอ จะนำมาใช้ลอยๆไม่ได้ กล่าวคือรูปกริยาจะผันไปตามกาล

สำหรับภาษาไทย ยังเป็นที่ถกเถียงกันว่าภาษาไทยมีกาลหรือไม่ ถ้าจะพิจารณาในแง่ที่ว่ากาลจะต้องแสดงโดยเครื่องหมายเด่นชัดที่คำกริยา คือทำให้กริยาเปลี่ยนรูปไปอย่างเห็นได้ชัดจนแล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่าภาษาไทยไม่มีกาล เพราะไม่ว่าจะเป็นอดีตหรือไม่ใช่อดีตคำกริยาก็มีรูปเดียวกัน แต่ถ้าถือว่ากาลไม่จำเป็นต้องปรากฏเครื่องหมายเด่นชัด เราก็อาจกล่าวได้ว่าในภาษาไทยกาลเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่แฝงอยู่ คือไม่ปรากฏให้เห็นเด่นชัด ต้องดูจากบริบทจึงจะเข้าใจว่าผู้พูดหมายถึงอดีตหรือปัจจุบัน เป็นต้น ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างกาลในภาษาต่างๆ โปรดสังเกตว่าในภาษาไทย คำกริยาไม่เปลี่ยนรูปเลยไม่ว่าจะเป็นกาลใด

ภาษาอังกฤษ

ปัจจุบัน I *play* tennis every weekend.

อดีต I *played* tennis yesterday.

ภาษาสเปน

ปัจจุบัน El se preocupa mucho. เขากังวลมาก

อดีต El se preoccupo mucho. เขากังวลมาก (ในอดีต)

ภาษาไทย

ปัจจุบัน เขามาสาย (ทุกวัน)

อดีต เขามาสาย (เมื่อวานนี้)

เรื่องของกาลเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ในบางครั้งรูปของกาลอาจไม่พ้องกับเวลาที่เป็นจริงก็ได้ เช่นในภาษาอังกฤษ ถ้าคำกริยากล่าวรายงาน เช่น say, tell, report เป็นอดีตกาล คำกริยาในคำพูดรายงานก็

ต้องเป็นอดีตตามด้วยทั้ง ๆ ที่เวลาจริง ๆ อาจไม่ใช่อดีต เช่น พี่บอกน้องว่าจะไปซื้อของตอนบ่าย I am going shopping this afternoon. และน้องนำเรื่องไปรายงานแม่ เขาจะพูดว่า Anne said she was going shopping this afternoon ถึงแม้ว่าเรื่องการไปซื้อของยังไม่เกิดขึ้น แต่คำกริยา ก็ต้องอยู่ในรูปของอดีต

2.2.2.2 การณ์ลักษณะ (aspect)

การณ์ลักษณะเป็นประเภททางไวยากรณ์อีกประเภทที่สำคัญต่อคำกริยามาก ในแทบทุกภาษา คำกริยาเปลี่ยนรูปหรือขยายรูปไปตามลักษณะของเหตุการณ์ ยกตัวอย่างเช่นเหตุการณ์นั้น ๆ เสร็จสิ้น สมบูรณ์ไปหรือยัง กริยา present perfect ในภาษาอังกฤษเป็นปัจจุบันกาลแต่มีการณ์ลักษณะสมบูรณ์ เช่น He has done it. สำหรับภาษาไทย นักไวยากรณ์บางท่านให้คำว่า แล้ว เป็นคำแสดงการณ์ลักษณะสมบูรณ์ในภาษาไทย เช่น เขากินข้าวแล้ว

การณ์ลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้คำกริยาใช้ต่างรูปกันไปก็มีเช่น การณ์ลักษณะต่อเนื่อง (continuous) เช่น ในคำกริยา are playing ใน The children are playing. การณ์ลักษณะนิสัย (habitual) เช่น ในคำกริยา gets ใน My daughter gets up late every morning. เป็นต้น

2.2.2.3 มาลา (mood)

มาลาเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่บ่งบอกว่าคำกริยาอยู่ในรูปของเจตคติอย่างไรจากมุมมองของผู้พูด เช่น มั่นใจ คาดคะเน ไม่แน่ใจ สมมติขึ้น เป็นต้น มาลาเป็นลักษณะสำคัญของกริยาในภาษายุโรป ดังจะเห็นได้จากการที่กริยามีการผันรูปไปตามมาลาต่างๆ เช่น

บอกเล่า	(indicative)
คำถาม	(interrogative)
ปฏิเสธ	(negative)
คำสั่ง	(imperative)
สมมติ	(subjunctive)
เงื่อนไข	(conditional)
อาจเป็นไปได้	(potential)
เล่าเรื่อง	(narrative)
รายงาน	(reportative)

ในบางภาษา คำกริยาไม่แสดงรูปกาลและการณ์ลักษณะชัดเจน แต่มีการเปลี่ยนรูปอย่างเด่นชัดไปตามมาลาต่างๆกัน เช่นในภาษาฮีบรู ซึ่งเป็นภาษาอินเดียนแดงภาษาหนึ่ง คำกริยาเปลี่ยนรูปไปตามระบบมาลาที่ซับซ้อน เช่น เปลี่ยนรูปไปตามลักษณะของเรื่องที่พูด เช่นเป็นเรื่องจริง เป็นเรื่องที่รู้จักกันอยู่ เป็นเรื่องคาดคะเน เป็นเรื่องที่พูดเอง หรือเป็นรายงานคำพูดของคนอื่น เป็นต้น

ภาษาอังกฤษ ไม่มีการลงเครื่องหมายบ่งชี้มาลาที่คำกริยาเหมือนภาษายุโรปอื่นๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอิตาลี ภาษาสเปน แต่แสดงมาลาโดยคำประเกท กริยาช่วยบอกมาลา (modal auxiliary) เช่น may, might, can, could, would เป็นต้น

ภาษาสเปน มีการบ่งชี้มาลาที่คำกริยาอย่างเป็นระบบ ดังตัวอย่างการผันคำกริยา *vivir* 'to live' ในบุรุษที่ 2 เอกพจน์ข้างล่างนี้

กริยา	มาลา	ความหมาย
(tū) <i>vives</i>	บอกเล่า (indicative)	'you live'
(tū) <i>vivas</i>	สมมติ (subjunctive)	'(if) you lived'

(tū) <u>vive</u>	คำสั่ง	(imperative)	'Live!'
(tū) <u>vivieses</u>	สมมุติในอดีต(imperfect subjunctive)		'(if) you had lived'
(tū) <u>vivirias</u>	เงื่อนไข	(conditional)	'you would live'

2.2.2.4 วาจก (voice)

วาจกเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่บ่งบอกว่าคำกริยาแสดง การกระทำ หรือการถูกกระทำ อีกนัยหนึ่งคำกริยาแสดงว่าประธาน เป็นผู้กระทำ หรือผู้ถูกกระทำ

ภาษาอินโดยูโรเปียนต้องแสดงวาจกที่กริยาเสมอ แต่กริยารูป ปกติมักไม่มีตัวบ่งชี้ (unmarked) ส่วนกริยากรรมวาจกมักแสดงด้วย วิกิตติปัจจัยเป็นเครื่องหมาย

ในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่นภาษาไทย เวียดนาม เขมร แสดงวาจกของคำกริยาโดยใช้คำกริยาที่มีความหมายว่าผ่าน ประสบการณ์ที่ไม่ดี หรือถูกผลกระทบที่ไม่ดีมาประกอบ เช่น *ถูก* ใน ภาษาไทย ประโยค เช่น เขาถูกแม่ดู และเขาถูกลงโทษ จึงจัดให้เป็น ประโยคกรรมวาจกในภาษาไทย

2.3 ประเภททางไวยากรณ์แบบเปิดเผยและแบบแฝง (overt and covert grammatical categories)

ประเภททางไวยากรณ์ทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจแบ่ง ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ตามการปรากฏในภาษาได้แก่ ประเภท เปิดเผย (overt categories) และประเภทแฝง (covert categories)

ประเภททางไวยากรณ์แบบเปิดเผย หมายถึงประเภทที่มีรูปแสดงอย่างเห็นได้ชัดเจนในภาษา เช่น กาล ในภาษาอังกฤษ ซึ่งจะต้องระบุอย่างชัดเจนโดยเติมปัจจัย -ed ที่ท้ายกริยา พจน์ก็เป็นอีกลักษณะเปิดเผยในภาษาอังกฤษ เพราะมีหน่วยคำชัดเจนที่ทำให้เราทราบว่าคำใดเป็นพหูพจน์ หรือ เอกพจน์

ประเภททางไวยากรณ์แบบแฝง หมายถึงประเภทที่ไม่สามารถบ่งบอกได้โดยรูปภาษาที่แสดงออกในคำๆนั้น เราจะรู้ว่ามีประเภททางไวยากรณ์นั้นๆอยู่ ก็ต้องดูจากการปรากฏร่วมของหน่วยอื่น ในภาษาฝรั่งเศส ลิงค์ของคำนามไม่ทำให้คำนามเปลี่ยนรูป แต่เรารู้ว่าภาษานี้มีลิงค์เป็นประเภททางไวยากรณ์สำคัญ ก็เพราะตัวกำหนด (determiner) ที่ปรากฏร่วมจะเปลี่ยนลิงค์ไปตามคำนามเสมอ ทั้งๆที่ตัวคำนามเองไม่มีส่วนใดที่แสดงลิงค์ เพราะลิงค์แฝงอยู่ในคำนาม ดังนั้นลิงค์จึงเป็นประเภททางไวยากรณ์แบบแฝงในภาษาฝรั่งเศส

วากในภาษาไทย เป็นอีกตัวอย่างของประเภททางไวยากรณ์แบบแฝง เราจะรู้ได้ว่ากริยาในประโยคเป็นกรรตุวาก หรือกรรมวาก โดยการดูบริบท ซึ่งได้แก่คำอื่นๆรอบๆคำกริยานั้น เช่นคำว่า ถูก ได้รับ โดย เป็นต้น

2.4 สรุป

ชนิดของคำและประเภททางไวยากรณ์เป็นมโนทัศน์พื้นฐานที่สำคัญมากในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ และในการเข้าถึงระบบและโครงสร้างของภาษา ตลอดจนการใช้ภาษาให้ถูกไวยากรณ์ (สำหรับผู้เรียนภาษาต่างประเทศ) ชนิดของคำสัมพันธ์กับระบบตรงที่คำที่เป็นชนิดเดียวกันจะเป็นชุดหรือระบบเดียวกัน และมีการบ่งชี้เพื่อแสดงประเภททางไวยากรณ์เหมือนกัน ถ้าเราจำแนกชนิดของคำนามกับ

กริยาออกจากกันได้ และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของคำทั้งสอง เราจะสามารถสร้างประโยคได้ไม่รู้จักจบ เราจะเข้าใจว่าคำในแต่ละชุดใช้แทนกันได้ และคำทั้งสองชุดมีความสัมพันธ์กันทางโครงสร้าง และทำหน้าที่ต่างกันประโยค ถึงแม้ว่าชนิดของคำอาจไม่สอดคล้องกับหน้าที่ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่โดยส่วนใหญ่เราสามารถระบุได้ว่า คำแต่ละชนิดมักมีหน้าที่ใดในประโยค เช่นคำนามมักทำหน้าที่ประธานและกรรมของประโยค คำบุพบททำหน้าที่เชื่อมคำ เป็นต้น

อนึ่ง คำว่า “ประเภททางไวยากรณ์” เป็นคำที่มีความหมายกว้างมาก อันที่จริงนักภาษาศาสตร์หลายคนใช้ในความหมายต่างๆไป โดยหมายถึง ประเภทหรือชนิดของอะไรก็ตามในระบบไวยากรณ์ รวมทั้งชนิดของคำด้วย คือไม่ว่าเราจะแบ่งประเภทของอะไรก็ตามในระบบไวยากรณ์ ก็เรียก “ประเภททางไวยากรณ์” ได้ ประเภททางไวยากรณ์ที่กล่าวถึงในบทนี้ เป็นเพียงประเภทที่สำคัญและเป็นพื้นฐานทางไวยากรณ์ บางภาษาอาจมีประเภททางไวยากรณ์สำคัญที่ไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้

ประเภททางไวยากรณ์ที่กล่าวถึงในที่นี้ นอกจากจะแยกไม่ออกจากเรื่องชนิดของคำแล้ว ยังมีความสำคัญมากในการศึกษาเรื่อง **สากลลักษณะ** (universals) และ **แบบลักษณะ** (typology) ของภาษา เป็นที่น่าสังเกตว่า ถึงแม้ทุกภาษาจะมีประเภททางไวยากรณ์คล้ายกัน แต่การแสดงรูปแบบออกมาในไวยากรณ์มีความแตกต่างกัน ความแตกต่างภายใต้ความเหมือนกันนี้เอง เป็นหลักฐานสำคัญในการจัดแบบลักษณะของภาษาในโลกตามระบบไวยากรณ์ ซึ่งนอกจากจะให้ความรู้ลึกซึ้งด้านสากลลักษณะของไวยากรณ์แล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนภาษาใหม่ๆ อีกด้วย

แบบฝึกหัด (บทที่ 2)

1. จงค้นหนังสือไวยากรณ์ภาษาใดก็ได้ แล้วยกตัวอย่างชนิดของคำมา 2 ประเภท บอกด้วยว่าหนังสือที่ให้คำจำกัดความชนิดของคำไว้หรือไม่ ถ้าให้ ให้ไว้อย่างไร และเขาจำกัดความโดยใช้เกณฑ์อะไร จงยกคำในแต่ละชนิดประกอบด้วย
2. จากหนังสือไวยากรณ์เล่มเดียวกัน ท่านพบประเภททางไวยากรณ์อะไรบ้าง ยกตัวอย่างมาสัก 3 ชนิด และบอกด้วยว่าเป็นแบบเปิดเผย หรือแบบแฝง พร้อมทั้งยกตัวอย่างประโยคที่มีประเภททางไวยากรณ์ดังกล่าว ประกอบด้วย
3. จงยกตัวอย่างภาษา 2 ภาษาที่แสดงความหมายหรือมโนทัศน์เดียวกันหรือคล้ายกัน โดยคำต่างชนิดกัน ความไม่สอดคล้องกัน เช่นนี้มีผลต่อการแปลระหว่างภาษาทั้งสองนั้นอย่างไร
4. ภาษาอังกฤษมีตัวบ่งชี้กาลชัดเจนที่คำกริยา แต่ภาษาไทยไม่มีระบบเช่นนั้น จงหาข้อความ 1 ย่อหน้าที่แปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษหรือจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย แล้วเปรียบเทียบคำกริยาในภาษาทั้งสองว่าต่างกันอย่างไรในแง่การระบุเวลาของเหตุการณ์
5. จงพิจารณาข้อมูลต่อไปนี้ แล้วระบุชนิดของคำแต่ละคำในประโยค พร้อมทั้งอธิบายเกณฑ์ที่ท่านใช้ในการจำแนกชนิดของคำ และอภิปรายปัญหาที่ท่านพบ
 - 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมออกร้านในงานกาชาดประจำปี
 - 2) ดาวดั่งที่เริ่มเป็นดาวรุ่งไม่กล้าที่จะไปร่วมงาน

- 3) ถ้าคุณทำธุรกิจที่ขาดทุนยาวอดแน่ๆ
- 4) กลุ่มองค์กรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมยังคงเดินหน้าคัดค้าน
- 5) กรุงเทพฯตั้งอยู่บนดินอ่อน ซึ่งอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำ
- 6) This book presents select case studies that illustrate the state-of-the-art of language management.
- 7) There will be a fascinating show about Thailand's growing health and beauty industry, covering spas, hospitals, clinics, health tours, health food and beverages, medical products and equipment, natural health products, and herbal treatments.
- 8) The Bangkok Transit System, also known as the Skytrain, opened on December 5, 1999 as the first phase of a fully automated, elevated electric train system linking key areas of the city center.

3

หน่วยทางไวยากรณ์ (Grammatical Units)

การศึกษา และวิเคราะห์ปรากฏการณ์ของภาษา ในระบบไวยากรณ์จำเป็นต้องอาศัยหน่วยต่างๆ ตั้งแต่เล็กสุดที่มีความหมายและแยกต่อไปอีกไม่ได้ (หน่วยคำ) ไปจนถึงหน่วยใหญ่สุดในระบบไวยากรณ์ คือ *ประโยค* หน่วยต่างๆ เหล่านี้รวมเรียกว่า **หน่วยทางไวยากรณ์** (grammatical units) ซึ่งมองได้จากมิติต่างๆ กันและแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ **หน่วยโครงสร้าง** (structural units) **หน่วยหน้าที่** (functional units) และ **หน่วยข้อความ** (informational units) ดังจะได้อธิบายโดยละเอียดต่อไป

3.1 หน่วยโครงสร้าง

หน่วยโครงสร้าง หมายถึงหน่วยที่ประกอบกันขึ้นเป็นโครงสร้างของประโยค (ดูคำอธิบายเกี่ยวกับโครงสร้างใน 1.4) ได้แก่ คำ หน่วยคำ วลี และประโยค

3.1.1 คำ (word)

หนังสือไวยากรณ์ต่างๆ มักไม่ให้ความสำคัญของ “คำ” โดยถือเอาว่าทุกๆ คนรู้ดีอยู่แล้วว่า คำ คืออะไร นักไวยากรณ์มักจำกัดความหน่วยทางไวยากรณ์โดยเกี่ยวข้องกับคำ เช่นกล่าวในเชิงว่า ประโยคคือการรวมของคำหรือชนิดของคำ ในภาษาเขียนของหลายภาษา เช่นภาษาอังกฤษ คำเป็นสิ่งที่เห็นได้ง่าย เพราะมีการเว้นวรรคระหว่างคำ และคำก็เป็นหน่วยที่เล็ก ๆ เริ่มเรียนรู้เมื่อหัดสะกดคำ การเขียนเว้นวรรคระหว่างคำเช่นนี้เป็นอิทธิพลจากวัฒนธรรมโรมันไม่ใช่กรีก เพราะชาวกรีกเขียนหนังสือโดยไม่เว้นวรรคระหว่างคำเลย

โรบินส์ (Robins 1964: 193) กล่าวว่า คำเป็นหน่วยที่เป็นธรรมชาติมาก ผู้พูดภาษาใดภาษาหนึ่งมักจะรู้ว่าอะไรเป็นคำ เขาอ้างถึง เอ็ดเวิร์ด ซาเพียร์ (Edward Sapir) ผู้ซึ่งได้สังเกตว่าคนที่พูดภาษาที่ไม่ใช่ภาษาเขียน (unwritten languages) และไม่ได้รับการฝึกฝนทางด้านภาษาศาสตร์เลย ก็สามารถแยกคำได้ สังเกตได้จากการทำงานที่สามารถหยุดระหว่างคำได้ แต่ถ้าถามความรู้สึก เขาจะบอกว่าเขาไม่สามารถแยกคำได้

สำหรับในภาษาไทย คนทั่วไปใช้คำว่า “คำ” ในความหมายที่ว่า หน่วยหนึ่งที่เกิดเป็นเสียงออกมาจะเป็นอิสระหรือไม่ก็ตาม เช่น บ้าน ข้าว ของ นก ชีโน ชี้เกียจ ช้อจฉวน นัก โน นักร้อง นักแสดง นักเรียน นักเขียน เป็นต้น

มีหลักเกณฑ์อยู่ 3 หลักเกณฑ์ที่ใช้กันแพร่หลายในการหาหรือนิยามคำ ได้แก่ หลักเกณฑ์ทางความหมาย (semantic) หลักเกณฑ์ทางเสียง (phonological หรือ phonetic) และหลักเกณฑ์ทางไวยากรณ์ (grammatical) (Palmer 1971: 45-51, Brown & Miller 1980: 162-165)

ตามหลักเกณฑ์ทางความหมาย คำ ถูกนิยามว่าเป็น “หน่วยความหมาย” หรือ “หน่วยทางภาษาที่มีความหมายเดี่ยว” ความยุ่งยากที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักเกณฑ์นี้คือการตัดสินว่าอะไรคือความหมายเดี่ยว ความหมายก็ยากที่จะระบุพอ ๆ กับคำ เช่น คำว่า sing มีความหมายเดี่ยว ไม่มีปัญหาอะไร แต่พอมาถึงคำว่า singer เข้าดูเหมือนจะมีความหมายที่ไม่ใช่เดี่ยวๆ เสียแล้ว (one who sings) sang ก็มีความหมายผสม กล่าวคือ “ร้องเพลง + past tense” ในทางตรงข้าม put up with ซึ่งดูเหมือน 3 คำแต่มีความหมายเดี่ยว แปลว่า “ทน”

ตัวอย่างอื่นก็มี เช่น คำว่า heat กับ reheat ซึ่งต่างก็เป็นคำทั้งคู่ แต่คำหลังแปลว่า “ทำให้ร้อนอีกครั้ง” ซึ่งไม่ใช่ความหมายเดี่ยว

ในภาษาไทย การใช้หลักเกณฑ์ทางความหมายแยกคำก็ดูจะมีปัญหาเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น คำว่า *นักพูด* *โรงพยาบาล* และคำผสมอื่น ๆ ต่างก็มีความหมายที่ไม่ใช่ความหมายเดี่ยวทั้งสิ้น

สรุปได้ว่าปัญหาคือบ่อยครั้งที่เดียวที่การแบ่งคำไม่สอดคล้องกับการแบ่งความหมาย ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงปัญหาดังกล่าวนี้อย่างชัดเจน

heavy smoker

แปลว่า คนที่สูบบุหรี่หนัก (สูบมวนต่อมวน) ไม่ใช่คนสูบบุหรี่ที่ตัวหนัก ปัญหาคือ heavy ขยาย smoke ไม่ได้ขยาย smoker อย่างที่การแบ่งคำแสดง

artificial florist

หมายความว่า คนขายดอกไม้ประดิษฐ์ ไม่ใช่คนขายเป็นสังประดิษฐ์ ปัญหานี้ก็เช่นกัน artificial ขยาย “ดอกไม้” ในคำว่า

florist ไม่ได้ขยาย florist ทั้งคำ ตามรูปการแบ่งคำ ตัวอย่างอื่นก็มี เช่น

criminal lawyer (ไม่ได้หมายถึงทนายที่เป็นอาชญากร แต่ทนายที่ว่าความคดีอาชญากรรม)

the king of England's hat (ไม่ได้หมายถึงหมวกของอังกฤษแต่หมายถึงหมวกของกษัตริย์แห่งอังกฤษ)

ดังนั้นเราไม่ควรใช้หลักเกณฑ์ทางความหมายแบ่งคำ แต่เราจะไม่ทิ้งเรื่องความหมายไปเสียหมดทีเดียว

หลักเกณฑ์อีกอย่างที่ใช้แบ่งคำคือ *เกณฑ์ทางเสียง* ซึ่งดูเหมือนจะเป็นที่น่าพอใจกว่าเกณฑ์ทางความหมาย (Brown & Miller 1980: 162) หลักก็คือดูว่าถ้าเราสามารถหยุดระหว่างหน่วย 2 หน่วยได้ เราก็ให้ตรงที่หยุดนั้นเป็นขอบเขตของคำ (word boundary) หรือหมายความว่า ในประโยคหนึ่ง ๆ ถ้าเราสามารถหยุดตรงที่ได้ก็คือว่าที่นั่นเป็นที่สิ้นสุดของคำ ๆ หนึ่ง

อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์นี้ไม่ใช่ว่าจะไม่มีข้อบกพร่องเลย ยกตัวอย่างในภาษาไทย คำว่า *นายกรัฐมนตรี* มีบางคนหยุดหลัง *นาย* *ห้างสรรพสินค้า* ก็มีคนหยุดหลังพยางค์ว่า “ห้าง” ในภาษาอังกฤษ คำ เช่น *uncivilized* บางคนอ่าน *un-er-civilized* เวลาฟัง และข้อท้วงติงอีกข้อเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ทางเสียงก็คือ ผู้พูดภาษารู้อยู่แล้วว่าคำอยู่ที่ใดแล้วจึงจะหยุด เข้าทำนอง ไก่เกิดก่อนไข่ ดังนั้นการหยุดจึงเป็นลักษณะสำคัญที่บอกให้เราได้ว่า ขอบเขตของคำอยู่ที่ใด แต่ตัวมันเองไม่น่าจะถือเป็นหลักเกณฑ์

ในบางภาษามีการใช้ลักษณะทางเสียงอย่างอื่นในการแยกคำ ได้แก่เสียงเน้นหนัก (stress) ในภาษาสเปนคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะมักจะมีเสียงเน้นหนักที่พยางค์สุดท้าย เช่น *avión* *general* คำที่ลง

ท้ายด้วยสระมักมีเสียงเน้นหนักที่พยางค์ก่อนสุดท้าย เช่น armario^ˈ ventana^ˈ ภาษาตุรกีก็มีการกลมกลืนเสียงสระที่เกี่ยวข้องกับคำ สระในคำหนึ่งๆจะมีเสียงที่กลมกลืนกัน กล่าวคือสระหน้าก็ต้องอยู่กับสระหน้า สระหลังก็ต้องอยู่กับสระหลัง ดังนั้นหากเราพบว่าสระเริ่มไม่กลมกลืน ก็แสดงว่าจะต้องเป็นการเริ่มคำใหม่แน่ ตัวอย่างการกลมกลืนเสียงสระในภาษาตุรกีมีดังนี้ (จาก Palmer 1971 : 47)

ev 'house' evin 'my house' (e กับ i เป็นสระหน้าทั้งคู่)
 göz 'eye' gözüm 'my eye' (ö กับ ü เป็นสระปากห่อทั้งคู่)
 yol 'way' yolum 'my way' (o กับ u เป็นสระหลังทั้งคู่)
 kiz 'daughter' kizim 'my daughter'
 (i ในพยางค์ที่หนึ่งกับที่สองเป็นสระเดียวกัน)

ในภาษาอังกฤษมีรอยต่อ (juncture) ซึ่งอาจใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งคำในภาษาพูด (Palmer 1971 : 47) เราสามารถแบ่งคำในข้อความแต่ละคู่ข้างล่างนี้ก็เพราะรอยต่อ ซึ่งถ้าไม่มีรอยต่อ ข้อความทั้งคู่จะมีความหมาย 2 นัยทันทีคือ ออกเสียงเหมือนกัน แต่มีความหมายที่เป็นไปได้ 2 อย่าง

that stuff	that's tough
a nice cake	an ice cake
keep sticking	keeps ticking
grey day	grade A

อย่างไรก็ตาม เวลาพูดเร็วๆ หลักเกณฑ์นี้อาจใช้ไม่ได้ผล เพราะไม่มีความแตกต่างระหว่าง a tack กับ attack และ

นอกจากนั้นเวลาพูดเร็วๆ คำจะกลืนกันไปโดยไม่มี juncture เลย เช่น at all (ออกเสียงเหมือน a tall)

นอกจากหลักเกณฑ์ทางความหมายและเสียงแล้ว ยังมีอีกหลักเกณฑ์คือหลักเกณฑ์ทางไวยากรณ์ เลียวนาร์ด บลูมฟิลด์ (Bloomfield 1933) นักภาษาศาสตร์เสียงชื่อชาวอเมริกัน ได้ให้คำจำกัดความของ “คำ” ไว้ว่าเป็น “minimal free form” แปลเป็นไทยว่า หน่วยอิสระที่เล็กที่สุด หมายความว่าหน่วยเล็กที่สุดที่สามารถอยู่ตามลำพังได้นั่นเอง

ปัญหาก็คือคำบางคำเราไม่เคยพบว่าใช้ตามลำพังเลย เช่น the a an (อังกฤษ) a ‘ที่’ (ฝรั่งเศส) je ‘ฉัน’ (ฝรั่งเศส) แต่นักไวยากรณ์ทุกคนดูเหมือนยอมรับว่าเหล่านี้เป็นคำ

ปัญหาอีกประการของการตัดสินว่าข้อความใดเป็นคำหรือไม่ เกิดจากความคล้ายคลึงกันระหว่างคำผสมกับกลุ่มคำหรือวลี เช่น อาหารทะเล ร้านตัดเสื้อ เป็นคำหรือวลี บราวน์และมิลเลอร์ (Brown & Miller 1980: 164) เสนอเกณฑ์ในการแยกคำผสมออกจากรวมวลี 2 ประการ

ประการแรก คำ ต้องมีการยึดเหนี่ยวภายใน (internal cohesion) และไม่สามารถถูกแทรกเนื้อในได้ (uninterruptibility) คือเราไม่สามารถแทรกอะไรลงกลางคำได้เลย ลองเปรียบเทียบ แม่บ้าน กับ แม่นันทิตา ข้อความแรกน่าจะถือเป็น 1 คำ เพราะ แม่ กับ บ้าน ติดกันแน่นกลมกลืนเป็นเนื้อเดียว และเราไม่สามารถเติมคำอะไรลงไประหว่างกลางได้ เช่น ถ้าเติม ของ แห่ง ประจำ เข้าไปเป็น แม่ของบ้าน แม่แห่งบ้าน แม่ประจำบ้าน ความหมายก็ไม่ใช้แม่บ้าน อีกต่อไป ส่วนข้อความ แม่นันทิตา นั้น เราสามารถแทรกคำ

ลงตรงกลางแล้วก็ยังให้ความหมายเหมือนเดิม เช่น แม่ของนันทิดา
แม่ผู้ให้กำเนิดนันทิดา แม่คุณนันทิดา เหล่านี้ เป็นต้น

ประการที่ 2 ถ้าหน่วยใดเป็นคำ เราจะไม่สามารถโยกย้าย
ส่วนหนึ่งส่วนใดของคำภายในประโยค ถ้าย้ายเราต้องย้ายทั้งคำ เช่น

เขาชอบข้าวผัด

ข้าวเขาชอบผัด (ความหมายเปลี่ยน)

แต่ถ้าพูดว่า ข้าวผัดเขาชอบ ประโยคนี้จะไม่เปลี่ยน
ความหมาย เพราะเราย้ายคำทั้งคำ

จะเห็นได้ว่าการใช้หลักเกณฑ์ทางไวยากรณ์หรือวากยสัมพันธ์
ดูเหมือนจะน่าพอใจที่สุดในบรรดาหลักเกณฑ์ทั้งหลายที่ได้กล่าวมา

อนึ่ง มีคำภาษาอังกฤษอีกคำที่มีความหมายคล้าย word แต่
ไม่เหมือนทีเดียว คือ lexeme คำนี้อาจจะแปลเป็นไทยว่า “หน่วย
ศัพท์” ซึ่งเป็นตัวแทนของคำ ตัวอย่างเช่น play กับ played เป็น
2 คำ แต่มาจากหน่วยศัพท์หรือ lexeme เดียวกัน คือ PLAY การ
ใช้คำว่า lexeme มีประโยชน์เมื่อเราต้องการเอ่ยถึงหน่วยศัพท์ที่เป็น
ตัวแทนคำจริงๆ และมีการปรากฏทางวากยสัมพันธ์เหมือนกัน
จัดเป็นรูปที่ถอดมาจากคำรูปต่างๆกัน

3.1.2 หน่วยคำ (morpheme)

คำว่าหน่วยคำในภาษาไทยตรงกับภาษาอังกฤษว่า morpheme

ซาเพียร์ (Sapir 1921) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ *Language*
ของเขาว่า “ส่วนประกอบที่มีนัยสำคัญที่แท้จริงในภาษาคือ คำ ส่วน
ของคำและกลุ่มคำ” เขาเสนอว่าสำหรับคำ เช่น sing , sings , singer

เราควรวิเคราะห์ว่าประกอบด้วยส่วน 2 ส่วน (แต่ละส่วนก็คือหน่วยคำนั่นเอง)

บลูมฟิลด์ (Bloomfield 1933) ให้คำจำกัดความหน่วยคำว่าเป็น “รูปทางภาษาที่ไม่มี ความคล้ายคลึงทางเสียงและความหมายกับรูปอื่น” บางท่านก็ให้คำจำกัดความ หน่วยคำ ว่าหน่วยเล็กที่สุดที่มีความหมาย หรือ หน่วยทางไวยากรณ์ที่เล็กที่สุด

การหาหน่วยคำทำได้โดยการเปรียบเทียบคำ ดูการเกิดซ้ำๆ ของหน่วยที่แยกออกมาเป็นหน่วยคำ เช่น -s, re-, *นัก*- และ -กร ในตัวอย่างข้างล่างนี้

dogs	repeat	<i>นัก</i> พูด	วิทยา <u>กร</u>
hens	recur	<i>นัก</i> เรียน	เกษตร <u>กร</u>
cows	return	<i>นัก</i> แสดง	วิศว <u>กร</u>

รายละเอียดของหน่วยคำ และการวิเคราะห์หน่วยคำจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 4

หน่วยคำต่างกับคำอย่างไร หน่วยคำอาจเป็นอิสระหรือเกิดตามลำพังได้ หรืออาจเป็นประเภทไม่อิสระคือเกิดตามลำพังไม่ได้ แต่คำต้องเป็นหน่วยอิสระเสมอ ดังนั้น dog ก็เป็นทั้งหน่วยคำและคำ dogs เป็น 1 คำ แต่ 2 หน่วยคำ ส่วน -s และ *นัก* เป็นหน่วยคำแต่ไม่ใช่คำ

3.1.3 วลี (phrase)

วลี คืออะไร ไวยากรณ์ดั้งเดิมมักให้คำจำกัดความ วลี ว่าเป็นกลุ่มของคำ เช่น บุพบทวลี *in the house* เพื่อเธอ เป็นต้น แต่ในที่นี้จะถือว่า วลีอาจเป็นกลุ่มของคำหรือคำๆเดียวก็ได้ ที่สำคัญคือวลี

เป็นส่วนประกอบของประโยคเช่น นามวลี ซึ่งอาจประกอบด้วยคำหลายคำ เช่น “เพื่อนของฉัน” หรือคำๆเดียว เช่น “เพื่อน”

วลีควรถูกเรียกชื่อตามหน่วยที่เป็นส่วนหลัก (head) ของวลี เช่น วลีที่มีคำนามเป็นส่วนหลักควรเรียกว่า นามวลี วลีที่มีกริยาเป็นส่วนหลักก็ควรเรียกว่า กริยาวลี วลีที่มีบุพบทเป็นส่วนหลักก็ควรเรียกว่า บุพบทวลี ดังนี้ เป็นต้น

วลีเป็นส่วนของประโยคแต่คำไม่ใช่ส่วนของประโยค ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นคำๆเดียวหรือกลุ่มที่ประกอบด้วยหลายคำ เมื่อเป็นส่วนของประโยค เราก็เรียกเป็นวลี เช่น คำว่า แม่ , ลูก, นี้, John, Mary หรือ บ้านหลังใหญ่นั้น เพื่อนฉัน และ หนังสือที่เธอยืมฉันไป ในประโยคเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นนามวลี (NP) ทั้งสิ้น

แม่ รัก ลูก

NP NP

John likes Mary

NP NP

บ้านหลังใหญ่นั้น เป็นของ เพื่อนฉันเอง

NP NP

นี้ ไม่ใช่ หนังสือที่เธอยืมฉันไป

NP NP

รายละเอียดเกี่ยวกับวลีจะได้อีกในส่วนที่เกี่ยวกับหน่วยสร้าง (construction) และ หน่วยประกอบ (constituent) ต่อไป

3.1.4 ประโยคย่อย (clause)

ประโยคย่อย ในที่นี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า clause นักไวยากรณ์บางคนเรียก clause ว่า **อนุพจน์** หรือ **อนุประโยค**

ประโยคย่อย คือหน่วยที่มีภาคแสดง 1 ภาค และอาจเป็นส่วนประกอบของประโยค (sentence) คือทำหน้าที่เป็น**ประโยคย่อยหลัก** (main clause) หรือ **ประโยคย่อยรอง** (subordinate clause) ดังตัวอย่างข้างล่างนี้ ประโยคย่อย ก. เป็นประโยคย่อยหลัก และประโยคย่อย ข. เป็นประโยคย่อยรอง

[คน [ที่เราพูดถึง] กำลังเดินมาแล้ว]

ก. ช. ข. ก.

ก. คนกำลังเดินมาแล้ว

ข. ที่เราพูดถึง

[They called me [before I had arrived home]]

ก. ข. ข. ก.

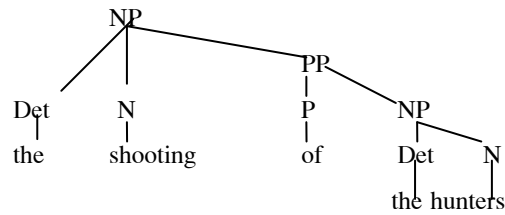
ก. They called me.

ข. Before I had arrived home.

เมื่อ ก. รวมกับ ข. จึงกลายเป็นประโยค 2 ประโยคข้างบนนี้

สำหรับนักไวยากรณ์ ประโยคย่อยกับวลีเป็นประเภทหรือหน่วยที่ต่างกันโดยสิ้นเชิง (mutually exclusive) วลีถูกนิยามโดยส่วนหลัก แต่ประโยคย่อยไม่ได้ถูกนิยามโดยส่วนหลัก ข้อความเช่น The hunters shoot เป็นประโยคย่อย ในขณะที่ The shooting of

the hunters เป็นวลี เพราะมีส่วนหลักของรูปโครงสร้างเป็นคำนาม (เพราะอยู่หลัง the) โครงสร้างนามวลีดังกล่าวมีรูปดังนี้

ประโยคย่อยต่างกับประโยค (sentence) อย่างไร ประโยคย่อยต้องมีเพียง 1 ภาคแสดงเท่านั้น แต่ประโยคจะมีกี่ภาคแสดงก็ได้ อีกนัยหนึ่ง ประโยค 1 ประโยคอาจประกอบด้วยหนึ่งหรือหลายประโยคย่อย ดังนั้น 1 ประโยคย่อยก็เป็น 1 ประโยคได้ ทำนองเดียวกับหน่วยคำกับคำ กล่าวคือ 1 หน่วยคำก็เป็น 1 คำได้

3.1.5 ประโยค (sentence)

แมทธิวส์ (Matthew 1981: 26) ให้คำจำกัดความประโยค (sentence) ตามที่คนส่วนใหญ่เข้าใจดังนี้

“ประโยคคือ คำหลายคำเรียงกันในการพูดหรือเขียน เพื่อเป็นการแสดงความคิด 1 ความคิดอย่างสมบูรณ์ทางไวยากรณ์” ตัวอย่างข้างล่างนี้มี 2 ความคิดจึงต้องนับเป็น 2 ประโยค

Go away ! I'm busy.

การจำกัดความประโยค โดยใช้เกณฑ์ทางความหมาย เช่นเดียวกับในการจำกัดความคำ ทำให้เกิดความคลุมเครือและมี ปัญหา อะไรคือความคิด 1 ความคิด ก็เป็นเรื่องที่ถกเถียงกันได้มาก

ได้มีผู้นิยามประโยคไว้ชัดเจนว่า

“ในไวยากรณ์ ประโยคเป็นหน่วยที่มีคำกริยา ซึ่งแสดงความ คาดคะเน ถาม สั่ง และขอร้อง และโดยปรกติมักประกอบด้วย ประธานและภาคแสดง” (Matthew 1981: 27)

ประโยคอาจสมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ก็ได้ ตัวอย่างประโยคที่ ไม่สมบูรณ์ ได้แก่

I did

ต้องชี้

เหล่านี้เป็นประโยคที่ผู้พูดละบางส่วนไว้ฐานที่เข้าใจกัน ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

ในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ ความแตกต่างระหว่างประโยคกับ ประโยคย่อยไม่เป็นเรื่องสำคัญเลย ตามที่ได้ปฏิบัติกันมา นักวิเคราะห์ มักใช้ S แทน sentence (ประโยค) ซึ่งเป็นรูปโครงสร้างที่จริงๆ แล้วเท่ากับ 1 ประโยคย่อย (clause) แต่การใช้ S มีข้อได้เปรียบ ตรงที่ว่าสามารถหมายถึงทั้งประโยคที่ประกอบด้วยมากกว่า 1 ประโยคย่อย และที่ประกอบด้วย 1 ประโยคย่อย สรุปลึ้นๆ ก็คือ การใช้ S แทนได้ทั้งประโยคและประโยคย่อย ถ้าใช้ Cl. (Clause) แทนโครงสร้างประโยคก็จะไม่คลุมประโยคที่ประกอบด้วยประโยคย่อย มากกว่า 1 ประโยค ข้อควรสังเกตเกี่ยวกับการใช้ S แทนประโยคคือ S ไม่มีความหมายไปถึงประโยคไม่สมบูรณ์ตามที่กล่าวมา หรือที่

ประกอบด้วยคำ ๆ เดียว เช่น Yes, Friday *คะ วันศุกร์* ดังนั้นเป็นต้น

ดังนั้น S ซึ่งแทนประโยคที่นักไวยากรณ์วิเคราะห์นั้นคือหน่วยที่ใหญ่ที่สุดที่เราสามารถวิเคราะห์โครงสร้างทางไวยากรณ์ได้

นอกเหนือไปจากโครงสร้างของประโยคเอง ยังมีลักษณะที่มีระบบและน่าศึกษาอีก เช่น การเชื่อมประโยคเข้าด้วยกันโดยใช้คำ เช่น however, therefore, later หรือการศึกษารูปแบบที่ใช้แทนคำนาม (anaphora) ในประโยคที่มาข้างหน้า การวิเคราะห์ประโยคที่เรียงต่อกันเป็นย่อหน้า เรียกว่า การวิเคราะห์สัมพันธสาร (discourse analysis) ซึ่งบางท่านก็รวมไว้ในการวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์ด้วย

นักไวยากรณ์หรือนักวากยสัมพันธ์ส่วนใหญ่ไม่คำนึงถึงบริบทของประโยคที่วิเคราะห์ เพราะถือว่าไม่เกี่ยวข้องกับกรวิเคราะห์ อย่างไรก็ตาม ในที่นี้ผู้เขียนเห็นว่าถึงแม้ว่าจะวิเคราะห์ประโยค ผู้วิเคราะห์ไม่ควรจำกัดตัวเองอยู่เพียงประโยค การพิจารณาบริบทหรือประโยคข้างเคียงบ้าง ในบางครั้งก็ให้ประโยชน์แก่การวิเคราะห์ประโยค เพราะประการแรกทีเดียว ทำให้เข้าใจความหมายของประโยคมากขึ้น ซึ่งช่วยให้การวิเคราะห์ถูกต้องขึ้น และอีกประการหนึ่ง บริบทมีความจำเป็นในการศึกษาประเภททางไวยากรณ์บางอย่าง เช่น เรื่องมโน (mood) การณ์ลักษณะ (aspect) เป็นต้น

อีกประเด็นที่ผู้เขียนเห็นว่าสำคัญคือ ผู้วิเคราะห์ควรเก็บข้อมูลประโยคจากการใช้จริง ๆ ของเจ้าของภาษา และคำนึงถึงด้วยว่าผู้พูดเป็นใคร ใช้ภาษานั้นเมื่อไร เพื่ออะไร เป็นต้น วิธีการวิเคราะห์ประโยคที่ได้กระทำมาโดยเฉพาะสมัยขอมสกี ใช้ข้อมูลแต่งขึ้นจากความรู้ของผู้วิเคราะห์เอง ในบางครั้งจึงเกิดปัญหาว่าประโยคที่แต่งขึ้นนั้น จริง ๆ เป็นที่ยอมรับของผู้พูดคนอื่นหรือไม่ เรื่องนี้นักวิเคราะห์วากยสัมพันธ์จึงควรตระหนักด้วย เพราะการจะอ้างว่าถูกต้องทั้งหมดที่ตั้ง

มาจากข้อมูลภาษาที่ตนเองสร้างขึ้นทั้งหมดนั้น เป็นไวยากรณ์จริง ๆ ของภาษานั้น ๆ ดูจะเป็นการอ้างอิงที่เสี่ยงมากที่สุดทีเดียว

3.1.6 หน่วยสร้าง (construction)

หน่วยสร้าง (construction) หมายถึง รูปของหน่วยทางโครงสร้างตั้งแต่ประโยคลงไปถึงหน่วยต่าง ๆ ที่อยู่รวมในประโยคนั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วยส่วนประกอบ (constituent) หน่วยสร้างก็คือหน่วยทางวากยสัมพันธ์นั่นเอง หรืออาจกล่าวได้ว่า หน่วยสร้างคือชนิดต่างๆของหน่วยทางโครงสร้างนั่นเอง เช่น หน่วยสร้างนามวลี (noun phrase construction) หน่วยสร้างบุพบทวลี (prepositional phrase construction) หน่วยสร้างคณานุประโยค (relative clause construction) หน่วยสร้างประโยคกรรม (passive construction) ต่างก็เป็นหน่วยสร้างระดับต่าง ๆ กัน ซึ่งมีลักษณะต่างกันไป

หน่วยสร้างคณานุประโยค ทำหน้าที่ขยายคำนาม เป็นหน่วยสร้างที่เป็นประโยคย่อยมี ตัวเชื่อมคณานุประโยค (relativizer) นำหน้าและ ตัวเชื่อมคณานุประโยคนั้นจะสามารถโยงไปหา antecedent ในประโยคหลัก ตัวอย่างเช่น ในคณานุประโยค *ที่ไว้หนวด* ใน *เขาชอบคนที่ไว้หนวด คน* เป็น antecedent ในประโยคหลัก และ *ที่* เป็นตัวเชื่อมคณานุประโยค ซึ่งโยงไปหา *คน* ในประโยคหลัก ในประโยค *The house which you saw belongs to my father.* *house* เป็น antecedent และ *which* เป็น ตัวเชื่อมคณานุประโยค ที่สัมพันธ์กับ *house*

หน่วยสร้างประโยคกรรมมีลักษณะสำคัญต่างกันไปในภาษาต่าง ๆ กัน แต่ลักษณะที่ร่วมกันคือคำกริยาจะต้องแปลงมาจากสกรรมกริยาและประธานต้องไม่ใช่ผู้ริเริ่มหรือกระทำกริยาเอง กล่าว

ง่าย ๆ คือเป็นผู้ถูกกระทำนั่นเอง ในภาษาต่าง ๆ กัน หน่วยสร้างประโยคกรรมจะมีลักษณะในรายละเอียดต่าง ๆ กันออกไป

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างประโยคจากภาษาต่างๆ ประโยค (ข) แสดงหน่วยสร้างประโยคกรรมซึ่งคู่กับ (ก) ซึ่งไม่ใช่หน่วยสร้างประโยคกรรม

อังกฤษ	(ก)	The teacher punished him.
	(ข)	He was punished by the teacher.
ไทย	(ก)	ครูทำโทษนักเรียนที่ไม่ทำการบ้าน
	(ข)	นักเรียนที่ไม่ทำการบ้านถูกครูทำโทษ
อินโดนีเซีย	(ก)	Dokter itu me-meriksa saja หมอ นั้น ตรวจ ฉัน 'หมอตตรวจฉัน'
	(ข)	Saja di-periksa oleh dokter itu ฉัน ถูกตรวจ โดย หมอ นั้น 'ฉันถูกตรวจโดยหมอ'
ญี่ปุ่น	(ก)	Oya wa kodomo o Nihon ni nokosita พ่อแม่ เด็ก ญี่ปุ่น ที่ 'พ่อแม่ทั้งเด็กในญี่ปุ่น'
	(ข)	Kodomo wa oya ni Nihon ni nokosareta เด็ก พ่อแม่ ญี่ปุ่น ถูกทั้ง 'เด็กถูกพ่อแม่ทั้งในญี่ปุ่น'
ฝรั่งเศส	(ก)	Le public a accueilli cet ovurage มหาชน ได้ ยอมรับ นี้ งาน 'มหาชนยอมรับงานนี้'

(ข) Cet ouvrage a été accueilli par le public
 นี้ งาน ถูก ยอมรับ โดย มหาชน
 ‘งานชิ้นนี้เป็นที่ยอมรับของมหาชน’

หน่วยสร้างคุณูปประโยค และ หน่วยสร้างประโยคกรรม ที่กล่าวข้างต้นเป็นหน่วยสร้างระดับประโยค ยังมีหน่วยสร้างในระดับอื่นๆ ที่ไม่ใช่ประโยคด้วย ตัวอย่างเช่น หน่วยสร้างนามวลี (noun phrase construction) ดังตัวอย่างข้างล่างนี้

my house

my beautiful house

my beautiful house built by my father

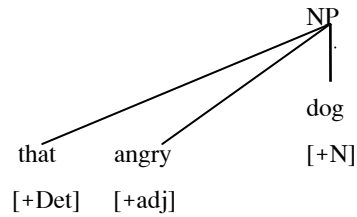
my beautiful house near a river

my beautiful house near a river that flows from a mountain

ทั้ง 5 ข้อความนี้เป็นหน่วยสร้างหลายแบบของนามวลีในภาษาอังกฤษ จะเห็นได้ว่าบางแบบสั้นและประกอบด้วยคำนาม ซึ่งนำหน้าด้วยตัวกำหนด (determiner) *my* บ้างก็มีคำคุณศัพท์ (beautiful) ขยาย บ้างก็มี participial phrase (built by my father) หรือ บุพบทวลี (near a river) ขยาย คำนามในบุพบทวลียังถูกขยายต่อโดยคุณูปประโยค (which flows from a mountain) ทำให้นามวลีสามารถมีความยาวได้ไม่รู้จบ

การใช้คำว่าหน่วยสร้างมีประโยชน์ในแง่ที่เราสามารถอธิบายโครงสร้างชนิดต่างๆตามรูปและหน้าที่ได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าหน่วยสร้างนั้นๆ เป็นหน่วยใด หรือหน่วยระดับใด เช่น วลีหรือประโยคย่อย เป็นต้น

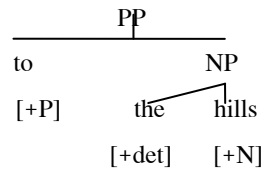
สตารอสต้า (Starosta 1988: 107) ให้คำจำกัดความหน่วยสร้าง (construction) ว่าเป็นชุดของกลุ่มคำที่ทำหน้าที่เหมือนกัน และแต่ละกลุ่มต้องมี ส่วนหลัก (head) ที่มาจากชนิดของคำทางวากยสัมพันธ์ ส่วนหลักของหน่วยสร้างใดๆ คือตัวแทนที่ขาดไม่ได้ของหน่วยสร้างนั้นๆ หน่วยสร้างที่มีส่วนหลักเดียวเรียกว่า หน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ (endocentric construction) เช่น หน่วยสร้างนามวลี (NP) ดังรูปโครงสร้างดังนี้

จะสังเกตเห็นได้ว่าเส้นที่ลากตรงจาก NP คือเส้นที่แสดงส่วนหลัก (ในที่นี้ คือ + N หมายถึงคำนาม) ของรูปโครงสร้างเข้าสู่ศูนย์

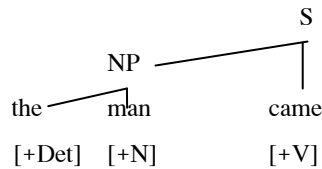
นอกจากจะมีส่วนหลักเดียวแล้ว ยังอาจกล่าวได้ว่าลักษณะสำคัญของโครงสร้างแบบนี้คือต้องมี ส่วนประกอบ (constituent) ที่เป็นแบบบังคับ (obligatory) คือต้องเกิดเสมอ 1 หน่วย ในที่นี้คือ [+N]

หน่วยสร้างที่ตรงกันข้ามกับหน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ คือหน่วยสร้างไร้ศูนย์ (exocentric construction) ซึ่งมีส่วนหลักมากกว่า 1 ส่วนหลัก เช่น บุพบทวลี (PP) ดังอาจแสดงเป็นแผนภูมิดังนี้

สตารอสต้าใช้เส้นที่ลากตรง และตั้งฉากกับชื่อหน่วยสร้างวลี เป็นเครื่องหมายแสดงว่าหน่วยสร้างนั้นเป็นหน่วยสร้างไร้ศูนย์ หน่วยที่อยู่ภายใต้เส้นดังกล่าวถือว่าเป็นส่วนหลักทั้งคู่ (ทั้ง P และ NP เป็นส่วนหลักทั้งคู่)

หน่วยสร้างกริยา (verbal construction) คือหน่วยสร้างที่มีส่วนหลักเป็นกริยา มีความสำคัญเทียบหรือถือเป็นประโยคย่อย ซึ่งเวลาเขียนเป็นต้นไม้อาจใช้ S ดังนั้น S จึงมีค่าเท่ากับประโยคซึ่งหมายความถึงหน่วยสร้างกริยานั่นเอง เช่น แผนภูมิข้างล่างนี้

คำกริยา came เป็นส่วนหลักของประโยคนี้นี้ ซึ่งกล่าวอีกอย่างก็คือกริยาเป็นส่วนหลักของหน่วยสร้างกริยา ซึ่งเป็นหน่วยสร้างเข้าศูนย์

3.2 หน่วยหน้าที่ (functional units)

หน่วยต่างๆ ทางไวยากรณ์ที่กล่าวมาแล้วใน 3.1 มีความสำคัญมากในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ แต่ความรู้เพียงแค่นั้นยังไม่

สามารถทำให้เราสามารถวิเคราะห์ไวยากรณ์ในระดับประโยคได้ มีหน่วยที่จำเป็นต้องรู้อีกประเภทหนึ่ง คือ *หน้าที่* หรือที่ ฮัลลiday (Halliday 1970: 148) เรียกว่า *บทบาท* หน่วยหน้าที่ที่มีความสำคัญมากในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหน่วยต่างๆในประโยค หน่วยต่างๆประเภทนี้ ได้แก่ ประธาน กรรม ส่วนเติมเต็ม และส่วนขยายรวม

3.2.1 ประธาน (subject)

ในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ เรามักกล่าวถึงนามวลีว่าเป็นประธานหรือกรรมของกริยา ในภาษาอังกฤษเราอาจบ่งบอกว่าอะไรเป็นประธานหรือกรรมได้โดยตำแหน่งในประโยคและการที่ประธานมีความคล้อยตามกับกริยา ความคล้อยตาม หมายถึงการที่ประธานและกริยามีการเปลี่ยนรูปสอดคล้องกัน เช่น ประธานเป็นเอกพจน์ บุรุษที่ 3 กริยาต้องเติม -s เป็นต้น

ถ้าจะแยกให้ละเอียดแล้ว คำว่าประธาน สามารถแยกได้เป็น 3 ชนิด คือ ประธานทางไวยากรณ์ (grammatical subject) ประธานทางตรรกวิทยา (logical subject) และประธานทางจิตวิทยา (psychological subject)

ประธานทางไวยากรณ์ ดูเหมือนจะเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ ดังที่เห็นตัวอย่างการวิเคราะห์ที่ว่าหน่วยนี้หรือหน่วยนั้นเป็นประธานของประโยค ประธานที่ใช้ในบริบทดังกล่าวคือ ประธานทางไวยากรณ์ ซึ่งถูกควบคุมโดยประเภททางไวยากรณ์ เช่น พจน์ และความคล้อยตามกับกริยา เป็นต้น ประธานทางไวยากรณ์เป็นเรื่องของหน้าที่ทางไวยากรณ์ ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับการเป็นผู้กระทำหรือถูกกระทำ ดังนั้นในประโยคกรรม

ในภาษาอังกฤษ เช่น The mouse was chased by the cat. The mouse เป็นประธานทางไวยากรณ์ เพราะมีการสอดคล้องกับกริยา ถึงแม้จะเป็นผู้ได้รับผลจากการกระทำไม่ใช่ผู้ทำกริยาเองก็ตาม

ในภาษาไทยประธานทางไวยากรณ์มีความสัมพันธ์กับกริยา โดยตำแหน่งไม่ใช่ความคล้อยตามในประโยค เช่น *หมากัดสมชาย* ประธานคือ *หมา* ซึ่งอยู่หน้ากริยา แต่ในประโยค *สมชายกัดหมา* ประธานของประโยคคือ *สมชาย* ดังนั้นตำแหน่งของคำก็บ่งชี้ประธานทางไวยากรณ์ได้

สรุปแล้วประธานทางไวยากรณ์เป็นหน่วยที่ถูกนิยามตามรูป (เช่นในภาษาที่มีวิภัติปัจจัย) หรือตำแหน่ง (เช่น ในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ประธานทางไวยากรณ์เป็นเรื่องของไวยากรณ์และเกี่ยวข้องกับลักษณะต่างๆทางไวยากรณ์ ในการวิเคราะห์มักใช้คำว่า “ประธาน” เท่านั้น แต่หมายถึงประธานทางไวยากรณ์ ในภาษาละติน ประธานต้องอยู่ในกรตุการก (nominative case) ส่วนในภาษาอังกฤษและภาษาไทย ประธานต้องอยู่ในตำแหน่งหน้ากริยา

สตารอสต้า (Starosta 1988) ให้คำจำกัดความ “ประธาน” ว่าเป็นหน่วยที่มีรูปการกเป็นการกประธาน (+NOM หรือ nominative) อาจอยู่ในรูปต่างๆ กันในภาษาต่างๆ กัน เช่น อยู่หน้ากริยา มีการสอดคล้องกับกริยา หรือมีรูปเด่นอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่โดยทั่วไปแล้ว เมื่อเทียบกับรูปการกอื่นๆ การกประธานมักเป็นรูปที่ไม่เด่น หรือไม่มีตัวบ่งชี้ (unmarked)

ประธานทางตรรกวิทยา คือส่วนของประโยคที่หมายถึงผู้กระทำ (actor) ตรงข้ามกับกรรมซึ่งหมายถึง ผู้ถูกกระทำ หรือได้รับการกระทำ หรือเป็นเป้าหมายของการกระทำ ในประโยคกรรมที่ได้ยกตัวอย่างไปแล้ว คือ The mouse was chased by the cat. The mouse เป็นประธานทางไวยากรณ์ก็จริงแต่ไม่ได้เป็นประธานใน

แง่ผู้กระทำถ้าเราคำนึงถึงหลักตรรกวิทยา เพราะเป็นผู้ถูกกระทำ ไม่ใช่ผู้กระทำ ดังนั้นหน่วยที่เป็นประธานทางตรรกวิทยาในประโยคดังกล่าวคือ the cat

ประธานทางจิตวิทยา คือคำหรือกลุ่มคำที่หมายถึงสิ่งที่เป็นเรื่องที่ผู้พูดผู้ฟังรู้จัก เป็นมิติทางความ ไม่ใช่มิติทางหน้าที่ ฮัลลiday (Halliday 1970) เรียกหน่วยเช่นนี้ว่า theme หรือ *ใจความหลัก* ของประโยค ซึ่งอยู่ในอีกมิติหนึ่ง หมายถึงเรื่องของความหรือการสื่อความไปยังผู้ฟัง

บราวน์ & มิลเลอร์ (Brown & Miller 1980: 330) นิยามประธาน 2 ประเภทหลังให้แตกต่างจากประธานทางไวยากรณ์ดังนี้

ประธานทางตรรกวิทยา มีลักษณะทางอรรถวากยสัมพันธ์ (syntactico-semantic) กล่าวคือในประโยคที่มีนามวลี ผู้กระทำ (agent NP) ก็จะถือเอาว่า NP นี้เป็นประธานทางตรรกวิทยา

ประธานทางจิตวิทยา มีลักษณะทางเนื้อความ นั่นคือเกี่ยวกับว่าประโยคนั้นพูดถึงเรื่องอะไร บางทีก็มีผู้เรียกประธานประเภทนี้ว่า *ประธานใจความหลัก* (thematic subject)

ประโยคตัวอย่างข้างล่างนี้ แสดงประธานทั้ง 3 แบบ G หมายถึง ประธานทางไวยากรณ์ L หมายถึง ประธานทางตรรกวิทยา และ T หมายถึง ประธานใจความหลัก หรือประธานทางจิตวิทยา (จาก Brown & Miller 1980 330)

John (G, L, T) took the largest kitten.

The largest kitten (G, T) was taken by John.

The largest kitten (T), we (G, L) gave away.

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างจาก Halliday (1970: 165)

The Borough Council (G, L, T) will restore this gazebo next year.

Next year (T) this gazebo (G) will be restored by the Borough Council (L).

จะสังเกตได้ว่าในภาษาอังกฤษนั้น ประธานใจความหลักมักเป็นหน่วยที่อยู่ต้นประโยคเสมอ และอาจเป็นตัวเดียวกับประธานทางไวยากรณ์ และประธานทาง ตรรกวิทยาหรือไม่ก็ได้

หน่วยประธานเป็นหน่วยหนึ่งในไวยากรณ์ที่ก่อปัญหามากที่สุด ประการแรกทีเดียว เมื่อใช้คำว่า “ประธาน” เพียงลำพัง เราก็ไม่อาจจะรู้ว่าผู้ใช้หมายความว่าประธานประเภทใด ปัญหานี้ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการวิเคราะห์ สิ่งที่เป็นประธานของคนหนึ่งอาจเป็นกรรมของอีกคน ทำให้เข้าใจไม่ตรงกัน นอกจากนี้ยังมีผู้เห็นว่าไม่ควรระบุหน่วยประธานและกรรมในการวิเคราะห์ประโยค เช่น ทฤษฎีไวยากรณ์ของชอมสกี ได้อ้างเหตุผลหลายอย่างเพื่อชี้ให้เห็นว่าในการวิเคราะห์การระบุหน่วยใดเป็นประธานเป็นการไม่จำเป็น เพราะโครงสร้างประโยคจะบอกเอง NP หน้ากริยาก็ต้องเป็นประธานเสมอ ในภาษาอังกฤษ แต่ชอมสกีคงลืมไปว่าในภาษาอื่น เช่น ภาษาญี่ปุ่น ความคิดนี้ใช้ประยุกต์ด้วยไม่ได้ ในไวยากรณ์ของสตารอสต้า ตัวที่เป็นประธานทางไวยากรณ์ไม่ได้ถูกระบุว่า “Subject” ก็จริง แต่ถูกระบุโดยรูปการก nominative ซึ่งก็หมายความว่า เป็น subject นั้นเอง

ในบางภาษา ประธานไม่มีการแสดงรูปสอดคล้องกับกริยาอย่างเด่นชัดและยังอาจละได้ เช่น ภาษาเวียดนาม และไทย บางท่านจึงเรียกภาษาเหล่านี้ว่าเป็นภาษาไร้ประธาน (subjectless languages) หรือเรียกว่า ภาษาเน้นเรื่อง (topic languages) เช่น ในประโยค

ขมมนี่ไม่ร่อยเลยนะ ขมมนี่ อาจถือว่าเป็น เรื่อง ส่วนประธานไม่ปรากฏ อย่างไรก็ตาม การจะระบุให้เด่นชัดว่าอะไรคือเรื่อง อะไรคือประธาน ไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่ายนักในประโยคข้างต้น ขมมนี่ อาจเป็นทั้งประธานและเรื่องก็ได้ (ดู 3.3 เกี่ยวกับ topic)

3.2.2 กรรม (object)

กรรม เป็นหน่วยทางหน้าที่อีกประเภทหนึ่ง แต่เป็นหน่วยที่มีปัญหาน้อยกว่าประธาน ทั้งกรรมและประธานต่างก็เป็นหน่วยที่อยู่ในหน่วยสร้างนามวลีทั้งคู่ ในภาษาอังกฤษ กรรมมีลักษณะ 3 ลักษณะคือ

1. ตามหลังกรรมกริยา
2. ตามหลังบุพบท
3. สามารถเปลี่ยนบทบาทเป็นประธานในประโยคกรรมได้

กรรมมีปัญหาทำนองเดียวกับประธานในแง่ที่มีบางคนตีความว่าหน่วยนี้หมายถึง ผู้ถูกกระทำ เช่น คำว่า he ในประโยค He was killed. บางคนก็วิเคราะห์ว่าเป็นกรรม

โดยทั่วไปกรรมมักถูกจำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือ กรรมตรง (direct object) และ กรรมรอง (indirect object)

กรรมรองใช้กับกริยาบางประเภทที่ต้องตามด้วยนามวลี 2 นามวลี เช่นประโยคในภาษาอังกฤษ ดังนี้

John gave Mary (กรรมรอง) a book. (กรรมตรง)

หรือตัวอย่างประโยคภาษาไทย เช่น

แม่ให้เงิน (กรรมตรง) น้อง (กรรมรอง)

3.2.3 ส่วนเติมเต็ม (complement)

ส่วนเติมเต็ม คือ หน่วยที่ทำหน้าที่ช่วยให้ประโยคสมบูรณ์ แต่ไม่ใช่กรรม ส่วนเติมเต็มเป็นหน่วยที่ประโยคต้องมี มักตามหลังกริยาและสอดคล้องกับคำกริยา เช่น *ครู ใน เขาเป็นครู*

มีนักไวยากรณ์หลายท่านให้คำจำกัดความส่วนเติมเต็ม (complement) ว่าเป็นหน่วยที่ไม่ใช่ประธานและเติมความหมายให้กริยาสมบูรณ์ ความหมายนี้รวมทั้งที่เป็นกรรมและไม่ใช่กรรม หรือกล่าวโดยสรุป อะไรก็ตามที่ตามหลังกริยา (ภาษาที่กรรมตามหลังกริยา) ถือเป็นส่วนเติมเต็มทั้งหมด แต่ในหนังสือเล่มนี้จะถือว่าส่วนเติมเต็มไม่รวมกรรม กล่าวคือหมายถึง ส่วนที่จำกัดความข้างต้น เช่น *ครู ใน เขาเป็นครู และ ห้าสิบกิโล ใน เขาหนักห้าสิบกิโล*

ในไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน (Generative Transformational Grammar) ส่วนเติมเต็มอาจเป็นประโยคย่อยได้ เรียกว่า *ประโยคย่อยเติมเต็ม* (complement clause) หรือ *ส่วนเติมเต็มที่เป็นประโยค* (sentential complement) เช่น ข้อความตัวเอนในประโยคข้างล่างนี้

He said that he was leaving soon.

My teacher was certain that I would pass the exam.

ทุกคนเห็นด้วยกับการที่ฉันจะแต่งงานกับผู้ชายคนนั้น
ครูเชื่อว่านักเรียนทุกคนจะสอบผ่าน

เมื่อส่วนเติมเต็มที่เป็นประโยคทำหน้าที่เป็นประธานก็เรียกว่า *ส่วนเติมเต็มประธาน* (subject complement) เช่น

That he is leaving soon is known by everyone.

และหากส่วนเติมเต็มทำหน้าที่เป็นกรรม ก็เรียกว่า *ส่วนเติมเต็มกรรม* (object complement) เช่น

We know that he is a good man.

จากตัวอย่างข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าถ้าส่วนเติมเต็มเป็นประโยคย่อยจะทำหน้าที่ได้ทุกอย่าง ไม่ว่าประธาน กริยา หรือส่วนเติมเต็มจริงๆ แต่ถ้าเป็นส่วนของประโยคที่เป็นวลี ตำราส่วนใหญ่จะถือว่าหน่วยกรรมและส่วนเติมเต็มเป็นคนละหน่วย กล่าวคือส่วนเติมเต็มเป็นหน่วยที่มีการปรากฏเหมือนกรรม แต่ไม่ใช่กรรม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หน่วยที่ปรากฏหลังคำกริยาที่ไม่ใช่กรรมกริยา เช่น ในประโยคภาษาอังกฤษและภาษาไทยดังนี้

He became a soldier.

I weigh 120 pounds.

เธอชื่อสุรารัตน์

เขาเป็นวิศวกร

น้องเหมือนแม่

หน้าตาเขาคลายมนุษย์ต่างดาว

เขาวิ่ง 2 ไมล์ทุก ๆ ชั่วโมง

บราวน์ & มิลเลอร์ (Brown & Miller 1980: 350) จำแนกส่วนเติมเต็มตามเกณฑ์ความหมายออกเป็น 5 ประเภท คือ

- 1) ส่วนเติมเต็มที่แสดงผลของกริยา
- 2) ส่วนเติมเต็มที่บ่งบอกว่าประธานเป็นใคร
- 3) ส่วนเติมเต็มที่แสดงสถานที่

- 4) ส่วนเติมเต็มที่แสดงความเป็นเจ้าของ
- 5) ส่วนเติมเต็มที่ตามหลังกริยา to be ระบุลักษณะของประธาน

ตัวอย่างในภาษาอังกฤษที่แสดงส่วนเติมเต็มประเภทต่าง ๆ มีดังนี้ (ส่วนเติมเต็มคือข้อความตัวเอน)

The litmus paper is turning *red*. (ประเภท 1)

John is *a chairman*. (ประเภท 2)

Mary is *in bed*. (ประเภท 3)

Mary is *in London*. (ประเภท 3)

Mary has *a little lamb*. (ประเภท 4)

John is *a fool*. (ประเภท 5)

John is *clever*. (ประเภท 5)

3.2.4 ส่วนขยายรวม (adjunct)

หน่วยที่กล่าวมาแล้วทั้ง 3 แบบถือได้ว่าเป็นหัวใจของประโยค กล่าวคือ เป็นหน่วยที่ประโยคส่วนใหญ่ต้องมี นอกจากนั้น ยังมีหน่วยอีกประเภทเรียกว่า ส่วนขยายรวม ซึ่งหมายถึงหน่วยที่ทำหน้าที่เสริมหรือขยายความ เช่น คำวิเศษณ์ วิเศษณ์วลี บุพบทวลี หรือประโยคย่อยที่บอกเวลา สถานที่ หรือ อากาการ ฯลฯ ซึ่งทำหน้าที่เหมือนวิเศษณ์ (Brown & Miller 1980: 353) ส่วนขยายรวมเป็นหน่วยที่ปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้ ถ้าไม่ปรากฏก็ไม่ทำให้ใจความสำคัญของประโยคผิดไปแต่อย่างใด (optional) และส่วนขยายรวมสามารถเปลี่ยนตำแหน่งได้ในประโยค

ตัวอย่างของส่วนขยายรวมจะเห็นได้จากข้อความที่เป็นตัว
เอนในประโยคต่อไปนี้

He is walking his dog *in the park*.

He always drives *carefully*.

I turned off the T.V. *before I went to bed*.

เขาเคยมาที่นี่แล้ว

พ่อออกไปข้างนอก

3.3 หน่วยข้อความ (informational units)

หน่วยข้อความ เป็นหน่วยที่ถูกจำแนกตามความ ไม่ใช่ตามโครงสร้างและหน้าที่ “ความ” ในที่นี้หมายถึงเนื้อหาสาระในการสื่อสาร หน่วยข้อความอาจถือได้ว่าอยู่นอกเหนือจากระบบไวยากรณ์ เป็นการก้าวขึ้นไปสู่หน่วยที่เหนือประโยค อย่างไรก็ตาม ในที่นี้ผู้เขียนรวมหน่วยเหล่านี้เข้าไว้ในหัวข้อหน่วยทางไวยากรณ์ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก หน่วยต่างๆ เหล่านี้อยู่ในประโยค และประการที่สอง เพื่อชี้ให้เห็นการมองหรือวิเคราะห์หน่วยต่างๆ ในประโยคจากอีกมิติหนึ่ง หน่วยข้อความได้แก่ หน่วยที่เป็นคู่กัน 2 คู่ คือ ใจความหลักกับใจความรอง (theme-rheme) และเรื่องกับเนื้อความ (topic-comment) ข้อความเก่ากับข้อความใหม่ (given และ new information) นอกจากนั้นยังมี จุดสำคัญข้างท้าย (end focus) ซึ่งเป็นหน่วยเดี่ยวอีก 1 หน่วย

3.3.1 ใจความหลักและใจความรอง (Theme-Rheme)

ใจความหลัก เป็นคำที่ในท่อนนี้ใช้ตรงกับคำว่า Theme ในภาษาอังกฤษ ส่วน Rheme นั้นคือใจความที่เหลือในประโยค หรือข้อความที่ไม่ใช่ใจความหลัก

ประโยคข้างล่างนี้ นำมาจาก Brown & Miller (1980: 357) ข้อความที่เป็นตัวเอนคือใจความหลักของแต่ละประโยค

- (1) *Someone* parked a large furniture van right outside our front door last night.
- (2) *A large furniture van* was parked right outside our front door last night.
- (3) *Right outside our front door* someone parked a large furniture van last night.
- (4) *Last night* someone parked a large furniture van right outside our front door.

จะสังเกตได้ว่าประโยคทั้ง 4 ข้างบนนี้มีความหมายเหมือนกัน แต่การสื่อความหมายหรือการเน้นความต่างกัน เพราะมีใจความหลักต่างกัน ประโยคที่ 1 เป็นประโยคที่ธรรมชาติที่สุด จัดได้ว่าเป็นประโยคที่ใจความหลักไม่เด่น หรือไม่มีตัวบ่งชี้ (unmarked thematically) ประโยคที่ 2 , 3 และ 4 เป็นประโยคที่มีใจความหลักเด่น กระบวนการที่หน่วยบางหน่วยถูกย้ายไปข้างหน้าและกลายเป็นใจความหลักเรียกว่า thematization ความจริงถ้าจะพิจารณากันโดยละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่า ประโยคที่มีใจความหลักเด่น หรือใจความหลักถูกทำให้เด่นนั้นก็คือประโยคที่เด่น หรือประโยคมีการ

บ่งชี้ (marked) ในทางโครงสร้างด้วย ดังจะเห็นได้ว่าประโยคที่ 2 นั้น เป็นประโยคกรรม ซึ่งอาจถือได้ว่าเกิดจากการโยกย้ายเอาหน่วยกรรม มาไว้เป็นประธาน ประโยคกรรมจึงไม่ใช่ประโยคกรรมตาซึ่งปราศจากการบ่งชี้ (unmarked) ประโยคที่ 3 ก็ไม่ใช่ประโยคกรรมตา เพราะมี องค์ประกอบแสดงสถานที่อยู่ข้างหน้า เช่นเดียวกับประโยคที่ 4 ก็ไม่ใช่ ประโยคกรรมตา เพราะมีองค์ประกอบแสดงเวลาอยู่ข้างหน้า ดังนั้นจะ เห็นได้ว่าหน่วยข้อความก็มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างของประโยค ด้วย

ฮัลลiday (Halliday 1994: 37-38) อธิบายว่า "Theme" หมายถึง จุดเริ่มของข้อความ (starting-point of the message) เปรียบเสมือนพื้นหรือฐานที่ประโยคเคลื่อนที่ออกไป (the ground from which the clause is taking off) สำหรับภาษาอังกฤษ ใจความหลัก คือหน่วยที่เริ่มต้นประโยคเสมอ แต่สำหรับภาษาอื่น เราอาจระบุ ใจความหลักด้วยลักษณะอื่นๆ ก็ได้ เช่น ภาษาญี่ปุ่น ใจความหลัก คือ หน่วยที่อยู่หน้าคำว่า wa เป็นต้น

ฮัลลiday กล่าวว่า นักไวยากรณ์บางคนใช้คำว่า Topic-Comment แทนคำว่า Theme-Rheme ที่เขาใช้ซึ่งเขาเห็นว่าไม่สามารถแทนกันได้ เพราะคำว่า "Topic" มีความหมายรวมทั้ง "Theme" และ "Given" ซึ่งมีความแตกต่างกันและควรแยกกัน ดังนั้นเขาจึงยังคงใช้คำว่า "Theme-Rheme" ในความหมายดังกล่าว ข้างต้น

3.3.2 จุดสำคัญข้างท้าย (end-focus)

จุดสำคัญข้างท้าย คือ หน่วยที่ปรากฏท้ายประโยคเพื่อเน้น ความ ในภาษาอังกฤษ ประโยค 4 ประโยคที่แสดงไว้ใน 3.3.1 ถือว่า

มีจุดสำคัญข้างท้ายที่ไม่เด่น (unmarked)¹ ตรงข้ามกับในประโยคต่อไปนี่ ทั้ง 4 ประโยคมีจุดสำคัญข้างท้ายที่เด่น คือมีโครงสร้างที่ไม่ปรกติ จุดสำคัญข้างท้ายคือข้อความที่เป็นตัวเอน

- (1) Someone parked a large furniture van last night
outside our front door.
- (2) It was parked right outside our front door last
night, *a large furniture van.*
- (3) Parked right outside our front door last night it
was, *a large furniture van.*
- (4) A large furniture van, right outside our front door
last night , *parked !*

3.3.3 เรื่องกับเนื้อความ (Topic-Comment)

เรื่อง คือสิ่งที่ประโยค ๆ หนึ่งพูดถึง (Brown & Miller 1980: 376) ถ้าเราถามว่าประโยคนี้พูดถึงเกี่ยวกับอะไร คำตอบที่ได้ นั่นเองคือเรื่อง หรือ topic ของประโยค

¹ ปรากฏการณ์ทางภาษาบางอย่างเป็นปรากฏการณ์ที่ปรากฏด้วยความถี่สูงและถือเป็นรูปภาษาธรรมดาที่ไม่มีอะไรพิเศษ แต่ปรากฏการณ์บางอย่างไม่ค่อยปรากฏนักและถือว่าเป็นรูปภาษาไม่ธรรมดา และมักมีลักษณะเด่นบางอย่างที่สังเกตได้ หน่วยสร้างกรตุวจาก (active construction) ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ธรรมดา หรือรูปภาษาปรกติ ใช้ทั่วไปในการสื่อสาร แต่หน่วยสร้างกรตุวจาก (passive construction) ไม่ปรากฏบ่อยนัก เช่น ใน 100 ประโยคอาจมีประโยคเช่นนี้อยู่เพียง 4-5 ประโยค หรือน้อยกว่านั้น รูปภาษาเช่นนี้ถือเป็นรูปภาษาไม่ธรรมดา และเป็นรูปภาษาที่มีตัวบ่งชี้ (marker) และเป็นรูปภาษาแบบเด่นหรือมีการบ่งชี้ (marked) ส่วนหน่วยสร้างกรตุวจากเป็นรูปภาษาปรกติธรรมดา ไม่เด่น หรือไม่มีการบ่งชี้ (unmarked)

ในประโยคข้างล่างนี้ Edinburgh เป็นเรื่อง

Edinburgh is the most beautiful city in Scotland.

แต่ถ้าเรากลับประโยคเสียใหม่เป็น

The most beautiful city in Scotland is Edinburgh.

เรื่องของประโยคนี้ก็จะเป็น *The most beautiful city in Scotland*
 ในทั้งสองประโยคข้างต้นนี้ เรื่องกับประธานเป็นสิ่งเดียวกัน
 แต่ในบางประโยคเรื่องกับประธานอาจเป็นคนละสิ่งก็ได้
 เพียรศิริ เอกนิยม (Ekniyom 1981) ได้ให้เกณฑ์ที่ใช้แยก
 เรื่องกับประธานไว้ดังนี้

(1) ความชี้เฉพาะ (definiteness)

ประธานไม่จำเป็นต้องชี้เฉพาะ แต่เรื่องต้องชี้เฉพาะเสมอ

(2) บทบาททางความหมาย (semantic role)

ประธานไม่จำเป็นต้องมีบทบาททางความหมายสม่ำเสมอ แต่
 เรื่องต้องมีบทบาททางความหมายสม่ำเสมอ

(3) ความสัมพันธ์กับกริยา

ประธานของประโยคต้องเป็นหน่วยที่มีความหมายสัมพันธ์
 กับกริยาเสมอ แต่เรื่องไม่จำเป็นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การเลือกเรื่อง
 ไม่ได้ขึ้นอยู่กับคำกริยา ถ้าเราเห็นกริยาแล้วอาจเดาประธานถูก แต่
 สำหรับเรื่องใช้เกณฑ์นี้ไม่ได้

(4) ความสอดคล้องทางไวยากรณ์กับกริยา

ในภาษาบางภาษาประธานต้องมีความสอดคล้อง (agreement)
 กับกริยาในเรื่องรูปแบบ เช่น ในภาษาอังกฤษ ถ้าประธานเป็นเอกพจน์

บุรุษที่ 3 กริยาต้องเติมหน่วยคำ 1 หน่วยลงไปเพื่อแสดงความสอดคล้องกับประธาน เช่น He plays. แต่เรื่องไม่มีความสอดคล้องทางไวยากรณ์กับกริยา

(5) ตำแหน่ง

เรื่องมักอยู่ต้นประโยค แต่ประธานไม่จำเป็น ในภาษาไทยประธานเป็นนามวลีหน้ากริยา และเรื่องอาจปรากฏหน้าประธานเอง เช่น ประโยคข้างล่างนี้

มะม่วง ฉันไม่ชอบ

“มะม่วง” เป็นเรื่อง และ “ฉัน” เป็นประธานของประโยค

ส่วนที่ไม่ใช่เรื่องของประโยคเรียกว่า *เนื้อความ* (comment) ในประโยคข้างบน “ฉันไม่ชอบ” ก็เป็นเนื้อความของเรื่อง “มะม่วง”

เรื่องไม่จำเป็นต้องเป็นหน่วยเดียวกับ*ใจความหลัก* แต่ส่วนใหญ่มักเป็นสิ่งเดียวกันในประโยค ประโยคปรกติทั่วไป เรื่องกับ*ใจความหลัก*มักเป็นสิ่งเดียวกัน เช่น ประโยคเหล่านี้ในภาษาอังกฤษ ข้อความที่เป็นตัวเอนเป็นทั้งเรื่องและ*ใจความหลัก*

They have just got married.

Tom does have a flair for the original.

อย่างไรก็ตามในประโยคข้างล่างนี้ คำที่เป็นตัวเอนเป็น*ใจความหลัก*เท่านั้น และประโยคนี้ถือได้ว่าไม่มีเรื่อง

There has been a lot of bullying in the school this term.

ใน 3.2.1 ได้กล่าวถึงประธานประเภทหนึ่งคือ *ประธานทางจิตวิทยา* หรือที่มีผู้เรียกว่า *ประธานใจความหลัก* (thematic subject) ความจริงแล้วหน่วยดังกล่าวคือ หน่วยเดียวกับ *ใจความหลัก* ที่กล่าวในที่นี้นั่นเอง และก็มีมักเป็นหน่วยเดียวกับเรื่องด้วย

3.3.4 ข้อความเก่ากับข้อความใหม่ (Given and New Information)

หน่วยใจความหลักและใจความรอง (Theme-Rheme) ที่กล่าวไปแล้วเป็นหน่วยที่มองจากทัศนะของผู้พูด กล่าวคือ ผู้พูดเห็นอะไรสำคัญก็ยกมาไว้ข้างหน้า แต่หน่วยที่กล่าวถึง 2 หน่วยในข้อนี้เป็นหน่วยที่มองจากทัศนะของผู้ฟัง ซึ่งได้แก่ *ข้อความเก่า* (Given) และ *ข้อความใหม่* (New) ข้อความเก่าคือข้อความที่ผู้ฟังเดาออก ข้อความใหม่คือข้อความที่ผู้ฟังเดาไม่ออก (Halliday 1994: 298-299)

ในประโยคปกติของภาษาอังกฤษ ข้อความเก่าจะนำหน้าข้อความใหม่ และข้อความใหม่มักจะแสดงโดยการออกเสียงเน้น

ในประโยคข้างล่างนี้ข้อความเก่าอยู่ต้นประโยคและข้อความใหม่อยู่ข้างท้าย

you were to blame.

เก่า ใหม่

ตรงกันข้ามกับประโยคนี้อ้างเน้นหนักที่ you ข้อความนี้ก็จะกลายเป็นหน่วยความใหม่ไปดังนี้

you were to blame.

ใหม่เก่า

ในทำนองเดียวกัน ประโยค 2 ประโยคข้างล่างนี้ก็แสดงข้อความใหม่อยู่หน้าข้อความเก่า เพราะสังเกตได้จากเสียงเน้นหนักในคำที่เป็นตัวดำ ทั้งนี้แสดงว่าผู้พูดเห็นว่าข้อความที่เน้นนั้นเป็นความใหม่สำหรับผู้ฟัง นอกจากนั้นประโยคข้างล่างทั้ง 2 ยังแสดงใจความหลักกับใจความรองด้วย และจะสังเกตได้ว่าใจความหลักกับใจความรองและข้อความใหม่กับข้อความเก่า ไม่จำเป็นต้องเป็นหน่วยที่สอดคล้องกัน

I haven't seen you for ages.

ใจความหลัก	ใจความรอง
ข้อความใหม่	ข้อความเก่า

Are you coming back into circulation.

ใจความหลัก	ใจความรอง
ข้อความใหม่	ข้อความเก่า

3.4 สรุป

หน่วยต่างๆ ในระบบไวยากรณ์อาจจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ หน่วยโครงสร้าง หน่วยหน้าที่ และหน่วยข้อความ

หน่วยโครงสร้างทุกประเภทสัมพันธ์กันเป็นลำดับชั้น หน่วยในชั้นเล็กก็ประกอบกันเป็นโครงสร้างใหญ่ขึ้นตามลำดับ ยกตัวอย่างเช่น หน่วยคำประกอบกันเป็นคำ คำประกอบกันเป็นวลี วลีประกอบกันเป็นประโยค ดังนี้ เป็นต้น

หน่วยหน้าที่ได้แก่ประธาน กรรม ส่วนเติมเต็ม และส่วนขยายรวม หน่วยเหล่านี้สัมพันธ์กับหน่วยโครงสร้าง และไม่สามารถแยกออกจากกันได้เลยในการวิเคราะห์ประโยค

หน่วยข้อความ เป็นหน่วยที่สัมพันธ์กับหน่วยโครงสร้างด้วย แต่อาจถือได้ว่ามีความสำคัญน้อยกว่าหน่วยหน้าที่ หน่วยข้อความมีความสำคัญต่อด้านความหมายมาก ความหมายของประโยคจะสื่อไปยังผู้ฟังให้ได้ผลก็โดยการเน้นความให้ถูกต้อง หน่วยทุกหน่วยในประโยคมีน้ำหนักของข้อความไม่เท่ากัน ในภาษาอังกฤษประโยคปรกติมีประธานอยู่ข้างหน้าสุด ประธานในประโยคปรกตินี้เองถือว่าเป็นหน่วยที่ผู้พูดเน้น ซึ่งเรียกว่าใจความหลัก และตำแหน่งข้างหน้าสุดของประโยคนี้ ถึงแม้จะเป็นหน่วยที่ไม่ใช่ประธานทางไวยากรณ์ของประโยค ก็ยังถือว่าเป็นใจความหลักและมักถือว่าเป็นเรื่องที่พูดกันด้วย ดังตัวอย่างที่ได้แสดงไปแล้วใน 3.3 สรุปสั้น ๆ ก็คือ หน่วยข้อความ เป็นหน่วยที่ใช้ประโยชน์จากการโยกย้ายหน่วยโครงสร้าง หรืออีกนัยหนึ่ง การโยกย้ายหน่วยโครงสร้างจะทำให้การสื่อความเปลี่ยนไป คือทำให้การเน้นเปลี่ยนไปในรูปต่าง ๆ กัน

แบบฝึกหัด (บทที่ 3)

1. ทฤษฎีไวยากรณ์ต่างกันให้คำจำกัดความหน่วยทางไวยากรณ์ประเภทต่าง ๆ เหมือนหรือต่างกันอย่างไร
2. จงอธิบายความแตกต่างระหว่าง ประธาน (Subject) ใจความหลัก (Theme) เรื่อง (Topic) และ ข้อความเก่า (Given) พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบด้วย

3. ทฤษฎีไวยากรณ์ต่างกันให้ความสำคัญต่อหน่วยทางไวยากรณ์ต่างกันอย่างไร
4. ทำไมคำว่า "ประธาน" จึงเป็นคำที่มีปัญหาในการวิเคราะห์ไวยากรณ์
5. มีผู้ใช้คำว่า ผู้กระทำ (Agent) ผู้รับ (Patient) ผู้แสดง (Actor) ผู้ก่อเหตุ (Initiator) เหล่านี้เป็นหน่วยประเภทใด
6. จงศึกษาทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่ของฮัลลiday (Halliday) ท่านพบหน่วยหน้าที่อะไรอีกที่ต่างจากที่กล่าวไว้ในบทเรียนนี้
7. จงวิเคราะห์ประโยคต่อไปนี้ โดยระบุส่วนประกอบของประโยคด้วยหน่วยทางไวยากรณ์ทั้งสามมิติดังที่กล่าวไว้ในบทนี้
 - 1) เสือเป็นสัตว์ที่ดุร้ายมาก
 - 2) ยุงพวกนี้ดูตลกคนเลือดคน
 - 3) เรื่องนี้จะนั่งดูตายไม่ได้อีกแล้วนะ
 - 4) ชีวิตอิสระของพวกเราถูกรุกรานโดยคนแปลกหน้า
 - 5) การสอบคัดเลือกจะพิจารณาความพร้อมในการทำวิจัย
 - 6) ชาวบ้านหมู่บ้านนี้ปลูกผักกันทั้งหมู่บ้านแล้ว
 - 7) แม่ที่ได้เห็นลูกเติบโตแข็งแรงก็ยิ้มปลื้มใจ
 - 8) ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎทั้งขยะไม่เลือกที่จะถูกปรับ 500 บาท
 - 9) หลักสูตรดังกล่าวมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง
 - 10) ความหวังที่จะสอบได้มันริบหรี่เหลือเกิน
 - 11) ภาษาและสำเนียงใต้ของเขายังคงเร็วและฟังยากเหมือนเดิม
 - 12) สื่อบางอย่างล่อแหลมต่อเยาวชน ต้องระวังให้ดี
 - 13) หญิงเล็กไม่พอใจที่เห็นพจมานยังลอยหน้าอยู่ในบ้าน
 - 14) ค่ายแห่งนี้ควบคุมแน่นหนา ยากที่ใครจะเส็ดลอดออกมาได้

4

หน่วยคำและคำ (Morpheme and Word)

4.1 วิทยาหน่วยคำ (morphology)

ตามที่กล่าวแล้วใน 3.1.2 หน่วยคำ หมายถึงหน่วยเล็กที่สุดที่มีความหมาย การศึกษาและวิเคราะห์หน่วยคำเป็นที่รู้จักกันในนามของ วิทยาหน่วยคำ (morphology) ซึ่งริเริ่มโดยนักภาษาศาสตร์โครงสร้าง ภาษาศาสตร์โครงสร้างเป็นชื่อที่ใช้เรียกการวิเคราะห์และพรรณนา รูปแบบต่างๆที่ประกอบกันขึ้นเป็นโครงสร้างของภาษาและความสัมพันธ์ที่รูปเหล่านั้นมีต่อกัน การเก็บข้อมูลต้องแม่นยำ (accurate) และกะทัดรัด (concise) (Francis 1958: 26)

ฟรานซิส (Francis 1958: 30) ไม่ใช่คำว่า “morphology” แต่ใช้ “morphemics” หมายถึง “ศาสตร์แห่งหน่วยคำ” ซึ่งเขาจัดให้เป็นสาขาหนึ่งของภาษาศาสตร์โครงสร้าง¹

¹ ฟรานซิส แบ่งภาษาศาสตร์โครงสร้างออกเป็น 4 สาขา คือ

(1) สัทศาสตร์ (phonetics) ศึกษาลักษณะและคุณสมบัติของเสียงและการที่คุณสมบัติเหล่านั้นรวมกันเป็นเสียง (phones)

(2) ศาสตร์แห่งหน่วยเสียง (phonemics) ศึกษาการจัดเสียง (phones) ให้เป็นกลุ่ม (groups) หรือครอบครัว (families) ของเสียงเรียกว่า หน่วยเสียง (phoneme) ซึ่งหมายถึงเสียงซึ่งมีนัยสำคัญในภาษาใดภาษาหนึ่ง

ส่วนคำว่า “morphology” ซึ่งตรงกับคำว่า **วิทยาหน่วยคำ** ในภาษาไทย นั้นพบว่าใช้แพร่หลายกว่า “morphemics” เช่น ใช้โดย ไนต้า (Nida 1946: 1) ซึ่งให้คำจำกัดความว่าหมายถึงการศึกษา หน่วยคำและการเรียงหน่วยคำในการสร้างคำ คำว่า วิทยาหน่วยคำ (morphology) นิยมใช้คู่กับ วากยสัมพันธ์ (syntax) ทั้งสองคำนี้ รวมกันเป็นระบบไวยากรณ์ (grammar)

ในปัจจุบันมีนักภาษาศาสตร์บางคน เช่น สแตนลีย์ สตารอสตา ไม่ถือว่าหน่วยคำในภาษา ดังนั้นเขาจึงถือว่าหน่วยเล็กที่สุดที่มีความหมายคือ คำ ไม่ใช่หน่วยคำ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า การแยกคำให้เป็นหน่วยคำก่อให้เกิดปัญหามากมาย อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าการ จัดให้มีหน่วยคำในการวิเคราะห์ไวยากรณ์มีข้อดีมากกว่าข้อเสีย และเป็นสิ่งจำเป็นเมื่อวิเคราะห์ประเภททางไวยากรณ์และการสร้างคำใน ภาษา จึงกล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ในหนังสือเล่มนี้ด้วย

4.2 การวิเคราะห์หน่วยคำ

การวิเคราะห์หน่วยคำคือการระบุไว้ในข้อมูลภาษาต่างๆที่ วิเคราะห์มีหน่วยคำอะไรบ้าง หรือหมายถึงการแยกข้อมูลคำเป็น หน่วยคำนั่นเอง ในการวิเคราะห์หน่วยคำต้องยึดหลักดังนี้

(3) **ศาสตร์แห่งหน่วยคำ (morphemics)** ศึกษาการที่หน่วยเสียงรวมกัน เป็นรูปมีความหมาย เรียกว่า **รูปหน่วยคำ (morph)** การจัดรูปหน่วยคำ เข้าเป็นพวก เรียกว่า **หน่วยคำ (morpheme)** และการที่หน่วยคำรวมกันเป็นคำ (word)

(4) **ไวยากรณ์ (grammar)** ศึกษาการที่คำรวมกันเป็นวลี และประโยค

4.2.1 ความหมายเหมือนและรูปเหมือน

“ความหมายเหมือนและรูปเหมือน” หมายความว่า รูปใดก็ตามที่ปรากฏซ้ำ ๆ กัน มีความหมายเด่นเฉพาะร่วมกัน และรูปทางเสียงเหมือนกันทุกประการในทุกที่ที่ปรากฏ ให้ถือว่ารูปเหล่านั้นเป็น 1 หน่วยคำหรือหน่วยคำย่อยของหน่วยคำเดียวกัน ตัวอย่างเช่น -er ซึ่งปรากฏท้ายคำว่า *worker, dancer, runner, singer, walker* ถือเป็น 1 หน่วยคำ เพราะมีความหมายเหมือนกันคือ “ผู้ทำ” และทุกครั้งที่ปรากฏจะออกเสียง (มีรูป) เหมือนกันทุกครั้ง โปรดสังเกตว่าที่กล่าวว่า “มีรูปเหมือนกัน” หมายถึง “ออกเสียงเหมือนกัน” (ไม่ใช่สะกดเหมือนกัน)

สำหรับคำว่า *smaller, bigger, wider, deeper, cleaner* มีรูปท้ายคำ -er เหมือนกัน เราจะถือว่า -er นี้เป็นหน่วยคำเดียวกันกับที่กล่าวข้างบนหรือไม่ คำตอบคือเราให้เป็นหน่วยคำเดียวกันไม่ได้เพราะถึงจะมีรูปเหมือนกัน แต่มีความหมายต่างกัน -er ตัวหลังหมายความว่า “มากกว่า” ไม่ใช่ “ผู้ทำ”

4.2.2 ความหมายเหมือนและรูปคล้ายกัน

“ความหมายเหมือนและรูปคล้ายกัน” หมายความว่า รูปใดก็ตามที่ปรากฏซ้ำ ๆ กันโดยมีความหมายเหมือนกัน และรูปทางเสียงแตกต่างกันเล็กน้อย และความต่างนั้นสามารถอธิบายได้ตามระบบเสียง ให้ถือว่ารูปเหล่านั้นเป็น 1 หน่วยคำ อีกนัยหนึ่ง ถ้าเราสามารถอธิบายเงื่อนไขทางเสียงของการปรากฏของรูปต่าง ๆ ที่มี ความหมายเหมือนกันได้ ให้ถือว่ารูปเหล่านั้นเป็นหน่วยคำย่อย (allomorph) ของหน่วยคำเดียวกัน ตัวอย่างเช่นรูปที่เป็นตัวเอนในคำ

เหล่านี้ *intolerable* (/in-/), *intangible* (/in-/), *indecent* (/in-/), *impossible* (/im-/), *impractical* (/im-/), *impersonal* (/im-/), *income* (/iŋ-/), *incomplete* (/iŋ-/) ออกเสียงคล้ายกัน ความแตกต่างเล็กน้อยสามารถอธิบายได้ตามระบบเสียงดังนี้

รูป / in-/ เกิดหน้าเสียงปุ่มเหงือก (alveolar)

รูป / im-/ เกิดหน้าเสียงริมฝีปาก (labial)

รูป / iŋ-/ เกิดหน้าเสียงเพดานอ่อน (velar)

ทั้ง 3 รูปนี้เกิดสลับหลักกัน และถือว่าเป็นหน่วยคำย่อยของหน่วยคำเติมหน้าบอกความตรงกันข้ามในภาษาอังกฤษ

อนึ่ง การที่เราพูดว่าการเกิดของหน่วยคำย่อยสามารถอธิบายได้ตามระบบเสียงนั้น หมายความว่าเราสามารถระบุการปรากฏของรูปเหล่านั้นตามกระบวนการทางเสียงนั่นเอง หน่วยคำย่อยประเภทนี้เรียกว่า *หน่วยคำย่อยที่มีเงื่อนไขทางเสียง* (phonologically conditioned allomorph)

4.2.3 ความหมายเหมือนแต่รูปต่าง

“ความหมายเหมือนแต่รูปต่าง” หมายความว่า รูปใดก็ตามที่ปรากฏซ้ำๆ และมีความหมายเหมือนกันทุกประการแต่มีรูปต่างกันหรือออกเสียงต่างกัน และการปรากฏของรูปเหล่านั้นไม่สามารถอธิบายได้ตามระบบเสียง ให้ถือว่ารูปเหล่านั้นเป็นหน่วยคำย่อยของหน่วยคำเดียวกัน ถ้าเกิดสลับหลักกัน เช่นสมมติว่าเราพบภาษาที่มีสรรพนามดังนี้

	ปรากฏหลังกริยา	ปรากฏหน้ากริยา
บุรุษที่ 1	-na	fi-

บุรุษที่ 2	-so	ka-
บุรุษที่ 3	-ri	po-

ในกรณีเช่นนี้ เราจะถือว่าภาษานี้มีหน่วยคำสรรพนาม 3 หน่วย ได้แก่ บุรุษที่ 1 คือ /-na-fi-/ บุรุษที่ 2 คือ /-so-ka-/ และบุรุษที่ 3 คือ /-ri-po-/ เราไม่ถือว่าแต่ละคู่เป็นหน่วยคำคนละหน่วย ทั้งนี้เพราะหน่วยแต่ละคู่เกิดสลับหลักกัน และมีความหมายเหมือนกัน การสลับหลักของหน่วยคำย่อยในแต่ละคู่ ไม่มีเงื่อนไขทางการออกเสียงแต่มีเงื่อนไขการปรากฏร่วมกับหน่วยคำอื่น เราเรียกหน่วยคำย่อยประเภทนี้ว่า *หน่วยคำย่อยที่มีเงื่อนไขทางหน่วยคำ* (morphologically conditioned allomorph)

4.2.4 รูปเหมือนและความหมายคล้าย

หลัก “รูปเหมือนและความหมายคล้าย” หมายความว่า รูปใดก็ตามที่ ปรากฏซ้ำๆ และเหมือนกันทุกประการ หรือที่เราเรียกว่า พ้องเสียง จะถือเป็นหน่วยคำเดียวกันก็ต่อเมื่อมีความหมายคล้ายกัน หรือใกล้เคียงกัน หรือเกี่ยวข้องกัน เช่น run ใน They run, Their run, The run in their stockings ควรถือเป็นหน่วยคำเดียวกัน แต่คำว่า pear กับ pair ไม่ใช่หน่วยคำเดียวกันทั้งๆ ที่มีรูปเหมือนกัน (ออกเสียงเหมือนกัน) คำว่า ชัน (ตักน้ำ) กับ (ไก)ชัน ก็ไม่ใช่หน่วยคำเดียวกัน การใช้หลักข้อนี้ตัดสินว่าอะไรเป็นหน่วยคำเดียวกันหรือไม่ มีปัญหาเสมอไม่ว่าจะวิเคราะห์ภาษาใด เพราะเป็นเรื่องยาก ที่จะตัดสินว่าความหมายคล้ายกันหรือไม่ ถ้าคล้ายจะคล้ายกันพอที่จะถือว่าเป็นหน่วยคำเดียวกันหรือไม่ เช่น run ใน He runs quickly. กับ He runs

the business. หรือ *อบ* ใน *เขอบขนม* กับ *เขอบรมลูก* เป็นหน่วยคำเดียวกันหรือไม่ ยากที่จะตัดสิน

4.3 ปัญหาในการวิเคราะห์หน่วยคำ

ถึงแม้จะมีหลักในการวิเคราะห์หน่วยคำดังกล่าวข้างต้น แต่เราอาจประสบปัญหาดังนี้

(1) ในคำบางคำ เราสามารถระบุบางส่วนเป็นหน่วยคำได้โดยง่าย เพราะปรากฏซ้ำๆกันและมีรูปเหมือนกัน เช่น *berry* ใน *cranberry, raspberry* แต่ส่วนที่เหลืออีกส่วนได้แก่ *cran, rasp* นั้นไม่พบว่าปรากฏที่ในคำอื่นอีกเลย และเราไม่ทราบความหมายว่าหมายความว่าอะไร จึงยากที่จะตัดสินให้เป็นหน่วยคำตามหลักที่กล่าวแล้วข้างต้น อย่างไรก็ตามนักภาษาศาสตร์บางคน เช่น ไนด้า (Nida 1946) ถือว่าส่วนที่เหลือเป็นหน่วยคำ ถึงแม้จะไม่มี ความหมายเกี่ยวกับปัญหานี้มาร์ค อาร์นอฟ (Arnoff 1976: 10-11) อธิบายว่าแม้ในคำว่า *blackberry* หน่วยคำ *black* ที่แยกออกมาก็ไม่เหมือน *black* ‘สีดำ’ เสียทีเดียว การที่ความหมายหายไปบ้างจึงควรยอมรับได้ในการแยกหน่วยคำ การพิจารณา *ความหมาย* ของหน่วยคำไม่ควรถือว่าความหมายเป็นสิ่งตายตัว และ *ความหมาย* นั้น ก็มี *ความหมายย่อย* ที่กลายเป็นเพราะบริบทได้ (“The basic tack is to give morphemes underdetermined meanings, with contextually determed allo-meanings.”)

(2) ส่วนประกอบของคำที่ปรากฏซ้ำในคำจำนวนมาก ดูเหมือนหน่วยคำ เช่น *นา* ใน *นาฬิกา นาฬิกา นายก นาวา* และ *-er* ใน *hammer, ladder, otter, hadger, under, bitter, Roger* ส่วนเหล่านี้

ถ้าแยกเป็นหน่วยคำ จะเกิดปัญหาเพราะไม่มีความหมายร่วมกันเลย ต่างจาก *นา* ใน *ชานา ท้องนา ไร่นา นาข้าว ไถนา นาหว่าน* *ดำน* ฯลฯ และ *-er* ใน *dancer, singer, worker* ที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้น เราจึงไม่ควรแยก *นา* และ *er* ในกรณีแรกเป็นหน่วยคำ

(3) เสียงที่ฟังดูเหมือนมีความหมาย เช่น /sl/ ใน *slide, slush, slip, slime, slipper, slick* อาจถูกแยกเป็นหน่วยคำสำหรับบางคน แต่ถ้าทำเช่นนั้นจะมีปัญหา เพราะเราไม่สามารถกำหนดความหมาย ของ /sl/ ได้ชัดเจน และส่วนที่เหลือก็ไม่มี ความหมายเลย ทางที่ปลอดภัยคือ ไม่ควรแยกเป็นหน่วยคำ

(4) ถ้าเราอมรับความคิดว่าภาษามีหน่วยคำ และ คำทุกคำประกอบด้วยหน่วยคำอย่างน้อย 1 หน่วย ในภาษาที่หน่วยคำแสดงประเภททางไวยากรณ์ต่างๆ เช่น การก พจน์ ลิงค์ กาล มาลา วาก ฯลฯ เราอาจมีปัญหาเมื่อหน่วยคำไม่ปรากฏรูปในที่ที่ควรปรากฏ เช่น ในภาษาอังกฤษมีการแยกความแตกต่างระหว่างเอกพจน์กับพหูพจน์ หน่วยคำพหูพจน์ไม่มีปัญหาเพราะเรามองเห็น เช่น ใน คำว่า *boys, girls, birds* แต่คำว่า *boy, girl, bird* ที่เป็นเอกพจน์ไม่มีหน่วยคำบอกเอกพจน์ แต่มีความหมายเอกพจน์อยู่ในคำ ทางออกของการวิเคราะห์ที่มีผู้ใช้ คือ ให้ หน่วยคำเอกพจน์ = \emptyset คือเป็นหน่วยคำไร้รูปกรณีเช่นนี้พบทั่วไปในหลายๆ ภาษา เช่น การกประธาน ปัจจุบันกาล กรรตุวาจก มักมีรูปเป็น \emptyset การให้มีหน่วยคำไร้รูป ถึงจะดูไม่สมเหตุสมผลนัก แต่ก็ทำให้การวิเคราะห์เป็นระบบขึ้น

(5) ปัญหาอีกประการหนึ่งที่พบในการวิเคราะห์หน่วยคำ ได้แก่ หน่วยคำที่มีรูปเดี่ยว แต่มีความหมายของ 2 หน่วยคำอยู่ในตัว เช่น *du* และ *au* ในภาษาฝรั่งเศส ว่า *du restaurant* หรือ *au restaurant* (from the restaurant, to the restaurant) คำว่า *du* มีความหมายเท่ากับ *de + le* (from + the(ปลุกลิงค์)) *au* = *à + le* (to

+ the (บุคลิกลิงค์)) ถ้าเป็นสตรีลิงค์ ภาษาฝรั่งเศสจะใช้ de + la และ à + la = *de la maison*, *à la maison* (from the house, to the house) ปัญหาคือ du และ au ดูตามรูปแล้วแยกไม่ได้ นักวิทยาศาสตร์หน่วยคำ เช่น ไนด้า จัดให้หน่วยคำเช่นนี้เป็นหน่วยคำ ‘portmanteau’ แปลว่า ที่แขวนเสื้อ (ที่มีส่วนยื่น 2 ด้านเท่าๆกันสำหรับไหล่เสื้อ) ปัญหานี้อาจจะไม่เป็นที่พอใจนักสำหรับนักไวยากรณ์หลายคน แต่ก็ยังหาทางออกอื่นไม่ได้

(6) ในบางกรณี เราจะพบหน่วยคำที่ไม่ธรรมดา กล่าวคือ ไม่ใช่หน่วยคำที่เติมเข้ากับหน่วยคำอื่น แล้วคงรูปให้เห็นชัดเจน เช่น ในคำ *took*, *ran* เราดูจากความหมายแล้ว จะต้องตัดลิ้นให้คำนี้ประกอบด้วย 2 หน่วยคำ หน่วยคำหนึ่ง คือ หน่วยคำอดีตกาล เมื่อเทียบกับคำว่า *take* และ *run* ซึ่งมีความหมายเป็น ปัจจุบันกาล แต่เราไม่สามารถตัดแยกหน่วยคำอดีตกาลออกจากคำทั้งสองได้ ทางออกของนักวิทยาศาสตร์หน่วยคำ คือ สร้างชนิดของ หน่วยคำแทนที่ ขึ้น เพื่อใช้อธิบายกระบวนการที่ *take* กลายเป็น *took* และ *run* กลายเป็น *ran* เมื่อเป็นอดีตกาล คือกล่าวว่า *take* และ *run* กลายเป็นรูปอดีตกาล เพราะหน่วยคำแทนที่ /v←e/ และ /æ←ʌ/ ตามลำดับ

4.4 โครงสร้างของหน่วยคำ

เมื่อก้าวถึงโครงสร้างของหน่วยคำ เราต้องกล่าวถึง ส่วนประกอบ การเรียงส่วนประกอบ และขนาดของหน่วยคำ

4.4.1 ส่วนประกอบของหน่วยคำ

หน่วยคำอาจประกอบด้วยหน่วยเสียงแยกส่วน (segmental phoneme) หรือหน่วยร่วมสัมพันธ์ (suprasegmental phoneme) หรือทั้งสองอย่างผสมกัน

หน่วยคำที่ประกอบด้วยหน่วยเสียงแยกส่วน ซึ่งได้แก่ พยัญชนะและสระ เป็นหน่วยคำที่มีมากที่สุดในโลก เช่นภาษาฝรั่งเศส อารบิก แอสเทค สวาฮีลี มาเลย์ เขมร เป็นต้น

หน่วยคำที่ประกอบด้วยหน่วยเสียงร่วมสัมพันธ์ ซึ่งได้แก่ วรรณยุกต์ เสียงเน้นหนัก มีตัวอย่างในภาษา คิวคาเทค (Cuicatec) หน่วยคำที่บอกบุรุษที่หนึ่งเป็นหน่วยคำเติมหลัง (suffix) ที่ประกอบด้วยวรรณยุกต์เสียงสูง (high tone) แต่เพียงอย่างเดียว ในภาษา งับากา (Ngbaka) พุดิน เบลเยียนคองโก (Belgian Congo) เสียงวรรณยุกต์ชี้ความแตกต่างของกาล และการณ์ลักษณะในภาษา เราจึงถือว่าเสียงวรรณยุกต์ประเภทนี้เป็นหน่วยคำในภาษาดังกล่าว

หน่วยคำที่ประกอบด้วยทั้งหน่วยเสียงแยกส่วนและหน่วยเสียงร่วมสัมพันธ์ มีตัวอย่างเช่นในภาษาไทย หน่วยคำ *บ้าน แม่ มหา- คน นก ม้า* ฯลฯ เหล่านี้ล้วนประกอบด้วยหน่วยเสียงแยกส่วน และหน่วยเสียงร่วมสัมพันธ์ ประเภทวรรณยุกต์ทั้งสิ้น หน่วยคำในภาษาอังกฤษก็ถือว่าเป็นหน่วยคำที่มีส่วนประกอบเป็นหน่วยเสียงแยกส่วน และหน่วยเสียงร่วมสัมพันธ์ประเภทเสียงเน้นหนัก

4.4.2 การเรียงส่วนประกอบและขนาดของหน่วยคำ

หน่วยคำที่เป็นหน่วยคำเติมหน้า (prefix) หรือหน่วยคำเติมหลัง (suffix) มักมีขนาดเล็กกว่าหน่วยคำที่เป็น *รากศัพท์* (root) ต้น

เค้าศัพท์ (stem) กล่าวคือมีหน่วยเสียงเป็นส่วนประกอบจำนวนน้อยกว่า เช่นหน่วยคำพหูพจน์ในภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 1-2 เสียงเท่านั้น ได้แก่ /s/, /z/, /əz/ ในขณะที่หน่วยคำที่เป็นต้นเค้าศัพท์มีฐานใหญ่กว่า เช่น /pen/ (pen), /æks/ (axe), /yuniˈvɜːsɪti/ (university), /piːs/ (piece) เป็นต้น

การเรียงส่วนประกอบของหน่วยคำ แตกต่างกันไปในภาษาต่างๆ แล้วแต่ข้อจำกัดของภาษานั้นๆ ในภาษาอังกฤษหน่วยคำอาจประกอบด้วยหน่วยเสียงแยกส่วนที่เป็นพยัญชนะ หรือสระ หรือทั้งสองชนิดรวมกัน ดังตัวอย่างหน่วยคำตัวเน้นข้างล่างนี้

หมายเหตุ: V หมายถึง สระ C หมายถึงพยัญชนะ

รูปแบบหน่วยคำ	ตัวอย่าง	ตัวสะกด
V	/ə-/	alone
C	/-s/	cats
CV	/ri-/	receive
CVC	/pen/	pen
CVCV	/lava/	lava
CVCVC	/hæmər/	hammer
CCV	/glo/	glow
CCVC	/step/	step
CCCV	/spre/	spray
CCVC	/staɪk/	strike

ตัวอย่างโครงสร้างหน่วยคำในภาษาไทย (แสดงเฉพาะหน่วยเสียงแยกส่วน)

รูปแบบหน่วยคำ	ตัวอย่าง	ตัวสะกด
V	/a-/	อมนุษย์
CV	/maa/	มา
CVC	/rāk/	รัก
CVCV	/kathá/	กะทะ
CCV	/plaa/	ปลา
CCVC	/praap/	ปราบ
CVCVC	/manút/	มนุษย์
CVCVCV	/naalíkaa/	นาฬิกา

4.5 ชนิดของหน่วยคำ

เราสามารถแบ่งหน่วยคำออกเป็นชนิดต่างๆได้หลายวิธี เช่น จำแนกตามความสัมพันธ์ทางโครงสร้างกับหน่วยคำอื่น จำแนกตามการปรากฏหรือตำแหน่งในคำ จำแนกตามความเป็นอิสระหรือไม่อิสระ และจำแนกตามหน้าที่

4.5.1 ชนิดของหน่วยคำจำแนกตามความสัมพันธ์ทางโครงสร้างกับหน่วยคำอื่น

เราสามารถจำแนกหน่วยคำตามความสัมพันธ์ทางโครงสร้างกับหน่วยคำอื่นออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ หน่วยคำเพิ่ม (additive morpheme) หน่วยคำแทนที่ (replacive morpheme) และ หน่วยคำลด (subtractive morpheme)

4.5.1.1 หน่วยคำเพิ่ม

หน่วยคำเพิ่ม คือ หน่วยคำที่เติมหรือเพิ่มต่อเข้ากับหน่วยคำอื่น อาจเติมข้างหน้าหน่วยคำอื่น เช่น re- ในภาษาอังกฤษ ในคำว่า *receive, return, react*, การ- ในภาษาไทย ในคำว่า *การพัฒนา การเปลี่ยนแปลง การประชุม* เป็นต้น หน่วยคำประเภทนี้มีชื่อเรียกว่า หน่วยคำเติมหน้า หรือ *อุปสรรค* (prefix)

หน่วยคำเพิ่มอาจเติมท้ายหน่วยคำอื่น เรียกว่า หน่วยคำเติมท้าย หรือ *ปัจจัย* (suffix) เช่น -er ในภาษาอังกฤษ ในคำว่า *dancer, writer, organizer* -กร ในภาษาไทย ในคำว่า *กรรมกร วิทยากร จิตรกร พิธีกร* เป็นต้น

หน่วยคำเพิ่มอาจเติมที่กลางศัพท์ก็ได้ เรียกว่า หน่วยคำเติมกลาง หรือ *อาคม* (infix) เช่น /-am-/ ในภาษาเขมร (ที่ยืมเข้ามาในภาษาไทยด้วย) ในคำว่า *ตำรวจ /tamruat/* (มาจาก *ตรวจ /truat/*) /-do-/ ในภาษากรีกโบราณ ในคำว่า */neo:ridos/* ‘of a dockyard’ มาจาก */neo:ris/* ‘dockyard’ เป็นต้น

หน่วยคำเพิ่มที่เติมเหนือศัพท์ก็มี ได้แก่ หน่วยเสียงร่วมสัมผัสที่เติมไปที่ศัพท์และทำให้เปลี่ยนความหมาย เช่น หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่เติมที่ศัพท์เพื่อบอกกาลและการณลักษณะในภาษา ง่บากา (Nbaka) หน่วยคำประเภทนี้เรียกว่า หน่วยคำเติมบน (suprafix)

นอกจากรูปแบบที่กล่าวข้างต้นแล้ว หน่วยคำเพิ่มอาจอยู่ในรูปของการซ้ำคำก็ได้ ซึ่งเรียกว่า หน่วยคำซ้ำ (reduplicative) เช่น หน่วยคำตัวเอนในตัวอย่าง ดังนี้

ภาษา โตโจลาบัล (Tojolabal):

oc ‘to enter’ → *ococ* ‘to enter little by little’

ภาษา ซาโมน (Samoan):

alofa ‘he loves’ → *alolofa* ‘they love’

ภาษา แซนบลาส (San Blas) พุดในปานามา:

mu:a ‘to rise and fall’ → *mu:amu:a* ‘to rise and fall successively’ (เช่นคลื่นลูกใหญ่)

→ *mu:amu:amu:a* ‘to rise and fall successively (เช่นคลื่นลูกเล็ก)

ภาษาไทย:

ดำ → ดำดำ (ดำ ๆ) ‘ค่อนข้างดำ’

ขาว → ขาวขาว (ขาว ๆ) ‘ค่อนข้างขาว’

เด็ก → เด็กเด็ก (เด็ก ๆ) ‘หลายคน’

เป็นที่น่าสังเกตว่า หน่วยคำซ้ำอาจไม่ซ้ำเหมือนหน่วยคำเดิมทั้งหมด อาจมีบางส่วนเปลี่ยนไปด้วยเล็กน้อยก็ได้ เช่น คำว่า *สวย* ในภาษาไทย เมื่อซ้ำเป็น *สวยสวย* จะออกเสียงวรรณยุกต์ต่างจากกัน เป็น /súajujǎj/ ‘สวยมาก’ ในภาษาโตโจลาบัล *set* ‘to go around’ → *setet* ‘to go around and around’ (เมื่อซ้ำแล้วพยัญชนะตัวแรกหายไป) *lok* ‘to boil’ → *loklon* ‘to boil continuously’ (พยัญชนะตัวท้ายเปลี่ยนจาก /k/ เป็น /n/)

4.5.1.2 หน่วยคำแทนที่

หน่วยคำแทนที่ เป็นทางออกของนักวิทยาหน่วยคำเมื่อพบปัญหาความไม่มีระบบของหน่วยคำตามที่กล่าวแล้วใน 4.3 การวิเคราะห์หน่วยคำมีปัญหาหลายประการ ประการหนึ่งคือ หน่วยคำที่ไม่เป็นส่วนของคำที่เราตัดออกมาให้ เช่น คำว่า *took* ตามความหมาย

คำนี้ต้องมี 2 หน่วยคำ คือ ต้นเค้คัพท์ และ หน่วยคำบอกอดีตกาล (ตรงข้ามกับ take) เราไม่สามารถตัดส่วนที่เป็นหน่วยคำอดีตกาลออกจาก took ได้แต่บอกได้ว่าต่างจาก take อย่างไร ไนด้า (1946) จึงแก้ปัญหาโดยเรียกหน่วยคำประเภทนี้ว่า *หน่วยคำแทนที่*

หน่วยคำแทนที่ คือ หน่วยคำที่เข้าไปแทนที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของหน่วยคำอื่น *หน่วยคำแทนที่* อาจเป็นสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ หรือลักษณะทางเสียงอื่นๆ เช่น เสียงขึ้นจมูก (nasalization) อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างรวมกันก็ได้เช่น ภาษาอังกฤษ:

take (present) → *took* (past) /ʊ←e/ เป็นหน่วยคำแทนที่ประเภทสระ คือ /ʊ/ แทนที่สระ /e/ เพื่อเปลี่ยนกาลของคำจากปัจจุบันเป็นอดีต

safe (noun) → *save* (verb) /v←f/ เป็นหน่วยคำแทนที่ประเภทพยัญชนะ คือ /v/ แทนที่ /f/ เพื่อเปลี่ยน noun เป็น verb

bath (noun) → *bathe* (verb) /ð←θ/ เป็นหน่วยคำแทนที่ ทำนองเดียวกับ /v/

goose (singular) → *geese* (plural) /i←u/ เป็นหน่วยคำแทนที่ คือ /i/ แทนที่ /u/ เพื่อเปลี่ยนเอกพจน์เป็นพหูพจน์

หน่วยคำแทนที่เหล่านี้มักเขียนแสดงโดยใช้เครื่องหมาย < เสียงที่อยู่ปลายลูกศร (นิยมเอาไว้ทางซ้ายมือ) คือ เสียงที่เข้ามาแทนที่เสียงซึ่งอยู่ต้นลูกศร เพราะฉะนั้นเราจึงกล่าวได้ว่า คำว่า *took* มาจาก *take* + /ʊ←e/ คือ สระ /e/ ได้ถูกแทนที่ด้วย /ʊ/ นั่นเอง

4.5.1.3 หน่วยคำลด

หน่วยคำลด คือหน่วยคำที่เมื่อประกอบกับหน่วยคำอื่นแล้ว ทำให้หน่วยคำเหล่านั้นมีจำนวนหน่วยเสียงลดลง หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ หน่วยคำลดเป็นหน่วยคำที่ไปหัก หรือลดจำนวนเสียงในหน่วยคำอื่นนั่นเอง จะสังเกตได้ว่าการหักหรือลดจำนวนหน่วยเสียงลงนั้นทำให้ความหมายเปลี่ยนไปด้วย หน่วยคำประเภทนี้พบน้อยกว่าสองประเภทแรกมาก และมักเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงเสียงมาตั้งแต่อดีต ตัวอย่างข้างล่างนี้เป็นหน่วยคำ पुलลิงค์ ในภาษาฝรั่งเศส (มาจาก Nida 1946: 75) ซึ่งถือเป็นหน่วยคำลดเพราะเมื่อประกอบกับหน่วยคำสตรีลิงค์แล้วทำให้เสียงท้ายหายไป การวิเคราะห์แบบนี้ทำให้เราต้องถือว่า คำนามสตรีลิงค์เป็นรูปพื้นฐาน (base form) วิธีนี้ถือการออกเสียงเป็นสิ่งสำคัญ ตรงกันข้ามกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสโดยทั่วไป ซึ่งดูตัวสะกดเป็นหลักไม่ได้ดูการออกเสียง

คำนามสตรีลิงค์	คำนาม पुलลิงค์	ความหมาย
mauvaise /movez/	mauvais /move/	'bad'
heureuse /œrøz/	heureux /œrø/	'happy'
grande /grād/	grand /grā/	'big'
froide /frwad/	froid /frwa/	'cold'
chaude /ʃod/	chaud /ʃo/	'hot'
petite /ptit/	petit /pti/	'small'
bonne /bon/	bon /bɔ̃/	'good'
grasse /gras/	gras /gra/	'fat'

ตามการศึกษาภาษาฝรั่งเศสเชิงประวัติ รูปศัพท์ปลุลงค์เคยลงท้ายด้วยพยัญชนะต่างๆ และรูปศัพท์ที่เป็นสตรีลิงค์เคยลงท้ายด้วย e แต่ต่อมาเสียงสระนี้สูญไป แต่ก่อนจะเกิดการสูญเสียงสระนี้ เสียงพยัญชนะตัวสุดท้ายของรูปศัพท์ปลุลงค์ได้สูญไปก่อน ส่วนเสียง /n/ กลายเป็นศูนย์ เพราะเสียงขึ้นจมูก (nasalization) ของสระตัวที่มาข้างหน้า

4.5.2 ชนิดของหน่วยคำจำแนกตามการปรากฏหรือตำแหน่งในคำ

เราสามารถจำแนกหน่วยคำตามการปรากฏหรือตำแหน่งในคำออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ หน่วยคำเรียงลำดับ (successive morpheme) หน่วยคำถูกกลืน (included morpheme) และหน่วยคำเสียงร่วม (simultaneous morpheme)

4.5.2.1 หน่วยคำเรียงลำดับ

หน่วยคำเรียงลำดับ คือ หน่วยคำที่ปรากฏในตำแหน่งเรียงลำดับกับหน่วยอื่น หรือปรากฏตาม ๆ กันและแยกออกจากกัน อย่างเห็นชัด พบได้ทั่วไปในภาษาต่างๆ เราสามารถลากเส้นตัดแยกหน่วยคำเหล่านี้ใน 1 คำออกจากกันได้โดยง่าย เช่น ในคำว่า ชาว-นา น้ำ-ตก นัก-ร้อง ในภาษาไทย ในคำว่า *bird-s, re-ceive, book-store* ในภาษาอังกฤษ

4.5.2.2 หน่วยคำถูกกลืน

หน่วยคำถูกกลืน คือ หน่วยคำที่เกิดคาบเกี่ยวทางตำแหน่งกับหน่วยคำอื่น กล่าวคือ ตำแหน่งบางส่วนหรือทั้งหมดจะเข้าไป

รวมอยู่กับหน่วยคำอื่น เช่น /pa/ ‘present tense’ ในคำว่า /hapyɑ/ ‘benefactive’ ในภาษาโซก (Zoque)

4.5.2.3 หน่วยคำเสียงร่วม

หน่วยคำเสียงร่วม คือ หน่วยคำที่มีบางส่วนออกเสียงร่วมกับอีกหน่วยคำ เช่น meet you ในภาษาอังกฤษ /t/ ใน meet และ /y/ ใน you ออกเสียงร่วมกันเป็น /tʃ/ ใน kiss you เสียง /s/ และ /y/ จะออกเสียงร่วมกันเป็น /ʃ/ ใน buzz you เสียง /z/ และ เสียง /y/ ออกเสียงร่วมกันเป็น /ʒ/ ใน lead you เสียง /d/ และ /d/ ออกเสียงร่วมกันเป็น /dʒ/ / ดังนั้น เราอาจถือคำว่า meet, kiss, buzz, lead, you มีหน่วยคำย่อย ดังนี้

meet: /miyt- miytʃ/

kiss: /kis-kiʃ/

buzz: /bɔz-bɔʒ/

lead: /liyd-liydʒ/

you: /yuw-tʃuw-ʃuw-ʒuw-dʒuw/

จะสังเกตได้ว่าหน่วยคำย่อยที่หนึ่งคือหน่วยคำดั้งเดิมเมื่อเป็นอิสระ และหน่วยคำที่เป็นรูปแปรอื่นคือหน่วยคำที่เกิดเพราะมีเสียงท้ายหรือหน้าไปกลมกลืนกับเสียงของอีกหน่วยคำ

4.5.3 ชนิดของหน่วยคำจำแนกตามความเป็นอิสระหรือไม่อิสระ

เราสามารถจำแนกหน่วยคำตามความเป็นอิสระออกเป็น หน่วยคำอิสระ และหน่วยคำไม่อิสระ ทั้งสองประเภทนี้อาจมีชื่อเรียก

ต่างๆ กันออกไปอีกด้วย เช่นรากศัพท์ (root) ต้นเค้าศัพท์ (stem) และ หน่วยคำเติม (affix)

4.5.3.1 หน่วยคำอิสระ

หน่วยคำอิสระ คือ หน่วยคำที่เกิดตามลำพังได้ หรือสามารถนำไปใช้เป็นคำโดยไม่ต้องเปลี่ยนรูปเลย เช่น *นก บ้าน สวย* ในภาษาไทย *hat, house, people* ในภาษาอังกฤษ

หน่วยคำอิสระในภาษาส่วนใหญ่มักเป็นส่วนสำคัญหรือแก่นของคำ ซึ่งเรียกว่า รากศัพท์ หรือ ธาตุ (root) เช่น *hat* ใน *hats, like* ใน *likely, hand* ใน *handful* เป็นต้น

ในกรณีที่หน่วยคำอิสระ 1 หน่วยคำขึ้นไปเป็นฐานของคำให้หน่วยคำอื่นเกาะ เราเรียกส่วนของคำนี้ว่า ต้นเค้าศัพท์ (stem) เช่น *man* ใน *manly, friend* ใน *friends, bookstore* ใน *bookstores* ใน 2 คำแรกต้นเค้าศัพท์ประกอบด้วย รากศัพท์ 1 คำ แต่ใน *bookstores* ต้นเค้าศัพท์ประกอบด้วยรากศัพท์ 2 คำ

4.5.3.2 หน่วยคำไม่อิสระ

หน่วยคำไม่อิสระ คือ หน่วยคำที่ไม่เกิดตามลำพัง ต้องเกาะอยู่กับหน่วยคำอื่น หน่วยคำเติมทั้งหลายมักเป็นหน่วยคำไม่อิสระ เช่น หน่วยคำเติมหน้า หน่วยคำเติมกลาง และหน่วยคำเติมหลัง (ดู 4.5.1.1)

รากศัพท์ในภาษาวិภัติปัจจัยเป็นหน่วยคำไม่อิสระเพราะไม่สามารถใช้เป็นคำได้ ต้องผันคำโดยเติมหน่วยคำแสดงประเภททางไวยากรณ์เสียก่อนจึงจะใช้ได้ เช่น รากศัพท์กริยาในภาษาสเปน *lavar* ‘to wash’, *limpiar* ‘to clean’, *guisar* ‘to cook’, *permitir* ‘to

permit' เหล่านี้ไม่สามารถใช้ในประโยคได้จนกว่าจะเปลี่ยนรูปโดยเติม
วิภัติปัจจัยระบุประเภททางไวยากรณ์เสียก่อน เช่น ระบุ กาล มาลา
วาก เป็นต้น

ในบางครั้ง หน่วยคำไม่อิสระอาจกลายเป็นหน่วยคำอิสระได้
เช่น -ism ในภาษาอังกฤษ เดิมใช้เป็นหน่วยคำเติมท้ายเช่นใน
socialism, Buddhism, pragmatism เป็นต้น แต่อาจใช้เป็นหน่วยคำ
อิสระได้เช่นในประโยคว่า I do not like this kind of *ism*.

ในภาษาส่วนใหญ่ หน่วยคำไม่อิสระมักรวมตัวกันหรือรวมกับ
หน่วยคำอิสระกลายเป็นส่วนสำคัญของคำ เรียกว่า ต้นเค้าศัพท์ เช่น
re-ceive, con-cept, ab-norm, read-er, dis-gust ในคำว่า *receives,*
conceptual, abnormal, readers, disgusted เป็นต้น

4.5.4 ชนิดของหน่วยคำจำแนกตามหน้าที่

หน่วยคำทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่างกัน เช่นแปลงคำให้เป็น
อีกชนิดหนึ่ง หรือผันให้มีความสัมพันธ์กับคำอื่นๆ ได้ เราจึงสามารถ
แบ่งประเภทของหน่วยคำตามหน้าที่ได้ดังนี้

4.5.4.1 หน่วยคำแปลง (Derivational morpheme)

หน่วยคำแปลง คือหน่วยคำที่ทำหน้าที่แปลงคำจากคำชนิด
หนึ่งให้เป็นอีกชนิดหนึ่ง เช่น -ness แปลง *happy, good, empty* ซึ่ง
เป็น adjective ให้เป็น *happiness, goodness, emptiness* ซึ่งเป็น
noun หรือแปลงคำที่มีความหมายหนึ่งเป็นอีกความหมายหนึ่งซึ่ง
เกี่ยวข้องกัน เช่น un- ใน *unhappy, undo* re- ใน *return, reproduce,*
repay เป็นต้น

4.5.4.2 หน่วยคำวิภัตติปัจจัย (Inflectional morpheme)

หน่วยคำวิภัตติปัจจัย คือหน่วยคำที่เติมเข้าไปที่หน่วยคำที่เป็นรากศัพท์ หรือต้นเค้าศัพท์เพื่อทำให้เกิดคำที่สามารถปรากฏในประโยคและมีความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์กับคำอื่นๆ ได้อย่างถูกต้อง หน่วยคำประเภทนี้อยู่ในรูปของหน่วยคำเติมประเภทต่างๆ เช่น หน่วยคำพหูพจน์ หน่วยคำอดีตกาล หน่วยคำแสดงความเป็นเจ้าของ ในภาษาอังกฤษ ในคำว่า *dogs, walked, girl's* ตามลำดับ

หน่วยคำแสดงการกในภาษาละติน บาลี สันสกฤต เป็นหน่วยคำวิภัตติปัจจัย เช่น /e/ ใน *pueri* แสดงการกเจ้าของ /o/ ใน *puero* แสดงการกกรรมรอง หน่วยคำแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประธานที่เป็นเอกพจน์บุรุษที่สามกับกริยาในภาษาอังกฤษเป็นหน่วยคำวิภัตติปัจจัยเช่นกัน เช่น /z/~s/ ใน *He sees. She walks.* เป็นต้น

ภาษาที่มีหน่วยคำประเภนี้จำนวนมากหรือใช้หน่วยคำประเภนี้แสดงความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เป็นหลัก เรียกว่า ภาษาวิภัตติปัจจัย ได้แก่ภาษาตระกูลอินโดยูโรเปียน

4.6 กระบวนการทางเสียงเมื่อหน่วยคำรวมตัวกันเป็นคำ

เมื่อหน่วยคำหลายหน่วยคำรวมตัวกันเป็นคำ จะเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในหน่วยคำเหล่านั้นขึ้น² ทำให้

² กิลสัน (Gleason 1955: 82) เรียกการเปลี่ยนแปลงนี้ว่า morphophonemic change ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางเสียงของหน่วยคำ และทำให้เกิดรูปแปรหรือหน่วยคำย่อยที่ต่างไปจากรูปที่เป็นฐานศัพท์ (base form)

หน่วยคำมีหลายรูปหรือหลายหน่วยคำย่อย ซึ่งสามารถอธิบายการเกิดได้โดยเหตุผลทางระบบเสียง กระบวนการดังกล่าวมีหลายชนิด ได้แก่ การกลมกลืนเสียง (assimilation) การแยกแยกเสียง (dissimilation) การสลับเสียง (metathesis) การสูญหน่วยเสียงพยัญชนะ (loss of consonant phoneme) การสูญหน่วยเสียงสระ (loss of vowel phoneme) และการกลายเป็นเสียงขึ้นเพดาน (palatalization)

4.6.1 การกลมกลืนเสียง (Assimilation)

การกลมกลืนเสียง คือ กระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อเสียง 2 เสียงอยู่ใกล้กัน และเสียงหนึ่งจะเปลี่ยนตัวของมันเองให้คล้ายกับอีกเสียงหนึ่งที่อยู่ใกล้เคียงกับมัน เช่น *อย่างนี้* > *อย่างจี้* (น > ง เพราะอยู่ใกล้กับ ง ที่ปรากฏข้างหน้า) หรือกระบวนการที่หน่วยเสียงหนึ่งเปลี่ยนไปจนเหมือนเสียงแวดล้อมมากกว่าเมื่อเสียงนั้นอยู่ในฐานศัพท์ (base form)³ เช่น หน่วยเติมหน้า *in-* เป็นฐานศัพท์ซึ่งจะเปลี่ยนเป็น */im-/* เมื่อนำหน้าเสียง */p/* เช่น ใน *imperfect* */n/* เปลี่ยนเป็น */m/* เพราะเกิดการกลมกลืนเสียงกับ */p/* ที่ตามมาข้างหลัง นักภาษาศาสตร์มักวิเคราะห์ให้ */in/* เป็นฐานศัพท์ ส่วน */im/* นั้นคือรูปที่เกิดขึ้นเพราะการกลมกลืนเสียง

³ ในกรณีที่หน่วยคำมีหลายหน่วยคำย่อย หน่วยคำย่อยทั้งหลายจะถูกอธิบายว่ามีรูปต่างกันไปเพราะเปลี่ยนแปลงทางเสียงจนต่างไปจากฐานศัพท์ (base form) ฐานศัพท์คือหน่วยคำย่อยที่ผู้วิเคราะห์คัดเลือกให้เป็นรูปที่สำคัญและเป็นพื้นฐานก่อนเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลง เช่น เราพบรูป */in-/* ใน *indirect* */im-/* ใน *impossible* */iŋ-/* ใน *incomplete* เราเลือกให้ */in-/* เป็นฐานศัพท์เพราะปรากฏมากที่สุด และจากฐานศัพท์นี้เราสามารถจะกล่าวเป็นกฎได้ว่า */in-/* จะกลายเป็น */im-/* ถ้าอยู่หน้าเสียงริมฝีปากเป็นต้น

การกลมกลืนเสียง อาจแบ่งเป็นหลายประเภทตามตำแหน่งของเสียงและการออกเสียง ดังนี้

4.6.1.1 การกลมกลืนเสียงก้ำหน้ากับการกลมกลืนเสียงถอยหลัง (progressive vs. regressive assimilation)

การกลมกลืนเสียงก้ำหน้า คือ การที่เสียงหนึ่งเปลี่ยนไปจนคล้ายกับเสียงข้างหน้า ในกรณีนี้เสียงที่เปลี่ยนไปจะอยู่หลังเสียงที่เป็นต้นเหตุ เช่น ลิบเอ็ด > ลิบเบ็ด อย่างไรก็ตาม > ยังไง และในภาษาตุรกี เช่น *gitdi* > *gitti* 'he went'

การกลมกลืนเสียงถอยหลัง คือ การที่เสียงหนึ่งเปลี่ยนไปจนคล้ายกับเสียงข้างหลัง ในกรณีนี้เสียงที่เปลี่ยนไปจะอยู่หน้าเสียงที่เป็นต้นเหตุ เช่น เต้าเจี้ยว > เจ้าเจี้ยว พิบูลมังสาหาร > พิบูลมังสาหาร /hæŋkətʃiyf/ (handkerchief) > /hæŋkətʃiyf/, /laynwud/ (line-wood) > /laymwud/, /ɪŋkəm/ (income) > /ɪŋkəm/

4.6.1.2 การกลมกลืนเสียงติดกัน กับไม่ติดกัน (contiguous vs. non-contiguous assimilation)

การกลมกลืนเสียงติดกัน คือการกลมกลืนเสียงที่เกิดกับเสียง 2 เสียงซึ่งอยู่ติดกันโดยไม่มีเสียงอื่นมาคั่นกลาง เช่น /n/ กับ /k/ ใน income (กลมกลืนแล้วเป็น /ŋ/ กับ /k/), /ŋ/ กับ /n/ ใน อย่างนี้ (กลมกลืนแล้วเป็น /ŋ/ กับ /ŋ/)

การกลมกลืนเสียงไม่ติดกัน คือการกลมกลืนเสียงที่เกิดกับเสียง 2 เสียงซึ่งอยู่ห่างไกลกันโดยมีเสียงอื่นมาคั่นกลาง เช่นการกลมกลืนเสียงสระในภาษาอังกฤษ ดังนี้

hoz~hez~höz	‘toward’
a parthoz	‘toward the shore’
a kerthez	‘toward the garden’
a földhöz	‘toward the earth’

จะเห็นได้ว่ารูปของหน่วยคำ ‘toward’ ที่มี /o/ จะใช้กับฐานศัพท์ที่มีเสียง /a/ รูปที่มี /e/ จะใช้กับ /e/ ที่มี /ö/ จะใช้กับรูปที่มี /ö/ โดยที่มีเสียงพยัญชนะคั่นกลาง

4.6.1.3 การกลมกลืนเสียงบางส่วนกับการกลมกลืนเสียงสมบูรณ์ (partial vs. complete assimilation)

การกลมกลืนเสียงบางส่วน คือการกลมกลืนเสียงที่ทำให้เสียงหนึ่งเปลี่ยนไปจนคล้ายกับอีกเสียงหนึ่งบางลักษณะเท่านั้น เช่น n > m เมื่อกลมกลืนกับ /p/ ในคำว่า impossible /m/ คล้ายกับ /p/ ในแง่ที่เป็นเสียงริมฝีปากเหมือนกัน แต่ทั้ง 2 เสียงก็ยังต่างกันอยู่ในแง่ที่เสียงหนึ่งเป็นเสียงขึ้นจมูกและโฆษะ แต่อีกเสียงไม่ใช่เสียงขึ้นจมูกและเป็นเสียงอโฆษะ

การกลมกลืนเสียงสมบูรณ์ คือการที่เสียงหนึ่งกลายเป็นเสียงที่อยู่ใกล้เคียง เช่น ในคำ อย่างจี้ ซึ่งมาจาก อย่างนี้ (/n/ > /ŋ/) สิบเบ็ด ซึ่งมาจาก สิบเอ็ด (/ʔ/ > /b/) illegal (/n/ > /l/) ⁴ illiterate (/n/ > /l/) irregular (/n/ > /r/) irrational (/n/ > /r/)

⁴ ถ้าเราให้ in- (/in-/) เป็นฐานศัพท์ของหน่วยคำ in- ซึ่งเติมที่คำคุณศัพท์และทำให้มีความหมายตรงข้าม เราก็สามารถสร้างกฎได้ว่า /in-/ เปลี่ยนเป็นรูปต่างๆ เพื่อกลมกลืนเสียงกับเสียงที่ตามมา

4.6.2 การแตกแยกเสียง (Dissimilation)

การแตกแยกเสียง คือ กระบวนการตรงกันข้ามกับการกลมกลืนเสียง กล่าวคือ การที่เสียง 2 เสียงที่คล้ายกันอยู่ใกล้กัน และเสียงหนึ่งเปลี่ยนไปจนคล้ายกับอีกเสียงน้อยลงหรือต่างกันไปเลย เช่น ในภาษากรีก รากศัพท์ของ 'hair' คือ /t^hrik^h/ เมื่อเติมหน่วยคำลงท้าย /-s/ ในการกประธาน /k^hs/ จะเปลี่ยนเป็น /ks/ กล่าวคือ คำว่า /t^hrik^hs/ จะเปลี่ยนเป็น /t^hriks/ ทั้งนี้เพราะภาษากรีก เป็นภาษาที่ไม่อนุญาตให้มีเสียงพ่นลม (aspirated) มากกว่าหนึ่งเสียงในพยางค์เดียวกัน ในทำนองเดียวกัน คำว่า /t^hrik^hos/ ก็ต้องเปลี่ยนเป็น /trik^hos/ การที่ /t^h/ เปลี่ยนเป็น /t/ และ /k^h/ เป็น /k/ เป็นกระบวนการแตกแยกเสียงเพราะเปลี่ยนไปเป็นเสียงไม่พ่นลม ซึ่งเป็นตรงกันข้ามกับเสียงพ่นลมข้างหน้า

ตัวอย่างข้างล่างเป็นภาษาที่ผู้เขียนสมมติขึ้นเพื่อให้เห็นการแตกแยกเสียงเมื่อหน่วยคำรวมกันเป็นคำ

/tim/ 'house' + /mo/ 'big' --> /tinmo/ 'palace' (/n/ แยกแยกจาก /m/)

/rag/ 'water' + /gumi/ 'fast' --> /radgumi/ 'waterfall' (/d/ แยกแยกจาก /g/)

/dab/ 'man' + /mo/ 'big' --> /dadmo/ 'giant' (/d/ แยกแยกจาก /m/)

4.6.3 การสลับเสียง (Metathesis)

การสลับเสียง คือกระบวนการที่เสียง 2 เสียงสลับเปลี่ยนที่กัน อาจเกิดในที่ที่เสียงเหล่านั้นอยู่ติดกัน เช่น *tapyā* > *taṣṣā* หรือเสียงซึ่งอยู่ไกลกันโดยมีเสียงอื่นมาคั่น เช่น *arela* > *alera*

ในภาษาไทยก็มีตัวอย่างการสลับเสียงที่ได้ยินกันบ่อยครั้งในคำเดียวกัน เช่น *ตะกร้า* > *กะต้ำ* *ตะกร้อ* > *กะต้อ* *ตะกรุด* > *กะตุต* *ตะกรุม* > *กระตรุม* *ตะไกร* > *กระไทร*, *กะไต*

การสลับเสียงจะเห็นได้จากความแตกต่างของคำในภาษาสันสกฤตและบาลี ดังนี้

สันสกฤต	บาลี
กฤษยา	กยิรา
อุลกาบาท	อุกุลาบาท
รศมี	ริสี
ชีหฺวา	ชีหฺหา

ฯลฯ

การสลับเสียงที่เกิดขึ้นเมื่อหน่วยคำรวมตัวเป็นคำ จะเห็นได้ในตัวอย่างภาษาสมมติ ดังนี้

/praket/ ‘dance’ + */si/* ‘doer, performer’ → */prakesti/* ‘dancer’
(ts > st)
/malat/ ‘work’ + */si/* → */malasti/* ‘worker’ (ts > st)
/promin/ ‘speak’ + */si/* → */promisni/* ‘speaker’ (ns > sn)

4.6.4 การสูญเสียหน่วยเสียงพยัญชนะ (Loss of consonant phoneme)

การสูญเสียหน่วยเสียงพยัญชนะ เป็นกระบวนการที่หน่วยเสียงพยัญชนะสูญไปเมื่อหน่วยคำปรากฏเรียงกัน เช่น ในภาษาโตโจลาบัล ดังนี้

/och/ ‘to enter’ + /caan/ ‘behind’ → /ocaan/ (ch หายไป) ‘put behind’

/sh/ ‘tense prefix’ + /sutut/ ‘to whirl around’ → /sutut/ (sh หายไป) ‘He whirls around.’

/s/ ‘3rd sg. possessive’ + /huun/ ‘paper’ → /suunil/ (h หายไป) ‘its paper’

4.6.5 การสูญเสียหน่วยเสียงสระ (Loss of vowel phoneme)

การสูญเสียหน่วยเสียงสระ หมายถึง การที่เสียงสระสูญไปเมื่อหน่วยคำมากกว่าหนึ่งอยู่เรียงกัน สาเหตุอาจเกิดจาก 1) การลดจำนวนสระในสระประสมลง 2) เสียงเน้นหนัก หรือ 3) ตำแหน่งของสระที่อยู่ท้ายคำหรือท้ายวลีสูญไป เช่น

gu/da + o → gu/do (เสียง /a/ หายไป)

ndaya + o → ndayo (เสียง /a/ หายไป)

narugo + o → narugo (เสียง /o/ หายไป)

naru/ho + o → naru/ho (เสียง /o/ หายไป)

4.6.6 การกลายเป็นเสียงขึ้นเพดาน (Palatalization)

การกลายเป็นเสียงขึ้นเพดาน คือ การที่เสียงพยัญชนะเปลี่ยนไปในทำนองมีลักษณะขึ้นเพดานหรือมาข้างหน้าของปากมากกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะได้รับอิทธิพลจากเสียงสระหน้าหรือเสียง /y/ เป็นต้นเหตุ เช่น act + -ion → action /ækʃən/ เสียง /t/ กลายเป็นเสียงขึ้นเพดาน /ʃ/ เพราะอิทธิพลของเสียงสระที่ตามมาข้างหลัง

ตัวอย่างภาษาสมมติที่แสดงการกลายเป็นเสียงขึ้นเพดานเมื่อหน่วยคำรวมตัวกันจะเห็นได้ ดังนี้

/malat/ 'walk' + /-is/ 'past tense' → /malatʃis/ 'walked' (t > tʃ)

/tidak/ 'see' + /-is/ → /tidatʃis/ 'saw' (t > tʃ)

/wilad/ 'hunt' + /-is/ → /wiladʒis/ 'hunted' (d > dʒ)

/pilas/ 'give' + /-is/ → /pilaʃis/ 'gave' (s > ʃ)

ตัวอย่างหน่วยคำย่อย ในหัวข้อ 4.5.2.3 ก็เกิดจากกระบวนการกลายเป็นเสียงขึ้นเพดาน

4.7 หน่วยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยคำและคำ

จะสังเกตได้ว่าหน่วยคำและคำสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การวิเคราะห์หน่วยคำทำให้เห็นภาพการสร้างคำชัดเจนขึ้นมาก ทำให้เห็นศักยภาพของภาษาในการผลิตหรือสร้างคำใหม่ๆ ขึ้นอย่างไม่รู้จบจากกระบวนการแปลงคำหรือผสมคำเพื่อให้มีความชัดเจนเกี่ยวกับหน่วยคำและคำมากขึ้น ผู้เขียนจะอธิบายหน่วยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รูปหน่วยคำ (morph) หน่วยคำย่อย (allomorph) หน่วยศัพท์

(lexeme) คำผสม (compound word) และ คำसान (complex word)

4.7.1 รูปหน่วยคำ (morph)

รูปหน่วยคำ มีความหมายเกือบเหมือนหน่วยคำ แต่คำนี้หมายถึงรูปแต่ละรูป หรือการปรากฏแต่ละครั้งของหน่วยคำ เช่น ประโยค “วันนี้เป็นวันแรกของ งานแสดงสินค้าของหน่วยงาน” มีรูปหน่วยคำทั้งหมด 13 รูป แต่มีหน่วยคำเพียง 10 หน่วยคำ เพราะ วัน ปรากฏ 2 ครั้ง แต่เรานับเป็นเพียง 1 หน่วย ของ และ งาน ก็เช่นกัน ปรากฏซ้ำ แต่เรานับเป็นหน่วยคำเพียง 1 หน่วย แต่สำหรับรูปหน่วยคำต้องนับทั้งหมด

4.7.2 หน่วยคำย่อย (allomorph)

หน่วยคำย่อย (allomorph) คือรูปต่างๆ ของหน่วยคำ ซึ่งปรากฏในสิ่งแวดล้อมที่อธิบายได้ (Gleason 1955: 61)

หน่วยคำพหูพจน์ที่เติมท้ายคำนามในภาษาอังกฤษมีหลายหน่วยคำย่อย (หมายความว่าออกเสียงได้หลายแบบ) ได้แก่ /s/ ในคำเช่น cats, /z/ ในคำเช่น dogz, /əz/ ในคำเช่น pieces รูปทั้ง 3 รูปนี้เป็นหน่วยคำย่อยของหน่วยคำเดียวกัน คือหน่วยคำพหูพจน์ของคำนามในภาษาอังกฤษ เราสามารถอธิบายได้ว่าในสิ่งแวดล้อมใดรูปใดจะปรากฏ กล่าวคือ รูป /əz/ จะปรากฏหลังนามที่ลงท้ายด้วย เสียงเสียดแทรก /s/, /z/, /ʃ/, /ʒ/, /tʃ/, /dʒ/ รูป /s/ ปรากฏท้ายคำนามที่ลงท้ายด้วยเสียงอโฆษะอื่นๆ ส่วนรูป /z/ ปรากฏท้ายคำนามที่ลงท้ายด้วยเสียงโฆษะที่เหลือ หน่วยคำย่อยประเภทนี้เป็น หน่วยคำ

ย้อยที่มีเงื่อนไขทางเสียง (phonologically conditioned allomorph) (ดู 4.2.2)

การจัดรูปต่างๆเป็นหน่วยคำย่อยของหน่วยคำเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องใช้หลักการอธิบายปริบทแวดล้อมทางเสียงเสมอไป กล่าวคือ หน่วยคำย่อยอาจเกิดสลับสัณฐานกันตามสิ่งแวดล้อมด้านอื่นก็ได้ เช่น ตำแหน่งในคำ หรือการปรากฏร่วมกับหน่วยอื่น เช่น -en ถือว่าเป็นหน่วยคำย่อยของหน่วยคำพหูพจน์เช่นกัน แต่เราต้องอธิบายว่ารูปนี้ปรากฏกับคำว่า ox เท่านั้น ดังจะเห็นได้จากคำว่า oxen ซึ่งเป็นพหูพจน์ของ ox หน่วยคำย่อยเช่น /-en/ นี้เราเรียกว่า *หน่วยคำย่อยที่มีเงื่อนไขทางหน่วยคำ* (morphologically conditioned allomorph) (ดู 4.2.3)

4.7.3 หน่วยศัพท์ (Lexeme)

หน่วยศัพท์ หมายถึงหน่วยพื้นฐานด้านศัพท์ หน่วยศัพท์ ซึ่งเป็นชุดกับ หน่วยเสียง (phoneme) หน่วยคำ (morpheme) หน่วยศัพท์เป็นหน่วยนามธรรมของคำ เช่น die, dies, died, dying นับเป็น 4 คำ แต่รวมกันเป็น 1 หน่วยศัพท์เท่านั้น คือ DIE คำว่า man men เป็น 2 คำ (เอกพจน์ และพหูพจน์) ของหน่วยศัพท์ MAN เราสามารถกล่าวได้ว่า หน่วยศัพท์ DIE เป็นคำกริยา และหน่วยศัพท์ MAN เป็นคำนาม ในภาษาไทย หน่วยศัพท์กับคำมีรูปเหมือนกัน เพราะภาษาไทยไม่มีวิกิตติปัจจัย แต่เราก็อาจถือว่า คำว่า *คะ* กับ *คะ* น่าจะเป็นหน่วยศัพท์เดียวกัน และ *เถอะ* กับ *เถิด* ก็น่าจะเป็นหน่วยศัพท์เดียวกัน

หน่วยศัพท์เป็นนามธรรมเหมือนหน่วยคำ ส่วนคำ ก็บุรูปหน่วยคำ เป็นรูปธรรมเหมือนกัน สามารถนับจำนวนตามที่ปรากฏได้

เช่น ประโยคที่ว่า The dying man does not want to die. ถ้านับคำจะ
ได้ 8 คำ แต่ถ้านับหน่วยศัพท์จะเหลือ 7 เพราะ dying กับ die เป็น
หน่วยศัพท์เดียวกัน

4.7.4 คำผสม (Compound word)

คำผสม คือคำที่ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระ 2 หน่วยคำขึ้นไป เช่น *แม่น้ำ*, *พิมพ์ดีด*, *เปลี่ยนแปลง*, *ตู้เย็น*, aircraft, waterfall, housewife เป็นต้น คำผสมมีความหมายเฉพาะตัวที่ไม่ตรงกับ
ความหมายของทั้ง 2 หน่วยคำนัก แต่มีเค้าอยู่บ้าง เช่น *แม่* ใน *แม่น้ำ*
ไม่ได้หมายถึง “แม่” แต่หมายถึง “ใหญ่”, “สำคัญ” ซึ่งเป็นลักษณะ
หนึ่งของคำว่า *แม่*

4.7.5 คำผสม (Complex word)

คำผสม คือคำที่ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระกับหน่วยคำไม่
อิสระ ภาษาอังกฤษมีคำประเภทนี้มากและการสร้างคำโดยใช้หน่วยคำ
เติม (affix) จะทำให้เกิดคำผสม เช่น beautiful (beauty + -ful)
happiness (happy + -ness) indirect (in- + direct) เป็นต้น

คำที่เกิดจากกระบวนการผันคำ หรือ การเติมวิภัติปัจจัยก็
จัดเป็นคำผสมด้วย เช่น plays, played

แบบฝึกหัด (บทที่ 4)

1. จงระบุข้อความที่ขีดเส้นใต้ในประโยคต่อไปนี้เป็น 1 คำ 1 หน่วยคำ หรืออย่างอื่น ถ้าไม่ใช่ 1 หน่วยคำ ให้ระบุด้วยว่าประกอบด้วยกี่หน่วยคำ

- 1) ชาวบ้านเรียกดาวตกว่าผีพุ่งไต้
- 2) เราชาวไทยต้อง**ทนุบำรุง**และ**รักษาวัฒนธรรม**ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยไว้
- 3) ผู้ชายคนนั้น **ตาเหลือก** ตัวเหลือก สงสัยจะเป็นโรคตี **ชาน**
- 4) คุณอาฉัน ประสบความสำเร็จในชีวิตเพราะ**ความมานะ**บากบั่น
- 5) ขอเชิญผู้สนใจทุกท่านเข้า**ชมนิทรรศการ**ในงาน **ดังกล่าว**
- 6) He **is studying** medical **science**.
- 7) **The** flowers bloom **in spring**.
- 8) **You** are a **jack-of-all-trades**.
- 9) **Don't** you **believe** in **laissez-faire**.
- 10) These **pineapples** are sweet and **juicy**.

2. จงระบุหน่วยคำแปลงพร้อมความหมายที่ท่านพบในคำต่อไปนี้

melodious	graciousness
glorious	preciousness
spacious	laboriousness

famous	tenaciousness
homophonous	curiousness
superstitious	การพัฒนา
curiosity	ความต้องการ
tenacity	นักดนตรี
piety	เกษตรกร
variety	ที่เปิดกระป๋อง

3. จงศึกษาข้อมูลภาษาสวาฮีลีที่ให้และทำตามคำสั่งต่อไปนี้

3.1) จงแยกหน่วยคำในข้อมูลภาษาสวาฮีลี และเขียนหน่วยคำทั้งหมดพร้อมความหมาย (ข้อมูลจาก Language Files, The Ohio State University 1979: 54-55)

1) ninasoma	'I am reading.'
2) unasoma	'You are reading.'
3) anasoma	'He is reading.'
4) nilisoma	'I was reading.'
5) ulisoma	'You were reading.'
6) alisoma	'He was reading.'
7) nitasoma	'I will read.'
8) utasoma	'You will read.'
9) atasoma	'He will read.'
10) atanipenda	'He will like me.'
11) atakupenda	'He will like you.'
12) atampenda	'He will like him.'

13) atatupenda	'He will like us.'
14) atawapenda	'He will like them.'
15) nitakupenda	'I will like you.'
16) nitampenda	'I will like him.'
17) nitawapenda	'I will like them.'
18) utanipenda	'You will like me.'
19) utampenda	'You will like him.'
20) tutampenda	'We will like him.'
21) watampenda	'They will like him.'
22) atakusumbua	'He will annoy you.'
23) unamsumbua	'You are annoying him.'
24) atanipiga	'He will beat me.'
25) atakupiga	'He will beat you.'
26) atampiga	'He will beat him.'
27) ananipiga	'He is beating me.'
28) anakupiga	'He is beating you.'
29) anampiga	'He is beating him.'
30) amekupiga	'He has beaten you.'
31) amenipiga	'He has beaten me.'
32) amempiga	'He has beaten him.'
33) alinipiga	'He beat me.'
34) alikupiga	'He beat you.'
35) alimpiga	'He beat him.'
36) wametulipa	'They have paid us.'
37) tulikulipa	'We paid you.'

3.2) จงแปลประโยคต่อไปนี้เป็นภาษาสวาฮีลี

1) You have read.	4) You have beaten us.
2) I have beaten them.	5) We beat them.
3) They have annoyed me.	6) I am paying him.

3.3) จงแปลประโยคต่อไปนี้เป็นภาษาอังกฤษ

1) atnilipa	4) nimemsumbua
2) utawapiga	5) tutasoma
3) walikupenda	6) nitakulipa

ไวยากรณ์ดั้งเดิม (Traditional Grammar)

5.1 ที่มาของไวยากรณ์ดั้งเดิม

คำว่า ไวยากรณ์ดั้งเดิม เป็นชื่อที่ถูกบัญญัติขึ้นให้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Traditional Grammar คำว่า tradition แปลว่าสิ่งที่ทำสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน ไวยากรณ์ดั้งเดิม จึงเป็นไวยากรณ์ที่มีประวัติถอยหลังไปยาวนาน และเป็นไวยากรณ์ที่ใช้สืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านานโดยไม่มีการเปลี่ยนรูปแบบหรือแนวคิดหลัก ๆ จนกระทั่งการศึกษาภาษาแบบวิทยาศาสตร์หรือภาษาศาสตร์ แรกกำเนิดขึ้นในรูปของไวยากรณ์โครงสร้างราวต้นศตวรรษที่ 20 ไวยากรณ์โครงสร้างจึงเข้ามามีบทบาทในการวิเคราะห์ และการเรียนการสอนภาษาแทนไวยากรณ์ดั้งเดิมนับตั้งแต่นั้นมา

ไวยากรณ์ดั้งเดิมมีกำเนิดมาจากไวยากรณ์กรีกและไวยากรณ์ละติน จุดกำเนิดเริ่มแรกคือการวิเคราะห์ภาษาของปราชญ์ชาวกรีก ซึ่งศึกษาภาษาโดยเริ่มจาก คำ และจำแนกคำตามความหมาย จากคำจะศึกษาการนำคำมารวมกันเป็นประโยค ในการวิเคราะห์ มักใช้ตัวเขียนเป็นหลัก หน่วยที่เล็กที่สุดในภาษาไม่ใช่หน่วยเสียง แต่เป็นตัวอักษร ต่อมาในสมัยโรมันเรื่องอำนาจ ไวยากรณ์ละตินจึงมีอิทธิพลอย่างมากในยุโรป ไวยากรณ์ละตินเต็มไปด้วยกฎระเบียบ และจุดเน้นคงเป็นเช่นเดียวกับกรีก คือเน้นคำเป็นหลัก และใช้ภาษาเขียนหรือตัวเขียน

เป็นหลัก เนื่องด้วยภาษาละตินมีอิทธิพลทั่วยุโรป และเป็นภาษาของผู้มีการศึกษา ไวยากรณ์ของทุกภาษาจึงมีลักษณะเหมือนไวยากรณ์ภาษาละติน นอกจากนั้น เนื่องด้วยภาษาละตินเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรของแทบทุกมหาวิทยาลัยในยุโรป รวมทั้งอังกฤษด้วยแนวความคิด ศัพท์เฉพาะ และวิธีการอธิบายภาษาของละตินจึงเป็นแบบอย่างของทุกภาษา ผู้เขียนตำราไวยากรณ์ของทุกภาษาในยุโรปและครูสอนภาษาจะยึดไวยากรณ์ละตินเป็นหลัก แม้ในปัจจุบัน ก็ยังมีไวยากรณ์ภาษายุโรปบางเล่มที่ยึดแนวทางตามไวยากรณ์ละติน ถึงแม้จะไม่เป็นที่นิยมเท่าในสมัยก่อนก็ตาม

5.2 วิวัฒนาการของทฤษฎีไวยากรณ์ดั้งเดิม

5.2.1 ไวยากรณ์กรีก

ไวยากรณ์กรีก ซึ่งเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสตกาล เป็นต้นตอรับของทฤษฎีไวยากรณ์ดั้งเดิม เริ่มแรกที่เดียวชาวกรีกถือว่าไวยากรณ์เป็นส่วนหนึ่งของปรัชญา และเชื่อว่าภาษาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ จึงพยายามอธิบายคำต่างๆ เกิดจากการเลียนเสียงธรรมชาติ ซึ่งในภาษากรีกเรียกว่า onomatopoeia แปลว่า ‘the creation of names’¹ นอกจากนั้น ชาวกรีกยังผูกพันกับภาษาเขียนมากกว่าภาษา

¹ ความเชื่อที่ว่าภาษามนุษย์กำเนิดมาจากการเลียนเสียงธรรมชาติเป็นหนึ่งในทฤษฎีกำเนิดภาษามนุษย์ คำที่เป็นหลักฐานสนับสนุนทฤษฎีนี้ได้แก่คำที่หมายถึงเสียงหรือปรากฏการณ์ที่มีเสียงเช่น คำว่า crash, tinkle, bang ในภาษาอังกฤษ คำว่า บัง ดิ่งๆ (น้ำหยด) รถตุ๊กๆ ฮ่าๆ คำที่หมายถึงเสียงสัตว์ร้องเช่น meow, neigh, bow-wow และ เมี้ยว โห้งๆ ฮึ๊ๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม คำเหล่านี้มี

พูด คำว่า grammar ในภาษากรีกมาจากคำที่มีความหมายว่า the art of writing และยิ่งเชื่ออีกว่าภาษาเขียนถูกต้องกว่าภาษาพูด

ความพยายามของมนุษย์ที่จะวิเคราะห์ภาษาเริ่มโดยเพลโต นักปรัชญากรีกผู้มีชื่อเสียง (429–347 B.C.) เพลโตคิดว่ามีความจริง (truth) และความคิดที่เป็นสากลอยู่เบื้องหลังภาษากรีก ภาษาอื่นๆไม่ควรค่าแก่การศึกษาเพราะเป็นภาษาป่าเถื่อน แม้แต่ภาษาถิ่นของกรีกที่ไม่มาตรฐาน เพลโตก็ยังคิดว่าเป็นภาษาที่เสื่อมลงจากภาษาที่เคยสมบูรณ์แบบ (Herndon 1970: 8)

ความคิดของเพลโตมิได้จำกัดอยู่กับภาษาหรือไวยากรณ์เท่านั้น แต่ครอบคลุมแนวคิดของศาสตร์ซึ่งเรียกกันในปัจจุบันว่าปรัชญา จิตวิทยา วาทศิลป์ และอรรถศาสตร์ เพลโตใช้คำว่า *onoma* เพื่อหมายถึง "the name of one who performs an action" และคำว่า *rhema* หมายถึง "the name of an action, and the relationships of the ideas or meanings expressed by each" (Herndon 1970: 8) เราจึงอาจสรุปได้ว่าไวยากรณ์ในสมัยนั้นจำแนกชนิดของคำออกเป็น 2 ชนิดคือ noun และ verb ตามลำดับ

เรื่องถูกผิดในการใช้ภาษาเป็นประเด็นสำคัญมากสำหรับเพลโต ภาษาที่แปรไปจากรูปแบบที่เป็นที่ยอมรับกันอยู่ ถือว่าผิด คำพูดที่ดีในภาษากรีก ("Good Greek words") เป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ เพลโตถึงกับเชื่อว่ามีความสัมพันธ์จริงๆระหว่างคำพูดกับสิ่งหรือกิจกรรมที่คำเหล่านั้นหมายถึง อีกนัยหนึ่ง เพลโตเชื่อว่าภาษาไม่ใช่เป็นเพียงสิ่ง

เพียงจำนวนน้อยในภาษาต่างๆ ทฤษฎีนี้ ซึ่งมีผู้เรียกว่า the Bow-Wow theory จึงไม่เป็นที่เชื่อถือเลยในปัจจุบัน

สมมติ คำพูดทุกคำเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความจริง ในทำนองเช่นคำว่า *รวย* จะทำให้เราร่ำรวยได้จริงๆ เป็นต้น

สมัยต่อมา อริสโตเติล (384–322 B.C.) เน้นความเป็นสิ่งสมมติของภาษา คำว่า *aer* ซึ่งแปลว่า “อากาศ” ในภาษากรีกมิได้มีลักษณะใดที่เป็นอากาศเลย เพียงแต่เป็นคำที่สังคมกรีกสมมติขึ้นให้หมายถึง อากาศ และเป็นที่ยอมรับของสังคมที่พูดภาษากรีกตลอดมา อริสโตเติลใช้คำ 2 คำเช่นเดียวกับเพลโตเพื่อหมายถึง noun และ verb แต่เขาเพิ่มคำว่า *syndesmoi* เพื่อใช้เรียกคำอื่นๆที่ไม่ใช่ *onoma* และ *rhema* คำว่า *syndesmoi* มีผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า conjunction ซึ่งอันที่จริงไม่ตรงกับความหมายของคำกรีกนัก²

นักภาษาศาสตร์กรีกที่ถือกันว่าเป็นคนแรกที่น่าจะคิดต่าง ๆ มารวมเป็นตำราไวยากรณ์ที่มีการวิเคราะห์เป็นระบบ คือ ไดโอนีเซียส แทรกซ์ (Dionysius Thrax) ชื่อเรื่องของตำราไวยากรณ์ดังกล่าวคือ *The Art of Grammar* เขียนในศตวรรษที่ 1 ก่อนคริสตกาล มีความยาวเพียง 400 บรรทัด แต่เป็นตำราไวยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อนักไวยากรณ์ในยุโรปถึง 20 ศตวรรษต่อมา และเป็นแกนหลักของตำราไวยากรณ์ของแทบทุกภาษาในยุโรปทีเดียว ไวยากรณ์ของไดโอนีเซียส แทรกซ์ แบ่งเป็น 3 ตอนใหญ่ๆ ตอนที่ 1 ว่าด้วยขอบเขตของไวยากรณ์ ศิลปะของการพูดที่ถูกต้อง ตลอดจนเรื่องตัวอักษรและพยางค์ ตอนที่ 2 ว่าด้วยเรื่องชนิดของคำและเรื่องประเภททางไวยากรณ์เช่น บุรุษ พจน์ การก กาล ฯลฯ ตอนที่ 3 เป็นเรื่องวจนลีลาภาษาที่ “ดี” และ “เลว” ตลอดจนคำเตือนไม่ให้ใช้ภาษาที่ “วิบัติ” หรือ “ป่าเถื่อน” และจบลงด้วยตัวอย่างภาพพจน์ (figures of speech) ที่

² ข้อมูลจาก Herndon (1970: 8)

ควรใช้ในภาษา จุดเด่นของไวยากรณ์กรีกฉบับเริ่มแรกนี้คือเรื่องการจัดจำแนกชนิดของคำ ไดโอนีเซียส แทรกส์จำแนกคำออกเป็น 8 ชนิด ได้แก่ noun, verb, participle, conjunction, preposition, article, pronoun, และ adverb เป็นที่สังเกตได้ว่า adjective ถูกรวมไว้กับ noun สรุปได้ว่าไวยากรณ์กรีกเป็นจุดเริ่มของไวยากรณ์ดั้งเดิม มีลักษณะเด่นคือการเน้นความถูกต้อง ความสวยงามและความเป็นตรรกวิทยาของภาษา และแนวการวิเคราะห์ภาษาโดยใช้ภาษาเขียน ซึ่งได้กลายเป็นลักษณะสำคัญของไวยากรณ์ดั้งเดิมตลอดมา

5.2.2 ไวยากรณ์ละติน

ในสมัยโรมัน ตำราไวยากรณ์ภาษาละตินทั่วไปมีเนื้อหาและรูปแบบเหมือนตำราไวยากรณ์กรีกของไดโอนีเซียส แทรกส์ ไวยากรณ์ละตินฉบับมาตรฐานเขียนโดย มาร์คัส วาร์โร (Marcus Varro) ในศตวรรษที่หนึ่ง จำแนกชนิดของคำโดยใช้เกณฑ์วิภัติปัจจัยออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ noun, verb, participle, และ adverb ดังจะเห็นได้จากคำจำกัดความว่า **Nouns** are those with case inflections. **Verbs** are those with *tense* inflections. **Participles** are those with *case and tense* inflections. **Adverbs** are those with *neither*. (Robins 1989: 58-59) ในเมื่อ adjective มีการลงวิภัติปัจจัยที่ case เหมือน noun ดังนั้นจึงถูกรวมไว้ในประเภท noun

ในสมัยต่อมาราวศตวรรษที่ 6 พริสเซียน (Priscian) เขียนหนังสือถึง 18 เล่มเรื่องชนิดของคำในภาษาละติน³ เขาจำแนกคำเป็น 8 ชนิดโดยใช้เกณฑ์วิภัติปัจจัยเช่นเดียวกับวาร์โร ได้แก่ noun, verb,

³ ข้อมูลจาก Herndon (1970: 9)

participle, pronoun, adverb, preposition, interjection, และ conjunction เมื่อเทียบกับชนิดของคำในสมัยกรีกของไดโอนีเซียส แอรรอส จะสังเกตได้ว่า article หายไป และเพิ่ม interjection เข้ามา (Robins 1989: 39, 66)

นักภาษาศาสตร์ภาษาละตินต่อมา คือ โทมัส ออฟ เออร์เฟิร์ต (Thomas of Erfurt) จำแนกคำเป็น 8 ชนิด เช่นเดียวกับพริสเซียน แต่มีการจำแนก noun เป็น 2 ประเภท คือ "นามแท้" กับ "นามคุณศัพท์" (nōmen substantivum และ nōmen adjectivum) กล่าวกันว่าแนวทางการจำแนกชนิดของคำในสมัยนี้ใช้แพร่หลายในไวยากรณ์ภาษายุโรปเป็นเวลานาน (Robins 1989: 89-90)

5.2.3 ไวยากรณ์ยุคกลาง

ถึงแม้จักรวรรดิโรมันจะล่มสลายไป แต่ภาษาละตินยังคงมีความสำคัญอย่างมากในยุโรป ประกอบกับอิทธิพลของคริสตจักรซึ่งใช้ภาษาละตินด้วย ไวยากรณ์ละตินจึงยังคงมีอิทธิพลในยุโรปมาถึงสมัยยุคกลาง (The Middle Ages)

ในยุคกลางนี้ เห็นได้ชัดว่าไวยากรณ์ละตินเป็นแก่นของไวยากรณ์ยุโรปจริงๆ และกลายเป็นไวยากรณ์สากล (universal) เมื่อใครก็ตามใช้คำว่า *ไวยากรณ์* เขาจะหมายถึงไวยากรณ์ละติน ภาษาอื่นๆถ้าจะมีกฎผิดแผกแตกต่างไปจากไวยากรณ์ละติน เช่นอังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย ก็จะถือว่าเป็นปรากฏการณ์ "บังเอิญ" (accidental) และไม่สำคัญพอที่จะเอาใจใส่ พูดย่างๆก็คือสถานภาพของภาษาอื่นๆ ในยุคนี้เป็นเพียงภาษาท้องถิ่น (vernacular) เท่านั้น (Lyons 1968: 16)

อย่างไรก็ตาม มีหลักฐานว่าได้มีผู้เขียนตำราไวยากรณ์ของบางภาษาไว้ในยุคนี้บ้างเล็กน้อย เช่น ไวยากรณ์ภาษาไอริช ไวยากรณ์ภาษาไอซ์แลนด์ (Lyons 1968: 17) แต่ไม่มีรายละเอียดว่ามีรูปแบบเหมือนไวยากรณ์ละตินหรือไม่

5.2.4 ไวยากรณ์สมัยเรอเนสซองส์และสมัยหลังจากนั้น

สมัยเรอเนสซองส์เป็นสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการในยุโรป หลังจากตกต่ำอย่างมากในยุคกลาง แน่นอนที่เดียว วัฒนธรรมกรีกและโรมันย่อมเข้ามามีบทบาทอย่างมากในวงการศิลปะและวิชาการ เพราะยุโรปฟื้นฟูศิลปวิทยาการโดยใช้วัฒนธรรมกรีกและละตินเป็นแม่แบบ ในด้านภาษามีผู้สนใจศึกษาภาษากรีก ละติน และฮีบรู อย่างกว้างขวาง ภาษาได้กลายเป็นสิ่งสำคัญในการฟื้นฟูวิทยาการ โดยเฉพาะในด้านวรรณคดี

มีการเขียนไวยากรณ์ภาษาต่างๆในยุโรป และแนวนอนที่เดียวย่อมยังคงรักษาลักษณะและจุดมุ่งหมายไว้เช่นเดียวกับไวยากรณ์กรีกและละติน ในปีค.ศ. 1660 ได้มีการตีพิมพ์ไวยากรณ์ เรื่อง *Grammaire Générale et raisonnée* ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นว่าโครงสร้างของภาษาเป็นผลที่ได้จากเหตุผล และภาษาต่างๆที่มนุษย์พูดกันเป็นเพียงรูปแบบของระบบตรรกวิทยาและระบบเหตุและผล (logical and rational system) พจนานุกรม และตำราไวยากรณ์ที่จัดทำโดยราชบัณฑิตแห่งประเทศฝรั่งเศส (The French Academy) ก็เน้นการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง "ไวยากรณ์" ในสมัยนี้หมายถึง "ศิลปะการพูดและเขียนอย่างถูกต้อง" หน้าที่สำคัญของนักไวยากรณ์คือ พรรณนาให้เห็นการใช้ภาษาที่ดี (good usage) ซึ่งก็คือภาษาของผู้มีการศึกษาและนักเขียนที่ใช้ภาษาที่บริสุทธิ์ และจะต้องปกป้องภาษาที่ดีจากภาษาที่

วิบัติ เช่นการใช้คำจากภาษาอื่น สแลง และคำที่สร้างขึ้นในหมู่พ่อค่านักโฆษณา เป็นต้น ส่วนกฎไวยากรณ์นั้นมิได้เป็นสิ่งสมมติ แต่ได้มาจากพัฒนาการของจิตมนุษย์ (the human mind) (Lyons 1968: 18)

ในประเทศอังกฤษ ไม่มีองค์กรพิทักษ์ภาษาแบบราชบัณฑิตของประเทศฝรั่งเศส แต่ก็มีนักปราชญ์หลายคนที่ทำหน้าที่ดังกล่าว เช่นซามูเอล จอห์นสัน (Samuel Johnson) จอห์น วอลลิส (John Wallis) โรเบิร์ต โลว์ธ (Robert Lowth) และ ลินด์เลย์ เมอร์เรย์ (Lindley Murray) พจนานุกรม และตำราไวยากรณ์อังกฤษสมัยนี้ นอกจากจะสร้างมาตรฐานว่ารูปใดเป็นรูปที่ถูกต้องแล้วยังชี้ให้เห็นด้วยว่ารูปใดผิด ความถูกต้องจะตัดสินโดยเทียบกับไวยากรณ์ละติน โดยไม่คำนึงถึงลักษณะเฉพาะตัวของภาษาอังกฤษและการใช้ภาษาจริงๆ ในชีวิตประจำวัน (Herndon 1970: 11) นอกจากนี้ ครูสอนไวยากรณ์อังกฤษก็เป็นคนอีกกลุ่มที่ยึดติดกับไวยากรณ์ดั้งเดิมในประเทศอังกฤษ พวกเขามีจุดมุ่งหมายในการสอนไวยากรณ์อังกฤษดังนี้

- 1) ส่งเสริมให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับในฐานะหนึ่งในหมู่ภาษาทั้งหลายของโลกตะวันตก
- 2) สร้างกฎไวยากรณ์ตายตัว (ตามไวยากรณ์ละติน) เพื่อให้ภาษาอังกฤษที่สอนในโรงเรียนเป็นภาษามาตรฐาน ซึ่งแตกต่างจากภาษาย่อยอื่นๆ
- 3) พยายามคิดหาวิธีการสอนไวยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับทั้งครูและนักเรียน
- 4) ส่งเสริมการศึกษาไวยากรณ์อังกฤษในหมู่นักเรียนที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ (Herndon 1970: 51-52)

ผู้เขียนไวยากรณ์อังกฤษและผู้สอนไวยากรณ์อังกฤษ ต่างก็อิงไวยากรณ์ละติน ทั้งการใช้ศัพท์เฉพาะและวิธีวิเคราะห์ การทำเช่นนี้มีผลดีในแง่ที่ทุกคนยึดกฎไวยากรณ์เดียวกัน ใช้คำเดียวกันในการอธิบาย ทำให้เข้าใจตรงกันได้ง่าย และตัดสิ้นความถูกต้องของภาษาได้ง่ายเพราะมีกฎตายตัวให้ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินได้ นอกจากนั้น นักเรียนในสมัยก่อนต้องเรียนภาษาละตินอยู่แล้ว เมื่อเรียนไวยากรณ์อังกฤษจึงเข้าใจได้ง่ายเพราะเป็นไวยากรณ์เดียวกัน อย่างไรก็ตาม ผลเสียของการที่ไวยากรณ์อังกฤษถูกครอบงำโดยไวยากรณ์ละตินก็มี เช่น ภาษาละตินเป็นภาษาที่ตายแล้ว กฎต่างๆ ย่อมไม่มีข้อสงสัยเพราะภาษาละตินไม่มีการแปรและการเปลี่ยน ในขณะที่ภาษาอังกฤษเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้เกิดตัวอย่างในภาษาอังกฤษมากมายที่ไม่เป็นไปตามกฎ ต้องอธิบายว่าเป็นข้อยกเว้น และทำให้เกิดข้อสงสัยในไวยากรณ์ดั้งเดิมมากขึ้น นอกจากนั้น ผู้เรียนอาจรู้สึกว่ไวยากรณ์ที่ศึกษาไม่สอดคล้องหรือให้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน บางครั้งก็ขัดแย้งกับการใช้ภาษา เช่นรูปแบบที่มีคนส่วนใหญ่ใช้แต่กลับถูกระบุว่าเป็นรูปที่ผิดตามกฎไวยากรณ์ ผู้เรียนจึงอาจเบื่อหน่ายและไม่ยอมรับไวยากรณ์ดั้งเดิม

5.3 รูปแบบและเนื้อหาของไวยากรณ์ดั้งเดิม

ตลอดศตวรรษที่ 18 ไวยากรณ์ดั้งเดิมมีเนื้อหาเหมือนกัน ตำราไวยากรณ์ดั้งเดิมศตวรรษนี้จะแบ่งเนื้อหาเป็น 4 ส่วนคือ 1) ตัวอักษรและการสะกดคำ (Orthography) 2) ประวัติของคำ (Etymology) (จริงๆ แล้วคือเรื่องเกี่ยวกับคำและการสร้างคำ นั่นเอง) 3) วากยสัมพันธ์ (Syntax) และ 4) การออกเสียง (Prosody) (Murray 1824: 13 อ้างใน Downey 1991: 28)

ในศตวรรษที่ 19 ไวยากรณ์ดั้งเดิมให้ความสำคัญในส่วนที่เกี่ยวกับ Orthography และ Prosody น้อยลงมาก บางตำราตัด 2 ส่วนนี้ออกและเน้นเรื่องคำกับประโยค หรือ ส่วนที่เป็น Etymology และ Syntax แทน

เนื้อหาของไวยากรณ์ดั้งเดิมในศตวรรษนี้เป็นอย่างไร เราสามารถดูได้จากสารบัญของตำราไวยากรณ์ของ William Dwight Whitney (1877) เรื่อง *Essentials of English Grammar* ซึ่งเขียนขึ้นเพื่อใช้ในโรงเรียนในสหรัฐอเมริกา และได้รับการยอมรับว่าเป็นแม่แบบของไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาอังกฤษในอเมริกา ดังนี้

- I. Language and Grammar (ภาษากับไวยากรณ์)
- II. The Sentence; the Parts of Speech (ประโยค ชนิดของคำ)
- III. Inflection (การผันคำ)
- IV. Derivation and Composition (การแปลงคำและการประสมคำ)
- V. Nouns (คำนาม)
- VI. Pronouns (คำสรรพนาม)
- VII. Adjectives (คำคุณศัพท์)
- VIII. Verbs (คำกริยา)
- IX. Adverbs (คำวิเศษณ์)
- X. Prepositions (คำบุพบท)
- XI. Conjunctions (คำสันธาน)
- XII. Interjections (คำอุทาน)
- XIII. Syntax: The Simple Sentence (วากยสัมพันธ์: เอกรรณประโยค)

- XIV. Compound and Complex Sentences (อเนกกรรณประโยค และสังกรประโยค)
- XV. Infinitive and Participle Constructions (หน่วยสร้างรูปกริยากลางและหน่วยสร้างรูปกริยาขยาย)
- XVI. Interrogative and Imperative Sentences (ประโยคคำถามและประโยคคำสั่ง)
- XVII. Abbreviated and Incomplete Expressions (สำนวนแบบย่อและไม่สมบูรณ์)

(Wachtler 1991: 41)

สำหรับรูปแบบของการวิเคราะห์ภาษาในไวยากรณ์ดั้งเดิมนั้นปรากฏให้เห็นในไวยากรณ์ของศตวรรษที่ 19 วิธีที่ใช้คือ parsing ซึ่งหมายถึงการพรรณนาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กันอย่างไรในประโยค (the grammatical description of each word in the sentence) ซึ่งใช้มาจนถึงประมาณปี ค.ศ. 1900 และนอกจากนั้น การทำแบบฝึกหัดแก้ไขข้อที่ผิดไวยากรณ์ให้ถูกต้องก็เป็นที่ยอมรับในโรงเรียน (Downey 1991: 29)

เพื่อให้เห็นรูปแบบและเนื้อหาของไวยากรณ์ดั้งเดิม อย่างชัดเจน ในที่นี้จะกล่าวถึงไวยากรณ์ดั้งเดิมของภาษาอังกฤษและภาษาไทยเป็นตัวอย่าง

5.3.1 ไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาอังกฤษ

ตำราไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ จำแนกชนิดของคำออกเป็น 8 ชนิด⁴ ได้แก่ noun, pronoun, adjective, verb, adverb, preposition, conjunction, interjection โดยใช้เกณฑ์ความหมายและหน้าที่ เช่นกล่าวไว้ว่า "A **noun** is typically defined as the name of a person, place, or thing." "A **verb** is a word that expresses action or a state of being." ดังนั้นเป็นการใช้เกณฑ์ความหมาย ที่ใช้เกณฑ์หน้าที่ เช่น "An **adjective** is defined as a word that modifies a noun." "A **preposition** is a word that is used to show a relationship between a noun or pronoun and some other word in a

⁴ ในไวยากรณ์กรีกและละตินไม่ปรากฏการแยก adjective เป็นชนิดของคำต่างหาก และไม่อาจจะระบุได้แน่นอนว่ามีกรแยกเช่นนั้นเมื่อใด อย่างไรก็ตาม ในตำราไวยากรณ์อังกฤษเขียนโดย เฮนรี สวีท ในปลายศตวรรษที่ 19 (Sweet 1891) ซึ่งเป็นตำราที่เป็นรากฐานสำคัญเล่มหนึ่งของไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในสมัยต่อมา พบว่ามีการจำแนก adjective เป็นชนิดของคำต่างหากแล้ว ซึ่งต่างจากไวยากรณ์กรีกและละติน เฮนรี สวีท กล่าวถึงชนิดของคำภายใต้หัวข้อ Accidence ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า morphology ในปัจจุบัน เขาจำแนกคำเป็น 6 ชนิดใหญ่โดยใช้เกณฑ์วิภัติปัจจัย ได้แก่ noun, pronoun, adjective, numeral, verb และ particle ชนิดหลังคือ particle นี้ สวีทจำแนกต่อไปอีกได้แก่ adverb, conjunction, preposition และ interjection (Sweet 1891: 301-444) ถ้าไม่คำนึงถึงชนิดเล็กหรือใหญ่สรุปได้ว่าสวีทจำแนกคำเป็น 9 ชนิดคือ noun, pronoun, adjective, numeral, verb, adverb, conjunction, preposition, และ interjection เหมือนกับที่จำแนกกันทั่วไปในไวยากรณ์ส่วนใหญ่ ยกเว้นแต่ numeral เท่านั้นที่ส่วนใหญ่ในปัจจุบันรวมไว้กับ adjective

sentence.” ที่ใช้ทั้งสองเกณฑ์ก็มีเช่น “An **interjection** is a word or exclamatory sound that has no grammatical relationship to other words in a sentence.” (Herndon 1970: 53-58)

นอกจากเรื่องชนิดของคำแล้ว ไวยากรณ์ดั้งเดิมนั้นเน้นเรื่องประเภททางไวยากรณ์อีกด้วย

ประเภททางไวยากรณ์ (grammatical categories) หมายถึงลักษณะที่ระบุว่าคำใดคำหนึ่งเป็นคำชนิดใดและประเภทย่อยประเภทใด รวมทั้งสัมพันธ์กับคำอื่น ๆ ในประโยคอย่างไร เช่น บุรุษ พจน์ ลิงค์ การก กาล การณ์ลักษณะ มาลา วาจก ฯลฯ (ดู 2.2) การใช้คำชนิดต่างๆจะต้องคำนึงถึงประเภททางไวยากรณ์

บุรุษ ในภาษาอังกฤษ มี 3 บุรุษ (three grammatical persons) รับมาจากไวยากรณ์ละติน **บุรุษที่หนึ่ง** (First person) หมายถึงผู้พูด **บุรุษที่สอง** (Second person) หมายถึงผู้ถูกพูดด้วย **บุรุษที่สาม** (Third person) หมายถึงผู้ที่ถูกพูดถึง ส่วนพจน์ แบ่งเป็นเอกพจน์ (singular) และพหูพจน์ (plural) ตามภาษาละตินเช่นเดียวกัน ในภาษาอังกฤษบุรุษและพจน์มักแสดงให้เห็นในการใช้คำสรรพนาม ดังนี้

ตารางที่ 5.1 บุรุษและพจน์ของคำสรรพนาม

	Singular	Plural
First person	I go	We go
Second person	You go (Thou goest)	You go
Third person	He goes/She goes/It goes.	They go

อนึ่ง เป็นที่สังเกตได้ว่า ในภาษาละติน บุรุษของคำนามจะสัมพันธ์กับกริยาทุกบุรุษ แต่ในภาษาอังกฤษ บุรุษที่สามเอกพจน์เท่านั้นที่ทำให้กริยาต้องเปลี่ยนรูป เช่น He goes. บุรุษอื่นๆใช้ go เหมือนกันหมด

สำหรับพจน์ของคำนามอื่นๆ ในไวยากรณ์ดั้งเดิม ภาษาอังกฤษมักให้กฎว่าจะเปลี่ยนเอกพจน์เป็นพหูพจน์อย่างไร เช่น thing-things, cat-cats, และถ้ามีคำที่ต่างไปจากกฎก็จะถือเป็นข้อยกเว้น เช่น child-children, sheep-sheep, deer-deer เป็นต้น

ลึงค์ (gender) เป็นประเภททางไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับคำนาม ไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาอังกฤษมักกล่าวถึงลึงค์ 3 ประเภท ได้แก่ Masculine (पुल्लिङ्ग) Feminine (स्त्रीलिङ्ग) และ Neuter (नपुंसकलिङ्ग) และให้คำอธิบายว่ามนุษย์และสิ่งมีชีวิตจะเป็น Masculine หรือ Feminine เช่น man, boy, lion เป็น Masculine และ woman, girl และ lioness เป็น Feminine ส่วน สิ่งไม่มีชีวิตถือเป็น Neuter gender เช่น house, book, food แต่มีข้อยกเว้นว่าสิ่งไม่มีชีวิตบางอย่างอาจเป็น Feminine เช่น ship, moon และบางตำราให้มี Common gender เพิ่มเข้ามาสำหรับนามที่แทนสิ่งมีชีวิตที่เป็นกลางเช่น person, parent, teacher, friend, servant, child, baby, bird, deer, camel เป็นต้น (Trivedi 1958: 7) อันที่จริงแล้ว ภาษาอังกฤษไม่มีลึงค์ แต่ตำราที่ยึดแนวไวยากรณ์ดั้งเดิมยังกล่าวถึงลึงค์อยู่

การก (case) คือประเภททางไวยากรณ์ที่บ่งชี้คำนามเพื่อ บอกว่านามนั้นสัมพันธ์กับคำอื่นอย่างไร เช่นเป็นประธาน เป็นกรรมของกริยา หรือเป็นนามแสดงสถานที่ เป็นต้น ในไวยากรณ์ดั้งเดิม ภาษาอังกฤษมักแสดงการกให้เห็นในการกระจายคำนามตามการก ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายการกระจายคำนามในภาษาละติน ไม่ว่าจะจำเป็นหรือไม่ในภาษาอังกฤษก็ตาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2 การกระจายคำนามตามการกและพจน์ใน
ภาษาอังกฤษ

Singular	Nominative	boy
	Genitive	boy's
	Accusative	boy
	Dative	boy
	Instrumental	boy
Plural	Nominative	boys
	Genitive	boys'
	Accusative	boys
	Dative	boys
	Instrumental	boys

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำนามจะถูกกระจายตามการก
ดั้งเดิม ซึ่งมีความซ้ำซ้อน (redundancy) อยู่มาก เพราะภาษาอังกฤษ
ปัจจุบันไม่มีการบ่งชี้การกที่คำนาม ยกเว้น *การกเจ้าของ* (genitive)
เท่านั้น ผลที่ออกมาคือคำนามในทุกการกมีรูปเหมือนกันหมด อันที่จริง
พจน์เท่านั้นที่ทำให้คำนามภาษาอังกฤษต่างกัน การผันคำเช่นใน
ตัวอย่างข้างต้นจึงไม่เหมาะกับภาษาอังกฤษเลย

ประเภททางไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับกริยา ซึ่งได้แก่ กาล
การณัลักษณะ มาลา และวาจก จะปรากฏในคำกริยาเพื่อบ่งชี้เวลา
ของเหตุการณ์ ลักษณะของเหตุการณ์ ทัศนคติของผู้พูดต่อสิ่งที่ตนพูด
และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกระทำโดยประธานหรือไม่ ตามลำดับ

สำหรับกาลนั้น ไวยากรณ์ดั้งเดิมแบ่งกาลเป็น 3 ประเภท ได้แก่ อดีต ปัจจุบัน และอนาคต ตำราภาษาอังกฤษก็ทำตามทั้งๆ ที่ตามความเป็นจริงแล้ว ภาษาอังกฤษมีเพียง 2 กาลคือ อดีต กับ ปัจจุบัน (Conner 1968: 170)

การณลักษณะ (aspect) ในไวยากรณ์ดั้งเดิมหมายถึง verb inflections which indicate the distinctions, e.g. *preterit* เช่น I have led. *Imperfect* เช่น I was leading. (Conner 1968: 181) สำหรับในภาษาอังกฤษ นักไวยากรณ์ดั้งเดิมมักกล่าวถึง perfect เช่น I have done it. และ progressive หรือ continuous เช่น I am doing i

มาลา (mood) บางตำราใช้คำว่า mode เพื่อใช้เรียกประเภททางไวยากรณ์ของคำกริยาในภาษาละตินเพื่อบ่งชี้ว่า กริยา เป็น indicative mode, imperative mode หรือ subjunctive mode ในภาษาอังกฤษถึงแม้ไม่มีการเปลี่ยนรูปกริยาแบบละตินแต่ก็มีการผันกริยาตาม mood ดังตัวอย่างในตารางที่ 5.3 ข้างล่าง

สำหรับวาก (voice) ในตำราไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาอังกฤษมักแยกเป็น active และ passive voice ดังตัวอย่างในตารางที่ 5.3 ข้างล่าง

ตารางที่ 5.3 CONJUGATION OF THE VERB *SEE*

(กริยา verb to see กระจายตามกาล มาลา วาก การณลักษณะ และการผันตามบุรุษและพจน์ของประธาน)⁵

⁵ ตัวอย่างจาก Herndon (1970: 56-57)

Indicative Mood

Active Voice		Passive Voice	
<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
Present Tense			
I see	we see	I am seen	we are seen
you see	you see	you are seen	you are seen
he/she/it sees	they see	he/she/it is seen	they are seen
Present Progressive: I am seeing, and so on			
Present Emphatic: I do see, and so on			
Past Tense			
I saw	we saw	I was seen	we were seen
you saw	you saw	you were seen	you were seen
he/she/it saw	they saw	he/she/it was seen	they were seen
Past Progressive: I was seeing, and so on			
Past Emphatic: I did see, and so on			
Future Tense			
I shall see	we shall see	I shall be seen	we shall be seen
you will see	you will see	you will be seen	you will be seen
he/she/it will see	they will see	he/she/it will be seen	they will be seen
Future Progressive: I shall be seeing, and so on			
Present Perfect Tense			
I have seen	we have seen	I have been seen	we have been seen
you have seen	you have seen	you have been seen	you have been seen
he/she/it has seen	they have seen	he/she/it has been seen	they have been seen
Present Perfect Progressive: I have been seeing, and so on			
Past Perfect Tense			
I had seen	we had seen	I had been seen	we had been seen
you had seen	you had seen	you had been seen	you had been seen
he/she/it had seen	they had seen	he/she/it had been seen	they had been seen
Past Perfect Progressive: I had been seeing, and so on			
Future Perfect Tense			
I shall have seen	we shall have seen	I shall have been seen	we shall have been seen
you will have seen	you will have seen	you will have been seen	you will have been seen
he/she/it will have seen	they will have seen	he/she/it will have been seen	they will have been seen
Future Perfect Progressive: I shall have been seeing, and so on			

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่ากริยา to see มีการกระจายอย่างละเอียดตามกาล การณ์ลักษณะ (ซึ่งรวมเรียกเป็น tense ต่างๆ) มาลา (เช่น indicative mood) และตามประธานซึ่งเป็น singular และ plural ตาม person และตาม voice (passive และ active) จะสังเกตเห็นว่ามีรูปซ้ำกันมากมาย อันที่จริง ถ้าไม่ยึดหลักของไวยากรณ์ดั้งเดิมแล้ว การกระจายกริยาในภาษาอังกฤษอาจไม่ซับซ้อนเท่านี้ เพราะภาษาอังกฤษไม่เหมือนละติน เพียงแต่บุรุษที่ 3 เอกพจน์เท่านั้นที่ทำให้กริยาต้องมีรูปแบบต่างจากกริยาของประธานแบบอื่น ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องแสดงรูปแบบของกริยาทุกบุรุษและทุกพจน์เช่นในตัวอย่างข้างต้น

สำหรับคำชนิดอื่น ๆ เช่น preposition, adverb, conjunction ไม่มีการผันหรือกระจายคำอย่างละเอียดเช่นข้างต้น มีแต่คำจำกัดความ และตัวอย่างการใช้ที่ถูกต้อง

หลังจากจบเรื่องชนิดของคำและประเภททางไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับคำแต่ละชนิดแล้ว ไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาอังกฤษมักกล่าวถึงวากยสัมพันธ์ ซึ่งหมายถึงการนำคำ 8 ชนิดดังกล่าวมารวมกันเป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้น ได้แก่ วลี (phrase) อนุพากย์ (clause) และประโยค (sentence)

วลี (phrase) จำแนกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่

- *prepositional phrase* เช่น in the house, with your help, to the teacher, by car
- *participial phrase* เช่น standing near the door, walking along the street, written in French, made in Thailand, etc.

- *gerund phrase* เช่น swimming ใน Swimming is good to your health. Seeing, believing ใน Seeing is believing.
- *infinitive phrase* เช่น to dance ใน I want to dance. To speak ใน To speak in public is not easy.

อนุพจน์ (clause) ต่างจากวลีตรงที่มีประธานและกริยา จำแนกเป็น independent clause (*อนุพจน์อิสระ*) และ dependent หรือ subordinate clause (*อนุพจน์ไม่อิสระ* หรือ *อนุอนุพจน์*) ซึ่งจำแนกได้หลายประเภท ได้แก่ nominal clause, adjective clause, adverbial clause

nominal clause อาจเรียกว่า *noun clause* ตำราไวยากรณ์ของ Henry Sweet (1891: 171) แบ่ง noun clause เป็น 4 ประเภท โดยหน้าที่ดังนี้

- (a) *Subject noun clause* เช่นตัวเอนในประโยค What you say is true. That you should think so is quite natural.
- (b) *Predicate noun clause* เช่นตัวเอนใน This is what I mean. My opinion is that he is mistaken.
- (c) *Object noun clause*: I know what he means. What he wants I cannot make out. I think you are mistaken.
- (d) *Apposition noun clause*: the wish that he may succeed is very general. The fact that he is a foreigner does not excuse him.

Adjective clause หรือที่เป็นที่รู้จักกันในนาม *relative clause* คือ อนุพากย์ที่ขยายคำนาม เช่น ตัวเอนใน the door which leads to the garden, the man I saw yesterday, the house where I was born, the town he lives in, the way in which it is done, the way it is done, the reason why I did not do it. (Sweet 1891: 171)

Adverb clause ทำหน้าที่เหมือน adverb เช่น ตัวเอนใน I was having dinner when the light went out. Please call me before I go out. As soon as I finished reading the book, I returned it to the library.

ประโยค (sentence) แบ่งเป็น 3 ประเภทตามโครงสร้าง ได้แก่ simple sentence, compound sentence และ complex sentence

Simple sentence คือประโยคที่มีภาคแสดงภาคเดียว เช่น I like apples. He has passed the qualifying exam. The book is very interesting.

Compound sentence คือประโยคที่ประกอบด้วย simple sentence 2 ประโยคขึ้นไปเชื่อมด้วย co-ordinate conjunction เช่น and, but, or ตัวอย่างเช่น I saw him and talked to him for an hour. I enjoyed the movie but none of my friends did. You may meet me tomorrow here or call me tomorrow night. ประโยคทั้งสองที่ประกอบกันเป็น compound sentence มีน้ำหนักเท่ากัน มีบางคนเรียกว่า *co-ordinate clause*

Complex sentence คือประโยคที่ประกอบด้วย simple sentence 2 ประโยคขึ้นไปเช่นเดียวกัน แต่เชื่อมด้วย subordinate conjunction เช่น after, because, while, since เช่น I will call you after I finish reading this page. He likes this subject because it helps him understand life better, etc. ประโยคที่ประกอบกันเป็น

complex sentence มีน้ำหนักไม่เท่ากัน ประโยคที่นำหน้าด้วย *subordinate conjunction* เป็นรองของอีกประโยค มักเรียกกันว่า *subordinate clause* หรือ *dependent clause* ส่วนอีกประโยคเรียกว่า *main clause* เช่นในประโยคแรก I will call you เป็น *main clause* และ after I finish reading this page เป็น *subordinate clause*

ประโยคยังสามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆตามการใช้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ declarative sentence, interrogative sentence, imperative sentence, exclamatory sentence

Declarative sentence คือ sentence of statement แบ่งเป็น (a) *affirmative sentence* เช่น The moon is full tonight. (b) *negative sentence* เช่น The moon is not full tonight. (Sweet 1891: 172)

Interrogative sentence คือ sentence of question แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (a) *general interrogative* เช่น Is the moon full tonight? (b) *special interrogative* เช่น Who is it? Where does he live? When did he come? (Sweet 1891: 173)

Imperative sentence คือประโยคที่มีกริยาในมาลาคำสั่ง แสดงการกระตุ้นในทำนองขอร้อง หรือสั่ง หรือชักนำ เช่น Come! You do it at once! Do not do that! (Sweet 1891: 175)

Exclamatory sentence เรียกว่า exclamative sentence ในตำราของ Sweet (1891: 172) คือประโยคอุทานเช่น How bright the moon is tonight! What a fool he looks! How well he reads!

ที่แสดงข้างต้นทั้งหมดในหัวข้อนี้เป็นเพียงเนื้อหาหลักของไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาอังกฤษ รายละเอียดมักแตกต่างกันไปบ้าง แล้วแต่ผู้เขียนจะเน้นอะไร นอกจากนี้ ตำราบางเล่มก็มีเรื่องอักษวิธีด้วย บางเล่มก็มีเรื่องการอ่านออกเสียงด้วย และบางเล่มก็มีทั้งสองเรื่องนี้

รวมอยู่ด้วย อันที่จริง มีลักษณะเด่นอีกอย่างที่ไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ได้แก่ การเน้นความถูกต้องในภาษาในไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาอังกฤษ หากมีการใช้ภาษาอังกฤษที่ต่างไปจากกฎที่เหมือนไวยากรณ์ละติน จะถือว่า ผิด ต้องแก้ไขให้ถูก การระบุว่าอะไรถูกต้องอะไรผิดจะเด่นชัด เช่น

WRONG: It's me. (ตามกฎ นามที่ตามหลัง verb to be ต้องอยู่ในรูป nominative case)

RIGHT: It is I. (ถูกต้องเพราะ I เป็น nominative case)

รูปแบบที่ไวยากรณ์ดั้งเดิมระบุว่า ผิด นั้น เป็นรูปแบบที่ใช้ทั่วไปในภาษาอังกฤษและเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่ากฎจะระบุว่ารูปที่ตามหลัง verb to be ต้องเป็นรูปการประธาน (I) ไม่ใช่การกรรม (me) ก็ตาม

5.3.2 ไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาไทย

ถึงแม้ว่าไวยากรณ์ภาษาไทยที่เราอาจถือว่าเป็นไวยากรณ์ดั้งเดิมจะไม่มีประวัติความเป็นมาเหมือนหรือยาวนานเท่าไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาอังกฤษ แต่ก็มีลักษณะสอดคล้องกับไวยากรณ์ดั้งเดิมทั่วไป ไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาไทยที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ไวยากรณ์ที่อยู่ในหนังสือ *หลักภาษาไทย* ของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2480) พระยาอุปกิตศิลปสารเรียกตำราไวยากรณ์ที่ท่านแต่งว่า "ไวยากรณ์ไทย" แบ่งเป็น 4 ตอนคือ *อักขรวิธี* *วจีวิภาค* *วากยสัมพันธ์* และ *ฉันทลักษณ์*

5.3.2.1 อักษรวิธี

อักษรวิธี หมายถึง "แบบแผนที่ว่าด้วยตัวหนังสือพร้อมทั้งวิธีเขียนอ่านและใช้ตัวหนังสือให้ถูกต้องตามความนิยม ภาษาต้องใช้ตัวหนังสือสำหรับเขียนอ่านเป็นพื้น ท่านจึงได้จัดทำรอาอักษรวิธีนี้ไว้ในจำพวกตำราไวยากรณ์ และจัดไว้เป็นเบื้องต้นแห่งตำราไวยากรณ์" (อุปกิตศิลปสาร 2480: 1)

อักษรวิธี แบ่งเป็น 3 ภาคคือ ภาคที่ 1 เกี่ยวกับลักษณะอักษรที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ภาคที่ 2 ว่าด้วยวิธีประสมอักษร เช่นเกี่ยวกับพยางค์ และพยัญชนะประสม และภาคที่ 3 ว่าด้วยวิธีใช้อักษร คือเกี่ยวกับหลักการอ่านและการสะกดคำให้ถูกต้องตลอดจนการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่างๆด้วย

อันที่จริงแล้ว ส่วนที่เป็นอักษรวิธีนี้ มุ่งสอนการอ่านการออกเสียงโดยใช้ตัวสะกดเป็นหลัก ถ้าเป็นไวยากรณ์โครงสร้าง ส่วนนี้จะเรียกว่าระบบเสียง หรือ *สัทวิทยา* (phonology) ซึ่งมุ่งอธิบายระบบการออกเสียงในแต่ละภาษา การใช้ตัวสะกดเป็นหลักในการวิเคราะห์การออกเสียง เช่นในไวยากรณ์ดั้งเดิมนี เป็นแบบ *บังคับเพื่อความถูกต้อง* (prescriptive) และเน้นการอ่านตามตัวสะกดโดยมิได้ครอบคลุมการออกเสียงที่แท้จริงของคนในสังคม

5.3.2.2 วจิวิภาค

วจิวิภาค หมายถึง "การจำแนกถ้อยคำ" ดังนั้นตำราไวยากรณ์ตอนวจิวิภาคจึงว่าด้วย คำ ซึ่งพระยาอุปกิตศิลปสารให้คำจำกัดความไว้ว่า (1) คำ หมายถึงพยางค์หนึ่งๆ เช่น คำเป็น คำตาย หรือ *ครุ ลหุ* ในฉันทลักษณ์ (2) คำ หมายถึงคำร้องท่อนหนึ่งเท่ากับ

คำกลอน 2 วรรค เช่นในบทกลอนหรือบทละคร (3) คำ หมายถึงเสียงที่พูดออกมาได้ความอย่างหนึ่ง จะมีก็พยางค์ก็ตาม เช่น นานาวาเรือ นานาฬิกา โมง ทูม ในตำราวจีวิภาค พระยาอุปกิตศิลปสารใช้ คำ ในความหมายที่ 3 นี้⁶

วจีวิภาคแบ่งเป็น 3 ภาค ภาคที่ 1 ว่าด้วยเรื่อง ลักษณะคำ ภาคที่ 2 ว่าด้วย ชนิดของคำ และภาคที่ 3 เรื่อง วิธีใช้ถ้อยคำ

ภาคที่ 1 เรื่อง ลักษณะคำนั้น ครอบคลุมทั้งคำไทยและคำบาลีสันสกฤต พระยาอุปกิตศิลปสารกล่าวถึง คำมูล คำประสม คำสมาส ตลอดจนหน่วยหน้าศัพท์ และหน่วยท้ายศัพท์ที่รับมาจากบาลีสันสกฤตด้วย จะสังเกตได้ว่าไวยากรณ์นี้พูดถึงหน่วยคำด้วย ทั้งๆ ที่ไม่มีศัพท์เฉพาะเรื่องหน่วยคำ พระยาอุปกิตศิลปสารใช้คำว่า พยางค์ ประกอบหน้าศัพท์ หรือ อุปสรรค เช่น สุ แปลว่า 'ดี งาม ง่าย' เช่นใน สุภาพ สุจริต ทู แปลว่า 'ชั่ว ยาก' เช่นใน ทูศีล ทูจริต อ, อน แปลว่า 'ไม่ใช่ ไม่มี' เช่นใน อกุศล อนาริยะ เป็นต้น (อุปกิตศิลปสาร 2480: 64-65)

สำหรับหน่วยหลังศัพท์นั้น พระยาอุปกิตศิลปสารเรียกว่า พยางค์ประกอบท้ายศัพท์ ซึ่งท่านกล่าวว่าตรงกับคำว่า "ปัจจัย" และ "วิภัตติ" ในภาษาบาลีสันสกฤต เช่น ก แปลว่า 'ผู้ หมวด' ใน ทายก การก อี แปลว่า 'มี' เช่น หัตถี 'สัตว์มีมือ' (=ช้าง) ปักษี 'สัตว์มีปีก' (=นก) (อุปกิตศิลปสาร 2480: 65-66)

สำหรับเรื่องชนิดของคำ พระยาอุปกิตศิลปสารจำแนกชนิดของคำ เป็น 7 ประเภท ดังนี้

⁶ เป็นที่น่าสังเกตว่าตำราของพระยาอุปกิตฯ ไม่มีมโนทัศน์เรื่อง หน่วยคำ ดังนั้นหน่วยเล็กที่สุดที่มีความหมาย สำหรับพระยาอุปกิตฯ ก็คือ คำ นั่นเอง

- (1) คำนาม เป็นคำบอกชื่อ คน สัตว์ สิ่งของ แบ่งเป็นประเภทย่อย 4 ประเภทได้แก่

สามานยนาม เช่น คน บ้าน ใจ
 วิสามานยนาม เช่น มาลากุล ณ สงขลา
 สมุหนาม เช่น หมู คณະ ผุง บริษัท รัฐบาล
 ลักษณะนาม เช่น รูป ตัว ลำ

มีข้อสังเกตคือพระยาอุปกิตศิลปสารใช้เกณฑ์ความหมายในการระบุว่าจะอะไรเป็นคำนาม และในการแบ่งประเภทย่อยของนาม นอกจากนั้นยังได้สาธยายการใช้ลักษณะนามอย่างละเอียดมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะท่านต้องการให้คนไทยใช้คำพวกนี้อย่างถูกต้อง

- (2) คำสรรพนาม เป็นคำใช้แทนชื่อต่างๆ (ใช้แทนหน้าที่ในการระบุแบ่งเป็น 6 ประเภทย่อย ได้แก่

บุรุษสรรพนาม เช่น ข้า กู ฉัน ผม
 ประพันธสรรพนาม เช่น ที่ ผู้ที่ ซึ่ง ผู้ซึ่ง
 ปฤจฉาสรรพนาม เช่น ใคร อะไร ไหน
 วิภาคสรรพนาม เช่น ต่าง บ้าง กัน
 นิยมสรรพนาม เช่น นี้ นั้น โน้น⁷
 อนิยมสรรพนาม เช่น ใคร อะไร ที่ไหน (ไม่ใช่คำถาม)

⁷ พระยาอุปกิตศิลปสาร อธิบายว่า บางคนใช้ นี้ นั้น โน้น เป็น สรรพนาม เช่น นี้ ของใคร นั้นของใคร โน้นของใคร นับเป็นสรรพนาม ไม่ใช่วิเศษณ์ (ดูตามหน้าที่) ในทำนองเดียวกัน ถ้าใช้ นี้ นั้น โน้น ในที่วิเศษณ์ก็นับเป็นวิเศษณ์

(3) คำกริยา เป็นคำบอกอาการของคน สัตว์ สิ่งของ
แบ่งเป็น 4 ประเภทย่อย ได้แก่

อาการกริยา เช่น ไป มา นอน
สกรรมกริยา เช่น เห็น อยาก เปิด
วิตรรกกริยา เช่น เป็น เหมือน คล้าย
กริยานุเคราะห์ เช่น คง จะ ถูก อย่า ชี เกิด

(4) คำวิเศษณ์ เป็นคำประกอบคำอื่นให้มีความต่างออกไป
แบ่งเป็นประเภทย่อยดังนี้

ลักษณวิเศษณ์ เช่น สูง ต่ำ ใจ ฉลาด
กาลวิเศษณ์ เช่น โบราณ เช้า เดี่ยวนี้
สถานวิเศษณ์ เช่น ใกล้ ไกล ใต้ เหนือ
ประมาณวิเศษณ์ (บอกจำนวน) เช่น หลาย มาก จุ
ทั้งหลาย และคำบอกจำนวนนับ เช่น หนึ่ง สอง
สาม ฯลฯ
นัยวิเศษณ์ เช่น นี่ นั่น โน่น
อนิยมวิเศษณ์ เช่น อื่น ไตๆ อะไรๆ
ปฏิเสธวิเศษณ์ เช่น ไต อะไร ไทน์ ทำไม ก็คน
อย่างไร
ประติชญาวิเศษณ์ (ใช้เรียกขาน โต้ตอบ) เช่น จำ
เจ้าขา
ประติเชธวิเศษณ์ (ปฏิเสธ) เช่น ไม่ มิ หาไม่ หา
มิได้

ประพันธวิเศษณ์ เช่น *ที่ ซึ่ง อัน* (ต้องอยู่ติดกับวิเศษณ์ หรือ กริยา เช่น *เป็นเวลาอันนาน ซึ่งประมาณไม่ได้*) นอกจากนี้ คำว่า *เหตุว่า เพราะ* เพื่อให้ *เพื่อที่* พระยาอุปถิตศิลปสารก็จัดให้เป็นประพันธวิเศษณ์ด้วย

(5) **คำบุพบท** เป็นที่สังเกตว่าพระยาอุปถิตศิลปสารให้คำจำกัดความคำบุพบทไว้กว้างมาก คือหมายถึง คำชนิดที่ใช้นำหน้านามสรรพนาม หรือกริยาบางพวกที่เรียกว่า *กริยาสภาวะมาลา* เพื่อบอกว่าคำเหล่านั้นทำหน้าที่เป็นอะไร เช่นตัวอย่างว่า *"เขาคินด้วยมือ"* ดังนี้ บุพบท *"ด้วย"* บอกว่า คำว่า *"มือ"* มีหน้าที่สำหรับตีเป็นต้น (อุปถิตศิลปสาร 2480: 58) และคำบางคำที่บางคนอาจถือเป็นคำอุทาน พระยาอุปถิตศิลปสารให้เป็นบุพบท เช่น *แน่ะ โอ* ซึ่งเป็นประเภทเดียวกับ *ดูก่อน ดูรา ข้าแต่*

บุพบทแบ่งเป็นชนิดต่างๆตามความหมาย เช่น บุพบทบอกเวลา เช่น *เมื่อ ใน เมื่อเช้า* บอกสถานที่ เช่น *ที่ ใน ที่ตู้* บอกกำหนดแน่นอน เช่น *ทั้ง ใน ทหารทั้งกองร้อยนี้* บอกกำหนดไม่แน่นอน เช่น *เกือบ ใน คนเกือบสามร้อย สัก, ราว ประมาณ* ก็เป็นชนิดนี้ คำบางคำเป็นได้ทั้งบุพบท และวิเศษณ์ เช่น *ใกล้ ใกล้* ใน *บ้านเขาอยู่ใกล้ (ใกล้) บ้านฉัน ใกล้ หรือ ใกล้* เป็นบุพบท แต่ใน *บ้านเขาอยู่ใกล้ (ใกล้) จากบ้านฉัน บ้านเขาอยู่ใกล้กับบ้านฉัน ใกล้ และ ใกล้* ในสองประโยคนี้เป็นวิเศษณ์ (อุปถิตศิลปสาร 2480: 67)

(6) **คำสันธาน** เป็นคำเชื่อมคำหรือความให้ติดต่อกัน เช่น *กับ และ ฝ่าย ส่วน ส่วนว่า อนึ่ง อีกประการหนึ่ง เพราะฉะนั้น เหตุฉะนี้* สันธานใช้เชื่อมคำ เช่น *ลูกและหลาน เชื่อมประโยคเช่น ผัวเดินข้างหน้าและเมียเดินข้างหลัง ใช้เชื่อมความ เช่นเขาก็เป็นคนดี*

เหมือนกัน (ก็ เป็น สันธาน) ก็...จึง ถึง...ก็ เพราะฉะนั้น กว่า...ก็ หรือ ไหม (มาจากหรือไม่) ก็เป็นสันธาน ตามระบบของพระยาอุปกิตศิลปสาร

(7) คำอุทาน เป็นคำบอกเสียงต่างๆ อุทานบอกอาการ เช่น เออ โอ้ย เออ เอ๊ะ ไว้ย นี่ แน่ หนา โอ^๘ อ้อ อู๊ อู๋ ฮือ หนอ แหม ไว้ย โอ้ย ฮือ อุทานเสริมบท เช่น สาด ในเสื้อสาด เต้า ในลูกเต้า ยิงเรือ ใน ผู้หญิงยิงเรือ

5.3.2.3 ประเภททางไวยากรณ์

ประเภททางไวยากรณ์ คือลักษณะทางไวยากรณ์ประเภทต่างๆที่สัมพันธ์กับชนิดของคำ พระยาอุปกิตศิลปสารเรียกประเภททางไวยากรณ์ว่า “ระเบียบของคำ” ซึ่งมี 8 อย่าง ได้แก่ บุรุษ ลิงค์ พจน์ การก มาลา กาล วาจา ราชศัพท์ ที่น่าสังเกตคือ 7 อย่างแรก เป็นเหมือนภาษาอังกฤษ (ดู 5.3.1) แต่ที่น่าสนใจคือ มาลา ตามพระยาอุปกิตมีประเภทย่อยที่เรียกว่า *สภาวมาลา*ซึ่งมีความหมายคล้าย infinitive เช่น นอน ใน นอนนานๆไม่ตี ทำงาน ใน เขามาเพื่อทำงาน และวาทตามพระยาอุปกิตมีประเภทที่เรียกว่า *การิตวาจก* (causative) เช่น เด็กถูกให้นอน การกก็มี*การิตการก* เช่นศิษย์ถูกครูให้อ่านหนังสือ

บุรุษแบ่งเป็น บุรุษที่หนึ่ง คือคำที่ผู้พูดพูดถึงตัวเอง เช่น ข้าพเจ้า กู ผม พี่ น้อง และชื่อตัวเอง บุรุษที่สอง คือคำที่ผู้พูดใช้

^๘ คำว่า โอ พระยาอุปกิตฯจัดให้เป็นบุพพทด้วย เป็นบุพพทประเภทไม่เชื่อมกับคำอื่น แต่ใช้นำหน้าคำอุปสรรคหรือคำร้องเรียก เช่น *ดูกร ข้าแต่ โอ เฮ้ย ฯลฯ*

เรียกผู้ฟัง เช่น *ใต้เท้า ท่าน เอ็ง มึง คุณหลวง เพื่อน บุรุษที่สาม* คือคำที่ผู้พูดอ้างถึง เช่น *เขา มัน คน ช้าง บ้าน*

ลิงค์ แปลว่า เพศ⁹ แบ่งเป็น 4 เพศ ได้แก่ पुलลิงค์ คือ เพศชายเช่น *ราชา พ่อ ปู่ สตรีลิงค์* คือเพศหญิง เช่น *ราชินี แม่ ย่า อลิงค์* คือไม่กำหนดเพศ เช่น *เทวดา คน สัตว์* และ *นปุงสกลิงค์* คือคำไม่มีเพศ เช่น *ดิน น้ำ ลม ไฟ* เป็นต้น¹⁰

พจน์ แปลว่าคำพูด หมายถึงคำที่ใช้ต่างกันตามกำหนดมากน้อย แบ่งเป็น 3 พจน์ ได้แก่ เอกพจน์ คือคำที่มีกำหนดสิ่งเดียว เช่น *คนผู้หนึ่ง สัตว์ตัวเดียว พหูพจน์*คือคำที่มีกำหนดมาก เช่น *คนทั้งสอง สัตว์ทั้งหลาย ของทั้งปวง อพจน์* คือคำที่ไม่กำหนด เช่น *คน สัตว์ สิ่งของ*

การก แปลว่า ผู้กระทำ แบ่งเป็น 5 การก ได้แก่ *กรรตุการก* คือคำที่ทำหน้าที่เป็นผู้กระทำ เช่น *ตาสี ใน ตาสีนอน เขา ใน เขากิน ข้าว กรรมการก* คือคำที่ทำหน้าที่เป็นผู้ถูกกระทำ เช่น *ข้าว ใน เขากิน ข้าว ศิษย์ ใน ศิษย์ถูกตี การิตการก* คือคำที่ทำหน้าที่เป็นผู้รับใช้ เช่น *ศิษย์ ใน ครูยังศิษย์ให้อ่านหนังสือ ศิษย์ถูกให้อ่านหนังสือ วิเศษณการก* คือคำที่ทำหน้าที่คล้ายคำวิเศษณ์ เช่น *ฉันทน์ ใน เสื้อของฉันทน์ เข้าว ใน เขามาเมื่อเข้าว วิกิตการก* คือคำที่ทำหน้าที่แทนการก

⁹ คำว่า "ลิงค์" ในตอนนี้ใช้ตามพระยาอุปกิตศิลปสาร แต่ในตำราเล่มนี้ที่อื่น จะใช้คำว่า "ลิงค์" เท่ากับ gender

¹⁰ อันที่จริงภาษาไทยไม่น่าจะถือว่ามีลิงค์ เพราะเราไม่สามารถทำนายได้เลยว่าคำใดเป็นลิงค์ใด สำหรับภาษาที่มีลิงค์เช่น เยอรมัน หรือฝรั่งเศส เราจะรู้ได้ว่าคำใดเป็นลิงค์ใดโดยดูตัวกำหนด (determiner) ที่ประกอบกับนาม

ข้างหน้า เช่น คำว่า นายอำเภอ ใน ตามีนายอำเภอกินข้าว (นายอำเภอ เป็นวิภัติการก ซึ่งเทียบเท่ากับ noun in apposition ในภาษาอังกฤษ)

มาลา แปลว่าระเบียบ หมายถึงระเบียบของกริยาที่แสดง ออกมาเป็นความหมายต่างๆ แบ่งเป็น 5 มาลา ได้แก่ นิเทศมาลา มี เนื้อความบอกเล่า เช่น เขานอนแล้ว ฝนตกมาก ปรีกัลปมาลา บอก เนื้อความคาดคะเน หรือแบ่งรับแบ่งสู้ เช่น ถ้าฝนตก ฉันจะกลับบ้าน ศักติมาลา บอกเนื้อความเชื่อแน่ เช่น เขาต้องนอน ฝนคงตก อาณัติ มาลา บอกเนื้อความบังคับ หรืออ่อนวอน เช่น แกจงนอน ท่านโปรด ช่วยฉันด้วย สภาวมาลา หมายถึงกริยากลางไม่เป็นรูปประโยค ใช้พูด ลอยๆ เช่น ไปเที่ยวดูละคร เพื่อนั่งเล่น

กาล แปลว่าเวลา หมายถึงกริยาที่ใช้ต่างกันตามเวลา แบ่งเป็นกาลสามัญ 4 กาล ได้แก่ ปรีตยบันกาล คือเวลาเดี๋ยวนั้น เช่น เขากำลังกินข้าว อดีตกาล คือเวลาล่วงแล้ว เช่น เขาได้กินข้าว อนาคต กาล คือเวลาข้างหน้า เช่น เขากำลังกินข้าว อนุดกาล คือเวลาที่ไม่ว่า แน่นอน เช่น คนกินข้าว

กาลสามัญ แต่ละอย่างยังเป็น กาลสมบูรณ์ ได้ จึงมีกาล สมบูรณ์ 4 อย่าง ได้แก่ ปรีตยบันกาลสมบูรณ์ เช่น เขากำลังกินข้าว แล้ว อดีตกาลสมบูรณ์ เช่น เขาได้กินข้าวแล้ว อนาคตกาลสมบูรณ์ เช่น เขากำลังกินข้าวแล้ว และอนุดกาลสมบูรณ์ เช่น เขากินข้าวแล้ว

วาก แปลว่าผู้บอก ในที่นี้หมายถึงกริยาที่บอกประธานว่า เป็นการทำอะไร มี 3 วาก ได้แก่ กรรตุวาก คือกริยาที่บอกว่าประธาน เป็นผู้กระทำ เช่นคนกินข้าว คนให้เด็กกินข้าว กรรมวากกริยาที่บอก ประธานเป็นกรรมการก หรือเป็นผู้ถูกกระทำ เช่น ข้าวถูกคนกิน หนังสือถูกครูให้ศิษย์อ่าน การิตวาก คือกริยาที่บอกประธานเป็นกา ริตการก หรือผู้รับใช้ เช่น ศิษย์ถูกครูให้อ่านหนังสือ

ราชาศัพท์ แปลว่าศัพท์หลวง หมายความว่าคำที่ใช้เกี่ยวข้องกับพระราชชาติ ตลอดจนไปถึงชั้นขุนนาง หัวข้อนี้ พระยาอุปกิตศิลปสาร ให้รายละเอียดมากถึง 30 หน้า ในที่นี้จะไม่ขอล่าถึงเพราะเป็นทำเนียบภาษาเฉพาะในภาษาไทย ควรจะอยู่ในตำราการใช้ภาษา มากกว่าตำราไวยากรณ์

5.3.2.4 วากยสัมพันธ์

ส่วนที่เรียกว่า “วากยสัมพันธ์” เป็นตอนใหญ่ของหนังสือหลักภาษาไทย ของพระยาอุปกิตศิลปสาร ท่านอธิบายว่าวากยสัมพันธ์เป็นส่วนของตำราไวยากรณ์ที่ว่าด้วยความเกี่ยวข้องของคำต่างๆ ในภาษา (อุปกิตศิลปสาร 2480: 191)

เนื้อหาหลักของวากยสัมพันธ์ในตำราไวยากรณ์ดั้งเดิมฉบับนี้ คือ เรื่องของหน่วยต่างๆ เช่น วลี ประโยค หน้าที่ของวลีในประโยค และประโยคชนิดต่างๆ

วลี คือ “คำที่ติดต่อกันตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป ซึ่งมีความหมายติดต่อกันเป็นเรื่องเดียวกัน แต่เป็นส่วนหนึ่งของประโยค และไม่มีเนื้อความครบถ้วน...” แบ่งเป็น นามวลี สรรพนามวลี กริยาวลี วิเศษณ์วลี บุพบทวลี สันธานวลี และอุทานวลี (อุปกิตศิลปสาร 2480: 199–208)

นามวลี ในคำจำกัดความของพระยาอุปกิตศิลปสาร หมายถึงกลุ่มคำหลายประเภท เช่น *ไก่แจ้ นกเขา* (ซึ่งน่าจะจัดเป็นคำประสมมากกว่า) *นายยง นางสาวละอ อ้าเออบางรัก* (ซึ่งน่าจะถือว่าเป็น 1 คำเพราะเป็นชื่อเฉพาะ) *รูปเดียว รูปที่หนึ่ง ผู้ทำความดี การกินข้าวจู้ ชาวเมืองระยอง*

สรรพนามวลี เช่น *ข้า เบื้องยุคลบาท ข้าพระบาทบุคคล*

กริยาวลี ตามคำจำกัดความของพระยาอุปกิตศิลปสาร มีหลายประเภท ตัวอย่างเช่น คงกิน อย่ากิน จงกิน ต้องกิน ถูกตี ให้ตี (ซึ่งเป็นกริยาช่วย + กริยาแท้) นักร้องเพลง อุตส่าห์เดิน (เท่ากับ “กริยาเรียง”) ถึงแก่กรรมวิบากบันดาล ลีนพระชนมายุสังขาร (ขยายออกจากราชาศัพท์) ทำงานหนัก เป็นหนังหน้าไฟ ฯลฯ

วิเศษณ์วลี คือวลีที่มีคำวิเศษณ์นำหน้า เช่น คำตัวเอนใน คนโง่บ๊องทำงานไม่ดี คนตาบอดทั้งสองข้างไปไหนไม่สะดวก (ขยายนาม) เขากินข้าวจุเหลือประมาณ เขามาสายสามนาที่ เขาพูดดั่งลั่นไปทั้งบ้าน (ขยายกริยา)

บุพบทวลี ได้แก่วลีที่มีคำบุพบทนำอยู่ข้างหน้า เช่น ข้าแต่สมาชิกทั้งหลาย ในบ้าน ของฉัน เพื่อชมเล่น สำหรับดูเล่น

สันธานวลี หมายถึงคำสันธานที่คำประกอบให้ยืดยาวออกไป แต่ไม่ใช่คำประสม เช่น ถึงกระนั้นก็ดี แต่กระนั้นก็ดี แต่จะอย่างไรก็ตาม ฉะนั้น....จึง ถึง....ก็ตาม....ก็

อุทานวลี หมายถึงคำอุทานที่มีคำอื่นประกอบทำให้ยืดยาวออกไป เช่น โอ้ ออกเอ๋ย! โอ๊ย ตายแล้ว! หรืออุทานเสริมบท เช่น ไร้ทาน ใน แม่หม้ายไร้ทาน เป็นต้น

ส่วนเหนือ วลี ขึ้นไปคือ **ประโยค** เป็นที่สังเกตได้ว่า คำว่า “ประโยค” ในตำราของพระยาอุปกิตศิลปสาร ใช้แทนทั้ง clause และ sentence

พระยาอุปกิตศิลปสาร จำแนกประโยคออกเป็น 3 ประเภทตามความซับซ้อนได้แก่

(1) เอกรรณประโยค เช่น เราจะไป ฉันทิวข้าว

- (2) **อเนกสรรประโยค** มี 2 ชนิด ได้แก่ อเนกสรร
ประโยคธรรมดา เช่น *เจ้าจะไม่ไปหรือจะไป* และ
อเนกสรรประโยครวม เช่น *เจ้าจะไม่ไปหรือ*
- (3) **สังกรประโยค** แปลว่าประโยคแต่ง ประโยค
ปรุ้ง จะต้องมี **मुख्यประโยค** และ **อนุประโยค** मुखย
ประโยค คือประโยคหลัก (main clause) อนุ
ประโยค คือประโยครอง หรือประโยคขยาย
(subordinate clause)

อนุประโยคแบ่งประเภทตามหน้าที่ และความหมายของ
สันธานเป็น 3 ประเภท ได้แก่ นามานุประโยค วิเศษณานุประโยค และ
คุณานุประโยค

นามานุประโยค คืออนุประโยคที่ใช้แทนนาม เช่น คำตัวเอน
ใน *ฉันไม่ชอบที่เธอทำเช่นนี้ ห้ามคนเดิน* ฉันไม่ชอบให้เขาตาย ฉัน
ไม่รู้ว่านายมีตาย ข้อสังเกตคือ นามานุประโยค มักเชื่อมด้วย *ให้* *ว่า*
ที่ว่า คือ

คุณานุประโยค คืออนุประโยคที่ทำหน้าที่แทนบทวิเศษณ์
สำหรับประกอบนามหรือสรรพนามที่มีอยู่ในमुख्यประโยคอีกทีหนึ่ง
คุณานุประโยคมี *ที่* *ซึ่ง* *อัน* เป็นบทเชื่อม เช่นคำตัวเอนใน *คนที่มาหา*
ฉัน *ม้าตัวที่ท่านชอบ* *การอันเหลวไหล*

วิเศษณานุประโยค คืออนุประโยคที่ทำหน้าที่เป็นวิเศษณ์
สำหรับประกอบกริยา หรือคำวิเศษณ์ด้วยกัน เช่นคำตัวเอน *ฉันมาเมื่อ*
เธอหลับ *เขาพูดเร็วจนฉันฟังไม่ทัน* *ยุ่งชุมเพราะน้ำเมา*

นอกจากชนิดของประโยคที่กล่าวโดยสังเขปข้างต้น พระยา
อุปกิตยังกล่าวถึงประโยคระคน ที่หมายถึงประโยคที่ซับซ้อนมาก ๆ ซึ่ง
มีสังกรประโยคซ้อนกันมากกว่าหนึ่ง หรืออเนกสรรประโยคซ้อนกัน

มากกว่าหนึ่ง หรือสังกรประโยคซ้อนในอเนกสรรประโยค หรือตรงข้าม เช่น ตาและยายทำนา แต่ลูกและหลานทำสวน (อเนกสรรประโยค 2 ประโยค) เขาป่วยจนเรตกใจบ่อยๆ จึงควรให้หมอดูแลเขา (สังกรประโยคซ้อนในอเนกสรรประโยค) ตาสีเป็นคนขี้เหนียว เพราะฉะนั้นมิตรและญาติเขาจึงไม่คบแก (อเนกสรรประโยคซ้อนในสังกรประโยค) เป็นต้น

ตำราไวยากรณ์ หลักภาษาไทย ของพระยาอุปกิตศิลปสารจบลงด้วยตอนที่เรียกว่า ฉันทลักษณ์ ซึ่งว่าด้วยระเบียบวิธีการแต่งร้อยกรองชนิดต่างๆ ในไวยากรณ์สมัยหลังไวยากรณ์ดั้งเดิมจะตัดส่วนนี้ออกเพราะถือว่าไม่ใช่เรื่องของไวยากรณ์ ในที่นี้จะไม่กล่าวถึงฉันทลักษณ์ด้วยเหตุผลเดียวกัน

5.3.2.5 การวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์

ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ไวยากรณ์ดั้งเดิมไม่มีรูปแบบของการวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์ที่ตายตัวหรือเป็นเอกลักษณ์อย่างเช่น ไวยากรณ์ยุคหลังๆ เช่นไวยากรณ์ปริวรรต ไวยากรณ์การก ไวยากรณ์ศัพท์การก ฯลฯ ไวยากรณ์ของพระยาอุปกิตศิลปสาร นอกจากจะอธิบายรายละเอียดของหน่วยต่างๆ ในภาษาไทยแล้ว ยังแสดงวิธีการวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์ซึ่งท่านเรียกว่า การบอกสัมพันธ์ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า parsing หมายถึงการชี้หรือระบุให้เห็นว่าคำในประโยคสัมพันธ์กันอย่างไร ไม่มีหลักตายตัวที่ระบุไว้ในที่ใดว่าการบอกสัมพันธ์จะต้องแสดงในรูปใด เพราะไวยากรณ์ดั้งเดิมไม่เน้นรูปแบบ (formal) อาจทำโดยพรรณนาเป็นคำพูดว่าอะไรสัมพันธ์กับอะไร หรืออาจใช้แผนผังอะไรระกอบก็ได้ พระยาอุปกิตศิลปสารใช้ตารางบอกสัมพันธ์ ดังตัวอย่างข้างล่างนี้

ตารางที่ 5.4 การบอกสัมพันธ์ประโยค

- ประโยค 1) ใครมา 2) นายแดงเพื่อนคุณ (มา) ขอรับ
 3) ไฟไหม้บ้าน 4) ที่ท่านทำเช่นนั้นมันไม่เหมาะ
 5) คนที่ดูหมิ่นผู้อื่นเสมอนั้นจะรู้ว่าตัวผิด เมื่อตัวถูกเขาดูหมิ่น

ประโยค	ชนิดประโยค	บทเชื่อม	ภาคประธาน		ภาคแสดง				หมายเหตุ	
			ประธาน	ขยายประธาน	บทกริยา	ขยายกริยา	บทกรรม	ขยายกรรม		
1)	เอก.		ใคร	--	มา	--	--	--		
2)	เอก.		นายแดง	เพื่อนคุณ	(มา)	ขอรับ	--	--	1.นามวลี บทประธาน 2.นามวลี วิภัติการก	
3)	เอก.		ไฟ	--	ไหม้	--	บ้าน	--		
4)	สังกร -มุขย	ที่3	(ท่านทำ เช่นนั้น)	มัน	เหมาะ	ไม่	--	--	3.บทเชื่อม นามานู. 4.วิภัติการก ขยาย	
5)	-นามานู สังกร -มุขย	ท่าน	คน	(ที่ดูหมิ่น ผู้อื่น เสมอนั้น)	ทำ	จะรู้	มัก(เมื่อ ตัวถูกเขา ดูหมิ่น)	ว่าตัวผิด	--	เป็นประโยค ประธาน
	-คุณานู (ที่) 5	ที่ 5	ที่ 5		ดูหมิ่น	เสมอ	ผู้อื่น	--	--	5.เป็นบทเชื่อม และประธาน แต่ง "คน"
	-นามานู ว่า	ตัว	ตัว		ผิด	--	--	--	--	ประโยคกรรม ของกริยา "จะรู้"
	-วิเศษณ์ เมื่อ	ตัว	ตัว		ถูกดูหมิ่น	เขา	--	--	--	ขยายกริยา จะรู้ บอกกาล

(ดัดแปลงจากอุปกิตติลปสาร 2480: 232, 234, 270,271)

5.4 สรุปลักษณะเด่นของไวยากรณ์ดั้งเดิม

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดเราสามารถสรุปลักษณะเด่นของไวยากรณ์ดั้งเดิมได้ดังนี้

- (1) ไวยากรณ์ดั้งเดิม เป็นไวยากรณ์ที่มีรากฐานอยู่บนกฎที่ยึดถือกันมาเป็นประเพณี กำเนิดมาจากไวยากรณ์กรีกและละติน
- (2) ไวยากรณ์ดั้งเดิมเป็นไวยากรณ์บังคับ (prescriptive) มีความเข้มงวด ความศักดิ์สิทธิ์ เพราะมีจุดยืนที่ว่าไวยากรณ์ต้องทำหน้าที่ชี้ให้ผู้ใช้ภาษาเห็นแต่สิ่งที่ถูกต้อง หรือมาตรฐาน เพื่อให้สังคมยึดถือ ปฏิบัติตาม และแก้ไข หรือลบล้างลักษณะที่ไม่ถูกต้องในภาษาให้หมดไป ถึงแม้จะเป็นรูปแบบที่ใช้กันทั่วไปก็ตาม
- (3) ไวยากรณ์ดั้งเดิมเน้นภาษาเขียน เพราะในสมัยแรกเริ่มนักไวยากรณ์วิเคราะห์แต่ภาษาเขียน ภาษาพูดนอกจากจะไม่ได้ได้รับความสนใจแล้วยังถือว่าเป็นรูปแบบที่วิบัติอีกด้วย
- (4) ไวยากรณ์ดั้งเดิมใช้หลักตรรกวิทยาในการตัดสินว่ารูปแบบใดถูกหรือผิด ไม่ได้ตัดสินจากความรู้ของเจ้าของภาษา หรือรูปแบบที่ปรากฏในการใช้ในชีวิตประจำวัน
- (5) เนื้อหาของไวยากรณ์ดั้งเดิม เน้นเรื่องชนิดของคำ และประเภททางไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับคำ จึงมีการเน้นระบบวิภัติปัจจัย เพราะเป็นลักษณะของภาษาอินโดยูโรเปียน ซึ่งเป็นภาษาที่ให้กำเนิดไวยากรณ์ดั้งเดิม ภาษาที่ไม่มีวิภัติปัจจัยไม่ได้รับความสนใจ

- (6) ไวยากรณ์ดั้งเดิมไม่มีเกณฑ์ที่เป็นระบบในการจำแนกหน่วยต่างๆ เช่นเรื่องชนิดของคำมักใช้เกณฑ์ความหมาย และหน้าที่ แต่ไม่มีความเป็นวัตถุวิสัย ทำให้เกิดการซ้อนเกิน หรือความลักลั่นในการจำแนก
- (7) ไวยากรณ์ดั้งเดิมไม่มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ในการวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์ ไม่มีแนวทางการวิเคราะห์ที่เห็นได้ชัด เพราะจุดประสงค์คือการชี้บอกว่าอะไรถูกหรือผิด มิใช่เพื่อให้ข้อสรุปเกี่ยวกับภาษาที่ใช้จริงๆ

แบบฝึกหัด (บทที่ 5)

1. จงค้นตำราไวยากรณ์ดั้งเดิมภาษาใดก็ได้ 1 เล่ม แล้วหาข้อความหรือตัวอย่างที่ขัดแย้งกับรูปแบบของภาษาที่ใช้จริงและเป็นที่ยอมรับว่าถูกไวยากรณ์ในปัจจุบัน
2. จงค้นตำราไวยากรณ์ละติน บาลี หรือสันสกฤต แล้วยกตัวอย่างการจำแนกประเภทชนิดของคำ และการกระจายคำตามประเภททางไวยากรณ์ต่างๆ
3. จงกระจายกริยาต่อไปนี้ตามตำราไวยากรณ์ดั้งเดิม to drive, to consider, ทำงาน
4. จงบอกสัมพันธ์ประโยค ในประโยคต่อไปนี้
 - (1) ในโลกยุคข้อมูลข่าวสาร คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้
 - (2) ในอดีต เกือบทุกบ้านจะต้องมีโอ่งน้ำไว้ใช้ แต่ปัจจุบันไม่มีเลย

- (3) แมลงวันผลไม้เป็นแมลงศัตรูพืชที่สำคัญชนิดหนึ่งของผลไม้แทบทุกชนิด รวมทั้งไม้ป่าหลายชนิด
- (4) เรื่องนี้เกิดขึ้นหลายปีแล้ว แต่ยังไม่จบเพราะบันทึกไว้
- (5) เงินทองสามารถซื้อความสะดวกสบายได้ แต่เงินทองไม่สามารถซื้อความรัก ซื้อความอบอุ่นให้แก่ลูกได้
- (6) ที่ผมกล่าวเช่นนั้นไม่ใช่เพื่อปกป้องตนเองหรือคนต่างจังหวัดอื่นๆที่อยู่ในกรุงเทพฯ
- (7) In 1936 things were far different from the way they are today, especially in terms of financial matters.
- (8) Dad stands still for a moment, then slowly sits down, looking sullen still.
- (9) I used to think that all small towns were alike.
- (10) There were some wonderful people outside of the political parties who set up an organization called Justice in Transition.

6

ไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar)

6.1 คำนำ

ไวยากรณ์โครงสร้าง เป็นทฤษฎีไวยากรณ์ที่พัฒนาขึ้นราวต้นศตวรรษที่ 20 พร้อมกับที่การศึกษาภาษาเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งต่อมา กลายเป็นศาสตร์ใหม่ชื่อ *ภาษาศาสตร์* ได้กำเนิดขึ้น ไวยากรณ์ดั้งเดิม ได้มีอิทธิพลในการวิเคราะห์ หรือการเรียนการสอนภาษา อยู่หลายศตวรรษและได้แพร่กระจายมีอิทธิพลไปแทบทั่วโลก ไวยากรณ์โครงสร้าง เน้นการวิเคราะห์ภาษาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เน้นภาษาพูด เน้นรูปของภาษามากกว่าความหมาย สิ่งที่สำคัญที่สุดในไวยากรณ์โครงสร้างก็คือ *โครงสร้าง* ซึ่งหมายถึงวิธีที่ส่วนต่างๆ รวมกันเป็นหน่วยสร้าง หรือการที่หน่วยเล็กรวมตัวกันเป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้น ดังนั้นไวยากรณ์โครงสร้างจึงเน้น *ชั้น* (layer) หรือ *ระดับ* (level) ของหน่วยต่างๆ เช่น หน่วยเสียง หน่วยคำ คำ วลี และประโยค (เรียงจากเล็กไปหาใหญ่ หรือต่ำไปหาสูง)

วจินตน์ ภาณุพงศ์อธิบายแนวคิดของไวยากรณ์โครงสร้างไว้ดังนี้

นักภาษาศาสตร์โครงสร้าง นับเป็นนักภาษาศาสตร์กลุ่มแรกที่จะพยายามจะศึกษาภาษาตามแนววิทยาศาสตร์ กล่าวคือ สนใจศึกษาภาษาพูด ซึ่งคนในสมัยปัจจุบันใช้กันอยู่ โดยการฟังแล้วจดบันทึกไว้ หรือบันทึกเสียงไว้ด้วยเครื่องบันทึกเสียง แล้วนำมาเป็นข้อมูลเพื่อศึกษาวิเคราะห์ต่อไป ในการศึกษาวิเคราะห์ ก็พยายามพิจารณาลักษณะที่เราสามารถจะสังเกตโดยตรงได้ นั่นคือพิจารณารูปภาษา (form) ซึ่งได้แก่เรื่องรูปลักษณะ ตำแหน่ง และหน้าที่ของเสียง พยางค์ หน่วยคำ คำ วลี อนุพยางค์ และประโยคในภาษา ส่วนเรื่องความหมายนั้น ถือว่าเรายังศึกษาโดยตรงไม่ได้ และเรายังไม่มีความรู้เพียงพอ จึงยังไม่ควรจะนำมาเป็นหลักในการพิจารณาวิเคราะห์ภาษา

(วิจิตร ภาณุพงศ์ 2532: 111)

นักภาษาศาสตร์โครงสร้าง มุ่งที่จะศึกษาถึงรูปแบบ ซึ่งหมายถึงลักษณะที่ปรากฏซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างสม่ำเสมอในภาษา และศึกษาถึงส่วน (ประกอบ) ที่สำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยที่สำคัญของภาษา และหน่วยที่เป็นส่วน (ประกอบ) ที่สำคัญนี้ เรียกว่า หน่วยโครงสร้าง เพราะหน่วยโครงสร้างนี้เองที่จะมาประกอบกันเข้าเป็นโครงสร้างอีกทีหนึ่ง

(วิจิตร 2532: 111-112)

ไวยากรณ์โครงสร้าง มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนภาษา มาก ดังจะเห็นได้จากแนวการสอนแบบฝึกรูปแบบ (pattern drill) และฝึกโดยใช้คำแทนที่ในรูปโครงสร้างแบบต่างๆ (substitution drill)

รวมทั้งการฝึกการออกเสียงและการใช้ภาษาพูดแบบเป็นธรรมชาติ ซึ่งไม่ปรากฏในแนวการสอนตามไวยากรณ์ดั้งเดิม

ในบทนี้ ผู้เขียนจะอธิบายลักษณะของไวยากรณ์โครงสร้าง โดยจะยกไวยากรณ์โครงสร้างของ 2 ภาษาเป็นแบบอย่าง ได้แก่ ไวยากรณ์โครงสร้างภาษาอังกฤษของชาร์ลส์ ซี ฟรีส (Charles C. Fries) และ ดับเบิลยู เนลสัน ฟรานซิส (W. Nelson Francis) และ ไวยากรณ์โครงสร้างภาษาไทยของวิจินตัน ภาณุพงศ์ แต่ก่อนอื่นจะกล่าวถึงกำเนิดและพัฒนาการของไวยากรณ์โครงสร้างก่อน

6.2 กำเนิดและพัฒนาการของไวยากรณ์โครงสร้าง

อาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้างพัฒนามาจากแนวคิดโครงสร้างนิยม (structuralism) ซึ่งหมายถึง "วิธีคิดเกี่ยวกับโลกในแง่ที่มีจุดเด่นที่การรับรู้และการพรรณนาโครงสร้าง" (a way of thinking about the world which is predominantly concerned with the perception and description of structures...) (Hawkes 1977:17)

สำหรับคำว่า โครงสร้าง (structure) นั้น จอง เพียเจต์ (Jean Piaget 1971: 5-16 อ้างใน Hawkes 1977: 16-17) อธิบายว่า เราสามารถเห็นโครงสร้างได้ในการจัดเรียงสรรพสิ่งต่างๆ (an arrangement of entities) ซึ่งจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการนี้

- (1) ความมีภาพรวม (wholeness)
- (2) ความ परिवรรต (transformation)
- (3) ความมีกฎเกณฑ์ในตัวเอง (self-regulation)

ความมีภาพรวม หมายถึงการมีความเกี่ยวโยงภายในของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โครงสร้างต้องมีสิ่งนี้ ส่วนประกอบทั้งหลายมิได้อยู่ตามลำพังแต่สัมพันธ์กัน และทำให้เกิดภาพรวมขึ้น ซึ่งต้องมีคุณสมบัติใหญ่กว่าแต่ละส่วนประกอบในโครงสร้างนั้น

โครงสร้างไม่ใช่สิ่งอยู่นิ่ง (static) คือต้องมี **ความปรวิวรรต** กฎเกณฑ์ภายในโครงสร้างสามารถทำให้เกิดรูปแบบใหม่ๆ ได้ ยกตัวอย่างเช่น ภาษา ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานของมนุษย์ (a basic human structure) สามารถปรวิวรรตประโยคพื้นฐานเป็นถ้อยคำหลากหลายได้มากมาย ภายในขอบเขตของโครงสร้างภาษานั้น

และ ประการสุดท้าย โครงสร้างเป็นสิ่งที่มี **กฎเกณฑ์ภายในตัวเอง** กล่าวคือไม่ต้องอ้างถึงสิ่งใดภายนอกตนเองเพื่อยืนยันความถูกต้องของกระบวนการปรวิวรรต (... it makes no appeals beyond itself in order to validate its transformational procedures....) ยกตัวอย่าง ภาษาไม่จำเป็นต้องอ้างถึง "ความเป็นจริง" ในการสร้างคำ แต่จะใช้กฎในภาษาเอง (A language... does not construct its formations of words by reference to the patterns of 'reality', but on the basis of its own internal and self-sufficient rules.) คำว่า dog ทำหน้าที่ในโครงสร้างภาษาอังกฤษ โดยไม่ต้องอาศัยความจริงที่ว่าสัตว์ 4 เท้าที่เห่าได้นั้นมีอยู่จริงๆหรือไม่ เรามองคำนี้ว่าเป็น "คำนาม" ไม่ใช่เป็น "สัตว์" ชนิดหนึ่ง

เชื่อกันว่าทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้างในอเมริกาพัฒนามาจากแนวคิดของเลียวนาร์ด บลูมฟิลด์ (Bloomfield 1933) บลูมฟิลด์ริเริ่มการให้ความสำคัญแก่ภาษาพูด และระบบเสียง ในหนังสือของเขาเรื่อง Language เขาเน้นเรื่อง phoneme (หน่วยเสียง) เป็นพิเศษโดย

พูดถึงอย่างละเอียดมาก นอกจากนั้นเขายังเน้นรูป (form) มาก ดังจะเห็นได้ในบทที่ว่าด้วย Grammatical forms (รูปทางไวยากรณ์) ซึ่งเขาพูดถึง morpheme (หน่วยคำ), free forms (รูปอิสระ), และ grammar (ไวยากรณ์) ซึ่งหมายถึงการเรียงรูปในภาษาเพื่อให้ความหมาย (meaningful arrangements of forms in a language)

เมื่อพิจารณาบทที่ว่าด้วย รูปทางไวยากรณ์ ของบลูมฟิลด์ เราสามารถเข้าใจหลักการของภาษาศาสตร์โครงสร้างได้ เช่นจากการแบ่งประเภทของ รูปทางไวยากรณ์ ออกเป็น 3 ชนิดดังนี้

1. อยู่ลำพังได้ เช่น John, ran, away
2. เป็นส่วนประกอบของรูปซับซ้อน เช่น Poor John กับ ran away เป็นส่วนประกอบของหน่วยสร้าง Poor John ran away
3. แทนที่ได้ กล่าวคือรูปใดก็ตามจะสามารถแทนที่สมาชิกอื่นในหมวดเดียวกันได้ เช่น ประโยคในข้อสองเราอาจแทนที่ John ด้วย Mary ได้

นอกจากนั้น บลูมฟิลด์ ยังแสดงให้เห็นลักษณะสำคัญของโครงสร้างอีกประการ คือระดับของหน่วยต่างๆจากเล็กไปหาใหญ่ และการแยกความหมายออกจากรูป เช่น *phoneme*, *taxeme*, *glosseme*, *morpheme*, *tagmeme* เป็นหน่วยในด้านศัพท์และไวยากรณ์ ส่วนในด้านความหมายก็มีเช่น *noeme*, *sememe* และ *episememe* ซึ่งเป็นหน่วยความหมายของ *glosseme*, *morpheme*, และ *tagmeme* ตามลำดับ

คุณสมบัติอีกประการของไวยากรณ์โครงสร้างคือ *การวิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์* ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ทำให้ไวยากรณ์โครงสร้างมอง

ภาษาอย่างเป็นวัตฤสัย ไม่ใช่แบบอุดมคติ ดังนั้นทัศนะเรื่องความถูกผิดในภาษาของนักไวยากรณ์โครงสร้างจึงต่างจากไวยากรณ์ดั้งเดิม อันที่จริงการมองภาษาเชิงวิทยาศาสตร์ และการไม่ตัดสินความถูกผิดในภาษา ซึ่งตรงข้ามกับไวยากรณ์ดั้งเดิม ปรากฏให้เห็นก่อนกำเนิดภาษาศาสตร์เสียอีก เช่นในคำกล่าวของออตโต เจสเปอร์สัน (Otto Jespersen) และ เฮนรี สวีท (Henry Sweet) แม้ว่าตำราไวยากรณ์ของทั้งสองท่านนี้ยังใช้แนวไวยากรณ์ดั้งเดิมอย่างมาก แต่มุมมองและจุดมุ่งหมายของผู้เขียนทั้งสองท่านนี้ได้เบี่ยงเบนออกจากไวยากรณ์ดั้งเดิมแล้ว ดังนั้น ช่วงเวลาของนักภาษาศาสตร์ทั้งสองท่านนี้ ถือได้ว่าช่วงเป็นรอยต่อของไวยากรณ์ดั้งเดิมกับไวยากรณ์โครงสร้างที่เดียว

เฮนรี สวีทกล่าวว่า

In considering the use of grammar as a corrective of what are called 'ungrammatical' expressions, it must be borne in mind that the rules of grammar have no value except as statements of facts: whatever is in general use in a language is for that very reason grammatically correct.

ในการใช้ไวยากรณ์เพื่อให้เป็นเครื่องมือแก้ไขสิ่งที่เรียกกันว่าคำพูดที่ "ผิดไวยากรณ์" เราจะต้องตระหนักในใจเสมอว่า กฎไวยากรณ์นั้นไม่มีคุณค่าอะไร นอกจากเป็นการกล่าวข้อเท็จจริง: อะไรก็ตามที่ใช้ได้ทั่วไปในภาษา นั้นแหละเป็นสิ่งที่ถูกต้องทางไวยากรณ์

(Sweet 1891: 5 cited in Fries 1940: 4)

ออตโต เจสเปอร์สัน กล่าวไว้ดังนี้

It has been my endeavor in this work to represent English Grammar not as a set of stiff dogmatic precepts, according to which some things are correct and others absolutely wrong, but as something living and developing under continual fluctuations and undulations, something that is founded on the past and prepares the way for the future, something that is not always consistent or perfect, but progressing and perfectible--in one word, human.

ในผลงานนี้ ข้าพเจ้าได้พยายามที่จะเขียนไวยากรณ์อังกฤษ ที่ไม่เป็นข้อบังคับที่แข็งทื่อและตื้อตึง ซึ่งกำหนดว่าสิ่งนี้ถูก สิ่งนั้นผิดแน่นอน แต่จะเป็นไวยากรณ์ที่มีชีวิตและพัฒนาอยู่ตลอดเวลาภายใต้ความขึ้นลงและความผันแปรดุจคลื่น เป็นไวยากรณ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอดีต แต่ปูทางไปสู่อนาคต เป็นไวยากรณ์ที่ไม่ต้องสม่าเสมอ หรือสมบูรณ์แบบเสมอไป แต่ก้าวไปข้างหน้าและสามารถพัฒนาไปสู่ความสมบูรณ์แบบได้--พูดสั้น ๆ ก็คือเป็นเหมือนมนุษย์นั่นเอง

(Jespersen 1909: preface, cited in Fries 1940: 4)

ความคิดเรื่องการมองภาษาแบบวิทยาศาสตร์ได้รับการตอกย้ำ และแสดงออกอย่างชัดเจนในหนังสือของฟรีสดังนี้

The grammar of a language is not a list of rules imposed upon its speakers by scholastic authorities, but is a scientific record of the actual phenomena of that language, written and spoken. If any community

habitually uses certain forms of speech, these forms are part of the grammar of the speech of that community.

ไวยากรณ์ของภาษาใดก็ตาม ไม่ใช่กฎที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ทางวิชาการกำหนดให้ใช้ แต่ไวยากรณ์คือบันทึกเชิงวิทยาศาสตร์ของปรากฏการณ์จริงในภาษา ทั้งภาษาพูดและเขียน เมื่อชุมชนภาษาใดก็ตามใช้รูปแบบภาษาบางรูปเป็นนิสัย รูปเหล่านั้นก็เป็นส่วนของไวยากรณ์ของชุมชนภาษานั้น

(Grattan and Gurrey 1925: 25 cited in Fries 1940: 4)

A grammar book does not attempt to teach people how they ought to speak, but on the contrary, unless it is a very bad or a very old work, it merely states how, as a matter of fact, certain people do speak at the time at which it is written.

ตำราไวยากรณ์ ไม่ใช่ตำราที่พยายามสอน ว่าคนเราควรพูดอย่างไร แต่ตรงกันข้าม (ยกเว้นแต่จะเป็นหนังสือที่เลวหรือเก่ามาก ๆ) ควรจะเป็นตำราที่เพียงแต่เสนอข้อเท็จจริงว่าคนเหล่านั้นพูดจริง ๆ ใด ๆ ในเวลาที่เขียนหนังสือเล่มนั้น

(Wyld 1925: 12 cited in Fries 1940: 4-5)

All considerations of an *absolute* "correctness" in accord with the conventional rules of grammar or the dicta of handbooks must be set aside, because these rules or these dicta very frequently do not represent the actual practice of "standard" English but prescribe forms which have little currency outside the English classroom. We

assume, therefore, that there can be no "correctness" apart from usage and that the *true* forms of "standard" English are those that are actually used in that particular dialect. Deviations from these usages are "incorrect" only when used in the dialect to which they do not belong...."

การยึดถือความถูกต้องสมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์ดั้งเดิม หรือ ข้อบังคับตามหนังสือคู่มือต่างๆ ต้องยกเลิกไปเสีย เพราะว่ กฎเกณฑ์เหล่านี้บ่อยครั้งที่เดิยวมิได้เป็นตัวแทนการใช้ ภาษาอังกฤษมาตรฐานจริงๆ แต่เป็นกฎที่บังคับให้ใช้ภาษาที่ นอกห้องเรียนแล้วมีผู้ใช้น้อยมาก ดังนั้นเราจึงถือว่า ไม่มี ความถูกต้องนอกเหนือจากการใช้ภาษาจริงๆ และรูปแบบที่ แท้จริงของภาษาอังกฤษมาตรฐานคือรูปแบบที่ใช้จริงๆ ใน ภาษานี้ การเบี่ยงเบนจากรูปแบบดังกล่าวจะถือว่าไม่ถูกต้อง ก็ต่อเมื่อใช้ในภาษาย่อยอื่น ๆ เท่านั้น

(Fries 1940: 15)

6.3 ไวยากรณ์โครงสร้างภาษาอังกฤษ

6.3.1 ความเป็นวิทยาศาสตร์

ผลงาน ที่ถือได้ว่าเป็นแม่แบบของไวยากรณ์โครงสร้าง ภาษาอังกฤษ ได้แก่หนังสือเรื่อง *The Structure of English* เขียนโดย Charles Carpenter Fries (1952) และเรื่อง *The Structure of American English* เขียนโดย W. Nelson Francis (1958)

ในคำนำของหนังสือของฟรีส เขากล่าวไว้ชัดเจนว่าไวยากรณ์ที่เขาใช้ต่างจากไวยากรณ์ดั้งเดิม ดังนี้

The linguistic approach adopted here will differ, therefore, from that made familiar by the common school grammars, for it is an attempt to apply more fully, in this study of sentence structure, some of the principles underlying the modern scientific study of language.

แนวภาษาศาสตร์ที่ใช้ในที่นี้จะต่างจากไวยากรณ์ที่ใช้กันทั่วไปในโรงเรียนขณะนี้ เนื่องจากผู้เขียนพยายามที่จะประยุกต์ใช้หลักการศึกษารายวิชาแนววิทยาศาสตร์สมัยใหม่กับโครงสร้างประโยค

(Fries 1952: 2)

เช่นเดียวกับฟรีส ฟรานซิสก็เน้นว่าภาษาศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเขา ดังนี้

Since linguistics is a very active science just now, it is constantly engaged in revising and overhauling all parts of its methods, findings, and generalizations. In fact, so rapidly is it moving that parts of this book may well be out of date by the time it is printed. This would also be true of a textbook in physics, chemistry, or, indeed, any other active science.

ในเมื่อภาษาศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์ที่ว่องไวมากขณะนี้ มันจึงกำลังเกี่ยวพันอยู่กับการทบทวน การยกเครื่องชิ้นส่วนของ

วิธีการ สิ่งที่ค้นพบ และข้อสรุปรวบรวมความ อันที่จริงภาษาศาสตร์กำลังเคลื่อนที่ไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วมากจนหนังสือเล่มนี้คงจะล้าสมัยทันทีที่พิมพ์เสร็จ ความจริงข้อนี้ก็เกิดกับตำราทางฟิสิกส์ เคมี หรือวิทยาศาสตร์ที่ວ່งไวสาขาอื่น ๆ ด้วย

(Francis 1958: 16)

ฟรานซิสให้คำจำกัดความภาษาศาสตร์โครงสร้างไว้ดังนี้

Structural linguistics-- the kind of linguistics which is primarily interested in discovering and describing as concisely and accurately as possible the interrelationships and patterns which make up the intricate structures of languages.

ภาษาศาสตร์โครงสร้าง คือภาษาศาสตร์ที่ให้ความสนใจเป็นอันดับแรกกับการค้นพบและพรรณนาความสัมพันธ์และรูปแบบทั้งหลายที่ประกอบกันเป็นโครงสร้างที่ซับซ้อนของภาษาต่างๆ การพรรณนาต้องทำอย่างกระชับและถูกต้องมากที่สุด

(Francis 1958: 26)

ฟรานซิสแบ่งภาษาศาสตร์โครงสร้างออกเป็น 4 แขนง คือ Phonetics (สัทศาสตร์), Phonemics (ศาสตร์หน่วยเสียง), Morphemics (ศาสตร์หน่วยคำ) และ Grammar (ไวยากรณ์) Grammar แบ่งเป็น Morphology (วิทยาหน่วยคำ) และ Syntax (วากยสัมพันธ์) (Francis 1958: 41)

6.3.2 การเน้นภาษาพูด

ไวยากรณ์โครงสร้างเน้นภาษาพูด ดังจะเห็นได้จากคำจำกัดความ "ภาษา" ของฟรานซิส ที่ว่า "A language is an arbitrary system of articulated **sounds** made use of by a group of humans as a means of carrying on the affairs of their society." (ภาษาคือระบบสมมติที่ประกอบด้วยเสียงที่เปล่งโดยมนุษย์เพื่อใช้เป็นสื่อสำหรับดำเนินกิจกรรมต่างๆในสังคม) (Francis 1958: 13)

ในการวิเคราะห์ นักไวยากรณ์โครงสร้างใช้ **หน่วยถ้อยคำ** (utterance unit) เป็นหลักในการวิเคราะห์ แทนที่จะใช้ประโยคเหมือนไวยากรณ์ดั้งเดิม ฟรีส (Fries 1952: 23) ให้เหตุผลว่าหน่วยถ้อยคำเหมาะกว่าประโยค เพราะข้อมูลของฟรีสมาจากภาษาพูดทั้งหมด บางหน่วยอาจไม่มีกริยา ซึ่งถือเป็นประโยคไม่ได้ แต่เป็นหน่วยถ้อยคำได้เพราะสื่อความได้สมบูรณ์ ฟรีสให้คำจำกัดความ **หน่วยถ้อยคำ** (utterance unit) ดังนี้

...**utterance unit** will mean any stretch of speech by one person before which there was silence on his part and after which there was silence on his part. Utterance units are thus those chunks of talk that are marked off by a shift of a speaker."

หน่วยถ้อยคำ หมายความว่าถึงส่วนของภาษาพูดโดยใครก็ตามที่ข้างหน้าเป็นการหยุดเจียบ และข้างหลังก็เป็นการหยุดเจียบ (คืออยู่ระหว่างการหยุดเจียบ 2 ครั้งนั่นเอง) หน่วยถ้อยคำก็คือส่วนของการพูดที่บ่งชี้ขอบเขตได้จากการเปลี่ยนผู้พูด

(Fries 1952: 23)

ฟรีสอธิบายว่า *ถ้อยคำที่เล็กสุดและอยู่ลำพังได้* (a single minimum free utterance) ก็คือ *ประโยค* (sentence) นั่นเอง และเขาใช้หน่วยนี้เป็นหลักในการวิเคราะห์โครงสร้าง ในแง่โครงสร้าง *ประโยค* ก็คือหน่วยที่ประกอบด้วยชนิดของคำ ซึ่งฟรีสเรียกว่า form classes (Fries 1952: 64)

6.3.3 ชนิดของคำ

ฟรีสโจมตีการแบ่งชนิดของคำในไวยากรณ์ดั้งเดิม ว่าไม่มีเกณฑ์สม่ำเสมอ บ่อยครั้งที่เราพบปัญหาในการระบุชนิดของคำเพราะขัดแย้งกับเกณฑ์ที่ใช้ เช่น ตามไวยากรณ์ดั้งเดิม คำนามคือชื่อที่ใช้เรียกคน สัตว์ สิ่งของ (a noun is the name of a person, place, or thing) ในเมื่อ คำว่า blue เป็นชื่อสิ่งของ (สี) ดังนั้น คำนี้ต้องเป็นนาม แต่ฟรีสยกตัวอย่าง a blue tie ซึ่ง คำว่า blue ไม่ใช่นามแต่ต้องเป็น adjective เพราะไวยากรณ์ดั้งเดิมให้คำจำกัดความ adjective ว่าคือ "a word that modifies a noun or pronoun" (คำที่ขยายคำนามหรือสรรพนาม)

ฟรีส ชี้ให้เห็นว่า คำจำกัดความของชนิดของคำในไวยากรณ์ดั้งเดิมไม่มีหลักแน่นอน เพราะบางทีก็ใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ เช่น คำนาม แต่บางทีก็ใช้หน้าที่เป็นเกณฑ์เช่นคำคุณศัพท์ สำหรับภาษาอังกฤษแล้วฟรีสเห็นว่า *สัญญาณทางโครงสร้าง* (structural signals) เป็นกุญแจสำคัญ ที่จะทำให้เราสามารถแบ่งชนิดของคำได้ สัญญาณทางโครงสร้างมีความหมายดังจะสังเกตได้จากประโยคสมมติ

ต่อไปนี่ ซึ่งทั้งๆที่เราไม่ทราบความหมายของศัพท์ แต่เราก็ตราบความสัมพันธ์ทางโครงสร้างของคำต่างๆได้จากสัญญาณทางโครงสร้าง

- 1) Woggles ugged diggles
- 2) Uggs woggled diggs
- 3) Woggs diggled uggles

ฟรีสกล่าวว่าถึงไม่มีความหมายเราก็สามารถทราบได้ว่า ใน 1-3 คำว่า woggles, uggs, woggs เป็น "thing" words หรือนาม เพราะอยู่ในตำแหน่งที่ นามในภาษาอังกฤษต้องอยู่ และคำว่า ugged, woggled, diggled เป็น "action" words หรือ กริยาเพราะปรับทบออก เรา (Fries 1952: 71-72)

เช่นเดียวกับฟรีส ฟรานซิสก็ให้ความสำคัญกับสัญญาณทางโครงสร้าง ซึ่งเขาเรียกว่า "ความหมายทางโครงสร้าง" (structural meanings) เขาอธิบายว่า

When morphemes (or the groups of morphemes we call words) are organized into utterances, a new kind of meaning emerges which is not associated with the individual morphemes at all, but is solely a function of the way they are combined.

เมื่อหน่วยคำ (หรือกลุ่มของหน่วยคำที่เราเรียกว่า คำ) ถูกเรียบเรียงขึ้นเป็นถ้อยคำ จะมีความหมายชนิดใหม่เกิดขึ้น ซึ่งไม่เกี่ยวกับความหมายของหน่วยคำแต่ละหน่วย แต่เป็นเพียงหน้าที่ที่เกิดจากการนำหน่วยคำมารวมกัน

(Francis 1958: 227)

ฟรานซิสเรียกความหมายดังกล่าวด้วยชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า สัญญาณของโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ (signals of syntactic structures) ซึ่งมี 5 ชนิดดังนี้

- 1) การเรียงลำดับคำ (word order)
- 2) สัทสัมพันธ์ (prosody) เช่นเสียงเน้นหนัก (stress) ระดับเสียง (pitch) และการหยุด (juncture)
- 3) คำหน้าที่ (function words) เช่นบุพบท คำกำหนด
- 4) วิภัติปัจจัย (inflections) เช่น หน่วยคำที่บ่งบอกอดีตกาลของกริยาที่บ่งบอกพหูพจน์ของคำนาม
- 5) ความต่างด้านการแปลงคำ (derivational contrast) คือ ความต่างระหว่างคำที่มีฐานเหมือนกันแต่ต่างกันที่หน่วยคำเติมด้านการแปลงคำ (derivational affix) เช่น happy กับ happiness, beautiful กับ beautifully

สำหรับฟรีส เขาใช้หลักสัญญาณทางโครงสร้างแบ่งชนิดของ **คำเนื้อหา**¹(content word) ออกเป็น 4 ประเภท คือ Class 1, Class 2, Class 3 และ Class 4 ตรงกับที่ไวยากรณ์ดั้งเดิมเรียกว่า noun, verb, adjective, และ adverb ตามลำดับ ฟรีสไม่ได้ใช้เกณฑ์ความหมายเพื่อระบุลักษณะของคำแต่ละชนิด แต่ใช้กรอบโครงสร้าง

¹ คำเนื้อหา หมายถึงคำที่มีความหมายด้านศัพท์สมบูรณ์ในตัวเอง ไม่ต้องอาศัยบริบท ได้แก่คำนาม เช่น บ้าน นักเรียน คำกริยา เช่น กิน เดิน เรียน คำ adjective ในภาษาอังกฤษ เช่น nice, pretty, serious คำ adverb เช่น carefully, seriously คำเนื้อหา ตรงกับภาษาอังกฤษว่า content word ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า คำศัพท์ (lexical word), **ตัวเนื้อหา** (contentive), **คำเต็ม** (full word) คำเนื้อหา ตรงข้ามกับ คำหน้าที่ (function word)

ของประโยคเป็นตัวบ่งบอกว่าคำใดเป็นประเภทใด เช่นระบุว่า คำที่อยู่ใน Class 1 ต้องปรากฏในกรอบเหล่านี้ได้

Class 1

Frame A (The) ____is/ was good The **concert** was good.

____s are/were good **Reports** were good.

Frame B The ___remembered the ___The **woman** remembered
the **tax**.

Frame C The ____went there The **team** went there.

สำหรับ Class 2, Class 3, Class 4 มีกรอบโครงสร้างดังนี้

Class 2

Frame A The concert ____ good The concert **was** good.

Reports ____ good Reports **were** good.

Frame B The woman ____ the tax. The woman **remembered** the
tax.

Frame C The team ____ there. The team **went** there.

Class 3

Frame A The concert was ____ The concert was **good**.

Reports are/were ____ Reports were **good**.

Frame B (The) ____ concert was necessary The **good** concert
was necessary.

Class 4

Frame A The concert was good ____ The concert was good
sometimes.

Reports are good ____ Reports are good now.

คำที่นอกเหนือจากที่จะปรากฏในกรอบนี้เป็น คำหน้าที่²
(function words) ซึ่งฟรีสจำแนกเป็น 15 ชนิดและเรียกชื่อว่า Group
A ถึง Group O ดังนี้

Group A	เช่น the, a, an, every, no, my, our, your, each, all, any, some, more, many, this, five
Group B	เช่น may, might, will, must, has, has to, had, kept (เช่นใน kept moving), did
Group C	ได้แก่ not
Group D	เช่น very, really, pretty, too, rather, fairly (ใน very good, really good, pretty good, too good, rather good, fairly good)

² คำหน้าที่ คือคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ เป็นคำที่ไม่มีความหมายด้านศัพท์ในตัวเอง ต้องอาศัยบริบท จึงจะระบุความหมายของคำหน้าที่ได้ แต่ก็ไม่ชัดเจนเท่าคำเนื้อหา นอกจากนั้นอาจสังเกตได้ว่า คำหน้าที่มักเป็นคำที่มีความถี่ในการใช้มากกว่าคำเนื้อหา เพราะจะปรากฏซ้ำๆ จนเป็นที่สังเกตเห็นได้ง่าย เช่น ตัวกำหนด (determiner) the ในภาษาอังกฤษ คำว่า นี้ ในภาษาไทย คำบุพบท at, in, for, แก่ กับ เพื่อ เป็นต้น บางคนเรียก คำหน้าที่ ว่า คำไวยากรณ์ (grammatical word), คำรูปแบบ (form word), คำโครงสร้าง (structural word), ตัวหน้าที่ (functor), หรือ คำว่างเปล่า (empty word)

Group E	ได้แก่ and ใน The concerts and the lectures are and were interesting and profitable now and earlier.
Group F	ได้แก่ at ใน The concerts at the school are at the top.
Group G	ได้แก่ do, does, did เช่น ใน Do the boys correct their work promptly?
Group H	there ใน There is a man at the door.
Group I	ได้แก่ WH words คือคำว่า when, where, how, why, who, which, what เช่นใน When did the student call? Who came?
Group J	เช่น after, when, whenever, although, because, since, before, and, but เช่นใน The orchestra was good after the new director came.
Group K	ได้แก่ well, oh, now, why เช่นใน Well, that's more helpful. Oh, I have another suit.
Group L	ได้แก่ yes, no เช่นใน Yes, we're on our way now. No, they don't arrive until eight.
Group M	look, say, listen เช่นใน Say, I just got on Saturday another letter from... Listen, did you get any shoes. Look, I want to ask you two questions.
Group N	please ใน Please take these two letters.
Group O	Let's, let us เช่นใน Let us go through the list and then we'll let you know. Let's do the

invitation right away.

สำหรับฟรานซิสนั้น เขาจำแนกชนิดของคำโดยใช้เกณฑ์อย่างเดียวกันกับฟรีส แต่ใช้ชื่อแบบดั้งเดิมเรียก ไม่เรียกเป็น Class และ Group แบบฟรีส จำนวนชนิดของคำนี้มี 4 ชนิดเท่ากัน ได้แก่ noun, verb, adjective, adverb ส่วนคำหน้าที่มีน้อยประเภทกว่าของฟรีส คือมี 8 กลุ่ม (แทนที่จะเป็น 15 ชนิด) ดังนี้

- (1) **noun determiners:** a , the, my, your
- (2) **auxiliaries:** can, could, be, get
- (3) **qualifiers:** very, right, still
- (4) **prepositions:** after, among, in front of, together with
- (5) **coordinators:** and, not, but, nor, rather than, either...or
- (6) **interrogators:** when, where, which , whichever
- (7) **includers:** after, although, *relative pronouns*
- (8) **sentence linkers:** consequently, in addition

นอกจากนั้น ยังมี *กลุ่มปลีกย่อย* ได้แก่ **attention claimers** เช่น hey, oh, **attention signals** เช่น yes, yeah, **responses** เช่น yes, not at all, **infinitive marker** เช่น to, **negator**--not, **hesitators**--well เป็นต้น

6.3.4 ชนิดของโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ (Types of syntactic structures)

ฟรานซิสแบ่งโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์เป็น 4 ชนิดดังนี้

- 1) โครงสร้างขยาย (structure of modification) ประกอบด้วย ส่วนหลัก + ส่วนขยาย (head + modifier) เช่น a mile from here, a book from under the table, a tale for after dinner, a trip to beyond the mountains, the hungry child
- 2) โครงสร้างภาคแสดง (structure of predication) ประกอบด้วย ประธาน + ภาคแสดง (subject + predicate) เช่น he did it at all; he is here
- 3) โครงสร้างเติมเต็ม (structure of complementation) ประกอบด้วย ส่วนมูลฐานกริยา + ส่วนเติมเต็ม (verbal element + complement) เช่น sailing a boat; electing him president
- 4) โครงสร้างความร่วมมือ (structure of coordination) ประกอบด้วย หน่วยสร้างตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปที่เป็นประเภทเดียวกัน เช่น his father and mother; red, white and blue

ในบางกรณี โครงสร้างต่างชนิดกันอาจมีลักษณะคล้ายกัน และความหมายต้องเข้ามามีบทบาท ในการที่จะตัดสินว่าเป็นโครงสร้างชนิดใด เช่นประโยคที่ฟรานซิสให้เป็นตัวอย่างดังนี้³

โครงสร้างขยาย

he lived a year

โครงสร้างเติมเต็ม

he lived his life

³ ประโยคตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่านักไวยากรณ์โครงสร้างไม่สามารถตัดเรื่องความหมายจากการวิเคราะห์ที่ไรร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่เพียงแต่ให้ความหมายเป็นรองเท่านั้น

he walks this way

he likes his own way

he saw a mile

he measured a mile

6.3.5 วิธีการวิเคราะห์หน่วยประชิด

วิธีการวิเคราะห์ในไวยากรณ์โครงสร้าง คือการวิเคราะห์หน่วยประชิด (Immediate Constituents) ซึ่งเป็นหน่วยที่ประกอบกันเป็นหน่วยสร้างในแต่ละชั้น เช่น ran กับ away เป็น หน่วยประชิดของหน่วยสร้าง ran away เพื่อให้เห็นชัด ฟริสเสนอให้ใช้เส้นตัดหน่วยสร้างออกเป็นหน่วยประชิดดังนี้

- (1) The other things | of the monastery
- (2) A little arm | of the sea
- (3) Approved | his promotion
- (4) The king | of England's empire
- (5) The king of England's | empire
- (6) An examination of the students | which is thorough
- (7) An examination | of the students who are here now
- (8) The uniforms of the regiment | which are there

- (9) The uniforms | of the regiment which is there
- (10) A good book | to read
- (11) A book | good to read
- (12) A heavy box | to lift
- (13) A box | too heavy | to lift
- (14) The | salary | checks | for | the | staff
- (15) The | most | well-known | faculty | member

อนึ่ง เพื่อให้เห็นโครงสร้างชัดเจนขึ้น เราอาจใช้เครื่องหมายต่างออกไปเพื่อให้ง่ายแก่การระบุประเภทของหน่วยสร้างว่าเป็น หน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ (endocentric construction) หรือ หน่วยสร้างไร้ศูนย์ (exocentric construction) หรือ หน่วยสร้างรวม (coordinate construction)

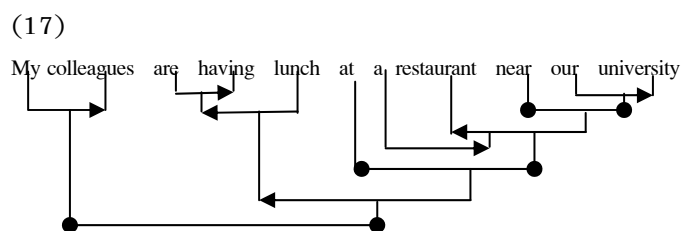
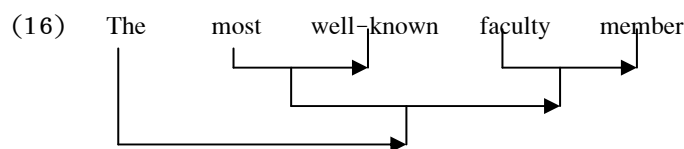
หน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ คือหน่วยสร้างที่มีส่วนประกอบ 2 แบบ คือแบบที่เป็นส่วนหลักซึ่งต้องมีเสมอ และส่วนขยายหรือเติมเต็มที่อาจ

ไม่มีก็ได้ กล่าวง่าย ๆ ก็คือหน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์มีโครงสร้างแบบขยาย และแบบเติมเต็มที่กล่าวไว้ใน 6.3.4

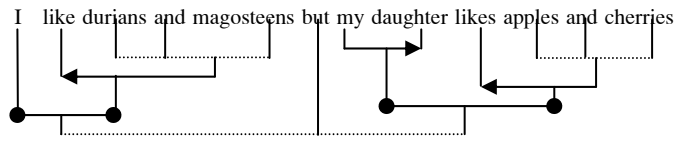
หน่วยสร้างไร้ศูนย์ คือหน่วยสร้างที่มีส่วนประกอบสำคัญเท่ากันทั้งคู่ ไม่สามารถตัดส่วนใดออกได้ อันที่จริงหน่วยสร้างแบบนี้มีโครงสร้างแบบภาคแสดง ที่กล่าวใน 6.3.4 นั่นเอง บุพบทวลีก็เป็นหน่วยสร้างประเภทนี้

สำหรับ**หน่วยสร้างความร่วมมือ** เป็นหน่วยสร้างที่มีส่วนประกอบที่มีน้ำหนักเท่าเทียมกัน และอาจเชื่อมด้วยคำเชื่อม เช่น and, but, or (ดู 6.3.4)

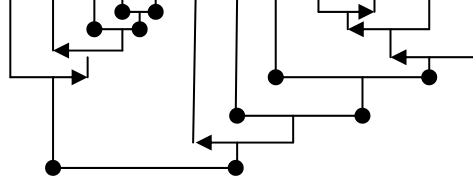
ในที่นี้จะใช้เส้นแนวตั้งเป็นเส้นระบุส่วนประกอบ และเส้นแนวนอนระบุว่า เป็นหน่วยสร้างประเภทใด เส้นมีลูกศรแสดงหน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ เส้นที่มีเครื่องหมายกลม ๆ ที่ทั้งสองปลายแสดงหน่วยสร้างไร้ศูนย์ และเส้นประแสดงหน่วยสร้างความร่วมมือ ดังตัวอย่างข้างล่างนี้

(18)

(19) The man that I met said that he would come back soon.

ในประโยค (16) หน่วยสร้างทั้งหมด ซึ่งได้แก่ faculty member, most well-known, most well-known faculty member, และ the most well-known faculty member เป็นหน่วยสร้างเข้าศูนย์ ซึ่งหมายถึงหน่วยสร้างที่ประกอบด้วยส่วนประกอบที่มีน้ำหนักไม่เท่ากัน กล่าวคือส่วนที่สำคัญและต้องมี (ส่วนหลัก) และส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ (ส่วนขยาย) เครื่องหมาย → บ่งบอกว่าหน่วยสร้างที่อยู่หัวลูกศรเป็นส่วนหลัก และที่อยู่หางปลายลูกศรคือส่วนขยาย ในโครงสร้างเข้าศูนย์ เช่น faculty member ส่วนหลักต้องมีเสมอ เช่น member แต่ส่วนขยายอาจตัดออกได้ เช่น faculty

ประโยคที่ (17) มีหน่วยสร้างอีกประเภทได้แก่หน่วยสร้างไร้ศูนย์ ซึ่งหมายถึงหน่วยสร้างที่มีส่วนประกอบที่มีความสำคัญเท่ากัน จะตัดส่วนใดออกไม่ได้ เช่น near our university (บุพบทวลี), at a restaurant near our university (บุพบทวลี), และหน่วยสร้างประโยค my colleagues ...university (ประกอบด้วยประธาน และภาคแสดง)

ประโยคที่ (18) มีตัวอย่างหน่วยสร้างที่ต่างไปจากสองชนิดที่กล่าวข้างต้น ได้แก่หน่วยสร้างรวม คือหน่วยสร้างที่มีส่วนประกอบที่มีโครงสร้างเหมือนกันทุกประการและน้ำหนักเท่ากัน และเชื่อมด้วยคำเชื่อม เช่น and, or, but เช่น durians and mangosteens, apples and cherries, และ I like ... but my daughter likes

ประโยคที่ (19) มีคุณูปประโยค that I met ขยาย man และมีอนุประโยคเต็มเต็ม that he would come back soon ขยาย said เป็นที่สังเกตได้ว่า การวิเคราะห์หน่วยประชิดเช่นที่แสดงให้ดูนี้เป็นแบบทวิภาคลักษณ์ (binary feature) กล่าวคือหน่วยสร้างทุกหน่วยจะต้องประกอบด้วย 2 ส่วนประกอบเท่านั้น เราไม่สามารถจะบอกได้ว่า วลี a pretty girl ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ a, pretty, girl แต่ต้องบอกว่า ประกอบด้วย a กับ pretty girl ส่วน pretty girl ก็ประกอบด้วย pretty กับ girl การวิเคราะห์แบบทวิภาคลักษณ์เช่นนี้ บางครั้งก็อาจไม่สอดคล้องกับความรู้สึกของเจ้าของภาษา

นอกจากนั้น ดูเหมือนว่าการวิเคราะห์หน่วยประชิดไม่สามารถทำได้ถ้าไม่นำเรื่องความหมายเข้ามาพิจารณาด้วยตัวอย่างเช่น ใน (17) เราสามารถระบุได้ว่า near our university ขยาย restaurant เพราะ เราดูความหมาย ถ้าเราเปลี่ยนประโยคเป็น my colleagues are having lunch at a restaurant in the afternoon เราคงต้องระบุว่าเป็น in the afternoon ขยาย are having lunch at a restaurant ไม่ใช่ขยาย restaurant หนึ่งที่โครงสร้างของ near our university และ in the afternoon เหมือนกัน คือเป็นบุพบทวลีทั้งคู่

6.4 ไวยากรณ์โครงสร้างภาษาไทย

6.4.1 หลักการในการวิเคราะห์

เช่นเดียวกับนักภาษาศาสตร์โครงสร้างที่วิเคราะห์ภาษาอังกฤษตั้งที่กล่าวมาแล้ว วิจินตัน ภาณุพงศ์ นักภาษาศาสตร์โครงสร้างของไทยที่เป็นที่รู้จักดีที่สุดในยุคนี้ ก็ยึดหลักการเดียวกันในการวิเคราะห์ กล่าวคือเน้นภาษาพูดเป็นอันดับแรก และพยายามแยกภาษาพูดออกจากภาษาเขียน เน้นความเป็นวิทยาศาสตร์ คือสังเกตได้โดยตรง และไม่ตัดสินความถูกต้อง สนใจรูปภาษามากกว่าความหมาย ใช้ถ้อยคำเป็นหน่วยในการวิเคราะห์

วิจินตันแบ่งประโยคเป็น *ประโยคเริ่ม* และ *ประโยคไม่เริ่ม* ตามเกณฑ์การใช้ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เธอเคยไปเชียงใหม่ไหม	<i>ประโยคเริ่ม</i>
เคยไป	<i>ประโยคไม่เริ่ม</i>
ฉันชอบไปดอยสุเทพจัง	<i>ประโยคเริ่ม</i>
ยังไม่เคยไปเลย	<i>ประโยคไม่เริ่ม</i>

เงินอยู่ไหน	<i>ประโยคเริ่ม</i>
ในลิ้นชัก	<i>ประโยคไม่เริ่ม</i>

อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์โครงสร้าง วิจินตันแบ่งประโยคตามโครงสร้างเป็น *ประโยคสามัญ* *ประโยคซับซ้อน* *ประโยคผสม* และ *ประโยคเชื่อม* ดังตัวอย่างต่อไปนี้

น้องหลับแล้วเหรอ	<i>ประโยคสามัญ</i>
------------------	--------------------

ช่วยบอกแดงด้วยว่าฉันจะไปงานคืนนี้	ประโยคซับซ้อน
เธอจะไปกับฉันหรือว่าจะอยู่ที่นี้	ประโยคผสม
ถ้าเขาไม่มาละ	ประโยคเชื่อม
	(ประโยคไม่เริ่มที่
	ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อม)

6.4.2 ชนิดของคำ (การจำแนกหมวดคำ)

ในการจำแนกชนิดของคำ ซึ่งวิจันตน์เรียกว่า “หมวดคำ” วิจันตน์ใช้เกณฑ์ ตำแหน่งของคำ โดยมีกรอบประโยคทดสอบเหมือน ฟรีส และแบ่งคำออกเป็น 26 หมวดดังนี้

1. หมวดคำนาม
 ____ เสร็จ แล้ว (งาน บทความ อาหารเย็น ฯลฯ)
2. หมวดคำกริยาอาการ
 งาน ____ แล้ว (เสร็จ ดี เรียบร้อย ทำ ฯลฯ)
 ฝน กำลัง ____ (ตก มา เท ฯลฯ)
3. หมวดคำกริยาอาการย่อย
 น้อง ____ กว่า พี่ (อ้วน สวย ดี ผอม ฉลาด ฯลฯ)
4. หมวดคำกริยากรรม
 แม่ ____ อาหารเย็น แล้ว (ทำ ปรุง จัด กิน ฯลฯ)
 แม่ กำลัง ____ อาหารเย็น (ทำ ปรุง จัด กิน ฯลฯ)
5. หมวดคำกริยาทวิกรรม
 แม่ ____ สตางค์ น้อง แล้ว (ให้)
 ครู กำลัง ____ คะแนน นักเรียน (บอก ให้)
6. หมวดคำสรรพนาม

วจินตน์ถือว่าหมวดนี้เป็นหมวดย่อยของค่านาม (วจินตน์ 2532: 64)

_____ มา แล้ว

_____ กำลัง มา

คำที่เติมในกรอบได้เป็นคำสรรพนาม เช่น เขา ดิฉัน ท่าน
ผม คุณ รวมทั้งคำเรียกญาติเช่น พี่ น้อง ลุง ป้า ตา ยาย ที่ใช้เป็น
สรรพนามด้วย

นอกจากนั้น คำอื่นๆที่จัดเป็นสรรพนาม ได้แก่ ใคร
อะไร ไหน นี่ นั้น โน่น นู่น นี้ นั้น โน้น นู้น ซึ่งปรากฏใน
กรอบทดสอบ โดยตามหลังคำบุพบทดังนี้

เรือ กำลัง แล่น ได้ _____ (นี่ อะไร ไหน)

แดง จะ นั่ง กับ _____ (ใคร)

เด็ก เพิ่ง ขึ้น จาก _____ (นี่ ไหน)

วจินตน์ให้ข้อสังเกตว่าคำว่า นี่ นั้น โน่น นู่น ซึ่งเป็นเสียง
วรรณยุกต์โท และ นี้ นั้น โน้น นู้น ซึ่งเป็นเสียงวรรณยุกต์ตรี จะ
ปรากฏกับคำบุพบทต่างกัน กล่าวคือ ชุดเสียงวรรณยุกต์โทมักปรากฏ
กับ ใน บน ข้าง ตรง แลว ส่วนอีกชุดจะปรากฏกับ จาก ตั้งแต่ ที่
ส่วนคำว่า ไหน ปรากฏกับบุพบทใดก็ได้ (วจินตน์ 2532: 67)

7. หมวดคำลักษณนาม

มีด _____ เล็ก นี้ ทื่อ แล้ว (เล่ม)

คน สอง _____ (คน)

แก้อี้ ห้า _____ (ตัว)

8. คำคุณศัพท์

เขามีห้อง _____ (เก้า ส่วนตัว เปล่า น้ำตาล ม่วง เทา)

แดงเป็นคน _____ (ดี ง่าย ใ้ หัวปี)

คำว่า *เก่า* และ *ดี* เป็นคำที่อยู่ในหมวดคำกริยากรรมย่อได้
แต่นอกนั้น (ในตัวอย่างข้างต้น) วิจินต์นับว่าเป็นไม่ได้ ดังนั้น คำว่า
เก่า และ *ดี* จะเป็น 1 คำแต่ทำหน้าที่ทั้งสองหมวด หรือเป็น 2 คำรูป
เหมือนกัน แต่อยู่คนละหมวด วิจินต์ถือหลักอันหลังคือให้ *เก่า* และ
ดี เป็น 2 คำรูปเหมือนกันและอยู่คนละหมวด คือ *เก่า* และ *ดี* ที่เป็น
อกรรมกริยาย่อย และ *เก่า* และ *ดี* ที่เป็นคุณศัพท์

9. หมวดคำจำนวนนับ

เพื่อน จะ ซื้อ หนังสือ ____ เล่ม (หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า ฯลฯ
และ คำว่า บาง ทุก ก็ หลาย ครั้ง)

10. หมวดคำลำดับที่

พ่อ เพิ่ง ปลุก บ้าน หลัง ____ (ที่หนึ่ง ที่สอง ฯลฯ และคำว่า
หนึ่ง เดียว แรก สุดท้าย หน้า หลัง กลาง)

11. หมวดคำหน้าจำนวน

เพื่อนจะซื้อหนังสือ ____ สอง เล่ม (อีก สัก ทั้ง ตั้ง
เพียง ประมาณ เกือบ เกือบๆ ราว ราวๆ)

12. หมวดคำหลังจำนวน

เพื่อน จะ ซื้อ ผ้า สอง หลา ____ (เศษ กว่า เศษๆ กว่าๆ
เท่านั้น ครั้ง พอดี ถ้วน)

13. หมวดคำบอกกำหนดเสียงโท

เสื้อ สอง ตัว ____ เก่า แล้ว (นี้ นั้น โนน นุ่น อื่น ฯลฯ)

14. หมวดคำบอกกำหนดเสียงตรีและจัตวา

รถ คัน ____ (นี้ นั้น โนน นุ่น อื่น)

15. หมวดคำบอกเวลา

อากาศ หนาว มาก ____ (กลางคืน กลางวัน คำๆ เข้าๆ
บายๆ หน้าหนาว)

เสื้อ นี้ จะ เสรีจ ไหม ____ (มะรีน (นี้) สัปดาห์ (หน้า)
เดือน (หน้า) ฯลฯ)

16. หมวดคำลงท้าย

เป็นคำที่ปรากฏท้ายประโยค เช่น *คะ* *จ๊ะ* *ค่ะ* *นะ* *นำ*
ฮะ *ฮ่ะ* *ไหม* *ละ* เป็นต้น

17. หมวดคำพิเศษ

ได้แก่คำว่า *ปกติ* *ธรรมดา* *น่ากลัว* *โดยทั่วไป*
โดยทั่วไป *ส่วนมาก* *ส่วนใหญ่* ที่จริง เช่นในประโยคดังนี้
ปกติ เด็กคนนี้ซนเหลือเกินนะ
เด็กคนนี้ *ปกติ* ซนเหลือเกินนะ
เด็กคนนี้ซนเหลือเกินนะ *ปกติ*

18. หมวดคำช่วยหลังกริยา

ฝนตก ____ น้ำทำกับข้าว ____ (อยู่ แล้ว)

19. หมวดคำช่วยหน้ากริยา

ฝน ____ ตก น้ำ ____ ทำกับข้าว (กำลัง เคย
เพิ่ง จะ จวน แทบ มัก ย่อม ฯลฯ)

20. หมวดคำปฏิเสธ

แดด ____ ออก เลย (ไม่)

21. หมวดคำหน้ากริยา

มี 2 คำ คือ *ไป* และ *มา* เช่น ใน *ไปพบ* *มาส่ง* เป็นต้น

22. หมวดคำหลังกริยา

มี 11 คำ ได้แก่ *ไป* ใน *ส่งไป* *มา* ใน *เข้ามา* *ขึ้น* ใน *อ้วน*
ขึ้น ลง ใน *ผอมลง* *เข้า* ใน *รีบทำเข้า* *ออก* เช่น ใน *ขยายออก* *เสีย*
ใน *กินยาเสีย* *ไว้* ใน *นั่งไว้* *เอา* ใน *เดี่ยวยุ่งกัดเอา* *ให้* ใน *เดี๋ยวเพื่อน*
ตีให้ *ดู* ใน *ฟังดู*

อนึ่ง คำเหล่านี้ถึงแม้จะมีรูปเหมือนกริยา เช่น ดู เอา
เข้า ขึ้น ฯลฯ แต่วิจินตน์ถือว่าเป็นคนละคำกับกริยา (วิจินตน์
2532:61)

23. หมวดคำกริยาวิเศษณ์

ขาว สวย ____ (จิ่ง เหลือเกิน อ้อก)
เพื่อน มา ____ (ก่อน ด้วย อี้ก กระทบ บ่อย เรื้อย
เหมือนกัน ยิ่งงิ ที่เดียว เอง เสมอ หน้อย ทำไม เท้าได)

24. หมวดคำบุพบท

เรือ กำลัง แล่น ____ สะพาน (ใต้)
เด็ก เพิ่ง ขึ้น ____ น้ำ (จาก)
นอกจากนี้ มีคำว่า บน ข้าง นอก ใน เหนือ กว่า ตาม
ตรง แถว ตลอด ทาง กับ แต่ ตั้งแต่ หลัง หน้า กลาง ที่ เป็นต้น

25. หมวดคำเชื่อมนาม

มีอยู่ 5 คำ ได้แก่ กะ กับ หรือ ของ และ (ใช้ในภาษาเขียน)
ปรากฏในกรอบ ซ้อน ____ ส้อม (กับ) และ ปากกา ____ น่อง
(ของ)⁴

26. หมวดคำเชื่อมอนุพากย์

เช่นคำว่า เพราะ เลย แต่ หลังจากที่ นอกเสียจาก
นอกเสียจากว่า ถ้าเพื่อ ที่ ว่า ตามที่ว่า ฯลฯ

⁴ เป็นที่สังเกตว่า คำในชุดนี้ปรากฏในกรอบแรกได้ทั้งหมด ยกเว้น ของ อันที่จริง
ทำให้คิดว่า ของ ไม่น่าอยู่ในประเภทนี้

6.4.3 วลี

วจินตัน ให้คำจำกัดความ วลี ว่าเป็นส่วนของประโยค จะประกอบด้วยคำๆเดียวหรือหลายคำก็ได้ แบ่งเป็น 5 ชนิด ได้แก่ นามวลี กริยาวลี พิเศษวลี สถานวลี กาลวลี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นามวลี คือวลีที่ทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยค ที่เป็น หน่วยประธาน หน่วยกรรมตรง หน่วยกรรมรอง และหน่วยนามเดี่ยว (ในประโยคไม่มีกริยา) เช่น รถคันนี้สวย เขาจะเชิญเราสองคน เราจะให้ของขวัญคุณคนนั้น และ คุณคนที่มาเมื่อวาน ตามลำดับ

กริยาวลี คือวลีที่ทำหน้าที่เป็น หน่วยกรรม หน่วยสกรรม และหน่วยทวิกรรม เช่น ผ้าแห้งแล้ว เขาทิ้งจดหมายไปแล้ว และ ครูอยากสอนเด็กพวกนี้จัง ตามลำดับ

พิเศษวลี คือวลีที่ทำหน้าที่เป็น หน่วยเสริมพิเศษ เช่น ตามปกติฉันมักจะอยู่บ้าน

สถานวลี คือวลีที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยเสริมบอกสถานที่ เช่น รถติดจังที่ตรงหน้าสถานี

กาลวลี คือวลีที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยเสริมบอกเวลา เช่น บางวันเขาไม่ทำงาน

อนึ่ง เป็นที่สังเกตได้ว่าการแบ่งประเภทของวลีในไวยากรณ์ โครงสร้าง ของวจินตันเป็นการแบ่งตามหน้าที่และความหมาย

6.4.4 อนุพากย์

คำว่า อนุพากย์ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า clause วจินตันให้คำจำกัดความ อนุพากย์ ว่าเป็น “ประโยคสามัญที่ลดฐานะลงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของประโยคใหญ่” (วจินตัน 2532: 97)

ในไวยากรณ์โครงสร้างของวจินตัน อนุพากย์ มี 4 ชนิด ซึ่งเข้าใจว่าแบ่งตามหน้าที่ ได้แก่ อนุพากย์นาม อนุพากย์คุณศัพท์ อนุพากย์วิเศษณ์ อนุพากย์หลัก ดังตัวอย่างคำที่เป็นตัวเอนในประโยคต่อไปนี้

ใครวิ่งชนะ	จะได้ รางวัล	(อนุพากย์นาม)
ฉัน	ไม่ชอบ คนไม่ทำงาน	(อนุพากย์นาม) ⁵
แดง	บอก ฉัน ว่าเขาจะมาที่นี่อีก	(อนุพากย์นาม)
เด็ก	ที่กำลังเล่นอยู่ น่ารัก มาก	(อนุพากย์คุณศัพท์)
ครู	กำลังแจก รางวัล นักเรียน ที่เรียนดี	(อนุพากย์คุณศัพท์)
เขา	ออกไป ตอนที่คุณกำลังแต่งตัว	(อนุพากย์วิเศษณ์)
แดง	ต้องไป โรงพยาบาล เพราะเขาไม่สบาย	(อนุพากย์วิเศษณ์)
ดีใจ	ที่คุณมางานวันเกิดฉันได้	(อนุพากย์หลัก)
การที่เธอแสดงกริยาเช่นนี้	ไม่ดีเลย	(อนุพากย์หลัก)

6.4.5 การวิเคราะห์ประโยค

วจินตันไม่ได้ใช้แนวการวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์หน่วยประชิดเหมือนฟรีช⁶ แต่ใช้วิธีระบุหน่วยโครงสร้างในประโยค โดยใช้

⁵ บางคนอาจวิเคราะห์ *คนไม่ทำงาน* และ *ใครวิ่งชนะ* ว่าเป็นนามวลี มากกว่าอนุพากย์นาม โดยระบุว่า *คน* และ *ใคร* เป็นนามที่มีอนุพากย์คุณศัพท์ “ไม่ทำงาน” และ “วิ่งชนะ” เป็นส่วนขยาย เหมือน “ที่ไม่ทำงาน” และ “ที่วิ่งชนะ”

⁶ วจินตันพูดถึงการวิเคราะห์หน่วยประชิดไว้อย่างย่อๆ ในภาคผนวก (หน้า 119) และกล่าวว่าเราอาจแยกประโยคเป็นส่วนประชิดได้ แต่มิได้ใช้จริงๆ ในตัวบท

ตัวอักษรย่อระบุหน้าที่ เช่น ป หมายถึง "ประธาน" อ หมายถึง "อกรรมกริยา" ส หมายถึง "สกรรมกริยา" ท หมายถึง "กริยาทวิกรรม" ซึ่งเป็นกริยาที่ต้องการกรรม 2 ตัว ได้แก่กรรมตรงและกรรมรอง ต หมายถึง "กรรมตรง" และ ร หมายถึง "กรรมรอง" นต หมายถึง "หน่วยนามเดี่ยว" ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ดังนี้

ประโยค	มีโครงสร้างแบบ
แม่	นต
เหนื่อย	อ
ฝน ตก	ป อ
หิว น้ำ	ส ต
คน เคาะ ประตู	ป ส ต
แม่ ให้ ของ ตำรวจ	ป ท ต ร

(วิจินตน์ 2532: 24)

ในกรณีที่มีการย้ายกรรมไว้น้ำประโยค การระบุโครงสร้างก็เปลี่ยนไป เช่น

ยา น้อง เพิ่งทาน	ต ป ส
รถคันนี้ เพื่อน จะขอยืม	ต ป ส
เด็กกลุ่มนี้ ครู ยังไม่ได้บอก คณะ	ร ป ท ต
คนช้เกี๊ยง ใคร จะอยากให้ รางวัล	ร ป ท ต

(วิจินตน์ 2532: 32-33)

เด็กที่กำลังเล่นอยู่ น่ารักมาก	ป อ
ครู กำลังแจก รางวัล นักเรียนที่เรียนดี	ป ท ต ร

การที่เธอแสดงกริยาเช่นนี้ ไม่ได้เลย ป อ
 ฉนั้น ไปฟัง เขาวินิจฉัยหนังสือ ป ส ต
 (วิจิตร 2532: 97-99)

นอกจากหน่วยต่างๆที่ต้องระบุให้เห็นโครงสร้างของประโยคแล้ว ยังมีหน่วยเสริมที่จะปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้อีก 3 ชนิด ได้แก่หน่วยเสริมพิเศษ (พ) หน่วยเสริมบอกสถานที่ (ถ) และหน่วยเสริมบอกเวลา (ว) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ที่จริง คนซี้เกียจ ใคร จะอยากให้ รางวัล
 พ ร ป ท ต
 (ที่จริง เป็นหน่วยเสริมพิเศษ)
 เพื่อน จะขอยืม รถคันนี้ พรุ่งนี้
 ป ส ต ว
 (พรุ่งนี้ เป็นหน่วยเสริมบอกเวลา)

ครู กำลังแจก รางวัล นักเรียนที่เรียนดี ในหอประชุม
 ป ท ต ร ถ
 (ในหอประชุม เป็นหน่วยเสริมบอกสถานที่)

เป็นที่สังเกตว่าวิจิตรใช้การเว้นวรรคเพื่อระบุขอบเขตของแต่ละหน่วยหน้าที่ซึ่งประกอบด้วยคำตั้งแต่หนึ่งคำขึ้นไป การจัดส่วนของประโยคเป็นกลุ่มคำเช่นนี้ดูเหมือนจะคล้ายกับแนวคิดเรื่องกลุ่มคำ ของฮัลลidayที่ใช้เมื่อวิเคราะห์ประโยคในไวยากรณ์หน้าที่ (ดูบทที่ 15)

กลุ่มคำดังกล่าวข้างต้น วิจัยตนเรียกว่า วลี และในทำนองเดียวกันกับการวิเคราะห์ประโยค วลีเหล่านี้สามารถอธิบายโครงสร้างโดยระบุส่วนประกอบตามหน้าที่ เช่นองค์ประกอบของนามวลี มี 4 หน่วยคือหน่วยหลัก (ล) หน่วยคุณศัพท์ (ค) หน่วยจำนวน (จ) และหน่วยกำหนด (ก) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เสื้อ	ล
ร่มกะหมวก	ล
เสื้อ ตัวใหม่	ล ค
เสื้อ สองตัว	ล จ
เสื้อ นี้	ล ก
เสื้อ ใหม่ นี้	ล ค ก
เสื้อ สองตัว นี้	ล จ ก
กระเป๋าถือ ไปโน้น อีกใบหนึ่ง	ล ก จ
เสื้อ ใหม่ สองตัว นั้น	ล ค จ ก
เสื้อ ใหม่ ตัวนี้ ตัวเดียว	ล ค ก จ

สำหรับองค์ประกอบของกริยาวลี มี 4 ประเภทได้แก่ หน่วยแก่น (ก) หน่วยช่วยกริยาหน้าหน่วยแก่น (ช1) หน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแก่น (ช2) และหน่วยขยาย (ข) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

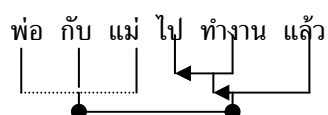
สวย	ก
ไปเที่ยว	ก
ชอบเดินดู	ก
ไม่ ชอบเดินดู	ช1 ก
กำลัง เดินหา	ช1 ก

น่าจะ จำไว้	ช1 ก
นั่ง อยู่	ก ช2
ดี อยู่แล้ว	ก ช2
เด็ด แล้ว	ก ช2
ชอบ จัง	ก ข
มา ป่อยทีเดียว	ก ข
มาคุย กันที่นี่	ก ข
เข้าไป ในครัวอีก	ก ข
ยุ่ง อยู่ ทั้งวัน	ก ช2 ข
ทาน แล้ว เมื่อสักครู่นี้	ก ช2 ข
ปรึกษา กัน อยู่	ก ข ช2
กำลัง นั่ง อยู่	ช1 ก ช2
ไม่อยาก ทำงาน นอกบ้าน	ช1 ก ข
กำลัง เด็ด อยู่ บนเตา	ช1 ก ช2 ข
อาจจะ อยู่ บนโต๊ะ แล้ว	ช1 ก ข ช2

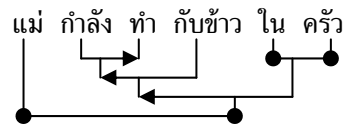
6.5 การวิเคราะห์ภาษาไทยด้วยวิธีวิเคราะห์หน่วย ประชิด

ถึงแม้จะไม่มีตำราไวยากรณ์ใดของไทยที่ใช้วิธีวิเคราะห์หน่วย
ประชิดกับภาษาไทย เราอาจประยุกต์วิธีที่ใช้กับภาษาอังกฤษ (6.3.5)
มาวิเคราะห์ภาษาไทยได้เหมือนกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

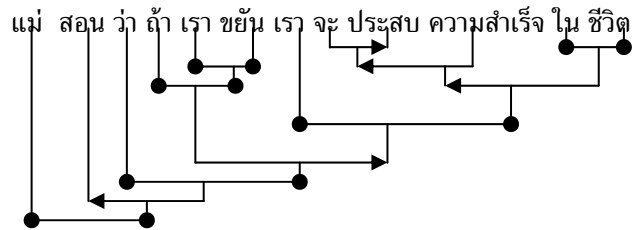
(20)

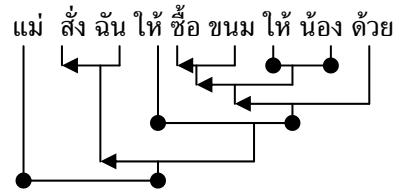
(21)

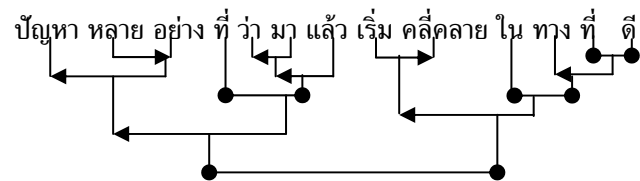
(22)

(23)

(24)

เป็นที่สังเกตได้ ว่าโครงสร้างของภาษาไทยคล้ายกับภาษาอังกฤษ ในแง่ที่ภาคแสดงตามหลังภาคประธาน แต่ในโครงสร้างแบบขยายส่วนขยายมักตามหลังส่วนหลัก ซึ่งตรงข้ามกับภาษาอังกฤษ

(จงสังเกตทิศทางของลูกศร) หน่วยสร้างความรวมก็เหมือนภาษาอังกฤษ เช่น *พ่อกับแม่* ใน (20) เชื่อมด้วยคำว่า *กับ*

หน่วยสร้างไวยากรณ์ นอกจากจะมี หน่วยสร้างประโยค ในทุกตัวอย่างแล้ว ยังมีหน่วยสร้างบุพบทลี เช่น *ในครัว ในชีวิต* (21, 22) และที่น่าสนใจคือหน่วยสร้างอนุพากย์ หรืออนุประโยค ที่นำด้วยคำเชื่อมอนุประโยคต่างๆกัน เช่น *ว่า ถ้า* ใน (22) *ให้* ทั้ง 2 คำ ใน (23) และ *ที่* ทั้ง 2 คำ ใน (24)

6.6 สรุปลักษณะเด่นของไวยากรณ์โครงสร้าง

ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว เราสามารถสรุปลักษณะเด่นของไวยากรณ์โครงสร้างได้ดังนี้

- (1) เน้นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน
- (2) การวิเคราะห์เป็นแบบอุปนัย (inductive) กล่าวคือ วิเคราะห์ข้อมูล แล้วจึงสรุปภาพรวม
- (3) ใช้ชุดข้อมูล (corpus) ภาษาที่ใช้จริงๆ เช่นตัวอย่างไวยากรณ์ของฟรีส
- (4) เป็นไวยากรณ์แบบพรรณนา (descriptive) กล่าวคือให้ข้อเท็จจริงว่าภาษามีโครงสร้างอย่างไร ไม่เป็นแบบตัดสินหรือบังคับให้ใช้แต่ที่นักไวยากรณ์คิดว่าถูกต้อง (prescriptive)
- (5) เป็นวิทยาศาสตร์ ในแง่ที่การวิเคราะห์และการสรุปความเป็นไปตามข้อเท็จจริงไม่มีการเอนเอียงแบบอัตวิสัย (objective)

- (6) ไม่มีโครงสร้างลึก หรือ ไม่มีการแบ่งโครงสร้างเป็นหลายระดับ (แบบไวยากรณ์ปริวรรต)
- (7) ไม่มีการสร้างทฤษฎีเชิงอธิบาย กล่าวคือไม่ตีความเกินกว่าที่ข้อมูลแสดงให้เห็น คุณสมบัติข้อนี้เองทำให้ซอมสกีโจมตีว่าไวยากรณ์โครงสร้างมีความสมบูรณ์อยู่เพียง ที่ระดับการพรรณนาเท่านั้น
- (8) ในการวิเคราะห์ ใช้หน้าที่ของภาษาเข้ามาพิจารณาด้วย
- (9) ไม่มีการเขียนกฎอย่างเป็นรูปแบบชัดเจน (formal rules)
- (10) ไม่มีแนวร่วมในการวิเคราะห์ กล่าวคือไม่มีการปฏิบัติตามแนวทาง (approach) ที่เหมือนกัน หรือที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกัน ไม่เหมือนกับไวยากรณ์ระยะหลัง เช่นไวยากรณ์ปริวรรต ไวยากรณ์การก ที่มีการยึดแนวทางหรือวิธีการแบบเดียวกัน
- (11) ไม่มีเงื่อนไขบังคับ (constraints)
- (12) เน้นโครงสร้าง และ ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (syntagmatic relationship)
- (13) เน้นระดับหรือลำดับชั้นของหน่วยต่างๆในโครงสร้าง หน่วยใหญ่ประกอบด้วยหน่วยที่เล็กรองลงมา
- (14) เน้นความร่วมมือ (synchronic) ไม่เน้นความเป็นพลวัต (dynamic) หรือการข้ามสมัย (diachronic) ผลการวิเคราะห์ในไวยากรณ์โครงสร้างถือว่าเป็นความจริงในสมัยหนึ่งเท่านั้น
-

แบบฝึกหัด (บทที่ 6)

1. จงระบุว่าคำในประโยคต่อไปนี้เป็นคำชนิดใด (ตามฟริส ฟรานซิส หรือวิจันตัน ภาณุงศ์)
 - 1) The man who is standing there is my father.
 - 2) This small car runs very fast.
 - 3) All nutritional foods are healthy.
 - 4) People should always be honest with each other.
 - 5) Most drivers obey traffic laws and stop at stop signs.
 - 6) The child who is sleeping should not be disturbed.
 - 7) Richard, who is my friend, married my sister.
 - 8) I believe that he has told me the truth.
 - 9) Of all my neighbors, the one I find most interesting is John.
 - 10) He stands about six feet and one inch tall, lanky and thin, narrow in the hips and shoulders.
 - 11) He has one of those protruding Adam's apples that a person can get fascinated with as he watches it bob up and down.
 - 12) This culture clash in Japanese society is marked to some degree by a generation gap between traditional older folk, often in leading roles in government and in educational administration, an outward-looking youth.
 - 13) John's face is one of the most unique I have ever seen.

- 14) His chin is square with a small cleft in the center.
- 15) He's got a very thin mouth that is almost like a single pencil line, always turned up into a smile.
- 16) อาจารย์ภาษาอังกฤษของผมสอนดีมาก
- 17) ผมไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์แต่ชอบวิชาภาษา
- 18) คุณพ่อผมเป็นนายความที่มีชื่อเสียงพอสมควร
- 19) ครอบครัวของเราใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย สบายๆ และประหยัด
- 20) เรามีสัตว์เลี้ยง 10 ตัว ซึ่งเป็นเพื่อนที่ดีของเรา
- 21) การเลี้ยงสัตว์ทำให้เรายุ่ง แต่ก็ทำให้เราสบายใจ
- 22) อีสานเป็นภาคที่มีปัญหามากที่สุดในประเทศไทย
- 23) ปัญหาใหญ่ที่สุดของอีสานคือขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก ทั้งๆที่มีฝนตกไม่น้อยกว่าภาคอื่น
- 24) ผมดีใจที่คุณมาร่วมงานวันนี้กับพวกเราได้
- 25) ไม่น่าแปลกใจที่ในแต่ละปีจะมีชาวไร่ชาวนาจากภาคอีสาน หลากหลายกลุ่ม เดินทางไปชุมนุมเรียกร้องขอความช่วยเหลือที่หน้าทำเนียบรัฐบาล
2. จงวิเคราะห์โครงสร้างของประโยคภาษาอังกฤษในข้อ 1 ตามแบบฟรานซิส และโครงสร้างของประโยคภาษาไทยตามแบบวิจินตัน ภาณุพงศ์
3. จงวิเคราะห์ประโยคทั้ง 25 ประโยคในข้อ 1 โดยวิธี วิเคราะห์หน่วยประชิด ให้ใช้เส้นที่แสดงว่าหน่วยสร้างที่ประชิดกันนั้นเป็นหน่วยสร้างชนิดใดด้วย ได้แก่หน่วยสร้างไร้ศูนย์ หน่วยสร้างเข้าศูนย์ หรือ หน่วยสร้างรวมรวม

ไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน (Generative Transformational Grammar)

7.1 ประวัติความเป็นมาและแนวคิดหลัก

ทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูน (Generative Grammar) เป็นกลุ่มของทฤษฎีที่พัฒนามาจากแนวคิดของ โนม ชอมสกี (Noam Chomsky) ซึ่งเสนอเป็นครั้งแรกในหนังสือชื่อ Syntactic Structures ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1957 (Chomsky 1957) ต่อมาชอมสกีขยายความและปรับปรุงแนวคิดของเขา และตีพิมพ์ในหนังสือชื่อ Aspects of the Theory of Syntax (Chomsky 1965) หลังจากนั้น นักภาษาศาสตร์กลุ่มต่างๆ ให้ความสนใจศึกษาพัฒนาทฤษฎีนี้มาอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นทฤษฎีทางไวยากรณ์สำคัญที่มีอิทธิพลและมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของการศึกษาภาษาศาสตร์ในยุคปัจจุบัน เป็นที่กล่าวกันว่าแนวคิดทางไวยากรณ์ที่ชอมสกี เสนอนี้ถือเป็น “การปฏิวัติทางภาษาศาสตร์”¹ ครั้งสำคัญ

¹ เป็นที่รู้จักกันในนาม “Chomskyan Revolution” (Newmeyer 1980, Lyons 1979)

7.1.1 การปฏิวัติด้านแนวคิดทางภาษาศาสตร์

อันที่จริงแล้ว แนวคิดของชอมสกีนั้นเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดของกลุ่ม ไวยากรณ์โครงสร้างอเมริกัน (American Structuralist) โดยเฉพาะในด้านความพยายามที่จะศึกษาภาษาโดยใช้ระเบียบวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ นอกจากนั้นในด้านทฤษฎีวิเคราะห์ประโยค ก็ยังคงรากฐานของการวิเคราะห์แบบนักไวยากรณ์โครงสร้างเอาไว้ โดยเฉพาะแนวคิดของการวิเคราะห์ส่วนประชิด (Immediate Constituent Analysis) แต่สิ่งที่ชอมสกีเสนอที่แหวกแนวออกไปจากแนวทางการศึกษาภาษาศาสตร์ในยุคนั้น จนมีผู้กล่าวว่าเป็นการ “ปฏิวัติ” ในเชิงความคิดด้านการศึกษาภาษานั้น คือ เสนอ *จุดมุ่งหมายใหม่* ของการศึกษาภาษา หรือทฤษฎีภาษาว่า *ควรจะมีจุดมุ่งศึกษาความรู้ในเชิงภาษาที่สมบูรณ์แบบในจิตของเจ้าของภาษา* ข้อเสนอนี้ คำนึงกับปรัชญาในการศึกษาภาษาของกลุ่มไวยากรณ์โครงสร้างอเมริกันในขณะนั้น (ซึ่งได้รับอิทธิพลจากกลุ่มพฤติกรรมนิยม) ที่เน้นว่าการศึกษาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์คือการหาข้อสรุปคำบรรยายลักษณะภาษาจากข้อมูลภาษาที่สังเกตได้เท่านั้น สิ่งใดที่สังเกตไม่ได้ (เช่น ความเห็นของเจ้าของภาษา) นั้นจะไม่นำมาพิจารณาประกอบ

ชอมสกี (Chomsky 1957: 13-17) นิยาม “ภาษา” ว่าเป็นชุด (set) ของประโยคที่ประกอบขึ้นจากหน่วยต่างๆ ในภาษา และจุดประสงค์ของการศึกษาวิเคราะห์ภาษาใดภาษาหนึ่งก็คือเพื่อหาระเบียบหรือลักษณะที่หน่วยต่างๆ ในภาษานั้นมาประกอบกันเข้าแล้วเป็นประโยคที่ “ถูกไวยากรณ์” (grammatical) ในภาษานั้น การที่จะพิจารณาว่าประโยคใด “ถูกไวยากรณ์” (grammatical) นั้นทำได้โดยถามความเห็นของเจ้าของภาษานั้นเอง กล่าวคือ ชอมสกีเห็นว่าเจ้าของ

ภาษานั้นมีความรู้ในเชิงภาษาทั้งในด้านการใช้ และการรับรู้ ที่จะสามารถตัดสินได้ว่าประโยคใดบ้าง เป็นประโยคที่ “ถูกไวยากรณ์” ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า “ไวยากรณ์” (คำบรรยายหรือข้อสรุปเปรียบเทียบของภาษา) ก็คือสิ่งที่สะท้อนความรู้ในเชิงภาษาของเจ้าของภาษานั้นเอง

7.1.2 ความไม่รู้จบของภาษา

ลักษณะอีกประการหนึ่งของภาษาที่ทฤษฎีภาษาควรจะอธิบายก็คือ **ความคิดสร้างสรรค์** หรือ **ผลิตผลภาวะ** (creativity/productivity) ซึ่งหมายถึง ความไม่รู้จบของภาษา หรือการที่เจ้าของภาษาทุกภาษาสามารถใช้ และรับรู้เข้าใจประโยคใหม่ๆ ในการสื่อสาร ในสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุดนั่นเอง (Chomsky 1957: 15, 1965: 6)

ชอมสกี (Chomsky 1957: 15) แยกแยะความแตกต่างระหว่าง ประโยคที่ใช้ในภาษาที่นักภาษาศาสตร์สังเกตและรวบรวมมาใช้เป็นข้อมูลภาษา (corpus) (ซึ่งมีจำนวนจำกัด) กับ ชุด (set) ของประโยคที่ “ถูกไวยากรณ์” (ซึ่งมีจำนวนไม่มีที่สิ้นสุด) ที่ประกอบขึ้นจากหน่วยต่างๆ ในภาษา และต่อมา (Chomsky 1965: 5) ชี้ให้เห็นข้อจำกัดของทฤษฎีไวยากรณ์ที่มุ่งบรรยายเฉพาะข้อมูลภาษาที่นักภาษาศาสตร์รวบรวมไว้ ดังเช่น ทฤษฎีไวยากรณ์ดั้งเดิม และ ทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้าง ซึ่งอาจจะมองข้ามการพรรณนาลักษณะของภาษาบางประการ ที่บังเอิญไม่ได้ปรากฏในข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์ ดังนั้นจึงมิได้เป็นคำพรรณนา หรือข้อสรุปลักษณะภาษาที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ข้อสรุปลักษณะภาษาที่ได้มา ล้วนขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลภาษาที่รวบรวมนำมาใช้วิเคราะห์ทั้งสิ้น

7.1.3 สามัตถิยะภาษา (Competence) กับ กฤตกรรมภาษา (Performance)

ชอมสกี (Chomsky 1965: 4) ได้ขยายความแนวคิดของเขาต่อไปให้ชัดเจน โดยกล่าวชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง *การใช้ภาษา* ของเจ้าของภาษาในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งเขาเรียกว่า *performance* (บัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยว่า *กฤตกรรมภาษา*) กับ *ความรู้เชิงภาษาที่สมบูรณ์แบบ* ซึ่งเขาเรียกว่า *competence* (*สามัตถิยะภาษา*) ของเจ้าของภาษา โดยในกฤตกรรมภาษา นั้นจะมีปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ (เช่น พุดผิดพลาดโดยไม่รู้ตัว พุดไม่จบความ เพราะถูกขัด หรือเปลี่ยนเรื่องพุด ฯลฯ) ที่ทำให้ลักษณะภาษาที่ใช้จริง นั้นมีข้อบกพร่องติดขัด คลาดเคลื่อนไปจากลักษณะภาษาในอุดมคติที่เจ้าของภาษารู้ (*สามัตถิยะภาษา*) ดังนั้น ข้อมูลภาษาที่นักภาษาศาสตร์รวบรวมได้จากการใช้ภาษา จึงไม่ได้สะท้อนลักษณะภาษาที่เจ้าของภาษารู้อย่างสมบูรณ์แบบโดยตรง

กล่าวโดยสรุปก็คือ ชอมสกีเห็นว่า สิ่งที่ทฤษฎีภาษาศาสตร์จะมุ่งบรรยายก็คือ “*สามัตถิยะภาษา*” ของเจ้าของภาษา มิใช่ “*กฤตกรรมภาษา*” (ข้อมูลภาษา) เขากล่าวไว้อย่างชัดเจนใน *Aspects...* (Chomsky 1965: 3) ว่า

Linguistic Theory is concerned primarily with an ideal speaker-listener, in a completely homogeneous speech-community, who knows its language perfectly and is unaffected by such grammatically irrelevant conditions as memory limitations, distractions, shifts of attention and

interest, and errors (random or characteristic) in applying his knowledge of the language in actual performance.

ทฤษฎีภาษาศาสตร์นั้นในเรื่องหลัก ๆ แล้วจะเกี่ยวกับผู้พูด-ผู้ฟังในอุดมคติ ซึ่งอยู่ในสังคมหนึ่งภาษา (สังคมภาษาที่ไม่มี ความหลากหลาย) มีความรู้สึกซึ่งสมบูรณ์ในภาษานั้น และ เมื่อมีการนำความรู้นั้นมาใช้ภาษาจริง ๆ ก็มีได้มีอิทธิพล เจือปนไขใด ๆ ที่ไม่ใช่เจือปนไขทางภาษา อันได้แก่ ความจำมี จำกัด มีสิ่งอื่นดึงความสนใจ เปลี่ยนจุดสนใจไป และ การ พลาดพลั้ง (ไม่ว่าจะโดยบังเอิญหรือที่เป็นอยู่บ่อย ๆ) มา เกี่ยวข้อง

(Chomsky 1965: 3)

ซึ่ง “สามตติยะภาษา” นี้ก็รวมไปถึงลักษณะที่เจ้าของภาษา สามารถใช้ประโยคใหม่ๆ ที่ “ถูกไวยากรณ์” ได้โดยไม่มีจำนวนจำกัด

7.1.4 การศึกษาตามระเบียบวิธีการวิทยาศาสตร์

ในด้าน *วิธีการศึกษา* ชอมสกีก็ยังสืบทอดแนวคิดของนัก ไวยากรณ์กลุ่มเน้นโครงสร้าง ในเรื่องการศึกษาภาษาโดยใช้ระเบียบ วิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ แต่ชอมสกีมีความเห็นเรื่องการใช้ระเบียบ วิธีการทางวิทยาศาสตร์แตกต่างออกไป กล่าวคือ ชอมสกี (Chomsky 1957: 49) เห็นว่าการศึกษาไวยากรณ์ของภาษานั้น มีกระบวนการ การศึกษาเช่นเดียวกับการศึกษาทางวิทยาศาสตร์อื่นๆ เช่นกัน คือ มีการสังเกตปรากฏการณ์ ซึ่งในกรณีนี้ก็คือภาษาที่ใช้ แล้วตั้งข้อสรุปที่ จะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์เหล่านั้น และทำนาย คาดเดาปรากฏการณ์ใหม่ๆ โดยในการอธิบายนั้นอาจต้องมีการสร้าง

ภาพสร้างสันนิษฐาน (hypothetical construct) มาช่วยในการอธิบาย (ตัวอย่างเช่น อะตอม หรือ โปรตอน เป็นภาพสร้างสันนิษฐานที่นักฟิสิกส์คิดสันนิษฐานขึ้นเพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางฟิสิกส์) แล้วจึงทดสอบกับข้อมูลอีกทีหนึ่ง ว่าข้อมูลที่ได้นั้นสนับสนุนหรือคัดค้านข้อสันนิษฐานที่ตั้งไว้อย่างไร เพื่อจะได้นำผลที่ได้มาปรับปรุงข้อสรุปหรือข้อสันนิษฐานนั้น ซึ่งสำหรับกรณีข้อมูลปรากฏการณ์ภาษา ข้อสรุปที่ได้ก็คือ ระเบียบทางไวยากรณ์ หรือ กฎไวยากรณ์ต่างๆ ซึ่งจะให้คำอธิบายความสัมพันธ์ทางโครงสร้างของรูปประโยค ที่ปรากฏในข้อมูลภาษาที่รวบรวมไว้ ซึ่งกฎเหล่านี้จะอธิบายโดยใช้ ภาพสร้างสันนิษฐาน เช่น หน่วยเสียง หน่วยคำ หน่วยไวยากรณ์ประเภทต่างๆ นอกจากนั้นแล้ว ข้อสรุปหรือระเบียบหรือกฎไวยากรณ์เหล่านี้ก็ยังสามารถใช้อธิบายลักษณะประโยคต่างๆ ที่อาจไม่ได้ปรากฏในข้อมูล แต่เป็นลักษณะประโยคที่เข้าข่าย ว่าเป็นลักษณะประโยคที่ใช้ได้ในภาษานั้นๆ อีกด้วย

กล่าวโดยสรุปก็คือ ระเบียบวิธีการศึกษาภาษาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ตามความคิดของชอมสกีก็คือ วิธีนรนัย (deductive method) ลักษณะหนึ่งนั่นเอง กล่าวคือ เป็นกระบวนการวิเคราะห์และอนุมาน โดยการตั้งข้อสมมติฐานจากการสังเกตก่อน แล้วจึงไปตรวจสอบกับข้อมูลเพื่อยืนยันข้อสมมติฐานนั้น

7.1.4 ไวยากรณ์เฉพาะภาษา (Particular Grammar) และ ไวยากรณ์สากล (Universal Grammar)

ข้อเสนออีกประการหนึ่งของ ชอมสกี ที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายใหม่ของการศึกษาภาษา และระเบียบวิธีการในการศึกษาภาษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ ข้อเสนอที่ว่า เราจะศึกษา “ไวยากรณ์

ภาษา” (grammar) ได้ 2 ระดับ ระดับแรก คือ ไวยากรณ์เฉพาะภาษา (particular grammar) ระดับที่สอง คือ ไวยากรณ์สากล (universal grammar)

7.1.5.1 ไวยากรณ์เฉพาะภาษา (Particular Grammar)

ไวยากรณ์เฉพาะภาษา คือ ระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับโครงสร้างของภาษาใดภาษาหนึ่งและการประกอบหน่วยต่างๆ ในภาษานั้นเข้าเป็นประโยคที่ “เป็นภาษา” กล่าวคือ ประโยคที่เจ้าของภาษานั้นยอมรับว่าใช้ได้ โดยที่ระเบียบกฎเกณฑ์ดังกล่าวจะครอบคลุมเฉพาะประโยคที่ “ถูกไวยากรณ์” ส่วนประโยคที่ “ไม่ถูกไวยากรณ์” ก็คือ ประโยคที่ไม่เป็นไปตามระเบียบนี้ ระเบียบกฎเกณฑ์นี้คือประมวลความรู้ในเชิงภาษาของเจ้าของภาษา ซึ่งนักภาษาศาสตร์จะนำเสนอออกมาเป็นเชิงรูปธรรมได้ในรูปแบบต่างๆ กัน เพื่อจะสะท้อนความรู้ของเจ้าของภาษาในเรื่องของระเบียบภาษานั้นๆ ซึ่งความรู้ของเจ้าของภาษาจริงๆ แล้วอาจจะไม่อยู่ในรูปแบบนี้ก็ได้

ในด้านของไวยากรณ์เฉพาะภาษานี้ ชอมสกี (Chomsky 1957: 13) ได้อธิบายอิงแนวคิดทางคณิตศาสตร์และตรรกวิทยาไว้ว่า ไวยากรณ์ของภาษาใดภาษาหนึ่ง เช่น ไวยากรณ์ภาษา L ก็คือ “เครื่องมือที่ ‘กำหนด’ การเรียบเรียงหน่วยต่างๆ ของภาษา L เฉพาะที่เรียบเรียงแล้ว ‘ถูกไวยากรณ์’ โดยไม่รวมการเรียบเรียงหน่วยต่างๆ ที่เรียบเรียงแล้วไม่ถูกไวยากรณ์” (a device that generates all of the grammatical sequences of L and none of the ungrammatical ones) โดยขยายความว่า เป็นข้อสรุปของลักษณะการเรียบเรียงหน่วยต่างๆ ในภาษานั้นๆ ให้ “ถูกไวยากรณ์”

ผู้เขียนใคร่ขอชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ศัพท์ของชอมสกีไว้ที่นี่เพื่อ ความกระจ่าง ศัพท์ต่างๆที่ชอมสกีใช้ในการบรรยายทฤษฎีและแนวคิด ทางภาษาศาสตร์ของเขา ส่วนมากเป็นศัพท์ที่ใช้ในทางคณิตศาสตร์และ ตรรกวิทยา โดยเฉพาะศัพท์ของคณิตศาสตร์รูปนัย (Formal Mathematics) คำว่า “generate” ก็เช่นเดียวกัน ชอมสกี ใช้ใน ความหมายตามทฤษฎีคณิตศาสตร์เชิงการจัด (Combinatorial Mathematics) ของนักคณิตศาสตร์ชื่อ โปสต์ (Post) (Chomsky 1965: 9) ซึ่งจะมีความหมายในทำนองว่า “ดีความ หรือ แจงหน่วย ประกอบ” มิใช่ในความหมายว่า ‘สร้าง หรือ ผลิต’

ชอมสกี กล่าวแก้ทำความเข้าใจเรื่องการใช้ศัพท์ ‘generate’ ไว้ว่า

...when we speak of a grammar as generating a sentence with a certain structural description, we mean simply that the grammar assigns this structural description to the sentence.

เมื่อเราพูดถึงไวยากรณ์ว่า กำหนดประโยคให้มีลักษณะ โครงสร้างอย่างนั้นอย่างนี้ เราเพียงแต่หมายความว่า ไวยากรณ์ นั้น ๆ บอกว่าประโยคนั้นมีลักษณะโครงสร้างอย่างไร

(Chomsky 1965: 9)

ประเด็นนี้ สัมพันธ์กับจุดประสงค์ของไวยากรณ์เพิ่มพูน (generative grammar) ด้วยว่า ไวยากรณ์เพิ่มพูนมิใช่เป็นตัวแบบ (model) ว่าผู้พูดมีขั้นตอนการสร้างประโยคต่าง ๆ อย่างไร หรือผู้ฟังมี ขั้นตอนการทำความเข้าใจประโยคอย่างไร หากแต่เป็นเพียงรูปแบบ หนึ่งที่เป็นรูปธรรมที่ชอมสกีในฐานะนักภาษาศาสตร์ที่วิเคราะห์ภาษา

เลือกใช้เพื่ออธิบาย บรรยาย สามัตถิยะภาษา หรือ ความรู้ในเชิงภาษาของมนุษย์ (ซึ่งเป็นนามธรรม) ซึ่งในประเด็นนี้ ชอมสกีก็ได้กล่าวไว้ชัดเจนในปี 1957 (Chomsky 1957: 48) และได้กล่าวซ้ำอีกครั้งหนึ่งในปี 1965 (Chomsky 1965: 9 และ 139) ดังต่อไปนี้

To avoid what has been a continuing misunderstanding, it is perhaps worthwhile to reiterate that a generative grammar is not a model for a speaker or a hearer. It attempts to characterize in the most neutral possible terms the knowledge of the language that provides the basis for actual use of language by a speaker–hearer.

เพื่อไม่ให้เข้าใจผิดกันต่อไป ก็จะขอกล่าวซ้ำว่า ไวยากรณ์เพิ่มพูนนั้น มิได้เป็นตัวแทนสำหรับผู้พูดหรือผู้ฟัง ไวยากรณ์นี้ พยายามจะถ่ายทอดแสดงความรู้เชิงภาษาที่เป็นรากฐานของการใช้ภาษาของผู้ที่เป็นทั้งผู้พูดผู้ฟัง โดยการใช้รูปแบบการอธิบายที่เป็นกลางที่สุด

(Chomsky 1965: 139)

...it seems absurd to suppose that the speaker first forms a generalized Phrase–marker by base rules and then tests it for well–formedness by applying transformational rules to see if it gives, finally, a well–formed sentence....

To think of a generative grammar in these terms is to take it to be a model of performance rather than a model of competence, thus totally misconceiving its nature....

But a generative grammar as it stands is no more a model of the speaker than it is a model of the hearer. Rather, as has been repeatedly emphasized, it can be regarded only as a characterization of the intrinsic tacit knowledge or competence that underlines actual performance.

...เป็นเรื่องประหลาดมาก ถ้าคิดว่าผู้พูดนั้นเริ่มต้นสร้างโครงสร้างประโยคโดยกฎโครงสร้างพื้นฐานก่อน แล้วทดสอบว่าโครงสร้างนั้นใช้ได้ หรือไม่โดยการลองใช้กฎปริวรรตดูว่าในที่สุดจะได้รูปประโยคที่ใช้ได้หรือไม่...

การที่คิดว่าไวยากรณ์เพิ่มพูนเป็นเช่นนั้น ก็คือการที่ถือเอาว่าไวยากรณ์เพิ่มพูนเป็นตัวแทนของการใช้ภาษามากกว่าเป็นตัวแทนของสามัตถิยะทางภาษา ซึ่งเป็นการมองลักษณะของไวยากรณ์นี้ผิดไปโดยสิ้นเชิง...

ไวยากรณ์เพิ่มพูน เเท่าที่เป็นอยู่ มีใช้ทั้งตัวแทนของผู้พูดและตัวแทนของผู้ฟัง แต่อย่างที่ย้ำแล้วหลายครั้งว่าจะถือได้ว่าไวยากรณ์เพิ่มพูน เป็นเพียงการแสดงคุณสมบัติความรู้ หรือสามัตถิยะได้สำนึกที่เป็นรากฐานของการใช้ภาษาจริงๆ

(Chomsky 1965:139, 140)

7.1.5.2 ไวยากรณ์สากล (Universal Grammar)

ไวยากรณ์สากล (Universal Grammar) ซึ่ง Chomsky (1957) เรียกว่า The General Theory คือระเบียบกฎเกณฑ์เงื่อนไขต่างๆ เกี่ยวกับลักษณะรูปแบบต่างๆไปของภาษามนุษย์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ภาษามนุษย์ทุกภาษามีร่วมกันอยู่ ตัวอย่างเช่น ในทุก

ภาษาจะมีระเบียบเกี่ยวกับการประกอบคำเข้าเป็นประโยค เป็นต้น
 ชอมสกีเห็นว่าไวยากรณ์สากลนี้คือจุดมุ่งหมายสำคัญที่สุดของ
 การศึกษารัฐศาสตร์

แนวคิดเรื่องไวยากรณ์สากลนี้สัมพันธ์กับข้อเสนอของชอมสกี
 เกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาของเด็ก (Chomsky 1965: 25, 47-59)
 กล่าวคือ ชอมสกีมีความเห็นตามแนวคิดทางปรัชญาเหตุผลนิยม
 (Rationalism) ว่า ในการเรียนรู้ภาษาของเด็กนั้น มีใช้ว่าเด็กเรียนรู้ทุก
 สิ่งทุกอย่างจากข้อมูลตัวอย่างภาษารอบ ๆ ตัวแต่ประการเดียว หากแต่
 เด็กทุกคนนั้น มีองค์ความรู้ในเชิงวิเคราะห์ภาษา รวมทั้งหลักการและ
 กรอบของรูปแบบและลักษณะภาษามนุษย์ติดตัวมาแต่กำเนิด เป็นส่วน
 หนึ่งของความสามารถในการเรียนรู้ที่มนุษย์ทุกคนมี ซึ่งจะกำหนด
 รูปแบบของการเรียนรู้ต่าง ๆ ของมนุษย์ สำหรับความรู้และกรอบของ
 รูปแบบในการเรียนรู้ภาษานี้ ชอมสกีเรียกว่า กลไกการรับภาษา
 (Language Acquisition Device หรือ LAD) ดังนั้น ไวยากรณ์สากล
 (คุณลักษณะและรูปแบบที่ภาษามนุษย์มีร่วมกันอยู่) ก็คือคุณสมบัติ
 และองค์ประกอบ ของกลไกการรับภาษา (ระบบเรียนรู้ภาษา) นั่นเอง
 ชอมสกี (Chomsky 1965: 25) อธิบายไว้ว่า ระบบการ
 เรียนรู้ภาษาของเด็กนั้นประกอบด้วย องค์ความรู้ 2 ลักษณะคือ

- 1) รูปแบบและคุณลักษณะของภาษามนุษย์ที่เป็นไปได้
- 2) ความรู้สำหรับเลือกไวยากรณ์ภาษา (ข้อสรุประเบียบ
 ภาษา และรูปแบบข้อสรุปลักษณะภาษา) ที่อธิบายครอบคลุมข้อมูล
 ภาษาได้ดีที่สุด

แนวคิดเรื่องไวยากรณ์สากลนี้เป็นแนวคิดสำคัญที่มีอิทธิพล
 ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนในยุคหลัง ๆ

สำหรับการวัดระดับของความสมบูรณ์ (level of adequacy) ของการศึกษา “ไวยากรณ์ภาษา” ในเชิงภาษาศาสตร์ นี้ ซอมสกี (1965: 24-25, 34) ก็ได้เสนอเกณฑ์ไว้ 2 ระดับ² คือ

1. ความสมบูรณ์ระดับบรรยาย (Descriptive Adequacy)

ไวยากรณ์หรือทฤษฎีภาษามีความสมบูรณ์ระดับนี้หากสามารถประมวลสรุปและบรรยายความรู้ในเชิงภาษา (สามัตถิยะภาษา) ทั้งหมดของเจ้าของภาษาได้

2. ความสมบูรณ์ระดับอธิบาย (Explanatory Adequacy)

ไวยากรณ์หรือทฤษฎีภาษามีความสมบูรณ์ระดับนี้หากสามารถให้คำอธิบายในเรื่องกระบวนการความคิดในเชิงภาษาและกระบวนการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์

ระดับความสมบูรณ์ทั้ง 2 นี้ จะสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของการศึกษาไวยากรณ์ภาษาทั้ง 2 ระดับที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กล่าวคือ จุดประสงค์ของไวยากรณ์เฉพาะภาษา ก็คือเพื่อบรรลุความสมบูรณ์ในระดับบรรยายภาษา ส่วนไวยากรณ์สากลนั้นมีจุดประสงค์ที่จะบรรลุความสมบูรณ์ในระดับอธิบาย

7.2 ทฤษฎียุคเริ่มแรก: แนวคิดเรื่องการปริวรรต

แนวคิดไวยากรณ์เพิ่มพูนของซอมสกี เริ่มเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย เนื่องจากหนังสือ *Syntactic Structures* ที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.

² ซอมสกี (1964) กล่าวถึงความสมบูรณ์อีกหนึ่งระดับ คือความสมบูรณ์ระดับสังเกต (observational adequacy) ซึ่งกล่าวถึงไวยากรณ์ที่มีข้อสรุปครอบคลุมอธิบายได้เฉพาะข้อมูลภาษาที่ปรากฏ ซึ่งเป็นลักษณะของไวยากรณ์โครงสร้าง

1957 ประเด็นหลัก ๆ ที่นำเสนอในหนังสือเล่มนี้ คือเสนอจุดมุ่งหมายใหม่ของทฤษฎีภาษาและการศึกษาภาษาในเชิงภาษาศาสตร์ ซึ่งให้เห็นข้อบกพร่องของตัวแบบทฤษฎีไวยากรณ์ (grammatical models) (ซึ่งในที่นี้รวมไปถึง “ไวยากรณ์” ในความหมายของ ไวยากรณ์รูปนัย (formal grammar) ด้วย) และข้อบกพร่องของทฤษฎีการวิเคราะห์ภาษาที่ใช้กันในอเมริกาสมัยนั้น (ทศวรรษ 1950) พร้อมทั้งนำเสนอแนวคิดวิธีการศึกษาวิเคราะห์ภาษาแบบใหม่ ที่จะสะท้อนความรู้ของเจ้าของภาษาได้ดีกว่า

แนวคิดทางไวยากรณ์ 2 แบบที่ชอมสกียกมา ซึ่งให้เห็นข้อบกพร่อง ได้แก่

(1) ข้อบกพร่องของแนวคิดไวยากรณ์ของตัวแบบทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theoretic Model)

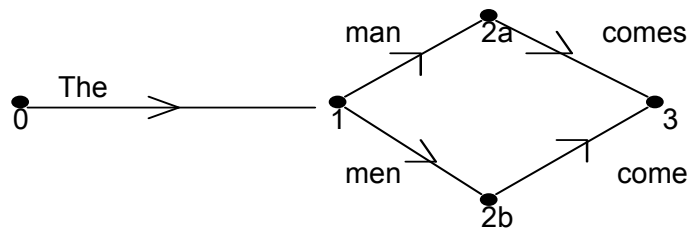
ชอมสกียกแนวคิดไวยากรณ์ของตัวแบบทฤษฎีการสื่อสารมาอธิบายในรูปแบบไวยากรณ์สภาวะจำกัด (Finite State Grammar)³ แนวคิดนี้กล่าวโดยคร่าว ๆ คือ การเลือกใช้คำในภาษานั้นจะเป็นเงื่อนไขจำกัดตัวเลือกคำอื่น ๆ ที่จะมาเรียงเรียงในประโยคต่อไป⁴ โดยเปรียบผู้พูดเหมือนกับเครื่องผลิตภาษาที่มีได้หลายสภาวะ (state) เปรียบการเรียงเรียงคำในภาษา เหมือนกับกระบวนการที่เครื่องผลิตภาษาเคลื่อนไปสู่ สภาวะต่างๆ โดยในการเปลี่ยนสภาวะ

³ แนวคิดนี้เป็นแนวคิดทางคณิตศาสตร์เป็นที่รู้จักกันในนาม “Finite State Markov Process”

⁴ ชอมสกี (1957: 20 เซงอรธ 2) อ้างว่าแนวคิดนี้ คือแนวคิดเกี่ยวกับตัวแบบภาษาที่นักภาษาศาสตร์ชื่อ Hockett (1955) เสนอไว้ในหนังสือ *A Manual of Phonology*

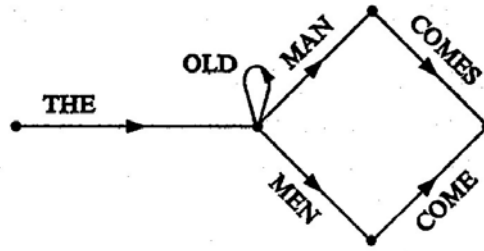
ครั้งหนึ่งนั้นจะผลิตคำออกมาหนึ่งคำ แล้วจึงเคลื่อนไปสู่สถานะใหม่
เงื่อนไขต่าง ๆ ทางไวยากรณ์ที่กำหนดการเรียงคำก็แสดง
(represent) โดยเงื่อนไขประจำแต่ละสถานะ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่กำหนดว่า
สถานะถัดไปจะเป็นสถานะใดได้บ้าง เมื่อพิจารณาจากสถานะปัจจุบัน
ของเครื่องผลิตภาษานั้น

ตัวอย่างไวยากรณ์สภาวะจำกัดที่ผลิตประโยค The man
comes. และ The men came. แสดงในรูปแผนภูมิได้ดังนี้ โดยแต่ละ
จุดแทนแต่ละสถานะ (ดัดแปลงจาก Chomsky 1957: 19)

จากแผนภูมินี้ จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่อยู่ที่สถานะ ที่ 1
(สถานะปัจจุบัน คือสถานะ 1) “ไวยากรณ์” นี้ ก็ได้ผลิตคำว่า The และ
ไวยากรณ์นี้มีเงื่อนไขว่า จากสถานะที่ 1 มีเส้นทางสู่สถานะต่อไปให้
เลือกได้ 2 เส้นทาง คือ 2a และ 2b หากเลือกสถานะ 2a หมายถึงว่า
คำที่ไวยากรณ์นี้ผลิต หลังจาก The คือ man และเมื่ออยู่ที่สถานะ 2a
และเข้าสู่สถานะต่อไป คือสถานะที่ 3 ก็จะผลิตคำว่า comes เกิดต่อจาก
man เป็นต้น

ขอมสก็ ยังแสดงให้เห็นว่า เราอาจขยายไวยากรณ์ลักษณะนี้
ให้สามารถสร้างประโยคจำนวนไม่รู้จบได้ โดยเพิ่ม วงวนแบบปิด
(closed loop) ดังนี้

(จาก Chomsky 1957: 19)

ไวยากรณ์นี้จะสามารถผลิตประโยค เช่น The old, old man comes., The old, old men come., The old, old, old man comes. เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ไวยากรณ์สภาวะจำกัดนี้ ไม่สามารถพรรณนา ลักษณะต่างๆของการเรียงเรียงคำที่ปรากฏในภาษามนุษย์ทั่วไป เช่น การซ้อนประโยคหรือวลี การเรียงเรียงคำโดยต้องใช้ ความสัมพันธ์แบบพึ่งพา (dependency relation) ระหว่างคำเช่น ในกรณีประโยคเงื่อนไข (conditionals) ต่างๆ (if __, then __; either __, or __) เหล่านี้ล้วนแต่เป็นลักษณะการเรียงเรียงคำ ที่ไม่อาจจะอธิบายได้ด้วยไวยากรณ์สภาวะจำกัดทั้งสิ้น เนื่องจากในการเลือกว่าคำใดจะปรากฏต่อไปในประโยคดังกล่าว อาจต้องอาศัยข้อมูลภาษาที่ย้อนหลังไปเกินกว่าข้อมูลจากคำที่ปรากฏในสภาวะปัจจุบัน เช่น ในกรณีที่คำที่จะปรากฏต่อไปในประโยคเป็นคำที่มีความสัมพันธ์แบบพึ่งพากับคำอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วก่อนหน้านี้ในประโยค ตัวอย่างประโยคที่แสดงความสัมพันธ์พึ่งพาระหว่างคำ ที่ไวยากรณ์สภาวะจำกัดไม่สามารถพรรณนาได้ เช่น

If₁ many more₂ students₃ whom we haven't actually admitted are₃ sitting in on the courses than₂ ones we have, then₁ auditors will probably have to be excluded.

(ตัวอย่าง ตัดตอน และดัดแปลง จาก Chomsky and Miller 1963 อ้างใน Newmeyer 1980 แสดงความสัมพันธ์พืงพา ของคู่หน่วยภาษา โดยใช้ตัวเลขห้อยเป็นตัวเลขเดียวกัน)

จะเห็นได้ว่า ในประโยคตัวอย่าง มีคู่ความสัมพันธ์พืงพา ระหว่าง คำว่า if และ then, ระหว่าง more กับ than และระหว่าง students กับ are ซึ่ง การเกิดของคำชุดหลัง (then, than, are) นั้น ขึ้นอยู่กับการเกิดของคู่สัมพันธ์พืงพาของมัน (if, more, students) ที่เกิดก่อน ในประโยค ซึ่งอาจจะไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่ติดกัน ในขณะนั้น

กล่าวโดยสรุป ก็คือ แม้ว่าไวยากรณ์สภาวะจำกัดนี้ จะมีคุณสมบัติขั้นต่ำของไวยากรณ์ กล่าวคือ มีเงื่อนไขและองค์ประกอบที่มีจำนวนจำกัด (finite) แต่สามารถผลิตประโยคได้จำนวนไม่จำกัด (infinite) ไวยากรณ์นี้ ก็ยังไม่มีคุณสมบัติเพียงพอ ที่จะพรรณนา ลักษณะโครงสร้างของประโยคในภาษามนุษย์ทั่วไป

(2) ข้อบกพร่องของแนวคิดการวิเคราะห์ส่วนประชิด

(Immediate Constituent Analysis)

ขอมสัถ์กับแนวคิดการวิเคราะห์ส่วนประชิด ของกลุ่มนักไวยากรณ์แบบเน้นโครงสร้าง มาอธิบายโดยเรียกว่า ไวยากรณ์โครงสร้างวลี (Phrase Structure Grammar) และนำเสนอในรูปแบบใหม่ กล่าวคือ นำข้อสังเกตเกี่ยวกับเงื่อนไขและระเบียบการเรียบเรียงส่วนประกอบ (constituent) ของประโยคในระดับต่างๆ มาประมวล

สรุปและนำเสนอในรูปแบบของสูตรทางคณิตศาสตร์ และตรรกวิทยา สัญลักษณ์ ตัวอย่างเช่น Sentence \rightarrow NP + VP สำหรับอธิบายว่า หน่วยประโยค (Sentence) ประกอบด้วย ส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ นามวลี (NP) และ กริยาวลี (VP) เรียงกันตามลำดับ

ขอมสกีชี้ให้เห็นว่า ไวยากรณ์โครงสร้างวลี นี้มีข้อดีกว่า ไวยากรณ์สภาวะจำกัด คือสามารถอธิบายลักษณะการเรียบเรียงคำใน ภาษามนุษย์บางลักษณะ ที่ไวยากรณ์สภาวะจำกัดไม่สามารถอธิบายได้ แต่ก็ยังมีข้อบกพร่อง คือการอธิบายระเบียบของภาษาบางลักษณะด้วย ไวยากรณ์โครงสร้างวลีนี้ สามารถทำได้ก็จริง แต่ก็จะเป็นการอธิบาย ระเบียบภาษาด้วยวิธีที่ซับซ้อนยุ่งเหยิง มีลักษณะเป็นคำอธิบายเฉพาะ กิจ (ad hoc) ซึ่งจะไม่ครอบคลุมถึงลักษณะภาษาในกรณีอื่นๆ ขอมสกียกตัวอย่างกรณีการวิเคราะห์ลักษณะภาษา โดยใช้ไวยากรณ์ โครงสร้างวลีต่อไปในภาษาอังกฤษ: การเชื่อมและรวมความ, การ เรียงลำดับตำแหน่งกริยาช่วย และการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรูป ประโยคกรรตุวาจก (active) และกรรมวาจก (passive) ซึ่งล้วนเป็น กรณีที่ส่วนประกอบมิได้เกิดประชิดกัน (discontinuous constituents) และเป็นกรณีที่แสดงให้เห็น ว่าคำอธิบายโดยใช้กรอบแนวคิดของ ไวยากรณ์โครงสร้างวลีนั้นมีความซับซ้อนเพียงใด กล่าวคือ ในการ อธิบายการเรียงลำดับส่วนประกอบต่างๆ ในประโยคลักษณะดังกล่าว โดยใช้กฎโครงสร้างวลี จะต้องมีการระบุเงื่อนไขของการเรียงลำดับ ส่วนต่างๆ ในกรณีต่างๆ

ตัวอย่าง การเชื่อมความ (Chomsky 1957: 36)

- 1a. The scene - of the movie - was in Chicago.
- 1b. The scene - of the play - was in Chicago.

1c. The scene -of the movie and the play- was in Chicago.

2a. The scene - of the movie - was in Chicago.

2b. The scene - that I wrote - was in Chicago.

2c. * The scene - of the movie and that I wrote - was in Chicago.

ในการเชื่อมความ มีเงื่อนไขก็คือ หน่วยที่จะเชื่อมกันได้นั้น ต้องเป็นหน่วยประเภทเดียวกัน ดังเช่นในประโยค 1c. ข้างต้น เป็นการเชื่อมความของหน่วยประเภทเดียวกัน คือหน่วยบุพบทวลี (of the movie และ of the play) หากเป็นหน่วยคนละประเภทแล้ว ก็จะเชื่อมหรือรวมความกันไม่ได้ เช่น 2c. ถือว่าเป็นประโยคผิดไวยากรณ์ เพราะมีการเชื่อมหน่วยคนละประเภท คือ หน่วย of the movie (บุพบทวลี) และหน่วย that I wrote (อนุพากย์คุณศัพท์) ไว้ด้วยกัน

เงื่อนไขดังกล่าว อาจจะเขียนได้ดังนี้

If S1 and S2 are grammatical sentences, and S1 differs from S2 only in that X appears in S1 where Y appears in S2 (i.e. S1= ...X..., S2= ...Y...) and X and Y are constituents of the same type in S1 and S2, respectively, then S3 is a sentence, where S3 is a result of replacing X by X+and+Y in S1 (i.e. S3= ...X+and+Y...)

หาก S1 และ S2 เป็นประโยคถูกไวยากรณ์ และ S1 แตกต่างจาก S2 เฉพาะตรงที่หน่วย X ปรากฏใน S1 ในขณะที่ หน่วย Y ปรากฏใน S2 (คือ S1= ...X..., S2=

...Y.....) และหากหน่วย X และ หน่วย Y เป็นหน่วยประเภทเดียวกันใน S1 และ S2 ตามลำดับ S3 ก็จะเป็นประโยค ซึ่งเป็นผลจากการแทนที่หน่วย X ในประโยค S1 ด้วยหน่วย X+and+ Y (กล่าวคือ S3=....X+and+Y)

(Chomsky 1957: 36)

จะเห็นได้ว่า กฎข้างต้นนี้มีความซับซ้อนมาก และจะใช้ได้ในกรณีเฉพาะกิจ เฉพาะภาษา กับประโยคที่มีโครงสร้างตามที่กำหนดไว้ทุกประการเท่านั้น ซึ่งหากไวยากรณ์นี้ประกอบด้วยกฎลักษณะนี้จำนวนมาก ก็จะทำให้ไวยากรณ์โครงสร้างวลี นี้มีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับแนวคิดใหม่ในด้านโครงสร้างภาษาที่ซอมสกีเสนอนั้น เป็นส่วนที่เพิ่มเติมเสริมเข้ากับไวยากรณ์โครงสร้างวลี โดยเขาเสนอให้มีส่วนที่เป็นระเบียบโครงสร้าง ในเรื่องการโยกย้ายตำแหน่งของส่วนประกอบของหน่วยสร้าง ซึ่งเขาเรียกว่า การปริวรรตทางไวยากรณ์ (grammatical transformation) การอธิบายระเบียบของภาษาด้วยไวยากรณ์โครงสร้างวลีและการปริวรรตทางไวยากรณ์ประกอบกันนี้ เป็นการอธิบายที่กระชับ ไม่ซับซ้อน จึงเป็นแนวคิดทางไวยากรณ์ที่สามารถอธิบายระเบียบภาษาได้ดีกว่าไวยากรณ์ที่อธิบายโครงสร้างด้วยกฎโครงสร้างวลีแต่เพียงประการเดียว

ดังนั้นภาพรวมของไวยากรณ์รูปแบบที่ซอมสกีเสนอใหม่ ซึ่งต่อมาเรียกกันว่า ไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน (Generative Transformational Grammar) ก็คือไวยากรณ์ที่มีองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1) กฎโครงสร้างวลี (Phrase Structure Rules)

- 2) กฎปริวรรต (Transformational Rules)
- 3) กฎการแปรของหน่วยคำ (Morphophonemic Rules)

7.2.1 กฎโครงสร้างวลี (Phrase Structure Rules)

ชอมสกีนำเสนอรูปแบบใหม่ของการวิเคราะห์ส่วนประชิด โดยใช้รูปแบบที่ชอมสกี เรียกว่า **กฎเขียนใหม่** (Rewriting Rules) โดยมีรูปแบบดังนี้

$$X \rightarrow Y$$

โดย Y จะเป็นการแจงส่วนประกอบต่างๆของหน่วย X สำหรับการวิเคราะห์นั้นจะเริ่มต้นจากระดับประโยค ตัวอย่างกฎโครงสร้างวลี เช่น (Chomsky 1957: 26, 39)

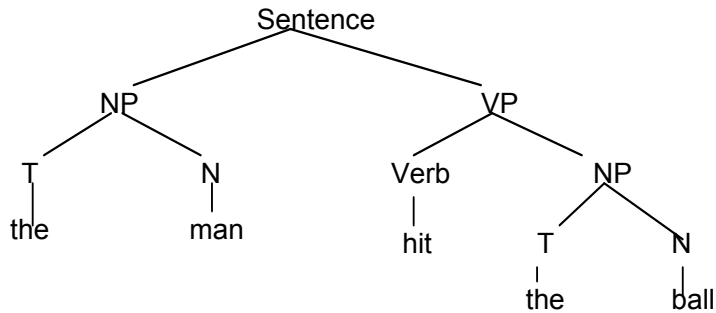
1.	Sentence	→	NP + VP
2.	NP	→	T + N
3.	VP	→	Verb + NP
4.	T	→	the
5.	N	→	man, ball, etc.
6.	Verb	→	hit, took, etc.
7.	NP	→	NP _{sing} , NP _{pl}
8.	NP _{sing}	→	T + N + ϕ
9.	NP _{pl}	→	T + N + S
- (ϕ คือ หน่วยคำเอกพจน์ S คือหน่วยคำพหูพจน์)

กฎข้างต้นกล่าวว่า *ประโยค* ประกอบด้วยหน่วย NP และหน่วย VP (กฎที่ 1) โดยหน่วย NP ประกอบด้วยหน่วย T (คำนำหน้านาม ได้แก่คำว่า the) และหน่วย N (คำนามต่างๆ) (กฎที่ 2) ส่วนหน่วย VP ประกอบด้วย หน่วย V (กริยาต่างๆ) และหน่วย NP (กฎที่ 3) หน่วย NP นั้นอาจเป็นเอกพจน์หรือพหูพจน์ก็ได้ (กฎที่ 7) หน่วย NP ที่เป็นเอกพจน์ ก็จะประกอบด้วย หน่วย T (คำนำหน้านาม) และหน่วย N (นามต่างๆ) และรูปหน่วยคำเอกพจน์ (กฎที่ 8) หน่วย NP ที่เป็นพหูพจน์ ก็จะประกอบด้วย หน่วย T (คำนำหน้านาม) และหน่วย N (นามต่างๆ) และรูปหน่วยคำพหูพจน์ (กฎที่ 9)

กฎเหล่านี้จะแสดงองค์ประกอบของประโยคว่า “The man hit the ball.” ได้ดังนี้ (Chomsky 1957: 27)

Sentence	
NP + VP	จากกฎ 1
T + N + VP	จากกฎ 2
T + N + Verb + NP	จากกฎ 3
The + N + Verb + NP	จากกฎ 4
The + man + Verb + NP	จากกฎ 5
The + man + hit + NP	จากกฎ 6
the + man + hit + T + N	จากกฎ 2
the + man + hit + the + N	จากกฎ 4
the + man + hit + the + ball	จากกฎ 5

การแจกส่วนประกอบดังนี้ Chomsky เรียกว่า “derivation” (ศัพท์บัญญัติภาษาไทยว่า “การแปลง” ซึ่งอาจนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิต้นไม้แสดงโครงสร้างและองค์ประกอบของประโยคนั้น⁵ ได้ดังนี้

ในเวลาต่อมา แผนภูมิต้นไม้เช่นนี้ได้กลายเป็นที่นิยมใช้เพื่อแสดงองค์ประกอบระดับต่างๆ ในการวิเคราะห์ประโยค

ข้อที่น่าสังเกตคือ คำต่างๆ ที่ปรากฏในประโยคนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกฎโครงสร้างวลี ดังเช่นในกฎที่ 4, 5, 6 เป็นต้น

7.2.2 กฎปริวรรต (Transformational Rules)

กฎปริวรรต คือกฎที่อธิบายความสัมพันธ์ของหน่วยในโครงสร้างที่เป็นส่วนประกอบกัน แต่ไม่ได้อยู่ประชิดกัน โดยจะอธิบายว่า มีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายตำแหน่งของส่วนประกอบ ที่เดิมอยู่ประชิดกัน ไปยังตำแหน่งอื่นๆ ทำให้ไม่ได้อยู่ประชิดกัน การอธิบาย

⁵ ซอมสกี (1965: 17) เรียกการแจกโครงสร้างประโยคว่า Phrase-Marker (ศัพท์บัญญัติภาษาไทยว่า “ตัวบ่งชี้วลี”)

ความสัมพันธ์นี้นำเสนอในรูปกฎสรุปการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างประโยค

นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างที่อธิบายโดยกฎปริวรรต ก็ยังรวมไปถึง การเติมหน่วยคำช่วยทางไวยากรณ์ต่างๆ เช่น do, not และการแทนที่คำหรือกลุ่มคำ เช่น การใช้ so แทนที่กลุ่มคำ เป็นต้น

กฎปริวรรต หรือ กฎเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายตำแหน่งหรือการเปลี่ยนแปลงของส่วนประกอบต่างๆนี้ มีรูปแบบประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

ส่วนแรก ระบุโครงสร้างและการเรียงลำดับแต่เดิมของส่วนประชิดต่างๆ

ส่วนที่สอง ระบุเงื่อนไขและตำแหน่งของส่วนประชิดที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากลำดับเดิม

ตัวอย่างของกฎปริวรรต

กฎกรรมวาจก (Passive) (Chomsky 1957: 112)

โครงสร้างเดิม NP - Aux - V - NP

โครงสร้างเปลี่ยนแปลง $X_1 - X_2 - X_3 - X_4 \rightarrow X_4 - X_2 + be + en - X_3 - by + X_1$

การใช้กฎปริวรรต

โครงสร้างเดิม John - C - admire - sincerity
 NP Aux V NP
 X1 - X2 - X3 - X4

โครงสร้างเปลี่ยนแปลง sincerity C+be+en-admire by+ John

คำอธิบาย

โครงสร้างของประโยค John C (หน่วยกาล/พจน์) admire sincerity มีโครงสร้างเทียบได้กับโครงสร้างที่ระบุไว้ในกฎดังนี้ John คือ NP ซึ่งอยู่ในตำแหน่ง X1 C เป็นองค์ประกอบแสดงกาล (tense) ของ Aux ซึ่งอยู่ในตำแหน่ง X2 admire คือ V ซึ่งอยู่ในตำแหน่ง X3 และ sincerity คือ NP ซึ่งอยู่ในตำแหน่ง X4 เมื่อจัดเรียงหน่วยตามโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงแล้ว จึงได้การเรียงประโยคที่มี sincerity (X4) เป็นหน่วยแรก ตามด้วย C (X2) ซึ่งมี be+en เติมเข้าไป และตามด้วย admire (X3) และ John (X1) โดยมี by เติมเข้าไปหน้า John (X1) ตามที่ระบุไว้ในกฎ

ขอมสก็กล่าวถึงกฎปริวรรตลักษณะต่างๆไว้ดังนี้

7.2.2.1 กฎบังคับใช้ (Obligatory Rules)

กฎบังคับใช้ (Obligatory Rules) เป็นเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงรูปประโยคที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง เมื่อโครงสร้างประโยคใด ๆ ปรากฏลักษณะตามที่ระบุไว้ในส่วน โครงสร้างเดิมของกฎ หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของหน่วยต่างๆดังที่ระบุไว้ ก็จะเป็นผลให้รูปประโยคนั้นๆ “ไม่ถูกไวยากรณ์” ตัวอย่างของกฎบังคับใช้เช่น กฎแทรก Do Transformation ซึ่งจะเติมกริยาช่วย “do หน้าหน่วยคำเติมแสดงกาลของกริยาต่างๆ และกฎกริยาช่วย ซึ่งจะสลับตำแหน่งกริยาช่วย และหน่วยคำเติมแสดงกาล

กฎแทรก do (do Transformation) (Chomsky 1957: 113)

โครงสร้างเดิม $\#^6 - Af^7$
 โครงสร้างเปลี่ยนแปลง $X_1 - X_2 \rightarrow X_1 - do + X_2$

กฎสลับคำช่วยกริยา (Auxiliary Transformation) (Chomsky 1957: 113)

โครงสร้างเดิม $X - Af - v - Y$
 (Af คือ หน่วยคำเติมบอกกาล/พจน์ C หรือ en หรือ ing ; v คือ คำช่วยกริยา M หรือ กริยา หรือ have หรือ be)
 โครงสร้างเปลี่ยนแปลง $X_1 - X_2 - X_3 - X_4 \rightarrow X_1 - X_3 - X_2 \# X_4$

คำอธิบายกฎ

กฎนี้จะสลับตำแหน่งของ Af กับ v โดยสลับตำแหน่งให้หน่วย v อยู่ก่อนหน่วย Af และกำหนดขอบเขตของคำไว้หลังหน่วยคำเติม Af

ตัวอย่างการใช้กฎ

จากโครงสร้าง he - S + be - ing + go (S แทนหน่วยปัจจุบันกาล/เอกพจน์)
 จะเห็นได้ว่า โครงสร้างนี้ จะมีลักษณะโครงสร้างตามที่ระบุไว้ใน กฎสลับคำช่วยกริยา ซึ่งเป็นกฎปริวรรตบังคับใช้ คือ he เป็น

⁶ สัญลักษณ์นี้แสดง ขอบเขตของคำ (word boundary)
⁷ Af ในที่นี้ เป็นสัญลักษณ์แทน หน่วยคำเติมแสดงกาล (Tense Affix)

หน่วย X_1 , หน่วย S เป็นหน่วย Af (X_2), be คือหน่วย v (X_3), ing
คือหน่วย X_4

$$\text{he} - \text{S} + \text{be} - \text{ing} + \text{go}$$

$$\text{X} - \text{Af} - \text{v} - \text{Y} \dots$$

$$\text{X}_1 - \text{X}_2 - \text{X}_3 - \text{X}_4$$

ดังนั้น โครงสร้างนี้จึงต้องเปลี่ยนแปลงไปตามที่ระบุไว้
ดังนี้

$$\text{he} - \text{be} - \text{S} \# \text{ing} + \text{go}$$

$$\text{X}_1 - \text{X}_3 - \text{X}_2 \# \text{X}_4$$

โครงสร้างข้างต้น ก็ยังคงมีลักษณะตามที่ระบุไว้ใน
โครงสร้างเดิมของกฎกริยาช่วย อีก คือ

$$\text{he} - \text{be} - \text{S} \# \text{ing} + \text{go}$$

$$\text{X} - \text{Af} - \text{v} - \text{Y}$$

$$\text{X}_1 - \text{X}_2 - \text{X}_3 - \text{X}_4$$

ดังนั้น โครงสร้างนี้จึงต้องเปลี่ยนแปลงไปอีกครั้งหนึ่งตามที่
กฎกริยาช่วยระบุไว้ดังนี้

$$\text{he} - \text{be} - \text{S} \# \text{go} + \text{ing} \#$$

$$\text{X}_1 - \text{X}_3 - \text{X}_2 \# \text{X}_4$$

หลังจากที่ผ่านการเปลี่ยนแปลงตามที่ระบุไว้ในกฎกริยาช่วย ซึ่งเป็นกฎปริวรรตบังคับใช้ โดยเปลี่ยนแปลงตามกฎได้ 2 รอบ เราก็จะได้รูปประโยคดังนี้

he- be - S # go + ing #

สำหรับรูปประโยคที่ผ่านการเปลี่ยนแปลงตามที่กำหนดไว้ในกฎบังคับใช้ทุกกฎแล้ว เรียกว่า **ประโยคแก่น** (kernel sentence) ซึ่งส่วนมากจะมีลักษณะคล้าย ๆ กับประโยคบอกเล่าความเดียวธรรมดา

7.2.2.2 กฎเลือกใช้ (Optional Rules)

กฎเลือกใช้ เป็นเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงรูปประโยค ที่ถึงแม้ว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง ก็ยังคงเป็นรูปประโยคที่ใช้ได้ ตัวอย่างของกฎเลือกใช้เช่น กฎกรรมวาจก Passive ข้างต้น

ข้อนำสังเกตคือ รูปประโยคที่นอกเหนือไปจากรูปประโยคบอกเล่า เช่น ประโยคคำถาม และ ประโยคปฏิเสธ จัดว่าเป็นการปริวรรตจาก กฎคำถาม กฎปฏิเสธ ซึ่งถือว่าเป็นกฎเลือกใช้ ตัวอย่างเช่น *กฎปฏิเสธ* เติมคำปฏิเสธ “not” ในตำแหน่งที่เหมาะสม

กฎปฏิเสธ (T_{not})

โครงสร้างเดิม $\left\{ \begin{array}{l} \text{NP - C - V ...} \\ \text{NP - C + M...} \\ \text{NP - C + have} \\ \text{NP - C + be} \end{array} \right\}$

โครงสร้างเปลี่ยนแปลง $X_1 - X_2 - X_3 \rightarrow X_1 - X_2 + n't - X_3$

คำอธิบายกฎ

กฎนี้ ใช้กับโครงสร้างประโยคทั่วไปในภาษาอังกฤษ ที่ประกอบด้วยหน่วย NP เป็นหน่วยแรก หน่วยคำเติมกาล/พจน์ (C) เป็นหน่วยที่ 2 ซึ่งตามด้วยหน่วยที่ 3 ซึ่งเป็นหน่วยกริยา หรือหน่วยคำช่วยกริยา (M) หรือ คำประกอบกริยาเช่น have, be โดยจะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างโดยการเติมหน่วยปฏิเสธ n't ระหว่างหน่วย C และหน่วยที่ 3 (M, have, be)

ตัวอย่างการใช้กฎ

จากโครงสร้าง John - S -come (S แสดง หน่วยกาล/เอกพจน์) เราจะเทียบเข้ากับโครงสร้างเดิมของกฎปฏิเสธได้ดังนี้

$$\text{John - S -come}$$

$$\text{NP - C - V}$$

$$\text{X}_1 - \text{X}_2 - \text{X}_3$$

ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ตามที่ระบุไว้ในกฎก็คือ

$$\text{John - S + n't -come}$$

$$\text{X}_1 - \text{X}_2 + \text{n't} - \text{X}_3$$

7.2.2.3 กฎปวิรรตความเดี่ยว (Simple Transformations)⁸ และ กฎปวิรรตความซ้อน (Generalized Transformations)

⁸ ในงานอื่นๆ เช่น ใน Chomsky 1965, ซอมส์ก็เรียกกฎปวิรรตประเภทนี้ว่า Singular Transformations

กฎปริวรรตความเดียว (Simple Transformations) เป็นชุดกฎเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของหน่วยต่างๆในประโยคความเดียว กฎปริวรรตส่วนมากจะเป็นกฎประเภทนี้

กฎปริวรรตความซ้อน (Generalized Transformations) เป็นชุดกฎเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของหน่วยต่างๆในประโยคความเดียว 2 ประโยคขึ้นไปจนปรากฏเป็นประโยคความซ้อน เช่น การเชื่อมประโยคหรือวลี การซ้อนประโยคในโครงสร้างการแปลงเป็นนามวลี (Nominalization) เป็นต้น

ตัวอย่างของกฎปริวรรตความซ้อน

กฎการเชื่อม (Conjunction) (Chomsky 1957: 113)

โครงสร้างเดิมของ S_1 $Z - X - W$

โครงสร้างเดิมของ S_2 $Z - X - W$

(X คือหน่วย เช่น NP, VP และ Z และ W คือส่วนใด ๆ ของประโยค)

โครงสร้างเปลี่ยนแปลง $(X_1 - X_2 - X_3 ; X_4 - X_5 - X_6) \rightarrow X_1 - X_2 + \text{and} + X_5 - X_3$

คำอธิบายกฎ

กฎนี้แสดงการเชื่อมหน่วย ของประโยค 2 ประโยคที่มีโครงสร้างเหมือนกัน โดยหน่วยที่เชื่อมนั้น เป็นหน่วยประเภทเดียวกัน ซึ่งในกฎแสดงด้วยสัญลักษณ์ X กฎนี้จะเชื่อมหน่วย X ของประโยคที่ 1 เข้ากับหน่วย X ของประโยคที่ 2 ด้วยคำว่า and

ตัวอย่างการใช้กฎ

S1: The scene - of the movie - was in Chicago.

Z X W
X₁ X₂ X₃

S2: The scene - of the play - was in Chicago.

Z X W
X₄ X₅ X₆

โครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงแล้ว

The scene -of the movie and of the play- was in Chicago.

X₁ X₂ and X₅ X₃

สำหรับการใช้กฎปริวรรตประเภทต่างๆ (= การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประโยคในลักษณะต่างๆ) นั้นมีเงื่อนไขในเรื่องลำดับการใช้กฎปริวรรต (= ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง) ซึ่งก็จะต้องมีระบุไว้ด้วยประกอบกับกฎว่าจะใช้กฎใดก่อนหรือหลังกฎใด เพราะหากใช้ผิดลำดับ ก็จะทำให้เกิดโครงสร้างที่ผิดไวยากรณ์ หรือได้โครงสร้างที่ผิดไป ตัวอย่างเช่น กฎปฏิเสธจะต้องใช้ก่อนกฎแทรก do และก่อน กฎสลับคำช่วยกริยา เป็นต้น ดังตัวอย่างข้างล่าง

จากโครงสร้างประโยค John - S - come

หากใช้กฎสลับคำช่วยกริยา ก่อน ก็จะเทียบโครงสร้างเดิม และโครงสร้างเปลี่ยนแปลง ได้ดังนี้

John - S - come → John - come - S #

X - Af - v - Y

X₁ - X₂ - X₃ - X₄ → X₁ - X₃ - X₂ # X₄

โครงสร้างนี้ จะไม่สามารถใช้กับกฎปฏิเสธได้ เนื่องจากโครงสร้างไม่สามารถเทียบกับโครงสร้างเดิมที่ระบุไว้ในกฎปฏิเสธได้ เพราะ ตำแหน่งของหน่วย C และ V ของโครงสร้างประโยคนี ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว

หากใช้กฎปฏิเสธก่อน ก็จะได้โครงสร้าง John - S + n't - come ดังที่แสดงให้เห็นแล้วในตัวอย่างการใช้กฎปฏิเสธ

จากโครงสร้าง John - S + n't -come ก็จะเทียบได้กับโครงสร้างเดิมของกฎแทรก do ดังนี้

John # - S + n't -come (# แสดงขอบเขตของคำ)

$X_1 - X_2$

กฎแทรก do จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างดังนี้

John # do + S + n't -come

$X_1 do + X_2$

ซึ่งเมื่อใช้กฎการแปรหน่วยคำแล้วก็จะได้รูปประโยค John doesn't come.

7.2.3 กฎการแปรของหน่วยคำ (Morphophonemic Rules)

กฎการแปรของหน่วยคำ เป็นข้อสรุปเกี่ยวกับรูปและรูปแปรของหน่วยคำต่างๆ นำเสนอโดยใช้ รูปแบบ “กฎเขียนใหม่” เช่นเดียวกันกับกฎโครงสร้างวลี

ตัวอย่างกฎรูปหน่วยคำ

take + past → took

$$\text{do} + \text{S} \rightarrow \text{does}$$

$$\text{be} + \text{S} \rightarrow \text{is}$$

จากตัวอย่างประโยคแทน ที่กล่าวไว้ข้างต้น คือ

$$\text{he- be - S} \# \text{ go + ing} \#$$

กฎการแปรของหน่วยคำ (Morphophonemic rules) ก็จะเปลี่ยนเป็นรูปหน่วยคำที่เหมาะสม คือ He is going. (จากกฎรูปหน่วยคำ be+S → is)

7.3 การวิเคราะห์ภาษาไทยตามกรอบทฤษฎีไวยากรณ์ ปริวรรตเพิ่มพูนฉบับปี 1957

ตัวอย่างการวิเคราะห์ภาษาไทย ตามกรอบทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูนฉบับปี 1957 ที่จะเสนอต่อไปนี้จะดัดแปลงมาจากผลงานวิเคราะห์ของ ดร.อุดม วัโรตมสิขขัตติ (Warotamasikkhadit 1972) เรื่อง *Thai Syntax: An Outline*

งานวิเคราะห์นี้ เสนอกฎโครงสร้างวลีไว้ 41 กฎ กฎปริวรรตความซ้อน 35 กฎ กฎปริวรรตแบบบังคับใช้ 19 กฎ กฎปริวรรตแบบเลือกใช้ 28 กฎ ในที่นี้จะขอยกเป็นตัวอย่างประเภทละ 1-2 กฎ โดยจะคงหมายเลขตามที่ปรากฏใน Warotamasikkhadit 1972 ดังนี้

7.3.1 กฎโครงสร้างวลี

PS1: $\text{S} \rightarrow \text{Nom} + \text{VP (F)}$

(ประโยคประกอบด้วย หน่วยนาม และหน่วยกริยาวลี และอาจตามด้วยคำลงท้าย (Final Particles))

$$PS2: VP \rightarrow (Aux_a) (Neg) (Aux_b) MV(E) \left\{ \begin{array}{l} (Prt_1) \\ (Prt_2) \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} (Qu) \\ (I) \end{array} \right\}$$

(หน่วยกริยาวลี ประกอบด้วย กริยาหลัก (MV, Main Verb) ซึ่งอาจมีหน่วยประกอบอื่นๆเช่น นำหน้าด้วย กริยาช่วยประเภท a ตามด้วย คำปฏิเสธ กริยาช่วยประเภท b และ หน่วยประกอบตามหลัง ได้แก่ คำลงท้าย (Prt, Particle) ซึ่งมี 2 กลุ่ม และอาจตามด้วย หน่วยคำถาม (Qu) หรือหน่วยแสดงความสุภาพ หรือ เจตนา (Intentive particles))

$$PS3: MV \rightarrow \left\{ \begin{array}{l} \text{คือ + Nom} \\ \text{เป็น + Nom} \\ V_{am} \\ \left\{ \begin{array}{l} V_m \\ V_t \end{array} \right\} \text{Nom (Adv}_1) \\ V_o \text{ (Nom)} \\ V_i \\ V_c + \text{COMP} \\ V_o \end{array} \right\} (\text{Loc}) (\text{Tm})$$

(กริยาหลัก ประกอบด้วย กริยาประเภทต่างๆ ซึ่งในที่นี้แบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ 8 กลุ่ม ได้แก่ กริยา คือ เป็น กริยาที่มี 2 คำ (Vam) เช่น *หัก ไค่น* กริยากลาง (Middle Verbs, Vm) เช่น *มี ช่วย* กริยากรรม (Vt) เช่น *ถาม วาน ชวน* กริยากรรมเทียม (Vo), กริยากรรม (Vi) เช่น *ยืม เดิน* กริยาการิต (Causative Verb, Vc) เช่น *ให้ ทำ* เป็นต้น ซึ่งกริยาแต่ละกลุ่มก็ยังแบ่งเป็นประเภทย่อยๆได้อีก)

$$\text{PS8: } V_o \rightarrow \left\{ \begin{array}{l} V_{om} + H \\ \left\{ \begin{array}{l} V_{oe} \\ V_{o1} \\ V_{o2} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} H \\ AN \end{array} \right\} \end{array} \right\}$$

(กริยากรรมเติม แบ่งเป็นกลุ่มต่างๆคือ

กลุ่มนึกคิด การสื่อสาร (V_{om}) เช่น *คิด เล่า* ซึ่งมีเงื่อนไขว่าใช้กับประธานที่เป็นมนุษย์เท่านั้น ซึ่งแสดงในกฎนี้ โดยสัญลักษณ์ H

กริยากลุ่มอารมณ์ความรู้สึก (V_{oe}) เช่น *กลัว ผัน* ซึ่งมีเงื่อนไขว่าใช้กับประธานที่เป็นมนุษย์ หรือสิ่งมีชีวิตเท่านั้น ซึ่งแสดงในกฎนี้ โดยสัญลักษณ์ H และ AN

และมีกลุ่มย่อยอีก 2 กลุ่มซึ่งมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันเมื่อประกอบเข้ากับหน่วยอื่น ๆ)

$$\text{PS19: } \text{Nom} \rightarrow \left\{ \begin{array}{l} \text{NP} \\ \text{PP} \\ \text{N}_{pr} \\ \text{SUBJin} - \left\{ \begin{array}{l} V_{sec1} \\ V_{sec2} \end{array} \right\} \end{array} \right\}$$

(หน่วยนาม มี 4 ประเภทคือ หน่วยนามวลี (NP) หน่วยบุรุษสรรพนาม (PP, Personal Pronoun) หน่วยนามเฉพาะ (N_{pr}) หรือ SUBJ ซึ่งเป็นหน่วยหุ่น (dummy element) ในกรณีที่ตามด้วยกริยาประเภท V_{sec1} (*มา ไป ไว้*) และ V_{sec2} (*มาก ได้ ไหว*)

7.3.2 ตัวอย่างกฎปริวรรตความซ้อน

กฎโครงสร้างการิต (causative)

$$\text{GT5: } \left. \begin{array}{l} \text{Nom1} + \text{X} + \text{V}_{ca} + \text{COMP} + \text{Y} \\ \text{Nom2} + \text{VP} + \text{Y}' \end{array} \right\} \Rightarrow \begin{array}{l} \text{Nom1} + \text{X} + \text{V}_{ca} + \\ \text{Nom2} + \text{VP} + \text{Y}' \end{array}$$

โดยที่ Nom1 ≠ Nom2

คำอธิบายกฎ

กฎนี้เป็นการรวมโครงสร้างในกรณีที่ประโยคหลักเป็น

โครงสร้างที่มีกริยาการิต (V_{ca})

ตัวอย่างการใช้กฎ

$$\left. \begin{array}{l} \text{แม่} + \text{ทำ} + \text{COMP} \\ \text{Nom1} + \text{X} + \text{V}_{ca} + \text{COMP} \\ \text{เงิน} + \text{ตก} + \text{น้ำ} \\ \text{Nom2} + \text{VP} + \text{Y}' \end{array} \right\} \Rightarrow$$

แม่ + ทำ + เงิน + ตก + น้ำ Nom1+X+ V _{ca} + Nom2 + VP + Y'
--

7.3.3 ตัวอย่างกฎปริวรรตบังคับใช้

กฎ “ใช้”

$$\text{O17: } \text{X} + \text{ไม่} + \text{คือ} + \text{Y} \Rightarrow \text{X} + \text{ไม่} + \text{ใช้} + \text{Y}$$

คำอธิบายกฎ

กฎนี้จะแทนที่ “คือ” ที่เกิดหลัง “ไม่” ด้วยคำว่า “ใช้”

ตัวอย่างการใช้กฎ

$$\text{วัน} + \text{นี้} + \text{ไม่} + \text{คือ} + \text{วัน} + \text{จันทร์} \Rightarrow$$

$$X + \text{ไม่} + \text{คือ} + Y$$

$$\text{วัน} + \text{นี้} + \text{ไม่} + \text{ใช่} + \text{วัน} + \text{จันทร์}$$

$$X + \text{ไม่} + \text{ใช่} + Y$$

7.3.4 ตัวอย่างกฎปริวรรตเลือกใช้

กฎตัดคำแสดงความเป็นเจ้าของ

T 10: $X + \text{Nom1} + \text{ของ} + \text{Nom2} + Y \Rightarrow X + \text{Nom1} + \text{Nom2} + Y$

ตัวอย่างการใช้กฎ

$$\text{บ้าน} + \text{ของ} + \text{เขา} + \text{ใหญ่} \Rightarrow \text{บ้าน} + \text{เขา} + \text{ใหญ่}$$

$$X + \text{Nom1} + \text{ของ} + \text{Nom2} + Y \quad X + \text{Nom1} + \text{Nom2} + Y$$

แบบฝึกหัด (บทที่ 7)

1. แนวคิดทางไวยากรณ์ที่ชอมสกีเสนอ ในปี ค.ศ.1957 เป็น “การปฏิบัติทางภาษาศาสตร์” อย่างไร จงอธิบาย
2. จงอธิบาย สามัตถิยะภาษา (competence) กฤตกรรมภาษา (performance) ไวยากรณ์เฉพาะภาษา (Particular Grammar) ไวยากรณ์สากล (Universal Grammar) และกล่าวด้วยว่าแนวคิดดังกล่าวสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของการศึกษาภาษาตามแนวคิดของชอมสกีอย่างไร
3. จงอธิบายว่า ไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน เป็นไวยากรณ์ที่อธิบายภาษาได้ดีกว่า ไวยากรณ์สภาวะจำกัด และไวยากรณ์แบบเน้นโครงสร้าง อย่างไร

4. กฎโครงสร้างวลี (Phrase Structure Rules) กฎปริวรรต (Transformational Rules) กฎการแปรของหน่วยคำ (Morphophonemic Rules) คืออะไร มีบทบาทสัมพันธ์กันอย่างไร
5. จงแจกส่วนประกอบประโยค “The cat saw the birds.” (ใช้กฎโครงสร้างวลีใน หัวข้อ 7.2.1) โดยแสดงในรูป การแปลง (derivation) และแผนภูมิต้นไม้
6. จงแสดงการใช้กฎปริวรรตที่เกี่ยวข้อง แสดงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง “John S like Mary” เป็นรูปประโยคปฏิเสธ และ ประโยคกรรม
7. จงแสดงความสัมพันธ์ของประโยคแต่ละคู่ดังต่อไปนี้ด้วยกฎปริวรรต
 - 1 ก) บ้านของสุดาอยู่ลาดพร้าว
ข) บ้านสุดาอยู่ลาดพร้าว
 - 2 ก) สมชายให้เงินแก่ภารโรง
ข) สมชายให้เงินภารโรง
 - 3 ก) วันนี้เป็นวันหยุดราชการ
ข) วันนั้นวันหยุดราชการ
 - 4 ก) I have three sisters. I have two brothers.
ข) I have three sisters and two brothers.
 - 5 ก) The teacher cancelled the class.
ข) The class was cancelled by the teacher.

8

ไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับ “มาตรฐาน” (The Standard Theory)

แนวคิดเรื่องกฎปรัววรรต และการศึกษาภาษาศาสตร์แนวใหม่ ที่ชอมสกีเสนอในหนังสือ Syntactic Structures นั้นเป็นที่สนใจและ ถกเถียงกันอย่างกว้างขวางในหมู่นักภาษาศาสตร์ และทำให้เกิดการ ตื่นตัวในการศึกษาภาษาศาสตร์มากขึ้นในช่วงทศวรรษ 1960 เป็นต้น มา

แนวคิดของทฤษฎีใหม่นี้ ซึ่งเสนอไว้อย่างคร่าวๆ ในหนังสือ Syntactic Structures ได้มีการศึกษาขยายความกันอย่างละเอียดลึกซึ้ง ในแง่มุมต่างๆ ประเด็นต่างๆ ซึ่งยังคงคลุมเครืออยู่ก็มีแนวทางชัดเจนมาก ขึ้น

ในปี 1965 ชอมสกีได้นำเสนอทฤษฎีที่พัฒนาปรับปรุง เพิ่มเติมแล้ว และอภิปรายประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาเพิ่มเติมไว้ใน หนังสือชื่อ *Aspects of the Theory of Syntax* (Chomsky 1965) ซึ่งกรอบทฤษฎีและแนวคิดที่นำเสนอในหนังสือเล่มนี้ต่อมาเป็นที่รู้จัก กันในนาม “The Standard Theory” (ทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับ มาตรฐาน)

8.1 ประเด็นที่เพิ่มเติมในทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับมาตรฐาน

8.1.1 การนำลักษณะ (features) มาใช้

ชอมสกีนำแนวคิดจากสัทวิทยา ซึ่งมีการวิเคราะห์เสียง โดยแตกเป็นองค์ประกอบย่อย หรือ ลักษณะ (features) ซึ่งมี 2 ค่า คือ บวกและลบ มาใช้กับการวิเคราะห์วากยสัมพันธ์ (Chomsky 1965: 81) โดยค่าบวก แสดงว่ามีคุณสมบัติลักษณะนั้นๆ ค่าลบแสดงว่า ไม่มีคุณสมบัติลักษณะนั้นๆ สำหรับคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์นั้น ชอมสกีเรียกว่า syntactic features (วากยลักษณะ) ซึ่ง “วากยลักษณะ” นี้ นอกเหนือจากแสดงคุณสมบัติทางไวยากรณ์ เช่น หมวดคำต่างๆ แล้วยังครอบคลุมถึงคุณสมบัติต่างๆที่จะนำไปใช้ตีความเชิงความหมายได้ เช่น มีชีวิต (animate), เป็นมนุษย์ (human) อีกด้วย

การใช้ ลักษณะ นี้จะเป็นการแสดงคุณสมบัติร่วมของหน่วยหรือ ศัพท์ต่างๆได้ และเหมาะสำหรับแจกแจงลักษณะร่วมของหมวดคำย่อยมากกว่าการแจกแจงในรูปแบบของ “กฎเขียนใหม่” ตามที่ใช้ในทฤษฎีที่เสนอในหนังสือ Syntactic Structures แต่เดิม

ชอมสกี นำลักษณะมาใช้ใน 2 ลักษณะคือ

1) ใช้ระบุวากยลักษณะของศัพท์ต่างๆ (ดูรายละเอียดข้างล่างในหัวข้อ 8.1.2)

2) ใช้ในกฎจำแนกประเภทย่อย (Subcategorization Rules) โดยระบุคุณสมบัติย่อยของหมวดคำต่างๆ โดยใช้ลักษณะ ตัวอย่างเช่น

$N \rightarrow [+N, \pm \text{Common}]$

สำหรับกฎจำแนกประเภทย่อยนี้ มีทั้งที่เป็นกฎโครงสร้างวลีแบบไม่พึ่งบริบท (context free) ดังเช่นกฎข้างต้น และที่เป็นกฎโครงสร้างวลีแบบพึ่งบริบท (context sensitive) เช่น

$$V \rightarrow [+V, \left\{ \begin{array}{l} + \text{ Transitive } / \text{ NP } _ \\ - \text{ Transitive } / _ \# \end{array} \right\}]$$

กฎนี้ระบุว่า กริยาจะเป็นกรรมกริยาหรือไม่ ขึ้นอยู่กับบริบทว่าหน่วยที่เกิดหลังกริยานั้นเป็น NP หรือไม่ หากมีหน่วย NP เกิดตามหลัง ก็จะเป็นกรรมกริยา (ค่าของลักษณะ Transitive เป็น บวก) หากไม่มีหน่วยใด ๆ ตามหลัง ก็จะไม่ใช่กรรมกริยา (ค่าของลักษณะ Transitive เป็นลบ)

สำหรับกฎจำแนกประเภทย่อยแบบพึ่งบริบทนี้มี 2 ประเภทคือ

- **กฎจำแนกประเภทย่อยเข้มงวด (Strict Subcategorization Rules)** เป็นกฎที่ระบุมวลคำเป็นบริบทในการเกิด ดังเช่นตัวอย่างกฎกริยากรรม ข้างต้น ซึ่งมีเงื่อนไขบริบทการเกิดคือ หากหมวดคำที่ตามหลังกริยานั้น เป็นหน่วย NP กริยานั้น ก็จะเป็นกริยากรรม
- **กฎข้อจำกัดเลือกสรร (Selectional Restriction Rules)** เป็นกฎที่ระบุมวลคำลักษณะอื่น ๆ นอกเหนือจากหมวดคำเพื่อเป็นบริบทหรือเงื่อนไขในการเกิด เช่น (Chomsky 1965: 91)

[+V] →

$$\left\{ \begin{array}{l} [+ [+Abstract] - Subject / [+N, + Abstract] Aux _] \\ [+ [-Abstract] - Subject / [+N, - Abstract] Aux _] \\ [+ [+Animate] - Object / _ Det [+N, + Animate] \\ [+ [-Animate] - Object / _ Det [+N, - Animate] \end{array} \right\}$$

กฎข้างบนนี้ ระบุว่า กริยาจะระบุ ลักษณะ $[\pm Abstract, - Subject]$ ได้ในกรณีที่เกิดตามหลัง หน่วยที่ระบุบุคลิกลักษณะ $[\pm Abstract]$ และ กริยาจะระบุ ลักษณะ $[\pm Animate, -Object]$ ได้ในกรณีที่เกิด นำหน้าหน่วยที่ระบุบุคลิกลักษณะ $[\pm Animate]$ ซึ่งลักษณะ $[\pm Abstract]$ และ $[\pm Animate]$ ที่เป็นบริบท หรือ เงื่อนไขคุณสมบัติของกริยาดังกล่าว จัดเป็นลักษณะที่มีใช้ลักษณะแสดงหมวดคำ ลักษณะเหล่านี้จึงจัดว่า เป็น ลักษณะเลือกสรร

สำหรับกฎข้างบนนี้ ซอมสกี (Chomsky 1965: 95) เสนอ ว่า อาจจะย่อกฎได้เป็นกฎดังนี้

$$[+V] \rightarrow CS/ \left\{ \begin{array}{l} [+ Abstract] Aux _] \\ [- Abstract] Aux _] \\ _ Det [+Animate] \\ _ Det [-Animate] \end{array} \right\}$$

กล่าวคือ กริยาจะมีลักษณะประเภทลักษณะเลือกสรร ตาม คุณสมบัติลักษณะเลือกสรรของหน่วยที่กริยานั้นเกิดร่วมด้วย (CS ใน กฎข้างต้นย่อมาจาก Complex Symbol หมายถึงกลุ่มวากยลักษณะ)

8.1.2 คลังศัพท์ (Lexicon)

คลังศัพท์ (Lexicon) หมายถึงคลังข้อมูลคำศัพท์ต่างๆ ในภาษา โดยในศัพท์แต่ละคำจะมีข้อมูลครอบคลุมรายละเอียดที่จำเป็นทางไวยากรณ์ทุกประเภท เช่น คุณสมบัติทางเสียง คุณสมบัติทางไวยากรณ์ (เช่น หมวดคำ เงื่อนไขการเกิดร่วมกับคำอื่นๆ เป็นต้น) คุณสมบัติทางความหมาย และคุณสมบัติเฉพาะอื่นๆ ของศัพท์นั้นๆ เช่น รูปแปรของหน่วยคำผัน หน่วยคำเติมที่ใช้กับศัพท์นั้นๆ เป็นต้น ในทฤษฎีมาตรฐานนี้ คลังศัพท์ จัดเป็นองค์ประกอบทางไวยากรณ์ที่แยกออกมาต่างหาก จากที่แต่เดิมใน Syntactic Structures เคยจัดว่าศัพท์เป็นส่วนหนึ่งของกฎโครงสร้างวลี

คุณสมบัติต่างๆ ของศัพท์ตามแนวคิดนี้ นำเสนอในรูปแบบของ **ลักษณะ (features)** หรือ องค์ประกอบย่อย ตัวอย่างเช่น

sincerity, [+N, +Det__ , - Count, + Abstract, ...]

boy, [+N, +Det __ , + Count, +Animate, + Human, ..]

ศัพท์ที่มีลักษณะสอดคล้องกับลักษณะที่กำหนดโดยกฎโครงสร้างวลีสำหรับตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งในประโยคเท่านั้นจึงจะปรากฏในตำแหน่งนั้นๆ ได้ ตัวอย่างเช่น หากประโยคที่ “ผลิต” (generate) โดยกฎโครงสร้างวลี ระบุไว้ว่า

[+N,-Count, +Abstract] M Q the [+N, +Count, +Animate, +Human]

ศัพท์ว่า boy จะไม่สามารถปรากฏในตำแหน่งคำนาม (แสดงโดยลักษณะ +N) ตำแหน่งแรกได้ เพราะว่า ลักษณะของ boy คือ + Count ซึ่งไม่สอดคล้องกับลักษณะที่เป็น - Count ในตำแหน่งนั้น แต่ boy

จะสามารถปรากฏในตำแหน่งคำนามตำแหน่งที่สองได้ เพราะมีลักษณะสอดคล้องกับที่ระบุไว้ว่าเป็นลักษณะของคำนามตำแหน่งที่สองในโครงสร้างนี้ เป็นต้น

8.1.3 คุณสมบัติและเงื่อนไขของกฎปริวรรต

ชอมสกี เสนอคุณสมบัติและเงื่อนไขของกฎปริวรรต ที่เปลี่ยนแปลงไปจากที่เสนอไว้ในทฤษฎีฉบับปี 1957 (หนังสือ *Syntactic Structures*) ดังนี้

8.1.3.1 จำกัดบทบาทของกฎปริวรรต

การจำกัดบทบาทของกฎปริวรรต หมายความว่าในการ “ปริวรรต” หรือ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างนั้น ต้องคำนึงว่ามีการเปลี่ยนแปลงลักษณะใดได้บ้าง จากเดิมที่เคยโยกย้ายตำแหน่ง หรือ เพิ่มเติมหน่วยต่างๆ หรือแทนที่หน่วยต่างๆ ก็เริ่มมีเงื่อนไขสำหรับกฎปริวรรตเพิ่มขึ้น เงื่อนไขนี้เป็นเงื่อนไขตามข้อเสนอของ แคทซ์-โพสตัล (Katz and Postal 1964) เกี่ยวกับบทบาทของกฎปริวรรตกับการตีความประโยค ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม สมมติฐานแคทซ์-โพสตัล (Katz-Postal Hypothesis) ซึ่งมีใจความตามที่ชอมสกีสรุปไว้ว่า

“The only contribution of transformations to semantic interpretation is that they interrelate Phrase-Markers”

“กฎปริวรรตมีผลต่อการตีความหมายเฉพาะในแง่ ที่แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงของโครงสร้าง ประโยคต่างๆ”

(Chomsky 1965: 132)

นี้หมายความว่า กฎปริวรรตต้องไม่มีผลทำให้ความหมายของประโยคนั้น ๆ เปลี่ยนแปลง (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อต่อไป) ฉะนั้นกฎปริวรรต จึงไม่สามารถเป็นกฎที่เพิ่มเติมหน่วยที่มีความหมาย ให้แก่ประโยค หรือลบหน่วยที่มีความหมายในประโยคออกไป ดังนั้น กฎบางกฎที่เสนอไว้ในทฤษฎีฉบับปี 1957 (หนังสือ *Syntactic Structures*) ว่าเป็นกฎที่เปลี่ยนแปลงความหมายของประโยค เช่น กฎเติมคำปฏิเสธ กฎแปลงเป็นคำถาม กฎกรรมวาจก ซึ่งจัดเป็นกฎปริวรรตประเภทเลือกใช้ใน ทฤษฎีฉบับปี 1957 ก็ต้องมีการพิจารณากำหนดรูปแบบใหม่

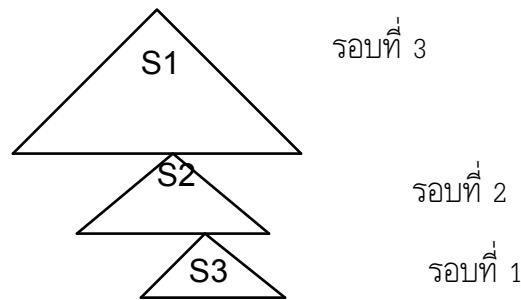
เงื่อนไขการจำกัดบทบาทอื่น ๆ ที่ซอมสกีเสนอไว้ ก็คือ

- กฎปริวรรตจะเปลี่ยนแปลงหน่วยต่างๆ ในโครงสร้างประโยคได้เพียง 3 ลักษณะ คือ แทนที่ (substitution) ลบทิ้ง (deletion) และการเพิ่มหน่วยในโครงสร้าง (adjunction) (1965: 144)
- เงื่อนไขเพิ่มเติมของกฎปริวรรตที่มีผลในการลบหน่วยใดหน่วยหนึ่งออกไป คือ หน่วยที่ลบทิ้งได้ต้องเป็นหน่วยที่เมื่อลบทิ้งแล้วสามารถทราบได้ว่าเดิมคืออะไร (recoverability of deletion) ดังนั้นหน่วยที่จะลบทิ้งได้ก็คือ ส่วนมูลฐานหุ่น (dummy element) ซึ่งไม่มีรูปใด ๆ โดยปรากฏเพื่อบอกตำแหน่งของหมวดไวยากรณ์เท่านั้น และ หน่วยที่ซ้ำกับหน่วยอื่นในประโยคนั้น

8.1.3.2 ยกเลิกกฎปริวรรตความซ้อน

(Generalized Transformations) และกำหนดเงื่อนไขเรื่องการระบุลำดับของการใช้กฎปริวรรตแบบวัฏจักร (Cyclic Application)

เพื่อเป็นการทำให้รูปแบบกฎปริวรรตมีความเรียบง่ายมากขึ้น ซอมส์ก็เสนอว่า การซ้อนประโยค ซึ่งแต่เดิมในทฤษฎีฉบับปี 1957 (หนังสือ *Syntactic Structures*) นั้น อธิบายโดยใช้กฎปริวรรตความซ้อน โดยมีการระบุลำดับการใช้กฎปริวรรตประเภทนี้ไว้ต่างหากจากกฎปริวรรตความเดียวนั้น สำหรับทฤษฎีฉบับมาตรฐาน ปี 1965 นี้ จะอธิบายโดยการใช้กฎโครงสร้างวลี ซ้อนประโยคหนึ่งเข้าไปในฐานะหน่วยประกอบของประโยคหลักได้ ฉะนั้นลำดับของกฎปริวรรตก็จะมีกำหนดไว้แต่เพียงลำดับการใช้กฎปริวรรตความเดียว แต่ใช้แบบวัฏจักรเป็นรอบ (cycle) ในกรณีที่เป็นประโยคความซ้อน (ประโยคที่ประกอบด้วยประโยคย่อยตั้งแต่ 1 ประโยคขึ้นไป ซ้อนอยู่เป็นหน่วยประกอบของประโยคหลัก) โดยจะเริ่มใช้กฎปริวรรตตามลำดับกับประโยคย่อยที่ซ้อนอยู่ลึกที่สุดในประโยคหลักก่อน จนครบทุกกฎที่ใช้ได้ แล้วก็เริ่มต้นเวียนใช้กฎทั้งหมดตามลำดับอีกครั้งหนึ่งกับประโยคย่อยอื่นๆในวงถัดไป จนครบ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

จากแผนภูมิข้างต้น กฎปริวรรตจะเริ่มใช้กับประโยคย่อย S3 ซึ่งซ้อนอยู่ลึกที่สุดก่อน จนครบทุกกฎที่ใช้ได้ แล้วจึงเริ่มต้นใช้กฎทั้งหมดกับ S2 เป็นรอบที่ 2 แล้วจึงใช้กฎทั้งหมดกับ S1 เป็นรอบที่ 3 ดังนั้น

ครบ ตัวอย่างการใช้กฎปริวรรตแบบวิภังค์นี้ ปรากฏอยู่ในตัวอย่างการวิเคราะห์ภาษาอังกฤษท้ายบทนี้

สำหรับแนวคิดเรื่องการเวียนใช้กฎปริวรรตนี้ เป็นการรับเอาข้อเสนอของ ฟิลมอร์ (Fillmore 1963) ที่เสนอเรื่องการเวียนใช้กฎปริวรรตเดียวในประโยคความซ้อน

8.1.4 กฎเกิดซ้ำ (Recursive Rule) สำหรับการซ้อนประโยค

ประเด็นนี้ เป็นประเด็นที่เกี่ยวกับข้อเสนอเรื่องการยกเลิกกฎปริวรรตความซ้อน ที่กล่าวมาแล้ว คือ อธิบายการซ้อนประโยคด้วยกฎเขียนใหม่ซึ่งเป็นรูปแบบของกฎโครงสร้างวลี ที่ให้มีประโยค (S) เป็นหน่วยประกอบของอีกประโยคหนึ่งได้ (คือ S ปรากฏอยู่ทางขวาของลูกศรในกฎเขียนใหม่ได้) กฎลักษณะนี้เป็นกฎที่แสดงลักษณะ เกิดซ้ำ (Recursive) ของหน่วยประโยค

ตัวอย่างของกฎเกิดซ้ำ ได้แก่

$$\text{NP} \rightarrow \text{that S}$$

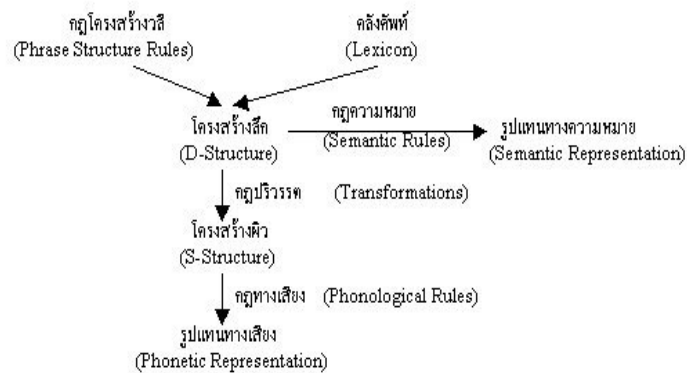
กฎนี้กล่าวว่า นามวลี (ในภาษาอังกฤษ) ประกอบด้วย that และ ประโยค กล่าวคือ นามวลี อาจประกอบด้วย that (คำนำหน้าอนุประโยคเติมเต็ม หรือ complementizer) และ (อนุ)ประโยค

ชอมสกี (1965: 137) อนุโลมให้ ประโยค (S) เท่านั้นที่เกิดในลักษณะเกิดซ้ำได้ แม้ว่าจะได้ตั้งข้อสังเกตไว้ใน เซิงอรรถที่ 11 (1965: 225) ว่าหน่วยประเภทอื่นๆ ก็ปรากฏการเกิดซ้ำได้ เช่น การซ้ำคำวิเศษณ์ และ เจื่อนไข่นี้อาจจะไม่สามารถอธิบายการซ้ำหน่วยดังกล่าวได้ แต่ในการวิเคราะห์ในภายหลัง ก็ปรากฏว่า หน่วยไวยากรณ์อื่นๆ เช่น NP ก็สามารถเกิดซ้ำได้

สำหรับกฎโครงสร้างวลี ก็จะมีการใช้แบบเวียนใช้ (cyclic) สำหรับระบุโครงสร้างของประโยคย่อยแต่ละประโยค เช่นกัน

ลักษณะการเกิดซ้ำนี้สะท้อนให้เห็นคุณสมบัติที่ “เพิ่มพูน” ของไวยากรณ์นี้ กล่าวคือ สามารถบรรยายและแสดงลักษณะความไม่จำกัด (infiniteness) และความสร้างสรรค์ (creativity) ของการเกิดประโยคในภาษาได้

8.2 องค์ประกอบของไวยากรณ์ตามทฤษฎีมาตรฐาน

(ดัดแปลงจาก van Riemstijk & Williams 1986 หน้า 172)

ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูนตามกรอบ *Aspects* นี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ องค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์ (Syntactic Component) องค์ประกอบทางความหมาย (Semantic Component) และองค์ประกอบทางเสียง (Phonological Component) (Chomsky 1965: 132-141)

8.2.1 องค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์ (Syntactic Component)

องค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์ เป็นองค์ประกอบที่กล่าวถึงการเรียบเรียงหน่วยต่างๆ ในประโยค รวมทั้งการตีความในเชิงโครงสร้างของประโยคด้วย ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 ส่วนคือ องค์ประกอบหลัก และ องค์ประกอบปริวรรต

8.2.1.1 องค์ประกอบหลัก (Base Component)

องค์ประกอบหลัก เป็นส่วนที่กล่าวถึงการเรียบเรียงหน่วยต่างๆ ในโครงสร้างพื้นฐานของประโยค ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ องค์ประกอบโครงสร้างวลี และ คลังศัพท์

8.2.1.1.1 องค์ประกอบโครงสร้างวลี หรือ องค์ประกอบประเภท

(Phrase Structure Component หรือ Categorical Component)

องค์ประกอบนี้กล่าวถึงการเรียบเรียงลำดับและความสัมพันธ์ในเชิงหน้าที่หรือโครงสร้าง (grammatical function/ grammatical relation) ของหน่วยไวยากรณ์ต่างๆ ที่ประกอบกันเข้าเป็นประโยค โดยแสดงในรูปกฎการเขียนใหม่ 2 ประเภทคือ กฎระบุหมวดคำหลัก และ กฎจำแนกประเภทย่อย

กฎระบุหมวดคำหลัก¹ ซึ่งชอมสกีเรียกว่า Branching Rules (กฎแตกกิ่ง) ตามคุณสมบัติของกฎที่กล่าวถึงองค์ประกอบของประโยคในระดับที่เป็นหมวดคำหลัก โดยไม่กล่าวถึงวากยลักษณ์

กฎจำแนกประเภทย่อย (Subcategorization Rules) เป็นกฎที่กล่าวถึงองค์ประกอบของประโยค โดยกล่าวถึงวากยลักษณ์ กฎนี้มีทั้งกฎแบบไม่พึ่งบริบท (context free) และกฎแบบพึ่งบริบท (context sensitive)

สำหรับกฎจำแนกประเภทย่อยแบบพึ่งบริบทนี้มี 2 ประเภทคือ

- **กฎจำแนกประเภทย่อยเข้มงวด (Strict Subcategorization Rules)** เป็นกฎที่ระบุหมวดคำเป็นบริบทในการเกิด
- **กฎข้อจำกัดเลือกสรร (Selectional Restriction Rules)** เป็นกฎที่ระบุวากยลักษณ์อื่น ๆ นอกเหนือจากหมวดคำเพื่อเป็นบริบทหรือเงื่อนไขในการเกิด

สำหรับ **หน้าที่ทางไวยากรณ์ (grammatical function)** ของหน่วยต่างๆ ในประโยคนั้น ได้แก่ ประธานของประโยค กรรม ภาคแสดง ซึ่งชอมสกี (Chomsky 1965: 69-71) นิยามความสัมพันธ์เหล่านี้จากตำแหน่งต่างๆ ในโครงสร้าง ตามกฎโครงสร้างวลี ดังนี้

¹ชอมสกี (Chomsky 1965: 139) ให้ความเห็นว่า กฎประเภทนี้น่าจะเป็นกฎแบบไม่พึ่งบริบท (context free) เมื่อพิจารณาว่า กฎปริวรรตมีบทบาทในการกำหนดเงื่อนไขการเกิดของหน่วยต่างๆ ได้เช่นกัน

ประธาน คือ NP ที่เป็นหน่วยประกอบของหน่วยสร้างประโยค S
 ภาคแสดง คือ VP ที่เป็นหน่วยประกอบของหน่วย S
 กรรมตรง คือ NP ที่เป็นหน่วยประกอบย่อยของ หน่วยสร้าง VP
 กริยาหลัก คือ V ที่เป็นหน่วยประกอบของ VP

8.2.1.1.2 คลังศัพท์ (Lexicon)

คลังศัพท์ เป็นองค์ประกอบที่มีรายการศัพท์ และคุณสมบัติของศัพท์แต่ละคำในภาษา ในทุก ๆ ด้าน (เช่น คุณสมบัติทางเสียง ทางวากยสัมพันธ์ เป็นต้น) โดยระบุคุณสมบัติในรูปแบบของ **ลักษณะ (feature)** ต่าง ๆ คุณสมบัติของศัพท์แต่ละตัวนี้จะต้องสอดคล้องกับคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในแต่ละตำแหน่งของประโยคตามที่กฎโครงสร้างวลีกำหนดไว้ จึงจะสามารถปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวได้

ชอมสกี (Chomsky 1965: 36) เรียกโครงสร้างพื้นฐานของแต่ละประโยค ที่มีศัพท์เรียงเรียงลำดับและมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง ตามที่องค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐานระบุไว้ว่า **deep structure** (โครงสร้างลึก) โครงสร้างลึกนี้ ชอมสกีจัดว่าเป็นโครงสร้างที่เป็นนามธรรม (abstract structure) ที่แสดงลำดับและความสัมพันธ์ของหน่วยต่างๆ และเนื้อหาของหน่วยต่างๆ ในประโยค เป็นระดับโครงสร้างที่จะนำไปตีความในเชิงความหมายโดยองค์ประกอบทางความหมาย (semantic component) ต่อไป ส่วนในด้านรูปร่างหน้าตาของประโยคนั้น จะมีการกำหนดเพิ่มเติมโดยองค์ประกอบย่อยทางวากยสัมพันธ์อีกองค์ประกอบหนึ่ง คือ องค์ประกอบปริวรรต

8.2.1.2 องค์ประกอบปริวรรต (Transformational Component)

องค์ประกอบปริวรรต ประกอบด้วยชุดกฎปริวรรต (Transformational Rules) ซึ่งก็คือกฎที่ระบุการเปลี่ยนแปลงหน่วยต่างๆ ไปจากที่ปรากฏในโครงสร้างลึก เพื่อให้รูปประโยคนั้นๆ เป็นรูปประโยคที่ใช้ได้ในภาษานั้น กฎปริวรรตต่างๆ ตามทฤษฎีนี้ มีคุณสมบัติและบทบาทดังต่อไปนี้

- เป็นกฎปริวรรตความเดียว (Singular Transformations) โดยพิจารณาจากหลักที่ว่า ประโยคความซ้อนต่างๆ ก็คือประโยคที่ประกอบไปด้วยประโยคความเดียวย่อยๆ มากกว่า 1 ประโยคขึ้นไปนั่นเอง
- มีการเรียงลำดับการใช้ก่อนหลัง
- มีบทบาทในการ “กรอง” (Filter) โครงสร้างลึก กล่าวคือจะมีบทบาทในการคัดเลือกโครงสร้างลึกที่ “ถูกรูปแบบ” (well-formed) (Chomsky 1965: 139) ทั้งนี้ เนื่องมาจากการที่กฎปริวรรตแต่ละกฎนั้นจะมีระบุเงื่อนไขของโครงสร้างประโยคไว้ในส่วน “โครงสร้างเดิม”

โครงสร้างประโยคหลังจากที่เปลี่ยนแปลงไปตามกฎปริวรรตต่างๆ แล้ว เรียกว่า Surface Structure (โครงสร้างผิว) ซึ่งจะเป็นโครงสร้างที่จะนำไปตีความในเรื่องรูปทางเสียงโดยองค์ประกอบทางเสียง

8.2.2 องค์ประกอบทางความหมาย (Semantic Component)

องค์ประกอบทางความหมาย เป็นองค์ประกอบที่ตีความเชิงความหมายโดยตีความจาก โครงสร้างลึก อันเป็นระดับที่ระบุการเรียงลำดับของศัพท์ เนื้อหาของศัพท์ และความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของศัพท์ต่างๆ ซอมสก็ไม่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบนี้โดยละเอียด โดยกล่าวเพียงคร่าวๆว่าการตีความนั้นเป็นไปตามข้อเสนอการตีความทางความหมายโดยใช้ กฎระบุความหมาย (Projection Rules) ที่เสนอโดย แคทซ์และโฟเดอร์ (Katz and Fodor 1963) และ แคทซ์และโพสทัล (Katz and Postal 1964)

8.2.3 องค์ประกอบทางเสียง (Phonological Component)

องค์ประกอบทางเสียง เป็นองค์ประกอบที่ตีความเชิงเสียง โดยตีความจากโครงสร้างผิว ซึ่งเป็นโครงสร้างที่มีการเปลี่ยนแปลงตามเงื่อนไขกฎปรัวรตแล้ว สำหรับองค์ประกอบทางเสียงนี้ ประกอบไปด้วยชุดกฎทางเสียง ซึ่งจะตีความเสียงแบบวัฏจักร (cyclic) เริ่มจากหน่วยเล็ก ๆ คือ คำ ไปถึงหน่วยสร้างที่ใหญ่ขึ้น ตาม ข้อเสนอที่ ซอมสก็และฮัลเล (Chomsky and Halle 1968) เสนอไว้ และปรากฏเป็นรายละเอียดของทฤษฎีสัทวิทยาเพิ่มพูน (Generative Phonology) ภายหลังใน (Chomsky and Halle 1968)

สำหรับ องค์ประกอบทางความหมาย และ องค์ประกอบทางเสียงนั้น ในหนังสือ *Aspects of the Theory of Syntax* ซอมสก็มิได้กล่าวถึงอย่างละเอียด เนื่องจาก จุดประสงค์ของหนังสือเล่มนี้ ก็คือ เพื่อเสนอรายละเอียดและประเด็นเพิ่มเติมในเรื่องของวากยสัมพันธ์ตามแนวคิดของทฤษฎีไวยากรณ์ปรัวรตเพิ่มพูน

8.3 ตัวอย่างการวิเคราะห์

8.3.1 ตัวอย่างการวิเคราะห์ภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างการวิเคราะห์ภาษาอังกฤษที่จะเสนอต่อไปนี้
ดัดแปลงมาจาก Baker (1978: 93-94)

ตัวอย่างไวยากรณ์

กฎโครงสร้างวลี

S	→	NP Aux VP
NP	→	<i>that</i> S
NP	→	(Det) (Adj) N
N	→	±count
+count	→	±plural
VP	→	V (NP) (PrepP)
Aux	→	Tns (M) (<i>have</i>) (<i>be</i>)
PrepP	→	Prep NP
Tns	→	$\left\{ \begin{array}{l} \text{Pres} \\ \text{Past} \end{array} \right\}$

คลังศัพท์

John	[N, +Human, ..]
Bob	[N, + Human, ...]
hit	[V, ___NP]
see	[V, ___NP]

the [Det]
 believe [V, ____NP, ..]
 man [N, +Count, +Human,]
 boys [N, +Count, +Human,]

กฎปริวรรต

กฎกรรมวาจก (Passive)

โครงสร้างเดิม NP - Aux - V - NP - X
 1 2 3 4 5

โครงสร้างเปลี่ยนแปลง 4, 2, be + en + 3, 0, 5 + by + 1 (กฎเลือกใช้)

กฎสลับตำแหน่งหน่วยคำเติม (Affix Hopping)

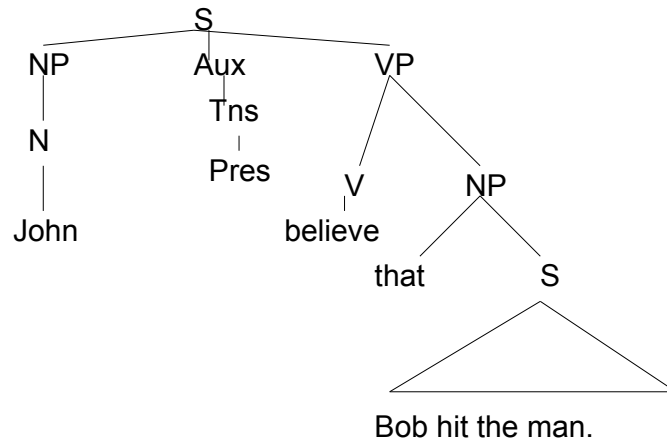
โครงสร้างเดิม X - $\left. \begin{matrix} \text{Tns} \\ en \\ ing \end{matrix} \right\} - \left. \begin{matrix} \text{M} \\ have \\ be \\ V \end{matrix} \right\} - Y$
 1 2 3 4

โครงสร้างเปลี่ยนแปลง 1, 0, 3 + 2, 4 (กฎบังคับใช้)

(กฎนี้ย้ายตำแหน่งหน่วยคำเติม (affix) ไปต่อท้ายกริยาต่างๆ)

ตัวอย่างการวิเคราะห์

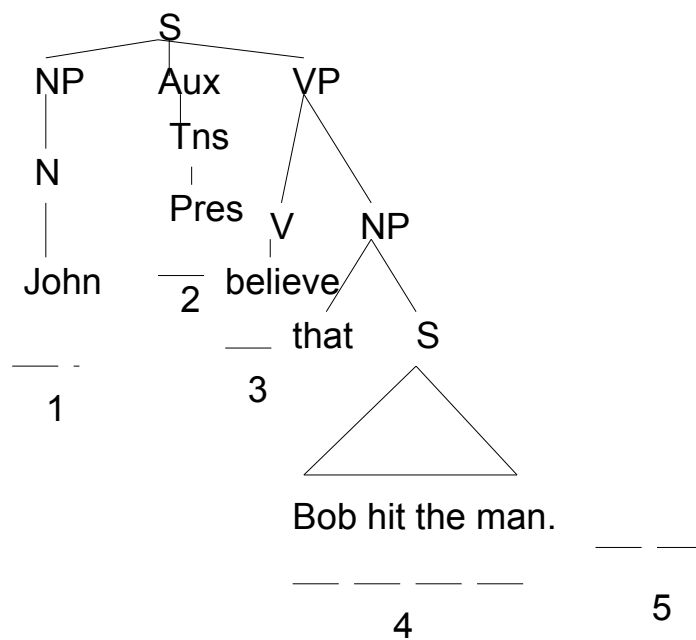
จากกฎโครงสร้างวลี และรายการศัพท์จากคลังศัพท์ เราจะได้โครงสร้าง
 ลึกต่อไปนี้

โครงสร้างดังกล่าว สอดคล้องกับส่วนของโครงสร้างตามที่ระบุไว้ในกฎ
 ปรีวรรต Passive ดังนี้

John	Pres	believe	that	Bob hit the man	
-----	-----	-----	-----	-----	-----
NP	Aux	V	NP	X	
1	2	3	4	5	

ดังแสดงให้เห็นในโครงสร้างข้างล่าง

กฎปริวรรต Passive จะเปลี่ยนโครงสร้างดังกล่าวเป็น

that Bob hit the man Pres be en believe by John

 4 2 be +en + 3 0 5 + by + 1

กฎสลับตำแหน่งหน่วยคำเติม (Affix Hopping) จะเปลี่ยนตำแหน่งของหน่วยคำเติม (affix) ไปยังตำแหน่งหลังกริยา (โดยเว้นใช้ 2 ครั้ง) ดังต่อไปนี้

ครั้งที่ 1:

that Bob hit the man Pres be en believe by John

 X Tns be Y
 1 2 3 4

⇒ that Bob hit the man be+ Pres en believe by John

 1 0 3 + 2 4

ครั้งที่ 2:

that Bob hit the man be+ Pres en believe by John

 X en V Y
 1 2 3 4

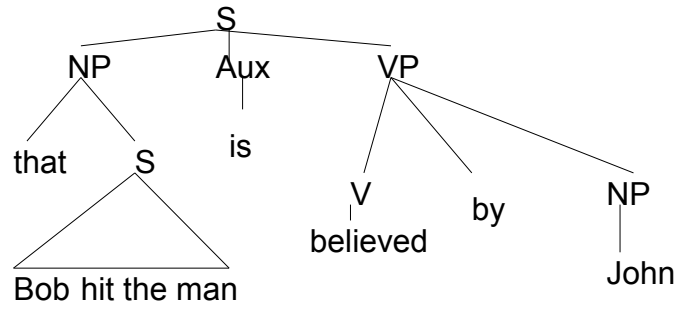
⇒ that Bob hit the man be+ Pres believe +en by John
 1 0 3 + 2 4

กฎเปลี่ยนรูปคำ (Morphophonemic Rules) ต่อไปนี้จะ เปลี่ยนรูปคำ

be+Pres → *is*

believe+en → *believed*

โครงสร้างผิวที่ได้ ซึ่งจะเป็นโครงสร้างที่ตีความโดยองค์ประกอบทางเสียงต่อไปคือ

8.3.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์ภาษาไทย

ต่อไปนี้เป็นกรวิเคราะห์หน่วยนามวลีภาษาไทย ดัดแปลง
จาก Sornhiran (1978)

กฎโครงสร้างวลี

- S → NP VP
- NP → N (QUANT) (DET) (MOD)* Prt
- NP → S'

นามวลีประกอบด้วย นาม และอาจตามหลังด้วยหน่วยบอก
จำนวน คำชี้เฉพาะ คำขยาย(ซึ่งอาจมีได้มากกว่า 1 คำ) และ คำ
อนุภาค (Particle)

$$\text{QUANT} \rightarrow \left\{ \begin{array}{l} \text{CL NUo} \\ \text{(Pre.NU) NUc CL(NUo)} \end{array} \right\}$$

PreNU คือ คำนำหน้าคำบอกจำนวน, NUc คือคำบอกจำนวนนับ, CL คือ ลักษณะนาม, NUo คือคำบอกลำดับที่

$$\text{DET} \quad \rightarrow \quad (\text{CL}) \quad \left\{ \begin{array}{l} \text{DEM} \\ \text{IND} \end{array} \right\}$$

DEM คือคำชี้เฉพาะ เช่น ^{นี้} ^{นั้น}, IND คือคำไม่ชี้เฉพาะ เช่น ไหน ไต)

$$\text{MOD} \quad \rightarrow \quad (\text{CL}) \quad \left\{ \begin{array}{l} \text{S}' \\ \text{ADJ} \\ \text{PP} \end{array} \right\}$$

กฎนี้บอกองค์ประกอบของหน่วยขยาย (Modifier)

$$\text{S}' \quad \rightarrow \quad \text{COMP} \quad \text{S}$$

$$\text{COMP} \quad \rightarrow \quad \left\{ \begin{array}{l} \text{ที่} \\ \text{ซึ่ง} \\ \text{อัน} \end{array} \right\}$$

$$\text{PP} \quad \rightarrow \quad \text{P} \quad \text{NP}$$

กฎปริวรรต

กฎย้ายหน่วยของนามวลี (Extraposition from NP)

โครงสร้างเดิม	X -	[_{NP}	NP -	S] -	Y
	1		2	3	4
⇒ โครงสร้างเปลี่ยนแปลง	1		2	0	4+3

กฎนี้ ย้ายวลีที่เป็นหน่วยขยายของ NP ไปอยู่ท้ายประโยค (กฎเลือกใช้)

กฎย้ายหน่วยจำนวน (Quantifier Shift)

$$\begin{array}{cccccccc}
 \text{โครงสร้างเดิม} & X & - & [_{NP} & N & - & \text{QUANT} & - & Y & - & \left\{ \begin{array}{l} \text{DET} \\ \text{MOD} \end{array} \right\} & - & Z &] & - & W \\
 & 1 & & 2 & & 3 & & 4 & & 5 & & 6 & & 7 \\
 \Rightarrow \text{โครงสร้างเปลี่ยนแปลง} & & & & & & & & & & & & & & & & \\
 & 1 & & 2 & & 0 & & 4 & & 5+3 & & 6 & & 7
 \end{array}$$

กฎนี้ ย้ายหน่วยจำนวน ไปอยู่หลังคำชี้เฉพาะหรือหน่วยขยาย (กฎเลือกใช้)

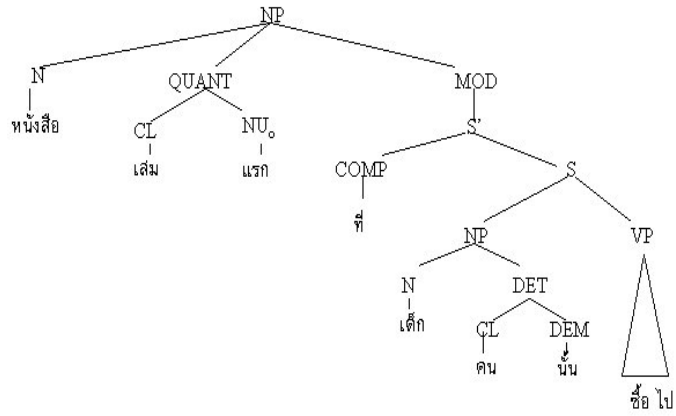
กฎย้ายหน่วยชี้เฉพาะ (Determiner Shift)

$$\begin{array}{cccccccc}
 \text{โครงสร้างเดิม} & X & - & [_{NP} & N & - & \text{DET} & - & Y & - & \left\{ \begin{array}{l} \text{QUANT} \\ \text{MOD} \end{array} \right\} & - & Z &] & - & W \\
 & 1 & & 2 & & 3 & & 4 & & 5 & & 6 & & 7 \\
 \Rightarrow \text{โครงสร้างเปลี่ยนแปลง} & & & & & & & & & & & & & & & & \\
 & 1 & & 2 & & 0 & & 4 & & 5+3 & & 6 & & 7
 \end{array}$$

กฎนี้ย้ายหน่วยชี้เฉพาะไปอยู่หลังหน่วยบอกจำนวนหรือหน่วยขยาย (กฎเลือกใช้)

ตัวอย่างการวิเคราะห์

จากกฎโครงสร้างวลี และ รายการศัพท์จากคลังศัพท์ เราจะ
ได้โครงสร้างลึก (ของหน่วยนามวลี) ต่อไปนี้

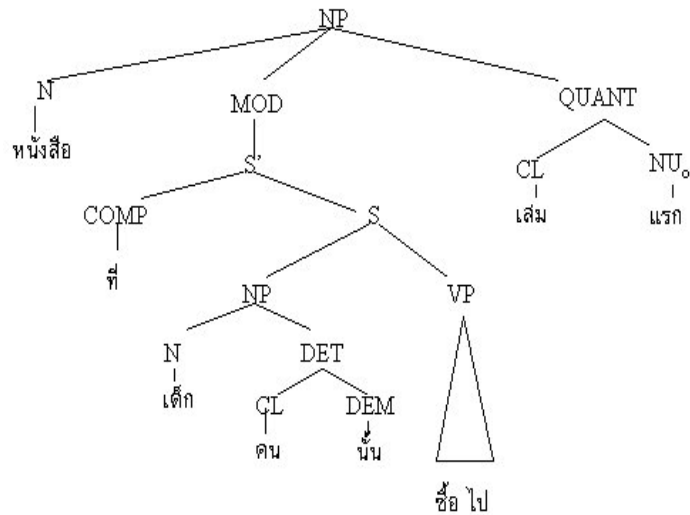

โครงสร้างดังกล่าวสอดคล้องกับโครงสร้างเดิมที่ระบุไว้ในกฎ
ย้ายหน่วยจำนวนดังนี้

	หนังสือ	เล่ม	แรก	ที่	เด็ก	คน	นั้น	ซื้อ	ไป
X -	[_{NP} N -	QUANT -Y -		MOD				-Z] - W	
1	2	3	4		5			6	7

เมื่อใช้กฎย้ายหน่วยจำนวน จะได้โครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไป
ดังนี้

	หนังสือ			ที่เด็กคนนั้นซื้อไป		เล่ม	แรก	
X -	[_{NP} N -		-Y -	MOD		QUANT	-Z- W	
1	2	0	4	5	+	3	6	7

แบบฝึกหัด (บทที่ 8)

1. “ลักษณะ(feature)” คือ อะไร ทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับมาตรฐานนำ “ลักษณะ” มาใช้อย่างไรบ้าง
2. กฎจำแนกประเภทย่อยเข้มงวด (Strict Subcategorization Rules) กฎข้อจำกัดเลือกสรร (Selectional Restriction Rules) คืออะไร เหมือนหรือต่างกันอย่างไร มีบทบาทอย่างไรในทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับมาตรฐาน
3. สมมติฐานแคทซ์-โพสทัล คืออะไร มีบทบาทต่อกฎปริวรรตในทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับมาตรฐานอย่างไร

4. จงอธิบายแนวคิดเรื่อง กฎปริวรรตแบบวัฏจักร (Cyclic Application)
5. กฎเกิดซ้ำ (Recursive Rule) คืออะไร มีบทบาทอย่างไรในทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับมาตรฐาน
6. ทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับมาตรฐานกำหนดหน้าที่ทางไวยากรณ์ (grammatical function) ของหน่วยต่างๆในประโยคอย่างไร
7. จงแสดงการวิเคราะห์ประโยคต่อไปนี้ โดยใช้ตัวอย่างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในหัวข้อ 8.3.1 อธิบายที่มาของโครงสร้างลิก และแสดงการใช้กฎปริวรรตต่างๆที่เกี่ยวข้อง

7.1 John saw the boys.

7.2 The boys were seen by John.

8. จงแสดงการวิเคราะห์นามวลีต่อไปนี้ โดยใช้ตัวอย่างไวยากรณ์ภาษาไทยในหัวข้อ 8.3.2 อธิบายที่มาของโครงสร้างลิก และแสดงการใช้กฎปริวรรตต่างๆที่เกี่ยวข้อง

8.1 เสื้อสักสองตัว

8.2 เสื้อสวยตัวนี้

8.3 เสื้อที่เขาซื้อมาสองตัวนี้

ทฤษฎีอรรถศาสตร์เพิ่มพูน (Generative Semantics Theory)

ทฤษฎีอรรถศาสตร์เพิ่มพูน (Generative Semantics Theory) จัดได้ว่าเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีที่พัฒนาจากแนวคิดทฤษฎีปริวรรตเพิ่มพูนที่ชอมสกีนำเสนอ โดยทฤษฎีนี้มุ่งเน้นในเรื่องของความหมาย ทฤษฎีนี้เฟื่องฟูในยุคปลายทศวรรษ 1960 จนกระทั่งปลายทศวรรษ 1970 ก็เริ่มเสื่อมความนิยมไป นักภาษาศาสตร์ที่มีบทบาทมากในการเผยแพร่ทฤษฎีนี้ ได้แก่ จอร์จ เลคอฟ (George Lakoff) เจมส์ แมคคอสลีย์ (James McCawley) พอล โพสตัล (Paul Postal) จอห์น โรเบิร์ต รอส (John Robert Ross) เป็นต้น

9.1 วิวัฒนาการของทฤษฎีอรรถศาสตร์เพิ่มพูน

จุดเริ่มต้นของแนวคิดนี้เริ่มจากการศึกษาเรื่องบทบาทขององค์ประกอบทางความหมาย และลักษณะความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างโครงสร้างเชิงวากยสัมพันธ์ (syntactic structure) และความหมายของประโยค ทั้งนี้ เนื่องจากว่าในการเสนอแนวคิดเรื่องไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน ในหนังสือ Syntactic Structures นั้น ชอมสกีมิได้กล่าวถึงรายละเอียดเรื่ององค์ประกอบทางความหมายมากนัก เพราะจุดประสงค์หลักก็คือต้องการนำเสนอรูปแบบใหม่ของทฤษฎีไวยากรณ์

ในปี 1963 เจอร์ราร์ด แคทซ์ (Jerrald Katz) และ เจอร์รี โฟเดอร์ (Jerry Fodor) (Katz and Fodor 1963) เสนอลักษณะการตีความเชิงความหมายขององค์ประกอบทางความหมายในไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน ซึ่งสรุปประเด็นหลักๆ ได้ดังนี้

- ความหมายของประโยค ได้มาจากความหมายของคำต่างๆ ที่ประกอบอยู่ในประโยคนั้นและความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้างของคำเหล่านั้น
- การตีความความหมายของประโยคนั้นจะสรุปได้เป็นชุดกฎในการตีความ ซึ่งแคทซ์ และ โฟเดอร์ เรียกว่า กฎตีความ (Projection Rules) ทำหน้าที่ประมวลความหมายของคำต่างๆ ที่ประกอบเข้าเป็นประโยค

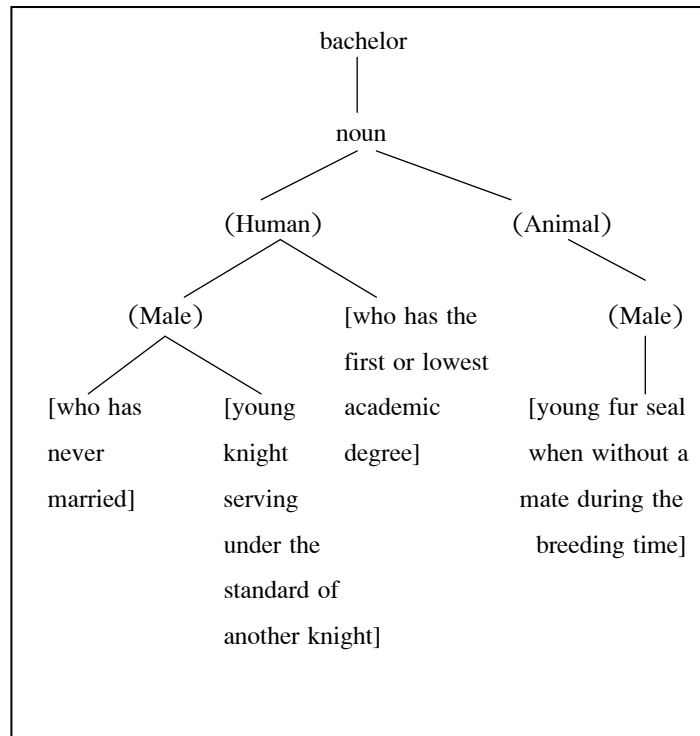
สำหรับ การแสดงความหมายของคำนั้น จะแสดงโดยใช้องค์ประกอบทางความหมาย 2 ชุด คือ

- 1) **ตัวบ่งชี้ความหมาย** (semantic markers) ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ในเชิงความหมายระหว่างศัพท์นั้นๆ กับคำอื่นๆ ในภาษา และเป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นองค์ประกอบทางความหมายที่เป็นสากล ปรากฏในทุกภาษา
- 2) **ตัวแยกแยะความหมาย** (distinguishers) ซึ่งแสดงคุณสมบัติเชิงความหมายเฉพาะตัว (idiosyncratic property) ของศัพท์นั้นๆ

นอกจากนั้น ศัพท์แต่ละคำก็จะมีตัวบ่งชี้คุณสมบัติอื่นๆ นอกเหนือไปจากองค์ประกอบทางความหมายอีกด้วย ได้แก่ ตัวบ่งชี้

ทางไวยากรณ์ (grammatical markers) ซึ่งแสดงคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ เป็นต้น และจะมีการระบุเงื่อนไขการเกิดร่วม (ข้อจำกัดเลือกสรร) (Selectional Restrictions) กำกับตัวบ่งชี้แต่ละประเภทไว้ด้วย

ตัวอย่างของการแสดงคุณสมบัติของคำด้วย **ตัวบ่งชี้** ความหมาย (marker) ต่าง ๆ ได้แก่ (Katz and Fodor 1963: 186)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงคุณสมบัติของคำว่า “bachelor” ซึ่งมีตัวบ่งชี้ทางไวยากรณ์แสดงประเภทของคำว่าเป็นคำนาม โดยตัวบ่งชี้ทางไวยากรณ์นี้ไม่ต้องปรากฏในวงเล็บประเภทใดๆ

สำหรับตัวบ่งชี้ทางความหมายทั้ง 2 ประเภทจะปรากฏในวงเล็บ โดยตัวบ่งชี้ความหมาย (semantic markers) จะปรากฏในวงเล็บ () ดังเช่น (Human), (Male), (Animal) ส่วนตัวแยกแยะความหมาย (distinguisher) นั้น จะปรากฏในวงเล็บเหลี่ยม [] เช่น [who has never married] ในตัวอย่างข้างบน

สำหรับเงื่อนไขการเกิดร่วม (ข้อจำกัดเลือกสรร) ของตัวบ่งชี้ นั้น จะปรากฏในวงเล็บมุม < > เช่น <(Physical Object) ∨ (Social Activity)> ในตัวอย่างการแสดงองค์ประกอบความหมายของคำว่า “colorful” ข้างล่าง เป็นต้น

ตัวอย่างข้างต้นแสดงคุณสมบัติของความหมายหนึ่งของคำว่า “bachelor” ในรูปของเส้นทาง (path) ขององค์ประกอบต่างๆ (ทั้งตัวบ่งชี้ทางไวยากรณ์ ตัวบ่งชี้ความหมาย และ ตัวแยกแยะความหมาย) ได้ดังนี้

bachelor → noun → (Human) → (Male) → [who has never married]

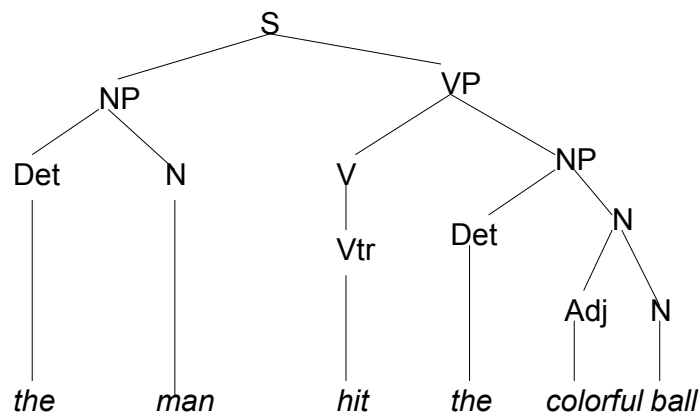
สำหรับการตีความประโยคนั้น จะตีความโดยการประมวล (amalgamate) คุณสมบัติของแต่ละคำที่ประกอบเข้าเป็นประโยคทีละชุด โดยพิจารณาความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ประกอบ โดยจะมี กฎตีความ (Projection Rules) ลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น กฎตีความการประกอบคำชี้เฉพาะกับคำนาม กฎตีความคำกริยากับคำนามที่เป็นกรรม และ กฎตีความส่วนหลัก-ส่วนขยาย เป็นต้น

กฎตีความแต่ละกฎนั้นจะมี 2 ส่วนหลักๆ ส่วนแรกจะเป็นการระบุองค์ประกอบของคำหรือกลุ่มคำที่เป็นหน่วยประกอบ ส่วนที่สอง จะเป็นการประมวล (amalgamate) องค์ประกอบของหน่วยต่างๆ ในส่วนแรก ตัวอย่างเช่น กฎการตีความส่วนหลัก-ส่วนขยายของภาษาอังกฤษ (Katz and Fodor 1963: 198-9) สรุปได้ดังนี้

ส่วนแรก ระบุองค์ประกอบต่างๆ ของคำหรือกลุ่มคำที่เป็นส่วนหลัก (head) องค์ประกอบต่างๆ ของคำหรือกลุ่มคำที่เป็นส่วนขยาย (Modifier)

ส่วนที่สอง ระบุว่า ลำดับการประกอบรูปคือส่วนขยาย-ส่วนหลัก และระบุการประมวลองค์ประกอบทางความหมายของหน่วยประกอบต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยที่เป็นไปตามเงื่อนไขข้อจำกัดเลือกสรร

ตัวอย่างการตีความประโยค ตามแนวคิดของแคทซ์และโฟเดอ์ (Newmeyer 1980: 77, Fodor 1977: 68-70, Katz and Fodor 1963: 197-204)

ในการประมวลความหมาย (Amalgamation) นั้น จะเริ่มประมวลความหมายของการประกอบหน่วยระดับคำก่อน แล้วจึงประมวลความหมายที่ได้เข้ากับหน่วยระดับใหญ่ขึ้นเป็นลำดับ การตีความในประโยคนี้ในส่วนหนึ่งจึงเริ่มจาก การตีความ colorful ball (โดยใช้กฎตีความส่วนหลัก-ส่วนขยาย) จากนั้นก็ตีความ the colorful ball โดยใช้กฎตีความคำชี้เฉพาะ-นาม ซึ่งกฎนี้ใช้ตีความ the man ได้ด้วย จากนั้น จึงใช้กฎตีความกริยา - กรรม ประมวลความหมายของ hit the colorful ball และทำยที่สุดความหมายของประโยคก็จะได้จาก การประมวลความหมายโดยใช้กฎตีความประธาน - ภาคแสดง ในที่นี้จะยกตัวอย่างเฉพาะการตีความวลี hit the colorful ball องค์ประกอบทางความหมายของ colorful ซึ่งเป็นคุณศัพท์ (adjective) มี 2 ชุด คือ

- 1) (Color) → [Abounding in contrast or variety of bright colors] <(Physical Object) ∨ (Social Activity)>
- 2) (Evaluative) → [Having distinctive character, vividness or picturesqueness], <(Aesthetic Object) ∨ (Social Activity)>

องค์ประกอบทางความหมายของ ball ซึ่งเป็นคำนาม มี 3 ชุด คือ

- 1) (Social Activity) → (Large) → (Assembly) → [For the purpose of social dancing]
- 2) (Physical Object) → [Having globular shape]

3) (Physical Object) → [Solid missile for projection by engine of war]

กล่าวโดยสรุปคือ ความหมายของ colorful นั้นมี 2 ประการ คือ 1) มีสีสัน อันเป็นคุณสมบัติรูปธรรมของวัตถุ หรือ งานสังคม 2) มีสีสัน หรุหรวา พู่ฟ่า มีลักษณะเฉพาะตัวในความหมายที่เป็น ความหมายนามธรรมเชิงอารมณ์ของวัตถุสวยงามหรืองานสังคม

ส่วนความหมายของ ball นั้นมี 3 ประการคือ 1) งานเต้นรำ งานสังคมใหญ่ 2) วัตถุที่มีรูปร่างกลม 3) ลูกปืน (วัตถุทรงกลม ที่ใช้ยิงในอาวุธสงคราม)

กฎการตีความส่วนหลัก-ส่วนขยายจะประมวลความหมาย ของส่วนขยาย (colorful) และ ส่วนหลัก (ball)

จากการที่ คำว่า colorful มี 2 ความหมาย และ ball มี 3 ความหมาย ดังนั้นความหมายประมวลของ colorful ball ที่น่าจะ เป็นไปได้ควรจะเป็น 6 ความหมาย (2 x 3) แต่จากเงื่อนไขการเกิด ร่วม (ข้อจำกัดเลือกสรร) ของ colorful ในความหมายที่ 2 ที่กำหนด ว่าเกิดร่วมกับ สิ่งสวยงาม (Aesthetic Object) หรือ งานสังคม (Social Activity) เท่านั้น ก็ทำให้ เกิดร่วมกับความหมายที่ 2 และ 3 ของ ball ซึ่งระบุว่า เป็นวัตถุ (Physical Object) ไม่ได้ ความหมายประมวล ของ colorful ball จึงมีเพียง 4 ความหมาย คือ

1) (Social activity) → (Large), → (Assembly) → (Color), [[Abounding in contrast or variety of bright colors] [For the purpose of social dancing]]

- 2) (Physical object) → (Color) → [[Abounding in contrast or variety of bright colors] [Having globular shape]]
- 3) (Physical Object) → (Color) → [[Abounding in contrast or variety of bright colors] [Solid missile for projection by engine of war]]
- 4) (Social Activity) → (Large) → (Assembly) → (Evaluative) → [[Having distinctive character, vividness or picturesqueness] [For the purpose of social dancing]]

ความหมายทั้ง 4 โดยสรุป คือ

- 1) งานเต้นรำที่มีสีสัน (ความหมายรูปธรรม)
- 2) วัตถุรูปทรงกลม (ลูกบอล) ที่มีสีสัน
- 3) ลูกปืนที่มีสีสัน
- 4) งานเต้นรำที่หรูหราฟู่ฟ่า

เมื่อประมวลความหมายของ colorful ball เข้ากับ คำนำหน้านามชี้เฉพาะ “the” ซึ่งเป็นคำชี้เฉพาะ ซึ่งมีตัวแยกแยะความหมายคือ [Some contextually definite] ตามกฎการตีความคำชี้เฉพาะ-นาม วลี “the colorful ball” ก็จะได้ ความหมาย [Some contextually definite] เพิ่มขึ้น

เมื่อประมวลความหมายของวลี the colorful ball เข้ากับ กริยา “hit” ซึ่งมี 2 ความหมายคือ 1) ชน (collision) 2) ตี (striking) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (Katz and Fodor 1963: 202)

- 1) (Action) → (Instancy) → (Intensity) →
[Collides with an impact] <Subject: (Higher Animal)
V (Improper Part) V (Physical Object), Object:
(Physical Object)>
- 2) (Action) → (Instancy) → (Intensity) → [Strikes
with a blow or missile] <Subject: (Human) V
(Higher Animal), Object: (Physical Object),
Instrumental: (Physical Object)>

ความหมายของ the colorful ball ก็จะถูกจำกัดลงเหลือเฉพาะความหมายที่เกี่ยวกับ ball ที่เป็นวัตถุ เนื่องจากเงื่อนไขการเกิดร่วมของ hit ที่จะเกิดร่วมได้กับกรรมที่เป็นวัตถุ (Physical Object) เท่านั้น ดังนั้น ความหมายของ ball ที่จะประมวลเข้ากับความหมายของ hit ได้ก็คือ ความหมาย “ball” ที่ 2) และ 3) เพียง 2 ความหมาย ซึ่งมีความหมายวัตถุ (Physical Object)

ดังนั้น hit the colorful ball จึงประมวลความหมายได้เพียงแค่เป็นการ ชน หรือ ตี ball ที่เป็นวัตถุ (ซึ่งมี 2 ความหมาย) เท่านั้น รวมทั้งสิ้น 4 ความหมาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (Katz and Fodor 1963: 203-4)

- 1) (Action) → (Instancy) → (Intensity) →
[Collides with an impact] → [Some contextually
definite] → (Physical object), (Color) → [
[Abounding in contrast or variety of bright colors]

- [Having globular shape]] <Subject: (Higher Animal) V (Improper Part) V (Physical Object)>
- 2) (Action) → (Instancy) → (Intensity) → [Collides with an impact] → [Some contextually definite] → (Physical object) → (Color) → [Abounding in contrast or variety of bright colors] [Solid missile for projection by engine of war]]<Subject: (Higher Animal) V (Improper Part) V (Physical Object)>
- 3) (Action), (Instancy) → (Intensity) → [Strikes with a blow or missile] → [Some contextually definite] → (Physical object) → (Color) → [Abounding in contrast or variety of bright colors] [Having globular shape]] <Subject: (Human) V (Higher Animal)>
- 4) (Action) → (Instancy) → (Intensity) → [Strikes with a blow or missile] → [Some contextually definite] → (Physical object) → (Color) → [Abounding in contrast or variety of bright colors] [Solid missile for projection by engine of war]] <Subject: (Human) V (Higher Animal)>

ความหมายทั้ง 4 ของกริยาวลี “hit the colorful ball” โดยสรุปก็คือ

- 1) ชนิดรูปทรงกลม (ลูกบอล) ที่มีสีส้ม
- 2) ชนิดลูกปืนที่มีสีส้ม
- 3) ตัวตัดรูปทรงกลม (ลูกบอล) ที่มีสีส้ม
- 4) ตีลูกปืนที่มีสีส้ม

สำหรับประเด็นที่ว่า กฎตีความ (Projection Rule) นี้ตีความจากโครงสร้างระดับใด แคทซ์และโฟเดอร์ (Katz and Fodor 1963: 205) เสนอกฎตีความ ไว้ 2 ประเภท คือ

- 1) กฎตีความประเภทที่ 1 (Type 1 Projection Rules) เป็นกฎกลุ่มที่ตีความจากประโยคแก่น (kernel sentence) (รูปประโยคที่ยังไม่ได้ผ่านกฎปริวรรตแบบเลือกใช้)
- 2) กฎตีความประเภทที่ 2 (Type 2 Projection Rules) เป็นกฎกลุ่มที่ตีความจากรูปประโยคที่ผ่านการปริวรรตตามกฎปริวรรตแบบเลือกใช้ครบถ้วนแล้ว

ตัวอย่างของกฎตีความประเภทที่ 1 ได้แก่ กฎตีความส่วนหลัก-ส่วนขยาย และกฎตีความกริยาประกอบกับประธานหรือกรรม ซึ่งตัวอย่างการใช้กฎตีความส่วนหลัก-ส่วนขยาย ได้แสดงไว้แล้วในการตีความวลี colorful ball ข้างต้น โดยที่ ball เป็นส่วนหลัก และ colorful เป็นส่วนขยาย สำหรับการตีความภาคแสดง (กรรมประกอบกริยา) นั้น แสดงไว้ในการตีความ hit the colorful ball ข้างต้น เช่นกัน

สำหรับกฎตีความประเภทที่ 2 เป็นเพียงข้อเสนอที่แคทซ์และโฟเดอร์ เสนอไว้ โดยมีได้ขยายความหรือกล่าวถึงโดยละเอียดเพียงแต่กล่าวไว้คร่าว ๆ ว่าเป็นกฎสำหรับตีความประโยคที่ผ่านกฎ

ปริวรรตแบบเลือกใช้ต่างๆ ได้แก่ กฎตีความการรวมความในประโยค¹ กฎตีความการย้ายตำแหน่งคำ เช่น ในกรณีรูปประโยคกรรม และ กฎตีความรูปประโยคที่มีการละคำ เป็นต้น

การศึกษาองค์ประกอบทางความหมายหลังจากนั้น สืบเนื่องต่อมาโดย แคทซ์และโพสตัล ซึ่งปรากฏเป็นผลงานตีพิมพ์ในปีต่อมา (Katz and Postal 1964) ในงานนี้ แคทซ์และโพสตัลเสนอว่า ระดับโครงสร้างของประโยคที่เกิดการตีความทางความหมายในลักษณะดังกล่าวนี้คือ โครงสร้างลึก โดยชี้ให้เห็นว่า กฎปริวรรตต่างๆ นั้นคงความหมายในด้านความสัมพันธ์เชิงไวยากรณ์ของหน่วยต่างๆ ซึ่งก็คือ กฎปริวรรตไม่มีผลในการเปลี่ยนความหมายของประโยค นั่นเอง สำหรับข้อเสนอนี้เรียกกันว่า “Katz-Postal Hypothesis” (สมมติฐานแคทซ์ - โพสตัล)

ในการเสนอข้อเสนอนี้ แคทซ์และโพสตัล ชี้ให้เห็นว่า กฎตีความประเภทที่ 2 ที่เสนอไว้ในบทความของ แคทซ์และโพเดอร์ (Katz & Fodor 1963) นั้น ไม่จำเป็นต้องมี เพราะการปริวรรตโดยกฎปริวรรตแบบเลือกใช้ ที่ทำให้เกิดรูปประโยคที่ต้องตีความโดยกฎตีความประเภทที่ 2 นั้น ไม่ปรากฏว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงความหมายแต่อย่างใด กรณีกฎปริวรรตเติมคำ (Insertion Rule) คำที่เติมเข้าในประโยคโดยกฎการเติมคำ ก็มักจะเป็นคำไวยากรณ์ที่ไม่มี ความหมาย เช่น กริยาช่วย do วิภัติปัจจัย (Inflections) เป็นต้น สำหรับการละคำในประโยคโดยกฎการลบทิ้ง ก็จะไม่เปลี่ยนความหมายหากมีเงื่อนไขในการลบทิ้งว่า ถอลบทิ้งแล้ว จะต้องทราบได้

¹ในขณะนั้น ตามกรอบของไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูนที่เสนอใน Syntactic Structures การซ้อนประโยค การเชื่อมประโยค จัดเป็นการปริวรรตโดยใช้กฎปริวรรตประเภทความซ้อน

ว่ารูปที่ลบไปนั้นคืออะไร (recoverability of deletion) ส่วนกฎปริวรรตที่เปลี่ยนตำแหน่งนั้นก็ปรากฏว่ายังคงความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ของหน่วยต่างๆไว้อย่างเดิม

นอกจากนั้น การซ้อนประโยค การเชื่อมประโยคต่างๆ ที่เคยมองกันว่าเป็นกระบวนการปริวรรต โดยกฎประเภทกฎความซ้อน ก็เริ่มเป็นที่ยอมรับกันว่าอธิบายได้ว่าเป็น การเวียนเกิด (recursiveness) ของกฎโครงสร้างวลีในองค์ประกอบพื้นฐาน ซึ่งในกรณีนี้ ก็หมายความว่า กฎตีความประเภทที่ 2 ก็จะไม่จำเป็นต้องมีเลย

สรุปได้ว่า กฎการตีความที่จำเป็น ก็คือกฎตีความประเภทที่ 1 เท่านั้น ซึ่งก็กล่าวได้ว่าเป็นกฎที่ตีความรูปประโยคที่เป็นผลจากการประกอบคำตามกฎโครงสร้างวลี ซึ่งต่อมาเรียกรูปประโยคลักษณะนี้ว่า โครงสร้างรูปแทนระดับลึก หรือ โครงสร้างลึก (Underlying Structure/ Deep Structure)

ดังนั้น การตีความ “สมมติฐานแคทซ์ - โปสตัล” จึงมีได้ 2 ลักษณะคือ

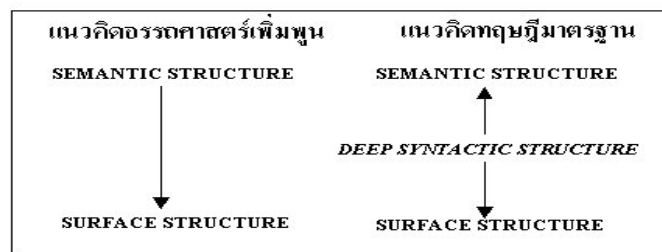
- 1) การตีความแบบอ่อน (Weak Form): กฎปริวรรตไม่เปลี่ยนความหมายของประโยค ทั้งนี้เนื่องจากกฎตีความ (Projection Rule) ตีความจากโครงสร้างลึกเท่านั้น
- 2) การตีความแบบแข็ง (Strong Form): โครงสร้างลึกเป็นระดับโครงสร้างที่มีข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับการตีความความหมายของประโยคปรากฏอยู่พร้อมมูล

ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูนมาตรฐานฉบับปี 1965 ก็ได้รวมเอา สมมติฐานแคทซ์-โปสตัล ฉบับตีความแบบอ่อนเข้าไปประกอบในทฤษฎีตั้งที่ได้กล่าวไว้แล้ว

อย่างไรก็ตาม สำหรับการตีความ “สมมติฐานแคช-โพสตัล” ในเรื่องบทบาทของโครงสร้างลึกในเรื่องการตีความเชิงความหมายนั้น ก็มีกลุ่มนักภาษาศาสตร์กลุ่มหนึ่งที่รับเอาแนวคิดตามการตีความแบบแข็งไปพัฒนาแนวคิดไปในทิศทางที่ว่า โครงสร้างลึกนั้นเป็นระดับโครงสร้างที่กำหนดความหมายโดยตรง กล่าวคือ ระดับโครงสร้างลึกนั้นก็คือระดับโครงสร้างทางนามธรรมที่มีหน่วยความหมายปรากฏอยู่ด้วย ซึ่งในที่สุดแนวคิดนี้ก็พัฒนาไปจนถึงจุดที่มีข้อเสนอว่า**โครงสร้างลึก ก็คือโครงสร้างที่ประกอบไปด้วยโครงสร้างทางความหมาย (Semantic Structure) หรือรูปแทนทางความหมายแต่เพียงเท่านั้น** และจะมีกฎปริวรรตที่เปลี่ยนโครงสร้างเชิงความหมายนี้ เป็นรูปประโยคในโครงสร้างผิว กล่าวคือโครงสร้างลึกของแนวคิดนี้มีใช้โครงสร้างที่เป็นโครงสร้างเชิงวากยสัมพันธ์ที่เป็นคนละส่วนกับโครงสร้างเชิงความหมายตามที่เสนอในทฤษฎีมาตรฐานอีกต่อไป หากแต่เป็นโครงสร้างของหน่วยความหมายเชิงนามธรรมล้วน ๆ

แนวคิดลักษณะนี้เรียกว่า อรรถศาสตร์เพิ่มพูน (Generative Semantics)

แนวคิดเรื่องโครงสร้างลึกของกลุ่มอรรถศาสตร์เพิ่มพูนนี้จะแสดงเป็นแผนภูมิเปรียบเทียบกับแนวคิดเรื่องโครงสร้างลึกของทฤษฎีปริวรรตเพิ่มพูนมาตรฐาน ได้ดังนี้

9.2 แนวคิดของทฤษฎีอรรถศาสตร์เพิ่มพูน

การวิเคราะห์ตามแนวคิดเรื่องโครงสร้างลึกที่เป็นนามธรรม ในยุคแรก ๆ ได้แก่งานของ จอห์น โรเบิร์ต รอส (John Robert Ross) จอร์จ เลคอฟ (George Lakoff) และ เจมส์ แมคคอลลีย์ (James McCawley) ในช่วงปี 1965 เป็นต้นไป แนวคิดเหล่านี้ พัฒนาจากการตีความ “สมมติฐานแคช - โปสต์ล” ฉบับแข็ง (Strong Hypothesis) กล่าวคือ ตีความว่าองค์ประกอบทางความหมายทุกประการปรากฏในโครงสร้างลึก (all meaning differences are represented in deep structure) ดังนั้น โครงสร้างลึกของนักภาษาศาสตร์กลุ่มนี้จึงมีระดับความเป็นนามธรรมเพิ่มขึ้น เนื่องจากพยายามแสดงองค์ประกอบทางความหมายทุกประการไว้ในโครงสร้างลึก

แนวโน้มในการวิเคราะห์หมีดังนี้

- จัดกลุ่มประเภทหมวดคำที่มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ คล้ายคลึงกัน และมีความสัมพันธ์ในเชิงการแปลงรูป (morphological derivation) เป็นกลุ่มเดียวกัน

ตัวอย่างเช่น เสนอว่า คำคุณศัพท์ คำบุพบท กริยาช่วย คำปฏิเสธ จัดอยู่ในกลุ่มของคำกริยา โดยให้เหตุผลว่าชุดคำต่างหมวดเหล่านี้มีความสัมพันธ์ทางความหมาย มีเงื่อนไขการเกิดร่วม (ข้อจำกัดเลือกสรร) (occurrence restriction/selectional restriction) เหมือนกัน และมีรูปหน่วยคำร่วมกัน ดังเช่น เลคอฟ (Lakoff 1965) เสนอว่า คำคุณศัพท์และคำกริยานั้นจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น คำกริยา consider/ คำคุณศัพท์ considerate ดังตัวอย่าง

John considers Mary's feelings.

John is considerate of Mary's feelings.

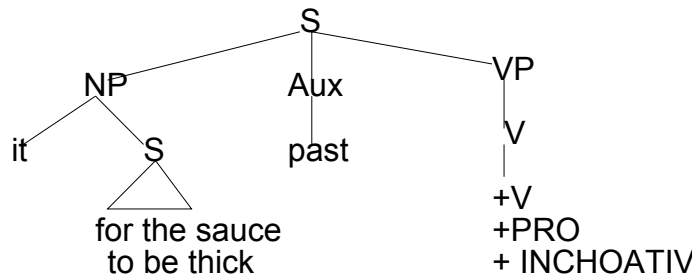
ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ (grammatical relations) ของกริยา consider และ คุณศัพท์ considerate กับ John นั้น เหมือนกัน (คือ John เป็นประธาน) และ ความสัมพันธ์ กับ Mary's feeling ก็ เหมือนกัน (คือ Mary's feelings เป็นกรรม) และมีเงื่อนไขจำกัดเลือก (ข้อจำกัดเลือกสรร) (selectional restriction) เหมือนกัน ดังนั้น จึงจัดอยู่ในประเภทเดียวกันคือประเภท VERB แต่มี คำวากยลักษณ์ [± Adj] ต่างกัน

คำบุพบท และ คำกริยา มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ เหมือนกันในบางภาษา เช่น ภาษาอินโดนีเซีย คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับบุพบทแสดงจุดหมายปลายทางในภาษาอังกฤษ 'to' คือ รูปกริยา 'sampai' ซึ่งมีความหมายว่า 'arrive' เป็นต้น

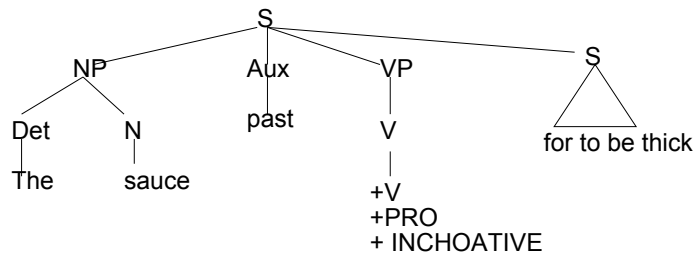
- ใช้กฎปริวรรตต่างๆ อธิบายการแปลงหมวดคำ (morphological derivation) และความหมายของคำกลุ่มต่างๆ และใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างลึกที่เป็นนามธรรมกับโครงสร้างผิว

ตัวอย่างการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างthick (คำคุณศัพท์) และ thicken (คำกริยา) ในประโยค The sauce thickens. คือ วิเคราะห์ว่า thicken มีความหมายว่า "become thick" และแสดงความหมายของ "become" โดยกริยาแสดงการเปลี่ยนสภานามธรรมที่ไม่ปรากฏรูป

(abstract inchoative² Pro-verb) ดังโครงสร้างต่อไปนี้ (อ้างจาก Fodor 1977)

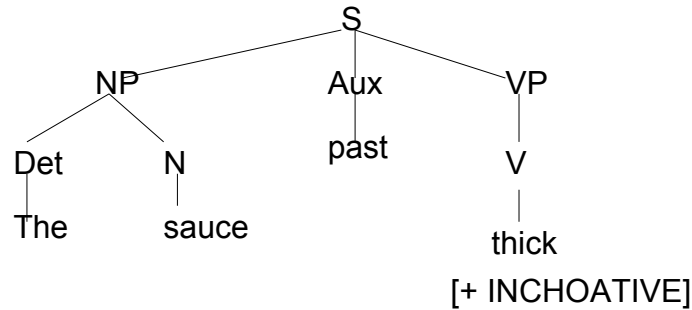

กฎปริวรรตต่างๆ ที่ใช้เช่น กฎยกประธาน (Subject Raising) กฎการตัด for to (for to deletion) ตัวอย่างเช่น จากโครงสร้างลึกที่ยกมาแสดงข้างต้น กฎยกประธาน (Subject Raising) จะยกประธาน (The sauce) ในประโยคซ้อนขึ้นไปเป็นประธานของประโยคหลัก ดังต่อไปนี้

² Inchoative Verb คือ กริยาที่แสดงการเปลี่ยนสภาพ

จากนั้น กฎการตัด for to (for to deletion) ก็จะตัด for to ทั้ง และ กฎแสดงการเปลี่ยนสภาพ (Inchoative) ก็จะย้าย "thick" ไปสวมแทนที่ กริยาเปลี่ยนสภาพ (Inchoative) ที่ไม่มีรูป ทำให้ "thick" มีลักษณะแสดงการเปลี่ยนสภาพ (Inchoative)ตั้งโครงสร้างต่อไปนี้

• การแตกศัพท์เป็นอรรถลักษณะ (lexical decomposition)

นอกจากนั้น นักภาษาศาสตร์กลุ่มนี้ ก็ยังวิเคราะห์ศัพท์ในโครงสร้างเล็กโดยแตกออกเป็น อรรถลักษณะ (องค์ประกอบ หน่วยความหมายนามธรรม) ซึ่งถือว่าเป็นสากล เช่น

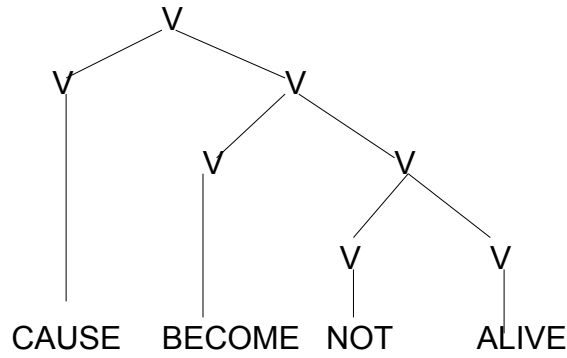
kill มีโครงสร้างเชิงความหมายในโครงสร้างเล็กคือ

CAUSE + BECOME + NOT + ALIVE

break มีโครงสร้างเชิงความหมายในโครงสร้างเล็กคือ

CAUSE + COME ABOUT + BE + BROKEN

ตัวอย่างการวิเคราะห์โครงสร้างของ *kill* คือ

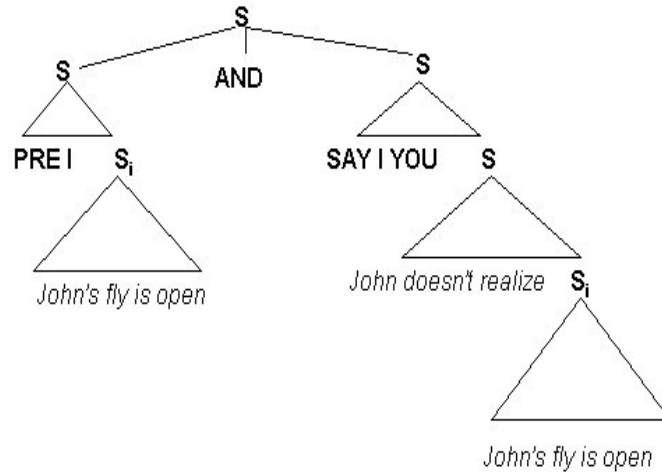

(จาก Newmeyer 1980: 139)

- แสดงความหมายนอกเหนือจากรูปประโยค เช่น ความหมายเชิงสภาวะเกิดก่อน (presupposition) ความหมายเชิงวัจนกรรม (speech act) ไว้ในโครงสร้างลึกโดยจัดเป็นส่วนหนึ่งของอรรถรูป (semantic representation) ของประโยค

การตีความสมมติฐานแคทซ์-โพสตัล ว่าองค์ประกอบทางความหมายทุกประการ ปรากฏในโครงสร้างลึก ทำให้นักภาษาศาสตร์กลุ่มนี้รวมเอาความหมายเชิงสภาวะเกิดก่อน (presupposition) และความหมายเชิงวัจนกรรม (speech act) ไว้ในโครงสร้างลึกด้วย โดยจะแสดงเป็นโครงสร้างที่เชื่อม (conjoin) กับโครงสร้างของรูปประโยค ตัวอย่างเช่น ในงานของมอร์แกน (Morgan 1969) และ รอส (Ross 1970)

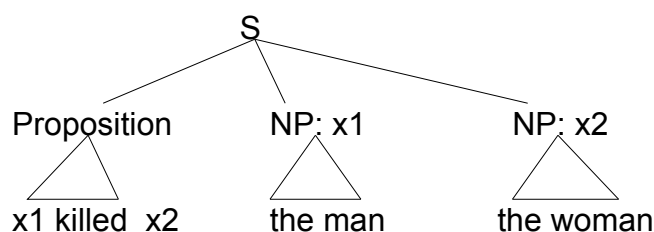
ตัวอย่างการวิเคราะห์ ประโยค John doesn't realize that his fly is open. ตามแนวคิดดังกล่าว (อ้างจาก Newmeyer 1980: 146)

จากตัวอย่าง จะเห็นว่ามีรูปแทนความหมายเชิงสภาวะเกิดก่อน ในโครงสร้างลึก โดยแสดงด้วย PRE I (ผู้พูดมีข้อสมมติฐานเชิงสภาวะเกิดก่อน) ซึ่งมีใจความว่า John's fly is open โดยรูปแทนความหมายเชิงสภาวะเกิดก่อนนี้เชื่อมกับ รูปแทนความหมายเชิงวัจนกรรม ซึ่งแสดงด้วย SAY I YOU (เป็นการบอกเล่าของผู้พูดแก่ผู้ฟัง) โดยมีโครงสร้างความหมายของประโยคที่เป็นเนื้อความของการบอกเล่าปรากฏ ซ่อนอยู่ในความหมายเชิงวัจนกรรม เพื่อแสดงว่าประโยค John doesn't realize that his fly is open. นั้น เป็นการแสดงวัจนกรรมการบอกเล่า โดยมีสภาวะเกิดก่อน คือ John's fly is open.

- การนำตรรกวิทยาสัญลักษณ์ (Symbolic Logic) มาใช้เป็นรูปแทนความหมาย

แนวโน้มต่อมา เป็นผลพวงจากการที่รวมประเภทหมวดคำทางไวยากรณ์ จนเหลือเพียงหมวดหลักๆไม่กี่หมวด ในการวิเคราะห์โครงสร้างประโยค อันได้แก่ นาม กริยา ก็คือว่าหมวดไวยากรณ์ที่เหลือเพียงไม่กี่หมวดนี้ มีความคล้ายคลึงกับการแบ่งประเภทในตรรกวิทยาสัญลักษณ์ และดูจะมีความสัมพันธ์เปรียบเทียบกันได้ กล่าวคือ ในตรรกวิทยาสัญลักษณ์มี ประพจน์ (proposition) หน่วยอาร์กิวเมนต์ (argument) และ ภาคแสดง (predicate) ส่วนในหมวดหน่วยไวยากรณ์ต่างๆของทฤษฎีอรรถศาสตร์เพิ่มพูน ก็มี ประโยค นามวลี และ กริยา ซึ่งก็มีลักษณะที่เทียบเคียงกันได้โดยตรง ดังนั้น จึงมีการศึกษาในเรื่องการนำตรรกวิทยาสัญลักษณ์ มาใช้เป็น (อรรถรูป) *รูปแทนความหมาย* (semantic representation) ในการวิเคราะห์ภาษา เช่น ในงานของแมคคอสีย์ (McCawley 1970) โครงสร้างลึกของประโยค The man killed the woman. คือ

จากโครงสร้างลึกนี้ รูปนามวลี จะเข้าไปแทนที่ตัวแปร (variable) ที่ผูกยึด (bound) กับรูปนามวลีนั้น (แสดงโดยเลขตรรกชนี (indices) ที่สัมพันธ์กัน) ซึ่งอยู่ในตำแหน่งอาร์กิวเมนต์ (argument) (คือตำแหน่งที่แสดง โดย x1 และ x2) ของประพจน์ (proposition) โดยกฎปริวรรต

กล่าวโดยสรุป ลักษณะการวิเคราะห์ของทฤษฎีอรรถศาสตร์เพิ่มพูน คือ ถือว่าประโยคมีระดับโครงสร้างลึกที่เป็นโครงสร้างนามธรรมที่ประกอบไปด้วยอรรถรูป/รูปแทนความหมาย (semantic representation) ของประโยค ซึ่งแสดงด้วยอรรถลักษณะสากล (universal semantic primes) การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างลึกและโครงสร้างผิวนั้น อธิบายโดยกฎปริวรรตหลายกฎ ซึ่งแปลง (derive) โครงสร้างอรรถรูปนามธรรมนี้ ให้เป็นรูปประโยคและรูปศัพท์ที่ปรากฏในภาษาโดยตรง จึงไม่จำเป็นต้องมี องค์กรประกอบด้านการตีความ หรือกฎตีความ (Interpretive Rules) อีกต่อไป

9.3 แนวคิดของอรรถศาสตร์เพิ่มพูนที่สืบทอดต่อมา

ทฤษฎีอรรถศาสตร์เพิ่มพูนแบบสุดขีดซบเซาไปในปลายทศวรรษ 1970 อย่างไรก็ตามแนวคิดหลายประการที่นักภาษาศาสตร์กลุ่มนี้เสนอไว้ ก็ได้มีการพัฒนาสืบสานกันต่อไป และทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนต่างๆ ในยุคหลังๆ ก็รับไปปรับใช้ ที่หลักๆ ได้แก่

- การนำเอาลักษณะโครงสร้างทางตรรกวิทยาสัญลักษณ์มาใช้เป็นรูปแทนความหมายของประโยค รวมทั้งกลไก (mechanism) และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เช่น การใช้ดัชนี (indices) เพื่อระบุตำแหน่งหน่วย การใช้หน่วยร่องรอย (trace) เพื่อแสดงตำแหน่งที่มีการโยกย้ายหน่วยภาษาออกไป เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ในไวยากรณ์เพิ่มพูนรุ่นหลังๆ ดังเช่น แนวคิดทฤษฎีปกครองและผูกมัด ซึ่งใช้ รูปตรรกะ (Logical Form) เป็นรูปแทนในองค์กรประกอบ/ระดับทางความหมาย รวมทั้ง ทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้างวลี รุ่นหลังๆ ได้แก่ GPSG-Generalized Phrase

Structure Grammar (Gazdar, Klein, Pullum and Sag 1985) ก็ใช้แนวคิดอรรถศาสตร์มอนตาเกว (Montague Semantics) อันเป็นรูปแบบความหมายเชิงตรรกะที่นักตรรกวิทยา ชื่อ ริชาร์ด มอนตาเกว (Richard Montague) เสนอไว้ และสำหรับทฤษฎีที่พัฒนาต่อมา คือ **HPSG- Head Driven Phrase Structure Grammar** (Pollard and Sag 1994) ก็ใช้แนวคิด อรรถศาสตร์สถานการณ์ (Situation Semantics) ที่เสนอโดยนักคณิตศาสตร์ ชื่อ จอน บาร์ไวส์ (Jon Barwise) และ นักปรัชญาชื่อ จอห์น เพอร์รี่ (John Perry) ซึ่งขยายความจากแนวคิดอรรถศาสตร์มอนตาเกว (Barwise and Perry 1983)

- การแตกศัพท์เป็นอรรถลักษณะ ซึ่งทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนรุ่นหลังๆ รับประทานในการวิเคราะห์ องค์ประกอบของโครงสร้างในระดับต่างๆ ได้แก่ ทฤษฎี **GPSG- Generalized Phrase Structure Grammar** และ ทฤษฎี **HPSG- Head Driven Phrase Structure Grammar** เป็นต้น รวมไปถึงทฤษฎีศัพท์การก (Lexicase) ด้วย
- การศึกษาความหมายเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) ซึ่งรวมถึง วัจนกรรม (Speech Act) สภาวะเกิดก่อน (Presupposition) ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีของภาษาที่เกี่ยวข้องกับระเบียบการใช้ภาษาในการสื่อสาร ซึ่งตามแนวคิดของไวยากรณ์เพิ่มพูนแต่เดิมนั้นเป็นเรื่องที่ถือว่าอยู่เกินขอบเขตของทฤษฎีไวยากรณ์ งานของนักภาษาศาสตร์กลุ่มอรรถศาสตร์เพิ่มพูน ชี้ให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางไวยากรณ์กับความหมายในเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ และนอกจากนั้นก็ยิ่งทำให้เกิดความตื่นตัวในการศึกษาความหมายใน

เชิงวิทยาศาสตร์อย่างเป็นระบบอีกด้วย ในระยะต่อมา ตัวอย่างของการศึกษาดังกล่าว เช่น งานของ กาชดาร์ (Gazdar 1979) ซึ่งเสนอทฤษฎี วจนปฏิบัติศาสตร์ ในรูปแบบกระบวนการศึกษาแบบรูปนัย เป็นต้น

แบบฝึกหัด (บทที่ 9)

1. จงกล่าวถึงองค์ประกอบของศัพท์ ตามแนวคิดของแคทซ์และไฟเดอร์ 1963 พร้อมยกตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน
2. จงใช้แนวการวิเคราะห์ของแคทซ์และไฟเดอร์ 1963 แสดงการประมวลความหมายเป็นขั้นตอนของวลี the honest woman จากองค์ประกอบทางความหมายของศัพท์ตามที่แสดงไว้ต่อไปนี้ (“the” เป็น คำชี้เฉพาะนำหน้านาม, “honest” เป็น adjective, “woman” เป็นนามประเภท นามรูปธรรม และ นามเพศหญิง)

the → [Some contextually definite]

honest → (Evaluative) → (Moral) → [innocent of illicit sexual intercourse] <(Human) & (Female)>

woman → (Physical Object) → (Human) → (Adult)

→ (Female)

3. สมมติฐานแคช-โพสตัล มีใจความว่าอย่างไร มีบทบาทต่อทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน และทฤษฎีอรรถศาสตร์เพิ่มพูนอย่างไร
4. จงกล่าวถึงแนวคิดในการวิเคราะห์ประโยคตามมุมมองของทฤษฎีอรรถศาสตร์เพิ่มพูน
5. จงกล่าวถึงแนวคิดของทฤษฎีอรรถศาสตร์เพิ่มพูนที่มีอิทธิพลต่อทฤษฎีภาษาศาสตร์ยุคหลังๆ

ทฤษฎีมาตรฐานแบบขยาย (Extended Standard Theory)

10.1 พัฒนาการของทฤษฎีในช่วงทศวรรษ 1970: การ ด้านกระแสรอดศาสตร์เพิ่มพูน

พัฒนาการของทฤษฎีไวการณณ์เพิ่มพูนจากค่ายของชอมสกี และศิษย์ตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมานั้น มีแนวคิดสำคัญหลายประการ ที่เนื่องมาจากการเสนอแนวคิด และการวิเคราะห์ต่างๆ ในประเด็นเกี่ยวกับการตีความความหมายของประโยค รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างวากยสัมพันธ์กับความหมาย ซึ่งเป็นประเด็นสืบเนื่องมาจากข้อเสนอของแคทซ์และโพสตัล แนวคิดของนักภาษาศาสตร์กลุ่มนี้ (นำโดยชอมสกี) โดยรวมแล้ว มีลักษณะจุดยืนและมุมมองที่ด้านกระแสดความคิดของกลุ่มรอดศาสตร์เพิ่มพูน

ทฤษฎีในช่วงนี้ เป็นช่วงที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เป็นทฤษฎีในขั้นการพัฒนาต่างๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม *ทฤษฎีมาตรฐานแบบขยาย (Extended Standard Theory (EST))* และ *ทฤษฎีมาตรฐานแบบขยายปรับปรุง (Revised Extended Standard Theory)* ทฤษฎีนี้นำเสนอการวิเคราะห์ในมุมมองใหม่ ซึ่งในบางกรณีเปลี่ยนแปลงไปจากข้อสันนิษฐาน (assumption) เดิมของทฤษฎีในปี 1965

พัฒนาการแนวความคิดในช่วงนี้ ได้ปรากฏฐานสำหรับกรอบและรูปแบบทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนในปัจจุบัน ซึ่งเป็น **ทฤษฎีที่เน้นหลักการและกรอบค่า (Principles and Parameters Theory)** แทนที่จะเป็นทฤษฎีที่ประกอบไปด้วยกฎเกณฑ์ต่างๆ ดังเช่นในทฤษฎีฉบับมาตรฐาน ปี ค.ศ. 1965

พัฒนาการด้านแนวคิดสำคัญๆ ที่มีอิทธิพลสืบเนื่องมาถึงทฤษฎีในปัจจุบัน คือ

- 1) การจำกัดบทบาทและอำนาจของกฎปริวรรต:
ข้อเสนอเงื่อนไขกฎปริวรรตต่างๆ
- 2) สมมติฐานศัพท์นิยม (Lexicalist Hypothesis) และแนวคิดสืบเนื่องอันได้แก่
 - X-Bar Theory ทฤษฎีระดับโครงสร้าง
 - การตีความที่ระดับโครงสร้างผิว (surface structure interpretation)

10.2 การจำกัดบทบาทและอำนาจของกฎปริวรรต:

ข้อเสนอเงื่อนไข กฎปริวรรตต่างๆ

นับตั้งแต่ซอมสกีเสนอทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน ก็ได้มีการตื่นตัว นำเอาทฤษฎีนี้ไปวิเคราะห์ภาษากันอย่างแพร่หลาย มีข้อเสนอกฎปริวรรตต่างๆเกิดขึ้นอย่างมากมาย บางกฎก็เป็นกฎที่ใช้ได้ทั่วไป บางกฎก็เป็นกฎที่ใช้ได้เฉพาะกรณี บางกฎก็เป็นกฎเฉพาะภาษา เช่น กฎกรรมวาจกของภาษาเยอรมัน แตกต่างจากกฎกรรมวาจกภาษาอังกฤษ เป็นต้น นอกจากนั้น กฎปริวรรตก็สามารถ

เปลี่ยนแปลงโครงสร้างประโยคได้หลายลักษณะ นับตั้งแต่เปลี่ยนหมวดคำ เติมคำไวยากรณ์เข้าไปในโครงสร้าง (เช่น กฎเติม do (Do Support)) เปลี่ยนแปลงรูปหน่วยคำ ลบคำไวยากรณ์ทิ้ง ฯลฯ โดยเฉพาะกฎปริวรรตในทฤษฎีอรรถศาสตร์เพิ่มพูน ที่มีหลากหลายมากมาย ในการโยงโครงสร้างลึกอรรถรูปนามธรรม ให้เป็นรูปประโยคในโครงสร้างผิว รวมทั้งแปลงอรรถลักษณะต่างๆ ให้เป็นรูปศัพท์ที่ถูกต้องในประโยคด้วย

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ในช่วงทศวรรษ 1960 ก็เริ่มเป็นที่เห็นได้ชัดเจนว่า กฎปริวรรตนี้มีอำนาจมากเกินไป จนทำให้ไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ภาษา หรืออธิบายความสามารถเชิงภาษาของมนุษย์ได้อย่างมีเหตุผลหรือมีหลักการ กล่าวคือ ไม่มีข้อจำกัดรูปแบบลักษณะการใช้กฎปริวรรตแต่ประการใด จนทำให้กฎปริวรรตกลายเป็นเพียงเครื่องมือที่ใช้บรรยายหรือพรรณนาภาษาเท่านั้น ไม่สามารถจะแสดงถึงลักษณะที่ภาษาต่างๆ มีร่วมกันได้ คือไม่ให้ข้อสรุปที่เรียกว่า การรวบรวมความข้ามภาษา (cross-linguistics generalization) ดังนั้นในช่วงทศวรรษ 1970 จึงเริ่มมีข้อเสนอเงื่อนไขบังคับ (constraints) ต่างๆ เพื่อจำกัดอำนาจของกฎปริวรรต สำหรับตัวขอมสกีเอง ก็ได้มองเห็นข้อบกพร่องประการนี้ของกฎปริวรรต และเป็นผู้เริ่มเสนอเงื่อนไขต่างๆ ในงานปี 1964 (Chomsky 1964)

ขอมสกี ได้แสดงความเห็นดังกล่าวไว้ดังนี้

The gravest defect of the theory of transformational grammar is its enormous latitude and descriptive power. Virtually anything can be expressed as a phrase marker, i.e., a properly

parenthesized expression with parenthesized segments assigned to categories. Virtually any imaginable rule can be described in transformational terms. Therefore a critical problem in making transformational grammar a substantive theory with explanatory force is to **restrict the category of admissible phrase marker, admissible transformations and admissible derivations.**

ข้อบกพร่องที่ร้ายแรงที่สุดของทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต ก็คือ อำนาจมหาศาลในการบรรยาย ที่ไร้ขอบเขตข้อจำกัด อะไรอะไรก็สามารถเขียนแสดงเป็นโครงสร้างตัวบ่งชี้วลีได้ทั้งนั้น กล่าวคือ แสดงเป็นรูปภาพที่จัดกลุ่มเป็นหน่วยในวงเล็บ โดยแต่ละหน่วยจัดประเภทไว้เป็นประเภททางไวยากรณ์ กฎอะไรที่นึกกันขึ้นมาได้ก็เขียนเป็นกฎปริวรรตได้ทั้งนั้น ดังนั้นปัญหาที่สำคัญยิ่งในการที่จะทำให้ไวยากรณ์ปริวรรตเป็นทฤษฎี (ภาษา) สากล ที่มีความสามารถในเชิงอธิบายได้ ก็คือ การจำกัดประเภทของโครงสร้างประโยคที่เป็นไปได้ ประเภทของกฎปริวรรตที่เป็นไปได้ และขั้นตอนการเปลี่ยนโครงสร้างที่เป็นไปได้

(Chomsky 1972: 124ff อ้างใน Weibelhuth 1995:22)

งานที่ปูพื้นฐานสำคัญสำหรับเงื่อนไขต่างๆในไวยากรณ์ และมีอิทธิพลต่อแนวคิดของนักไวยากรณ์เพิ่มพูน ในยุคต่อมา คือ วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของจอห์น โรเบิร์ต รอส (John Robert Ross) ในปี 1967 ชื่อ "Constraints on Variables in Syntax"

นอกจากนั้น แนวโน้มในช่วงทศวรรษ 1970 ก็ยังรวมไปถึง การศึกษาเงื่อนไขบังคับต่างๆ ขององค์ประกอบไวยากรณ์อื่น ๆ เช่น เงื่อนไขบังคับกฎโครงสร้างวลี เงื่อนไขบังคับโครงสร้างผิว เป็นต้น

10.2.1 เงื่อนไขบังคับกฎปริวรรต

ที่จริงแล้ว ได้เริ่มมีการจำกัดขอบเขตการใช้กฎปริวรรต ใน ทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับมาตรฐาน กล่าวคือ มีการกำหนดเรื่อง การใช้กฎปริวรรตแบบวัฏจักร (cyclic application) โดย ในกรณีที่มีการช้อนอนุพากย์ (clause) กฎปริวรรตแต่ละชุด จะใช้ได้กับทีละอนุพากย์ โดยเริ่มใช้กับอนุพากย์ที่ซ่อนอยู่ในสุดก่อน จนครบทุกกฎที่ใช้ได้ แล้วจึงเริ่มเวียนใช้กฎปริวรรตกับอนุพากย์ในวงถัดไป ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 9

สำหรับเงื่อนไขบังคับกฎปริวรรตที่เสนอกันในช่วงทศวรรษ 1970 นั้นส่วนมากเป็นเงื่อนไขบังคับเกี่ยวกับกฎปริวรรตย้ายตำแหน่ง (Movement Rules) กล่าวคือ เป็นเงื่อนไขที่ระบุว่า จะย้ายหน่วยไวยากรณ์ใดไปได้อย่างไร จะย้ายไปยังที่ใดได้อย่างไร และ กำหนดขอบเขตของการย้าย กล่าวคือ ระบุว่าจะย้ายไปได้ไกลจากตำแหน่งเริ่มต้นเพียงใด

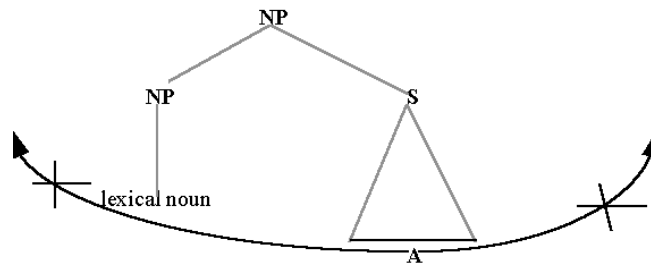
10.2.1.1 เงื่อนไขบังคับโครงสร้างเกาะ (Islands Constraints) ของ รอส

จอห์น โรเบิร์ต รอส (Ross 1967) ได้ศึกษาคุณสมบัติรวมๆ ของลักษณะโครงสร้างประโยคที่เป็นตัวกำหนดเงื่อนไขบังคับดังกล่าว

โดยตั้งชื่อไว้ว่า “เงื่อนไขบังคับโครงสร้างเกาะ” (*Islands Constraints*) โดยเปรียบขอบเขตโครงสร้างที่กฎปริวรรตจะย้ายตำแหน่งไปมาได้ว่าเป็น “เกาะ” การโยกย้ายหน่วยต่างๆ ไม่สามารถโยกย้ายข้าม “เกาะ” โครงสร้างนี้ได้ แต่จะสามารถย้ายตำแหน่งต่างๆ ภายใน “เกาะ” เดียวกันได้ Ross ได้กล่าวถึงโครงสร้าง “เกาะ” ประเภทต่างๆ โดยละเอียด จะขอนำมากล่าวเฉพาะที่สำคัญ เป็นที่รู้จักศึกษากันแพร่หลาย และมีอิทธิพลต่อทฤษฎีรุ่นหลังๆ ดังต่อไปนี้ (แผนภูมิประกอบ และตัวอย่าง คัดจาก Newmeyer 1980 และ Van Riemsdijk 1986) ตัวอย่างที่ปรากฏในแต่ละเงื่อนไขบังคับ คือ ตัวอย่างประโยคที่ “ไม่ถูกไวยากรณ์” ซึ่งอธิบายได้ว่าเป็นการละเมิดเงื่อนไขบังคับดังกล่าว

(1) เงื่อนไขบังคับนามวลีซับซ้อน (Complex NP Constraint)

ห้ามโยกย้ายหน่วยออกไปจากประโยคย่อยที่เป็นส่วนประกอบของนามวลีซับซ้อน ที่มีนามเป็นส่วนหลัก (head)

ตัวอย่างของ นามวลีซับซ้อนที่มีโครงสร้างลักษณะนี้ เช่น นามวลีที่มีอนุพากย์ เป็นส่วนเสริม ไม่ว่าจะเป็นส่วนเสริมในลักษณะอนุพากย์ส่วนเติมเต็มของนาม (noun complement clause) หรือ ในฐานะอนุพากย์ส่วนขยายนาม (relative clause)

ตัวอย่างประโยคที่แสดงให้เห็นว่ามีเงื่อนไขดังกล่าว ในกรณีอนุพากย์ส่วนเติมเต็มของนามวลี เช่น

* [_{NP} **who**] do you believe [_{NP} [_{NP} the claim [_S that Bill saw [_{NP} e]]]]
 ↑ _____ |

ประโยคนี้มีการย้ายนามวลี **who** ออกจากตำแหน่งกรรมของ **saw** (แสดงโดย [_{NP} e]) ซึ่งเป็นตำแหน่งที่อยู่ในอนุพากย์ที่เป็นส่วนเติมเต็มในหน่วยนามวลีซับซ้อนที่มีหน่วยนาม **the claim** เป็นหน่วยหลัก (head)

หากไม่มีการย้ายนามวลีเติมเต็มออกจากอนุพากย์ที่เป็นส่วนเติมเต็มของนามหลัก ก็จะเป็นประโยคถูกไวยากรณ์ เช่น

do you believe [_{NP} the claim [_S that Bill saw [_{NP} **Mary**]]]

ตัวอย่างประโยคที่แสดงให้เห็นว่ามีเงื่อนไขดังกล่าว ในกรณีอนุพากย์ขยายนามวลี เช่น

* [_{NP} **which problem**] did Bill found [_{NP} [_{NP} a principle [_S which [_{NP} e] solves [_{NP} e]]]]
 ↑ _____ |

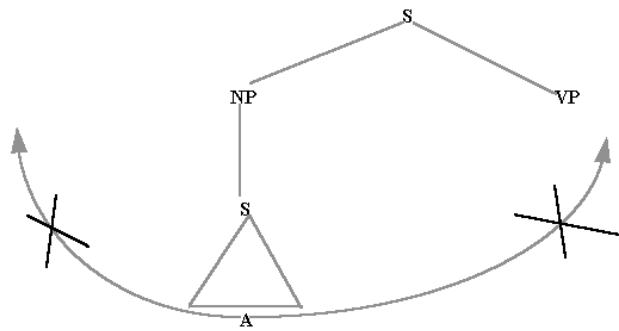
ประโยคนี้มีการย้ายนามวลี which problem ออกไปจากตำแหน่งกรรมของ solves (แสดงโดย $[_{NP} e]$) ซึ่งเป็นตำแหน่งที่อยู่ในประโยค(อนุพากย์)ที่เป็นส่วนขยายหน่วยนามวลีซับซ้อนที่มีหน่วยนาม a principle เป็นส่วนหลัก (head)

หากไม่มีการย้ายนามวลีเต็มเต็มออกไปจากอนุพากย์ที่เป็นส่วนขยายของนามหลัก ก็จะเป็นประโยคถูกไวยากรณ์ เช่น

Did Bill find $[_{NP}[_{NP} a principle[_S which [_{NP}e] solves[_{NP}the problem]]]]$

(2) เงื่อนไขบังคับนามานุประโยคประธาน (Sentential Subject Constraint)

ห้ามโยกย้ายหน่วยในนามานุประโยคที่เป็นทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค

ตัวอย่างเช่น

* [_{NP} what] [_{NP} [_S that John will eat [_{NP} e]]] is likely?
 ↑ _____

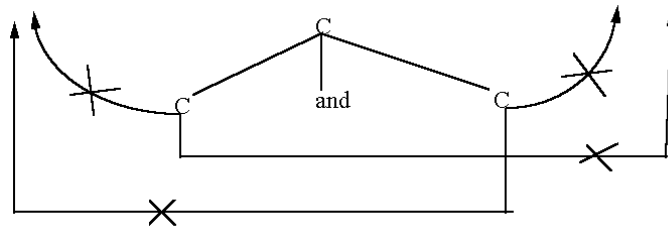
ในประโยคนี้มีการย้าย what จากตำแหน่งกรรมของนามานูประโยค That john will eat....(แสดงโดย [_{NP} e]) ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคหลัก

หากไม่มีการย้ายนามวลีขยายออกไปจากนามานูประโยค That John will eat ...ก็จะเป็นประโยคถูกไวยากรณ์ เช่น

[_{NP} [_S that John will eat [_{NP} horse meat]]] is likely.

(3) เงื่อนไขบังคับประโยคเชื่อม (Coordinate Structure Constraint)

ห้ามโยกย้ายประโยคที่เชื่อมกันอยู่ออกไป หรือโยกย้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่งออกจากหน่วยที่เชื่อมกันอยู่

ตัวอย่างเช่น

* [_{NP} what] was John eating [_{NP} [beans] and [_{NP} e]]

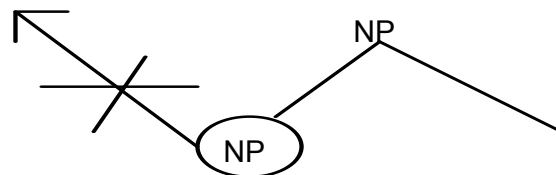
↑ _____|

ในประโยคนี้ มีการย้ายคำนาม what ออกไปจากตำแหน่ง (แสดงโดย [_{NP} e]) ที่เชื่อมอยู่กับหน่วยอื่น (beans) หากไม่มีการย้ายหน่วยนามในตำแหน่งนั้นออกไป ก็จะได้ประโยคถูกไวยากรณ์ เช่น

was John eating [_{NP} [beans] and [_{NP} vegetables]]

(4) เงื่อนไขกิ่งซ้าย (Left Branch Constraint)

ห้ามย้ายนามวลีย่อยที่เป็นกิ่งซ้ายของนามวลีหลัก ออกไปจากนามวลีหลักนั้น

ตัวอย่าง เช่น

* [_{NP} whose] did you like [_{NP} ___ [_N book]]

↑ _____|

ในประโยคนี้ มีการย้ายหน่วยนามแสดงความเป็นเจ้าของ whose ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่อยู่ทางซ้ายของหน่วยนามใหญ่ ออกไป

หากไม่มีการย้ายหน่วยนามในตำแหน่งนั้นออกไป ก็จะได้ ประโยคถูกไวยากรณ์ เช่น

did you like [_{NP} [_{NP} Stephen King's] [_N book]]

เงื่อนไขต่างๆที่รอสเสนอก็ได้มีการพัฒนาถัดต่อมา โดยพยายามรวบรวมให้เป็นเงื่อนไขกลางๆที่ใช้ได้กับโครงสร้างหลายประเภทที่มีรูปแบบเช่นเดียวกัน

10.2.1.2 เงื่อนไขของชอมสกี (Chomsky Conditions)

สำหรับชอมสกีเองก็ให้ความสนใจเรื่องเงื่อนไขกฎปริวรรต เขาได้เสนอเงื่อนไขต่างๆเอาไว้ ในบทความต่างๆ เช่น ในบทความปี 1973 เรื่อง "Condition on Transformations" ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาจากงานของรอส

เงื่อนไขสำคัญๆ ของ ชอมสกี ที่ได้มีการพัฒนาถัดมา และมีบทบาทในทฤษฎีรุ่นหลัง ได้แก่

(1) เงื่อนไขประโยคมีกาล¹ (Tensed S Condition, TSC)

ในโครงสร้าง X... [α ...Y....].... หรือ [αY.....]...X.....

ซึ่ง α คือ ประโยคมีกาล จะไม่มีกฎปริวรรตใดที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน่วย X และ ตำแหน่งหน่วย Y

¹ประโยคมีกาล (Tensed Sentence/Clause) คือประโยคที่มีการผันรูปกริยาหลัก หรือกริยาช่วยหลัก

(คำอธิบายเงื่อนไข: เงื่อนไขนี้ระบุว่าไม่สามารถเปลี่ยนแปลง โยกย้าย หน่วยใดๆ ที่เป็นหน่วยในประโยคที่เป็นประโยคมีกาล)

ตัวอย่างเช่น

* $[_{NP} \text{John}]$ is likely $[_S \text{ that } [_{NP} e] \text{ will leave early}]$
 $X \dots \dots \dots [\alpha \dots \dots \dots Y \dots \dots \dots]$
 \uparrow _____ |

คำอธิบาย

โครงสร้าง S' ประกอบด้วยประโยคมีกาล ดังนั้น การย้ายหน่วยนาม John ซึ่งเดิมอยู่ในโครงสร้าง S' (ตำแหน่ง Y ซึ่งแสดงด้วย $[_{NP} e]$) ออกไปจากประโยค S' (ไปปรากฏยังตำแหน่ง X นอกประโยค S') จึงทำให้เกิดประโยคผิดไวยากรณ์

โดยสรุปก็คือ ห้ามโยกย้ายหน่วยใดๆ (มักเป็นหน่วยนาม) ออกจากประโยคที่มีกาล

(2) เงื่อนไขประธานขยายความได้ (Specified Subject Condition, SSC)

ในโครงสร้าง.....X..... $[\alpha \dots \dots \dots Z \dots \dots \dots W Y V \dots \dots \dots]$
 หรือ $[\alpha \dots \dots \dots Z \dots \dots \dots W Y V \dots \dots \dots]$X..... ซึ่ง
 ตำแหน่ง Z คือ ประธานขยายความได้ (=ประธานที่ไม่ใช่สรรพนาม)

ของ WYV ในหน่วย α ซึ่งเป็น จุดแตกกิ่งวัฏจักร (cyclic node)² ซึ่งได้แก่หน่วย NP หรือ S จะไม่มีกฎปริวรรตใดที่เกี่ยวข้องกับ ตำแหน่งหน่วย X และ ตำแหน่งหน่วย Y

(คำอธิบายเงื่อนไข: เงื่อนไขนี้ระบุว่า ไม่สามารถโยกย้ายหน่วยใด ๆ ของ ประโยคใดประโยคหนึ่ง ข้ามหน่วยประธานที่ไม่ใช่สรรพนาม ของ ประโยคนั้น ๆ ได้)

ตัวอย่างเช่น

* [_{NP} Harry is expected [_{S'} Bill to beat [_{NP} e]]

X..... [α · ZW.....Y.....V.....

↑ _____|

คำอธิบาย

โครงสร้าง S' มี Bill เป็นประธานที่ไม่ใช่สรรพนาม ดังนั้น การย้าย หน่วยนาม Harry ออกไปจากตำแหน่ง Y ออกนอกประโยคอนุพากย์ที่มี Bill เป็นประธาน (ซึ่งเป็นจุดแตกกิ่งวัฏจักร (cyclic node) ในระดับประโยค/อนุพากย์) โดยย้ายข้าม Bill (ประธาน) ไปสู่ตำแหน่ง X ซึ่งอยู่นอกประโยคอนุพากย์ จึงทำให้ประโยคผิดไวยากรณ์

โดยสรุปก็คือ ห้ามย้ายหน่วยใด ๆ (มักเป็นหน่วยนาม) ออกนอกประโยค หรือ อนุพากย์ หรือวลี โดยย้ายข้ามหน่วยนามที่เป็นประธานของประโยค หรือ อนุพากย์ หรือวลี นั้น ๆ

² จุดแตกกิ่งวัฏจักร (cyclic node) คือ จุดแตกกิ่งที่กำหนดขอบเขตของแต่ละรอบที่กฎปริวรรตแบบวัฏจักรจะมีผลใช้ได้ บางทีเรียกว่า จุดแตกกิ่งขอบเขต (bounding node) ซึ่งมักเป็นหน่วยนามวลี (NP) หรือหน่วยประโยค (S)

(3) เงื่อนไขหน่วยภายใต้/หน่วยเบื้องล่าง (Subjacency Condition)³

ในโครงสร้าง X...[α...[β.Y...]]หรือ[α...[β...Y]]...X...
 ซึ่ง α และ β คือ จุดแตกกิ่งขอบเขต (bounding node) จะไม่มีกฎ
 ปรวิวรรตใดที่เกี่ยวข้องกับ ตำแหน่งหน่วย X และ ตำแหน่งหน่วย Y
 (คำอธิบายเงื่อนไข: เงื่อนไขนี้ระบุว่าไม่สามารถโยกย้ายหน่วยใด ๆ ข้าม
 จุดแตกกิ่งขอบเขต เกินกว่า 1 จุด)

ตัวอย่างเช่น

*[_{NP} Who] do you believe [_{NP} the claim [_S that Bill saw [_{NP} e]]]
 X..... ..[α..... [βY
 ↑.....|

คำอธิบาย

ประโยคนี้ มี หน่วย [_{NP} Who] ที่ย้ายจากตำแหน่ง Y ซึ่งเป็น
 ตำแหน่งที่อยู่ในหน่วยโครงสร้าง S' ซึ่งเป็นหน่วยภายใต้ (หน่วยซ้อน)
 ของหน่วยโครงสร้าง NP โดยการที่หน่วย [_{NP} Who] ย้ายออกไปสู่
 ตำแหน่ง X นี้ เป็นการย้ายข้ามขอบเขต ของจุดแตกกิ่งขอบเขต 2 จุด
 (คือ NP และ S') ดังนั้น จึงทำให้เกิดประโยคผิดไวยากรณ์

³ นิยามที่ปรากฏ ใช้ตาม Chomsky (1977) Chomsky (1973) ให้นิยาม
 เงื่อนไขนี้ไว้ว่า: กฎปรวิวรรตจะใช้ได้เฉพาะภายใน จุดแตกกิ่งวัฏจักร (cyclic
 node) เดียว หรือ ภายใน จุดแตกกิ่งวัฏจักร ที่อยู่ติดกัน 2 หน่วย เท่านั้น

โดยสรุปก็คือ ห้ามโยกย้ายหน่วยใดๆ ข้ามหน่วยขอบเขตเกิน 1 ขอบเขตขึ้นไป ซึ่งขอบเขตในที่นี้ หมายถึงหน่วย NP และหน่วย S' สำหรับเงื่อนไขเหล่านี้ อาจใช้ประกอบกันได้ และมีผลครอบคลุมเช่นเดียวกับ เงื่อนไขบังคับต่างๆ ที่ รอส เสนอไว้

10.2.2 เงื่อนไขบังคับและพัฒนาการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับกฎปริวรรต

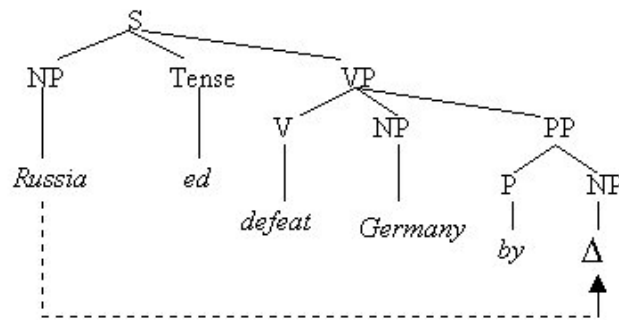
10.2.2.1 เงื่อนไขบังคับคงโครงสร้าง (Structure Preserving Constraint)

ในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ก็เริ่มมีข้อสังเกตกันว่า กฎปริวรรตส่วนมาก ดูจะคงโครงสร้างเดิมไว้ กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งหน่วยต่างๆ แต่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ตัวอย่างเช่น กฎกรรมวาก (Passive) ซึ่งมีการสลับตำแหน่งนามวลีที่เป็นประธาน และนามวลีที่เป็นกรรม โจเซฟ อีมอนด์ (Joseph Emonds) ได้ตั้งข้อสังเกตและเสนอเป็นเงื่อนไขสำหรับกฎปริวรรตไว้ในวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก ของมหาวิทยาลัย MIT (Emonds 1970) ชื่อว่า “Root and Structure Preserving Transformations” โดยมีข้อเสนอที่สำคัญเรื่องเงื่อนไขของกฎปริวรรตคือ

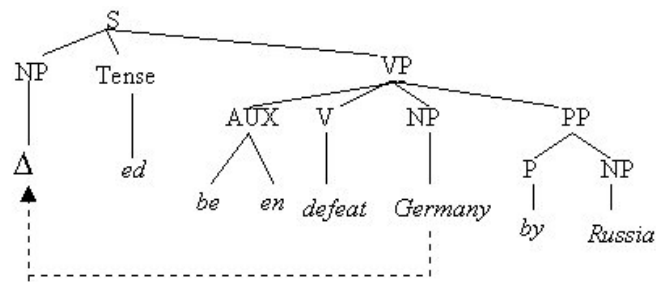
- กฎปริวรรตจะย้ายหน่วยที่เป็นหมวดคำประเภทใดประเภทหนึ่งไปได้อีกต่อเมื่อตำแหน่งที่ย้ายไปเป็นตำแหน่งของหมวดคำประเภทเดียวกัน โดยตำแหน่งเป้าหมายที่จะย้ายไปนั้นเป็นตำแหน่งที่ว่างเปล่าไม่มีรูปภาษาปรากฏ (แสดงด้วย Δ) ในระดับโครงสร้างลึก

- หากในโครงสร้างผิว ยังคงปรากฏมีตำแหน่งหมวดคำใด ซึ่งไม่มีรูปภาษาปรากฏ(แสดงโดยสัญลักษณ์ Δ แทนจุดแตกกิ่งไร้รูป (empty node)) ก็จะเป็นโครงสร้างที่ผิดไวยากรณ์

ตัวอย่างข้อเสนอของ อิมอนด์ ได้แก่ โครงสร้างลึกของประโยค *Germany was defeated by Russia* ซึ่งจะปรากฏตำแหน่งที่ไม่มีรูปภาษาปรากฏ ซึ่งในกรณีประโยคนี้ ตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งของหน่วยประเภทนามวลี (หน่วย NP ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วย PP) ดังนั้น หน่วยที่จะย้ายไปในตำแหน่งดังกล่าวได้ก็คือหน่วยประเภทนามวลีเท่านั้น เช่นหน่วยนามวลี *Russia* ในแผนภูมิต้นไม้ที่แสดงข้างล่าง

เมื่อหน่วยนาม *Russia* ย้ายไปสวมแทนตำแหน่ง NP ที่ว่างเปล่าแล้ว ตำแหน่งเดิมดังกล่าวก็ว่างเปล่าลง หน่วยนาม *German* จึงสามารถย้ายไปสวมแทนตำแหน่งนั้นได้ ดังแสดงในแผนภูมิต้นไม้ข้างล่าง

ข้อเสนอเงื่อนไขบังคับโครงสร้างนี้ก่อให้เกิดประเด็นที่ถกเถียงกันต่อมาคือ

1) หากรูปแบบโครงสร้างที่ผ่านกฎปริวรรตแล้ว (โครงสร้างผิว) มีโครงสร้างเช่นเดียวกันกับ โครงสร้างที่ได้จากกฎโครงสร้างวลี (โครงสร้างลึก) ยังมีความจำเป็นหรือไม่ที่จะมีองค์ประกอบกฎปริวรรตอยู่

2) กฎปริวรรตทุกกฎ ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขบังคับโครงสร้าง นี้หรือไม่ ซึ่งประเด็นดังกล่าว ได้มีส่วนกำหนดทิศทางการพัฒนารูปแบบของทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูน ดังจะได้กล่าวต่อไป

10.2.2.2 “ร่องรอย” (Trace) ของการย้ายตำแหน่ง

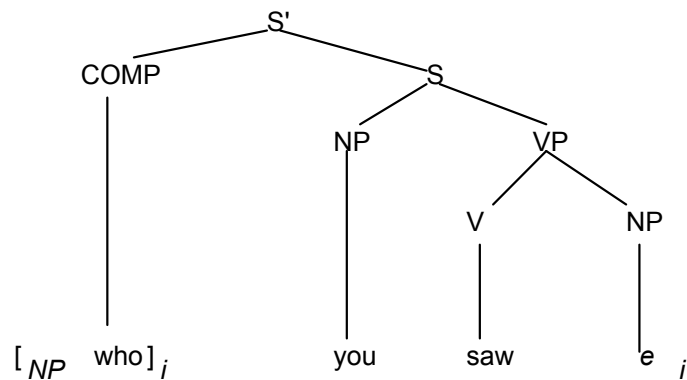
โดยทั่วไป ในทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต เมื่อมีการโยกย้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่งจากตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งไปยังตำแหน่งอื่น ๆ ในประโยคแล้ว ในบางครั้งก็จะมีอาการอ้างถึงตำแหน่งเดิมซึ่งไม่ปรากฏรูปภาษาแล้ว โดยเรียกกันว่า ตำแหน่งก่อนย้าย (extraction site) หรือ ช่องว่าง (gap) หรือ ร่องรอย (trace)

ต่อมา อิมอนด์ ก็ได้เสนอเงื่อนไข และ คุณสมบัติของ ร่องรอย เพื่อให้สอดคล้องกับ *เงื่อนไขบังคับโครงสร้าง* ข้างต้นว่า ร่องรอยนี้จะคงคุณสมบัติหมวดคำทางไวยากรณ์ไว้ด้วย แนวคิดเรื่อง ร่องรอยนี้ได้เป็นที่ยอมรับ และพัฒนาต่อไป โดยชอมสกี (Chomsky 1973) และศิษย์ เช่น วอโซ (Wasow 1972) ได้ศึกษาเรื่อง คุณสมบัติของร่องรอยของหมวดคำประเภทต่างๆ เช่น ร่องรอย Wh (Wh Trace) ร่องรอยของนามวลี (NP Trace) เป็นต้น ชอมสกี และ วอโซ เสนอว่า ความสัมพันธ์ระหว่างร่องรอย Wh กับรูป Wh นั้นมี สถานภาพเสมือนความสัมพันธ์ในทางตรรกวิทยา ระหว่างตัวแปร (variable) ที่ผูกยึด (bound) กับ ตัวบ่งปริมาณ (quantifier) โดย ร่องรอยเป็นเสมือนตัวแปร และ รูป Wh เป็นเสมือนตัวบ่งปริมาณ

โดยสรุปก็คือ การโยกย้ายตำแหน่งหน่วยใดหน่วยหนึ่งไปยัง ตำแหน่งอื่น จะยังคงร่องรอยไว้ คือตำแหน่งเดิม รวมทั้งข้อมูลหมวด คำของตำแหน่งเดิมนั้น โดยร่องรอยนี้ จะแสดงโดย ตัว t หรือ ตัว e ซึ่งจะมีดัชนี (index) กำกับไว้ ซึ่งเป็นดัชนีเดียวกันกับรูปหน่วยภาษาที่ ย้ายไปในตำแหน่งใหม่

ในทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับต่อ ๆ มา เรียก ร่องรอย ว่า **ประเภทคำไร้รูป (Empty Category)**

ตัวอย่างร่องรอยแสดงในภาพข้างล่างนี้

โครงสร้างนี้แสดงการย้ายตำแหน่งของคำ Wh (Who) ไปยังตำแหน่ง COMP จากตำแหน่งเดิมคือ ตำแหน่ง NP ที่ตามหลังกริยา saw โดยคงตำแหน่งและคุณสมบัติหมวดคำ NP แต่ไว้รูป ในโครงสร้าง ซึ่งแสดงด้วย *e* และมีดัชนี *i* กำกับทั้งในตำแหน่งใหม่ และตำแหน่งเดิม

10.2.2.3 รูปแบบที่เปลี่ยนไปของกฎปริวรรต

แนวโน้มที่สำคัญของกฎปริวรรต ประกอบด้วยเงื่อนไขต่างๆ โดยเฉพาะ เงื่อนไขบังคับคงโครงสร้าง ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ก็คือ กฎปริวรรตมีความเป็นกฎ "เฉพาะกิจ" (ad hoc) น้อยลง ลักษณะกฎในปริวรรตในช่วงนี้เป็นกฎที่ใช้ได้ทั่วไปมากขึ้น โดยลดทอนการระบุหมวดคำต่างๆ ในส่วนพรรณนาระบุโครงสร้าง (Structural Description) ของกฎแต่ละกฎ ซึ่งมีผลคือ มีการรวมกลุ่มกฎปริวรรตที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในลักษณะเดียวกัน เป็นกฎชุดเดียวกัน เช่น

- ◆ รวมกฎต่างๆ ที่เกี่ยวกับการโยกย้ายคำประเภทคำถาม หรือประพันธสรรพนาม (ซึ่งในภาษาอังกฤษ ล้วนแต่ขึ้นต้นคำว่า wh- เช่น who, which) เป็นกฎชุดเดียวกัน คือ กฎการย้ายหน่วย Wh (Wh Movement) ตัวอย่างกฎที่จัดอยู่ในกลุ่มกฎนี้ เช่น กฎคุณานุประโยค (Relative Clause) กฎการสร้างเรื่อง (Topicalization) เป็นต้น กฎนี้ระบุเพียงว่า "ย้ายคำ Wh-" (Move Wh) โดยที่เงื่อนไขในการโยกย้ายต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วจะเป็นตัวกำหนดว่าจะย้ายหน่วย Wh- จากตำแหน่งใด ไปยังตำแหน่งใดได้บ้าง สำหรับเงื่อนไขของการย้ายตำแหน่ง Wh- คือ จะต้องย้ายไปสู่ตำแหน่ง COMP⁴ ต้นประโยคย่อย (Clause)
- ◆ รวมกฎเกี่ยวกับการโยกย้ายตำแหน่งนามวลีต่างๆ เข้าเป็นกฎเดียวกัน คือ กฎการย้ายนามวลี (NP Movement) ตัวอย่างกฎที่จัดอยู่ในกลุ่มกฎนี้ เช่น กฎกรรมวาจก (Passivization) กฎการย้ายนามวลีในประโยคย่อยไปยังประโยคหลัก เรียกว่า กฎยกนามวลี (Raising) เช่น ในประโยค John seems to have left. John ซึ่งเป็นนามวลีประธานของกริยา to have left ใน

⁴ โครงสร้างประโยคของทฤษฎีในยุคนี้ คือ $S' \rightarrow COMP S$ โดย COMP คือตำแหน่ง ตัวเชื่อมส่วนเติมเต็ม (Complementizer) ซึ่งนำหน้าประโยคย่อยทุกประโยค ตามข้อเสนอของ Bresnan (1970) ซึ่งขอมสก็รับแนวคิดมาใช้ในบทความเรื่อง "Conditions on Transformations" (Chomsky 1973)

ประโยคย่อย ย้ายไปยังตำแหน่งประธานของประโยคหลัก เป็นต้น กฎนี้คล้ายๆกับกฎการย้าย Wh ข้างต้นคือ ระบุเพียงว่า “ย้ายหน่วยนามวลี” โดยที่เงื่อนไขในการโยกย้ายต่างๆดังที่กล่าวมาแล้ว จะเป็นตัวกำหนดว่าจะย้ายหน่วยนามวลีจากตำแหน่งใด ไปยังตำแหน่งใดได้บ้าง

ในระยะต่อมา ก็ได้มีข้อสังเกตว่า กฎย้ายหน่วยทั้ง 2 กฎคือกฎการย้ายนามวลี และ กฎการย้ายหน่วย Wh- มีกระบวนการและเงื่อนไขคล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงมีข้อเสนอรวมกฎทั้ง 2 ชุด เป็นกฎการย้ายหน่วยทั่วไป ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม “กฎย้ายหน่วย α (กฎย้ายอัลฟา)” (Move α , Move Alpha) โดยระบุเพียงว่า ย้ายหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ไปยังตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งกฎนี้ก็เป็นที่ยอมรับในทฤษฎีรุ่นหลัง

กล่าวโดยสรุป ทิศทางของทฤษฎีนี้ก็คือ การจำกัดอำนาจของกฎปริวรรต โดยลดจำนวนกฎปริวรรต และยกเลิกกฎปริวรรตเฉพาะกิจ รวมเป็นกฎที่มีลักษณะใช้ได้ทั่วไปมากขึ้น โดยมีเงื่อนไขต่างๆจำนวนหนึ่ง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหน่วยต่างๆ ซึ่งเงื่อนไขนี้จะเป็นเงื่อนไขกลางๆ ที่สะท้อนลักษณะเงื่อนไขข้อจำกัดในเชิงโครงสร้างที่เป็นสากล อันเป็นลักษณะร่วมของภาษาต่างๆ

10.3 Lexicalist Hypothesis (สมมติฐานศัพท์นิยม)

10.3.1 แนวคิดศัพท์นิยม

แนวคิดศัพท์นิยมนั้นคือแนวคิดที่ขอมสกีเสนอในบทความเรื่อง “Remarks on Nominalization” ซึ่งได้แพร่หลายในหมู่นักวิชาการมาตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1967 ก่อนจะตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1970

ข้อเสนอหลัก ๆ ก็คือการค้านแนวคิดของกลุ่มนักภาษาศาสตร์เพิ่มพูน ซึ่งถือตาม สมมติฐานแคชและโพสตัลฉบับแข็ง ที่ว่า “โครงสร้างลึกเป็นระดับโครงสร้างที่มีข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับการตีความความหมายของประโยคปรากฏอยู่พร้อมมูล” หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ “โครงสร้างผิวไม่มีบทบาทใด ๆ ทั้งสิ้นต่อการตีความความหมายของประโยค” โดยแนวคิดของนักภาษาศาสตร์เพิ่มพูนในขณะนั้น ถือว่าประโยคมีระดับโครงสร้างลึกที่เป็นโครงสร้างนามธรรมที่ประกอบไปด้วยอรรถรูป/รูปแทนความหมาย (semantic representation) ของประโยค ซึ่งแสดงด้วยอรรถลักษณะสากล (universal semantic primes) การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างลึกและโครงสร้างผิวนั้น อธิบายโดยกฎปริวรรตหลายกฎ ซึ่งแปลง (derive) โครงสร้างอรรถรูปนามธรรมนี้ ให้เป็นรูปศัพท์และโครงสร้างรูปประโยคที่ปรากฏในภาษาโดยตรง

ดังนั้น นักภาษาศาสตร์เพิ่มพูนจะอธิบายกรณีของโครงสร้างประโยคที่มีศัพท์ที่มีรูปและความหมายสัมพันธ์กัน แต่ปรากฏในประเภททางไวยากรณ์ (grammatical category) ต่างกัน เช่น enjoy (กริยา) และ enjoyable (คุณศัพท์) ในประโยคข้างล่าง ว่าการที่มีความหมายร่วมกันก็เนื่องจากการปริวรรตมาจากกลุ่มอรรถลักษณะ

ในโครงสร้างลึกเดียวกัน แต่ที่มีรูปต่างกันก็เนื่องจากผ่านกฎปริวรรต เปลี่ยนอรรถลักษณะให้เป็นรูปศัพท์และโครงสร้างต่างกัน

I enjoy movies.

Movies are enjoyable to me.

จะเห็นได้ว่า สำหรับนักอรรถศาสตร์เพิ่มพูนแล้ว โครงสร้างลึก มีใช้โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์อีกต่อไป หากแต่เป็นโครงสร้างอรรถรูปที่เป็นนามธรรม และนอกจากนั้นกฎปริวรรต เป็นกฎที่มีบทบาททั้งในเรื่องรูปศัพท์ และรูปโครงสร้างประโยค จึงนับว่าเป็นกฎที่มีอำนาจมาก

ขอมสก็ต้องการหักล้างแนวคิดดังกล่าวของนักอรรถศาสตร์เพิ่มพูน โดยยกกรณีความสัมพันธ์ของศัพท์ที่มีรูปและความหมายสัมพันธ์กันแต่ปรากฏในประเภททางไวยากรณ์ต่างกัน (grammatical category) มาเป็นประเด็นในการเสนอความเห็นด้านแนวคิดอรรถศาสตร์เพิ่มพูน โดยใช้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ทางรูปคำบางประการระหว่างหมวดคำประเภทต่างๆ ที่มีรูปคำร่วมกันนั้นอธิบายได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ในเชิงศัพท์ มิใช่ความสัมพันธ์ในเชิงปริวรรตหรือการเปลี่ยนแปลงรูปประโยคตามที่ยึดถือปฏิบัติกันอยู่

สิ่งที่ขอมสก็ยกเป็นกรณีศึกษา คือ การอธิบายความสัมพันธ์ของ ชุดคำนาม และชุดคำกริยา ซึ่งมีรูปร่วมกันและมีความหมายร่วมกัน ในภาษาอังกฤษ ซึ่งขอมสก็ยกมากล่าว 2 ประเภทคือ

- 1) ประเภทนามแปลง (derived nominals) คือ คำนามที่ลงท้ายด้วยหน่วยคำแสดงคำนาม เช่น -ion, -ism

2) ประเภทนามเจอร์รันด์ (gerundive nominals) คือ
 คำนามที่ลงท้ายด้วย -ing

ตัวอย่างเช่น

คำกริยา	คำนามแปลง Derived Nominals	คำนามเจอร์รันด์ Gerundive Nominals
destroy	Destruction	Destroying
marry	Marriage	Marrying
try	Trial	Trying
revolve	Revolution	Revolving

แต่เดิมแล้ว ตามแนวคิดของทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน ฉบับปี ค.ศ. 1957 และ 1965 ความสัมพันธ์ ระหว่าง คำกริยา และ คำนามแปลง (derived nominals) นั้น อธิบายได้ด้วยกระบวนการ ปริวรรต ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ของ โรเบิร์ต ลีส (Robert Lees) ในหนังสือเรื่อง “The Grammar of English Nominalization” ซึ่ง ตีพิมพ์ในปี 1960 ซึ่งใช้กฎปริวรรตชื่อ กฎทำให้เป็นนามวลี (Nominalization) อธิบายความสัมพันธ์ของรูปคำในรูปประโยค ลักษณะดังต่อไปนี้

1. a. The enemy destroyed the city
 b. The city was destroyed by the enemy.
2. a. The enemy’s destruction of the city.
 b. The city’s destruction by the enemy.

ลีส อธิบายว่า รูปประโยคในข้อ 2. สัมพันธ์กับรูปประโยคในข้อ 1 โดยผ่านกระบวนการปริวรรตทำให้เป็นนามวลี (Nominalization) (สำหรับรูปประโยค a และ b นั้นสัมพันธ์กันโดยกฎกรรมวจาก (Passivization))

อย่างไรก็ตามกฎทำให้เป็นนามวลีนี้ กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงหลายประการในรูปประโยค เช่น

- เปลี่ยนหมวดคำของหน่วย จาก S (ประโยค) เป็น NP (นามวลี) และจาก กริยา เป็น นาม
- เปลี่ยนรูปคำ จาก destroyed เป็น destruction
- เติมหน่วยคำแสดงความเป็นเจ้าของหน้านามวลีที่แปลงจากกริยาแล้ว
- เติมหน่วยบุพบท นำหน้า นามวลี
- ลบหน่วยกริยาช่วยต่างๆออกไป

จะเห็นได้ว่ากฎทำให้เป็นนามวลีนี้เป็นกฎที่มีอำนาจมาก ซึ่งนับว่าเป็นลักษณะความบกพร่องของกฎปริวรรตที่ขอมสก็ต้องการแก้ไข ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้นของบทนี้

นอกเหนือจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว ขอมสก็ชี้แจงให้เหตุผลคัดค้านการใช้ กฎทำให้เป็นนามวลีสำหรับอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรูปคำกริยาและรูปคำนามแปลง ไว้อีก 2 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 เหตุผลด้านโครงสร้าง

โครงสร้างของวลีที่ประกอบด้วย คำนามแปลงนั้น มีลักษณะไม่แตกต่างไปจากโครงสร้างนามวลี ทั่วไป เช่น

โครงสร้างนามวลีปกติ	โครงสร้างนามแปลง
the author of this book a symphony by Beethoven	The enemy's destruction of the city The city's destruction by the enemy.

จะเห็นได้ว่า โครงสร้างทั้งสองแบบในตารางข้างต้นมีลักษณะร่วมกัน คือ มีนามวลีหลัก และบุพบทวลีที่เป็นส่วนขยาย/ส่วนประกอบของนามวลีหลัก บุพบทวลีทำหน้าที่เป็นกรรมของนามวลีหลัก หรือ ผู้กระทำของนามวลีหลัก

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากฎโครงสร้างวลี (Phrase Structure Rule) ได้กำหนดโครงสร้างนามวลีลักษณะดังกล่าวไว้แล้วสำหรับโครงสร้างนามวลีปกติ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้กฎปริวรรตเพื่อสร้างโครงสร้างลักษณะเช่นนี้อีก จึงนับว่ากฎปริวรรตทำให้เป็นนามวลีที่มีความซ้ำซ้อนเกิน (redundant) และไม่จำเป็นต้องมีอย่างยิ่ง

ประเด็นที่ 2 เหตุผลด้านรูปคำ และ ความหมาย

ความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา กับ คำนามแปลงนั้น เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่คงที่และไม่เป็นระบบ กล่าวคือ ไม่มีคำนามแปลงรูปครบสำหรับคำกริยาทุกตัว เช่น คำกริยา to roam, to speak ไม่มีรูปคำนามแปลงรูป เป็นต้น และ นอกจากนั้น รูปของคำนามแปลงรูปที่สัมพันธ์กับคำกริยานั้น ยังมีหลากหลายรูปแบบ ทั้งลงท้ายด้วย -al, -ment, -ion ฯลฯ เป็นต้น

ตัวอย่าง (ดัดแปลงจาก van Riemsdijk and Williams 1986 : 37)

กริยา	รูปคำนามแปลง			
prove	Proof	* proval	* provement	* provation
refuse	* refuse	Refusal	* refusement	* refusion
amuse	* amuse	* amusal	amusement	* amusation
destroy	* destruct	* destroyal	* destroyment	Destruction

หมายเหตุ เครื่องหมาย * หน้ารูปคำ หมายความว่า เป็นรูปที่ไม่ปรากฏในภาษาอังกฤษ

การใช้กฎทำให้เป็นนามวลี ซึ่งพยายามอธิบายความสัมพันธ์ที่ไม่คงที่ ไม่เป็นระบบดังกล่าวนี้ จึงเป็นการขัดกับหลักของกฎปริวรรตที่ว่า กฎปริวรรตควรเป็นข้อสรุปหรือกฎที่แสดงความสัมพันธ์ที่คงที่ เป็นระบบ และ productive ของโครงสร้างใดๆ 2 โครงสร้าง

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปกริยา กับรูปนามแปลงที่กล่าวมาแล้วนี้ ต่างจาก ความสัมพันธ์ระหว่างกริยา กับ นามเจอร์รันต์ (รูปลงท้ายด้วย -ing) ซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นระบบ และ คงที่ กล่าวคือ มีรูปคงที่ (รูป-ing) และกริยาทุกตัวจะมีรูปนามเจอร์รันต์ ความสัมพันธ์ระหว่างรูปกริยา กับ รูปนามเจอร์รันต์ จึงเป็นความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้างอย่างแท้จริง ที่เหมาะสำหรับการอธิบายด้วยกฎปริวรรต

สำหรับด้านความหมายนั้น ปรากฏว่า ความหมายของนามแปลง นั้นจะแตกต่างไปจาก รูปกริยาที่สัมพันธ์กันก็ได้ ตัวอย่าง เช่น

- คำว่า revolution นั้น แม้รูปจะสัมพันธ์กับ กริยา ว่า revolve (หมุน) แต่ในเชิงความหมายแล้ว ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป

เป็นความหมายว่า การปฏิบัติ (การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง)

เมื่อพิจารณาประกอบกันแล้ว จะเห็นว่าค่านามประเภทนามแปลงนั้นมีลักษณะคุณสมบัติเฉพาะตัว (idiosyncratic properties) ทั้งในด้านรูปและความหมาย ลักษณะเฉพาะตัวเหล่านี้จะอธิบายได้ว่าเป็นคุณสมบัติประจำศัพท์ (lexical property) แต่ละตัว ซึ่งควรจะเป็นส่วนที่ระบุไว้ใน คลังศัพท์ (Lexicon) ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน (Base Component) มีใช้อธิบายด้วยกฎปริวรรตดั่งที่นิยมปฏิบัติกันอยู่ในขณะนั้น

10.3.2 ข้อวิเคราะห์ของชอมสกี

ข้อเสนอของชอมสกี สำหรับการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกริยา และ นามแปลง ก็คือ

- ความสัมพันธ์ระหว่าง นามแปลง กับ กริยา เป็นความสัมพันธ์ทางด้านคำ
- ความสัมพันธ์ระหว่าง นามแปลง และ กริยา นี้แสดงโดยการที่ จัดให้ทั้งรูปนามแปลง และกริยา ปรากฏในรายการศัพท์ (lexical entry) เดียวกันในคลังศัพท์ โดยมีลักษณะเกี่ยวกับข้อจำกัดเลือกสรร และการจำแนกประเภทย่อย (selectional restriction and subcategorization) ร่วมกัน โดยมีการระบุคุณสมบัติและเงื่อนไขการใช้รูปที่ถูกต้องตามประเภทของหมวดคำ เช่น

รูป criticize จะปรากฏหากเป็นหมวดคำกริยา รูป criticism จะปรากฏในหมวดคำนาม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ซอมสก็ก็ได้เสนอไว้อีกทางเลือกหนึ่งไว้ด้วย ว่าลักษณะร่วมทางไวยากรณ์ที่นามแปลงและกริยาหลาย ๆ ชุดมีร่วมกัน อาจแสดงได้ในรูป กฎลักษณะร่วมของศัพท์ (Lexical Redundancy Rule)⁵

- ดังนั้น นามแปลงจึงเป็นรูปที่ปรากฏเป็นนามวลีอยู่แล้ว ในระดับโครงสร้างพื้นฐาน (base generated)

แนวคิดดังกล่าวของ ซอมสก็ ที่ว่า กระบวนการแปลงคำ และความสัมพันธ์ของรูปคำนั้น เป็นกระบวนการในเชิงศัพท์ อันเป็นองค์ประกอบของคลังศัพท์ มิใช่กระบวนการทางการปริวรรต ซอมสก็เรียกแนวคิดนี้ว่า แนวคิดศัพท์นิยม (Lexicalist Hypothesis)⁶

ข้อเสนอของซอมสก็ จัดว่าเป็นแนวคิดใหม่ โดยชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรูปศัพท์ ในโครงสร้างผิวนั้น ไม่จำเป็นต้องอธิบายด้วยกฎปริวรรต หากแต่อธิบายได้ว่าเป็นคุณสมบัติ (ลักษณะ)

⁵ ต่อมา แจคเคนดอฟ (Jackendoff 1975) เสนอว่า กริยา และ นามแปลงปรากฏในรายการศัพท์แยกจากกัน และความสัมพันธ์ระหว่างกริยา และ นามแปลงนี้ แสดงได้ด้วยกฎลักษณะร่วมของศัพท์ (Lexical Redundancy Rules) (อ้างจาก Jackendoff 1977)

⁶ สำหรับแนวคิดของกลุ่มอรรถศาสตร์เพิ่มพูนที่ใช้กฎปริวรรตในการอธิบาย ความสัมพันธ์ของรูปศัพท์นั้น ซอมสก็เรียกว่า แนวคิดปริวรรตนิยม (Transformationalist)

ประจำศัพท์ที่ศัพท์ชุดใดชุดหนึ่งมีร่วมกัน (เช่น มีรูปร่วมกัน มีข้อจำกัดการเลือกสรร (selectional restriction) เหมือนกัน ฯลฯ) นอกจากนั้น แนวคิดนี้ยังสอดคล้องกับแนวโน้มการจำกัดอำนาจและบทบาทของกฎปริวรรตอีกด้วย กล่าวคือ จำกัดบทบาทของกฎปริวรรตว่าเป็นกฎที่กล่าวถึงเฉพาะความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง มิใช่ความสัมพันธ์เชิงศัพท์

นอกจากนั้น ข้อเสนอนี้ยังเป็นจุดนำกระแสการ เพิ่มบทบาทขององค์ประกอบมูลฐาน (Base Component) โดยเฉพาะคลังศัพท์ (Lexicon) นักภาษาศาสตร์ต่อมา เริ่มให้ความสนใจศึกษาองค์ประกอบศัพท์มากขึ้น ในทุก ๆ ด้าน ทำให้ การศึกษาระบบหน่วยคำ และการประกอบคำ รวมทั้งการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยคำกับสัทวิทยา และหน่วยคำกับวากยสัมพันธ์นั้นเพิ่มความสำคัญขึ้น และมีอิทธิพลต่อทฤษฎีไวยากรณ์ในยุคต่อมา ที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของคลังศัพท์ เช่น ทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนในยุคต่อมา ทฤษฎีไวยากรณ์ศัพท์และหน้าที่ (Lexical-Functional Grammar), ทฤษฎี HPSG (Head Driven Phrase Structure Grammar) เป็นต้น

10.3.3 ผลสืบเนื่องจากสมมติฐานศัพท์นิยม

10.3.3.1 การจำกัดรูปแบบของกฎโครงสร้างวลี: ทฤษฎีระดับ

โครงสร้าง X-Bar Theory

จากข้อสรุปของชอมสกี ที่ว่านามแปลงนั้น นับเป็นรูปของศัพท์ที่ปรากฏอยู่ในคลังศัพท์ มิได้เป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลง

จากโครงสร้างอื่นโดยกฎปริวรรต ก็ทำให้เกิดประเด็นที่ต้องมีคำอธิบายเพิ่มเติมดังนี้

เหตุใดจึงมีความคล้ายคลึงในด้านความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่างๆของนามวลีที่มีนามแปลงปรากฏ (เช่น วลี 2a. The enemy's destruction of the city) และประโยคสามัญที่มี กริยาปรากฏ เช่นประโยค 1a. The enemy destroyed the city.

สำหรับความคล้ายคลึงของความสัมพันธ์นั้นมี 2 ลักษณะดังนี้

1) ความคล้ายคลึงทางด้านความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ (grammatical relation) ระหว่างส่วนประกอบต่างๆในหน่วยใหญ่นั้น เช่น ใน 2a. นามวลี [_{NP} the enemy] ที่อยู่หน้า destruction มีความสัมพันธ์ในฐานะผู้กระทำหรือประธาน เช่นเดียวกับกับ นามวลี [_{NP} the enemy] ที่อยู่หน้า destroy ใน 1a. และ นามวลี [_{NP} the city] ที่อยู่หลัง destruction ใน 2a. และอยู่หลัง destroy ใน 1a. มีความสัมพันธ์ในฐานะกรรม หรือส่วนเติมเต็ม เช่นเดียวกัน

2) ความคล้ายคลึงในด้านข้อจำกัดการจำแนกประเภทย่อยหรือการเกิดร่วม (subcategorization/cooccurrence restriction) เช่น การที่ทั้ง destroy และ destruction ต้องมีหน่วยเติมเต็มมารับ เช่นเดียวกัน เป็นต้น

ขอมסקี่เสนอว่าความสัมพันธ์ที่คล้ายคลึงกันดังกล่าวอธิบายได้ว่าเนื่องมาจากความคล้ายคลึงในเชิงโครงสร้างภายในของหน่วย

สร้าง กล่าวคือ แม้ว่า 1a. เป็นหน่วยสร้างระดับประโยค และ 2a. เป็นหน่วยสร้างประเภทนามวลี แต่ทั้ง 2 หน่วยสร้าง ก็มีลักษณะทางโครงสร้างภายในร่วมกัน คือมี ส่วนหลัก (head) และส่วนประกอบ ส่วนหลัก โดยส่วนหลักของ 1a. คือ destroy (กริยา) และ ส่วนหลักของ 2a. คือ destruction (นามแปลง) และหน่วยสร้างก็จะมีคุณสมบัติหมวดไวยากรณ์เช่นเดียวกับส่วนหลัก

นอกจากนั้น หน่วยสร้างประเภทอื่น เช่น คุณศัพท์วลี ก็มีโครงสร้างลักษณะเดียวกัน ตัวอย่างเช่น afraid of Bill (of Bill ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของ afraid), pleased with this work. (this work ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของ pleased)

ขอมสกีแสดง การรวมความข้ามประเภท⁷ (cross category-generalization) ของลักษณะโครงสร้างภายในของหน่วยสร้างหมวดต่างๆ โดยใช้ X เป็นตัวแปรแสดงประเภทศัพท์ (lexical category) และใช้ \bar{X} (ในที่นี้จะใช้สัญลักษณ์ X' แทน) แทนหน่วยสร้างระดับถัดไปที่มี X เป็นองค์ประกอบในฐานะ ส่วนหลัก (head) ซึ่งจะเขียนองค์ประกอบของโครงสร้างดังกล่าวออกมาเป็นสูตรได้ดังนี้

$$X' \rightarrow X \text{ Complement}$$

(Complement (ส่วนเติมเต็ม) คือ ส่วนประกอบที่จำเป็นของ ส่วนหลัก X ซึ่งจะขึ้นอยู่กับข้อกำหนดการจำแนกประเภทย่อยที่กำหนดโดย ส่วนหลัก X)

⁷ ลักษณะทางไวยากรณ์ที่คำที่สังกัดประเภทคำต่างกันมีร่วมกัน

สูตรนี้ เป็นสูตรรวมแทนโครงสร้างของหน่วยสร้างประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- V' → V Complement
- N' → N Complement
- A' → A Complement
- P' → P Complement

นอกจากนั้น ชอมสกียังเสนอว่า ยังมีหน่วยที่ปรากฏนำหน้าหน่วยสร้าง ในระดับ \bar{X} ของส่วนหลัก (ในภาษาอังกฤษ) นั้น ซึ่งประกอบด้วยหน่วยสร้างในระดับ \bar{X} ขึ้นเป็นหน่วยสร้างระดับใหญ่ขึ้น

ไปอีก 1 ระดับ ซึ่งชอมสกีใช้สัญลักษณ์แทนว่า \bar{X} (ซึ่งต่อไปนี้ เราจะใช้ X'' แทน) โดยชอมสกีเรียกส่วนประกอบหน้าส่วนหลักว่า Specifier (ย่อว่า Spec) โดยเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$X'' \rightarrow \text{Spec}_X \bar{X}$$

สูตรนี้เป็นสูตรรวมแทน โครงสร้างต่อไปนี้

- V'' → Spec_V V'
- N'' → Spec_N N'
- A'' → Spec_A A'
- P'' → Spec_P P'

⁸ Chomsky 1970 แสดง Spec ของ X' โดยใช้ลักษณะ ว่า [Spec, X']

ขอมสก็เสนอว่า Spec_V คือ กริยาช่วย Spec_N คือ Determiner
 Spec_A คือ วลีบอก Degree

สำหรับในระดับประโยค ขอมสก็เสนอกฎโครงสร้าง
 ดังต่อไปนี้

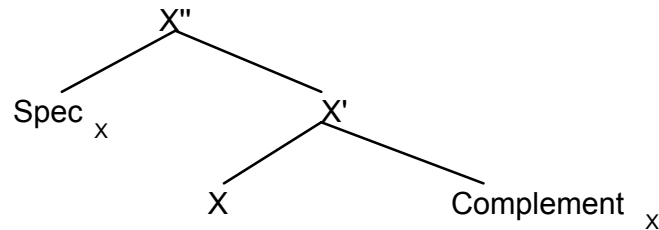
$$S \rightarrow N'' V''$$

ดังนั้น โดยสรุปแล้ว ข้อเสนอของขอมสก็ก็คือ วลี (หน่วย
 สร้าง) ทุกประเภทจะมีองค์ประกอบโครงสร้างระดับต่างๆ ดังนี้

$$X'' \rightarrow \text{Spec}_X X'$$

$$X' \rightarrow X \text{ Complement}$$

โดยจะแสดงเป็นแผนภูมิต้นไม้ แสดงโครงสร้าง ได้ดังนี้

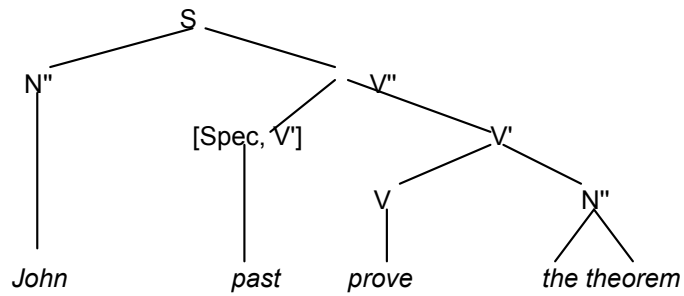

โครงสร้างที่เป็นหน่วยสร้างระดับใหญ่ขึ้นของ หน่วยหลัก X
 (คือ หน่วยสร้าง X' และหน่วยสร้าง X'') นั้น เรียกกันว่า โปรเจกชัน
 (Projection) ของ X

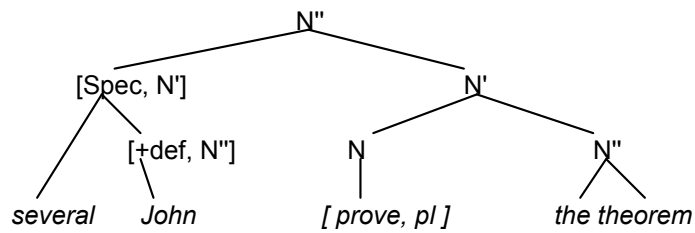
แนวคิดใหม่เกี่ยวกับโครงสร้างของหน่วยสร้าง หรือกฎ
โครงสร้างวลีที่ขอมสกีเสนอนี้ เป็นที่รู้จักกันในนาม \bar{X} Convention
หรือ \bar{X} Theory (\bar{X} อ่านว่า เอ็กซ์บาร์ (X-Bar))

ตัวอย่างการวิเคราะห์โครงสร้างลึกของประโยค และ นามวลี
ตามแนวคิดใหม่นี้ แสดงไว้ใน 3a. และ 3b. (จาก Chomsky 1970:
211 ประโยค 52 และ 51)

3a. John proved the theorem (ประโยค 52 ของ Chomsky)

3b. Several of John's proofs of the theorem (ประโยค 51 ของ
Chomsky)

นับว่า ข้อเสนอกฎโครงสร้างวลีแบบใหม่นี้ เป็นการจำกัดเงื่อนไข ขอบเขต รูปแบบ และความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ของโครงสร้างของหน่วยสร้างต่างๆ ในภาษามากขึ้น ดังนี้

- ข้อเสนอโครงสร้างของวลี หรือ หน่วยสร้างลักษณะนี้เป็นข้อเสนอที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าโครงสร้างของหน่วยสร้างทุกประเภทในภาษานั้น มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ เป็น หน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ (endocentric) เท่านั้น (คือหน่วยสร้างที่ประกอบด้วยส่วนหลัก (head) และอาจมีหน่วยอื่นๆ ประกอบ โดยหน่วยสร้างจะมีคุณสมบัติประเภททางไวยากรณ์เช่นเดียวกับส่วนหลัก (head))

ข้อเสนอนี้ นับว่าเป็นข้อเสนอที่สำคัญ เพราะเป็นข้อเสนอเกี่ยวกับลักษณะร่วมทางโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของทุกหมวดไวยากรณ์ในทุกระดับ ที่ทุกภาษามีร่วมกัน

แต่เดิมแล้วมิได้มีการกำหนดเงื่อนไขใดๆ เกี่ยวกับโครงสร้างภายในของวลีในกฎโครงสร้างวลี ดังที่เสนอไว้ในทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับมาตรฐานเลย กฎโครงสร้างวลีนั้น มีกำหนดไว้แต่เพียงรูปแบบว่า เป็นการบอกองค์ประกอบของหน่วยสร้าง โดยใช้รูปแบบของ "กฎเขียนใหม่"(Rewriting Rule) ประเภทไม่พึ่งบริบท (context free) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

$$A \rightarrow Z$$

ดังนั้น กฎใดๆ ที่มีรูปแบบนี้ เช่น $VP \rightarrow A PP$ (กริยาวลีประกอบด้วย คุณศัพท์และบุพบทวลี) หรือ $PP \rightarrow NP AP VP V$

V V ก็ยังนับได้ว่าเป็นกฎที่เป็นไปตามรูปแบบ กฎเขียนใหม่ แม้ว่าจะไม่เคยปรากฏในโครงสร้างภาษาใด ๆ ก็ตาม จึงนับว่ารูปแบบกฎโครงสร้างวลีแบบกฎเขียนใหม่แบบไม่พึ่งบริบทโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ กำกับนี้มีอำนาจมากเกินไปจนไม่สามารถจะแสดงเฉพาะลักษณะร่วมทางโครงสร้างของภาษาต่าง ๆ ได้

เงื่อนไขและรูปแบบที่ซอมสกีเสนอไว้ใน แนวคิด X-bar จึงเป็นการลดอำนาจของกฎโครงสร้างวลี ทำให้กฎโครงสร้างวลีครอบคลุมเฉพาะลักษณะโครงสร้างวลีที่ภาษาต่าง ๆ มีปรากฏร่วมกันได้ชัดเจนมากขึ้น และจะกันลักษณะโครงสร้างที่ไม่ปรากฏในโครงสร้างภาษาใด ๆ ออกไป จึงทำให้กฎโครงสร้างวลีใช้อธิบายโครงสร้างภาษาได้ดีขึ้น

- กฎโครงสร้างวลี รูปแบบใหม่นี้มีความกระชับชัดเจน ไม่ซับซ้อน เนื่องจากเป็นกฎโครงสร้างวลี (หน่วยสร้าง) ที่ไม่จำเป็นต้องระบุประเภทของคำ (category) เพราะประเภทของคำนั้นจะระบุไว้เป็นวากยลักษ์ในรายการศัพท์แต่ละรายการแล้ว และหน่วยที่ทำหน้าที่เป็น ส่วนหลัก (head) ของแต่ละโครงสร้างจะเป็นตัวกำหนดข้อจำกัดการเกิดร่วมหรือการจำแนกประเภทย่อย ว่าจะมีส่วนประกอบเป็นหมวดไวยากรณ์ได้บ้าง ตามที่ระบุไว้ในคุณสมบัติของศัพท์ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนหลัก ตัวอย่างเช่น ในตัวอย่าง 3a และ 3b คำว่า 'prove' เป็นส่วนหลักร่วมกัน ซึ่งมีเงื่อนไขการเกิดร่วมคือ เกิดร่วมกับ นามวลี (N'') เป็นต้น
- การตีความความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ระหว่างหน่วยต่าง ๆ ในหน่วยสร้างนั้นจะเป็นไปในทำนองเดียวกัน เนื่องจากโครงสร้างการประกอบหน่วยต่าง ๆ ในหน่วยสร้างทุกประเภทนั้น คล้ายคลึงกัน เช่น ในตัวอย่าง 3a และ 3b มีโครงสร้างคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ

ในทั้ง 2 ตัวอย่าง จะมีส่วนประกอบ นำหน้าหน่วยสร้าง [prove the theorem] ในลักษณะโครงสร้างที่คล้ายกัน และ "prove" ในตัวอย่างทั้งสองก็จะกำหนด ความสัมพันธ์/การเกิดร่วมแบบ selectional feature กับ หน่วยหลักของส่วนประกอบที่นำหน้า (ในกรณีนี้ คือ John) ในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ ในลักษณะประธานของ "prove"

- การใช้ลักษณะ (feature) แสดงการรวบรวมความข้ามประเภทคำ

ขอมสกี้นำวากยลักษณ์ (syntactic feature) มาใช้แสดงประเภททางวากยสัมพันธ์ (syntactic categories) ในทุกระดับ กล่าวคือ ใช้วากยลักษณ์แสดง "ประเภทของศัพท์" (lexical category) ในระดับคำ และ "ประเภทวลี" (phrasal category) ในระดับวลี

นอกจากนั้น การใช้วากยลักษณ์ระบุมวลีนี้ เป็นการจำกัดประเภทของหมวดคำประเภทต่างๆที่จะปรากฏได้ในภาษาต่างๆด้วย ขอมสกี (Chomsky 1972: 8-61) เสนอไว้ว่า มี ประเภทคำหลัก (major categories) 4 ประเภทคือ นาม (Noun), กริยา(Verb), คุณศัพท์ (Adjective) และ บุพบท (Preposition) โดยใช้ระบุด้วยวากยลักษณ์ 2 ลักษณะ คือ $\pm V$ และ $\pm N$ ดังนี้

	+ N	- N
+ V	Adjective	Verb
- V	Noun	Preposition

การใช้วากยลักษณ์นี้ ยังสามารถสะท้อนลักษณะทางไวยากรณ์บางอย่างที่ประเภทคำมีส่วนร่วมกันได้ เช่น กริยา และ คุณศัพท์ มีวากยลักษณ์ +V ร่วมกัน เป็นต้น

สำหรับแนวคิดเรื่องวากยลักษณ์แสดงหมวดคำ ที่ชอมสกีกล่าวไว้คร่าว ๆ นี้ ก็ได้มีผู้พัฒนาโดยละเอียด ต่อไป เช่น แจคเคนดอฟ (Jackendoff 1977) เป็นต้น

10.3.3.2 การตีความที่ระดับโครงสร้างผิว (Surface Structure Interpretation)

สืบเนื่องมาจากข้อเสนอแนวคัพทนิยม ของชอมสกีที่ต้านกระแสแนวคิดของกลุ่มอรรถศาสตร์เพิ่มพูนที่ว่าโครงสร้างลึก คือ โครงสร้างของรูปแทนความหมาย และเป็นระดับที่กำหนดความหมาย และใช้กฎปริวรรตในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษาในโครงสร้างผิวที่มีความหมายร่วมกัน

ข้อเสนอแนวคัพทนิยมของชอมสกี จึงนับเป็นการกรุยทางสำหรับแนวคิดที่ว่า โครงสร้างลึกนั้นมีใช้ระดับโครงสร้างระดับเดียวที่กำหนดความหมาย การตีความประโยคบางประการนั้น เป็นการตีความในระดับโครงสร้างผิว โดยพิจารณาจากรูปภาษาที่ปรากฏ เช่น การตีความปริมาณวลี (quantification) และ การตีความรูปตาม (anaphora) เป็นต้น

แนวคิดลักษณะนี้ เรียกกันว่า **Interpretivism**

ข้อมูลที่สนับสนุนแนวคิดที่ว่า การตีความหมายของประโยคบางลักษณะนั้นอาจต้องตีความจากโครงสร้างระดับผิว ก็ได้มีการตั้งข้อสังเกตไว้นานแล้ว ในหนังสือ *Syntactic Structures* ในส่วนที่

กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวากยสัมพันธ์และความหมาย ซอมสกีได้ยกตัวอย่างการตีความประโยคที่มีปริมาณวิชยา (quantificational sentence) เป็นกรณี "ข้อมูลค้ำ" ของข้อเสนอที่ว่าประโยคกรตุวาก (active) และประโยคกรรมวาก (passive) เป็นประโยคพ้องความหมาย เนื่องจากมีโครงสร้างลึกเดียวกัน กรณีที่ซอมสกียกมากล่าวคือ ในคู่ประโยคดังต่อไปนี้ (Chomsky 1957: 100-101)

- a) Everyone in the classroom knows at least two languages.
- b) At least two languages are known by everyone in the room.

ซอมสกีชี้ให้เห็นว่า ความหมายของ 2 ประโยคนี้ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ ประโยค a) จะเป็นจริงในกรณีที่แต่ละคนจะรู้คนละ อย่างน้อย 2 ภาษาที่อาจไม่เหมือนกัน แต่สำหรับประโยค b) ทุกคนในห้องรู้ภาษาเหมือนกัน อย่างน้อย 2 ภาษา

นักภาษาศาสตร์ต่อมา ก็ได้ให้คำอธิบายในการตีความประโยคที่มีปริมาณวิชยาแตกต่างกัน ดังเช่น a) และ b) ไว้ว่า เนื่องจาก ขอบเขต (scope) ที่คำบอกปริมาณ (Quantifier) 2 คำ (คือ every และ at least two) ทำหน้าที่ขยายนั้น ต่างกัน ในประโยค a) และ ประโยค b) โดยแสดงออกมาในรูปแบบแทนความหมายเชิงตรรกได้ดังนี้

สำหรับประโยค a) [for every x , x a person [there are at least two languages y [x knows y]]]

สำหรับประโยค b) [there are two languages y [for every x , x a person [x knows y]]]

จะเห็นได้ว่า ขอบเขตของผลของคำขยายที่ต่างกัน ในประโยค a) และ b) นั้น มีผลในการตีความต่างกัน และ ขอบเขตของผลของคำขยายที่ต่างกัน ในประโยค a) และ b) ก็สัมพันธ์กับ ลำดับของคำขยายที่ต่างกัน ในประโยค a) และ b) ดังนั้น ข้อมูลนี้จึงแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการตีความนั้นต้องดูจากรูปโครงสร้างในประโยคด้วย (ในกรณีนี้ คือ ลำดับของคำระบุปริมาณที่ต่างกัน โครงสร้าง a) และ b) ทำให้ประโยคมีความหมายต่างกัน)

ข้อมูลอีกชุดหนึ่งที่ต้องการการตีความจากโครงสร้างผิว ก็คือ รูปแทนตาม (anaphora) และการอ้างอิงร่วม (coreference) ระหว่างรูปนำ (antecedent) และ รูปตาม (anaphora)

แต่เดิมแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแทนตาม (สรรพนาม) กับรูปนำ (antecedent) ใช้อธิบายด้วยกฎปริวรรต ชื่อว่า กฎทำให้เป็นสรรพนาม (Pronominalization) โดยถือว่ารูปสรรพนามในโครงสร้างผิว เปลี่ยนแปลงมาจากรูปนามเต็มในโครงสร้างลึก กฎทำให้เป็นสรรพนาม นี้จะเปลี่ยนรูปนามที่ซ้ำกับรูปนามที่เกิดขึ้นแล้วในประโยค ให้เป็นรูปสรรพนาม ตัวอย่างเช่น สรรพนาม 'he' ในประโยค John thinks that he will win. มาจาก การเปลี่ยนแปลงโดยกฎปริวรรตจากรูปนามเต็ม John ในโครงสร้างลึก (John think that John will win.) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม นักภาษาศาสตร์หลายท่านก็ได้สังเกตเห็นว่า กฎปริวรรตดังกล่าวก็ไม่สามารถอธิบายลักษณะและเงื่อนไขในเรื่องการอ้างอิงสิ่งเดียวกัน (coreference) ระหว่างสรรพนามกับรูปนามเต็มในประโยคได้ทุกกรณี ตัวอย่างเช่น

- a) A picture of John upset him.
 b) He was upset by a picture of John.

ในประโยค a) นั้น เราสามารถตีความว่า สรรพนาม him อ้างถึง John ได้ และก็อาจจะอธิบายว่า ในโครงสร้างวลี ตำแหน่งที่ him ปรากฏ จะเป็นตำแหน่งของ John (โครงสร้างวลี : A picture of John upset John) และกฎ Pronominalization เปลี่ยนรูป John ในตำแหน่งดังกล่าวเป็นรูปสรรพนาม

อย่างไรก็ตาม ในประโยค b) ซึ่งดูเหมือนจะเป็นรูปประโยคกรรมวาจกที่สัมพันธ์กับรูปประโยคกรรตุวาจก (active) a) นั้น สรรพนาม he จะไม่อาจตีความได้ว่าหมายถึง John ซึ่งก็หมายความว่า เราไม่สามารถอธิบายที่มาของรูปสรรพนาม 'he' ดังกล่าวโดยใช้กฎทำให้เป็นสรรพนาม (Pronominalization) และกฎกรรมวาจก (Passive) จากโครงสร้างวลี A picture of John upset John ได้

จะเห็นได้ว่า การตีความสิ่งที่สรรพนามอ้างถึงนั้น ขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่สรรพนามปรากฏในโครงสร้างวลี ในประโยค a) รูปสรรพนาม him เกิดในตำแหน่งหลังรูปนามเต็ม John ซึ่งต่างจากตำแหน่งสรรพนาม he ในประโยค b) ซึ่งเกิดนำหน้ารูปนามเต็ม (John) ดังนั้น การตีความจึงต่างกัน

นอกจากนั้น ยังมีกรณีอื่นๆของรูปแทนนาม ที่ไม่มีรูปเป็นสรรพนาม อีกด้วย ตัวอย่างเช่น

- a) Sue hit Bill, the Fred kicked the poor guy.

The poor guy ในที่นี้จะมีการตีความว่าอ้างถึง Bill. ในกรณีนี้ก็ถือเป็นรูปแทนนาม เช่นกัน แต่ไม่ได้มีรูปเป็นสรรพนาม หากแต่มีรูปเหมือนนามวลีทั่วไป และมีความหมายในเชิงอ้างอิงถึงรูปนามเต็มหรือรูปนามนำ (antecedent) เช่นเดียวกับสรรพนาม รูปแทนในลักษณะนี้เรียกว่า **ชื่อฉายา** (epithets) สำหรับในภาษาไทยก็มีใช้ชื่อฉายา เช่น พ่อเจ้าประคุณ เป็นต้น

กฎการทำให้เป็นสรรพนาม จะไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรูปนำ (Bill) และรูปแทน (the poor guy) ได้ เนื่องจาก รูปแทนดังกล่าวไม่ใช่รูปสรรพนาม แม้ว่าลักษณะความสัมพันธ์ที่อ้างถึงกัน จะเป็นเช่นเดียวกับความสัมพันธ์ระหว่าง รูปนำ และ รูปแทนที่เป็นสรรพนามก็ตาม ดังนั้นดูเหมือนว่าการตีความความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นความสัมพันธ์ของรูปตามที่ปรากฏในโครงสร้างผิวมากกว่า

ข้อมูลในเรื่องการตีความสรรพนาม หรือรูปแทนดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า โครงสร้างผิวมีส่วนกำหนดการตีความด้วย

จุดยืนของนักภาษาศาสตร์กลุ่ม Interpretivist ในเรื่องนี้ก็ถือเป็นกรณีศึกษา ไม่ยอมรับกฎการทำให้เป็นคำสรรพนาม ซึ่งเป็นกฎที่เปลี่ยนแปลงรูปคำ นักภาษาศาสตร์กลุ่มนี้ถือว่าสรรพนามนั้นปรากฏอยู่ในโครงสร้างลึกแล้ว และมีกฎการตีความ (Interpretive Rules) ที่ตีความสรรพนามนั้นโดยตีความจากรูปประโยคในโครงสร้างระดับผิว

แนวคิดนี้ก็สอดคล้องกับแนวโน้มในการจำกัดบทบาทของกฎปริวรรตเช่นกัน

สำหรับแนวคิดแบบ Interpretivist นี้ ถือเป็นแนวคิดสำคัญส่วนหนึ่งของกรอบทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนที่พัฒนาต่อเนื่องมาจากทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนฉบับมาตรฐาน โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องของการตีความรูปแทนต่างๆ จากโครงสร้างระดับผิวนั้น ก็ได้พัฒนาต่อไป

โดยขอมสกี ในงานต่อ ๆ มา ซึ่งต่อมาก็เป็นที่รู้จักกันในนาม ทฤษฎีผูก
ยัด (Binding Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีย่อยส่วนหนึ่งในทฤษฎีไวยากรณ์
เพิ่มพูนฉบับยุคทศวรรษ 1980.

10.4 สรุป

กล่าวโดยสรุปแล้ว องค์ประกอบทางไวยากรณ์ตามแนว
ทฤษฎีไวยากรณ์มาตรฐานฉบับขยาย (Extended Standard Theory)
แสดงได้ตามแผนภูมิดังต่อไปนี้ (จาก Van Riemsdijk and Williams
1986: 172)

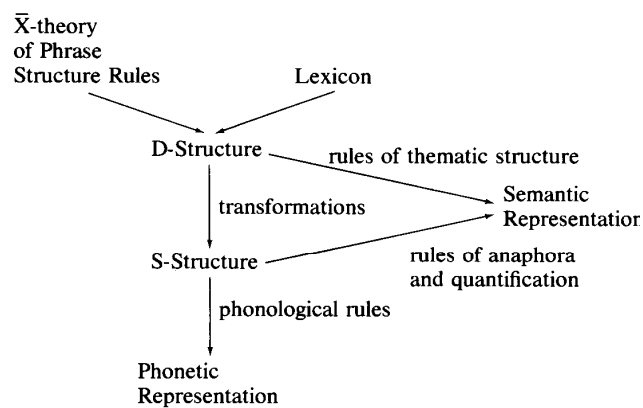

Figure 10.2
Extended Standard Theory model of grammar

ตามแผนภูมิดังต้น องค์ประกอบของไวยากรณ์ประกอบด้วย
องค์ประกอบหลัก ๆ คือ

1) องค์ประกอบโครงสร้าง มี 2 ส่วน คือ

- **ทฤษฎีระดับโครงสร้าง** X-Bar Theory กำหนดเรื่องโครงสร้างสากลของหน่วยต่างๆของประโยค
- **คลังศัพท์** (Lexicon) คือ รายการศัพท์ พร้อมคุณสมบัติต่างๆของศัพท์ เช่น คุณสมบัติด้านเสียง ด้านความหมาย คุณสมบัติด้านรูปคำ และการจำแนกประเภทย่อย (subcategorization)

โครงสร้างที่มีการประกอบเรียงเรียงศัพท์ตามกรอบโครงสร้างในทฤษฎีระดับโครงสร้าง เรียกว่า โครงสร้าง-ดี (D-Structure) ซึ่งจะมีการตีความทางความหมายในเชิงโครงสร้างใจความหลัก (Thematic Structure) ของหน่วยต่างๆ

2) กฎปริวรรต

เป็นข้อสรุปการเปลี่ยนแปลงของหน่วยต่างๆในโครงสร้าง-ดี โดยจะมีเงื่อนไขต่างๆระบุไว้ด้วย

โครงสร้างที่มีการเปลี่ยนแปลงจากโครงสร้าง-ดี โดยกฎปริวรรต เรียกว่า โครงสร้าง-เอส (S-Structure) ซึ่งจะมีการตีความหมายของการบอกจำนวน และ รูปแทนต่างๆในประโยค

3) กฎทางเสียง

เป็นข้อระบุเรื่องเสียง ของรูปต่างๆที่ปรากฏใน โครงสร้าง-เอส ต่อมา ในปลายทศวรรษ 1970 เมื่อมีการพัฒนาแนวคิดเรื่องร่องรอย (traces) อันได้แก่ แนวคิดที่ว่า ในการย้ายตำแหน่งของหน่วยต่างๆในประโยคนั้น เราจะยังทราบตำแหน่งเดิมได้ โดยแสดงไว้เป็น ร่องรอย ในตำแหน่งเดิม รวมทั้ง ข้อมูลทางไวยากรณ์ของ

ร่องรอย นั้นๆ ในโครงสร้าง-เอส ดังนั้น การตีความทุกประเภทจึงตีความได้จากโครงสร้าง-เอส (เช่น การตีความในเชิงโครงสร้างใจความหลัก (Thematic Structure) การตีความรูปแทน (anaphora interpretation) เป็นต้น)

นอกจากนั้น กฎปริวรรตก็สรุปเหลือเพียงกฎกลางๆ กฎเดียวคือ กฎการย้ายตำแหน่งของหน่วยต่างๆ เรียกว่า **Move- α** (กฎย้ายอัลฟา) โดยจะมีเงื่อนไขหลักการทั่วไป เรื่องขอบเขตการย้ายตำแหน่งการย้าย ฯลฯ ประกอบด้วย

ดังนั้นองค์ประกอบทางไวยากรณ์ของทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูน ในต้นทศวรรษ 1980 จึงลดความสลับซับซ้อนลงมาก โดยประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบพื้นฐาน หลัก คือ

1) องค์ประกอบวากยสัมพันธ์ (Syntax) ประกอบด้วย

- ทฤษฎีระดับโครงสร้าง และ คลังศัพท์ ซึ่งจะ เป็นองค์ประกอบกำหนดโครงสร้าง-ดี (D-Structure) อันได้แก่โครงสร้างที่ประกอบด้วยศัพท์ต่างๆ เรียบเรียงกันตามเงื่อนไขโครงสร้าง
- กฎย้ายอัลฟา ซึ่งระบุการย้ายตำแหน่งของหน่วยต่างๆ ในโครงสร้าง-ดี

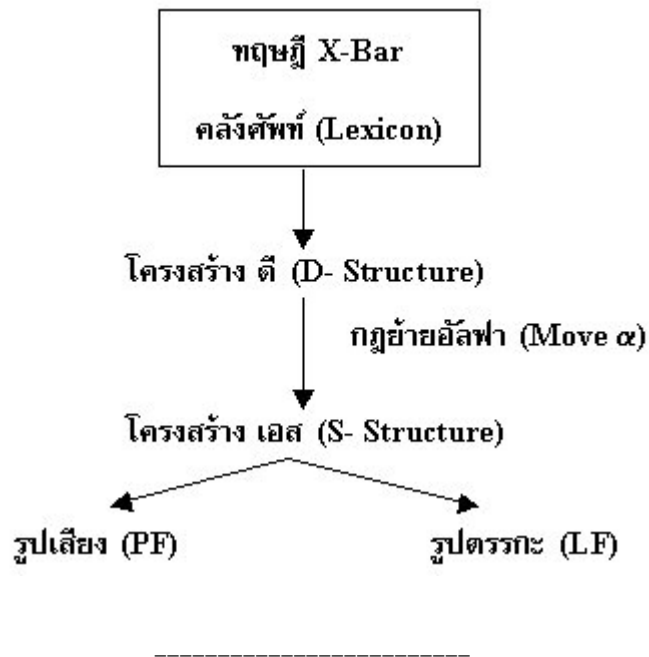
โครงสร้างที่แสดงร่องรอยการย้ายตำแหน่งหน่วยต่างๆ จากที่ปรากฏในโครงสร้าง-ดี เรียกว่า โครงสร้าง-เอส (S-Structure)

2) องค์ประกอบความหมาย ประกอบด้วย กฎต่างๆ ในการตีความหมายของโครงสร้าง-เอส ซึ่งการตีความ "ความหมาย" นี้

หมายถึง ความหมายในเชิงตรรกวิทยา ดังนั้น ต่อมา "ความหมาย" จากองค์ประกอบนี้จึงเป็นที่รู้จักกันในนาม รูปตรรกะ Logical Form (LF)

3) องค์ประกอบทางเสียง ประกอบด้วยกฎต่างๆทางเสียง รูปทางเสียงของประโยคที่ได้จากองค์ประกอบนี้ เรียกว่า รูปทางเสียง Phonetic Form (PF)

องค์ประกอบและรูปแบบโครงสร้างระดับต่างๆดังกล่าว แสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แบบฝึกหัด (บทที่ 10)

1. จงกล่าวถึงข้อบกพร่องของกฎปริวรรต
2. เหตุใดจึงต้องมี “เงื่อนไขบังคับกฎปริวรรต”
3. จงอธิบาย เงื่อนไขบังคับกฎปริวรรต ต่อไปนี้: เงื่อนไขบังคับโครงสร้างเกาะ (Islands Constraints), เงื่อนไขบังคับนามวลีซับซ้อน (Complex NP Constraint), เงื่อนไขบังคับนามาบุประโยคประธาน (Sentential Subject Constraint), เงื่อนไขบังคับประโยคเชื่อม (Coordinate Structure Constraint), เงื่อนไขกิ่งซ้าย (Left Branch Constraint), เงื่อนไขประโยคมีกาล (Tensed S Condition, TSC), เงื่อนไขประธานขยายความได้ (Specified Subject Condition, SSC), เงื่อนไขหน่วยภายใต้/หน่วยเบื้องล่าง (Subjacency Condition), เงื่อนไขบังคับคงโครงสร้าง (Structure Preserving Constraint)
4. ร่องรอย (trace) คืออะไร จงอธิบายความสัมพันธ์ของ “ร่องรอย” กับการย้ายตำแหน่ง
5. กฎย้ายอัลฟา คืออะไร
6. จงอธิบายแนวคิดหลัก ๆ ของแนวคิดศัพท์นิยม (Lexicalist)
7. จงกล่าวเปรียบเทียบลักษณะของ โครงสร้างนามแปลง และ โครงสร้างนามวลีปกติ
8. จงเปรียบเทียบลักษณะของรูปนามแปลง และ รูปนามเจอรันด์
9. กลุ่มศัพท์นิยม (Lexicalist) และ กลุ่มปริวรรตนิยม (Transformationalist) มีความเห็นต่างกันอย่างใด ในการอธิบายกรณีความสัมพันธ์ด้านการแปลงคำ (ระหว่างนามแปลงและกริยา)

10. ทฤษฎีระดับโครงสร้าง (X-Bar Theory) มีแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างอย่างไร และแสดงการ “รวบความข้ามประเภท” อย่างไร
11. จงกล่าวถึงปรากฏการณ์ภาษาที่สนับสนุนข้อเสนอที่ว่า “การตีความหมายของประโยคนั้นเป็นการตีความที่ระดับโครงสร้างผิว”
12. นักภาษาศาสตร์อธิบายความสัมพันธ์ในแง่ของการอ้างอิงร่วมระหว่าง “รูปนำ” และ “รูปตาม” อย่างไรบ้าง
13. จงกล่าวถึงองค์ประกอบทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูนในทศวรรษ 1980

ไวยากรณ์การก 1968 (Case Grammar 1968)

11.1 การกในไวยากรณ์ดั้งเดิม

แบรี เบล็ก (Blake 1994: 1) ให้คำจำกัดความ การก (case) ว่าเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่ใช้กำกับคำนาม เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของคำนามนั้นกับส่วนหลัก (head) ในไวยากรณ์ดั้งเดิม (Traditional Grammar) การก หมายถึง การบ่งชี้ด้วยวิภัติปัจจัย (inflectional marking) ตามปกติ การกบ่งชี้ว่าคำนามมีความสัมพันธ์อย่างไรกับคำกริยาในระดับประโยคหรือบ่งความสัมพันธ์ของคำนามกับคำบุพบทหรือกับคำนามอื่นในระดับวลี จงพิจารณาตัวอย่างประโยคในภาษาตุรกีต่อไปนี้

Mehmet	adam-a	elma-lar-i	ver-di
เมเมท	ผู้ชาย	แอปเปิล	ให้-
ประธาน	กรรมรอง	สถานที่-กรรมตรง	อดีต-บุรุษที่3

‘เมเมทให้แอปเปิลแก่ผู้ชาย’

ในประโยคนี้ กริยา vermek ‘ให้’ เป็นส่วนหลักที่กำหนดการกให้กับคำนามทั้งหลายในประโยค การกที่กำกับคำนามนี้มีรูปที่แน่นอน อย่างเช่น /-i/ กำกับคำนาม *elmalar* ซึ่งเป็นกรรม

ตรงของประโยค การก /-i/ นี้เป็น *การกกรรมตรง* (accusative case) ของคำนามที่มันกำกับอยู่ รูป /-a/ กำกับคำนาม *adam* ซึ่งเป็นกรรมรองของประโยค การก /-a/ จึงเป็น *การกกรรมรอง* (dative case) ส่วนคำนาม *Mehmet* ที่เป็นประธานของประโยค ถูกบังคับโดยการกไร้รูปหรือการกแฝง (covert case) ซึ่งเป็น *การกประธาน* (nominative case) ในภาษานี้

ภาษาใดก็ตามที่มีระบบการก ภาษานั้นเรียกว่าเป็น *ภาษาการก* (case language) อย่างเช่น ภาษาตุรกี ซึ่งใช้การกเพื่อป้องกันที่ทางไวยากรณ์ของคำนาม ดังนั้น ภาษาตุรกีจึงจัดได้ว่าเป็นภาษาการก

ตามคำจำกัดความที่ให้ไว้ว่า การกเป็นระบบที่บังคับคำนามเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของคำนามนั้นกับคำกริยา ซึ่งเป็นส่วนหลักตัวอย่างในภาษาตุรกีข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคำกริยาทำหน้าที่เป็นส่วนหลักและเป็นตัวกำหนดว่าหน่วยคำนามใดบ้างที่สามารถปรากฏร่วมกับส่วนหลักได้ คำกริยา *vermek* ‘ให้’ เป็นส่วนหลักที่ต้องการหน่วยคำนาม 3 หน่วยมาปรากฏร่วมด้วย หน่วยคำนามทั้ง 3 นี้บังคับโดยการก 2 ประเภทคือ *การกทางไวยากรณ์* และ *การกทางความหมาย* ในทางไวยากรณ์ คำกริยา *vermek* กำหนดให้หน่วยคำนามเหล่านี้บังคับการกที่เป็น *ประธาน กรรมตรง* และ *กรรมรอง* ในทางความหมาย คำกริยา กำหนดให้หน่วยคำนามเหล่านี้บังคับการกที่เป็น *ผู้ให้ ผู้ถูกกระทำ* และ *ผู้รับ*

คำนาม *Mehmet* มีการกทางไวยากรณ์เป็น *ประธาน* และมีการกทางความหมายเป็น *ผู้ให้*

คำนาม *elmalar* มีการกทางไวยากรณ์เป็น *กรรมตรง* และมีการกทางความหมายเป็น *ผู้ถูกกระทำ*

คำนาม adam มีการทงไวยากรณัเป็น *กรรมรอง* และมีการทงความหมายเป็น *ผู้รับ*

คำกริยาที่เป็นส่วนหลัก สามารถมีส่วนพืงพาหน่วยอื่นนอกจากหน่วยคำนามมาปรากฏร่วมกันได้ ส่วนพืงพา (dependent) คือหน่วยทงไวยากรณัที่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย (modifier) ของส่วนหลัก ตัวอย่างเช่น หน่วยบอกเวลาหรือสถานที่ ในภาษาตุรกี *การกสถานที่* (locative case) ได้แก่ /-da/ เช่น *Istanbul-da* ‘ในเมืองอิสตันบูล’ หรือ*การกแหล่งที่มา* (ablative case) /-dan/ เช่น *Ankara-dan* ‘จากเมืองอังการา’ นอกจากนี้ ยังมี*การกเจ้าของ* (genitive case) ได้แก่ /-in/ เช่น *adam-in* ‘บ้านของผู้ชาย’

ระบบการกในภาษาตุรกีสามารถแสดงให้เห้นในรูปของชุดหน่วยภาษา (paradigm) ได้ดังนี้

คำนาม (ยังไม่มีตัวบ่งชี้การก)		adam
การกประธาน	(nominative)	adam
การกกรรมตรง	(accusative)	adami
การกกรรมรอง	(dative)	adama
การกเจ้าของ	(genitive)	adamin
การกสถานที่	(locative)	adamda
การกแหล่งที่มา	(ablative)	adamdan

ภาษาตุรกีมีการกทั้งหมด 6 การก การกแต่ละการกมีตัวบ่งชี้ (marker) คือหน่วยคำเติมท้ายที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถแยกออกจากคำนามได้อย่างชัดเจน แต่ในบางภาษาหน่วยคำเติมท้ายนี้ไม่สามารถ

แยกจากคำนามได้อย่างชัดเจน ในกรณีเช่นนั้นเรามักเรียกรวมคำนาม และหน่วยคำเติมท้ายที่บ่งชี้การกว่า **รูปการก (case forms)**

ตัวอย่างของการกที่ได้นำเสนอไปนั้นเป็นตัวอย่างที่นำมาจาก ภาษาตุรกี ซึ่งเป็นภาษาประเภทรูปคำติดต่อ (agglutinating language) หมายถึงภาษาที่หน่วยคำเติมท้ายสามารถแยกจากคำหลัก หรือธาตุได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามเมื่อกล่าวถึงไวยากรณ์การก ก็ ต้องกล่าวถึงระบบการกในภาษาละติน ซึ่งถือเป็นแม่แบบของการ พัฒนาระบบการกในสมัยต่อมา ภาษาละตินเป็นภาษาที่ต่างจากภาษา ตุรกี เนื่องจากระบบการกในภาษาละตินเป็นระบบรวม (cumulative exponence) หมายความว่า ในหน่วยคำเติมท้าย 1 หน่วย สามารถ แบ่งการกได้มากกว่า 1 การกหรืออาจเป็นได้ว่า ในการก 1 การก สามารถมีรูปของหน่วยคำเติมท้ายได้มากกว่า 1 หน่วยคำเติมท้าย ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากว่าคำในภาษาละตินสามารถแยกเป็นชนิดต่างๆ ได้ 5 ชนิด โดยมีชื่อเรียกต่างๆ กันดังนี้

คำนามชนิดแรก	เรียกว่า ธาตุ a
คำนามชนิดที่สอง	เรียกว่า ธาตุ o
คำนามชนิดที่สาม	เรียกว่า ธาตุพยัญชนะหรือธาตุ i
คำนามชนิดที่สี่	เรียกว่า ธาตุ u
คำนามชนิดที่ห้า	เรียกว่า ธาตุ e

ธาตุต่างๆทั้งหมดนี้ สามารถมีพจน์ได้ทั้งเอกพจน์และ พหูพจน์ ในขณะที่เดียวกัน ภาษาละตินก็มีความแตกต่างในเรื่องลิงค์ ของคำนามโดยแบ่งออกได้เป็น 3 ลิงค์คือ पुल्लिङ्क स्त्रीलिङ्क และ नपुंसकलिङ्क โดยส่วนมากสิ่งที่เป็นเพศชายจะมีลิงค์ของคำนามเป็นชาย

เรียกว่า पुलลิงค์ คำนามที่แสดง पुलลิงค์ เช่น คำที่หมายถึง ‘ผู้ชาย’ ‘สามี’ ‘เจ้านายฝ่ายชาย’ ‘ลูกชาย’ ‘หลานชาย’ ‘พี่ชาย’ ‘น้องชาย’ เป็นต้น และคำนามอื่นๆที่สมมติว่าเป็นเพศชาย สิ่งที่เป็นเพศหญิงมักมีลิงค์ของคำนามเป็นหญิง เรียกว่า สตรีลิงค์ เช่น คำที่หมายถึง ‘ผู้หญิง’ ‘ภรรยา’ ‘เจ้านายฝ่ายหญิง’ ‘ลูกสาว’ ‘หลานสาว’ ‘น้องสาว’ เป็นต้น และคำนามอื่นๆที่สมมติว่าเป็นเพศหญิง ส่วนสิ่งของที่ไม่มีชีวิตจะมีลิงค์ใดก็ได้ใน 3 ลิงค์นั้น เช่น คำว่า *bellum* ในภาษาละติน แปลว่า ‘สงคราม’ มีลิงค์เป็นนปุงสกลิงค์ (เพศกลาง หรือไม่มีเพศ) นอกจากนี้ธาตุของคำนามยังสามารถบ่งลิงค์ได้อีกด้วย กล่าวคือ คำนามที่มีธาตุ a ส่วนมากจะบ่งว่าเป็นสตรีลิงค์ ในขณะที่คำนามที่มีธาตุ o ส่วนมากจะบ่งว่าเป็น पुलลิงค์

ในเรื่องของการกนั้น การกในภาษาละตินมีทั้งหมด 6 การก คือ การกประธาน การกผู้เรียกขาน การกรรมตรง การกเจ้าของ การกรรมรอง และ การกแหล่งที่มา ในทำนองนี้ จึงกล่าวได้ว่า คำนามในภาษาละตินมีการรวมลักษณะทางไวยากรณ์ไว้ได้ถึง 3 ลักษณะคือ ลิงค์ พจน์ และการก ไว้ในคำนามเพียงคำเดียว ตัวอย่างของคำที่มีการบ่งลิงค์ พจน์ และการกในภาษาละติน มีดังนี้

ตารางที่ 11.1 ตัวอย่างคำนามที่มีการบ่งลิงค์ พจน์ และการกในภาษาละติน (Blake 1994: 5)

1	2		3a	3b
a-stems	o-stems		cons.stems	i-stems
feminine	masculine	neuter		
domina	dominus	bellum	consul	civis
‘mistress’	‘master’	‘war’	‘consul’	‘citizen’

เอกพจน์

การกประธาน	domina	dominus	bellum	consul	civis
การกเรียกขาน	dimina	domine	bellum	consul	civis
การกกรรมตรง	dominam	dominum	bellum	consulem	civem
การกเจ้าของ	dominae	domini	belli	consulis	civis
การกกรรมรอง	dominae	domino	bello	consuli	civi
การกแหล่งที่มา	domina	domino	bello	consule	civi,cive

พหูพจน์

การกประธาน	dominae	domini	bella	consules	cives
การกเรียกขาน	dominae	domini	bella	consules	cives
การกกรรมตรง	dominas	dominos	bella	consules	civis,cives
การกเจ้าของ	dominarum	dominorum	bellorum	consulum	civium
การกกรรมรอง	dominis	dominis	bellis	consulibus	civibus
การกแหล่งที่มา	dominis	dominis	bellis	consulibus	civibus

4

5

u-stems

e-stems

manus

dies

'hand'

'day'

เอกพจน์

การกประธาน	manus	dies
การกเรียกขาน	manus	dies
การกกรรมตรง	manum	diem
การกเจ้าของ	manus	diei
การกกรรมรอง	manui	diei
การกแหล่งที่มา	manu	die

พหูพจน์		
การกประธาน	manus	dies
การกเรียกขาน	manus	dies
การกกรรมตรง	manus	dies
การกเจ้าของ	manuum	dierum
การกกรรมรอง	manibus	diebus
การกแหล่งที่มา	manibus	diebus

จากตัวอย่างตารางของการกในภาษาละตินนี้ จะพบว่าคำนามที่มีรากของคำเดียวกันแต่เมื่อเป็นสตรีลิงค์ จะมีธาตุ a กำกับ ในขณะที่ถ้าเป็น पुलลิงค์ จะมีธาตุ o กำกับ ดังเช่น ในคำว่า *domina* ‘เจ้าของบ้านหญิง’ และ *dominus* ‘เจ้าของบ้านชาย’ คำแรกจะมีอยู่ในกลุ่มธาตุ a และมีลิงค์เป็นสตรีลิงค์ ส่วนในคำหลังจะจัดอยู่ในกลุ่มธาตุ o และมีลิงค์เป็น पुलลิงค์ นอกจากนี้คำว่า *domina* ยังบ่งการกประธาน และมีพจน์เป็นเอกพจน์ เช่นเดียวกับคำว่า *dominus* ก็บ่งการกประธานและมีรูปเอกพจน์

จากตารางของการกนี้จะพบว่า การกในภาษาละตินมีทั้งหมด 6 การก (คล้ายคลึงกับการกในภาษาตุรกี ยกเว้นในเรื่องของการกเรียกขาน) ได้แก่ *การกประธาน* (nominative) *การกเรียกขาน* (vocative) *การกกรรมตรง* (accusative) *การกเจ้าของ* (genitive) *การกกรรมรอง* (dative) และ *การกแหล่งที่มา* (ablative) การกทั้ง 6 นี้ มิได้มีรูปที่แตกต่างกันทั้ง 6 การก จะเห็นได้จากตารางข้างต้นว่าการกบางการกก็มีรูปซ้ำกัน เช่น คำว่า *domina* ในส่วนที่เป็นเอกพจน์ จะมีรูปการกประธานและการกผู้กล่าวถึงซ้ำกันคือ *domina* ในส่วนที่เป็นพหูพจน์ ก็เช่นเดียวกันคือ คำว่า *dominae* จะบ่งได้ทั้งการกประธานและการกเรียกขาน

การกแต่ละการกในภาษาละตินมีหน้าที่ทางไวยากรณ์ที่
แตกต่างกัน กล่าวคือ การกประธาน บ่งหน้าที่ว่าเป็นประธาน เช่น

dominus est consul

‘The master is consul.’

คำนาม *dominus* มีการกแสดงประธาน
การกกรรมตรง บ่งหน้าที่ว่าเป็นกรรมตรง เช่น

fecerunt dominum consulem

‘They made the master consul.’

คำนาม *dominum* มีการกแสดงกรรมตรงของประโยค
นอกจากนี้การกกรรมตรง ยังสามารถทำหน้าที่บ่งจุดหมาย
(destination) ได้ด้วย เช่น

Vado Roman

‘I am going to Rome.’

คำนาม *roman* บ่งจุดหมายปลายทางและมีรูปการกกรรมตรง โดย
ปกติคำนามที่บ่งจุดหมายปลายทางและมีรูปการกกรรมตรงได้นั้น เป็น
การกที่จำกัดเฉพาะประเภทของคำนามที่บ่งชื่อเมือง และหมู่เกาะเล็กๆ
เท่านั้น นอกเหนือจากนั้น คำนามที่บ่งจุดหมายปลายทางต้องมีคำบุพ
บทเป็นตัวบ่งชี้ เช่น

vado ad urban

‘I am going to the city.’

คำนาม *urban* ที่บ่งจุดหมายปลายทางมีคำบุพบท *ad* กำกับอยู่

การกเจ้าของ บ่งหน้าที่ว่าเป็นกรรมรอง เช่น

dominus equum consuli dedit

master horse consul give

ประธาน กรรมตรง กรรมรอง บุรุษที่ 3 เอกพจน์

‘The master gave the horse to the consul.’

คำนาม *consuli* มีการบ่งกรรมรองของประโยค

การกแหล่งที่มา ทำหน้าที่บ่งสถานที่ แหล่งที่มา ผู้ร่วมกระทำและเครื่องมือซึ่งโดยปกติจะมีคำบุพบทเป็นตัวบ่งการกชนิดนี้เสมอ เช่น

ex Italia

‘from Italy’

คำนาม *italia* บ่งแหล่งที่มา

cum amicis

‘with friends’

คำนาม *amicis* บ่งความไปด้วยกัน

การกเรียกขาน บ่งหน้าที่ของนามที่ถูกกล่าวถึง (a form of address) เช่น

qvo vadis domine

‘Where are you going, master?’

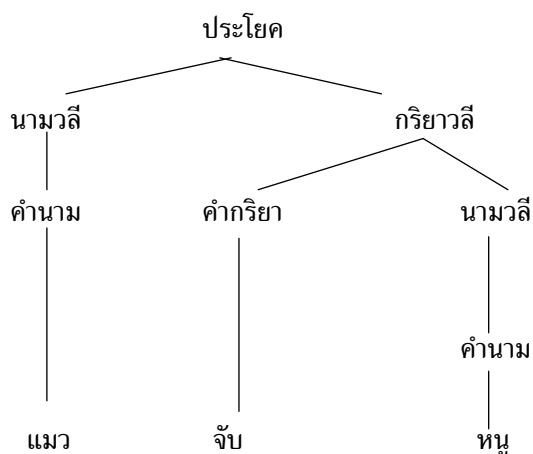
คำนาม *domine* บ่งถึงคำนามที่กล่าวถึง (ในที่นี้คือ คำนามนั้นมีฐานะเป็นเจ้าของ) โดยปกติการกรเรียกขานจะปรากฏนอกหน่วยสร้างและไม่มีความสัมพันธ์กับหน่วยสร้างนั้น ด้วยเหตุนี้นักภาษาศาสตร์บางคนจึงกล่าวว่า การกรเรียกขานไม่ใช่การกรที่แท้จริง เพราะไม่ได้แสดงความสัมพันธ์ของตัวมันเองกับส่วนพึงพาหน่วยอื่น (Hjelmslev 1935: 4) อย่างไรก็ตามในภาษาละติน การกรเรียกขานนี้ถือว่าเป็นการกรหนึ่ง เนื่องจากมีรูปของคำลงท้ายที่บ่งการกรปรากฏแน่นอน ในคำว่า *domine* คำลงท้าย -e เป็นคำลงท้ายที่บ่งการกรเรียกขาน

กล่าวโดยสรุป การกรในไวยากรณ์ดั้งเดิมนั้น หมายถึง ระบบที่บ่งความสัมพันธ์ของคำนามและคำกริยา โดยการใช้หน่วยคำลงท้ายเป็นหลัก ความสัมพันธ์ที่บ่งบอกนี้ ส่วนใหญ่บ่งบอกความสัมพันธ์ในทางไวยากรณ์ เช่น พจน์ ลิงค์ และหน้าที่ทางไวยากรณ์ซึ่งอาจเป็นประธาน กรรมตรง กรรมรอง เรียกขาน เจ้าของ หรือ แหล่งที่มา

11.2 ไวยากรณ์การกรของฟิลมอร์

ทฤษฎีไวยากรณ์การกรทฤษฎีแรก ที่ได้คิดค้นขึ้นเพื่ออธิบายลักษณะไวยากรณ์ในภาษาอังกฤษคือ ไวยากรณ์การกรของฟิลมอร์ (Fillmorean case grammar) ฟิลมอร์ได้เสนอไวยากรณ์การกรเป็นครั้งแรกในผลงานทางวิชาการเรื่อง *The Case for Case* ในปี ค.ศ. 1968 เขาได้ให้เหตุผลในการเสนอรูปแบบของไวยากรณ์การกร ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน ของชอมสกี (Chomsky 1965) ซึ่งเป็นที่แพร่หลายในสมัยนั้น ฟิลมอร์ให้เหตุผลว่า ไวยากรณ์ปริวรรตในขณะนั้นไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ทั้งทาง

ไวยากรณ์และทางอรรถศาสตร์ (grammatical and semantic relations) ได้พร้อมๆกัน กล่าวคือในไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูนแผนผังต้นไม้แสดงลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของประโยคและวลีเท่านั้น ไม่สามารถแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายของหน่วยหนึ่งที่มีต่ออีกหน่วยหนึ่งได้ ยกตัวอย่างเช่น ประโยค แมวจับหนู ตามไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน โครงสร้างของประโยคนี้ แสดงให้เห็นได้โดยแผนภูมิต่อไปนี้

จากโครงสร้างของประโยคดังกล่าวข้างต้นจะพบว่า แผนภูมิต้นไม้แสดงให้เห็นลักษณะทางไวยากรณ์ของประโยคในส่วนของคำนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานและกรรมได้ โดยอธิบายในรูปของการปรากฏของคำนามนั้นได้จุดแตกกิ่ง (node) คำนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคเป็นคำนามที่อยู่ได้จุดแตกกิ่งกริยาวลี จากแผนภูมิต้นไม้ข้างต้นพบว่า คำนาม แมว ปรากฏอยู่ใต้หน่วยประโยค

ดังนั้นคำนามนี้จึงทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค และคำนาม หนู ปรากฏอยู่ที่หน่วยกริยาวลี ดังนั้นคำนามนี้จึงทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค

ฟิลมอร์ได้ค้นพบว่า การอธิบายลักษณะทางไวยากรณ์โดยใช้เส้นแผนภูมิเป็นตัวกำหนดนั้น ไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ที่คำนามคำหนึ่งมีต่อคำนามอีกคำหนึ่งได้ กล่าวคือหน่วยประธาน ซึ่งได้แก่คำนามที่ปรากฏอยู่ที่หน่วยประโยคนั้น บ่งเฉพาะลักษณะทางไวยากรณ์ แต่ไม่สามารถบ่งลักษณะทางความหมายได้ ตัวอย่างเช่น ความสัมพันธ์ทางความหมายของหน่วยประธานและหน่วยกริยาในประโยคต่อไปนี้มีได้หลายแบบ แต่แผนภูมิต้นไม้ไม่สามารถแสดงลักษณะความหลากหลายในส่วนของความหมายของคำนามที่ปรากฏเป็นประธานในประโยคเหล่านี้ได้

- (1) แกงจืด อุ่นขึ้นแล้ว
- (2) เธอ รู้สึกอุ่นขึ้นแล้ว
- (3) ดิكنี่ อุ่นดี
- (4) เสื้อตัวนี้ อุ่น
- (5) ฤดูร้อนนี้ อุ่นจัง

ในทางไวยากรณ์ คำนามในประโยคทั้ง 5 นี้ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค แต่ในทางความหมาย คำนามเหล่านี้แสดงการกสัมพันธ์ทางความหมาย (semantic case relations) ที่แตกต่างกัน คำนามแต่ละคำมีการกที่ต่างกัน กล่าวคือ คำนาม แกงจืด มีการกเป็น ผู้ถูกกระทำ (objective) คำนาม เธอ มีการกเป็นผู้ประสบ (experiencer) คำนาม ดิكنี่ มีการกเป็นสถานที่ (location) คำนาม เสื้อตัวนี้ มีการกเป็น

เครื่องมือ (instrumental) และคำนาม *ฤดูร้อนนี้* มีการกเป็นเวลา (time) ตามลำดับ

การกสัมพันธ์ทางความหมายของคำนามเหล่านี้ ไม่สามารถแสดงให้เห็นได้โดยใช้แผนภูมิต้นไม้เป็นตัวกำหนด ด้วยเหตุนี้ ฟิลมอร์ จึงได้เสนอวิธีการวิเคราะห์ภาษาในรูปแบบของไวยากรณ์การกเพื่อที่จะอธิบายทั้งความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ และความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ของประโยคหนึ่งๆ ได้ในเวลาเดียวกัน ไวยากรณ์แบบใหม่ที่ฟิลมอร์นำเสนอไว้มีชื่อเรียกว่า ไวยากรณ์การก (case grammar)

11.3 แนวคิดพื้นฐานของไวยากรณ์การกปี 1968

เนื่องจากไวยากรณ์การกเป็นไวยากรณ์ที่มีกำเนิดขึ้นในระยะเวลาเดียวกับการแพร่หลายของไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน ดังนั้นแนวคิดพื้นฐานของไวยากรณ์การกจึงยังคงรูปแบบเดิมของไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูนไว้ กล่าวคือ ในไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน ตามที่ชอมสกีได้เสนอไว้ในหนังสือ *Aspects of the Theory of Syntax* ในปี 1965 นั้นกล่าวว่าส่วนที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในภาษาคือ องค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์ (syntactic component) องค์ประกอบนี้เป็นส่วนพื้นฐานในการกำหนดโครงสร้างลึก (deep structure) ของประโยคและโครงสร้างลึกนั้นต้องมีการแปรรูปให้เป็นโครงสร้างผิว (surface structure) โดยการใช้กฎปริวรรต (transformational rules) โครงสร้างผิวที่ได้นี้ปรากฏเป็นรูปประโยคหรือวลีที่ใช้ในการสื่อสารโดยตรง องค์ประกอบที่ทำให้โครงสร้างผิวที่ใช้ในการสื่อสารปรับมาเป็นเสียงในภาษาที่สมบูรณ์ได้ ก็คือ องค์ประกอบทางเสียง (phonological component) นั่นเอง

จากแนวความคิดทางภาษาของไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูนนี้เอง ฟิลมอร์ได้ประยุกต์แนวความคิดเหล่านี้เข้ากับไวยากรณ์การกแบบใหม่ กล่าวคือ ในไวยากรณ์การกส่วนที่สำคัญที่สุดในภาษาก็คือองค์ประกอบทางไวยากรณ์ซึ่งมีโครงสร้าง 2 ระดับคือ โครงสร้างหลักและโครงสร้างผิว โครงสร้างหลักได้จากกฎโครงสร้างซึ่งเรียกว่า *กฎโครงสร้างพื้นฐาน* (base rules) ซึ่งเป็นกฎที่คล้ายคลึงกับ*กฎโครงสร้างวลี* (phrase structure rules) ของไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน ส่วนโครงสร้างผิวได้จากการประยุกต์ใช้กฎปริวรรต ซึ่งเป็นกฎชนิดเดียวกับกฎปริวรรตของไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูนนั่นเอง ในส่วนต่อไปจะได้กล่าวถึงกฎโครงสร้างพื้นฐานและกฎปริวรรตในไวยากรณ์การกซึ่งได้เสนอไว้ในปี 1968

11.3.1. กฎโครงสร้างพื้นฐาน

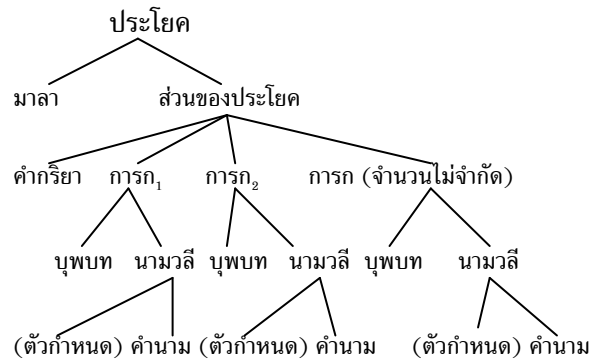
ฟิลมอร์ได้กล่าวว่าประโยคพื้นฐานนั้นประกอบด้วยคำกริยา 1 คำ และนามวลี 1 วลี หรือมากกว่านั้นก็ได้ นามวลีเหล่านี้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับคำกริยาโดยที่คำกริยาเป็นตัวกำหนดการกให้กับนามวลีเหล่านั้น (Fillmore 1968: 32) ประโยคพื้นฐานได้จากการประยุกต์ใช้กฎโครงสร้างพื้นฐานต่อไปนี้

กฎที่ 1	S → Modality + Proposition ประโยค → มาลา + ประพจน์
กฎที่ 2	P → V + case ₁case _n ประพจน์ → กริยา + การก.....การก
กฎที่ 3	C → K + NP การก → บุพบท + นามวลี

กฎที่ 4 NP → (Determiner) + N
 นามวลี → (ตัวกำหนด) + คำนาม

กฎโครงสร้างที่ 1 เป็นกฎเริ่มของการสร้างประโยค กำหนดไว้ว่าประโยคประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ ส่วนมาลาและประพจน์ มาลาเป็นส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องของกาล (tense) มาลา (mood) วาจก (aspect) การปฏิเสธ (negation) และการถาม (question) กฎโครงสร้างที่ 2 กำหนดว่าประพจน์ประกอบด้วยคำกริยา 1 คำ และนามวลีบ่งการก 1 นามวลี หรือมากกว่าหนึ่งก็ได้ กฎโครงสร้างที่ 3 เป็นกฎที่บ่งส่วนประกอบของการก 1 การก ว่าประกอบด้วยคำบุพบท (ซึ่งแสดงโดยสัญลักษณ์ K) และนามวลี กฎโครงสร้างที่ 4 เป็นกฎซึ่งบอกส่วนประกอบของนามวลีว่าประกอบด้วยตัวกำหนด (ซึ่งมีหรือไม่มีก็ได้) และนามวลี

โครงสร้างประโยคพื้นฐานที่ได้จากกฎโครงสร้างทั้ง 4 นี้ สามารถแสดงให้เห็นในรูปของแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

โครงสร้างของประโยคพื้นฐานที่ได้จากการใช้กฎโครงสร้าง เป็นโครงสร้างในระดับลึก และเป็นโครงสร้างที่เตรียมพร้อมไว้สำหรับการใส่รายการคำศัพท์ (lexicon) และการกของนามวลีในระดับต่อไป

11.3.2 ความหมายของการก

ฟิลมอร์ ได้เสนอความคิดว่าในโครงสร้างลึก ประโยคจะมีความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา ลักษณะของความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้แสดงถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวมนุษย์ว่าใครทำอะไร ใครมีประสบการณ์เรื่องใด ใครได้รับผลประโยชน์จากอะไร สิ่งนั้นเกิดที่ไหน อะไรเปลี่ยนแปลง อะไรเคลื่อนที่ สิ่งนั้นเริ่มต้นจากที่ไหนและสิ้นสุดลงที่ไหน ฟิลมอร์ เรียกลักษณะความสัมพันธ์เหล่านี้ว่า การกสัมพันธ์ (case relationships) ซึ่งต่อไป จะเรียกว่า ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ หรือ ความสัมพันธ์ทางความหมาย (semantic relationships)

ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในรูปของการก เป็นความสัมพันธ์ที่คำกริยาส่งผ่านหรือกำหนดการกให้กับคำนามที่ปรากฏร่วมกันในประโยค จงพิจารณาประโยคตัวอย่างต่อไปนี้

- (6) น้อยทุบกระจกแตก
- (7) ค้อนทุบกระจกแตก
- (8) น้อยใช้ค้อนทุบกระจกแตก

ในประโยคที่ (6) คำกริยา ทุบ เป็นตัวกำหนดการกให้กับคำนาม น้อย และกระจก นั่นคือ น้อย มีการกผู้ทำโดยกระทำกริยา ทุบ

กระจก มีการกผู้ถูกกระทำโดยเป็นสิ่งของที่ได้รับการกระทบจากกริยา
ทุบ

ในประโยคที่ (7) คำกริยา ทุบ เป็นตัวกำหนดการกให้กับ
คำนาม ค้อน และ กระจก ในที่นี้ ค้อน มีการกเครื่องมือโดยเป็น
เครื่องมือที่ใช้ในการทุบ ส่วน กระจก มีการกผู้ถูกกระทำเป็น
ผลกระทบของกริยาทุบ

ในประโยคที่ (8) คำกริยา ใช้ เป็นตัวกำหนดการกให้กับ
คำนาม น้อย และ ค้อน ในที่นี้ น้อย มีการกผู้ทำ โดยกระทำ
กริยา ใช้ ค้อน มีการกเครื่องมือในฐานะที่เป็นเครื่องมือของกริยา
และในส่วนของประโยคต่อมา กริยา ทุบ เป็นตัวกำหนดการกให้กับ
คำนาม กระจก ว่ามีการกผู้ถูกกระทำโดยเป็นสิ่งของที่ได้รับความ
กระทบของกริยา ทุบ

ฟิลมอร์ เสนอความคิดว่าลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง
คำนามกับคำกริยาที่เรียกว่าประธาน (subject) และกรรม (object)
นั้นเป็นเพียงความสัมพันธ์ในโครงสร้างผิว ความสัมพันธ์ทาง
อรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาสมควรอยู่ที่องค์ประกอบ
พื้นฐาน (base component) หรือโครงสร้างลึกของไวยากรณ์ของภาษา
ทุกๆ ภาษา ฟิลมอร์ (Fillmore 1968: 24-25) ได้เสนอว่า
ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาควรมีดังนี้

1) ผู้ทำ (Agentive) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับ
คำกริยา ในลักษณะผู้ทำให้เกิดเหตุการณ์ขึ้น โดยปกติผู้ทำให้เกิด
เหตุการณ์ขึ้นจะเป็นสิ่งมีชีวิต (the case of typically animate
perceived instigator of the action identified by the verb) เช่น
จอห์น ใน (9) และ (10)

(9) จอห์นเปิดประตู

(10) ประตูถูกจอห์นเปิด

ฟิลมอร์ได้แสดงความคิดเพื่อเติมว่า คำนามที่มีความสัมพันธ์กับคำกริยาแบบผู้ทำ (Agentive) นั้น บางครั้งก็หมายถึงสิ่งไม่มีชีวิต เช่น *หุ่นยนต์* และ *ชาติ* แต่ในขณะที่เขียนบทความนั้น ฟิลมอร์ถือว่าความสัมพันธ์แบบผู้ทำ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคำนามที่เป็นสิ่งมีชีวิตกับคำกริยา

2) **เครื่องมือ (Instrument)** ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในลักษณะบ่งบอกเครื่องมือ หรือเครื่องมือที่ทำให้เกิดเหตุการณ์หรือสภาพ ซึ่งแสดงโดยคำกริยา (the case of the inanimate force or object causally involved in the action or state identified by the verb) เช่น *กุญแจ* ใน (11) และ (12)

(11) จอห์นเปิดประตูด้วยกุญแจ

(12) จอห์นใช้กุญแจเปิดประตู

3) **ผู้รับสภาพ (Dative)** ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามที่หมายถึงสิ่งมีชีวิตกับคำกริยาในลักษณะที่ว่า คำนามได้รับการกระทบกระเทือนจากการกระทำหรือสภาพที่แสดงโดยคำกริยา (the case of the animate being affected by the state or action identified by the verb) เช่น *สมชาย* ใน (13)

(13) *สมชาย* เชื่อว่าเขาจะชนะ

4) **ผลลัพธ์** (Factitive) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในลักษณะที่เป็นผลลัพธ์จากการกระทำ หรือจากสภาพที่แสดงโดยคำกริยา หรือความสัมพันธ์ในลักษณะที่เข้าใจได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของความหมายของคำกริยา (the case of the object resulting from the action or state identified by the verb, or understood as a part of the meaning of the verb) ตัวอย่างเช่น รูป ใน (14)

(14) กิตติवादรูป

5) **สถานที่** (Locative) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในลักษณะบ่งบริเวณที่เกิดเหตุการณ์หรือการกระทำซึ่งแสดงโดยคำกริยา (the case which identifies the location or spatial orientation of the state or action identified by the verb) เช่น โรงรถ และ พักยา ในตัวอย่างดังนี้

(15) พ่อเก็บเครื่องมือทำสวนไว้ในโรงรถ

(16) พักยา ลมแรง

6) **ผู้ถูกกระทำ** (Objective) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในลักษณะผู้ทรงสภาพ หรือผู้รับสภาพ หรือได้รับความกระทบกระเทือนจากการกระทำที่แสดงโดยคำกริยา (the case of anything representable by a noun whose role in the action or state identified by the verb is identified by the semantic interpretation of the verb itself conceivably the concept should be limited to things which are effected by the action or state identified by the

verb) ความสัมพันธ์นี้เป็นความสัมพันธ์ที่มีความหมายเป็นกลาง (neutral case) ที่สุด ตัวอย่างเช่น ประตุ ใน (17) และ (18)

(17) สดาเปิดประตุ

(18) ประตุเปิด

11.4 สรุปลักษณะเด่นของไวยากรณ์การกปี 1968

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด เราสามารถสรุปลักษณะเด่นของไวยากรณ์การกของฟิลมอร์ได้ดังนี้

- (1) ไวยากรณ์การกของฟิลมอร์เป็นไวยากรณ์ที่เน้นการอธิบายทั้งความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์และความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ของประโยคหนึ่ง ๆ ได้ในเวลาเดียวกัน
- (2) ไวยากรณ์การกของฟิลมอร์ได้ประยุกต์แนวความคิดในเรื่ององค์ประกอบทางไวยากรณ์มาจากทฤษฎีปริวรรตเพิ่มพูนของชอมสกี กล่าวคือ องค์ประกอบทางไวยากรณ์มีโครงสร้าง 2 ระดับคือ โครงสร้างลึกและโครงสร้างผิว โครงสร้างลึกได้จากกฎโครงสร้างซึ่งเรียกว่า กฎโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนโครงสร้างผิวได้จากการประยุกต์ใช้กฎปริวรรต
- (3) ตามความคิดของฟิลมอร์นั้น ความสัมพันธ์ทางความหมายเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในรูปของการก โดยที่คำกริยาจะส่งผ่าน หรือ กำหนดการกให้กับคำนามที่ปรากฏร่วมกันในประโยค

- (4) ในปี 1968 फिल्मอร์ได้เสนอการไว้ 6 การก คือ การก ผู้ทำ เครื่องมือ ผู้รับสภาพ ผลลัพธ์ สถานที่ และ ผู้ถูกกระทำ

แบบฝึกหัด (บทที่ 11)

1. ทฤษฎีไวยากรณ์การกของ फिल्मอร์ ได้ให้คำจำกัดความของการก ว่าอย่างไรบ้าง การกในภาษาอังกฤษมีกี่การก อะไรบ้าง
2. ไวยากรณ์การกของ फिल्मอร์ มีความคล้ายคลึงและมีความแตกต่างจากไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูนของชอมสกี อย่างไรบ้าง
3. กฎโครงสร้างประโยค และกฎแปรรูป ตามไวยากรณ์การกของ फिल्मอร์มีความแตกต่างจากกฎโครงสร้าง และกฎแปรรูปของไวยากรณ์ปริวรรตเพิ่มพูน อย่างไร
4. จงวิเคราะห์และระบุการกของคำถามที่ขีดเส้นใต้ในประโยคต่อไปนี้
 1. น้ำเซาะตลิ่ง
 2. แม่ถักเสื้อกันหนาวให้ลูกๆ
 3. ข่าวนี้สะเทือนใจประชาชน
 4. เด็กนักเรียนช่วยกันสร้างบ้าน
 5. ห้างสรรพสินค้าประกาศลดราคาสินค้า
 6. อากาศในห้องร้อนผิดปกติ
 7. เด็ก ๆชอบบอมลูกอมไว้ในปาก
 8. เก้าอี้ตัวนั้นหุ้มด้วยเบาะหนังอย่างดี
 9. ชาวนาแหวกหญ้าให้ทุ่งต้น

10. ครูเกณฑ์นักเรียนมาเข้าจากละคร
11. The soup is boiling.
12. The magician changed the handkerchief into a rabbit.
13. Bird-watchers use binoculars to spot the birds.
14. The trophy was presented by the committee.
15. Tom sprayed the paint on the wall.
16. The player kicked a ball to his opponents.
17. Seattle is the state city of Washington State.
18. The students brought in their pets.
19. This key could not open the door.
20. The workers look very disappointed with the outcome.
21. Neither the editor nor the reporter was right.
22. It is unfortunate that the Bulls lost the game.
23. Bill believed that he would win an election.
24. Spencer promised to take Bill to Disneyland.
25. The news about the earthquake upset everyone.

12

ไวยากรณ์การกรก 1970 (Case Grammar 1970)

12.1 การกรกสัมพันธ์ในไวยากรณ์การกรกปี 1970

ในปี 1968 फिल्मอร์ได้เสนอความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาขึ้นทั้งหมด 6 ลักษณะเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ในภาษาอังกฤษ แต่เนื่องจากว่าลักษณะความสัมพันธ์ชุดนี้ไม่สามารถจะใช้วิเคราะห์ครอบคลุมประโยคในภาษาอังกฤษได้ทั้งหมด ดังนั้นในปี 1970 फिल्मอร์จึงได้เสนอลักษณะความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาขึ้นใหม่อีกชุดหนึ่ง ซึ่งคุก (Cook 1971: 11) นำไปกล่าวไว้ในบทความเรื่อง “Improvements in Case Grammar 1970” ความสัมพันธ์ที่ फिल्मอร์เสนอนี้มีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกับความสัมพันธ์ที่เสนอในปี ค.ศ. 1968

ความสัมพันธ์ที่เหมือนกับความสัมพันธ์ที่เสนอในปี ค.ศ. 1968 ได้แก่

- 1) ผู้ทำ (Agentive)
- 2) เครื่องมือ (Instrumental)
- 3) ผู้ถูกกระทำ (Objective)
- 4) สถานที่ (Locative)

ความสัมพันธ์ที่มีชื่อแตกต่างหรือเพิ่มเติมขึ้นจากปี ค.ศ. 1968 ได้แก่

5) ผู้ประสบ (Experiencer) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในลักษณะผู้มีความรู้สึก มีอารมณ์ มีการเรียนรู้ เหตุการณ์ต่างๆ ที่แสดงโดยคำกริยา (the case of animate being affected by the action) เช่น นักเรียน ใน นักเรียนได้ยินเสียงครูชัดเจน สนุก ใน ทุกคนสนุกมากวันนี้

6) ผู้ร่วม (Comitative) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในลักษณะทำอาการหรือทำให้เกิดเหตุการณ์ที่แสดงโดยคำกริยาร่วมกันกับผู้อื่น (the case of animate being carrying accompanient role) เช่น น้อง ใน แดงทะเลาะกับน้องทุกวัน

7) ผู้รับประโยชน์ (Benefactive) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในลักษณะผู้ได้รับผลแห่งการกระทำ ซึ่งแสดงโดยคำกริยา (the case of animate being carrying benefactive role) เช่น น้องของฉัน ใน ครูให้หนังสือแก่น้องของฉัน

8) เวลา (Time) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในลักษณะบ่งบอกเวลาของเหตุการณ์ หรือสภาพที่แสดงโดยคำกริยา (the case of temporal orientation of the action) ตัวอย่างเช่น เจ็ดโมงเช้า ใน พ่อออกจากบ้านเจ็ดโมงเช้า

นอกจากนี้ फिल्मอร์ ได้ชี้ให้เห็นลักษณะของคำกริยาบางประเภท ดังนี้

- คำกริยาที่เกี่ยวกับการเคลื่อนที่ เช่น ไป มา ก็จะต้องมีจุดเริ่มและจุดหมายของการเคลื่อนที่

- คำกริยาที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง เช่น *ซื้อ ขาย* ก็จะต้องมีสภาพก่อนการเปลี่ยนแปลงและสภาพหลังการเปลี่ยนแปลงแล้ว
- คำกริยาที่มีช่วงระยะเวลาของการกระทำ เช่น *กิน นอน* ก็จะต้องมีเวลาเริ่มและเวลาสิ้นสุดของการกระทำ

ฟิลมอร์เสนอความสัมพันธ์หรือการอีก 2 ชนิด คือ

9) จุดเริ่มต้น (Source) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในลักษณะบอกจุดตั้งต้นของการกระทำซึ่งแสดงโดยคำกริยา (the case of the origin or starting point) ตัวอย่างเช่น *แคนาดา* ใน *จอห์นมาจากแคนาดา*

10) จุดหมาย (Goal) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในลักษณะจุดสิ้นสุดของการกระทำ ซึ่งแสดงโดยคำกริยา (the case of the object or endpoint) เช่น *กระจกรถ* ใน *แก๊งอันธพาลปาก้อนหินไปที่กระจกรถ*

จะเห็นว่าชุดความสัมพันธ์ ปี ค.ศ. 1970 แตกต่างกับชุดความสัมพันธ์ปี ค.ศ. 1968 กล่าวคือ ชุดความสัมพันธ์ปี ค.ศ. 1970 ไม่มีความสัมพันธ์แบบผู้รับสภาพ (Dative) และแบบผลลัพธ์ (Factitive) แต่มีความสัมพันธ์แบบ ผู้ประสบ (Experiencer) และจุดหมาย (Goal) เนื่องจากในปี ค.ศ. 1970 ฟิลมอร์แยกความสัมพันธ์ที่เดิมเรียกว่า Dative เป็นความสัมพันธ์ 2 ชนิด เรียกชื่อใหม่ว่า ผู้ประสบและจุดหมาย และกำหนดให้ความสัมพันธ์แบบผลลัพธ์ (Factitive) รวมอยู่ใน จุดหมายด้วย นอกจากนี้ยังเสนอความสัมพันธ์แบบจุดเริ่มต้น (Source) ให้เป็นคู่กับจุดหมาย (Goal) และเสนอ

ความสัมพันธ์อีก 3 แบบ คือ ผู้ร่วม (Comitative) ผู้รับประโยชน์ (Benefactive) และเวลา (Time)

12.2 การกำหนดการก

ฟิลมอร์ได้เสนอหลักในการกำหนดการก โดยดูจากลักษณะทางไวยากรณ์ลักษณะใดลักษณะหนึ่งใน 3 หลักเกณฑ์นี้เป็นหลัก คือ การเรียงลำดับคำ (word order) คำกริยาแท้ และคำบุพบท (Fillmore 1968: 32)

การเรียงลำดับคำ เป็นลักษณะทางไวยากรณ์ที่ง่ายที่สุดในการกำหนดการก กล่าวคือคำนามที่ปรากฏหน้าคำกริยา จะมีการกเป็นผู้ทำ (Agentive) และคำนามที่ปรากฏหลังคำกริยาจะมีการกเป็นผู้ถูกกระทำ (Objective) จะเห็นได้จากตัวอย่าง แมรี่ซื้อดอกไม้ คำนาม แมรี่ ปรากฏหน้าคำกริยา ซื้อ จึงมีการกเป็นผู้ทำ ส่วนคำนาม ดอกไม้ ปรากฏหลังคำกริยา จึงมีการกเป็นผู้ถูกกระทำ

อย่างไรก็ตาม เกณฑ์การกำหนดการกตามการเรียงลำดับคำนั้น ไม่สามารถจะใช้ได้เสมอไป เนื่องจากว่า คำนามที่ปรากฏหน้าคำกริยานั้น อาจจะเป็นการอื่นที่นอกเหนือจากการกผู้ทำได้ ดังเช่นในประโยคที่ 1 คำนามจะมีการกเป็นผู้ทำ ในประโยคที่ 2 คำนามจะมีการกเครื่องมือ ในประโยคที่ 3 คำนามจะมีการกผู้ถูกกระทำ ในประโยคที่ 4 คำนามจะมีการกผู้ประสพ และในประโยคที่ 5 คำนามจะมีการกผู้รับสภาพ เป็นต้น

- (1) แฮร์รี่กำลังวิ่ง
- (2) น้ำพัดเขื่อนพัง

- (3) หุ่นเป็นสีเขียว
- (4) หญิงชรา เป็นลม
- (5) บิล คิดว่าจะชนะการเลือกตั้ง

ในทำนองเดียวกัน คำนามที่ปรากฏหลังคำกริยา นอกจากจะเป็นการกผู้ถูกกระทำได้แล้วยังสามารถจะเป็นการกผู้รับสภาพได้อีกด้วย จะเห็นได้จากประโยคที่ 6 ซึ่งคำนามหลังคำกริยาเป็นการกผู้ถูกกระทำ ในขณะที่คำนามหลังคำกริยาในประโยคที่ 7 มีการกผู้รับสภาพ

- (6) ไตแอนชว้างบอล ไปที่กำแพง
- (7) ไตแอนชวอน เจน ไปดูหนัง

หลักเกณฑ์ที่ 2 ที่ใช้ในการกำหนดการก คือ คำกริยาแท้สืบเนื่องจากความคิดของฟิลมอร์ ที่ว่าคำกริยาเป็นส่วนหลักของประโยค คำกริยาจึงมีบทบาทในการบ่งบอกความสัมพันธ์ทางความหมาย ให้กับคำนามที่ปรากฏร่วม กล่าวคือ คำกริยาจะเป็นตัวกำหนดการกของคำนามในประโยคนั้นเอง ตัวอย่างของคำกริยาที่สามารถกำหนดการกให้กับคำนามที่ปรากฏร่วมได้ เช่น คำกริยาแสดงอาการ กำหนดว่า คำนามที่ปรากฏหน้าคำกริยามีการกเป็นผู้ทำ (ดังตัวอย่างที่ 8) คำกริยากรรม กำหนดว่า คำนามที่ปรากฏหน้าคำกริยา มีการกเป็นผู้ทำ (ดังตัวอย่างที่ 9) คำกริยารับรู้ กำหนดว่า คำนามที่ปรากฏหน้าคำกริยา มีการกเป็นผู้รับสภาพ (ดังตัวอย่างที่ 10)

- (8) เด็ก เตะ ลูกบอล
- (9) วิลลี่ วิ่งไป 1 กิโลเมตร

(10) คริส แปลกใจกับผลของการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์การกำหนดการกโดยดูจากคำกริยาแท้ พอดีจะกล่าวได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้กำหนดการกได้แน่นอนที่สุด เนื่องจากเป็นเกณฑ์ที่มีพื้นฐานมาจากการมองความสัมพันธ์ของคำกริยาที่มีต่อคำนามที่ปรากฏร่วมด้วยเป็นหลัก หลักเกณฑ์นี้เป็นหลักที่มีพื้นฐานมาจากความคิดแรกในการพัฒนาไวยากรณ์การกอีกด้วย

หลักเกณฑ์สุดท้ายที่ใช้ในการกำหนดการกคือ คำบุพบท คำบุพบทสามารถจะบ่งบอกการกให้กับคำนามที่ปรากฏร่วมได้ ตัวอย่างของคำบุพบทที่สามารถกำหนดการก ได้ตามที่ฟิลมอร์ได้เสนอไว้ มีดังนี้

คำบุพบท *โดย* ที่ปรากฏร่วมกับคำนามมีชีวิต บ่งบอกว่าคำนามนั้นมีการกผู้ทำ ประโยคที่มีคำบุพบท *โดย* ปรากฏร่วมกับการกผู้ทำนี้ส่วนมากจะเป็นประโยคกรรมวาจก (passive voice) ดังเช่น (11) และ (12)

(11) ประธานาธิบดีถูกจับเรียกค่าไถ่ โดย กลุ่มผู้ก่อการร้าย

(12) ระเบิดถูกวางไว้หน้าศาลากลาง โดย มืออาชีพ

คำบุพบท *ด้วย* *โดย* ที่ปรากฏร่วมกับคำนามไม่มีชีวิต จะบ่งบอกว่าคำนามนั้นเป็นการกเครื่องมือ ดังเช่น

(13) คนจีนกินข้าวด้วย ตะเกียบ

(14) บ้านได้รับความเสียหาย โดย แรงระเบิด

(15) คนไทยนิยมสร้างบ้านด้วย ไม้

คำบุพบท *แก่ แต่ ให้* ที่ปรากฏร่วมกับคำนามบ่งบอกว่า
คำนามนั้นเป็นการกผู้รับประโยชน์ ดังเช่น

- (16) คนรวยบริจาคเงินให้ *คนยากจน*
- (17) นักศึกษามอบช่อดอกไม้แก่ *คณาจารย์*
- (18) นักเรียนลงชื่อถวายพระพรแด่ *ในหลวง*

คำบุพบท *ใน บน ที่* ที่ปรากฏร่วมกับคำนาม จะบ่งบอก
ว่าคำนามนั้นจะมีการก 2 แบบคือ การกสถานที่ หรือการกเวลา ทั้งนี้
ขึ้นอยู่กับความหมายของคำนามนั้น ถ้าคำนามมีความหมายเป็น
สถานที่ก็จะบ่งการกสถานที่ ถ้าคำนามมีความหมายเป็นเวลา ก็จะบ่ง
การกเวลาดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (19) ใน *ถนน*
- (20) บน *ตึก*

ทั้ง 2 ประโยคนี้ คำนามเป็นการกสถานที่

- (21) ใน *วันจันทร์*
- (22) ใน *ตอนเช้า*

ทั้ง 2 ประโยคนี้ คำนามเป็นการกเวลา

การกที่ไม่ปรากฏร่วมกับคำบุพบทเลย ได้แก่ การก
ผู้ถูกกระทำ คำนามที่เป็นการกผู้ถูกกระทำสามารถปรากฏได้โดยลำพัง
โดยไม่มีคำบุพบทปรากฏร่วมด้วย ดังตัวอย่างคำนามตัวเอกใน
ประโยคต่อไปนี้

- (23) บ้าน ถูกไฟไหม้
- (24) เด็กคนนี้ร้องเพลงเพราะ
- (25) เด็กขยันชอบอ่านหนังสือหลังเลิกเรียน

ที่กล่าวมาแล้ว เป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดการก ให้กับคำนามที่ปรากฏในประโยคพื้นฐานที่ได้จากกฎโครงสร้างประโยค ผลที่ได้จะเป็นประโยคในระดับโครงสร้างลึก ในตอนต่อไป จะกล่าวถึงการแปลงประโยคในระดับโครงสร้างลึก ให้เป็นประโยคในระดับโครงสร้างผิว ซึ่งเป็นโครงสร้างที่ใช้ในการสื่อสารปกติ และใช้อยู่ในชีวิตประจำวันทั่วไป

12.3 จากโครงสร้างลึกสู่โครงสร้างผิว

ประโยคที่ปรากฏในโครงสร้างลึก ไม่สามารถนำมาปรับใช้เป็นประโยคปกติในภาษาได้ วิธีการที่จะแปลงรูปประโยคในโครงสร้างลึกให้เป็นประโยคโครงสร้างผิวนั้น จะต้องอาศัยการประยุกต์ใช้กฎปริวรรต (transformational rules) ประโยคที่ได้จากการใช้กฎนี้จะเป็นประโยคที่ใช้ในการสื่อสารปกติ ตัวอย่างของกฎปริวรรตในไวยากรณ์การกเบื้องต้น ได้แก่ กฎรวมมาลาเข้ากับคำกริยา และ กฎการละคำบุพบทที่ปรากฏกับคำนาม นอกจากการใช้กฎปริวรรตแล้ว ยังมีหลักที่สำคัญอีกหลักหนึ่ง ซึ่งจะต้องนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของประโยคจากโครงสร้างลึกให้เป็นโครงสร้างผิว หลักเกณฑ์นี้เกี่ยวข้องกับทางเลือกประธานของประโยค โดยดูจากการกประจำคำนามเป็นหลัก หลักนี้มีชื่อว่า หลักลำดับชั้นในการเลือกประธาน (Subject Choice Hierarchy)

ตามปกติ ประโยคที่ประกอบด้วยคำนาม 1 คำและคำกริยา 1 คำ จะไม่มีปัญหาในการเลือกประธาน เนื่องจากคำนามที่ปรากฏ 1 คำนั้นจะปรากฏทำหน้าที่เป็นประธานเสมอ ปัญหาในการเลือกประธานจะเกิดขึ้น เมื่อประโยคประกอบด้วยคำนามที่มีการกำกับมากกว่า 1 คำนามขึ้นไป ดังนั้นหลักลำดับชั้นในการเลือกประธาน จึงได้ถูกเสนอขึ้นเพื่อใช้ในการเลือกประธานที่เหมาะสมของประโยค โดยอาศัยการพิจารณาการกเป็นหลัก ฟิลมอร์ได้เสนอว่าการปรากฏเป็นประธานได้มีลำดับชั้นดังนี้

การกผู้ทำ >การกผู้ประสบ >การกเครื่องมือ >การกผู้ถูกกระทำ >การกสถานที่
(Agent) (Experiencer) (Instrument) (Objective) (Locative)

หลักนี้กล่าวว่า ในประโยคพื้นฐานที่มีการกมากกว่า 1 การก ถ้าประโยคมีการกผู้ทำปรากฏ การกนี้จะทำหน้าที่เป็นประธาน ถ้าไม่มีการกผู้ทำ แต่มีการกผู้ประสบปรากฏ การกนี้จะทำหน้าที่เป็นประธาน และถ้าไม่มีการกผู้ประสบ แต่มีการกเครื่องมือปรากฏ การกนี้จะทำหน้าที่เป็นประธาน ถ้าไม่มีการกเครื่องมือปรากฏ แต่มีการกผู้ถูกกระทำ หรือ การกสถานที่ปรากฏ การกผู้ถูกกระทำและการกสถานที่ จะทำหน้าที่เป็นประธานตามลำดับ ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

(26) ป้อมเปิดหน้าต่าง

ป้อม เป็นการกผู้ทำ ขณะที่ หน้าต่าง เป็นการกผู้ถูกกระทำ ตามหลักในการเลือกประธาน คำนาม ป้อม ซึ่งเป็นการกผู้ทำ จะถูกเลือกให้เป็นประธานของประโยค ไม่ใช่คำนาม หน้าต่าง

ซึ่งเป็นกรการผู้ถูกระทำ เนื่องจากการผู้ทำอยู่ในอันดับของการเป็นประธานของประโยคสูงกว่าการผู้ถูกระทำ

(27) เด็ก ๆ ชอบกินไอศกรีม

เด็ก ๆ เป็นการผู้ประสพ ขณะที่ ไอศกรีม เป็นการผู้ถูกระทำ ตามหลักในการเลือกประธาน คำนาม เด็ก ๆ ซึ่งเป็นการผู้ประสพ จะถูกเลือกให้เป็นประธานของประโยค เนื่องจากการผู้ประสพอยู่ในอันดับของการเป็นประธานที่สูงกว่า การผู้ถูกระทำ

(28) พายุพัดบ้าน

พายุ เป็นการกรเครื่องมือ ขณะที่ บ้าน เป็นการผู้ถูกระทำ ตามหลักในการเลือกประธาน คำนาม พายุ ซึ่งเป็นการกรเครื่องมือจะถูกเลือกให้เป็นประธานของประโยค เนื่องจากการเครื่องมืออยู่ในอันดับของการเป็นประธานที่สูงกว่า การผู้ถูกระทำ

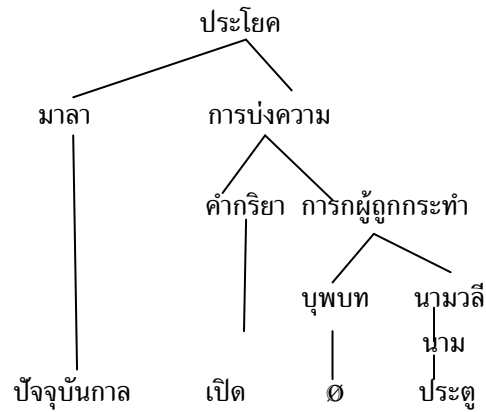
(29) ตู้เย็นอยู่บนบ้าน

ตู้เย็น เป็นการผู้ถูกระทำ ขณะที่ บ้าน เป็นการกรสถานที่ ในที่นี้ ตู้เย็น จะทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค เนื่องจาก การผู้ถูกระทำอยู่ในอันดับของการเป็นประธานที่สูงกว่า การกรสถานที่

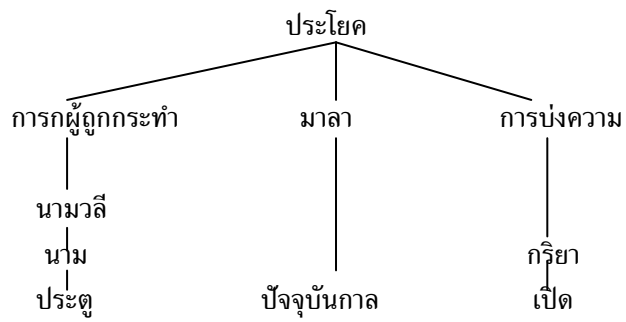
หลักลำดับชั้นในการเลือกประธานนี้ จะเป็นหลักที่สำคัญในการกำหนดประธานของประโยคที่มีคำนามปรากฏมากกว่า 1 คำขึ้นไป หลักนี้จะใช้ร่วมกับกฎปริวรรต เพื่อที่จะแปลงประโยคในโครงสร้างลึก

ให้เป็นประโยคในโครงสร้างผิวต่อไป ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างแสดง
โครงสร้างลึกและโครงสร้างผิวของประโยค *ประตูเปิด*

โครงสร้างลึกของประโยคที่ได้จากกฎโครงสร้างสามารถ
แสดงให้เห็นได้จากแผนภูมิต่อไปนี้

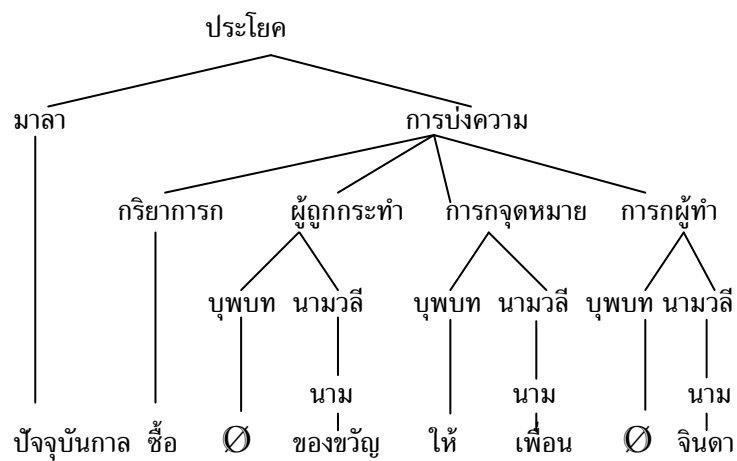
คำนาม *ประตู* เป็นการกผู้ถูกกระทำ ซึ่งเป็นนามวลีเดียว
ของประโยค คำนามคำนี้จึงทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค ใน
โครงสร้างผิว คำนามที่เป็นประธานของประโยคจะถูกย้ายไปอยู่ในส่วน
ต้นของแผนภูมิ และปรากฏอยู่ที่ใต้กิ่งของประโยค ต่อมากฎปริวรรตที่
บ่งให้ตัดกิ่งของบุพบทที่ปรากฏหน้าคำนามจะถูกนำมาใช้ ผลที่ได้จาก
การใช้กฎปริวรรตควบคู่กับหลักการเลือกประธาน จะทำให้ได้ประโยค
โครงสร้างผิว ต่อไปนี้

องค์ประกอบทางเสียง จะกำหนดว่า คำกริยา *เปิด* ที่มี มาลาปัจจุบันกาลนั้น คำกริยานี้ออกเสียงได้ว่า *เปิด* [pòɔt]

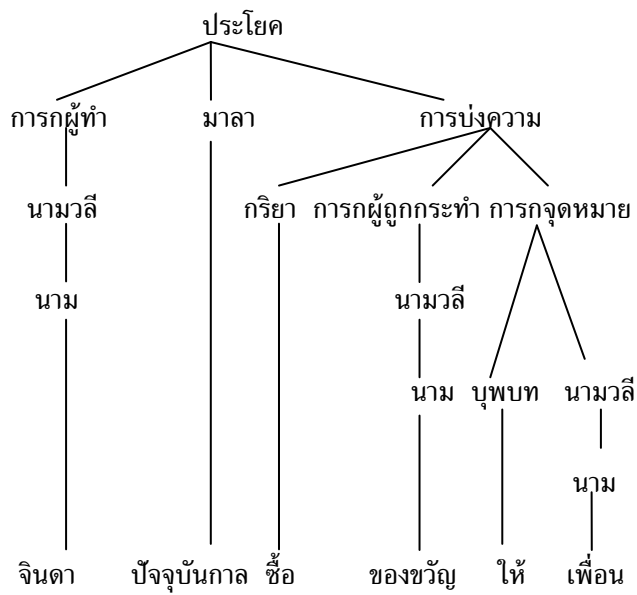
ตัวอย่างโครงสร้างลึกและโครงสร้างผิวของประโยคที่มี คำนามปรากฏในประโยคมากกว่า 1 คำนามขึ้นไป เช่น *จินดาซื้อ ของขวัญให้เพื่อน*

ประโยคนี้จะมีโครงสร้างลึกที่ได้จากกฎโครงสร้าง ดังต่อไปนี้

ประโยคนี้ มีค่านามปรากฏ 3 คำ ซึ่งมีการกำกับ ดังนี้ จินดา เป็นการกระทำ ของขวัญ เป็นการผู้ถูกกระทำ และ เพื่อน เป็นการกจตุหมาย फिल्मอร์ ได้กำหนดหลักในการวางตำแหน่งของการใน โครงสร้างลึว่า การกระทำ จะปรากฏในตำแหน่งท้ายสุด ส่วนการ ปรากฏของการอื่น ให้เรียงลำดับตามหลักความลดหลั่นในการเลือก ประธาน ซึ่งจะอยู่ในลำดับของ: การกผู้ประสบปรากฏก่อนการก เครื่องมือ ซึ่งปรากฏก่อนการกผู้ถูกกระทำและปรากฏก่อนการกสถานที่ หรือการกจตุหมาย ตามลำดับ ในโครงสร้างของประโยคข้างต้นนี้ การ วางลำดับของการกมีดังนี้ ของขวัญ ซึ่งเป็นการกผู้ถูกกระทำ ปรากฏ หน้า เพื่อน ที่เป็นการกจตุหมาย ส่วนจินดา ซึ่งเป็นการกผู้ทำ จะ ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุด

ประโยคที่ปรากฏในโครงสร้างผิวตามหลักการเลือกประธาน ถ้ามีการกระทำ การกนั้นจะทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค ดังนั้น จินดา จะย้ายมาปรากฏในตำแหน่งหน้าประโยค และปรากฏอยู่ใต้กึ่ง ของประโยค จากนั้น กฎปริวรรตที่บ่งให้ตัดกึ่งของคำบุพบทที่ปรากฏ หน้าค่านามที่ไม่มีคำบุพบทปรากฏ จะถูกนำมาใช้ ผลที่ได้จากการใช้ กฎเหล่านี้ทำให้ได้ประโยคในโครงสร้างผิว ซึ่งมีโครงสร้างต่อไปนี้

องค์ประกอบทางเสียง จะกำหนดว่า คำกริยา ชื่อ ที่มี
 มาลาปัจจุบันกาลนั้น คำกริยานี้จะออกเสียงว่า [sɨ]

นอกจากการเสนอหลักลำดับชั้นในการเลือกประธานแล้ว พิ
 ลมอร์ยังได้เสนอหลักลำดับชั้นในการเลือกกรรม ของประโยค (Object
 Choice Hierarchy) ควบคู่ไปด้วย เพื่อที่จะได้ยืนยันตำแหน่งการ
 ปรากฏของประธานและกรรมที่ถูกต้อง หลักลำดับชั้นในการเลือก
 กรรมของประโยคนี้กำหนดลำดับการเลือกการกที่ทำหน้าที่เป็นกรรม
 ในลำดับต่อไปนี้

- การกผู้ประสบ > การกผู้ถูกกระทำ > การกจุดหมาย
- (Experiencer) (Objective) (Goal)

หลักนี้กล่าวว่าในประโยคที่มีคำนาม ซึ่งสามารถทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยคปรากฏมากกว่า 1 คำนาม วิธีการเลือกว่าคำนามใดจะปรากฏเป็นกรรมของประโยคได้นั้น ให้ดูตามลำดับดังนี้ คำนามที่เป็นการกผู้ประสพจะปรากฏเป็นกรรมได้เหนือกว่าคำนามที่เป็นการกผู้ถูกกระทำ และคำนามที่เป็นการกผู้ถูกกระทำ สามารถปรากฏเป็นกรรมได้เหนือกว่าคำนามที่เป็นการกจุดหมาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(30) วงศ์โยนลูกบอลให้เด็ก

วงศ์ เป็นการกผู้ทำ ลูกบอล เป็นการกผู้ถูกกระทำ และ เด็ก เป็นการกจุดหมาย คำนามที่สามารถปรากฏเป็นกรรมของประโยคได้มี 2 คำ คือ ลูกบอล และ เด็ก ตามหลักในการเลือกกรรมของประโยค คำนาม ลูกบอล ที่เป็นการกผู้ถูกกระทำทำหน้าที่เป็นกรรมตรงของประโยค ไม่ใช่คำนาม เด็ก ที่เป็นการกจุดหมาย

(31) ปัทมเห็นเพื่อนวิ่งไปโรงเรียน

ปัทม เป็นการกผู้ทำ เพื่อน เป็นการกผู้ประสพ และ โรงเรียน เป็นการกจุดหมาย ตามหลักในการเลือกกรรมของประโยค คำนาม เพื่อน ที่เป็นการกผู้ประสพจะทำหน้าที่เป็นกรรมตรง ไม่ใช่คำนาม โรงเรียน ที่เป็นการกจุดหมาย

อย่างไรก็ตาม หลักการเลือกกรรม ที่ได้เสนอไว้นี้ ในบางโอกาสไม่สามารถจะปรับเข้ากับลักษณะไวยากรณ์ภาษาไทยได้ ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

(32) น้อยเก็บหนังสือไว้สำหรับน้อง

ในประโยคนี้ *น้อย* เป็นการกผู้ทำ *หนังสือ* เป็นการกผู้ถูกกระทำ และ *น้อง* เป็นการกผู้ประสพ ตามหลักการเลือกกรรมนั้น กำหนดว่า การกผู้ประสพจะปรากฏเป็นกรรมของประโยคในลำดับที่เหนือกว่าการกผู้ถูกกระทำ แต่ในภาษาไทยเราพูดว่า **น้อยเก็บไว้สำหรับน้อง* ไม่ได้ทั้งๆที่ *น้อง* ซึ่งเป็นการกผู้ประสพ น่าจะสามารถปรากฏเป็นอันดับสองรองจากผู้ทำ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในประโยคปกติในภาษาไทยนั้น คำนาม *หนังสือ* ที่เป็นการกผู้ถูกกระทำจะมีสิทธิ์ปรากฏเป็นกรรม ก่อนคำนาม *น้อง* ที่เป็นการกผู้ประสพ

จึงอาจกล่าวได้ว่า การเลือกกรรมของประโยค ตามหลักที่ฟิลมอร์ได้เสนอไว้ นั้น ตำแหน่งของการกที่ปรากฏเป็นกรรมได้นั้น อาจจะมีการเปลี่ยนไปตามลักษณะของภาษาแต่ละภาษา ลักษณะนี้ตรงข้ามกับหลักการเลือกประธานที่สามารถใช้เป็นหลักในการเลือกประธานได้กับภาษาเกือบทุกภาษา ดังนั้น การศึกษาเรื่องการวางตำแหน่งของคำนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยคในภาษาไทย จึงอาจจะเป็นเรื่องที่ต้องมีการศึกษาค้นคว้าต่อไปในอนาคต

12.4 โครงสร้างของประโยคในไวยากรณ์ปี 1970

ในปี 1970 ฟิลมอร์ได้ปรับกฎโครงสร้างของประโยคพื้นฐาน โดยการยกเลิกส่วนของมาลาและบุพบทที่กำกับคำนาม โครงสร้างของประโยคที่ปรับใหม่จะประกอบด้วยคำกริยาและการกที่กำกับคำนามเท่านั้น คำนามจะปรากฏได้กึ่งของการกโดยตรงเหมือนเดิม กฎโครงสร้างแบบใหม่ที่เสนอขึ้นมีลักษณะดังนี้

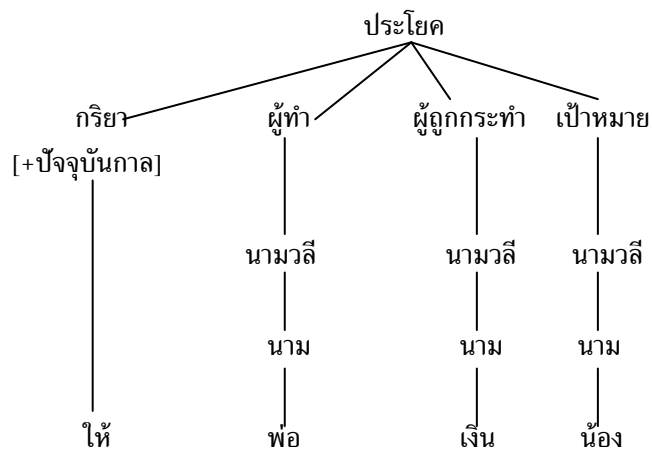
1. ประโยค → กริยา + การก₁ + การก₂ ไม่จำกัดจำนวน

2. การก → นามวลี
3. นามวลี → นาม

ในกฎโครงสร้างใหม่นี้ กิ่งของมาลาจะถูกยกเลิกไป แต่ลักษณะของมาลา อันได้แก่ การปฏิเสธ กาล เวลา และวาก ยังคงมีอยู่ นอกจากนี้คำนามที่บ่งการกจะปรากฏร่วมกับคำกริยาโดยตรงไม่เป็นหน่วยแยกต่างหาก ส่วนบุพบทที่ปรากฏกับคำนามที่ตัดทิ้งไปนั้น จะไปปรากฏในกฎการเลือกบุพบท (Preposition Selection Rules) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎปริวรรตที่นำเสนอในปี 1970 นี้แทน

ผลที่ได้จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างลึกของประโยคพื้นฐานนี้ ทำให้ได้โครงสร้างที่มุ่งเน้นว่ากริยาเป็นส่วนสำคัญที่สุดของประโยค ซึ่งจะมีการกของคำนามมาปรากฏร่วม การกของคำนามเหล่านี้สามารถปรากฏได้โดยไม่มีกริยาลำดับที่แน่นอน ด้วยวิธีนี้แสดงให้เห็นว่าฟิลมอร์ได้หันเหความคิดจากการที่กำหนดให้โครงสร้างลึกมีองค์ประกอบทางวากสัมพันธ์เป็นหลัก แต่ได้เบี่ยงเบนมาเป็นโครงสร้างลึกที่มีองค์ประกอบทางความหมาย) เป็นหลัก

ตัวอย่างโครงสร้างของประโยค *พ่อให้เงินน้อง* ตามกฎโครงสร้างที่เสนอใหม่จะแสดงให้เห็นได้จากแผนภูมิต่อไปนี้

การที่ฟิลมอร์ได้เสนอปรับโครงสร้างลึกของประโยคพื้นฐานนี้มีผลกระทบต่อกรกฎการปรับกฎปริวรรต ซึ่งเป็นกฎที่แปลงรูปจากโครงสร้างลึกเป็นโครงสร้างผิว กฎปริวรรตที่ฟิลมอร์ได้เสนอไว้มีชื่อเรียกใหม่ว่า กฎปรับโครงสร้าง (Realization Rules) กฎปรับโครงสร้างที่ได้เสนอไว้ในปี 1970 ยังเป็นชุดของกฎที่ไม่สมบูรณ์สามารถเพิ่มเติมกฎ หรือลดกฎได้ในภายหลัง กฎนี้มีกฎพื้นฐาน 15 กฎ แบ่งออกเป็นกฎพื้นฐาน 10 กฎ และเป็นกฎที่เกี่ยวข้องกับคำบุพบทและคำลงท้าย 5 กฎ กฎแต่ละกฎมีรายละเอียดดังนี้

1) กฎการย้ายประธาน (Subject Raising)

กฎนี้เป็นกฎเลือกใช้ จะใช้กับประโยคซับซ้อนที่ประกอบด้วยประโยคหลักและประโยคซ้อน กฎอนุญาตให้ย้ายประธานของประโยคซ้อน (embedded clause) ขึ้นมา ปรากฏเป็นกรรมในประโยคหลักได้

ตัวอย่างที่ได้จากการใช้กฎย้ายประธานนี้ได้แก่ประโยค (34) ซึ่งปรับมาจากประโยคในโครงสร้างลึก (33)

(33) ฉันคาดหวังว่า [นก จะขยันเรียน]

(34) ฉันคาดหวังกับ นก ว่า [จะขยันเรียน]

คำนาม *นก* ซึ่งปรากฏเป็นประธานของประโยคซ้อน (33) ได้ถูกปรับให้ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยคหลัก (34) โดยกฎย้ายประธาน

2) กฎการละการกที่ซ้อนกัน

กฎนี้เป็นกฎบังคับใช้ โดยจะใช้กับคำนามที่มีการซ้อนกัน 2 การก กฎนี้จะกำหนดให้ละการกที่ซ้อนตัวใดตัวหนึ่งออก อย่างเช่น ประโยคที่มีคำกริยา *ซื้อ* ซึ่งจะมีคำนามบ่งการก ผู้ทำ-ผู้ถูกระทำ-จุดเริ่มต้น-จุดหมาย ดังเช่น

(35) *น้อย* *ซื้อ* *ปากกา* จาก ร้านขายหนังสือ
ผู้ทำ + เป้าหมาย ผู้ถูกระทำ จุดเริ่มต้น

คำนาม *น้อย* จะมีทั้งการกผู้ทำ และการกเป้าหมายที่ซ้อนกันอยู่ กฎการละการกที่ซ้อนกันนี้จะกำหนดให้ละการกเป้าหมายในโครงสร้างผิวของประโยค การกที่ปรากฏใหม่จะมีเฉพาะการก ผู้ทำ-ผู้ถูกระทำ-จุดเริ่มต้น เท่านั้น

3) กฎการยกเลิกการกผู้ประสบ (Experiencer)

กฎนี้เป็นกฎบังคับใช้สำหรับคำกริยาที่บ่งการกผู้ประสบ กฎนี้จะบ่งให้ยกเลิกการกผู้ประสบในโครงสร้างผิวของประโยคเปรียบเทียบกับประโยคคู่ต่อไปนี้

(36) ฉันเห็นพ่อในตัวเธอ

(37) ตัวเธอเหมือนพ่อ (สำหรับ ฉัน ซึ่งเป็นผู้พูด)

ในประโยค (36) ฉัน เป็นการกผู้ประสบ การกนี้สามารถจะไม่ปรากฏได้ ดังเช่นในประโยค (37) เมื่อปรากฏกับกริยา เหมือน การไม่ปรากฏของการกผู้ประสบนี้ได้จากการใช้กฎการยกเลิกการกผู้ประสบ

4) กฎการย้ายการกของคำกริยาการรับรู้สัมผัส (Psyche Movement)

กฎนี้เป็นกฎบังคับใช้ร่วมกับคำกริยาที่แสดงการรับรู้สัมผัส ซึ่งจะต้องมีค่านามบ่งการกผู้ประสบปรากฏร่วมกับคำกริยาในประโยคเสมอ กฎนี้เหมือนกับเป็นกฎปรับตำแหน่งของการก (rank shift) โดยที่จะปรับตำแหน่งของการกผู้ประสบ ซึ่งตามหลักในการเลือกประธานจะถูกเลือกให้เป็นประธานก่อนการกเครื่องมือ ให้มีการปรากฏหลังการกเครื่องมือได้ พิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้

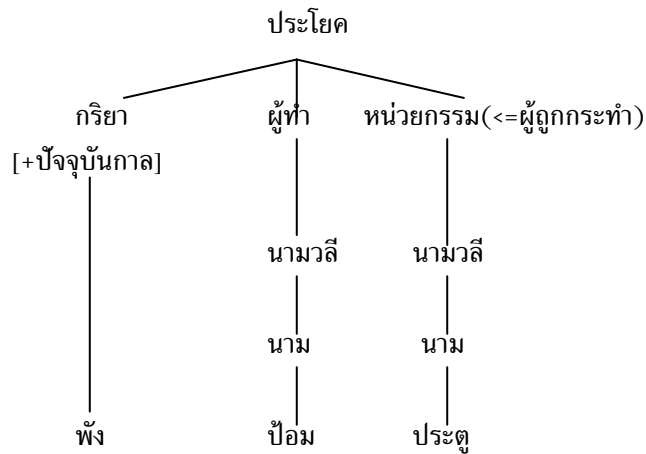
(38) กลของนักมายากล ทำให้ เด็ก ๆ สนุกสนาน
การกเครื่องมือ ผู้ประสบ

(39) นักมายากล ทำให้เด็ก ๆ สนุกสนานด้วยกลของเขา
การกผู้ทำ การกผู้ประสบ การกเครื่องมือ

กฎการย้ายการกนี้จะอธิบายการปรากฏของค่านาม กล ซึ่งเป็นการกเครื่องมือ ในตำแหน่งประธานของประโยค (38) ให้มาปรากฏในตำแหน่งหลังการกผู้ประสบในประโยค (39) แทน

5) กฎการเปลี่ยนชื่อกรรมของประโยค(Accusative Marking)

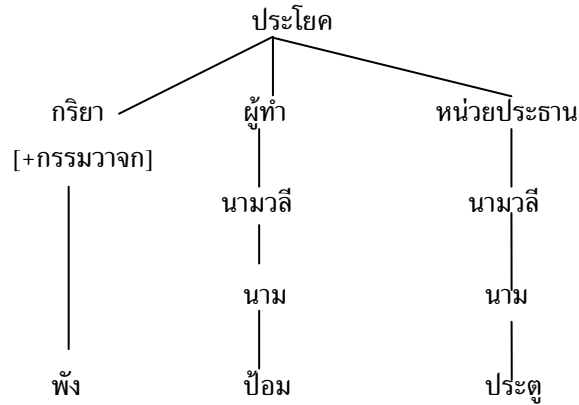
กฎนี้เป็นกฎที่ใช้เปลี่ยนชื่อกรรมของประโยค โดยคำนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค จะถูกเปลี่ยนมาใช้ชื่อใหม่ว่าเป็นหน่วยกรรม (accusative) แทนที่จะใช้ว่าเป็นผู้ถูกกระทำ (object) ตามแบบเดิม การกที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนชื่อเป็นหน่วยกรรมนี้ ได้แก่ การกผู้ประสม การกผู้ถูกกระทำ และการกเป้าหมายเมื่อใช้กฎการเปลี่ยนกรรมของประโยคนี้ โครงสร้างใหม่ของประโยค *ป้อมพังประตู* จะมีลักษณะดังนี้

6) กฎประโยคกรรมวาก (Passive Rule)

กฎนี้เป็นกฎเลือกใช้ เพื่อแปลงรูปประโยคจากประโยคกรตุวาก (active sentence) เป็น ประโยคกรรมวาก กฎนี้จะบังคับให้กำกับลักษณะของกรรมวาก ([+passive]) เข้ากับคำกริยา และปรับตำแหน่งของหน่วยกรรม (accusative) ให้มาปรากฏในตำแหน่ง

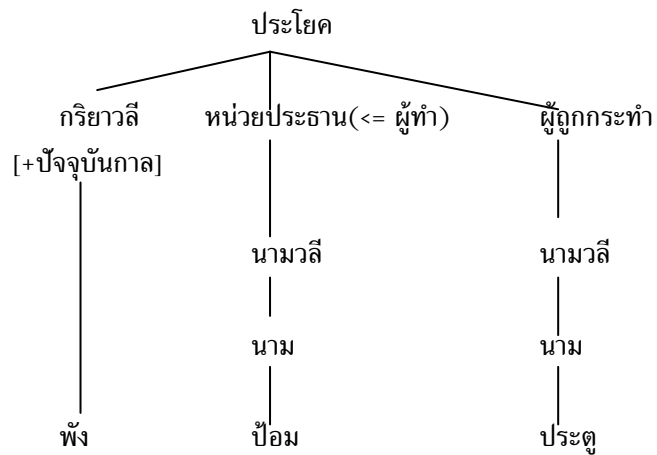
ประธานของประโยค ตัวอย่างประโยคที่ได้จากการใช้กฎนี้ ได้แก่ ประตุถูกป้อมพัง จะมีโครงสร้างหลังการใช้กฎดังนี้

คำนาม *ประตุ* ซึ่งเดิมเป็นหน่วยกรรมของประโยคจะถูกปรับให้มาเป็นหน่วยประธาน และกริยา *พัง* จะเปลี่ยนรูปเป็นกรรมวาจก คือ *ถูกพัง* ประโยคใหม่ที่เกิดขึ้นคือ *ประตุถูกป้อมพัง*

7) กฎการเปลี่ยนหน่วยประธานของประโยค (Nominative Marking)

กฎนี้ เป็นกฎการเปลี่ยนประธานของประโยค ตามหลักลำดับชั้นการเลือกประธาน ซึ่งวางตำแหน่งการกที่ปรากฏเป็นประธานได้ตามลำดับก่อนหลังดังนี้ ผู้ทำ-ผู้ประสพ-เครื่องมือ-ผู้ถูกกระทำ-แหล่งเดิม-เป้าหมาย เมื่อกฎนี้นำมาใช้ การกที่ปรากฏเป็นประธานซึ่งมีลำดับของการกต่างๆ การกเหล่านั้นจะถูกเปลี่ยนชื่อใหม่โดยใช้ชื่อกลางๆ ว่า หน่วยประธาน (nominative) แทน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยค *ป้อมพังประตุ* จะมีโครงสร้างใหม่ดังนี้

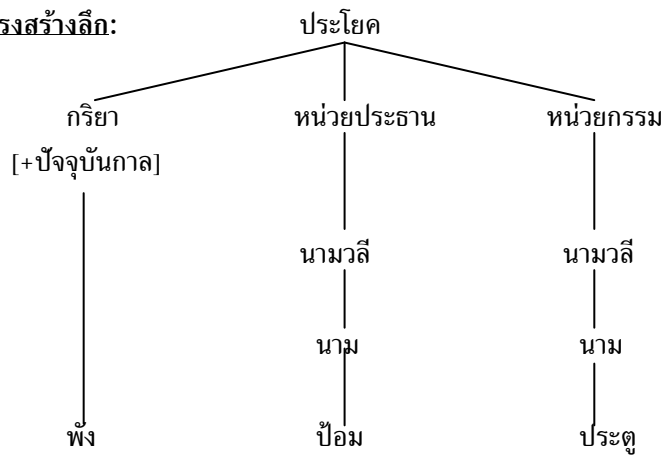
ประโยคกรรมวาจกจะเป็นประโยคที่ยกเว้น โดยที่หน่วยกรรมจะถูกเลือกมาเป็นประธานของประโยคแทน ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการเลือกประธาน ดังนั้นหน่วยกรรมจะมีลักษณะของหน่วยประธานแสดงแทน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของกฎที่ 6 ดังเสนอข้างต้นเป็นแบบ

8) กฎการวางตำแหน่งประธานของประโยค (Subject Formation)

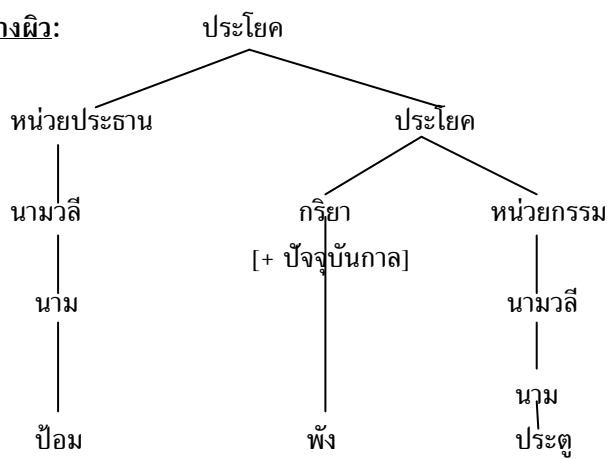
กฎนี้เป็นกฎที่ใช้ในการแสดงโครงสร้างของประโยค จะมีโครงสร้างที่ต่างจากโครงสร้างปกติ กล่าวคือ โครงสร้างใหม่นี้จะกำหนดให้วางตำแหน่งของนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธาน เป็นกิ่งแยกต่างหากซึ่งอยู่ใต้กิ่งของประโยคที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ ตามหลักการสร้างกิ่งของชอมสกี (Chomsky's adjoining)

ต่อไปนี้เป็นแสดงโครงสร้างของประโยค *ป้อมพังประตู* ที่ได้จากการใช้กฎนี้โดยเปรียบกับโครงสร้างลึกเดิม

โครงสร้างลึก:

โครงสร้างผิว:

9) กฎการเน้นหน่วยกริยา (Extraposition)

กฎนี้เป็นกฎเลือกใช้ เป็นกฎที่เน้นหน่วยกริยาของประโยค โดยการใช้คำสรรพนาม ‘มัน’ (pleonastic *it*) ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค และส่วนที่ทำหน้าที่เป็นประธานเดิม จะย้ายไปปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ดังเช่นตัวอย่างประโยค (41) ซึ่งเป็นผลจากการใช้กฎกับประโยค (40) เดิม

(40) *ที่ป้อมรักหมา* เป็นความจริง

(41) *มัน*เป็นความจริง*ที่ป้อมรักหมา*

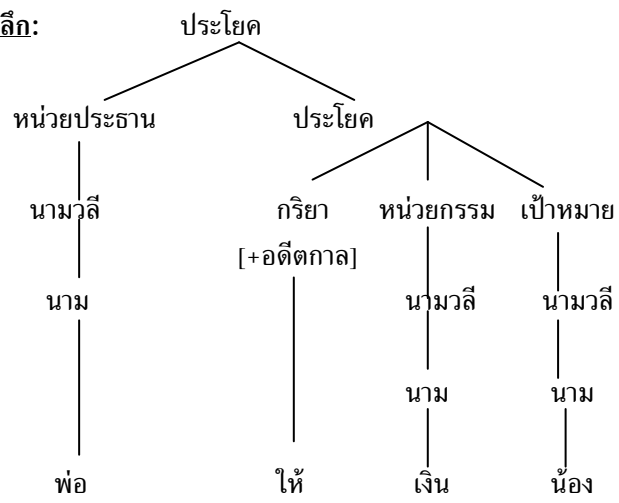
ในประโยค(40) *ที่ป้อมรักหมา* ปรากฏในตำแหน่งประธานของประโยค เมื่อใช้กฎการเน้นหน่วยกริยา ตำแหน่งประธานของประโยคเดิมจะถูกแทนที่โดยสรรพนาม *มัน* และวลี *ที่ป้อมรักหมา* จะย้ายไปปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ในประโยค (41) แทน

10) กฎการวางตำแหน่งกรรมของประโยค(Object Formation)

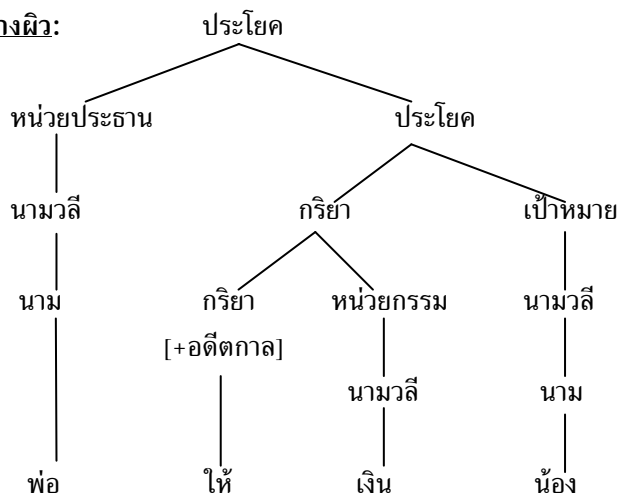
กฎนี้เป็นกฎที่ใช้แสดงโครงสร้างของประโยคเพื่อวางตำแหน่งของคำนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรม ให้สอดคล้องกับหลักความลดหลั่นในการเลือกกรรมของประโยค หน่วยกรรมที่ได้รับการคัดเลือกนี้ เมื่อปรากฏในโครงสร้างผิวของประโยคจะปรากฏในกิ่งของหน่วยกริยาซึ่งเป็นกิ่งที่สร้างใหม่อีกกิ่งหนึ่งใต้กิ่งกริยาเดิม ตามหลักการสร้างกิ่งของ ซอมสกี

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างโครงสร้างลึกของประโยค *พ่อให้เงินน้อง* เปรียบเทียบกับโครงสร้างผิวที่ได้จากการใช้กฎนี้

โครงสร้างลึก:

โครงสร้างผิว:

11) กฎการเลือกบุพบท (Preposition Selection)

กฎนี้เป็นกฎที่วางคำบุพบทให้เหมาะสมกับการกของคำนาม โดยปกติคำนามที่เป็นประธานหรือกรรม จะไม่ปรากฏร่วมกับคำบุพบท फिल्मอร์ได้กำหนดคำบุพบทที่ปรากฏร่วมกับการกของคำนาม ดังต่อไปนี้

การกของคำนาม	คำบุพบทที่ปรากฏร่วม
Agentive	by
Objective	Ø
Experiencer	to
Instrument	with, by
Source	from
Goal	to, into
Comitative	and, with
Benefactive	for

การกำหนดคำบุพบทที่ปรากฏร่วมกับการกของคำนามในภาษาอังกฤษนั้น สามารถจะเทียบกับการกของคำนามและคำบุพบทในภาษาไทยได้ดังนี้

การกของคำนาม	คำบุพบทที่ปรากฏร่วม
ผู้ทำ	โดย(เฉพาะในประโยคกรรมจาก)
ผู้ถูกกระทำ	Ø
ผู้ประสบ	แก่ ต่อ แต่
เครื่องมือ	ด้วย โดย

จุดเริ่มต้น	จาก
จุดหมาย	ให้ ถึง
ผู้ร่วม	กัน และ พร้อมกับ
ผู้รับประโยชน์	เพื่อ สำหรับ

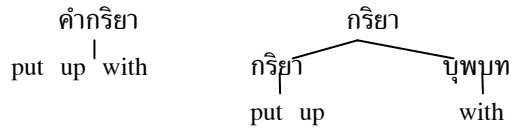
ส่วนการกสถานที่และเวลานั้น ไม่สามารถกำหนดคำบุพบทที่ตายตัวได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความหมายของคำนามที่มาปรากฏร่วม ถ้าคำนามที่ปรากฏมีความหมายบ่งเวลาก็จะเป็นการกเวลา เช่น *ในตอนเช้า ในตอนสาย ใกล้เคียงเย็น เป็นต้น* และถ้าคำนามที่ปรากฏมีความหมายบ่งสถานที่ก็จะเป็นการกสถานที่กำกับ เช่น *ในห้องเรียน บนบ้าน ใกล้ศูนย์การค้า เป็นต้น*

12) กฎการวางตำแหน่งคำบุพบทที่ปรากฏกับคำกริยา

(Preposition Extrusion)

กฎนี้เป็นกฎที่วางตำแหน่งของคำบุพบทซึ่งไม่ได้ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของบุพบทวลี (ตามปกติ บุพบทวลีประกอบด้วยคำบุพบทและคำนาม) แต่คำบุพบทในที่นี้จะปรากฏร่วมกับคำกริยาและมีความสัมพันธ์กับคำกริยาโดยตรง การปรากฏของคำบุพบทพวกนี้ จะปรากฏในสำนวน (idioms) มากที่สุด กฎนี้เป็นกฎที่สร้างขึ้นเพื่อใช้กับการสร้างสำนวนในภาษาอังกฤษโดยเฉพาะ ไม่สามารถใช้กฎนี้กับภาษาไทยได้เนื่องจากการสร้างสำนวนในภาษาไทย ไม่จำเป็นต้องสร้างจากการใช้คำบุพบทมาปรากฏร่วมกับคำกริยา ผลจากการใช้กฎนี้ คำบุพบทจะปรากฏร่วมกับคำกริยา ภายใต้งอิงของคำกริยาที่สร้างขึ้นใหม่จากหลักการสร้างกึ่งของชอมสกี เช่นเดียวกับกฎการวางตำแหน่งประธานและกรรม ข้างต้น

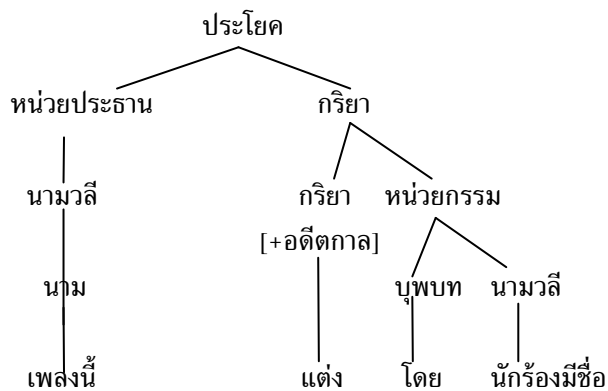
ตัวอย่างของสำนวน *put up with* ในภาษาอังกฤษ เมื่อใช้
กฎการวางตำแหน่งคำบุพบทแล้วจะมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

13) กฎการวางตำแหน่งคำบุพบทที่ปรากฏกับคำนาม

(Preposition Attachment)

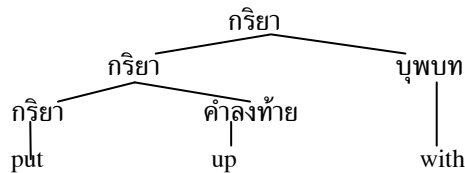
กฎนี้เป็นกฎที่กำหนดการวางตำแหน่งของบุพบทที่ปรากฏ
กับนามในประโยคกรรมวาจกโดยเฉพาะ กล่าวคือ ในประโยคกรรม
วาจก บุพบท *ด้วย* หรือ *โดย* จะปรากฏร่วมกับนามที่เป็นการก
ผู้ทำและทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมของประโยค กฎนี้จะวางตำแหน่ง
ของคำบุพบทให้อยู่ได้กึ่งนามวลี แทนที่จะปรากฏได้กึ่งกริยา ดังเช่น
กฎที่ 12 ตัวอย่างประโยคกรรมวาจก *เพลงนี้แต่งโดยนักร้องมีชื่อ* จะมี
โครงสร้างต่อไปนี้

14) กฎการวางตำแหน่งคำลงท้ายที่ปรากฏกับคำกริยา

(Particle Extrusion)

กฎนี้เป็นกฎที่ใช้ต่อเนื่องจากกฎที่ 12 หรือ กฎการวางตำแหน่งของคำบุพบทที่ปรากฏกับคำกริยา เนื่องจากในภาษาอังกฤษ คำลงท้ายจะปรากฏร่วมกับคำกริยาและทำหน้าที่ขยายกริยาเสมอ ในทำนองนี้คำลงท้ายจะทำหน้าที่เหมือนเป็นวิเศษณ์ขยายคำกริยา เมื่อคำลงท้ายทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์โดยนัยแล้วมันจะต้องปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของกิ่งคำกริยา ด้วยเหตุนี้ฟิลมอร์จึงเสนอกฎนี้ขึ้นโดยวางตำแหน่งคำลงท้ายไว้ร่วมกับกิ่งคำกริยา ที่สร้างแยกขึ้นใหม่จากกิ่งคำกริยาเดิม ตามหลักการสร้างกิ่งใหม่ของชอมสกี กริยาวลี *put up with* ซึ่งมี *put* เป็นกริยาหลัก *up* เป็นคำลงท้ายและ *with* เป็นบุพบทจะมีโครงสร้างผิวดังต่อไปนี้

15) กฎการเปลี่ยนตำแหน่งอนุภาค (Particle Movement)

ในภาษาอังกฤษผลจากการใช้กฎที่ 14 คำลงท้ายจะปรากฏหลังคำกริยาเสมอ แต่ในบางกรณีถ้าประโยคนั้น มีคำนามอีก 1 คำ ปรากฏหลังคำลงท้าย คำลงท้ายสามารถจะย้ายตำแหน่งไปปรากฏหลังคำนามนั้นได้ ดังตัวอย่างเช่น

(42) Fred called up John.

(43) Fred called John up.

กฎการเปลี่ยนตำแหน่งคำลงท้ายนี้ จะอนุญาตให้คำลงท้าย *up* ที่ปรากฏหลังกริยา *called* ย้ายตำแหน่งไปปรากฏหลังคำนาม *John* ได้ ดังเช่นในประโยค (43) กฎนี้จะเป็นกฎที่บังคับใช้ในกรณี ที่คำนามที่ปรากฏท้ายคำลงท้ายนั้นเป็นคำสรรพนาม ซึ่งตำแหน่งของ คำลงท้ายจะต้องย้ายไปปรากฏหลังคำสรรพนามนั้น ดังเช่นประโยค (44) มิฉะนั้นจะทำให้เกิดประโยคที่ผิดไวยากรณ์ขึ้น ดังเช่นประโยค (45)

(44) Fred called him up.

(45) *Fred called up him.

การที่ฟิล์มอร์ได้ปรับกฎโครงสร้างที่ใช้ในการสร้างประโยค ร่วมกับการเสนอกฎปรับโครงสร้างขึ้นมาแทนกฎปริวรรตเพื่อ ปรับเปลี่ยนประโยคในโครงสร้างลึกให้เป็นโครงสร้างผิว เป็นการแสดงให้เห็นว่าฟิล์มอร์มีแนวโน้มที่จะกำหนดทิศทางของไวยากรณ์ภาษา ให้มุ่งไปสู่เส้นทางอรรถศาสตร์ มากกว่าเส้นทางวากยสัมพันธ์ ดังที่ได้ เสนอไว้ในปี 1968 โครงสร้างใหม่ที่ได้จากการปรับกฎสำคัญทั้ง 2 กฎ นี้จะเป็นโครงสร้างที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ซึ่งเน้นลักษณะความสัมพันธ์ ทางความหมายของคำกริยาที่มีต่อคำนาม มากกว่าการเน้น ความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์

12.5 กรอบการก (case frame)

จากความคิดของฟิลมอร์ที่เสนอไว้ว่า ประโยคประกอบด้วย คำกริยาและจะมีนามวลีปรากฏ 1 นามวลีหรือมากกว่า 1 วลีก็ได้ นามวลีเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ทางความหมายกับคำกริยาโดยแสดง ออกมาในรูปของการกที่แตกต่างกันไปแล้วแต่นามวลีนั้น ๆ ในส่วนที่ การกของคำนามมีความสัมพันธ์กับคำกริยานั้น จะชี้ให้เห็นได้จากการ ที่คำกริยาจะถูกเลือกตามกรอบการกที่กำหนดไว้ (Fillmore 1968: 24) กล่าวคือ การปรากฏของคำกริยาแต่ละประเภทจะถูกกำหนด โดยกรอบการกที่ตั้งไว้ กรอบการก คือ กรอบประโยคที่บ่งบอก ประเภทของการกที่แน่นอน ซึ่งจะมีผลต่อการจำกัดประเภทของ คำกริยาที่ปรากฏในกรอบการกที่ตั้งไว้ โดยมีหลักอยู่ว่าคำกริยา 1 คำ จะ ปรากฏในกรอบการกได้เพียง 1 กรอบเท่านั้น ในขณะที่เดียวกัน คำกริยาหลายๆคำ ก็สามารถปรากฏซ้ำในกรอบการกเดียวกันได้ คำกริยาที่ปรากฏในกรอบการกซ้ำกันนี้จะถูกจัดให้เป็นคำกริยา ประเภทเดียวกัน ตัวอย่างของกรอบการกที่แสดงประเภทของคำกริยา มีดังนี้

กรอบการก	ประเภทของคำกริยา	ตัวอย่างคำกริยา
[__ผู้ทำ]	อกรรมกริยา	กิน, วิ่ง, เดิน, นอน
[__ผู้รับสภาพ]	กริยารับรู้สภาพ	ดีใจ, เสียใจ, ประหลาดใจ
[__ผู้ทำ+ผู้ถูกกระทำ]	สกรรมกริยา	เปิด, ย้าย, ตี, เตะ
[__ผู้ทำ+ผู้รับสภาพ]	กริยาแสดงอาการ	ฆ่า, จับ, สั่งหาร
[__ผู้ทำ+ผู้ถูก+ผู้รับสภาพ]	กริยารับสภาพ	ให้, บริจาค, ส่ง

4. หลักลำดับชั้นในการเลือกกรรม (Object Choice Hierarchy)
กล่าวไว้ว่า อย่างไร
5. กฎปรับโครงสร้างของฟิลมอร์ แบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง
6. กรอบการทคืออะไร มีวิธีการสร้างกรอบอย่างไรบ้าง
7. จงวิเคราะห์การทของค่านามในประโยคต่อไปนี้
 1. นักกีฬายิงลูกดอกเข้าเป้าบิน
 2. นมเปรี้ยวกล่องนี้ไม่อร่อย
 3. ลูกไฟจำนวนมากพุ่งขึ้นมาจากใต้ดิน
 4. ไอส์ไตน์ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ
 5. เด็กคนนี้เหมือนแม่มาก
 6. We discussed our projects with the teacher.
 7. The two presidential candidates debated the issue of internal affairs.
 8. She was arguing with her brother over the holiday's plan.
 9. The police blamed the explosion on the terrorist.
 10. This movie reminded me of my childhood.
 11. The girls competed with each other for the highest grade.
 12. The tourists exchanged American dollars with Thai girls.
 13. Diana interacted well with children in a kindergarten.
 14. Chocolate sauce is always popular with youngsters.
 15. Catherine looked more like her grandmother than I thought.

ไวยากรณ์ศัพท์การก (Lexicase Grammar)

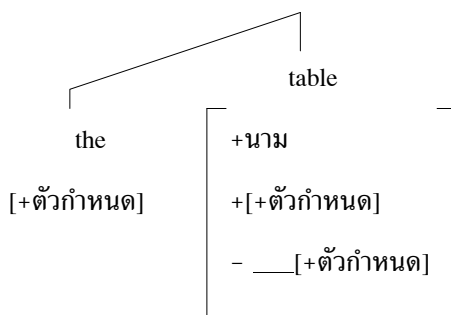
13.1 คำนำ

ไวยากรณ์ศัพท์การก เป็น ไวยากรณ์ที่คิดขึ้นโดยสแตนลีย์ สตารอสตา (Stanley Starosta) ในปี 1970 และได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะของไวยากรณ์ โดยอาศัยข้อมูลจากภาษาอื่นที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ โดยได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวาวาย มากมายหลายเชื้อชาตินักศึกษาเหล่านี้ ได้นำไวยากรณ์ศัพท์การกไปวิเคราะห์ข้อมูลในภาษาของตน ทำให้การวิเคราะห์โดยใช้ไวยากรณ์นี้เป็นที่แพร่หลายในหลายภาษาไม่จำกัดเฉพาะภาษาอังกฤษเท่านั้น

ก่อนที่จะกล่าวถึงลักษณะไวยากรณ์ศัพท์การกจำเป็นต้องกล่าวถึงความหมายของคำว่า ศัพท์การก (Lexicase) เสียก่อน คำนี้ประกอบด้วยคำ 2 หน่วยคำ คือ ศัพท์ (lexi-) และการก (case) ซึ่งมีความหมายดังนี้

ศัพท์ หมายถึง คำศัพท์ (lexical item, word) คำศัพท์ในที่นี้เป็นสิ่งที่บ่งบอกข้อสรุป หรือกล่าวว่าโครงสร้างภายในคำ และ **ความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์** ของคำนั้นกับคำอื่นเป็นอย่างไร (Starosta 1988: 1)

ความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์นั้น หมายถึงลักษณะที่คำๆ นั้นมีความสัมพันธ์กับคำอื่นที่ปรากฏร่วม ในฐานะที่คำๆ นั้นเป็นส่วนหลัก (head) และคำที่ปรากฏร่วม เป็นส่วนพึ่งพา (dependent) ตัวอย่างเช่น ความสัมพันธ์ของคำนาม *table* กับตัวกำหนด *the* สามารถแสดงให้เห็นในรูปของแผนภูมิต้นไม้ ดังนี้

แผนภูมินี้ แสดงว่า คำนาม *table* มีความสัมพันธ์กับตัวกำหนดซึ่งเป็นคำที่ปรากฏร่วม บ่งได้จากเครื่องหมาย + ซึ่งปรากฏหน้าอรรถลักษณะของ [+ตัวกำหนด] (+ [+ตัวกำหนด]) ตำแหน่งของตัวกำหนดนั้นไม่ปรากฏหลังคำนาม บ่งได้จากเครื่องหมาย - ตามด้วย ตำแหน่งในการเกิดของอรรถลักษณะ [+ ตัวกำหนด] หลังช่องว่าง ([-___ [+ ตัวกำหนด]]) หมายความว่า ตัวกำหนดปรากฏหน้าคำนามเท่านั้น ปรากฏข้างหลังไม่ได้

ส่วนโครงสร้างภายในคำนั้น หมายถึง ความหมายอรรถลักษณะ ซึ่งเป็นความหมายย่อย ประจำคำนั้นๆ ตัวอย่างเช่น คำนาม *table* มีความหมายประกอบว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่ใช่มนุษย์ เป็นสามัญนาม เป็นสิ่งของเครื่องใช้ มีรูปเอกพจน์ เป็นต้น อรรถลักษณะของ

คำว่า *table* นี้ สามารถแสดงเป็นรูปของศัพท์ลักษณะ (Lexicase features) ได้ดังนี้

table
+ คำนาม
- สิ่งมีชีวิต
- มนุษย์
+ สามานยนาม
+ สิ่งของเครื่องใช้
- พหูพจน์

จึงสังเกตได้ว่า ศัพท์ลักษณะที่มีความหมายเป็นปฏิเสธหรือความหมายทางลบใช้เครื่องหมาย - กำกับ

ส่วนคำว่า การก (case) หมายถึง ความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในไวยากรณ์ (Starosta 1990: 1)

ความสัมพันธ์เหล่านี้ สามารถแสดงให้เห็นได้ในหลายรูปแบบ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนหลัก และส่วนที่ปรากฏร่วมในบุพบทวลี เช่น *in the room* หรือ *in the morning* คำว่า *room* มีความสัมพันธ์กับคำบุพบท *in* ซึ่งบ่งชี้สถานที่ (location) และคำว่า *morning* มีความสัมพันธ์กับคำบุพบท *in* ซึ่งบ่งชี้เวลา (time)

ความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจปรากฏโดยใช้ตัวบ่งชี้ทางหน่วยคำ (morphological marker) ก็ได้ ความสัมพันธ์ลักษณะนี้ปรากฏเฉพาะในภาษาที่ใช้หน่วยคำในการบ่งหน้าที่ทางไวยากรณ์ เช่น ภาษาญี่ปุ่น

ภาษาตุรกี หรือภาษาอังกฤษ เป็นต้น ตัวอย่างที่ปรากฏต่อไปนี้ ใช้ข้อมูลจากภาษาญี่ปุ่น ขอให้สังเกตลักษณะที่หน่วยคำบ่งชี้ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์

watashi-no namae-wa midori-desu
 I possessive name-nominative Midori-Verbal marker
 ‘My name is Midori.’

หน่วยคำ *no* บ่งชี้ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ โดยแสดงความเป็นเจ้าของ

หน่วยคำ *wa* บ่งชี้ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ โดยแสดงความเป็นประธานของประโยค

ความสัมพันธ์อาจปรากฏในรูปทางไวยากรณ์ เช่น การเรียงลำดับคำ ตัวอย่างเช่น ในภาษาอังกฤษ มีกฎทั่วไปว่า ในประโยคสามัญ ตำแหน่งหน้าคำกริยา บ่งชี้หน้าที่ทางไวยากรณ์ เช่น ประธานของประโยค ขณะที่ตำแหน่งหลังคำกริยาบ่งชี้หน้าที่ทางไวยากรณ์ว่าเป็นกรรมของประโยค ตัวอย่างเช่น ในประโยค *The dog chased the cat.* คำนาม *dog* ปรากฏหน้าคำกริยา *chased* จึงมีหน้าที่เป็นประธาน ส่วนคำนาม *cat* ปรากฏหลังคำกริยา จึงมีหน้าที่เป็นกรรมของประโยค

ถ้ามีการเรียงลำดับคำใหม่เป็น *The cat chased the dog.* คำที่เป็นประธานก็จะเป็นคำว่า *cat* และคำที่เป็นกรรมก็จะเป็นคำว่า *dog* ซึ่งแตกต่างจากประโยคที่แล้ว

13.2 คุณสมบัติของไวยากรณ์ศัพท์การก

ไวยากรณ์ศัพท์การก เป็นไวยากรณ์ที่มีคุณสมบัติต่อไปนี้ คือ เป็นไวยากรณ์เพิ่มพูน (generative) เน้นคำศัพท์ (lexicalist) เน้นการปรากฏแบบพึ่งพา (dependency) มีการก (case) และมีการเน้นที่มาที่ไป (localistic) (Starosta and Nomura 1984: 1-6) คุณสมบัติแต่ละอย่างอธิบายได้ดังนี้

13.2.1 ไวยากรณ์ศัพท์การกเป็นไวยากรณ์เพิ่มพูน (generative)

ไวยากรณ์ศัพท์การก ยังคงยึดแบบอย่างของไวยากรณ์เพิ่มพูน (Generative Grammar) ในความหมายที่ว่า ไวยากรณ์นี้สามารถที่พิสูจน์กับข้อมูลในภาษาได้ ว่าเป็นไวยากรณ์ที่ถูกต้องหรือไม่สามารถใช้ในการวิเคราะห์ภาษาได้ดีเพียงไร นอกจากนี้ตัวไวยากรณ์ต้องสามารถอธิบายลักษณะภาษาของเจ้าของภาษาใดภาษาหนึ่งได้ อย่างแจ่มชัด (explicit) และแสดงได้ในรูปของกฎ

13.2.2 ไวยากรณ์ศัพท์การกเน้นคำศัพท์ (lexicalist)

ไวยากรณ์ศัพท์การกเป็นไวยากรณ์คำศัพท์ โดยที่ศัพท์แต่ละศัพท์แสดงลักษณะทางไวยากรณ์เป็นหลัก เช่น ศัพท์ที่เป็นส่วนหลักเลือกศัพท์ที่เป็นส่วนพึ่งพามาปรากฏร่วม เป็นการแสดงลักษณะทางไวยากรณ์ในเรื่องของการปรากฏร่วม (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ 13.4) ไวยากรณ์นี้มุ่งเน้นไปที่ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ โดยใช้ศัพท์เป็นศูนย์กลางในการบ่งชี้ความสัมพันธ์ของส่วนหลักและส่วนพึ่งพามากกว่าลักษณะทางเสียงและความหมาย

13.2.3 ไวยากรณ์ศัพท์การกเน้นการพึ่งพา (dependency)

ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ของไวยากรณ์ศัพท์การกนี้ เน้นความสัมพันธ์ของส่วนหลัก (head) ที่มีต่อหน่วยปรากฏร่วม หรือ ส่วนพึ่งพา (dependent) เป็นหลัก (ดูรายละเอียดในหัวข้อของไวยากรณ์พึ่งพาในหัวข้อ 13.4)

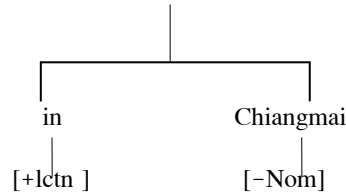
13.2.4 ไวยากรณ์ศัพท์การกมีการก (case)

ไวยากรณ์ศัพท์การก กำหนดว่า คำนามที่ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นภาคแสดง เป็นหน่วยที่มีการกกำกับ การกนี้บ่งชี้ความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์และอรรถลักษณะของคำนาม (ดูรายละเอียดในหัวข้อความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ในหัวข้อ 13.5)

13.2.5 ไวยากรณ์ศัพท์การกมีการเน้นที่มาที่ไป (localistic)

คุณสมบัติข้อนี้ทำให้ไวยากรณ์นี้มีอรรถลักษณะทางความหมาย (semantic feature) ที่ใช้เสริมความหมายของรูปการก (case form) (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 13.5) แต่เดิมรูปการกใช้บ่งชี้หน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำนาม เช่น รูปการกประธาน (nominative) บอกว่า คำนามนั้นทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค รูปการกนี้ปรากฏได้ในทางไวยากรณ์ เช่น การดูตำแหน่งการเรียงคำ บางครั้งอาจปรากฏในรูปของอรรถลักษณะที่ระบุที่มาที่ไป (localistic feature) ซึ่งเป็นลักษณะทางความหมายซึ่งใช้ระบุคำนาม หรือคำกริยา หรือคำบุพบทเท่านั้น ตัวอย่างของอรรถลักษณะแบบนี้ เช่น แหล่งที่มา (source) จุดหมาย (goal) จุดจบ (terminus) ตัวอย่างในภาษาอังกฤษ เช่น

บุพบทสี่บ่งสถานที่ *in Chiangmai* คำว่า *Chiangmai* เป็นคำนาม จึงต้องมีการกำกับ ในที่นี้มีรูปการกเป็นการกที่ไม่ใช่ประธาน เรียกว่า Non-nominative case ตัวย่อของลักษณะ คือ [-Nom] ส่วน *in* เป็นคำบุพบท ซึ่งต้องมีการกบ่งที่มาที่ไปกำกับเช่นกัน ในที่นี้ *in* บ่งสถานที่จึงมีอรรถลักษณะเป็นสถานที่ หรือ *location* ตัวอย่างของลักษณะ คือ [+lctn] บุพบทสี่นี้จึงมีการกไวยากรณ์ กำกับดังนี้

กล่าวโดยสรุป คุณสมบัติของไวยากรณ์ศัพท์การกทั้ง 5 ประการ ได้ถูกกำหนดขึ้นมาภายใต้พื้นฐานความคิดที่เห็นว่า ไวยากรณ์ศัพท์การกนั้น ต้องแสดงถึงลักษณะทางไวยากรณ์ที่บ่งถึงโครงสร้างภายในทางความหมายและโครงสร้างภายนอกทางไวยากรณ์ของคำๆ หนึ่งที่มีต่ออีกคำหนึ่งซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อ 13.3

13.3 ลักษณะในไวยากรณ์ศัพท์การก

ไวยากรณ์ศัพท์การกแสดงความสัมพันธ์ทั้งทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ โดยใช้ ลักษณะ (features) เป็นเกณฑ์ ลักษณะ คือ สารที่กำกับคำ สารนี้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางความหมายของคำนั้น รวมทั้งบอกลักษณะทางไวยากรณ์ที่คำนั้นมีต่อคำที่ปรากฏร่วมด้วย ลักษณะนี้จึงเป็นสารที่ปรากฏประจำคำเสมอ

“A feature is a marker on a lexical item indicating its membership in a particular semantic or syntactic class. It is marked on a word if the feature is included in the syntactic and semantic information about the word.” (Starosta 1988: 1-6)

ตัวอย่างเช่น คำนาม *dog* ซึ่งมีความหมายเป็นคำสามัญนาม สิ่งมีชีวิตที่เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ส่งเสียงโดยการเห่า แต่ละความหมายมีค่าเท่ากับ 1 ลักษณะ การเขียนลักษณะประจำคำว่า *dog* มีลักษณะดังนี้ [+นาม], [+สามัญนาม], [+สิ่งมีชีวิต], [+สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม] และ [+เสียงเห่า] ซึ่งเขียนเป็นเมทริกซ์ของลักษณะ (feature matrix) ได้ดังนี้

dog	
+ นาม	
+ สามัญนาม	
+ สิ่งมีชีวิต	
+ เลี้ยงลูกด้วยนม	
+ เสียงเห่า	

วิธีที่จะบ่งว่าคำๆหนึ่ง มีความหมายต่างจากอีกคำหนึ่ง ก็โดยการเปลี่ยนเครื่องหมายประจำลักษณะให้เป็นเครื่องหมายตรงข้าม ถ้าเครื่องหมายเดิมเป็น บวก ก็ให้เปลี่ยนเป็น ลบ โดยที่ไม่ต้องเปลี่ยนลักษณะของคำถ้าจะแสดงให้เห็นว่า คำว่า *cat* ต่างจากคำว่า *dog* ก็โดยการเปลี่ยนเครื่องหมาย บวก ของลักษณะ [เสียงเห่า] เป็นเครื่องหมาย ลบ ระบบลักษณะของ *cat* มีรูปดังนี้

cat
+ นาม + সামান্যনাম + สิ่งมีชีวิต + เลี้ยงลูกด้วยนม - เสียงเห่า

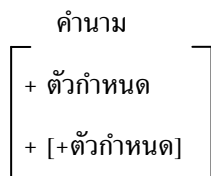
13.3.1 เครื่องหมายประจำลักษณะ

เครื่องหมายประจำลักษณะ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท และทำให้ลักษณะมี 2 ประเภท คือ ทวิภาคลักษณะ (binary feature) และลักษณะซึ่งบ่งเป็นนัย (implicational feature)

ทวิภาคลักษณะ (binary feature) มีเครื่องหมาย บวก (+) หรือลบ (-) ใช้บ่งลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ อาจเป็นลักษณะเน้นบริบท (contextual feature) หรือลักษณะไม่เน้นบริบท (non-contextual feature) ลักษณะไม่เน้นบริบท เป็นลักษณะของคำกริยา ที่เป็นกริยาแท้ และเป็นสกรรมกริยา มีลักษณะ เป็น [+กริยาแท้] [+สกรรมกริยา] ถ้ามีลักษณะเน้นบริบทกำกับว่า คำกริยานั้นเกิดร่วมกับคำคุณศัพท์ก็จะมีลักษณะเป็น [+ [+ คำคุณศัพท์]] ถ้าไม่เกิดร่วมกับคำคุณศัพท์ ก็จะมีเครื่องหมายตรงข้ามเป็นตัวบ่ง เป็น [- [+ คำคุณศัพท์]]

เครื่องหมายบวกที่ใช้กำกับบริบท เพื่อบ่งคำที่ต้องปรากฏร่วมกับคำที่มีรายการลักษณะนั้นกำกับ เช่น ในภาษาอังกฤษ คำนาม

ชี้เฉพาะ (definite noun) ถูกบ่งด้วยลักษณะที่ระบุว่าต้องมีตัวกำหนด (determiner) มาปรากฏร่วมด้วย การเขียนลักษณะเป็นในรูปของการใส่ [+ [+ตัวกำหนด]] ไว้ในรายการลักษณะของคำนามนั้น

วิธีการเขียนการเกิดของคำปรากฏร่วม เขียนโดยใช้เครื่องหมายบ่งสิ่งที่ต้องปรากฏก่อนภายในเครื่องหมายกำมุง จะได้รูปเป็น [+]

ขั้นต่อไป คือ บ่งชนิดของคำที่ปรากฏร่วม ในที่นี้ คำที่ปรากฏร่วมเป็นตัวกำหนดจึงใส่ลักษณะของ [+ตัวกำหนด] ในกรอบอรรถลักษณะที่ตั้งไว้เดิมจะได้กรอบที่สมบูรณ์แบบนี้ [+ [+ตัวกำหนด]]

เครื่องหมายลบที่ใช้กำกับปรียบ บ่งความตรงข้ามกับลักษณะที่มีเครื่องหมายบวกกำกับ นั่นคือ จะบ่งลักษณะที่ *ไม่* สามารถปรากฏร่วมกับคำนามได้ ตัวอย่างเช่น คำกริยาไม่แท้ (non-finite) ในภาษาอังกฤษมีประธานมาเกิดร่วมไม่ได้ วิธีการเขียนลักษณะของกริยานี้จึงต้องบ่งการไม่ปรากฏร่วมของหน่วยประธาน เริ่มเขียนโดยกำหนดรูปการไม่ปรากฏในรายการลักษณะก่อนในรูปของ [-]

จากนั้นจึงใส่ลักษณะของสิ่งที่ปรากฏไม่ได้ ในที่นี้คือ ลักษณะของประธาน รายการลักษณะที่ได้จะอยู่ในรูปแบบนี้ [- [+ ประธาน]]

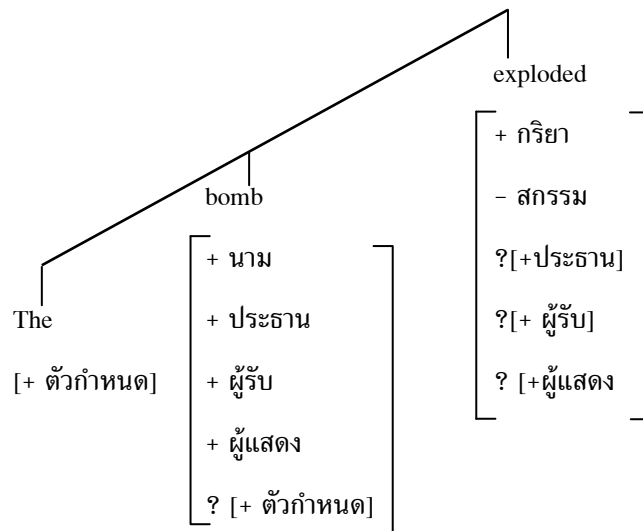
ลักษณะชี้บ่งเป็นนัย เป็นลักษณะที่บ่งว่าการปรากฏของลักษณะหนึ่งชี้บ่งการปรากฏของอีกลักษณะหนึ่ง เดิมใช้เครื่องหมายที่แสดงการชี้บ่ง > กำกับหน้าลักษณะ แต่ต่อมามีการเปลี่ยนไปใช้เครื่องหมาย ?

แทน เครื่องหมายนี้ใช้กำกับปริบทเสมอ กล่าวคือ ใช้บ่งประเภทของคำที่ปรากฏรวมด้วย โดยจะบ่งประเภททางไวยากรณ์ ที่เป็นรูปการกร (case form) การกสัมพันธ์ (case relation) และการบทบาทมหัพภาค (macro role) (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 13.5) ประเภททางไวยากรณ์เหล่านี้ถูกกำกับโดยเครื่องหมาย (?) ไม่ใช่เครื่องหมายทวิภาคลักษณะ (+ หรือ -) ตัวอย่างเช่น คำกริยากรรม explode ในรายการลักษณะจะมีเครื่องหมายชี้บ่งเป็นนัยกำกับว่า มีประธาน และประธานนั้นมีการกสัมพันธ์เป็นผู้รับและมีการกสัมพันธ์ผู้แสดงรายการลักษณะของคำกริยานี้ มีรูปดังนี้

explode				
<table style="border: 1px solid black; border-collapse: collapse; width: 100px; height: 100px; margin: 0 auto;"> <tr> <td style="padding: 5px; text-align: center;">+ กริยา</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px; text-align: center;">? [+ ประธาน]</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px; text-align: center;">? [+ ผู้รับ]</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px; text-align: center;">? [+ ผู้แสดง]</td> </tr> </table>	+ กริยา	? [+ ประธาน]	? [+ ผู้รับ]	? [+ ผู้แสดง]
+ กริยา				
? [+ ประธาน]				
? [+ ผู้รับ]				
? [+ ผู้แสดง]				

(การตีความของเครื่องหมายชี้บ่งเป็นนัย (?) ว่าจะตรงกับหน่วยปรากฏรวมหน่วยใดในวลีหรือประโยคนั้น จะได้กล่าวถึงในหัวข้อ 13.7)

ในโครงสร้างของประโยค เครื่องหมายทวิภาคลักษณะและเครื่องหมายชี้บ่งเป็นนัย ใช้ควบคู่กันเสมอ ดังจะเห็นได้จากโครงสร้างของประโยค *The bomb exploded* ดังต่อไปนี้

คำกริยา *exploded* เป็นส่วนหลักของประโยคเป็นคำ
 อกรรมกริยา (บ่งโดยเครื่องหมายวลีลักษณ[-สกรรม])มีเครื่องหมาย
 ชี้บ่งกำกับโดยชี้ว่ามีหน่วยปรากฏร่วมที่เป็นประธาน [+ประธาน]]
 ผู้รับ [+ ผู้รับ]] และผู้แสดง [+ ผู้แสดง]] ไวยากรณ์ศัพท์
 การกถือว่า อกรรมกริยาเป็นส่วนหลักที่ชี้บ่งว่า จะต้องมีหน่วยประธาน
 ที่มีรูปการกผู้รับ และมีการกบทบาทหัพภาคเป็นผู้แสดงกำกับด้วย
 เสมอ

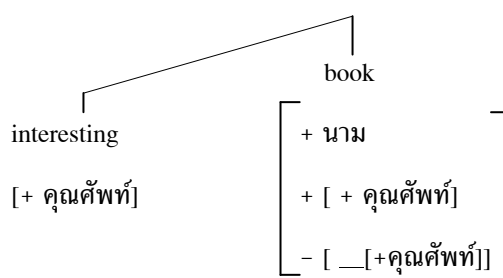
คำนาม *bomb* เป็นหน่วยที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาหลัก มี
 เครื่องหมายวลีภาคลักษณกำกับว่าเป็น คำนาม [+ นาม] ทำหน้าที่เป็น
 ประธาน [+ ประธาน] ผู้รับ [+ ผู้รับ] และผู้แสดง [+ ผู้แสดง] โดยมี
 เครื่องหมายชี้บ่งกำกับว่ามีหน่วยที่ปรากฏร่วมเป็นตัวกำหนด [+
 ตัวกำหนด]]

ตัวกำหนด *the* ก็จะมีลักษณะเป็น ตัวกำหนด [+ตัวกำหนด] บังโดยเครื่องหมายบวกประจำลักษณะ (+) กำกับ

13.3.2 หน้าที่ของลักษณะ (Functions of features)

เมื่อพิจารณาดูหน้าที่แล้ว ลักษณะสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ลักษณะบริบท (Contextual feature) และลักษณะไม่เน้นบริบท (Non-contextual feature)

ลักษณะบริบท (contextual feature) คือลักษณะที่ปรากฏประจำส่วนหลัก (head) มีหน้าที่บ่งความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์กับส่วนพึ่งพา (dependent) ที่จะมาปรากฏร่วม ส่วนพึ่งพานี้มี 1 หน่วยก็ได้ ตัวอย่างเช่น ในภาษาอังกฤษคำนาม *book* มีลักษณะบริบทที่ให้คำคุณศัพท์เป็นส่วนพึ่งพาที่ปรากฏร่วมได้ ลักษณะบริบทเขียนได้ดังนี้ [+ [+คุณศัพท์]] นอกจากนี้ ลักษณะบริบทยังบ่งตำแหน่งการเกิดของส่วนพึ่งพาได้อีกด้วย โดยจะเขียนในรูปของเครื่องหมายลบ บ่งถึงตำแหน่งที่ไม่สามารถเกิดได้ จากตัวอย่างนี้ คำนาม *book* สามารถมีส่วนพึ่งพาเป็นคำคุณศัพท์มาเกิดร่วมได้นั้น ตำแหน่งของคำคุณศัพท์นี้ปรากฏหน้าคำนามเสมอ วิธีการเขียนตำแหน่งต้องเขียนเป็นลักษณะตรงข้ามแทนที่จะบ่งว่า ปรากฏหน้า แต่จะเขียนเป็น ไม่ปรากฏหลังแทนในแบบดังนี้ [- ___ [+ คำคุณศัพท์]] ตัวอย่างของคำนามที่ปรากฏร่วมกับคุณศัพท์ เช่น วลี ว่า *interesting book* สามารถเขียนเป็นโครงสร้างพร้อมทั้งลักษณะบริบทกำกับได้ดังนี้

คำนาม *book* มีลักษณะปรับที่กำหนดว่ามีค่าคุณศัพท์มาปรากฏร่วมได้ ([+[+คุณศัพท์]]) และตำแหน่งของคุณศัพท์จะปรากฏหน้าคำนาม ไม่ปรากฏหลัง (-[_ [+คุณศัพท์]]) เมื่อตรวจสอบแล้วจะพบว่าค่าคุณศัพท์ *interesting* ปรากฏร่วมกับคำนามนี้ และตำแหน่งของคุณศัพท์ที่ปรากฏหน้าคำนาม ตรงกับที่ลักษณะปรับที่กำหนดไว้ โครงสร้างของนามวลีนี้จึงถูกต้องสมบูรณ์

วิธีการเขียนลักษณะปรับนั้น สิ่งที่สำคัญคือต้องกำหนดปรับโดยใช้ เครื่องหมายบ่งปรับ หรือที่เรียกว่า **environment bar** เป็นเครื่องหมายบ่งส่วนพืงพาที่จะเกิดร่วม นอกจากนี้ จะต้องบ่งตำแหน่งการเกิดของส่วนพืงพาไปพร้อม ๆ กันด้วย วิธีการบ่งตำแหน่งนิยมเขียนโดยใช้เครื่องหมายลบบอกตำแหน่งที่ส่วนพืงพานั้นจะไม่เกิด มากกว่าที่จะใช้เครื่องหมายบวกแสดงตำแหน่งที่เกิดโดยตรง ดังตัวอย่างของนามวลีข้างต้น

ตัวอย่างการเขียนการเกิดของลักษณะปรับมีดังนี้ โดยสมมุติให้ [+x] เป็นส่วนพืงพาที่ปรากฏร่วมกับส่วนหลัก

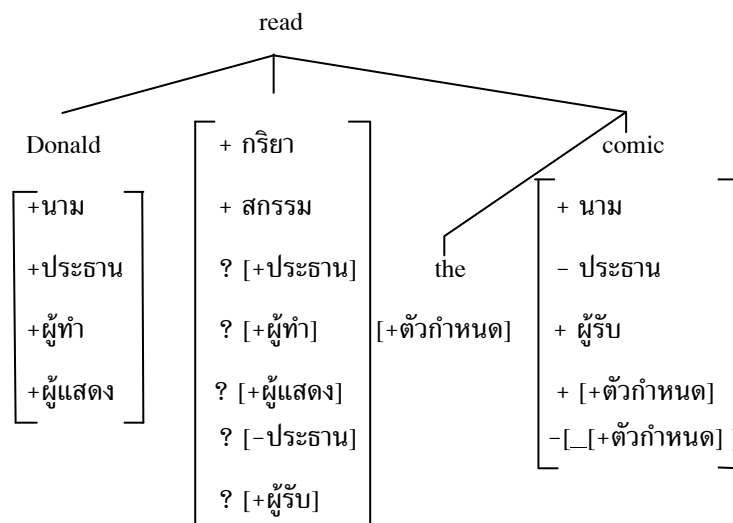
[+ _ [+ x]] หมายถึง ส่วนพืงพา [+x] ปรากฏหลังส่วนหลัก

[+ [+ x] _] หมายถึง ส่วนพืงพา [+x] ปรากฏหน้าส่วนหลัก

[- _ [+ x]] หมายถึง ส่วนพืงพา [+x] ไม่ปรากฏหลังส่วนหลัก
 [- [+ x] _] หมายถึง ส่วนพืงพา [+x] ไม่ปรากฏหน้าส่วน

ลักษณะไม่เน้นบริบท (non-contextual feature) เป็นลักษณะที่ไม่บ่งบริบทหรือไม่บ่งความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ของส่วนหลักกับส่วนพืงพา แต่บ่งลักษณะทางความหมายของคำแต่ละคำ ตัวอย่างเช่น คำนามมีลักษณะไม่เน้นบริบทบ่งความหมายว่า เป็นสิ่งมีชีวิต ([+สิ่งมีชีวิต]) หรือ สิ่งไม่มีชีวิต ([-สิ่งมีชีวิต]) ก็ได้ คำกริยามีลักษณะไม่เน้นบริบทบ่งความหมายเป็น สกรรมกริยา ([+สกรรม]) หรืออกรรมกริยา ([-สกรรม]) ก็ได้ ลักษณะไม่เน้นบริบทนี้ บ่งโดยใช้เครื่องหมายทวิลักษณ์ คือ เครื่องหมาย + หรือ - เท่านั้น ไม่ใช่เครื่องหมายซึ่งบ่งเป็นนัย (?) ขณะที่ลักษณะบริบทใช้เครื่องหมายได้ทั้ง 3 แบบ

ไวยากรณ์ศัพท์การก บ่งว่า *วลี หรือ ประโยคที่สมบูรณ์* **ถูกต้องตามไวยากรณ์นั้น** จะตรวจสอบได้จากเครื่องหมายลักษณะเป็นเกณฑ์ นั่นคือ เครื่องหมายที่กำหนดประจำลักษณะ ไม่ว่าจะ เป็นเครื่องหมาย +, - หรือ ? จะบ่งส่วนพืงพาที่ปรากฏร่วมกับส่วนหลัก และส่วนพืงพานั้น จะตรงกับส่วนที่กำหนดไว้ในวลีหรือประโยคนั้น ตัวอย่างเช่น ในประโยค *Donald read the comic* ความสัมพันธ์ของคำต่างๆ ในประโยคสามารถแสดงให้เห็นด้วยแผนภูมิต้นไม้ดังนี้

กริย *read* มีลักษณะไม่เน้นปรียบทกำหนดว่าเป็นสกรรมกริยา [+ สกรรม] มีลักษณะปรียบทกำหนดโดยเครื่องหมายชี้หน้าว่า มีประธาน เป็นการกสัมพันธ์ผู้ทำและผู้แสดง (? [+ประธาน], ? [+ ผู้ทำ], ? [+ ผู้แสดง]) และมีกรรมเป็นการกสัมพันธ์ผู้รับ (? [-ประธาน], ? [+ ผู้รับ]) เมื่อตรวจสอบแล้วจะพบว่าเครื่องหมายชี้บ่งเป็นนัย บ่งส่วนพืงพาที่เป็นประธานนั้น จะตรงกับค่านาม *Donald* ซึ่งมีลักษณะไม่เน้นปรียบทกำกับว่าเป็นค่านาม, ประธาน, ผู้ทำ และผู้แสดง ส่วนเครื่องหมายชี้บ่งกรรมนั้นจะตรงกับค่านาม *comic* ซึ่งมีลักษณะไม่เน้นปรียบทกำกับว่าเป็นค่านาม, กรรม, และผู้รับ ประโยคนี้จะมีโครงสร้างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุป ไวยากรณ์ศัพท์การกใช้ลักษณะแสดงทั้งความหมายของคำและลักษณะความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ที่ส่วนหลักมีต่อส่วนปรากฏรวม เครื่องหมายประจำลักษณะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

เครื่องหมายทวิภาคลักษณะ (+, -) และเครื่องหมายชี้บ่งเป็นนัย (?) ลักษณะมีหน้าที่หลัก 2 ประการ คือ เพื่อบ่งปริบทที่แสดงความสัมพันธ์ของส่วนหลักและส่วนพึ่งพา และไม่บ่งปริบทที่แสดงความหมายโดยตรงของคำๆ ใดคำหนึ่ง

การบ่งลักษณะประจำคำในไวยากรณ์ศัพท์การกนี้ มีความสำคัญมากเพราะลักษณะทางไวยากรณ์และทางอรรถศาสตร์ถูกบ่งโดยใช้ลักษณะเป็นสื่อ ผู้วิเคราะห์ไม่สามารถทำการวิเคราะห์ไวยากรณ์ได้ถ้าไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องลักษณะอย่างแท้จริง

13.4 ไวยากรณ์พึ่งพา (Dependent Grammar)

ไวยากรณ์ศัพท์การกนี้ เป็นไวยากรณ์ที่มีแม่แบบมาจากไวยากรณ์พึ่งพา ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักกับลักษณะของไวยากรณ์พึ่งพาเสียก่อน ไวยากรณ์พึ่งพานี้เป็นไวยากรณ์ที่เน้นความสัมพันธ์ของส่วนหลัก (head) และส่วนพึ่งพา (dependent) ที่ปรากฏรวม

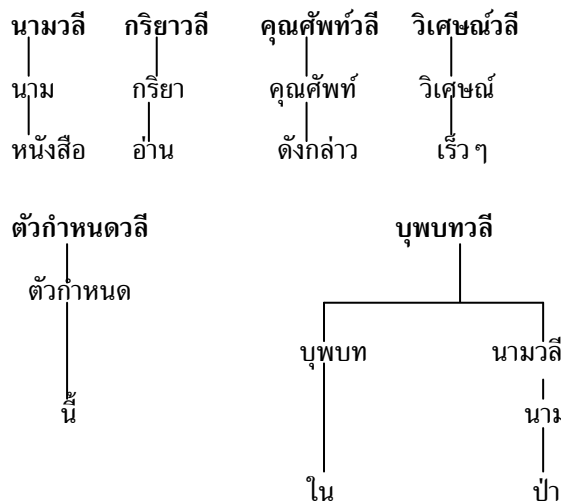
13.4.1 ส่วนหลัก (head)

ตามปกติ หน่วยสร้าง (construction) ทุกหน่วยจะต้องประกอบด้วย ส่วนหลัก ในไวยากรณ์ศัพท์การกส่วนหลักประกอบด้วยหน่วยที่บ่งประเภททางวากยสัมพันธ์ หรือชนิดของคำ อันได้แก่ คำ 6 ประเภท คือ นาม กริยา คุณศัพท์ วิเศษณ์ บุพบท และตัวกำหนด ส่วนหน่วยที่ไม่ถือว่าเป็นส่วนหลักได้แก่ หน่วยเชื่อม (conjunction) และคำอนุภาค (sentence particle) ชนิดของคำที่เป็น

ส่วนหลัก มีชื่อของส่วนหลักและชื่อของวลีกำกับตรงกับส่วนหลักนั้น ตัวอย่างเช่น

นามวลี	มี	นาม	เป็นส่วนหลัก
กริยาวลี	มี	กริยา	เป็นส่วนหลัก
คุณศัพท์วลี	มี	คุณศัพท์	เป็นส่วนหลัก
วิเศษณ์วลี	มี	วิเศษณ์	เป็นส่วนหลัก
ตัวกำหนดวลี	มี	ตัวกำหนด	เป็นส่วนหลัก

หน่วยบุพบทวลี ประกอบด้วยส่วนหลัก 2 หน่วย คือ คำบุพบทและนามวลี เนื่องจากทั้ง 2 หน่วยเป็นหน่วยที่ต้องปรากฏ จะขาดไม่ได้ ถ้าขาดไปหน่วยใดหน่วยหนึ่งก็จะไม่ใช่บุพบทวลี ตัวอย่างของส่วนหลัก ปรากฏในวลีชนิดต่างๆ มีดังนี้

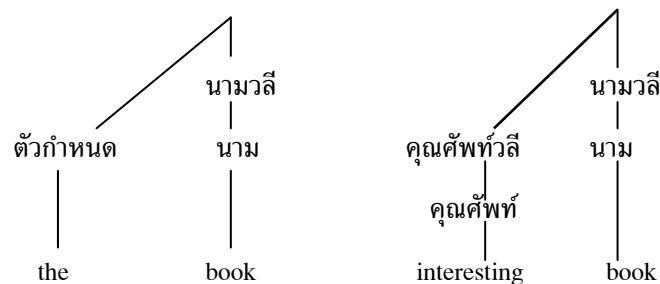

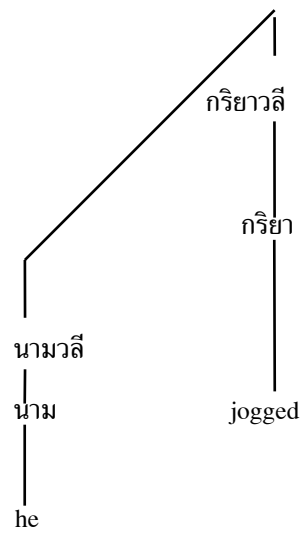
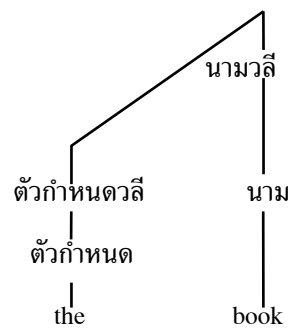
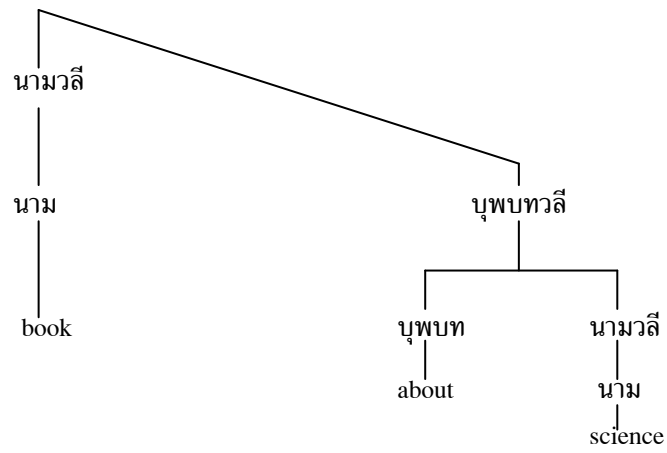
13.4.2 ส่วนพืงพาพืงน้อง (Dependent sisters)

ส่วนพืงพา เป็นหน่วยที่ปรากฏเดี่ยวๆไม่ได้ ต้องปรากฏร่วมกับส่วนหลัก นั่นคือ ต้องมีส่วนหลักเกิดก่อน ส่วนพืงพาจึงจะเกิดร่วมได้ การเกิดนั้นส่วนพืงพาจะปรากฏในทางโครงสร้างในตำแหน่งที่เป็นหน่วยพืงน้อง (sisters) ของส่วนหลัก นั่นคือ ส่วนพืงพาจะปรากฏในตำแหน่งทางซ้าย หรือทางขวาของส่วนหลักเท่านั้น จะไม่ปรากฏอยู่เหนือหรือใต้ส่วนหลัก ลักษณะการเกิดเป็นดังนี้

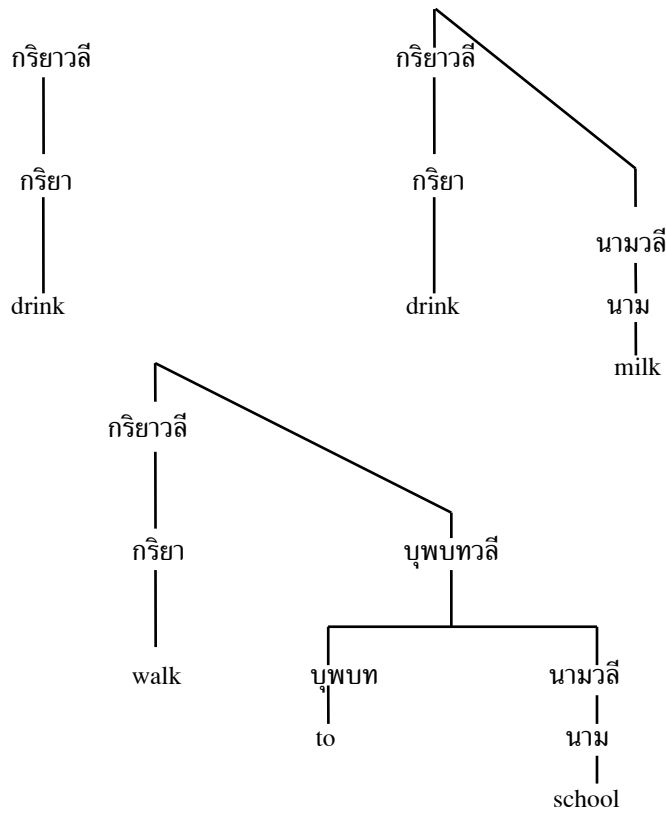
ในภาษาอังกฤษ ส่วนหลักแต่ละหน่วยมีส่วนพืงพามาปรากฏร่วมได้ในลักษณะที่แตกต่างกัน ดังเช่น ส่วนหลักนาม หรือ นามวลีมีส่วนพืงพาที่เป็นคุณศัพท์วลี ตัวกำหนดวลี บุพบทวลี หรือ กริยาวลี มาเกิดร่วมก็ได้ ตัวอย่างเช่น

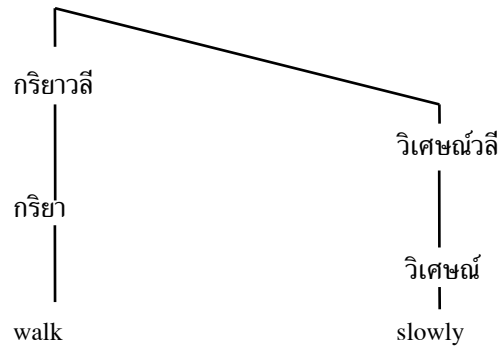

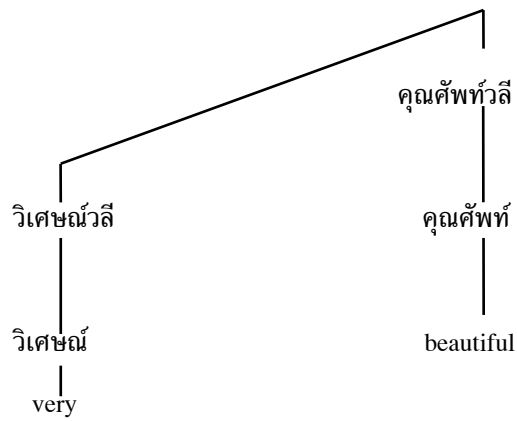
ในการแสดงโครงสร้างโดยใช้แผนภูมิต้นไม้ (tree diagram) นั้น เส้นแต่ละเส้นมีความหมายในตัวเอง **เส้นตั้ง บ่งว่าเป็นส่วนหลักของโครงสร้าง และเส้นนอนบ่งว่าเป็นส่วนพืงพา**

สำหรับกริยาลี้นั้น คำกริยาเป็นส่วนหลัก ซึ่งจะมีส่วนพืงพาเป็นนามวลี บุพบทวลี หรือ วิเศษณ์วลี มาปรากฏร่วมก็ได้ ดังเช่น

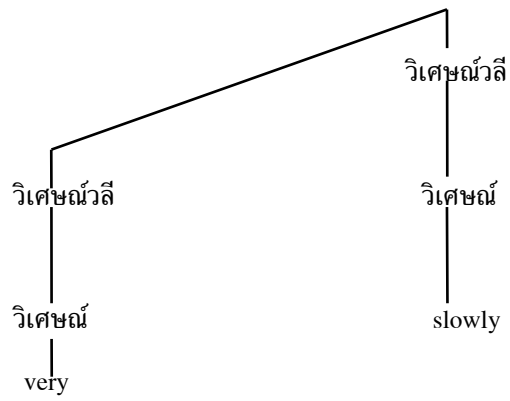

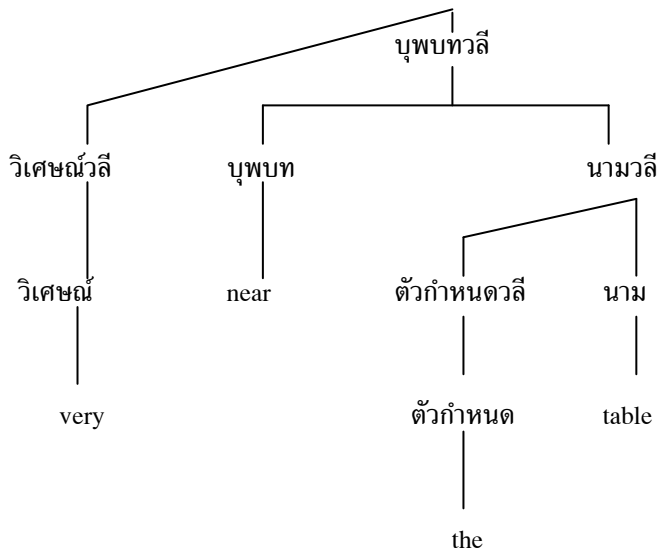
คุณศัพท์วลี มีคำคุณศัพท์เป็นส่วนหลัก ซึ่งจะมีวิเศษณ์วลีเป็นส่วนพ้องพาเพียงประเภทเดียวเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

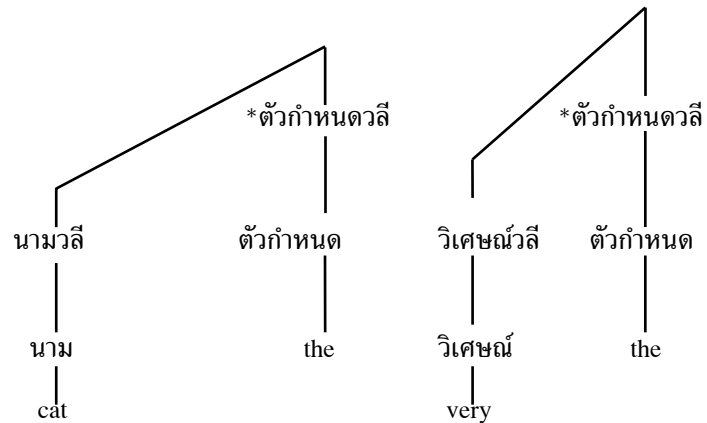
วิเศษณ์วลี มีคำวิเศษณ์เป็นส่วนหลัก ซึ่งจะมีวิเศษณ์วลีเป็นส่วนพ้องพาเพียงประเภทเดียวเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

บุพพทวลี มีส่วนหลัก 2 หน่วยคือ บุพพท และ นามวลี ซึ่งจะมีวิเศษณ์วลีเป็นส่วนพึ่งพาได้ประเภทเดียวกันเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

สำหรับตัวกำหนดวลีซึ่งมีตัวกำหนดเป็นส่วนหลักนั้น ไม่มี ส่วนที่พึ่งพาได้มาเกิดร่วมด้วย เพราะตัวกำหนดไม่สามารถมีคำมาขยาย ได้ ตัวอย่างเช่น

จะมีก็แต่โครงสร้างของตัวกำหนดวลีเท่านั้น คือ

ความสัมพันธ์ของส่วนหลักและส่วนที่พื่อนี้ ไวยากรณ์ศัพท์ การก ได้กำหนดให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขบังคับ (constraint) ประเภทหนึ่ง ที่เรียกว่า เงื่อนไขบังคับการปรากฏของส่วนหลักและส่วนที่พื่อนี้ (Sisterhead constraint) (Starosta 1988: 200) เงื่อนไขในไวยากรณ์ ศัพท์การกนี้ ยังมีอีกมากมายหลายประการ ซึ่งจะได้อธิบายต่อไป

ลักษณะความสัมพันธ์ของส่วนหลักและส่วนพียงานี้ ยังสามารถใช้เป็นเกณฑ์แบบหนึ่งในการจำแนกประเภทย่อยของกลุ่มคำ (subcategorization) ได้ด้วย กล่าวคือ คำกลุ่มหนึ่งสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยๆ ได้ โดยใช้เกณฑ์การปรากฏร่วม โดยพิจารณาว่าคำๆ นั้นเลือกส่วนพียงานแบบใดมาปรากฏร่วมบ้าง คำที่มีส่วนพียงานแบบเดียวกันมาเกิดร่วม ก็จะถูกจัดให้เป็นคำประเภทเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ในภาษาอังกฤษ คำนามอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มสามัญนาม (common noun) ซึ่งมีตัวกำหนดมาเกิดร่วมได้เช่น the computer, some videos เป็นต้น อีกกลุ่มหนึ่งคือ วิสามัญนาม (proper noun) ซึ่งสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่มีตัวกำหนดมาปรากฏร่วม เช่น ชื่อคน ชื่อรัฐ ชื่อเมือง และกลุ่มที่มีตัวกำหนดมาปรากฏร่วม เช่น ชื่อครอบครัว ชื่อเทือกเขา (The Jones), (The Himalaya)

13.4.3 แนวคิดเรื่องโครงสร้างทางไวยากรณ์ (Syntactic Structure)

ในการกำหนดโครงสร้างทางไวยากรณ์ของไวยากรณ์ศัพท์ การนี้ ต้องคำนึงถึงแนวความคิดในเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้ (Starosta 1988: 7-36)

1) โครงสร้างในการวิเคราะห์ของวลีหรือประโยคต้องเป็นโครงสร้างเดี่ยว คือ โครงสร้างผิวเท่านั้น ไม่มีโครงสร้างลึก หรือกฎ परिवรรต (transformational rules) ใดที่เชื่อมโครงสร้างทั้ง 2 โครงสร้างเข้าด้วยกัน

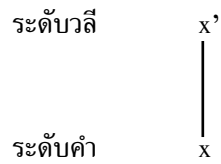
2) ไม่มีการใช้กฎโครงสร้างวลี (phrase structure rules) การบ่งลักษณะทางไวยากรณ์ของวลีหรือประโยค เป็นความสัมพันธ์ในรูปของส่วนหลักและส่วนพึ่งพาซึ่งแสดงออกมาในรูปของลักษณะ ซึ่งบ่งหน่วยที่ปรากฏร่วมและตำแหน่งของการปรากฏ (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 13.5) ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นในการที่จะต้องใช้กฎโครงสร้างแต่อย่างใด

3) โครงสร้างทางไวยากรณ์ยัดหลัก ทฤษฎี x-bar เป็นหลัก นั่นคือในทุกหน่วยสร้างต้องมีส่วนหลัก และชนิดของคำที่ปรากฏในส่วนหลักนั้น ต้องเป็นคำประเภทเดียวกับส่วนหลัก เช่น ถ้าเป็นนามวลี ก็จะมีส่วนหลักเป็นคำนามเท่านั้น จะเป็นคำชนิดอื่น เช่น กริยา หรือ บุพบทไม่ได้

ทฤษฎี X-bar เดิมนั้นกำหนดให้โครงสร้างมี 3 ระดับ ระดับที่สูงที่สุด คือ ระดับวลี มีจำนวนบาร์ (bar) 2 บาร์ ระดับรองลงมา มีจำนวนบาร์ 1 บาร์ และระดับล่างสุดไม่มีบาร์กำกับ คือ ระดับคำ จะเห็นได้จากรูปแสดงดังนี้

ระดับสูง	x''
ระดับกลาง	x'
ระดับล่าง	x

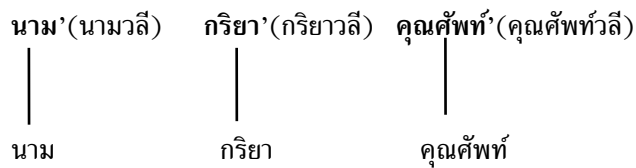
ไวยากรณ์ศัพท์การก ได้ปรับระดับบาร์เสียใหม่ ให้มีเพียง 2 ระดับ คือ ระดับสูงมีจำนวนบาร์ 1 บาร์ เทียบเท่ากับระดับวลี (phrasal head) และระดับล่าง ไม่มีจำนวนบาร์เทียบเท่ากับระดับคำ (lexical head) ไม่มีระดับกลาง จะเห็นได้จากรูปแสดงดังนี้

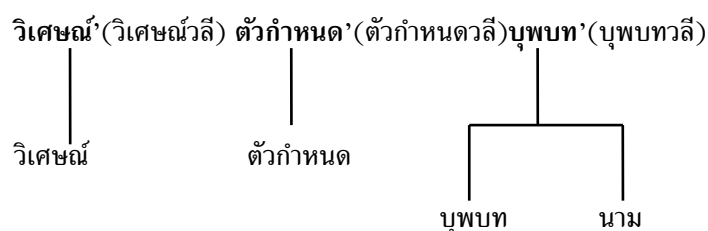

ดังนั้นไวยากรณ์ศัพท์การจึงกำหนดว่า ในแต่ละหน่วยมีส่วนหลักปรากฏในระดับวลีและมีคำ (word) ปรากฏในระดับคำ จะมีหน่วยอื่นมาแทรกไม่ได้ ข้อจำกัดนี้มีชื่อเรียกว่า เงื่อนไขบังคับหนึ่งระดับ (One bar constraint) (Starosta 1988: 14)

คำที่ปรากฏในระดับคำถูกจำกัดเฉพาะกลุ่มคำต่อไปนี้ คือ นาม กริยา คุณศัพท์ วิเศษณ์ บุพบท ตัวกำหนด คำเชื่อม หรือ คำลงท้าย เท่านั้น จะไม่ใช่หน่วยคำเติม (affix) หรือคำที่มีเป็นนามธรรม (abstract category) เช่น INFL, \emptyset เป็นต้น เงื่อนไขของคำแบบนี้เรียกว่า เงื่อนไขบังคับศัพท์ (Lexical Leaf constraint) (Starosta 1988: 13)

โดยสรุปแล้ว โครงสร้างของไวยากรณ์ศัพท์การในส่วนที่ขีดทฤษฎี x-bar เป็นหลักนี้มี 2 ระดับ คือ ระดับวลี และระดับคำ ดังนั้น โครงสร้างของส่วนหลักจึงสามารถเขียนออกมาได้ดังนี้

ส่วนคำเชื่อมและคำอนุภาค ซึ่งไม่ปรากฏเป็นส่วนหลักนั้นจะไม่ปรากฏในระดับวลี แต่จะปรากฏในระดับคำเลย ซึ่งไม่ต้องมีเครื่องหมายบาร์กำกับ

ในส่วนนี้ได้กล่าวถึงความคิดพื้นฐานและการแสดงโครงสร้างทางไวยากรณ์ของไวยากรณ์ศัพท์การกไปแล้วยังมีส่วนที่สมควรจะกล่าวถึงต่อไปอีก คือ ลักษณะความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ (grammatical relations) ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไป

13.5 ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ (Grammatical Relation)

ในไวยากรณ์ศัพท์การก ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์สามารถอธิบายได้โดยใช้การก 3 รูปแบบ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยนามกับหน่วยกริยา คือ รูปการก (case form) การกสัมพันธ์ (case relation) และการกบทบาทมหัพภาค (macro role) (Starosta 1988: 115-150) การกเหล่านี้เป็นการกสากลซึ่งสามารถใช้อธิบายลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาได้ทุกภาษาในโลก ต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงการกในแต่ละส่วน ดังนี้

13.5.1 การกัมพันธ์ (case relations)

การกัมพันธ์ คือ การที่บ่งความหมายและลักษณะไวยากรณ์ ซึ่งต่างจากการของฟิลมอร์ (Fillmore 1968, 1970) หรือ เซฟ (Chafe 1970) ที่เป็นการกบ่งความหมายอย่างเดียว ในไวยากรณ์ศัพท์การกัมพันธ์มีทั้งหมด 5 การกัมพันธ์ ดังนี้

การกัมพันธ์ผู้รับ (Patient) หรือ [PAT]

ในทางความหมาย การกัมพันธ์ผู้รับเป็นการกัมพันธ์ที่รับผลกระทบของการกระทำ หรือ หมายถึง สิ่งที่เปลี่ยนสภาพ เปลี่ยนประสบการณ์ เปลี่ยนอากัปกริยา หรือ เปลี่ยนเจ้าของ ซึ่งเป็นผลจากกริยาของประโยค หรือจะเป็นการกัมพันธ์ที่บอกสภาพอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ (ตามฟิลมอร์ การกัมพันธ์นี้ใกล้เคียงกับหน่วยนามบอกผู้ถูกกระทำ (Objective))

สตารอสตา (Starosta 1988: 126) ให้คำจำกัดความการกัมพันธ์ผู้รับว่า “Patient is interpreted as the perceived central participant in a state or event”

ในทางไวยากรณ์ของภาษาที่เป็น *accusative* เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ การกัมพันธ์ผู้รับ จะปรากฏเป็นประธานของอกรรมกริยา (intransitive หรือ [-trns] หรือ เป็นกรรมของสกรรมกริยา (transitive หรือ [+trns])

ตัวอย่างประโยคที่มีการกัมพันธ์ผู้รับ ได้แก่

(1) The horse	galloped.
[PAT]	[-trns]

(2) The wasp *stung* the *mailman*.

[+trns] [PAT]

(3) Joanna *put* the *jewelry* in the box.

[+trns] [PAT]

(4) The farmer *loaded* some *rice* onto the truck.

[+trns] [PAT]

(5) The *tiger* was *killed* by a hunter.

[PAT] [+trns]

การกสัมพันธ์ผู้ทำ (Agent) หรือ [AGT]

ในทางความหมาย การกนี้บ่งผู้กระทำกริยาซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ได้ แต่มีพลังที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์ขึ้น และเหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้นโดยความตั้งใจของผู้ทำหรือไม่ก็ได้ การกนี้ใกล้เคียงกับหน่วยนามบอกผู้ทำ (Agent) บอกเครื่องมือ (Instrument) บอกประสบการณ์ (Experiencer) ของฟิลมอร์

สตารอสตา (Starosta 1988: 126) ให้คำจำกัดความการกสัมพันธ์ผู้ทำว่า “Agent is the perceived external instigator, initiator, controller, or experience of the action, event, or state”

ในทางไวยากรณ์ การกนี้เป็นการที่ปรากฏเป็นประธานของกรรมกริยาเสมอ ตัวอย่างประโยคของการกสัมพันธ์ผู้ทำ ได้แก่

(6) The wasp *stung* the mailman.

[AGT] [+trns]

(7) Joanna *put* the *jewelry* in the box.

[AGT] [+trns]

(8) The *farmer loaded* some rice onto the truck.

[AGT] [+trns]

(9) The *arrow hit* the target.

[AGT] [+trns]

(10) The *magician changed* a rabbit into a bird.

[AGT] [+trns]

การกัมพันธ์สถานที่ (Locus หรือ [LOC]), การกัมพันธ์ผู้เกี่ยวข้อง (Correspondent) หรือ [COR] และการกัมพันธ์วิธี (Means หรือ [MNS]) ต่างเป็นการที่สามารถแยกเป็นการย่อยได้ 2 ประเภท คือ การกัมพันธ์ใน (Inner หรือ [+innr]) หรือการกัมพันธ์นอก (Outer หรือ [-innr]) การกัมพันธ์ใน บ่งความสัมพันธ์ของการกัมพันธ์ในส่วนที่ใกล้ชิดกับการกัมพันธ์ผู้รับ ส่วนการกัมพันธ์นอก บ่งความสัมพันธ์ของการกัมพันธ์ในส่วนที่มีความหมายเกี่ยวข้องถึงการกระทำ เหตุการณ์หรือสภาพ คำจำกัดความของการกัมพันธ์แต่ละแบบมีดังนี้

การกัมพันธ์สถานที่ใน (Inner Locus) เป็นการกัมพันธ์สถานที่ แหล่งเดิมที่หมาย ที่ใกล้ชิดกับการกัมพันธ์ผู้รับ ซึ่งใกล้เคียงกับหน่วยนามบอกสถานที่ (location) จุดหมาย (goal) และแหล่งเดิม (source) ของฟิลมอร์

สตารอสตา (Starosta 1988: 126) ให้คำจำกัดความของการกัมพันธ์สถานที่ไว้ว่า “Inner Locus is the perceived concrete or abstract source, goal, or location of the Patient”

การกัมพันธ์สถานที่นอก (Outer Locus) เป็นการกัมพันธ์สถานที่ แหล่งเดิม ที่หมายที่สัมพันธ์กับกริยาที่บ่งการกระทำภาพหรือ

เหตุการณ์ต่างๆ การกนี้ใกล้เคียงกับหน่วยนามบอกสถานที่ (Place) ของฟิลมอร์

สตารอสตา (Starosta 1988: 126) ให้คำจำกัดความของการกสัมพันธ์สถานที่ไว้ว่า “Outer Locus is the perceived concrete or abstract source, goal, or location of the action, event or state.”

ตัวอย่างประโยคของการกสัมพันธ์สถานที่ทั้งในและนอก ได้แก่

(11) Tom *stayed* in a *hotel* in *Honolulu*.

[-Trns] $\begin{bmatrix} \text{LOC} \\ +\text{innr} \end{bmatrix}$ $\begin{bmatrix} \text{LOC} \\ -\text{innr} \end{bmatrix}$

(12) Bruno *brewed* the elixir in a *beaker* in the *lab*.

[+Trns] $\begin{bmatrix} \text{LOC} \\ +\text{innr} \end{bmatrix}$ $\begin{bmatrix} \text{LOC} \\ -\text{innr} \end{bmatrix}$

การกสัมพันธ์ผู้เกี่ยวข้องใน (Inner Correspondent) เป็นการกที่ขยายหรือเสริมความให้การกสัมพันธ์ผู้รับ การกนี้ใกล้เคียงกับหน่วยนามบอกผู้ประสบ (Experiencer) ของฟิลมอร์

สตารอสตา (Starosta 1988: 127) ให้คำจำกัดความการกสัมพันธ์ผู้เกี่ยวข้องในไว้ว่า “Inner Correspondent is the entity perceived as being in correspondence with the Patient.”

การกสัมพันธ์ผู้เกี่ยวข้องนอก (Outer Correspondent) เป็นการกที่ขยายหรือเสริมความให้การกที่บ่งการกระทำสภาพ หรือ

เหตุการณ์ต่างๆ การกนี้ใกล้เคียงกับหน่วยนามบอกผู้รับประโยชน์ (Benefactive) ของฟิลมอร์

สตารอสตา (Starosta 1988: 127) ให้คำจำกัดความ การกสัมพันธ์ผู้เกี่ยวข้องนอกไว้ว่า “Outer Correspondent is the perceived external frame or point of reference for the action, event, or state as a whole.”

ตัวอย่างประโยคของการกสัมพันธ์ผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอก ได้แก่

(13) John *would* walk a *mile* for a *cigarette*.

[-trns]	COR	COR
	+innr	-innr

(14) Please *spare* me your *sarcasm* for *Pete's sake*.

[-trns]	COR	COR
	+innr	-innr

การกสัมพันธ์วิธีใน (Inner Means) เป็นการกที่บ่งผลของการกระทำหรือผู้ร่วมการกระทำที่สัมพันธ์กับการกสัมพันธ์ผู้รับ การกนี้ใกล้เคียงกับหน่วยนามบอกลักษณะ (Manner) ของฟิลมอร์

สตารอสตา (Starosta 1988: 127) ให้คำจำกัดความ การกสัมพันธ์เครื่องมือในไว้ว่า “Inner Means is the perceived immediate affector or effector of the Patient.”

การกสัมพันธวิธีนอก (Outer Means) เป็นการกที่บ่งลักษณะหรือผลของกริยาที่บ่งการกระทำสภาพหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ การกนี้ใกล้เคียงกับหน่วยนามบอกลักษณะอาการ (Manner) ของฟิลมอร์

สตารอสตา (Starosta 1988: 127) ให้คำจำกัดความการกสัมพันธวิธีนอกไว้ว่า “Outer Means is the means by which the action, state or event as a whole is perceived as being realized.”

ตัวอย่างประโยคของการกสัมพันธวิธีกลางทั้งในและนอกมีดังนี้

(15) Mary fought with alligators with bare hands.

[-trns] $\begin{bmatrix} \text{MNS} \\ +\text{innr} \end{bmatrix}$ $\begin{bmatrix} \text{MNS} \\ -\text{innr} \end{bmatrix}$

(16) Max loaded the truck with hay with a pitchfork.

[+trns] $\begin{bmatrix} \text{MNS} \\ +\text{innr} \end{bmatrix}$ $\begin{bmatrix} \text{MNS} \\ -\text{innr} \end{bmatrix}$

โดยสรุปจะเห็นว่าการกสัมพันธเป็นการกที่กำหนดขึ้นโดยใช้ทั้งลักษณะทางไวยากรณ์และทางความหมายเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น การกสัมพันธผู้รับ เป็นการกที่มีค่าทางไวยากรณ์ เป็นประธานของกรรมกริยา หรือเป็นกรรมของกรรมกริยา จากนั้นจึงมีความหมายมาเสริมว่าเป็นผู้รับหรือผลหรือสภาพของการกระทำ

บทบาทของการกัมพันธ์ในไวยากรณ์ศัพท์การนั้น จะมองว่าการรับรู้ (perception) มีความสำคัญเหนือกว่าสถานการณ์ (situation) ดังนั้น ในสภาพการณ์หนึ่งๆ การรับรู้จากมุมมองของคนๆ หนึ่งอาจต่างจากมุมมองของคนหนึ่งได้ซึ่งมีผลกระทบต่อ การมุ่งความสนใจหรือการให้ความสนใจในจุดๆ หนึ่งของคนต่างไปได้ ตัวอย่างเช่น ประโยคที่ว่า

(17) The *post office* is to the right of the *bank*.

[PAT]

[LOC]

ในที่นี้ผู้พูดมองว่า *post office* เป็นจุดเด่นของความสนใจ จึงใช้ขึ้นต้นประโยคและมีการกัมพันธ์ผู้รับ ([+PAT]) กำกับ ส่วนคำว่า *bank* ไม่ใช่จุดสนใจจึงวางไว้ท้ายประโยคและมีการกัมพันธ์สถานที่ ([+LOC]) กำกับ แต่ถ้ามีประโยคว่า

(18) The *bank* is to the left of the *post office*.

[PAT]

[LOC]

จุดสนใจของผู้พูดในที่นี้ต่างจากประโยคแรก กล่าวคือ ผู้พูดยึดเอา *bank* เป็นจุดของความสนใจจึงวางไว้ต้นประโยคและมีการกัมพันธ์ผู้รับกำกับ ส่วน *post office* จะวางไว้ท้ายประโยคและมีการกัมพันธ์สถานที่กำกับแทน

เพราะฉะนั้น ถ้าผู้พูดมีมุมมองต่างกัน คำนามนั้นก็อาจแบ่งโดยการกัมพันธ์ที่ต่างกันได้ อย่างเช่น ในประโยค (17) *post office* เป็นการกัมพันธ์ผู้รับ ขณะที่ในประโยค (18) เป็นการกัมพันธ์สถานที่

การกำหนดการแบบนี้แตกต่างจากของฟิลมอร์เพราะฟิลมอร์ยึดสถานการณ์เป็นหลัก ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการวิเคราะห์ประโยคตัวอย่างทั้ง 2 ประโยคนั้น ฟิลมอร์วิเคราะห์ว่า ถ้า *post office* เป็นหน่วยนามผู้รับ (Patient) และ *bank* เป็นหน่วยนามสถานที่ (Location) นามทั้งสองนี้ก็บังคับด้วยการกเดียวกันตลอดไป ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ไม่ว่าจะเปลี่ยนตำแหน่งในประโยคก็ตาม

(19) The *post office* is to the right of the *bank*.

Patient location

(20) The *bank* is to the left of the *post office*.

location Patient

หรือถ้าเริ่มว่า *post office* เป็นหน่วยนามสถานที่ และ *bank* เป็นหน่วยนามผู้รับในประโยคทั้ง 2 ประโยค คำนามทั้ง 2 คำนี้ก็จะมีมีการเปลี่ยนการกดังเช่น

(21) The *post office* is to the right of the *bank*.

location Patient

(22) The *bank* is to the left of the *post office*.

Patient location

ถ้าใช้ทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูน ความสัมพันธ์ของประโยค 19 กับ 20 และประโยค 21 กับ 22 แสดงให้เห็นได้โดยใช้กฎปริวรรตเชื่อมโครงสร้างทั้ง 2 เข้าด้วยกัน ในขณะที่การวิเคราะห์ของไวยากรณ์ศัพท์การก อนุญาตให้ประโยคมีจุดรับความสนใจหรือมุมมองที่ต่างกันได้ จึงไม่จำเป็นต้องเชื่อมโยงสิ่งที่มีสภาพคล้ายคลึงกันโดยใช้กฎแต่อย่างใด

13.5.2 สมมติฐานความเป็นศูนย์กลางของการกัมพัน์ผู้รับ (Patient Centrality Hypothesis)

ไวยากรณ์ศัพท์การก กำหนดว่า การกัมพัน์ผู้รับเป็นการกที่สำคัญที่สุดจะต้องปรากฏอยู่ในประโยคทุกประโยค (Starosta 1988: 128) ไม่ว่าจะ เป็นประโยคกรรมหรือประโยคกรรมจะต้องมีการกัมพัน์ผู้รับปรากฏอยู่ เช่น

(23) *Michael fell from the tree.*

[PAT] [-trns]

(24) *Micky kicked the ball.*

[+trns] [PAT]

นอกจากนี้ การกัมพัน์ผู้รับยังมีความเกี่ยวข้องกับ การกัมพัน์ใน (inner case) และการกัมพัน์นอก (outer case) ในประเด็นต่อไปนี้คือ

1) การกัมพัน์ผู้รับ บ่งความแตกต่างของการกัมพัน์ใน และการกัมพัน์นอก โดยที่การกัมพัน์ในเป็นการกเสริมของการกัมพัน์ผู้รับเสมอ ขณะที่การกัมพัน์นอกเป็นส่วนเสริมของกริยาบอกการกระทำ สภาพ หรือเหตุการณ์

2) เมื่อดูจากการเรียงลำดับคำ การกัมพัน์ในปรากฏในตำแหน่งใกล้การกัมพัน์ผู้รับมากกว่าการกัมพัน์นอก และตำแหน่งการกัมพัน์ในจะคงที่ไม่สามารถย้ายได้ ขณะที่ตำแหน่งการกัมพัน์นอกสามารถย้ายได้ ตัวอย่างเช่น

(25) *Tom rested in an apartment in London.*

$$[\text{PAT}] [-\text{trns}] \begin{bmatrix} \text{LOC} \\ +\text{innr} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \text{LOC} \\ -\text{innr} \end{bmatrix}$$

ในการกนี้การกสัมพันธ์สถานที่มี 2 คำ คือ *apartment* และ *London* คำนามใดที่บ่งได้ว่าเป็นการกสัมพันธ์ในหรือการกสัมพันธ์นอก เมื่อดูจากตำแหน่งพบว่า *apartment* ปรากฏใกล้การกสัมพันธ์ผู้รับ คือ *Tom* มากกว่า คำว่า *London* ดังนั้นจึงบอกได้ว่า *apartment* เป็นการกสัมพันธ์ในและ *London* เป็นการกสัมพันธ์นอก เมื่อลองย้ายตำแหน่งของการกสัมพันธ์สถานที่นี้ได้ประโยคต่อไปนี้

(26) * *In an apartment, Tom rested in London.*

(27) *In London, Tom rested in an apartment.*

พบว่าประโยค (26) คำนาม *apartment* ย้ายตำแหน่งไม่ได้ เพราะเมื่อย้ายแล้วประโยคจะผิดไวยากรณ์ ขณะที่คำนาม *London* ใน (27) ย้ายตำแหน่งได้ จากเกณฑ์นี้ จึงเป็นเครื่องยืนยันว่า *apartment* เป็นการกสัมพันธ์ใน ส่วน *London* เป็นการกสัมพันธ์นอก

ลองพิจารณาการปรากฏของการกสัมพันธ์ในและการกสัมพันธ์นอกรวมกับการกสัมพันธ์ผู้เกี่ยวข้อง ในประโยคต่อไปนี้

(28) *Frank ran two miles for charity.*

$$[\text{PAT}] [-\text{trns}] \begin{bmatrix} \text{COR} \\ +\text{innr} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \text{COR} \\ -\text{innr} \end{bmatrix}$$

จะพบว่า *miles* ปรากฏใกล้การกัมพันธุ์ผู้รับ คือ *Frank* มากกว่าคำว่า *charity* จึงกล่าวได้ว่า *miles* เป็นการกัมพันธุ์ใน และ *charity* เป็นการกัมพันธุ์นอก

ถ้าย้ายตำแหน่งของ *miles* และ *charity* จะได้ประโยคต่อไปนี้

(29) * Two miles, Frank ran for charity.

(30) For charity, Frank ran two miles.

การย้ายตำแหน่งของ *miles* มาหน้าประโยคในข้อ (29) ทำให้ประโยคผิดไวยากรณ์ขณะที่ประโยค (30) *charity* สามารถปรากฏอยู่หน้าประโยคได้จึงเป็นการยืนยันว่า *miles* ปรากฏเป็นการกัมพันธุ์ใน ส่วน *charity* ปรากฏเป็นการกัมพันธุ์นอก

ถ้าพิจารณาการปรากฏของการกัมพันธุ์ในและการกัมพันธุ์นอกร่วมกับ การกกลาง ก็จะได้ผลอย่างเดียวกัน เช่น ในประโยคต่อไปนี้

(31) *Frank loaded the truck with hay with a pitchfork.*

[AGT] [+trns] [+PAT]

MNS
+innr

MNS
-innr

(32)*With hay, Frank loaded the truck with a pitchfork.

(33) With a pitchfork, Frank loaded the truck with hay.

คำว่า *hay* ปรากฏใกล้การกัมพันธุ์ผู้รับ คือ *truck* มากกว่าคำว่า *pitchfork* และการปรากฏของ *hay* ในตำแหน่งต้นประโยคทำให้

ประโยค (32) ผิดไวยากรณ์ ขณะที่การปรากฏของ *pitchfork* ในตำแหน่งต้นประโยคไม่ได้ทำให้ประโยคผิดไวยากรณ์แต่อย่างใด แสดงว่า *hay* บ่งการกสัมพันธ์ใน ในขณะที่ *pitchfork* บ่งการกสัมพันธ์นอก

อย่างไรก็ตาม การที่จะบ่งการกสัมพันธ์ในหรือการกสัมพันธ์นอกนั้น ในประโยคจะต้องมีคำนามที่บ่งการกสัมพันธ์สถานที่ การกสัมพันธ์วิธี หรือ การกกลาง ปรากฏอยู่ 2 คำ จากนั้นจึงจะแยกความแตกต่างว่านามไหนบ่งการกสัมพันธ์ใน นามไหนบ่งการกสัมพันธ์นอก ถ้าในประโยคมีคำนามที่บ่งการกสัมพันธ์สถานที่ การกสัมพันธ์วิธี หรือ การกกลาง เพียงคำเดียว ก็ไม่จำเป็นต้องบ่งในเรื่องของการกสัมพันธ์ในและการกสัมพันธ์นอก ดังเช่น ประโยคต่อไปนี้

(34) *Tom rested in an apartment.*

[PAT] [-trns] [LOC]

(35) *Frank walked two miles.*

[PAT] [-trns] [COR]

(36) *Frank loaded the truck with hay.*

[AGT] [+trns] [PAT] [MNS]

กล่าวโดยสรุป คือ การปรากฏของการกสัมพันธ์ทั้ง 5 การกนี้จะปรากฏภายใต้ข้อจำกัดที่กำหนดให้มีการกประเภทใดประเภทหนึ่ง ปรากฏในประโยคได้เพียง 1 ประเภทเท่านั้น จะมีการกปรากฏซ้ำไม่ได้ เงื่อนไขบังคับนี้เรียกว่า เงื่อนไขบังคับหนึ่งการกต่อหนึ่งประโยค (one Per Sent constraint) (Starosta 1978: 128) สำหรับการกสัมพันธ์สถานที่ การกสัมพันธ์วิธี หรือ การกกลางนั้นสามารถที่จะมีการก ปรากฏซ้ำได้แต่จะต้องมีการแจงรายละเอียดลงไปว่าการกที่ซ้ำ

นั้น การก่อกำเนิดเป็นการก่อกำเนิดใน การก่อกำเนิดเป็นการก่อกำเนิดนอก เพื่อ แยกความแตกต่างของการก่อกำเนิดนั้น ๆ

13.5.3 รูปการก (Case Form)

รูปการกเป็นประเภททางไวยากรณ์ประจำคำนามอีกประเภท หนึ่ง จะบ่งหน้าที่ทางไวยากรณ์ของนามนั้น โดยจะปรากฏร่วมกับ การกสัมพันธ์ คือ การกสัมพันธ์ผู้รับ (Patient) และการกสัมพันธ์ผู้ทำ (Agent) แต่ไม่จำเป็นต้องปรากฏร่วมกับ การกสัมพันธ์สถานที่ การกสัมพันธ์ผู้เกี่ยวข้อง หรือ การกสัมพันธ์วิธี (Starosta 1988: 178) รูปการกเป็นการที่แสดงออกในรูปของลักษณะไวยากรณ์ต่างๆ เช่น การเรียงลำดับคำ เราจะเห็นได้ว่ารูปการกประธาน (Nominative) เป็นการกประจำหน่วยนามที่ปรากฏหน้าหน่วยกริยา หรือ เห็นได้ว่า รูปการกกรรม (Accusative) เป็นรูปการกประจำหน่วยนามที่ปรากฏ หลังหน่วยกริยา

รูปการกอาจอยู่ในรูปของหน่วยคำเติม (affix) ที่บ่งหน้าที่ ทางไวยากรณ์ได้อีกด้วย ตัวอย่างเช่น ในภาษาญี่ปุ่นหน่วยคำลงท้าย -wa จะบ่งรูปการกประธาน (Nominative) -o จะบ่งรูปการกกรรม (Accusative) -no จะบ่งรูปการกเจ้าของ (Possessive) -de บ่ง รูปการกสถานที่ (Locative)

นอกจากนี้รูปการกยังอาจอยู่ในรูปคำบุพบทอีกด้วย เช่น ใน ภาษาอังกฤษคำบุพบทบ่งว่าหน่วยนามที่ตามมาจะมีรูปการกเป็นการก กรรม (Accusative) เสมอ

รูปการกในไวยากรณ์ศัพท์การกนี้มีรูปการกใหญ่ๆ 2 ประเภท คือ รูปการกประธาน และรูปการกกรรม

รูปการกประธาน (Nominative หรือ [NOM]) ภาษาทุกภาษาในโลกต้องมีรูปการกประธาน ปรากฏอยู่ในประโยคทุกประโยค ยกเว้นประโยคที่มีกริยาเป็น *impersonal* ที่ไม่ต้องการประธานเป็นคำนาม ตัวอย่างประโยคที่มีรูปการกประธานปรากฏ เช่น

(37) The *wind* blows.

[+Nom]

(38) *Nakiko* was unhappy.

[+Nom]

(39) The *girls* like chocolates.

[+Nom]

รูปการกกรรม (Accusative หรือ [-Nom]) เป็นรูปการกที่นอกเหนือจากรูปการกประธาน ดังนั้นลักษณะประจำการกนี้ จึงมีรูปตรงข้ามกับลักษณะของรูปการกประธานในภาษาที่เป็น accusative ถ้ากริยามีนามปรากฏร่วม 2 คำ หนึ่งในนามนั้นต้องมีรูปการกเป็นประธาน ส่วนนามที่เหลือเป็นรูปการกกรรม รูปการกกรรมมีหน้าที่ทางไวยากรณ์ เทียบได้กับ กรรมตรง กรรมรอง หรือ กรรมที่ปรากฏหลังคำบุพบทในบุพบทวลีก็ได้ ตัวอย่างเช่น

(40) The arrow hit the *target*.

[-Nom]

(41) The sun emits *radiation*.

[-Nom]

(42) The announcer presents an *award* to the *actor*.

[+Nom]

[-Nom] [-Nom]

รูปการกทั้ง 2 ประเภท สามารถกำหนดควบคู่ไปกับ ลักษณะเน้นที่มาที่ไป หรือ เรียกว่า *localistic feature* ได้ ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับระยะทางเป็นลักษณะทางความหมายที่บ่งควบคู่ไปกับคำบุพบท นอกจากนี้ลักษณะเกี่ยวข้องกับความหมายที่เป็นสถานที่ (location) หรือ [+lctn] แหล่งที่มา ([source หรือ +srce]) จุดหมาย (goal) หรือ [+goal] หรือจุดจบ (terminus หรือ [+trmn]) ตัวอย่างเช่น

(43) George lived in Tokyo.
[+Nom] [-trns] [+lctn] [-Nom]

ในประโยคนี้ *in Tokyo* เป็นบุพบทวลี ดังนั้น จึงต้องบ่งลักษณะที่เกี่ยวข้องกับระยะทางไว้ที่คำบุพบทในที่นี้ *in* บ่งสถานที่ จึงมีลักษณะสถานที่ ([+lctn]) กำกับ ส่วน *Tokyo* เป็นนามที่ปรากฏหลังบุพบทจึงมีรูปการกกรรม ([-Nom]) กำกับ

13.5.4 การกบทบาทมหัพภาค (Macro Role)

การกบทบาทมหัพภาค เป็นการกสุดท้ายที่ใช้บ่งลักษณะความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ สตารอสตาได้กำหนดให้การกบทบาทมหัพภาคมีเพียงการกเดียวคือ ผู้แสดง (Actor) เวลาเขียนบ่งการกจึงใช้ตัวย่อว่า [actr] โดยไม่จำเป็นต้องมีเครื่องหมายวลีลักษณะ ([+]) กำกับ บทบาทมหัพภาคในทางไวยากรณ์การกแสดงมีความสำคัญเทียบเท่ากับเป็นการกสัมพันธ์ผู้ทำ (Agent) หรือประธานของประโยคกรรม หรืออาจเป็นการกสัมพันธ์ผู้รับ (Patient) หรือประธานของประโยคกรรมก็ได้ ในทางความหมายการกแสดงไม่ได้มีความหมาย

จำกัดเฉพาะ ผู้แสดงที่เป็นสิ่งมีชีวิตเท่านั้น ยังหมายถึงสิ่งไม่มีชีวิตหรือสิ่งที่มีพลังอำนาจได้ด้วย (Starosta 1988: 145,150) ตัวอย่างเช่น

(44) The *storm* happened unexpectedly.

[actr] [-trns]

(45) The *key* opened the door.

[actr] [+trns]

(46) *Genie* built the palace.

[actr] [+trns]

กล่าวโดยสรุปแล้ว ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ในไวยากรณ์ศัพท์การก ถูกกำหนดในรูปของการกประเภทใหญ่ๆ 3 ประเภท คือ การกสัมพันธ์ รูปการก และการกบทบาทหัพภาค การกเหล่านี้ได้ถูกกำหนดให้เป็นการกสากลที่ใช้วิเคราะห์ได้กับภาษาในโลกทุกภาษา การกเหล่านี้ใช้กำกับคำนามบ่งความสัมพันธ์ที่คำนามมีต่อคำกริยาในประโยค ดังนั้นคำนามแต่ละคำต้องมีการกำกับตามความหมายของการกแต่ละแบบที่ได้กล่าวไว้ ตัวอย่างของการบ่งการกที่สมบูรณ์ในประโยคมีดังต่อไปนี้

(47) *Keven* slipped.

PAT	[-trns]
+Nom	
actr	

(48) *Jasmine* rolled the *rock* down the *hill*.

AGT	[+trns]	PAT	[+lctn]	LOC
+Nom		-Nom		-Nom
actr				

(49) *Jimmy* resembles a *rabbit*.

PAT	[-trns]	COR
+Nom		-Nom
actr		

(50) The *wind* *blew* strongly.

PAT	[-trns]
+Nom	
actr	

(51) *Water* *filled* the *tank*.

AGT	[+trns]	PAT
+Nom		-Nom
actr		

เมื่อทราบถึงความคิดพื้นฐานและความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์
ของไวยากรณ์ศัพท์การกแล้ว เราสามารถวิเคราะห์และเขียนโครงสร้าง
ประโยคหรือวลีตามแนวไวยากรณ์นั้นได้ ซึ่งจะได้กล่าวในบทต่อไป

แบบฝึกหัด (บทที่ 13)

1. ไวยากรณ์ศัพท์การกร คืออะไร มีลักษณะสำคัญอะไรบ้าง
2. คุณสมบัติของไวยากรณ์ศัพท์การกร มีอะไรบ้าง
3. ลักษณะ (features) หมายถึงอะไร มีกี่ประเภท อะไรบ้าง
4. หลักโครงสร้างทางไวยากรณ์ของไวยากรณ์ศัพท์การกรมีอะไรบ้าง
5. ลักษณะความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์สามารถอธิบายได้ โดยใช้การกร 3 รูปแบบ อะไรบ้าง
6. การกสัมพันธ์ (case relations) คืออะไร มีกี่การกร อะไรบ้าง
7. สมมติฐานความเป็นศูนย์กลางของการกรผู้รับ คืออะไร
8. รูปการกร (case forms) คืออะไร
9. การกบทบาทมหัพภาค (macro role) คืออะไร
10. จงวิเคราะห์การกรของคำนามในประโยคต่อไปนี้
 1. รถมอเตอร์ไซด์ปะทะรถเมล์บนทางหลวง
 2. พายุไต้ฝุ่นในทะเลจีนใต้ขึ้นฝั่งที่ประเทศเวียดนาม
 3. ประธานาธิบดีลินคอล์นโดนนักลอบสังหารในโรงละครแห่งชาติ
 4. ไอศกรีมถ้วยนี้อร่อยดี
 5. เรือชนสินค้าอับปางกลางมหาสมุทรอินเดีย
 6. The two friends chatted about the weather.
 7. Terrorists bombed several police stations in Peking.
 8. The trapper lured a monkey into a trap.
 9. This music reminded me of my father.
 10. The police tortured the fugitive by keeping them in a cage.

11. Anna has been cohabiting with Tommy.
12. Bill cherished the winning of an Olympic medal.
13. The girl impressed her boyfriend's family with her loveliness.
14. He was extremely fortunate to escape injury.
15. Julie annoyed me that I did not have time to do more study.

ไวยากรณ์ศัพท์การก:
กฎและการแสดงรูปทางวากยสัมพันธ์
(Lexicase Grammar:
Rules and Syntactic Representation)

14.1 การแสดงรูปทางวากยสัมพันธ์ (Syntactic Representation)

การแสดงรูปทางวากยสัมพันธ์ของไวยากรณ์ศัพท์การก ยึดตามแบบอย่างโครงสร้างของไวยากรณ์พึ่งพา (Dependency Grammar) และไวยากรณ์เอ็กซ์บาร์ (X-bar) เป็นหลัก กล่าวคือ การแสดงรูปทางวากยสัมพันธ์จะแสดงความสัมพันธ์ของส่วนหลักและส่วนพึ่งพาที่ปรากฏรวม หน่วยแต่ละหน่วยมีจำนวนบาร์ (bar) สูงสุดได้ไม่เกิน 1 บาร์ ในการวิเคราะห์ระยะแรกของไวยากรณ์ศัพท์การก มีการกำกับจุดแตกกิ่ง (node) โดยบ่งชนิดของคำทางไวยากรณ์ เช่น นาม กริยา คุณศัพท์ วิเศษณ์ บุพบท ตัวกำหนด เป็นต้น ต่อมาในระยะหลังไม่มีการบ่งชนิดของคำเหล่านี้ลงไป เนื่องจากชนิดของคำถูกบ่งไว้ในเมทริกซ์ของลักษณะ (feature matrix) แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำในจุดแตกกิ่งอีก ดังนั้น ในระดับสูงสุดของจุดแตกกิ่งจึงไม่มีชนิดของคำกำกับอยู่ ส่วนในระดับล่างก็จะเขียนคำกำกับไว้

การแสดงรูปทางวากยสัมพันธ์แสดงในโครงสร้างในระดับผิว (surface structure) เพียงระดับเดียวเท่านั้น โครงสร้างระดับนี้บ่งลักษณะสำคัญทั้งทางความหมายและทางไวยากรณ์ของประโยคหรือวลี ในทางไวยากรณ์บ่งความสัมพันธ์แบบพึ่งพาของส่วนหลักและหน่วยที่ปรากฏร่วม ส่วนในทางความหมายมีการบ่งความสัมพันธ์แบบภายใน กล่าวคืออรรถลักษณะและความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ที่มีประจำคำนั้น ๆ ด้วย

14.1.1 การกำหนดลักษณะประจำส่วนหลัก

วิธีการกำหนดลักษณะประจำส่วนหลักบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

- 1) บ่งชนิดของคำประจำส่วนหลักว่าเป็นนาม หรือ กริยา หรือ บุพบท เป็นต้น
- 2) บ่งลักษณะทางความหมายของคำนั้น เช่น บ่งว่าเป็น สิ่งมีชีวิต หรือเป็นกริยาแท้ หรือ เป็นสกรรมกริยา เป็นต้น
- 3) บ่งความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ ซึ่งส่วนมากกำกับที่คำนาม โดยบ่งว่าเป็นการกสัมพันธ์ รูปการกหรือเป็นการกบทบาทมหัพภาค ประเภทไหน
- 4) บ่งชนิดของส่วนพึ่งพาที่ปรากฏร่วม ว่าเป็นชนิดของคำ ประเภทใด เช่น นาม หรือกริยา หรือ คุณศัพท์ เป็นต้น ส่วนพึ่งพาที่มาปรากฏร่วมอาจมีมากกว่า 1 หน่วยก็ได้
- 5) บ่งความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ของส่วนพึ่งพาที่มาปรากฏร่วม (ถ้ามี) ถ้าส่วนพึ่งพาที่มาปรากฏร่วม เช่น คำนามต้องบ่งว่านามนั้นเป็นการกสัมพันธ์ รูปการก หรือเป็นการกบทบาทมหัพภาค ประเภทใดโดยใช้เครื่องหมายชี้บ่งเป็นนัย (?) กำกับ

6) บ่งตำแหน่งการเกิดของส่วนพึงพา

14.1.2 การตรวจสอบความถูกต้องไวยากรณ์

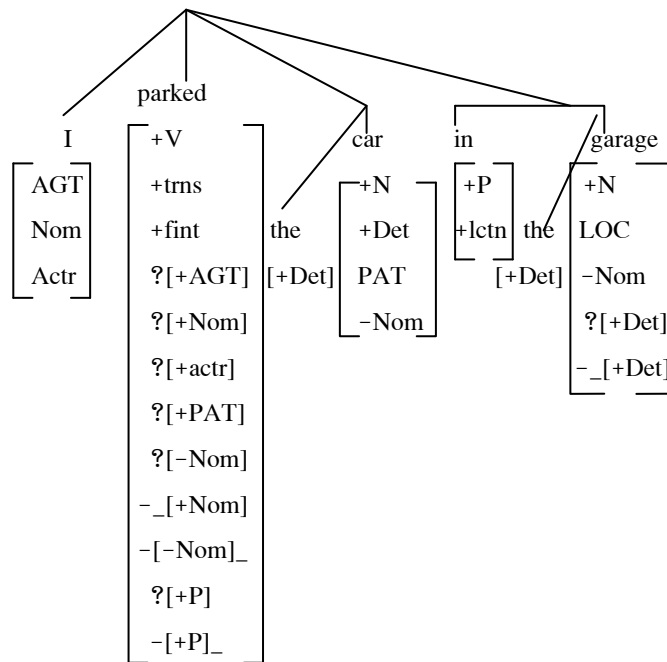
โครงสร้างของประโยคหรือวลีจะต้องตามหลักไวยากรณ์
ได้นั้น สามารถตรวจสอบได้จากขั้นตอนต่อไปนี้

1) ลักษณะที่กำหนดส่วนพึงพาที่ปรากฏร่วมกับส่วนหลัก
โดยใช้เครื่องหมายบวกกำกับนั้น มีส่วนพึงพาหน่วยนั้นปรากฏอยู่จริง
ในโครงสร้าง

2) ลักษณะที่กำหนดตำแหน่งการไม่ปรากฏของส่วนพึงพา
โดยใช้เครื่องหมายลบกำกับนั้น ส่วนพึงพานั้นไม่ได้ปรากฏในตำแหน่ง
ที่ห้ามปรากฏ

3) ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ที่บ่งการสัมพันธ์ รูปการก
และการกบทบาทมหัพภาคโดยที่เครื่องหมายชี้บ่งเป็นนัย (?) นั้น
สามารถตรวจสอบว่าตรงกับส่วนพึงพาที่มีการกเหล่านี้กำกับอยู่ได้จริง

ตัวอย่างประโยค *I parked the car in the garage* สามารถ
เขียนเป็นโครงสร้างได้ดังนี้

อักษรย่อ

N	Noun	PAT	Patient	trns	transitive
V	Verb	LOC	Locus	fint	finite
P	Preposition	Nom	Nominative	dfnt	definite
Det	Determiner	actr	actor	lctn	location
AGT	Agent				

ขอยกตัวอย่างการตรวจสอบรายการลักษณะของกริยา *parked* เป็นหลัก *parked* บ่งลักษณะทางไวยากรณ์ว่าเป็นกริยา ([+V]) สกรรมกริยา ([+trns]) กริยาแท้ ([+fint]) กริยานี้มีส่วนพึงพาปรากฏ

รวม 3 หน่วย หน่วยหนึ่งคือ นามที่มีลักษณะเป็นการกสัมพันธ์ผู้ทำ ([AGT]) รูปการกประธาน ([+Nom]) และการกบทบาทหัตถ์ภาคแสดง ([actr]) ส่วนพืงพาหน่วยนี้มีตำแหน่งการปรากฏที่ไม่ปรากฏท้ายคำกริยา ([-__+Nom]) ซึ่งตรงกับคำนาม *I*

ส่วนพืงพาส่วนที่สองเป็นนามที่มีลักษณะเป็นการกสัมพันธ์ผู้รับ ([+PAT]) รูปการกกรรม ([-Nom]) ส่วนพืงพาหน่วยนี้มีตำแหน่งที่ไม่ปรากฏหน้าคำกริยาหลัก ([-Nom __]) ซึ่งตรงกับนาม *car*

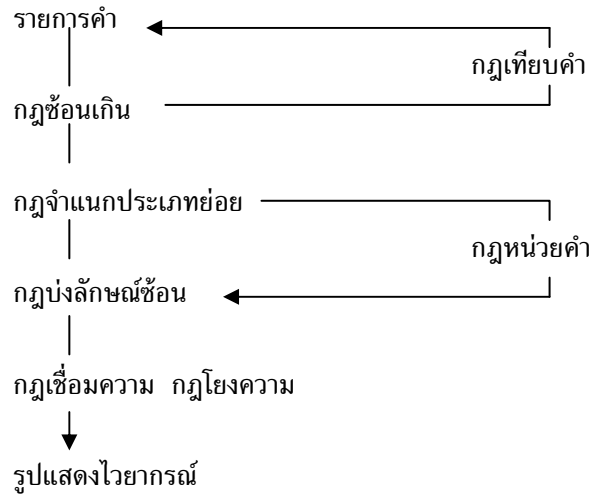
ส่วนพืงพาส่วนสุดท้าย คือบุพบทวลี ([+P]) มีตำแหน่งที่ไม่ปรากฏหน้าคำกริยาหลักเป็นต้น ([- [+P] __]) ซึ่งตรงกับบุพบทวลี *in the garage*

จะเห็นได้ว่าส่วนพืงพาที่ใช้เครื่องหมายชี้บ่งเป็นนัย (?) กำกับกริยา *parked* นี้สามารถตรวจสอบได้ว่ามีส่วนพืงพาปรากฏรวมจริง 3 หน่วย ซึ่งปรากฏในตำแหน่งที่ถูกต้อง ไม่ขัดกับตำแหน่งที่กำหนดไว้ จึงสรุปได้ว่าประโยคนี้มีการแสดงรูปทางวากยสัมพันธ์ถูกต้อง

14.2 กฎประจำหน่วยศัพท์ (Lexical Rules)

โดยเหตุที่ไวยากรณ์ศัพท์การกร เน้นเรื่องของคำหรือส่วนศัพท์ว่าเป็นหัวใจของไวยากรณ์ ผู้เขียนจึงจะกล่าวถึงบทบาทของคำในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งที่มีความสำคัญในตัวเองทั้งทางด้านไวยากรณ์และทางด้านความหมาย คำมีฐานะเป็นส่วนหลักหรือเป็นส่วนพืงพาก็ได้ ในทางด้านความหมาย คำแต่ละคำมีความหมายประจำคำเป็นความหมายหลักของคำนั้น ๆ ในบทนี้จะกล่าวถึงบทบาทของคำในอีก

รูปแบบหนึ่ง โดยจะมองว่าส่วนศัพท์เป็นส่วนที่บรรจุกฎทางไวยากรณ์ (grammatical rules) ที่เรียกว่า กฎประจำส่วนศัพท์ (Lexical Rules) กฎเหล่านี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้งกัน ดังจะเห็นได้จากแผนภูมิต่อไปนี้

กฎเหล่านี้แบ่งได้เป็นกฎหลัก 3 ประเภท คือ

- 1) กฎบ่งความสัมพันธ์ของคำ ได้แก่ กฎซ้อนเกิน (Redundancy Rules) กฎจำแนกประเภทย่อย (Subcategorization Rules) กฎผันคำซ้อนเกิน (Inflectional Redundancy Rules) และกฎหน่วยคำ (Morphological Rules)
- 2) กฎเปรียบเทียบคำ ได้แก่ กฎแปลงคำ (Derivation Rules)
- 3) กฎตีความ (Anaphoric Rules) ได้แก่ กฎเชื่อมความ (Linking Rules) และกฎโยงความ (Chaining Rules)

กฎแต่ละกฎมีความสำคัญและหน้าที่ต่างกันไป ดังจะกล่าว
ในหัวข้อต่อไป

14.2.1 กฎซ้อนเกิน (Redundancy Rules หรือ RRs)

เนื่องจากคำแต่ละคำมีรายการอรรถลักษณะ (semantic features) ประจำคำบ่งอยู่ การบ่งอรรถลักษณะนั้นมีหลักอยู่ว่า อรรถลักษณะนั้นต้องมีขนาดพอเหมาะไม่ยาวหรือสั้นเกินไปและไม่บ่งความซ้อนเกินของลักษณะแต่ละลักษณะ ลักษณะใดก็ตามที่บ่งความซ้อนเกินจะระบุในอรรถลักษณะไม่ได้ แต่จะใช้กฎซ้อนเกินเป็นกฎระบุแทน

กฎซ้อนเกินเป็นกฎที่บ่งลักษณะที่อรรถลักษณะซ้อนกัน โดยที่อรรถลักษณะหนึ่งจะปรากฏในรายการคำโยงไปถึงอีกอรรถลักษณะหนึ่งได้ อรรถลักษณะที่พาดพิงไปถึงได้นี้ไม่จำเป็นต้องปรากฏในเมทริกซ์ของลักษณะ (feature matrix) หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า กฎซ้อนเกินที่บ่งอรรถลักษณะที่ปรากฏในระบบลักษณะจะโยงไปถึงอรรถลักษณะหนึ่งที่ไม่ปรากฏก็ได้ (Starosta 1992: 7) ตัวอย่างของกฎซ้อนเกินในภาษาอังกฤษ เช่น

[+ prmn] ([+N]
(prmn หมายถึง pronoun)

กฎนี้บ่งว่าคำที่มีอรรถลักษณะเป็นสรรพนาม (pronoun [+prmn]) หรือไม่ใช่สรรพนาม ([-prmn]) มีอรรถลักษณะซ้อนเกินที่บ่งว่าต้องเป็นนาม (Noun [+N]) ด้วย ดังนั้นในระบบลักษณะของคำว่า *baby* ซึ่งมีอรรถลักษณะว่าไม่ใช่สรรพนาม ([-prmn]) ก็สื่อว่ามีอรรถ

ลักษณะเป็นนาม (Noun[+N]) ได้ โดยที่อรรถลักษณะ [+N] ไม่จำเป็นต้องปรากฏในระบบลักษณะ ปรากฏในรูป ดังนี้

he	baby
[+prnn]	[-prnn]

ระบบลักษณะที่สมบูรณ์เมื่อบังกฎซ้อนเกินแล้วมีรูปดังนี้

he	baby
$\left[\begin{array}{c} +prnn \\ +N \end{array} \right]$	$\left[\begin{array}{c} -prnn \\ +N \end{array} \right]$

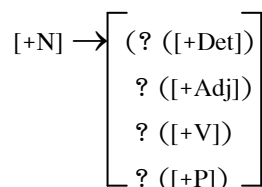
ตัวอย่างกฎซ้อนเกินอีกกฎหนึ่ง คือ

[-prnn ([-mass])

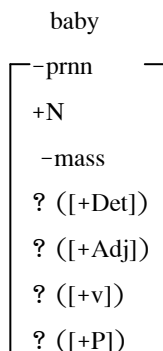
กฎนี้บ่งว่าคำที่มีอรรถลักษณะไม่ใช่สรรพนาม (pronoun [-prnn]) มีอรรถลักษณะซ้อนเกินบ่งว่า เป็นสิ่งที่นับได้ ([-mass]) เมื่อคำว่า *baby* มีอรรถลักษณะเป็น [-prnn] จากกฎนี้จึงมีอรรถลักษณะสืบต่อไปได้ว่าเป็น [-mass] ด้วย รายการลักษณะของคำว่า *baby* เมื่อใช้กฎซ้อนเกินกฎนี้แล้วมีรูปดังนี้

baby
$\left[\begin{array}{c} -prnn \\ +N \\ -mass \end{array} \right]$

กฎซ้อนเกินยังสามารถใช้บ่งลักษณะความสัมพันธ์ที่คำซึ่งเป็นส่วนหลักมีต่อคำที่เป็นส่วนพึ่งพาปรากฏรวมได้ ตัวอย่างกฎประเภทนี้ เช่น กฎการปรากฏรวมของคำนามในภาษาอังกฤษ กฎต่อไปนี้

กฎนี้บ่งว่านาม (Noun [+N]) สามารถที่จะมีส่วนพึ่งพามาปรากฏรวมได้ ได้แก่ ตัวกำหนด (determiner [+Det]) คุณศัพท์ (adjective [+Adj]) กริยา (Verb [+V]) หรือบุพบท (preposition [+P]) เมื่อใช้กฎนี้กับคำว่า baby ระบบลักษณะของคำว่า baby มีรูปดังนี้

14.2.2 กฎจำแนกประเภทย่อย (Subcategorization Rules หรือ SRs)

กฎจำแนกประเภทย่อยเป็นกฎที่แบ่งคำออกเป็นกลุ่มย่อยๆ (subclass) สมมติว่า ในภาษาอังกฤษ มีคำนามประมาณ 3,000 คำ คำนามเหล่านี้สามารถจัดแบ่งเป็นกลุ่มย่อยๆ ได้หลายกลุ่มตามแต่เกณฑ์ที่ใช้ในการบ่ง ตัวอย่างเช่น การใช้เกณฑ์ทางความหมาย คำนามอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มย่อยใหญ่ คือ *common noun* และ *proper noun* ซึ่งเขียนเป็นกฎแบ่งคำย่อยได้ดังนี้

[+N] ([+cmmn]
(cmmn หมายถึง common)

แต่ถ้าใช้เกณฑ์ทางไวยากรณ์ คำนามก็อาจแบ่งได้เป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่มคือ นามชี้เฉพาะ (definite noun) และนามไม่ชี้เฉพาะ (indefinite noun) โดยใช้เกณฑ์การปรากฏร่วมกับตัวกำหนดเป็นหลัก นั่นคือ นามชี้เฉพาะเกิดร่วมกับตัวกำหนด ขณะที่นามไม่ชี้เฉพาะไม่มีตัวกำหนดมาปรากฏร่วม กฎแบ่งคำย่อยเมื่อใช้เกณฑ์นี้เขียนได้ดังนี้

[+N] ([+ dfnt]
(dfnt หมายถึง definite)

14.2.3 กฎหน่วยคำ (Morphological Rules หรือ MRs)

กฎหน่วยคำ เป็นกฎที่ใช้กำหนดรูปของหน่วยคำซึ่งมีความหมายทางไวยากรณ์ ตามที่ได้กล่าวแล้วว่า การบ่งความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์นั้น อาจกำหนดได้จากการเรียงลำดับคำหรือ บ่งจากตัว

บ่งชี้ที่เป็นหน่วยคำ (morphological marker) การที่คำๆหนึ่งมีลักษณะทางไวยากรณ์ที่เปลี่ยนไป จึงอาจอธิบายได้จากการที่มีรูปหน่วยคำเปลี่ยนไปจากเดิม การเปลี่ยนนี้อาจทำได้โดยเพิ่มหน่วยคำขึ้นต้นใหม่ ตัวอย่างเช่น เดิมคำว่า baby มีรูปเอกพจน์ เมื่อเป็นพหูพจน์มีรูปเป็น babies โดยการเติมหน่วยคำพหูพจน์เพิ่มเข้าไป วิธีการเติมหน่วยคำนี้เขียนเป็นกฎหน่วยคำได้ดังนี้

$$[\rightarrow Z] / \begin{bmatrix} -prnn \\ +plrl \end{bmatrix}$$

กฎนี้บ่งว่าในตำแหน่งท้าย (I) ของคำนามที่มีรรดลัษณ์ไม่ใช่คำสรรพนาม ($[-prnn]$) และมีรูปพหูพจน์ (plural $[+plrl]$) ให้เติม Z ซึ่งเป็นหน่วยเสียงแทนหน่วยคำพหูพจน์ เมื่อใช้กฎนี้จะได้รูปพหูพจน์ของคำว่า baby ดังนี้

baby	babies
$\begin{bmatrix} [bebiy] \\ -prnn \\ -plrl \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} [bebiyz] \\ -prnn \\ +plrl \end{bmatrix}$

14.2.4 กฎผันคำซ้อนเกิน (Inflectional Redundancy Rules หรือ IRRs)

ลักษณซ้อนเกิน เป็นลักษณะที่บ่งลักษณะทางไวยากรณ์ ได้แก่ บ่งการเรียงลำดับคำ บ่งการปรากฏร่วมของหน่วยคำที่มีลักษณทางไวยากรณ์ใกล้เคียงกัน กฎนี้เป็นกฎที่กำหนดลักษณซ้อนเกิน ซึ่งไม่

จำเป็นต้องปรากฏในเมทริกซ์ของลักษณะ แต่ใช้กฎแสดงแทนเช่นเดียวกับกฎซ้อนเกินที่ใช้บ่งลักษณะทางความหมายที่ซ้อนเกินของคำ ตัวอย่างของกฎซ้อนเกิน ได้แก่ กฎที่บ่งการเรียงลำดับคำของคำกริยา และค่านามประธานว่าประธานต้องปรากฏหน้ากริยาเสมอ เขียนเป็นกฎได้ดังนี้

$$\begin{bmatrix} +V \\ +fint \end{bmatrix} \rightarrow [\alpha > ? [+Nom]]$$

(fint หมายถึง finite, Nom หมายถึง Nominative)

กฎนี้บ่งว่าประโยคที่มีกริยาแท้ซึ่งมีลักษณะเป็น finite ([+fint]) นั้นต้องมีประธาน (Nominative [Nom]) ปรากฏหน้ากริยานั้น เครื่องหมาย $\alpha >$ บ่งตำแหน่งของลักษณะที่ตามมาว่าต้องปรากฏหน้าเสมอ ตัวอย่างประโยคที่ได้จากการใช้กฎนี้ เช่น

- (1) She swam. *Swam she
 (2) We love spaghetti. *Love we spaghetti.

ตัวอย่างของกฎบ่งลักษณะซ้อนเกินที่บ่งการปรากฏร่วมของคำ

เช่น

$$\begin{bmatrix} ? ([+Det]) \\ +dfnt \end{bmatrix} \rightarrow \begin{bmatrix} ? +Det \\ +dfnt \end{bmatrix}$$

กฎนี้บ่งว่านามชี้เฉพาะ (บ่งด้วยลักษณะ [+dfnt]) ต้องปรากฏกับตัวกำหนดที่มีลักษณะชี้เฉพาะ ([+Det] , [+dfnt]) เสมอ โดยดูจากปริบทประกอบ

ตัวอย่างวลีที่ได้จากการใช้กฎนี้ เช่น

(3) The baby *a baby

14.2.5 กฎแปลงคำ (Derivation Rules หรือ DRs)

กฎแปลงคำ เป็นกฎที่บ่งความสัมพันธ์ของคำที่มีรูปคล้ายกัน ความสัมพันธ์นี้ เป็นความสัมพันธ์ของคู่คำที่บ่งชนิดของคำทางไวยากรณ์ที่ต่างกัน แต่มีรูปเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น คู่คำ *this* ซึ่งเป็นได้ทั้งสรรพนาม ในประโยค (4) และตัวกำหนด ในประโยค (5)

(4) This is mine.

(5) This book is mine.

วิธีที่จะแสดงว่าคู่คำนี้มีรูปที่เหมือนกันแต่เป็นชนิดของคำทางไวยากรณ์ที่ต่างกันก็โดยใช้กฎแปลงคำซึ่งมีรูปดังนี้

$$\begin{bmatrix} + \text{Det} \\ + \text{dmns} \end{bmatrix} : \begin{bmatrix} + \text{prnn} \\ + \text{dmns} \end{bmatrix}$$

(dmns หมายถึง demonstrative)

กฎนี้บ่งว่า ตัวกำหนดที่เป็นคำบอกกำหนดมีคู่คำเป็นคำสรรพนามที่บอกกำหนดได้ เครื่องหมาย: บ่งว่าคู่คำทั้ง 2 มีคำสัมพันธ์ในระดับเท่าเทียมกันโดยที่คำหนึ่งไม่ได้มีความสำคัญมากกว่าอีกคำหนึ่ง

ตัวอย่างต่อไปแสดงกฎแปลงคำที่ใช้บ่งความสัมพันธ์ของคำคุณศัพท์กับคำวิเศษณ์ในภาษาอังกฤษ โดยที่คำวิเศษณ์ส่วนมากได้จากการเติมคำลงท้าย *-ly* หลังคำคุณศัพท์ เช่นคำว่า

beautiful : beautifully
quick : quickly

กฎแปลงคำที่บ่งความสัมพันธ์นี้ เขียนได้ดังนี้

$$\begin{array}{c} \boxed{+Adj} \\ \boxed{+qlty} \end{array} \quad . \quad \begin{array}{c} \boxed{+Adv} \\ \boxed{+qlty} \end{array}$$

(qlty หมายถึง quality)

กฎบ่งว่า คำคุณศัพท์ที่บ่งคุณภาพ ([+Adj], [+qlty]) มีความสัมพันธ์กับคำวิเศษณ์ที่บ่งคุณภาพ ([+Adv], [+qlty]) โดยการเติม *ly* ท้ายคำคุณศัพท์

กฎแปลงคำกฎนี้ มิใช่กฎที่แน่นอนเสมอไป เพราะมีคำคุณศัพท์บางคำที่ไม่มีความสัมพันธ์กับคำวิเศษณ์โดยการเติม *ly* เช่น

hard : *hardly
pretty : *prettily

และในทางกลับกันคำวิเศษณ์ที่ลงท้ายด้วย *ly* บางคำก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับคำคุณศัพท์ โดยการตัด *ly* ทิ้ง ดังเช่น

truly : true
only : one

กฎแปลงคำกฏนี้จึงเป็นเหมือนกฎที่สะท้อนลักษณะส่วนใหญ่ของภาษา ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นกฎตัวแทนของภาษาทั้งหมด

กฎทั้ง 5 กฎ ที่กล่าวมานี้ อันได้แก่ กฎซ้อนเกิน กฎจำแนกประเภทย่อย กฎหน่วยคำ กฎผันคำซ้อนเกิน และกฎแปลงคำ เป็นกฎที่บ่งอรรถลักษณะประจำคำของคำคำหนึ่งๆ โดยไม่มีความสัมพันธ์กับคำที่ปรากฏร่วม เนื่องจากไวยากรณ์ศัพท์การกเป็นไวยากรณ์ที่บ่งเน้นความสัมพันธ์ของส่วนหลักและส่วนพืงพาที่ปรากฏร่วมด้วย ดังนั้นจึงต้องมีกฎอีก 2 กฎที่กล่าวถึงวิธีการตีความ ความสัมพันธ์ ของส่วนหลักและส่วนพืงพาซึ่งบ่งโดยเครื่องหมายชี้บ่งเป็นนัย (?) กฎทั้ง 2 กฎนี้จะได้กล่าวถึงในตอนต่อไป

14.2.6 กฎเชื่อมความ (Linking Rules หรือ LRs)

กฎเชื่อมความ แบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ กฎเชื่อมความตามนัย (Valence LR) หรือกฎเชื่อมความในโครงสร้าง (Internal LR)

14.2.6.1 กฎเชื่อมความตามนัย (Valence Linking Rule)

กฎนี้เป็นกฎเชื่อมบ่งความสัมพันธ์ระหว่างคำ 2 คำ โดยที่ในทางไวยากรณ์คำๆหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นส่วนหลัก คำอีกคำหนึ่งเป็นส่วนพืงพาทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย (modifier) หรือส่วนวรรณนา (attribute) ของส่วนหลัก การเขียนกฎเชื่อมความตามนัยนี้มีแบบแผนดังนี้

$$[? [+ WC_i]] \rightarrow [n [+ WC_i] / \begin{matrix} n \text{ ndex} \\ + WC_i \end{matrix}]$$

WC	หมายถึง word class หรือ	ชนิดของคำ
ndex	หมายถึง index หรือ	เลขกำกับคำ
i	หมายถึง feature หรือ	ลักษณะประจำคำ

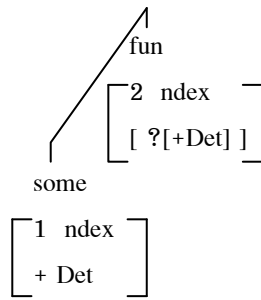
กฎนี้บ่งวิธีการเชื่อมความของชนิดของคำที่มีเครื่องหมายชี้บ่งเป็นนัย (?) กำกับว่าเป็นชนิดของคำประเภทใด ([? [+WC]]) คำที่มีเครื่องหมายชี้บ่งนี้ตามกฎจะมีชนิดของคำที่มีเลขกำกับ (n) (n [+WC_i]) เช่นเดียวกับชนิดของคำที่ปรากฏเป็นส่วนฟังก์ชันในโครงสร้างเดียวกัน ([n ndex], [+WC]) สังเกตได้จากการที่อักษร n ชี้บ่งเป็นอักษรเดียวกับ n ndex ปรากฏแทนเครื่องหมายชี้บ่ง (?) นำหน้าชนิดของคำ (n [+WC_i]) ส่วน i ที่ปรากฏกับชนิดของคำ (WC) นั้นจะบ่งลักษณะของคำๆ นั้น ซึ่งเป็นลักษณะที่แน่นอนไม่มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องหมาย / จะบ่งส่วนฟังก์ชันที่ปรากฏร่วมในโครงสร้าง

ตัวอย่างของกฎเชื่อมความตามนัย ในภาษาอังกฤษ เช่น

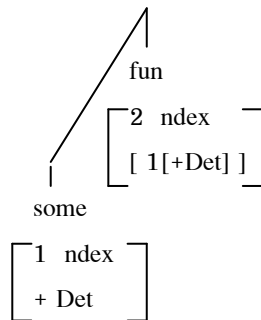
$$[? [+ Det]] \rightarrow [n [+ Det] / \begin{matrix} n \text{ ndex} \\ + Det \end{matrix}]$$

กฎนี้ใช้ตอบคำถามว่าส่วนฟังก์ชันตัวกำหนด (Determiner [+Det]) ตรงกับหน่วยใดในโครงสร้าง และตัวกำหนดมีตัวเลขกำกับ ([n [+Det]]) เป็นตัวเดียวกับตัวกำหนดที่ปรากฏในโครงสร้าง

เดียวกัน ([ndex], [+Det]) จะเห็นได้จากตัวอย่างการเชื่อมโยงของนามวลี *some fun* ต่อไปนี้

นาม *fun* มีรรณลักษณะซึ่งบ่งว่า [2 ndex] หมายถึง เป็นคำที่ปรากฏในวลี เป็นตำแหน่งที่ 2 ([+Det]) คำถามคือว่าตัวกำหนดนี้ตรงกับคำใดในโครงสร้างเดียวกัน จากการใช้กฎเชื่อมความตามนัยที่กล่าวไว้ข้างต้น จะพบว่าตัวกำหนดที่มีเครื่องหมายซึ่งบ่งเป็นนัย (?) กำกับนั้นตรงกับตัวกำหนด *some* ที่ปรากฏในโครงสร้าง ดังนั้นเครื่องหมายซึ่งบ่ง (?) จะถูกแทนที่ด้วยตัวเลขกำกับซึ่งเป็นตัวเดียวกับตัวกำหนด *some* คือ ตัวเลข 1 โครงสร้างใหม่ที่ได้จากการใช้กฎเชื่อมความตามนัย มีลักษณะดังนี้

กฎเชื่อมความตามนัยนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทตามลักษณะการใช้ คือ เป็นกฎบังคับใช้ (obligatory) หรือ กฎเลือกใช้ (optional) กฎเลือกใช้ใช้กับหน่วยสร้างเข้าศูนย์ (endocentric construction) ซึ่งเป็นหน่วยสร้างที่มีส่วนหลักเพียงหน่วยเดียว ในขณะที่กฎบังคับใช้ใช้กับหน่วยสร้างไร้ศูนย์ (exocentric construction) ซึ่งเป็นหน่วยสร้างที่มีส่วนหลักตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป

ตัวอย่างของกฎเชื่อมความตามนัยเลือกใช้ได้แก่ กฎที่บ่งการปรากฏร่วมของส่วนพึงพาที่เป็นคำนามกับส่วนหลักที่เป็นคำกริยา เช่น ระบบลักษณะของกริยาบ่งว่ามีนามเป็นส่วนพึงพาที่ปรากฏร่วมหรือไม่ก็ได้ตามอรรถลักษณะ ดังนี้

$$\begin{array}{c} \text{verb} \\ \left[\begin{array}{c} + V \\ ? [+N] \end{array} \right] \end{array}$$

ถ้ากริยานั้นคำนามปรากฏได้แก่ วลี *eat chocolate* หรือ *read some books* แต่ถ้ากริยานั้นไม่มีคำนามปรากฏได้แก่ วลี *run away* หรือ *stand up* เป็นต้น ถ้ามีคำนามปรากฏในวลี *eat chocolate* กฎเชื่อมความตามนัยแบบเลือกใช้นี้ ช่วยตีความของคำนามที่ปรากฏร่วม (? [+N]) ว่าเป็นนามที่มีเลขกำกับเช่นเดียวกับคำนาม *chocolate* ตามโครงสร้างต่อไปนี้

$$\begin{array}{cc} \text{eat} & \text{chocolate} \\ \left[\begin{array}{c} 1 \text{ ndex} \\ + V \\ 2 [+N] \end{array} \right] & \left[\begin{array}{c} 2 \text{ ndex} \\ + N \end{array} \right] \end{array}$$

กฎเชื่อมความตามนัยแบบบังคับใช้ เป็นกฎที่ใช้กับหน่วยสร้างไร้ศูนย์ซึ่งไวยากรณ์ศัพท์การก ถือว่าหน่วยสร้างแบบนี้มีเพียง 2 ชนิด คือ บุพบทวลี (prepositional phrase) และวลีเชื่อมความ (coordinate phrase) นั่นคือ ในบุพบทวลี บุพบทต้องบ่งว่ามีนามวลีเป็นส่วนหลักที่ปรากฏร่วม ดังเช่น บุพบทวลี *with sincerity* มีระบบลักษณะกำกับในรูปของ

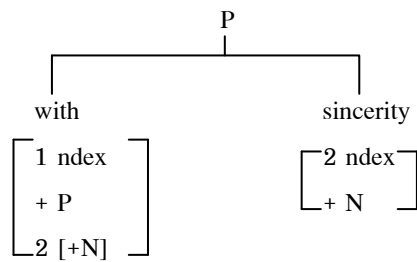
$$\begin{array}{c} \text{with} \\ \left[\begin{array}{l} + P \\ ? [+N] \end{array} \right] \end{array}$$

ในขณะที่ในวลีเชื่อมความ ถ้าเป็นวลีเชื่อมความนามก็ต้องบ่งว่ามีนามวลีปรากฏเป็นส่วนหลัก 2 หน่วย ดังเช่น วลีเชื่อมความ *jasmine and rose* มีรายการลักษณะกำกับในรูปของ

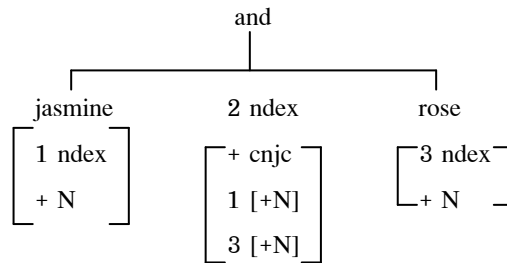
$$\begin{array}{c} \text{and} \\ \left[\begin{array}{l} + \text{cnjc} \\ ? [+N] \\ ? [+N] \end{array} \right] \end{array}$$

(cnjc หมายถึง conjunction หรือ คำเชื่อม)

กฎเชื่อมความตามนัยแบบบังคับใช้ เชื่อมความของนามที่ต้องปรากฏในบุพบทวลี ([? [+N]]) ว่าเป็นนามที่มีเลขกำกับเช่นเดียวกับค่านาม *sincerity* ดังโครงสร้างต่อไปนี้

ส่วนในโครงสร้างของวลีเชื่อมความ กฎเชื่อมความตามนัยแบบบังคับใช้ ก็จะใช้เชื่อมความว่านามที่ต้องปรากฏร่วมกับคำเชื่อม *and* เป็นนามที่มีเลขกำกับเช่นเดียวกับคำนาม *jasmine* และ *rose* ตามโครงสร้างต่อไปนี้

14.2.6.2 กฎเชื่อมความในโครงสร้าง (Internal Linking Rules)

บทบาทของกฎเชื่อมความในโครงสร้างคล้ายๆ กับ บทบาทของกฎเชื่อมความตามนัย แต่มีความแตกต่างกันเล็กน้อยโดยที่กฎเชื่อมความตามนัย เป็นกฎที่ชี้ความสัมพันธ์ของส่วนหลักกับส่วนที่พึ่งพาว่า ส่วนที่พึ่งพาที่ปรากฏร่วมนั้นต้องเป็นตัวเดียวกับหน่วยที่ปรากฏในโครงสร้างจริง โดยบ่งว่ามีเลขกำกับเป็นตัวเดียวกัน ในขณะที่

ที่กฎเชื่อมความในโครงสร้าง เป็นกฎเน้นการตีความของส่วนพืงพาที่ปรากฏกับส่วนหลัก

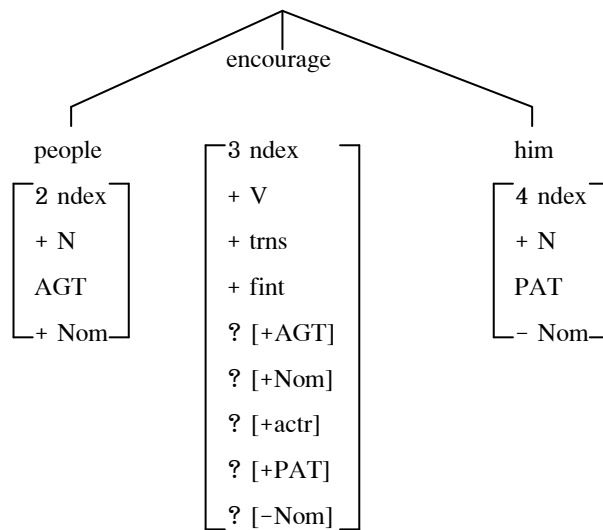
“Valence LR’s have the effect of bringing the indices of dependent words into the lexical matrix of the regent word. While Internal LR’s have the effect of assigning interpretations to external dependents.” (Starosta 1992: 20)

รูปแบบของกฎเชื่อมความในโครงสร้างเขียนได้ดังนี้

$$\left[\begin{array}{l} n \text{ ([+ WC])} \\ ? \text{ [+ F}_i \text{]} \end{array} \right] \rightarrow [n \text{ [+ F}_i \text{]}]$$

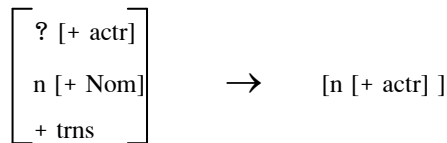
กฎนี้อ่านได้ว่า คำที่มีเครื่องหมายชี้บ่งเป็นนัยกำกับ (n [+WC]), [? [+ F_i]) เครื่องหมายชี้บ่งนี้ตีความได้ว่า มีตัวเลขกำกับตัวเดียวกับส่วนพืงพาที่มีลักษณะตรงกับลักษณะที่บ่งด้วยเครื่องหมายชี้บ่งนั้น

พิจารณาตัวอย่างประโยค *People encourage him.* ซึ่งมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

กฎเชื่อมความในโครงสร้างที่ใช้กับประโยคนี้ได้แก่

กฎที่ 1. กฎเชื่อมความประธาน กฎบ่งว่าประธาน (?[+Nom]) ของคำกริยาเป็นคำเดียวกับคำที่มีลักษณะเป็นผู้แสดง ([+ actr]) เขียนได้ ดังนี้

กฎที่ 2. กฎเชื่อมความกรรม บ่งว่า กรรม (?[-Nom]) ของคำกริยาเป็นคำเดียวกับคำที่มีลักษณะเป็นการกสัมพันธ์ผู้รับ ([+PAT]) กฎเขียนได้ดังนี้

$$\left[\begin{array}{l} ? [+ \text{Nom}] \\ + \text{trns} \end{array} \right] \rightarrow [n [+ \text{PAT}]]$$

จากการใช้กฎที่ 1 ประธานของกริยา *encourage* เป็นคำที่มีเลขกำกับ คือ เลข 2 ซึ่งเป็นคำนามที่บ่งผู้แสดง [+ actr] ตรงกับคำว่า *people*

จากการใช้กฎที่ 2 กรรมของกริยาเป็นคำที่มีเลขกำกับ คือ เลข 3 ซึ่งเป็นคำนามที่บ่งการกสัมพันธ์ผู้รับ (+ PAT) ตรงกับคำว่า *him*

จากนั้น จึงมีกฎเชื่อมความตามนัย อีก 2 กฎ เพื่อที่จะเชื่อมลักษณะของประธาน และลักษณะของกรรมเข้าด้วยกัน กฎเหล่านี้ ได้แก่

กฎที่ 3 เชื่อมความประธานเข้ากับการกสัมพันธ์ผู้ทำ ([+AGT]) กฎจะบ่งว่านามที่มีลักษณะเป็นการกสัมพันธ์ผู้ทำจะเป็นคำเดียวกับนามที่เป็นประธาน ([+Nom]) กฎเขียนได้ดังนี้

$$\left[\begin{array}{l} ? [+ \text{Nom}] \\ n [+ \text{AGT}] \\ + \text{trn} \end{array} \right] \rightarrow [n [+ \text{actr}]]$$

กฎที่ 4 กฎเชื่อมความการกสัมพันธ์ผู้ทำเข้ากับการกบทบาทมหัพภาคผู้แสดง ([+actr]) บ่งว่านามที่มีลักษณะ เช่น ผู้แสดงเป็นคำเดียวกับนามที่มีการกสัมพันธ์ผู้ทำ ([+AGT]) กฎเขียนได้ดังนี้

$$\left[\begin{array}{l} ? [+ \text{actr}] \\ n [+ \text{AGT}] \\ + \text{trns} \end{array} \right] \rightarrow [n [+ \text{actr}]]$$

กฎที่ 5 กฎเชื่อมความกรรมเข้ากับการกัมพันธผู้รับ ([+PAT]) บ่งว่านามที่มีลักษณะเป็นการกัมพันธผู้รับ เป็นคำเดียวกับนามที่เป็นกรรม ([- Nom]) กฎเขียนได้ดังนี้

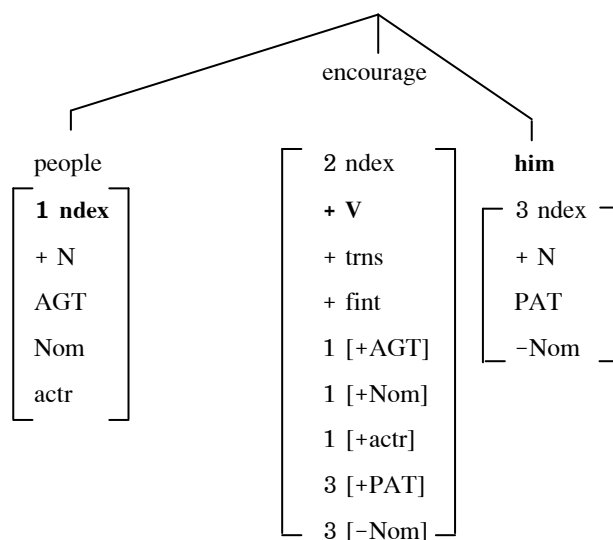
$$\left[\begin{array}{l} ? [+ \text{Nom}] \\ n [+ \text{PAT}] \\ + \text{trns} \end{array} \right] \rightarrow [n[-\text{Nom}]]$$

จากการใช้กฎที่ 3 การกัมพันธผู้ทำ ([+ AGT]) ของกริยา *encourage* เป็นคำที่มีเลขกำกับ คือ เลข 1 ซึ่งเป็นเลขกำกับของลักษณะประธาน ([1 [+Nom]]) ตรงกับคำว่า *people*

จากการใช้กฎที่ 4 ผู้แสดง ([+actr]) ของกริยา *encourage* เป็นคำที่มีเลขกำกับ คือเลข 1 ซึ่งเป็นเลขกำกับของลักษณะการกัมพันธผู้ทำ ([1 [+ AGT]]) ตรงกับคำว่า *people*

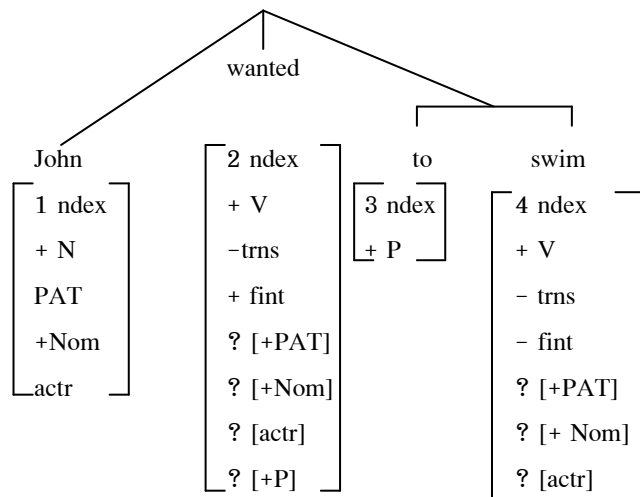
จากการใช้กฎที่ 5 การกัมพันธผู้รับ ([+PAT]) ของกริยา *encourage* เป็นคำที่มีเลขกำกับ คือ เลข 3 ซึ่งเป็นเลขกำกับของลักษณะกรรม ([3 [-Nom]]) ตรงกับคำว่า *him*

จากการใช้กฎทั้ง 5 กฎนี้ ทำให้ตีความได้ว่า กริยา *encourage* มีส่วนพืงพาที่เป็นประธาน บ่งการกัมพันธผู้ทำและผู้แสดง ตรงกับคำว่า *people* และมีส่วนพืงพาที่เป็นกรรมบ่งการกัมพันธผู้รับ ตรงกับคำว่า *him* ดังโครงสร้างต่อไปนี้

14.2.7 กฎโยงความ (Chaining Rules หรือ CRs)

กฎโยงความ เป็นกฎที่ใช้โยงส่วนพืงพาเข้ากับส่วนหลัก หน่วยทั้ง 2 หน่วยนี้ปรากฏในโครงสร้างต่างระดับกัน ส่วนมากเป็นการโยงหน่วยที่ปรากฏในประโยคหลัก (matrix clause) กับหน่วยที่ปรากฏในอนุประโยค (subordinate clause) ประโยคที่ใช้กฎโยงความ เป็นกฎตีความ หรือ แปลเครื่องหมายชี้บ่งเป็นนัย (?) ของส่วนพืงพาที่ปรากฏกับส่วนหลักต่างระดับนั้นได้แก่ ส่วนเติมเต็มอินฟินิตีฟ (infinitival complement) ในภาษาอังกฤษ ตัวอย่างเช่น John wanted to swim. มีโครงสร้างดังนี้

สังเกตที่ ส่วนเติมเต็มอินฟินิตีฟ *to swim* ระบบลักษณะของกริยา *swim* บ่งว่าเป็นอกรรมกริยา ([-trns]) ไม่ใช่กริยาแท้ ([-fint]) ในเมื่อไม่ใช่กริยาแท้จึงมีประธานปรากฏไม่ได้ แต่สามารถที่จะบ่งประธานของกริยาได้ว่ามีลักษณะเป็นประธาน ([?+[Nom]]) การกสัมพันธ์ผู้รับ ([?+[PAT]]) และการกบทบาทที่พหุภาคผู้แสดง ([?+[actr]]) ที่ชื่อว่า กฎบังคับ (Control Rule)

กฎบังคับ เป็นกฎโยงประธานของ ส่วนเติมเต็มอินฟินิตีฟ ซึ่งมีลักษณะผู้แสดง ([+actr]) กำกับอยู่เข้ากับนามที่มีลักษณะของการกสัมพันธ์ผู้รับ ([+PAT]) กำกับอยู่ในประโยคหลัก กฎเขียนได้ดังนี้

$$\left[\begin{array}{l} ? [+actr] \\ n \text{ ndex} \end{array} \right] \rightarrow [m [+ actr]] \setminus [m [+PAT]]$$

กฎนี้อ่านว่านามที่มีลักษณะบ่งผู้แสดง (?[+actr]) มีเลขกำกับ (m[+actr]) เป็นตัวเดียวกับนามที่มีลักษณะบ่งการกสัมพันธ์ผู้รับ (m [+PAT]) ซึ่งปรากฏในประโยคหลัก (เครื่องหมายบ่งว่าลักษณะปรากฏหลังเครื่องหมายนี้ ปรากฏในประโยคหลัก)

จากการใช้กฎนี้ทำให้ตีความได้ว่าประธานที่ไม่ปรากฏรูปของกริยา *swim* นั้นเป็นนามที่เป็นตัวเดียวกับนามที่บ่งการกสัมพันธ์ผู้รับในประโยคหลัก ก่อนที่จะทราบว่าประธานตัวนั้นเป็นใคร ต้องทราบว่าคำนามที่บ่งการกสัมพันธ์ผู้รับในประโยคหลักเป็นใครก่อน

เมื่อกลับมาดูกริยา *wanted* ในประโยคหลัก พบว่ากริยานี้มีเครื่องหมายชี้บ่ง (?) กำกับในลักษณะ ของประธาน (?[+Nom]) การกสัมพันธ์ผู้ทำ (? [+AGT]) และผู้แสดง (? [+actr]) การตีความหมายของเครื่องหมายชี้บ่งเหล่านี้ต้องใช้กฎเชื่อมความ(Linking rules) เป็นหลัก

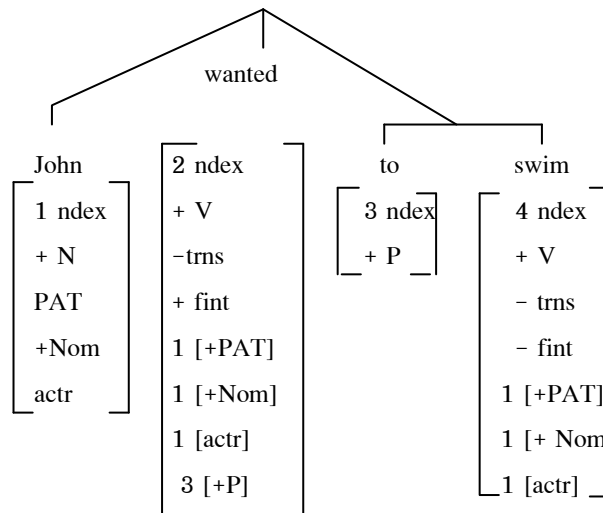
จากการใช้กฎเชื่อมความสามารถตีความได้ว่า ประธาน ([+Nom]) ของกริยา *wanted* เป็นคำที่มีเลขกำกับ คือ เลข 1 ซึ่งบ่งลักษณะผู้แสดง ([+actr]) และตรงกับคำว่า *John* เมื่อใช้กฎเชื่อมความกฎต่อไปสามารถที่เชื่อมได้ว่า การกสัมพันธ์ผู้รับ ([+PAT]) และบทบาทมหัพภาคผู้แสดง ([+actr]) มีเลขกำกับเป็นเลข 1 เช่นเดียวกับประธาน ([+Nom])

กฎเชื่อมความเหล่านี้ทำให้ตีความได้ว่า ประธานที่มีการกสัมพันธ์ผู้รับและผู้แสดงของกริยา *wanted* หรือ *John*

เมื่อใช้กฎโยงความที่บ่งว่าประธานของ *swim* เป็นนามเดียวกับนามที่มีการกสัมพันธ์ผู้รับที่ปรากฏในประโยคหลัก ดังนั้นจึงตีความได้ว่าประธานของ *swim* คือคำนาม *John* ดังนั้นจึงมีตัวเลข 1 กำกับเช่นเดียวกัน

ต่อไปกฎเชื่อมความเจตคติความเครื่องหมายซึ่งประจำลักษณะประธาน (?[+Nom]) และลักษณะของผู้แสดง (?[+actr]) ของกริยา swim ว่ามีเลขกำกับเป็น 1 ซึ่งเป็นค่านามตัวเดียวกับประธาน คือ John

โครงสร้างของประโยค *John wanted to swim.* จากการใช้กฎเชื่อมความและกฎโยงความตีความหมายของเครื่องหมายสื่อแล้วจะได้โครงสร้างดังนี้

14.3 สรุป

ไวยากรณ์ศัพท์การกเป็นไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับคำ นั่นคือ คำเป็นส่วนที่บ่งบอกลักษณะทางไวยากรณ์ และความหมายของคำ หมายถึง ความหมายประจำคำนั้น ๆ ซึ่งเป็นส่วนประกอบภายในของคำ

เอง (internal structure) ในขณะที่ไวยากรณ์ของคำ หมายถึง การที่คำๆ นั้น มีความสัมพันธ์กับคำอื่นที่ปรากฏร่วม ซึ่งเป็นเรื่องของการกระจายภายนอกของคำ (external distribution)

ลักษณะทางไวยากรณ์และความหมายของคำ แสดงในรูปของลักษณะ (feature) ลักษณะแบ่งได้เป็นประเภทใหญ่ๆ 2 ประเภท คือ ลักษณะบริบท (contextual feature) และลักษณะไม่เน้นบริบท (non-contextual feature) ลักษณะบริบทแสดงโดยใช้เครื่องหมายซึ่งบ่งเป็นนัย (?) ขณะที่ลักษณะไม่เน้นบริบทจะบ่งโดยเครื่องหมายทวิลักษณ์ (+,-)

นอกจากจะบ่งลักษณะทางไวยากรณ์และความหมายในรูปของลักษณะแล้ว ยังสามารถบ่งโดยการใชกฎได้อีกด้วย กฎในไวยากรณ์นี้แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 กฎบ่งความสัมพันธ์ของคำ ได้แก่ กฎซ้อนเกิน (Redundancy Rules) กฎแบ่งประเภทย่อย (Subcategorization Rules) กฎผันคำซ้อนเกิน (Inflectional Redundancy Rules) และกฎหน่วยคำ (Morphological Rules) กฎประเภทที่ 2 คือ กฎเปรียบเทียบคำ ได้แก่ กฎแปลงคำ (Derivation Rules) และกฎประเภทสุดท้าย คือ กฎตีความ ได้แก่ กฎเชื่อมความ (Linking Rules) และกฎโยงความ (Chaining Rules) กฎแต่ละกฎมีบทบาทและหน้าที่ในการบ่งลักษณะทางไวยากรณ์และทางความหมายของคำแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของกฎ

เรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งในไวยากรณ์ศัพท์การก คือ เรื่องความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ (grammatical relations) ซึ่งระบุได้จาก การดูความสัมพันธ์ที่หน่วยกริยามีต่อหน่วยนามเป็นหลัก ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เป็นความสัมพันธ์เชิงการก (case) แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ การกสัมพันธ์ (case relations) รูปการก (case form) และการกบทบาทมหัพภาค (macro role)

ในเรื่องโครงสร้างของประโยคหรือวลีนั้น ไวยากรณ์ศัพท์ การกยิดแม่แบบมาจากไวยากรณ์เอกซ์-บาร์ (X-bar syntax) และ ไวยากรณ์ฟังกาเป็นหลัก พร้อมกับกำหนดข้อจำกัดบางประการเพื่อกำหนดกรอบในการเขียนโครงสร้างขึ้นมา เงื่อนไขบังคับเหล่านี้ได้แก่ จำนวนบาร์ที่กำหนดให้มีเพียง 1 บาร์ หรือ One-bar constraint เงื่อนไขบังคับกำหนดความสัมพันธ์แบบฟังกา หรือ Sister-head constraint เงื่อนไขบังคับการกำหนดชนิดคำหรือ Lexical leaf constraint เป็นต้น

ลักษณะของไวยากรณ์ศัพท์การกที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นลักษณะหลักหรือหัวใจของไวยากรณ์นี้ อย่างไรก็ตาม ไวยากรณ์ศัพท์การกได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในรายละเอียดบางส่วน ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนใช้เครื่องหมายชี้บ่งจากเดิมเป็นเครื่องหมาย < มาใช้เครื่องหมาย ? และเปลี่ยนหน้าที่การใช้ซึ่งเดิมใช้ร่วมกับลักษณะปริบท และลักษณะไม่เน้นปริบท มาเป็นการใช้แสดงลักษณะปริบทแบบเดียว เป็นต้น ในบทนี้ ผู้เขียนได้พยายามเขียนโดยนำเอาลักษณะที่พบว่ามี การเปลี่ยนแปลงล่าสุดในปี 1992 มากล่าวไว้ ทั้งนี้ผู้อ่านจะได้คุ้นเคยกับสิ่งใหม่ๆ และไม่ต้องสับสนว่าสิ่งไหนเปลี่ยนมาจากสิ่งใด อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนใคร่ขอให้ผู้อ่านพึงสังวรไว้ว่า ไวยากรณ์ศัพท์การกภายหลังปี 1992 อาจมีรายละเอียดบางอย่างผิดแปลกไปจากงานเขียนบทนี้ ก็ขอให้ผู้อ่านคิดว่าเป็นวิวัฒนาการของไวยากรณ์เอง สิ่งใดที่มีการเจริญเติบโตก็ย่อมมีวิวัฒนาการไปตามลำดับขั้นตอน สิ่งใดที่ไม่มีวิวัฒนาการก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่งอกงามแล้วนั่นเอง

แบบฝึกหัด (บทที่ 14)

1. แนวความคิดพื้นฐานของไวยากรณ์ศัพท์การก มีอะไรบ้าง
2. การกสัมพันธ์ รูปการก และการกบทบาทหัพภาค คืออะไร มีความแตกต่างกันอย่างไร
3. ทำไมไวยากรณ์ศัพท์การกจึงได้จัดว่าเป็นไวยากรณ์พึงพาประเภทหนึ่ง
4. กฎสำคัญที่ใช้อธิบายลักษณะความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์และทางความหมายได้แก่ กฎอะไรบ้าง
5. กฎบ่งอรรถลักษณะประจำหน่วยศัพท์ในไวยากรณ์ศัพท์การก มีกี่กฎอะไรบ้าง
6. การแสดงความสัมพันธ์ของส่วนหลักและส่วนพึงพานั้นต้องอาศัยการตีความจากกฎเชื่อมความและกฎโยงความ กฎทั้ง 2 นี้มีลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
7. จงวิเคราะห์และระบุการกของคำนามที่ขีดเส้นใต้ในประโยคต่อไปนี้ ตามแนวไวยากรณ์ศัพท์การก
 1. พายุหมุนหอบบ้านขึ้นไป
 2. ทุก ๆ วัน เขาวิ่งเป็นระยะทาง 2 กิโลเมตร
 3. แม่บ้านกำลังใส่ปลอกหมอน
 4. เมฆฝนกลั่นตัวเป็นหยดน้ำ
 5. ขยะอุดท่อระบายน้ำ
 6. หัวหอมซอยให้ละเอียดได้ยาก
 7. เนื้อชิ้นนี้หนัก 1 ปอนด์
 8. ชวานาใช้มีดฟันต้นไม้

9. หนังสือพิมพ์ลงข่าวการปล้นข้ามชาติ
10. ภูเขาที่บ้านแล้วมีกลิ่นเหม็น
11. This room smells of cats.
12. Tom sprayed the wall with paint.
13. The post office is to the right of the bank.
14. Nobody expects to win Nintendo Game.
15. Something funny happened on the way to the
forum.
16. Sue dreamed about her mother.
17. The news that Tom heard was a fake.
18. The man whom we met this morning was my boss.
19. Timothy seemed to enjoy the concert last night.
20. I expected that we would get a new computer soon.
21. The prime-minister appointed him the Minister of
Education.
22. The English newspaper disclosed that the treaty had
been signed.
23. Subsequent events verified my suspicion on this
murder case.
24. His father opposed his desire to become an
astronaut.
25. The day lengthened as summer approached.
26. The rocket's engine failed a few second after it
took off.
27. The sediment will settle in bottle after a few days.

28. He exhausted himself trying to recover the trapped animal.
 29. The police feared for the president's safety in this circumstances.
 30. The lawyer commanded a high fee for his service.
8. จงเขียนแผนภูมิโครงสร้างของประโยคต่อไปนี้ พร้อมทั้งแสดงการใช้กฏตีความเมื่อจำเป็น ตามทฤษฎีไวยากรณ์ศัพท์การก

1. เขาพันเชือกไว้ที่เสา
2. เขาจับน้ำด้วยฟองน้ำ
3. เขาขับรถชนราวสะพานไม้
4. เขาสละเลือดให้คนไข้ที่ได้รับบาดเจ็บ
5. สุนัขที่ได้รับการฝึกมักจะเชื่อ
6. The garden is swarming with bees.
7. The committee elected Henry chairman.
8. David is collecting worms for his fishing.
9. He walks in a manner that reminds me of his father.
10. The accusation that John was a murder angered him.
11. The twisted buildings were going to collapse soon.
12. The strawberry was brought to Chiangmai by missionaries.
13. I wondered why Triceratops had three horns.
14. Harry persuaded Tommy to go fishing with him.
15. The senior need a hearing aid to help him understand words.

รายการอ้างอิง

วจินตน์ ภาณุพงศ์. 2520, 2532. *โครงสร้างของภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2480, 2511. *หลักภาษาไทย (วชิวิภาค, วากยสัมพันธ์)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

Arnoff, Mark. 1976. *Word Formation in Generative Grammar*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.

Baker, Carl. 1978. *Introduction to Generative-Transformational Syntax*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.

Barwise, K. J. & Perry, John 1983. *Situations and Attitudes*. Cambridge: MIT Press.

Blake, Barry J. 1994. *Case*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bloomfield, Leonard. 1933. *Language*. New York: Henry Holt and Company, Inc.

Bresnan, Joan. 1970. On complementizers: Towards a syntactic theory of complement types. *Foundation of Language* 6: 297-321.

Brown, E. K. and J. E. Miller. 1980. *Syntax. A Linguistic Introduction to Sentence Structure*. London: Hutchinson & Co., Ltd.

Chafe, William. 1970. *Meaning and the Structure of Language*. Chicago: Chicago University Press.

- Chomsky, Noam. 1957. *Syntactic Structures*. The Hague: Mouton.
- Chomsky, Noam. 1964. *Current Issues in Linguistic Theory*. The Hague: Mouton.
- Chomsky, Noam. 1965. *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, Massachusetts: M.I.T. Press.
- Chomsky, Noam. 1970. Remarks on nominalization. *Readings in English Transformational Grammar*, edited by Roderick A. Jacobs and Peter S. Rosenbaum, pp.184-221. Waltham, MA: Ginn & Co.
- Chomsky, Noam. 1972. *Studies on Semantics in Generative Grammar*. The Hague: Mouton.
- Chomsky, Noam. 1973. Conditions on transformations. *A Festschrift for Morris Halle*, edited by Stephen R. Anderson and Paul Kiparsky, pp. 232-86. New York: Holt, Rinehart and Winston. Reprinted in Chomsky. 1977. *Essays on Form and Interpretation*. New York: North Holland.
- Chomsky, Noam and Morris Halle. 1968. *The Sound Pattern of English*. New York: Harper and Row.
- Chomsky, Noam and George Miller. 1963. Introduction to the formal analysis of natural languages. *Handbook of Mathematical Psychology*, edited by R. Duncan Luce, Robert R. Bush and Eugene Galanter. Vol II. pp. 269-322. New York: Wiley.

- Conner, Jack E. 1968. *A Grammar of Standard English*.
Boston: Houghton Mifflin Company.
- Cook, Walter. 1971. Improvements in case grammar 1970.
Language and Linguistics : Working Paper, edited by
Richard J. O'Brien. Washington, D.C.: Georgetown
University Press.
- Downey, Charlotte. 1991. Trends that shaped the development
of 19th century American grammar writing. *English
Traditional Grammars. Studies in the History of The
Language Sciences 62*, edited by Gerhard Leitner.
Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Emonds, Joseph. 1970. *Root and Structure Preserving
Transformations*. Ph.D. dissertation, MIT.
- Ekniyom, Peansiri. 1981. A Study of Informational Structuring
in Thai. Ph.D. dissertation, University of Hawaii.
- Fillmore, Charles. 1963 The position of embedding
transformation in a grammar. *Word 19*: 208-231.
- Fillmore, Charles. 1968. The case for case. *Universals in
Linguistic Theory* , 1-88, edited by E. Bach & R.T.
Harms. London: Holt, Rinehart & Winston.
- Fillmore, Charles. 1970. Some problems for case grammar.
Working Papers in Linguistics. Ohio State University
10:245-265.
- Fodor, Janet Dean. 1977. *Semantics: Theories of Meaning in
Generative Grammar*. Cambridge: Harvard University
Press.

- Francis, W. Nelson. 1958. *The Structure of American English*.
New York: The Ronald Press Company
- Fries, Charles Carpenter. 1940. *American English Grammar*.
English Monograph No. 10, National Council of
Teachers of English. New York: Appleton-Century-
Crofts, Inc.
- Fries, Charles Carpenter. 1952. *The Structure of English*.
London: Longman.
- Gazdar, Gerald. 1979. *Pragmatics: Implicature, Presupposition
and Logical Form*. New York: Academic Press.
- Gazdar, Gerald, Ewan Klein, Geoffrey Pullum and Ivan Sag.
1985. *Generalized Phrase Structure Grammar*. Oxford:
Basil Blackwell.
- Gleason, H.A. 1955. *Workbook in Descriptive Linguistics*. New
York: Holt, Rinehart and Winston.
- Grattan and Gurrey. 1925. *Our Living Language*. London:
Thomas Nelson and Sons.
- Halliday, M.A.K. 1970. Language structure and language
function. *New Horizons in Linguistics*, edited by John
Lyons. London: Pelican.
- Halliday, M.A.K. 1985, 1994. *An Introduction to Functional
Grammar*. London: Edward Arnold.
- Hawkes, Terence. 1977. *Structuralism and Semiotics*. Berkeley
and Los Angeles: University of California Press.

- Hjelmslev, Louis (1935/37). *Catégorie des cas* (2 volumes).
Acta Jutlandica VII, IX.
- Herndon, Jeanne H. 1970. *A Survey of Modern Grammars*.
New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Hockett, Charles. 1955. *A Manual of Phonology*. Baltimore:
Waverly Press.
- Jackendoff, Ray. 1975. Morphological and semantic regularities
in the lexicon. *Language* 51.3: 639–671.
- Jackendoff, Ray. 1977. *X– Syntax: A Study of Phrase
Structure*. Linguistic Inquiry Monograph 2. Cambridge,
MA: MIT Press.
- Jespersen, Otto. 1909. *A Modern English Grammar*.
Heidelberg.
- Katz, Jerrold. and Jerry Fodor. 1963. The structure of a
semantic theory. *Language* 39: 170–210.
- Katz, Jerrold and Paul Postal. 1964. *An Integrated Theory of
Linguistic Descriptions*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Lakoff, George. 1965. *On the Nature of Syntactic Irregularity*.
Ph.D. dissertation, Indiana University.
- Language Files. 1979. Columbus: The Ohio State University.
- Lees, Robert. 1960. *The Grammar of English Nominalization*.
The Hague: Mouton.
- Lyons, John. 1968. *Introduction to Theoretical Linguistics*.
Cambridge: Cambridge University Press.
- Lyons, John. 1979. *Chomsky*. London: Fontana & New York:
Cambridge University Press.

- Matthew, P.H. 1981. *Syntax*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McCawley, James. 1970. Where do noun phrases come from? *Readings in English Transformational Grammar*, edited by Roderick A. Jacobs and Peter S. Rosenbaum, pp. 166-183. Waltham, Massachusetts: Ginn and Co.
- Morgan, Jerry. 1969. On the treatment of presupposition in transformational grammar. *Papers from the Fifth Regional Meeting of the Chicago Linguistics Society*. pp. 167-177.
- Murray, Lindley. 1824. *English Grammar*. 9th edition. Bridgeport, Conn.: Baldwin.
- Newmeyer, Frederick. 1980. *Linguistic Theory in America: the First Quarter Century of Transformational-Generative Grammar*. New York: Academic Press.
- Nida, Eugene. 1946. *Morphology: The Descriptive Analysis of Words*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Palmer, F. R. 1971. *Grammar*. London: Pelican Books.
- Pollard, Carl and Ivan Sag. 1994. *Head-Driven Phrase Structure Grammar* (Studies in Contemporary Linguistics). Chicago: University of Chicago Press.
- Piaget, Jean. 1971. *Structuralism* (translated from *Le Structuralisme*, Paris: P.U.F. 1968, by Chaninah Maschler). London: Routledge & Kegan Paul.

- Riemsdijk, Henk van and Edwin Williams. 1986.
Introduction to the Theory of Grammar. Cambridge,
MA: MIT Press.
- Robins, R.H. 1964, 1989. *General Linguistics*. London:
Longman.
- Ross, John R. 1967. *Constraints on Variables in Syntax*. Ph.D.
dissertation, MIT.
- Ross, John R. 1970. On declarative sentences. *Readings in
English Transformational Grammar*, edited by Roderick
A. Jacobs and Peter S. Rosenbaum, pp. 222-272.
Waltham, Massachusetts: Ginn and Co.
- Sapir, Edward. 1921. *Language. An Introduction to the Study
of Speech*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Somhiran, Pasinee. 1978. *A Transformational Study of Relative
Clauses in Thai*. Ph.D. dissertation, University of Texas
at Austin.
- Starosta, Stanley. 1978. The one per sent solution.
*Valence, Semantic Case, and Grammatical Relations.
Studies in language Companion Series, Vol. I*, edited
by Werner Abraham. Amsterdam: John Benjamins,
459-576.
- Starosta, Stanley. 1979. The end of phrase structure as we
know it. *University of Hawaii Working Papers in
Linguistics*, 11(1), 59-76.

- Starosta, Stanley. 1982. Case relations, perspective and patient centrality. *University of Hawaii Working Papers in Linguistics*, 14(1), 1-31.
- Starosta, Stanley. 1988. *The Case for Lexicase*. London: Pinter Publishers.
- Starosta, Stanley. 1990. Grammar, perception, and reality. Manuscript. Taipei: Academia Sinica.
- Starosta, Stanley. 1992. Word order and focus in constrained dependency grammar. Paper presented at *Functional Generative Description Colloquium*, Institute of Formal and Applied Linguistics, Faculty of Mathematics and Physics, Charles University, Prague, 23-27 November 1992.
- Starosta, Stanley. 2001. The identification of word classes in Thai. *Essays in Tai Linguistics*, edited by M.R. Kalaya Tingsabath and Arthur Abramson. Bangkok: Chulalongkorn University Publishers.
- Starosta, Stanley and Hirosato Nomura. 1984. Lexicase and Japanese language processing. Technical report no. 21887. Tokyo: Musashino Electrical Communication Laboratory, Nippon Telegraph and Telephone Public Corporation.
- Sweet, Henry. 1891. *New English Grammar Vol. I*. Oxford, Clarendon Press.

- Trivedi, R.D. 1958. *English Grammar and Composition*. New Delhi: Vikas Publishing House PVT Ltd.
- Wachtler, Kurt. 1991. W.D. Whitney's Essentials of English Grammar. For the use of schools (1877). *English Traditional Grammars. Studies in the History of The Language Sciences 62*, edited by Gerhard Leitner. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Warotamasikkadit, Udom. 1972 *Thai Syntax: An Outline*. The Hague: Mouton.
- Wasow, Thomas. 1972. *Anaphoric Relations in English*. Ph. D. dissertation, MIT.
- Webelhuth, Gert. (ed.) 1995. *Government and Binding Theory and the Minimalist Program*. Cambridge, Massachusettes: Blackwell.
- Whitney, William Dwight. 1877. *Essentials of English Grammar*. Boston: Ginn.
- Wyld, H.C. 1925. *Elementary Lessons in English Grammar*. Oxford: Clarendon Press.

ประวัติผู้เขียน

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สำเร็จการศึกษาปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปริญญาโทและปริญญาเอกทางภาษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยบราวน์ และมหาวิทยาลัยฮาวาย
สหรัฐอเมริกา ตามลำดับ
มีผลงานด้านวากยสัมพันธ์ ภาษาศาสตร์สังคม และภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์

ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง

รองศาสตราจารย์ หัวหน้าโปรแกรมภาษาไทย ภาควิชาภาษาและวรรณคดีอินโดแปซิฟิก
(Indo-Pacific Languages and Literatures) มหาวิทยาลัยฮาวาย
สำเร็จการศึกษาปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปริญญาโท และปริญญาเอกทางภาษาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยฮาวาย และมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน
แมดิสัน สหรัฐอเมริกา ตามลำดับ
มีผลงานด้านวากยสัมพันธ์ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและวิจัยภาษา

สร้อยญา เศวตมาลย์

รองศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สำเร็จการศึกษาปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) และปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาเอกทางภาษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยฮาวาย สหรัฐอเมริกา
มีผลงานด้านวากยสัมพันธ์ ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ และแบบลักษณ์ภาษา